

מגדל חברה לביטוח בע"מ
דוח תקופתי לשנת 2017

תוכן העניינים

פרק 1 תיאור עסקי התאגיד

פרק 2 דוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד

פרק 3 דוח והצהרות בדבר הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

פרק 4 דוחות כספיים מאוחדים

פרק 5 פרטים נוספים על התאגיד

פרק 6 נספחים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

מספר חברה: 52-000489-6 כתובת: אפעל 4, קרית אריה, פתח תקווה

טלפון: 076-8868959, 076-8868962 פקסימיליה: 03-9238988

דוא"ל: migdalhold@migdal.co.il אתר אינטרנט: www.migdal.co.il

דירקטוריון

- יוחנן דנינו - יו"ר (יסיים את תפקידו ביום 1/4/2018)
- עודד שריג (מונה ביום 25/3/2018 ומיועד לתפקיד יו"ר החל מיום 1/4/2018)
- שלמה אליהו
- רונית אברמזון (פרשה ביום 8/2/2017)
- ישראל אליהו
- רונית בודו דח"צ
- אברהם ביגר דח"צ (מונה ביום 18/9/2017)
- מירב בן כנען הלר דח"צ (מונתה ביום 26/4/2017)
- אייל בן שלוש דח"צ (פרש ביום 26/4/2017)
- יעקב דנון דח"צ (פרש ביום 21/9/2017)
- עמוס ספיר (פרש ביום 8/2/2017)
- ד"ר גבריאל פיקר

תיאור עסקי התאגיד

מידע צופה פני עתיד בדוח זה

בדוח זה כללה החברה ביחס לעצמה וביחס לחברות המוחזקות על ידה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968 ("חוק ניירות ערך"). מידע כאמור כולל, בין היתר, תחזיות, מטרות, הערכות ואומדנים המתייחסים לאירועים או עניינים עתידיים, אשר התממשותם אינה וודאית ואינם בשליטת הקבוצה. מידע צופה פני עתיד בדוח זה יזוהה בדרך כלל באמירות כמו "הקבוצה צופה", "הקבוצה מצפה", "הקבוצה מעריכה", "הקבוצה מאמינה", "בכוננת הקבוצה", "הקבוצה בוחנת", "הקבוצה מתכננת", וביטויים דומים.

מידע צופה פני עתיד אינו מהווה עובדה מוכחת והוא מבוסס רק על הערכתה הסובייקטיבית של הנהלת החברה, אשר הסתמכה בהנחותיה, בין השאר, על ניתוח מידע כללי, שהיה בפניה במועד עריכת דוח זה, ובכללו פרסומים ציבוריים, מחקרים וסקרים, אשר לא ניתנה בהם התחייבות לנכונות או שלמותו של המידע הכלול בהם, ונכונותו לא נבחנה על ידי הנהלת החברה באופן עצמאי.

בנוסף, התממשותו ו/או אי התממשותו של מידע צופה פני עתיד אינו ודאי והוא מושפע מגורמים אשר לא ניתן להעריכם מראש והם אינם מצויים בשליטת הקבוצה, ובכללם, גורמי הסיכון המאפיינים את פעילות הקבוצה הנזכרים בדוח זה וכן אופן היישום של הוראות רגולציה ותגובת הגורמים הרלוונטיים, לרבות צרכנים וגופים מוסדיים אליהן, ההתפתחויות בסביבה הכללית ובגורמים החיצוניים המשפיעים על פעילות החברה המתוארים בדוח זה.

לפיכך, על אף שהנהלת החברה מאמינה שציפיותיה, כפי שמופיעות בדוח זה, הינן סבירות, הרי שקוראי דוח זה מוזהרים בזאת, כי התוצאות בפועל בעתיד עלולות להיות שונות מאלו שהוצגו במידע צופה פני עתיד המובא בדוח זה.

מידע צופה פני עתיד המופיע בדוח זה מתייחס אך ורק למועד בו הוא נכתב, והחברה אינה מתחייבת לעדכן או לשנות מידע זה ככל שמידע נוסף בקשר למידע כאמור יגיע לידיעתה.

הערכים הכספיים הנקובים בפרק זה ובדוח הדירקטוריון הינם, בדרך כלל (זולת כאשר צוין אחרת), במיליון ש"ח. הערכים הכספיים הנקובים בדוחות הכספיים הינם, בדרך כלל (זולת כאשר צוין אחרת), באלפי ש"ח.

עסקי הקבוצה הינם בתחומים הדורשים ידע מקצועי רב אשר במסגרתו מקובלים מונחים מקצועיים רבים החיוניים להבנת עסקי הקבוצה. על מנת להביא את תיאור עסקי התאגיד באופן בהיר ככל שניתן, הובא תיאור עסקי הקבוצה תוך שימוש הכרחי במונחים מקצועיים אלו, בצירוף הסבר ובאור בהירים ככל שניתן. התיאור המובא לגבי מוצרי הביטוח והכיסויים הביטוחיים המתוארים בפרק זה הינו לצרכי דוח זה בלבד והתנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בתכניות הביטוח או בתקנוני קרנות הפנסיה וקופות הגמל הרלבנטיות, והוא לא מהווה ייעוץ ולא ישמש לצרכי פרשנות תכניות הביטוח או התקנונים כאמור.

פרק 1 - תיאור עסקי התאגיד

תוכן עניינים

4.....	הקדמה לפרק תיאור עסקי התאגיד.....
4.....	1. מקרא - הגדרות.....
6.....	חלק א' - פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה
7.....	2. פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה.....
14.....	3. תחומי הפעילות של הקבוצה.....
15.....	4. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה.....
15.....	5. חלוקת דיבידנדים.....
16.....	חלק ב' - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של החברה
17.....	תחום א' - ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך
17.....	6. מוצרים ושירותים.....
36.....	7. תחרות.....
41.....	8. לקוחות.....
43.....	תחום ב' - ביטוח בריאות
43.....	9. מוצרים ושירותים עיקריים.....
	10. תחרות 48.....
50.....	11. לקוחות.....
51.....	תחום ג' - ביטוח כללי
51.....	12. מוצרים ושירותים עיקריים.....
59.....	13. תחרות.....
62.....	14. לקוחות.....
65.....	חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות - אין
66.....	חלק ד' - מידע נוסף ברמת כלל החברה
67.....	15. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה.....
73.....	16. חסמי כניסה ויציאה.....
76.....	17. גורמי הצלחה קריטיים.....
77.....	18. השקעות.....
79.....	19. ביטוח משנה.....
88.....	20. הון אנושי.....
93.....	21. שיווק והפצה.....
99.....	22. ספקים ונותני שירותים.....
99.....	23. רכוש קבוע ומידע על השקעות במערכות המחשב.....
100.....	24. עונתיות.....
102.....	25. נכסים לא מוחשיים.....
103.....	26. דיון בגורמי סיכון.....
104.....	27. הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה.....
105.....	חלק ה' - היבטי ממשל תאגידי
106.....	28. דירקטורים חיצוניים.....

106.....	גילוי בדבר מבקר הפנים.....	29
107.....	רואה חשבון מבקר.....	30
109.....	אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי.....	31

הקדמה לפרק תיאור עסקי התאגיד

1. מקרא - הגדרות

בדוח זה ייעשה שימוש בהגדרות המפורטות להלן לנוחות הקורא:

<p>אגרות חוב ממשלתיות צמודות למדד אשר המדינה מנפיקה לחברות הביטוח ולקרנות הפנסיה בריבית ולתקופה קבועים מראש. בביטוח חיים - מונפקות אג"ח מסוג ח"ץ ובפנסיה מסוג "מירון" ו"ערד". אליהו הנפקות בע"מ</p> <p>אליהו 1959 בע"מ (לשעבר אליהו חברה לבטוח בע"מ). מבטח וחברה מנהלת, כהגדרתם בחוק הפיקוח. Assicurazioni Generali S.p.A.</p> <p>הסכומים שמפקיד עמית (או שמפקידים עבורו) בקרן פנסיה או בקופת גמל.</p> <p>סכומים הכלולים בפרמיות המיועדים לכיסוי הוצאות המבטח (דמי רישום, דמי פוליסה, ודמי היטל).</p> <p>הדוח התקופתי לשנת 2016 של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ.</p> <p>מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ.</p> <p>הממונה על רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר (שהינו גם ה"מפקח על הביטוח" כהגדרתו בחוק הפיקוח).</p> <p>מגדל ביטוח והחברות המוחזקות שלה, בבעלותה המלאה או החלקית, שדוחותיהן הכספיים מאוחדים עם דוחות מגדל ביטוח אותו חלק מהנכסים שאינו מושקע באג"ח מיועדות.</p> <p>חברה שעיסוקה ניהול קופות גמל או קרנות פנסיה וקיבלה רישיון לכך מאת הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, בהתאם לסעיף 4 לחוק קופות הגמל.</p> <p>כהגדרתם בבאור 1 לדוחות הכספיים בסעיף ההגדרות. כהגדרתם בבאור 1 לדוחות הכספיים בסעיף ההגדרות.</p> <p>חוק החברות, התשנ"ט-1999.</p> <p>חוק הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח), התשמ"א-1981.</p> <p>חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.</p> <p>חוק הפיקוח על שירותים פיננסים (קופות גמל), התשס"ה-2005.</p> <p>יזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ.</p> <p>המבטח בביטוח חיים והעמית בקרנות פנסיה וקופות גמל.</p> <p>מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ.</p> <p>מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ.</p> <p>מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ.</p> <p>מגדל שוקי הון (1965) בע"מ.</p> <p>כהגדרתם בסעיף 31א לחוק הפיקוח.</p> <p>דמי הביטוח ותשלומים אחרים שעל המבטח לשלם למבטח בהתאם לתנאי הפוליסה, לרבות דמים.</p> <p>פרמיה המתייחסת לשנת הדוח.</p> <p>מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ וכל החברות שבשליטת מגדל אחזקות.</p> <p>תכנית ביטוח שאושרה לפי חוק קופות גמל ותקנותיו כקופת גמל לתגמולים, לפיצויים או לקצבה.</p> <p>כהגדרתה בחוק קופות הגמל (קופת גמל כוללת גם קרן השתלמות ולא כוללת "קרן פנסיה" ו"קופת ביטוח").</p> <p>קופת גמל לקצבה שאיננה זכאית להשקיע באג"ח מיועדות.</p> <p>מאפשרת לעמית לצבור כספים לצורכי השתלמות והכספים ניתנים למשיכה בחלוף 6 שנות חברות. מוצר זה נחשב הן כמוצר פנסיוני והן כמוצר פיננסי.</p>	<p>אג"ח מיועדות</p> <p>אליהו הנפקות אליהו</p> <p>גוף מוסדי ג'נרלי</p> <p>דמי גמולים</p> <p>דמים</p> <p>הדוח התקופתי לשנת 2016</p> <p>מגדל אחזקות הממונה</p> <p>הקבוצה ו/או קבוצת מגדל</p> <p>השקעות חופשיות חברה מנהלת</p> <p>חוזי ביטוח</p> <p>חוזי השקעה</p> <p>חוק החברות</p> <p>חוק הפיקוח</p> <p>חוק ניירות ערך</p> <p>חוק קופות גמל</p> <p>יזמה לעצמאים</p> <p>מבטח ו/או עמית</p> <p>מגדל גיוס הון</p> <p>מגדל מקפת ו/או מקפת</p> <p>מגדל סוכנויות</p> <p>מגדל שוקי הון</p> <p>נכסי החיסכון לטווח ארוך פרמיה</p> <p>פרמיה שהורווחה</p> <p>קבוצת מגדל אחזקות</p> <p>קופת ביטוח</p> <p>קופת גמל</p> <p>קרן כללית</p> <p>קרן השתלמות</p>
--	---

קופת גמל משלמת לקצבה כמשמעותה בחוק קופות גמל שאינה קופת ביטוח.
 קרן פנסיה שהוקמה לפני 1.1.1995.
 קרן פנסיה שהוקמה החל מיום 1.1.1995.
 פוליסות ביטוח חיים המשוקות החל מ-1.1.2004.
 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998.
 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופת גמל) (כללי ההשקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 ו/או תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעות ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001, לפי העניין.
 תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964.

קרן פנסיה

קרן פנסיה ותיקה

קרן פנסיה חדשה

תכניות חדשות

תקנות ההון

תקנות ההשקעה ו/או כללי

ההשקעה

תקנות מס הכנסה

חלק א' - פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה

2. פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה

מגדל חברה לביטוח בע"מ, ביחד עם החברות הבנות שלה, בבעלותה המלאה או החלקית, שדוחותיהן הכספיים מאוחדים עם דוחות החברה, ייקראו בדוח תקופתי זה ביחד "הקבוצה" ו/או "קבוצת מגדל". דוח זה נערך בהתאם לחוזר ביטוח 3-1-2014 מיום 20 בינואר 2014 "עדכון הוראות בדוח התקופתי של חברות ביטוח" ("חוזר הדינווח").

2.1 תיאור החברה

החברה התאגדה בחודש מאי 1934, נוסדה על-ידי משפחות בעלי עסקים שפעלו תחת השלטון הבריטי, קבוצה של משפחות יהודיות מאלכסנדריה וחברת הביטוח Assicurazioni Generali S.p.a ("ג'נרלי"). במלחמת העולם השנייה הצטרפה למחזיקי המניות בחברה אפריקה ישראל להשקעות בע"מ, שהייתה בבעלות בנק לאומי לישראל בע"מ.

בשנים 1996-1997 בוצעו שינויים בחברה, שבעקבותיהם בעלת השליטה בחברה הינה מגדל אחזקות, שהינה חברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב החל משנת 1997.

הקבוצה פועלת בתחומי הביטוח, הפנסיה והגמל.

פעילות הביטוח, הפנסיה והגמל של הקבוצה, מתבצעת באמצעות החברה וחברות הבנות שלה ופעילות הפנסיה והגמל של הקבוצה, מתבצעת באמצעות חברות הבנות של החברה: מגדל מקפת ויוזמה לעצמאים.

הקבוצה מחזיקה גם בסוכנויות ביטוח ועיקר ההחזקה כאמור הינה באמצעות מגדל סוכנויות.

2.2 מבנה השליטה בחברה

נכון למועד דוח זה, אליהו הנפקות, חברה בת בבעלות מלאה של אליהו, מחזיקה כ-68.46% מהון המניות המונפק והנפרע של מגדל אחזקות¹. למיטב ידיעת החברה אופן האחזקות באליהו הינו כדלקמן:

מר שלמה אליהו, המחזיק ב-25.14% מההון ו-98% ממניות ההנהלה, גב' חיה אליהו, המחזיקה ב-0.02% מההון ו-2% ממניות ההנהלה, שלמה אליהו אחזקות בע"מ, המחזיקה ב-61.7% מההון, ואחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, המחזיקה ב-13.14% מההון. בעלי המניות של חברת שלמה אליהו אחזקות בע"מ, הינם מר שלמה אליהו המחזיק ב-83.31% וגב' חיה אליהו המחזיקה ב-16.69%. בעלת המניות היחידה בחברת אחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, הינה שלמה אליהו אחזקות בע"מ, שהמחזיקים בה הינם ה"ה שלמה אליהו וגב' חיה אליהו כמפורט לעיל.

2.3 תרשים מבנה אחזקות של הקבוצה

להלן תרשים מבנה האחזקות של החברות העיקריות בקבוצה, סמוך ליום פרסום הדוח².

¹ כפי שנמסר למגדל אחזקות על ידי אליהו, בחודש יוני 2017, מכרה אליהו כ-0.73% מאחזקותיה במגדל אחזקות בעסקה מחוץ לבורסה (לפירוט ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 2 ביולי 2017 מספר אסמכתא: 2017-01-068103). טרם המכירה האמורה החזיקה אליהו כ-69.19% ממניות מגדל אחזקות. ביום 19 בספטמבר 2017, לאחר שהתקבל אישור הממונה להחזקת אמצעי שליטה בחברה, מגדל מקפת ויוזמה, העבירה אליהו את כל אחזקותיה במגדל אחזקות לידי חברת אליהו הנפקות, כחלק ממהלך הנפקה פרטית של אגרות חוב למשקיעים מסווגים שביצעה אליהו הנפקות (לפרטים נוספים, ראו סעיף 2.4.4 להלן, דוח מידי של החברה מיום 27 בספטמבר 2017 מספר אסמכתא: 2017-01-085105).

כיום, לאור כל האמור לעיל, מחזיקה אליהו באמצעות אליהו הנפקות בכ-68.46% מהון המניות המונפק והנפרע של החברה, לפרטים נוספים ראה סעיף 4.1 להלן.

² לרשימה של החברות הבנות והחברות הכלולות לתאריך הדוח, ראה תקנה 11 בחלק פרטים נוספים על התאגיד.

תרשים אחזקות הקבוצה

נכון ליום 26 במרס 2018

הערות:

- מבנה האחזקות בקבוצה כולל את החברות הפעילות העיקריות בקבוצה. לפרטים נוספים אודות אחזקות בחברות בנות ובחברות קשורות, ראה גם תקנה זו בחלק פרטים נוספים על התאגיד.
- החברות המתוארות הינן באחזקה של 100% אלא אם צוין אחרת.
- עיקר פעילותה של החברה הינו גיוס הון משני עבור מגדל ביטוח.

2.4 התפתחויות עיקריות מהותיות בקבוצה במהלך שנת 2017 ועד למועד פרסום הדוח

2.4.1 השפעת הסביבה הכלכלית ותנודתיות בעקום הריבית חסרת הסיכון

הקבוצה פועלת בסביבה כלכלית המושפעת, בשנים האחרונות, בין היתר, מריבית נמוכה ומתנודתיות של עקום הריבית. לשיעורי הריבית הנמוכים השלכה מהותית הן על התשואה המושגת עבור לקוחות הקבוצה והן על רווחי הקבוצה, ובכלל זה על גובה ההתחייבויות הביטוחיות של הקבוצה.

בהמשך לתנודתיות ניכרת של עקום הריבית שאפיינה את שנת 2016 אשר בסיכומה חלה ירידה מסוימת של עקום הריבית לעומת סוף שנת 2015, שנת 2017 התאפיינה בתנודתיות של עקום הריבית, אשר התבטאה בעיקרה בעלייה של עקום הריבית במחצית הראשונה של שנת 2017 ומנגד בירידה של עקום הריבית במחצית השנייה של שנת 2017, כך שבסיכומה של שנת הדוח חלה ירידה של עקום הריבית לעומת סוף שנת 2016.

בעקבות האמור לעיל, בסיכומה של שנת 2017 ("התקופה המדווחת") חל גידול בהפרשות המיוחדות בעתודות ביטוח החיים בגין העתודה המשלימה לגמלאות ובגין בחינת נאותות העתודות (LAT) בסך של כ-452 מיליון ש"ח (לפני מס), הנגזר מהיקף תיק ביטוח החיים הניכר של הקבוצה.

מנגד, נרשמו בתקופה המדווחת הכנסות מהשקעות שנבעו מעליית שיערי בשוקי ההון, בעיקר במדדי המניות, וכן מעליית שיערי אגרות החוב. לפירוט נוסף, ראה סעיפים 2.2 ו-3.1 לדוח הדירקטוריון המצורף כפרק 2 לדוח תקופתי זה.

בדבר רגישות הרווח (והפסד) וההתחייבויות הביטוחיות לשינויים בריבית, ראה באור 37.ב.1.א) בדוחות הכספיים לשנת 2017.

השינויים בעקום הריבית משפיעים גם על יחס כושר הפירעון מבוסס סולבנסי 2, כמצוין בסעיף 2.4.3 להלן.

בנוסף, לשינויים בעקום הריבית השפעה גם על ההתחייבויות האקטואריות של עמית קרנות הפנסיה המנהלות על ידי הקבוצה כמפורט להלן:

ביחס לחשבונות העמיתים מקבלי הקצבה בקרנות הפנסיה החדשות וביחס לסך כל המבוטחים בקרן הפנסיה יוזמה ותיקה חל גידול בהתחייבויות בתקופה המדווחת כתוצאה מירידה של עקום הריבית המשמש להיוון ההתחייבויות כלפיהם. יצוין כי הריבית הינה רק חלק ממנגנון האיזון האקטוארי, והעודף/ גירעון נקבע גם לפי תוצאות ההשקעות והשפעת גורמים דמוגרפיים.

2.4.2 התפתחויות אחרות בסביבה העסקית ובכלל זה שינויים מהותיים בהסדרים תחיקתיים

תחום ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

בשנים האחרונות, עובר שוק הביטוח הפנסיוני שינויים מהותיים הנוגעים, בין היתר, למוצרים הפנסיוניים המשוקים על ידי חברות הביטוח ואופן שיווקם, לערוצי ההפצה השונים, וכן ביחס למבוטחים ולמועמדים לביטוח לרבות זכויותיהם.

בשנים האחרונות, התבטא השינוי בעיקר בגידול במכירות מוצרי הפנסיה במסגרת מכירות חדשות של מוצרי חסכון לטווח ארוך, תוך כדי שחיקת דמי הניהול הממוצעים בשוק. על אף האמור לעיל, לאחרונה חלה עליה במכירות של מוצרי ביטוח החיים (ביטוח מנהלים) באמצעות סוכנים.

עוד מתבטא השינוי האמור בריבוי הסדרות רגולטוריות בתחום הפנסיוני, אשר עיקרן: איחוד, פישוט ושקיפות של המוצרים הפנסיוניים, תוך הגברת התחרות בתחום, שינוי אופן הקצאת אגרות החוב המיועדות, איסור על קיום זיקה בין שיעור עמלת ההפצה המשולמת לסוכן לבין דמי הניהול ותמרוץ תחום קופות הגמל, בין היתר באמצעות

הגדלת היצע מוצרי הגמל, כגון קופת גמל להשקעה וחסכון לכל ילד. עיקרי השינויים שחלו בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח מפורטים בסעיף 6.3 בחלק ב' להלן.

להלן יפורטו בתמצית ההוראות הרגולטוריות המהותיות בשנת הדוח:

(א) בחודש מרס 2017 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואת אגרות חוב מיועדות בקרן פנסיה חדשה מקיפה), התשע"ז-2017 ("תקנות זקיפת תשואה"), אשר עניינן שינוי הדרגתי באופן הקצאת האג"ח המיועדות בין עמיתים בקרנות פנסיה חדשות מקיפות, כך שישונה אופן הקצאת האג"ח המיועדות (הנושאות תשואה מובטחת) בקרנות פנסיה חדשות מקיפות בין מקבלי קצבה ליתר החוסכים, וזאת כפי שנקבע בתקנות. בחודש יוני 2017, פורסם בקשר עם התקנות האמורות, חוזר כללים להגדלת שיעור זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה, אשר קובע הוראות שנוגעות לנסיבות אשר בהתקיימן על חברה מנהלת לבצע הגדלה של שיעור זקיפת איגרות חוב מיועדות למקבלי קצבה.

לפרטים נוספים, לרבות השלכות צפויות של שינוי בהקצאת האג"ח המיועדות, ראה סעיף 6.3.10 להלן.

(ב) בהתאם להוראות **תיקון 16** לחוק קופות הגמל ("**תיקון 16**") מחודש יוני 2016, בו נקבעה, בין היתר, הגדלת הפרשות התגמולים של כל השכירים במשק (הן תגמולי העובד והן תגמולי המעסיק), עלה במסגרת הפעימה השנייה ביום 1 בינואר 2017 הניכוי משכר העובד לרכיב התגמולים ל-6%, וכן עלו הפקדות המעסיק לרכיב התגמולים ל-6.5% (כולל הפקדות מעסיק לביטוח אובדן כושר עבודה).

לפרטים נוספים, לרבות השלכות התיקון על החברה, ראה סעיף 6.3.2 להלן וכן סעיף 2.3 בדוח הדירקטוריון של החברה המצורף כפרק 2 לדוח תקופתי זה.

(ג) **ניתוק עמלה מדמי ניהול:** בחודש ינואר 2017 פורסם תיקון מס' 20 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשע"ו-2016, שעניינו איסור על קיומה של זיקה בין גובה דמי הניהול שייגבו מעמית שמצטרף לקופת גמל ובין גובה עמלת ההפצה המשולמת לסוכן הביטוח, בקשר עם צירוף העמית לקופת הגמל. התיקון נכנס לתוקפו ביום 1 באפריל 2017.

לפרטים נוספים לרבות השלכות צפויות על החברה, ראה סעיף 21.2.1 (א) להלן.

(ד) **התקשרות בהסכמי ברירת מחדל:**

החל מחודש אוגוסט 2016, פועלות בשוק שתי קרנות פנסיה שהן קרנות ברירת מחדל שנבחרו על ידי משרד האוצר ("**קרנות ברירת מחדל הנבחרות**"), אשר מהוות ברירת מחדל לעובדים שלגביהם לא נקבעה בדין או בהסכם (לרבות הסכמי ברירת מחדל קיימים) או מכוחם, קופת גמל לצורך הפקדת התשלומים שלהם, ואשר לא בחרו בקופת גמל לאחר שניתנה להם הזדמנות לעשות כן.

קרנות ברירת המחדל הנבחרות מציעות דמי ניהול בשיעורים נמוכים משמעותית מממוצע דמי הניהול הנהוגים בשוק. בהתאם להוראות הממונה, דמי הניהול אשר הוצעו על ידי קרנות ברירת המחדל הנבחרות יישמרו לכל מי שיצטרף לקרנות האמורות עד לתום חודש אוקטובר 2018 למשך 10 שנים.

ביום 31.3.2018, בהתאם ל**תיקון לחוזר הוראות לעניין בחירת קופת גמל** מחודש דצמבר 2017, יפקעו הסכמי ברירת מחדל בקרנות פנסיה אחרות (שאינן קרנות ברירת המחדל הנבחרות), ששיעורי דמי הניהול שקבועים בהם או הנגבים מכוחם הם השיעורים המירביים הקבועים על פי דין, שכן לדעת הממונה אין הצדקה לקיומם של הסכמים כאמור, נוכח היעדר הטבה בדמי הניהול באותם הסכמים. ביום 31.3.2019 צפויים לפקוע יתרת הסכמי ברירת המחדל בקרנות

שאינן קרנות ברירת המחדל הנבחרות ואינן קופות ברירת מחדל שנבחרו ע"י המעסיק במרכז בהתאם להוראות הדין החדשות (לרבות בקרנות השתלמות), והחל מיום 1.4.2019 עובדים חדשים לא יוכלו להצטרף להסדרים הקבועים בהם.

לפרטים נוספים לרבות השלכות צפויות על החברה, ראה סעיף 6.3.7 להלן.

(ה) **הסדרת "איחוד חשבונות אגב הצטרפות"**³ ומנגנון איחוד חשבונות: על פי תיקון מס' 13 לחוק קופות הגמל⁴ בהיעדר הוראה אחרת מהעמית, יאוחדו חשבונות הפנסיה הלא פעילים של עמית לתוך חשבון הפנסיה הפעיל שלו.

הוראות ליישום המנגנון נקבעו בחוזרים שונים של הממונה, כאשר האחרון שבהם פורסם בחודש ספטמבר 2017 וקובע, בין היתר, לוחות זמנים ליישום המלא של המנגנון.

בדומה למנגנון איחוד החשבונות, אשר עניינו באיתור ואיחוד חשבונות קיימים, פורסם בחודש ינואר 2017 חוזר הצטרפות לקרן פנסיה או לקופת גמל, אשר עניינו באיחוד כספים של עמית אגב פתיחת קרן פנסיה חדשה. בין יתר הוראותיו, קובע החוזר את הסדרת "איחוד חשבונות אגב הצטרפות", אשר תכליתה, הקלה ופישוט איחוד כספיו הצבורים של עמית מקרנות פנסיה שבהן אינו פעיל, לקרן פנסיה אליה הצטרף.

לפרטים נוספים בעניין איחוד חשבונות והסדרת "איחוד חשבונות אגב הצטרפות" לרבות השלכותיהם הצפויות על החברה, ראה סעיף 6.3.9 להלן. כמו כן, לפירוט בדבר התגברות מגמת העברות הכספים נטו בקרנות הפנסיה לגופים מוסדיים אחרים ראה סעיף 2.3 בדוח הדירקטוריון של החברה המצורף כפרק 2 לדוח תקופתי זה.

2.4.3 יישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II

בחודש יוני 2017 פורסם חוזר Solvency II ("חוזר הסולבנסי"), לפיו חברת ביטוח תקיים משטר כושר פירעון כלכלי בהתאם לחוזר הסולבנסי האמור במטרה להבטיח את כושר פירעון של חברות ביטוח כלפי מבטחיהן, וזאת מבלי לגרוע מחובתה לקיים את הוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 ("תקנות ההון"). לפרטים נוספים, ראו סעיף 3.2 לדוח הדירקטוריון ובאור 4.ה14 לדוחות הכספיים.

2.4.4 הנפקת אגרות חוב למשקיעים מסווגים על ידי אליהו הנפקות כנגד מניות מגדל אחזקות

בחודש ספטמבר 2017 ביצעה אליהו הנפקות הנפקה פרטית של אגרות חוב למשקיעים מסווגים, אשר נרשמו למסחר בבורסה במסגרת רצף המוסדיים. הסכום שגויס על ידי אליהו הנפקות בהנפקת אגרות החוב הינו 1.3 מיליארד ש"ח.

כמו כן, במסגרת ההנפקה, אליהו הנפקות הנפיקה ללא תמורה לרוכשי אגרות החוב, אופציות לרכישת 159,900,000 מניות מגדל אחזקות מידי אליהו הנפקות, בשלוש סדרות שוות בכמותן, אשר יהיו ניתנות למימוש במשך שנתיים, שלוש שנים וארבע שנים בהתאמה ממועד העברת המניות לאליהו הנפקות כאמור.

במסגרת ההנפקה הודיעה אליהו, כי אליהו הנפקות לא תיצור שעבוד על שום נכס מנכסיה (לרבות מניות מגדל אחזקות) ולא תיטול אשראי נוסף אלא בהתאם לתנאי שטר הנאמנות שעל פיו יונפקו אגרות החוב.

³ הליך אשר במסגרתו, כברירת מחדל, מתבצעת העברת כספיו הצבורים של עמית אגב הצטרפותו לקרן פנסיה, מכל קרן פנסיה אחרת שבה הוא מוגדר "עמית לא מפקיד", אלא אם הורה אחרת.

⁴ תיקון חוק שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון 13 והוראות שעה), התשע"ו-2015.

ביום 19 בספטמבר 2017 התקבל היתר הממונה להחזקת אמצעי שליטה ולשליטה בחברה, מגדל מקפת ויוזמה (להלן: "ההיתר החדש"), ובהתאם, ביום 26 בספטמבר 2017 הועברו לאליהו הנפקות כל מניות מגדל אחזקות שבבעלות אליהו. כמו כן, ביום 3 באוקטובר 2017, הוסר שעבוד לטובת בנק, אשר היה רשום על חלק ממניות מגדל אחזקות שהיו בבעלות אליהו (לפרטים נוספים ראה באור 1 לדוחות הכספיים).

ההיתר החדש נכנס לתוקף ביום העברת המניות לאליהו הנפקות כאמור לעיל, והוא ביטל ובא תחת ההיתר אשר היה בידי אליהו, להחזקת אמצעי שליטה ולשליטה במבטחים מיום 28 באוקטובר 2012.

ההיתר החדש כולל תנאים ומגבלות כמקובל בהיתר שליטה במבטחים, ובין היתר, מגבלות ותנאים בנושאים הבאים: אופן ההחזקה באמצעי השליטה בשרשרת האחזקות שבין בעלי השליטה ועד למבטחים; שמירה על מבנה השליטה ושיעור החזקה מינימלי בשרשרת האחזקות; שמירה על יחס ההון העצמי וכן בדבר קבלת דמי ניהול בידי בעלי השליטה מהגופים המוסדיים שבשליטת החברה.

כך, לעניין שיעורי ההחזקה המינימליים נדרש שיעור החזקה במישרין של מעל 50% מכלל אמצעי השליטה בכל החברות שבשרשרת האחזקות, ולעניין האחזקות במישרין בחברה נדרש שיעור החזקה מינימלי של מעל 30% מכלל אמצעי השליטה בחברה. במקביל נדרש כי בעלי השליטה ישמרו על שיעור החזקה משורשר לפי שיטת המכפלות של לפחות 20% מהזכויות ההוניות בכל אחד מהמבטחים, ולעניין ההון העצמי נדרש כי שיעור ההון העצמי בכל תאגיד בחברות שבשרשרת האחזקות והחברה לא יפחת מ-50%.

לפרטים נוספים ראה דיווחים מידיים של מגדל אחזקות המובאים על דרך הפניה מיום 23 באוגוסט 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-073111; מיום 18 בספטמבר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-082438, מיום 24 בספטמבר 2017 מספר אסמכתא: 2017-01-083368 ו-2017-01-083383, מיום 27 לספטמבר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-085105 ומיום 3 לאוקטובר 2017, מספר אסמכתא 2017-01-087760.

2.4.5 דירוג החברה ואגרות החוב שגויסו באמצעות מגדל גיוס הון

בחודשים ספטמבר 2017 ודצמבר 2017 (אגב הנפקת סדרה ו' המתוארת בסעיף 4.2 להלן), הודיעה מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג") כי היא מותירה על כנם את הדירוגים הבאים: דירוג של Aa1.il לאיתנות הפיננסית (IFS) של החברה; דירוג של Aa3.il(hyb) לכתבי ההתחייבות הנדחים מסוג הון משני (סדרות א', ב, ג, ה) וכן עבור הסדרה החדשה מסוג הון רובד 2 (סדרה ו') ודירוג של Aa2.il(hyb) לכתבי ההתחייבות הנדחים מסוג הון שלישוני מורכב (סדרה ד') שהונפקו על ידי החברה באמצעות מגדל גיוס הון, חברה בת בבעלות מלאה של החברה. אופק הדירוג יציב.

לפירוט ראה באור 14.ה לדוחות הכספיים וכן דוח מידי של מגדל אחזקות המובא על דרך הפניה מיום 28 בספטמבר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-086086, ומיום 18 בדצמבר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-113131. כמו כן ראו דיווחים מידיים של מגדל גיוס הון מיום 28 בספטמבר 2017, מספר אסמכתא: 2017-15-086107, ומיום 18 בדצמבר 2017, מספר אסמכתא: 2017-15-113419 וכן 2017-01-113098.

2.4.6. עדכון מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה לשנים 2017-2019

ביום 8 בנובמבר 2017 אישרה האסיפה הכללית של החברה, שינויים במדיניות התגמול של החברה. ביום 22 בנובמבר 2017 אושרו השינויים במדיניות התגמול גם בישיבות הדירקטוריון של מגדל מקפת ויוזמה.

לפירוט נוסף, ראה סעיף 20.5.1 להלן וכן דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 7 בנובמבר 2017 מספר אסמכתא: 2017-01-097540.

2.4.7. שינויים בהרכב הדירקטוריון ובמצבת נושאי משרה בכירה בקבוצה

(א) ביום 26 באפריל 2017 סיים מר אייל בן שלוש כהונה בת 9 שנים כדירקטור חיצוני בחברה. לפרטים נוספים, ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 27 באפריל 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-043311 המובאים על דרך ההפניה.

(ב) ביום 26 באפריל 2017 גברת מירב בן כנען הלר החלה את כהונתה כדירקטורית חיצונית בחברה, לאחר שהתקבלו אישור הממונה ואישור האסיפה הכללית של החברה למינוי האמור. לפרטים נוספים ראה דיווחים מידיים של מגדל אחזקות מיום 27 באפריל 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-043320 המובא על דרך ההפניה, ומיום 26 באפריל 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-043125.

(ג) ביום 21 בספטמבר 2017 סיים מר יעקב דנון כהונה בת 9 שנים כדירקטור חיצוני בחברה. לפרטים נוספים, ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 24 בספטמבר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-083395.

(ד) ביום 25 בספטמבר 2017 החל את כהונתו מר אברהם ביגר כדירקטור חיצוני בחברה וזאת לאחר שהתקבלו אישור הממונה ואישור האסיפה הכללית של החברה למינוי האמור. לפירוט ראה דיווחים מידיים של מגדל אחזקות מיום 25 בספטמבר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-084040 ומיום 26 בספטמבר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-084115.

(ה) ביום 23 בנובמבר 2017, הודיע מר יוחנן דנינו, יו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות ויו"ר החברה, כי לאחר קדנציה של למעלה משנתיים כיושב ראש מגדל אחזקות והחברה בכוונתו לסיים את תפקידיו במגדל אחזקות ובחברה. ביום 26 במרס 2018, הודיע מר יוחנן דנינו כי יפרוש מכל תפקידיו בקבוצת מגדל ובמסגרת זו יסיים את תפקידו כיו"ר דירקטוריון החברה ביום 1 באפריל 2018.

לפרטים נוספים, ראה דוחות מידיים של מגדל אחזקות מיום 23 בנובמבר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-103429, ומיום 26 במרס 2018, מספר אסמכתא: 2018-01-029353.

(ו) ביום 27 בפברואר 2018 אישרו דירקטוריון מגדל אחזקות ודירקטוריון החברה את מינויו של פרופ' עודד שריג כדירקטור וכיו"ר החברה.

ביום 25 במרס 2018 הודיעה הממונה כי אינה מתנגדת לאישור מינויו של פרופ' עודד שריג ליו"ר דירקטוריון החברה. בהתאם, החל פרופ' עודד שריג לכהן כדירקטור בחברה ביום 25 במרס 2018 ויכהן כיו"ר החברה החל מיום 1 באפריל 2018. לפרטים נוספים ראה דוחות מידיים של מגדל אחזקות מיום 27 בפברואר 2018, מספר אסמכתא: 2018-01-019615, ומיום 26 במרס 2018, מספר אסמכתא: 2018-01-029353.

(ז) ביום 14 בינואר 2018, הודיע מר עופר אליהו, מנכ"ל החברה לדירקטוריון מגדל אחזקות ולדירקטוריון החברה על רצונו לסיים את תפקידו כמנכ"ל החברה ביום 1 בינואר 2018. לפרטים נוספים, ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 14 בינואר 2018, מספר אסמכתא: 2018-01-005299, ומיום 23 בנובמבר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-103429.

(ח) ביום 13 במרס 2018 אישרו דירקטוריון מגדל אחזקות ודירקטוריון החברה את מינויו של מר דורון ספיר, כמנכ"ל החברה.

ביום 25 במרס 2018 הודיעה הממונה כי אינה מתנגדת לאישור מינויו של מר דורון ספיר לתפקיד מנכ"ל החברה. על מועד תחילת הכהונה כמנכ"ל החברה תינתן הודעה נפרדת. לפרטים נוספים ראה דוחות מידיים של מגדל אחזקות מיום 13 במרס 2018, מספר אסמכתא: 2018-01-024076, ומיום 26 במרס 2018, מספר אסמכתא: 2018-01-029353.

לשינויים נוספים הנוגעים לנושאי משרה בקבוצה ראה סעיף 20.7 בחלק ד' להלן.

2.4.8. הסכם קיבוצי

ביום 23 בנובמבר 2017 הוסכם על הארכת תוקפו של ההסכם הקיבוצי⁵ בין החברה ומגדל מקפת לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה, בשנה נוספת עד ליום 31.12.2018.

לפרטים נוספים לרבות השלכות צפויות על החברה, ראו דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 23 בנובמבר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-103633, וכן סעיף 20.4.1 בחלק ד' לדוח זה.

3. תחומי הפעילות של הקבוצה

תחומי הפעילות העיקריים של הקבוצה, המדווחים כמגזרים עסקיים בדוחותיה הכספיים המאוחדים של החברה, הינם גם באור 3א. לדוחות הכספיים):

3.1. תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך

תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפי ביטוחי החיים וכן את פעילות הקבוצה בניהול קרנות פנסיה וקופות גמל. הפעילות בתחום זה מתמקדת בעיקר בחיסכון לתקופת הפרישה (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל, לרבות קרן השתלמות) ("החיסכון") וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות ואובדן כושר עבודה ("הסיכון" או "הריסק").

תחום זה, הינו תחום הפעילות העיקרי בו עוסקת הקבוצה.

3.2. תחום ביטוח בריאות

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בתתי הענפים הבאים: ביטוח הוצאות רפואיות (כגון ניתוחים, תרופות והשתלות), ביטוח מחלות קשות, ביטוח סיעודי, ביטוחי שיניים, ביטוחי נסיעות לחו"ל וביטוח תאונות אישיות בתקופת ביטוח העולה על שנה.

3.3. תחום ביטוח כללי

תחום הביטוח הכללי כולל בתוכו את כל ענפי הביטוח האחרים שהקבוצה עוסקת בהם, למעט בענפי הביטוח הכלולים בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח ותחום ביטוח הבריאות. תחום זה כולל את תתי הענפים העיקריים הבאים: ביטוח רכב חובה, ביטוח רכב רכוש, וענפי ביטוח כללי אחרים (הכוללים ביטוחי חבויות וביטוחי רכוש ואחרים).

⁵ ההסכם הקיבוצי האמור נחתם ביום 17 בפברואר 2015 לתקופה שמיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2017 (לפרטים, ראו דיווח מידי של החברה מיום 17 בפברואר 2015, מספר אסמכתא: 2015-01-033544).

3.4 פעילויות נוספות שאינן עולות כדי תחום פעילות

יצוין, כי לחברה קיימות פעילויות אחרות, הכלולות בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה במסגרת "מגזרי פעילות אחרים" או ב"לא מיוחס למגזרי פעילות" בהן עוסקת הקבוצה. פעילויות אלו כוללות החזקה בסוכנויות הביטוח וכן פעילות השקעה המבוצעת שלא כנגד העתודות הביטוחיות לסוגיהן, אלא כנגד ההון העצמי הנדרש לעסקי הביטוח ועודפי ההון של חברות הקבוצה.

4. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה**4.1 השקעות בהון החברה שבוצעו בשנתיים האחרונות ועד למועד פרסום הדוח**

בשנתיים האחרונות לא בוצעו השקעות בהון החברה.

4.2 גיוס הון רובד 2 (הנפקת אג"ח ו')

בחודש דצמבר 2017 ביצעה מגדל גיוס הון מרכז שבמסגרתו התקבלו הזמנות לרכישת 1,120,617,000 אגרות חוב (סדרה ו'), בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת, וזאת על פי דוח הצעת מדף מיום 28 בדצמבר 2017 ועל פי תשקיף מדף אשר פורסם ביום 17 באוגוסט 2016. אגרות החוב אינן צמודות למדד. שיעור הריבית השנתית אותה נושאות אגרות החוב (סדרה ו') הינו 2.63%. הריבית בגין אגרות החוב (סדרה ו') משולמת פעם בשנה, ביום 31 בדצמבר, בין השנים 2018 ל-2030. אגרות החוב (סדרה ו') תיפרענה בתשלום אחד ביום 31 דצמבר 2030.

תמורת ההנפקה מאגרות החוב (סדרה ו') הופקדה ונרשמה בדוחות הכספיים ביום 1 בינואר 2018 במגדל ביטוח ובהתאם לאישורי הממונה הן תוכרנה כהון רובד 2 בחברה, בכפוף למגבלות על שיעורו המרבי של ההון המשני. אגרות החוב (סדרה ו') דורגו בדירוג של Aa3.il (hyb) על ידי מידרוג בע"מ. אופק הדירוג יציב.

לפרטים נוספים ראה באור 1.ה.24 לדוחות הכספיים וכן דיווחים מידיים של מגדל אחזקות מיום 18 בדצמבר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-113131, מיום 28 בדצמבר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-118168 ומיום 31 בדצמבר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-120268.

5. חלוקת דיבידנדים

לפרטים אודות דיבידנדים ששילמה/הכריזה החברה לבעלי מניותיה בשנתיים האחרונות (לרבות דיבידנד שהוכרז ביום 27 באוקטובר 2015 אך לא שולם), וכן מגבלות בדין העשויות להשפיע על חלוקת דיבידנד בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה, ראה סעיף 16.1.2 בחלק ד' להלן וכן באור 6.ה.14 לדוחות הכספיים.

חלק ב' - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של החברה

תחום א' - ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

6. מוצרים ושירותים

6.1 כללי

תחום ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך מאופיין בעיקר במוצרי חיסכון לתקופת הפרישה ("החסכון") וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון מוות, נכות ואובדן כושר עבודה ("הסיכון" או "הריסק").

הקבוצה משווקת מגוון מוצרים בתחום ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך - ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל לסוגיהן, לרבות קרנות השתלמות⁶. פעילות הקבוצה בתחום זה מתבצעת באמצעות מגדל ביטוח וחברות הבנות שלה: מגדל מקפת, המנהלת את קרנות הפנסיה החדשות של הקבוצה ("מקפת אישית" ו"מקפת משלימה") וקופות גמל נוספות של הקבוצה שאינן קופות ביטוח, וכן יוזמה לעצמאים, המנהלת קרן פנסיה ותיקה - יוזמה קרן פנסיה לעצמאים.

תמהיל מוצרי תחום ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך מושפע מהסדרות רגולטוריות ענפיות במסגרת חוקים, תקנות, חוזרים והוראות ממונה שמטרתן ביצוע הסדרה בתחום, עידוד החיסכון לטווח ארוך של ציבור החוסכים, קביעת כללים ומגבלות, באמצעות מתן תמריצים כגון הטבות מס לחיסכון הפנסיוני ותנאי משיכתו, קביעת הוראות בדיני עבודה המחייבות מעסיקים לערוך ביטוח פנסיוני לעובדיהם, הנפקת אגרות חוב מיועדות ועוד, המהווים שיקול מרכזי בבחירת הלקוחות את מוצרי התחום.

נכון ליום 30 בספטמבר 2017 ועל בסיס התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה החדשות ובקופות הגמל, הקבוצה ממוקמת ראשונה בתחום זה⁷. לפירוט נתי שוק בתחום ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך ראה סעיף 7.3 להלן. כמו כן, לחלקה של הקבוצה בתחום החיסכון לטווח ארוך כהגדרתו בחוק הפיקוח, ראה סעיף 16.1.1(א) להלן.

ההסדרים הרגולטוריים שבוצעו בשנים האחרונות (לרבות הסדרים הנוגעים לדמי הניהול, התקשרות בהסכמי ברירת מחדל ואופן הקצאת אג"ח מיועדות), וכן טיטות הסדרים התלויים ועומדים נכון למועד פרסום הדוח, שעיקרם מתואר להלן, הביאו, ועשויים להביא, לשינויים מהותיים בתחום ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך, ובפרט ביחס לתמהיל המוצרים הכלולים בו. למגמות ושינויים מהותיים בתחום זה וכן לפרטים נוספים אודות ההסדרים הרגולטורים האמורים ולהשלכותיהם על החברה, ראה סעיפים 6.3 ו-6.4 להלן.

6.2 המוצרים בתחום, מאפייניהם העיקריים וההבדלים העיקריים ביניהם

ביטוח חיים: המוצר כולל כיסוי של סיכון ("ריסק") או חיסכון טהור ו/או שילוב של חיסכון וסיכון המוצעים בהתאם לחוזה בין המבטח למבוטח (פוליסות ביטוח).

חברת הביטוח נוטלת על עצמה לשלם את תגמולי הביטוח בעת התממשות אירוע הסיכון, גם אם חלו שינויים אקסוגניים, לטובה או לרעה, לגבי פרמטרים אשר מעוגנים בתנאי הפוליסה, לרבות סיכון של עלייה בתוחלת החיים, במידה וסיכון זה נכלל במקדם ההמרה לקצבה הנקוב במסלול הקצבה הרלבנטי.

קרנות פנסיה: ככלל, המוצר כולל שילוב של כיסוי ביטוח הדדי לריסק וחסכון (קצבה, פנסיית נכות ופנסיית שארים), ואלו מעוגנים בתקנון הקרן.

קופות גמל: המוצר כולל חיסכון, לטווח הארוך, הבינוני והקצר, בהתאם למוצר הרלוונטי.

מאפיינים עיקריים מבדילים - ניתן למנות את המאפיינים העיקריים הבאים, המבדילים בין המוצרים לביטוח / חיסכון פנסיוני המשווקים על ידי הקבוצה:

⁶ יש לראות בקרן ההשתלמות חיסכון לטווח הבינוני לפני גיל פרישה.

⁷ מבוסס על עיבוד דיווחי משרד האוצר, נכון ל-30.9.2017, שפורסמו באתר האינטרנט של משרד האוצר (דוחות ניהוליים, פנסיה-נט, גמל-נט).

קופות גמל לתגמולים	קרנות פנסיה	קופת ביטוח ⁸	
תקנון	תקנון	חוזה (פוליסת ביטוח)	סוג ההתקשרות
ניתן לשינוי מעת לעת באישור הממונה.	ניתן לשינוי מעת לעת באישור הממונה.	ניתן לשינוי רק בהתאם לתנאי החוזה ובכפוף לדין.	שינוי תנאי ההתקשרות
כספים שהופקדו עד לשנת 2008, ניתן למשוך כסכום הוני. כספים שהופקדו לאחר שנת 2008 ניתן למשוך כקצבה בלבד החל מגיל הפרישה (באמצעות העברה לקופה משלמת לקצבה).	קצבה החל מגיל פרישה.	כספים שהופקדו עד לשנת 2008, ויועדו לחיסכון באפיק ההוני, ניתן למשוך כסכום הוני. החל משנת 2008 לא ניתן להפקיד כספים לאפיק ההוני; כספים שהופקדו לאחר שנת 2008 ניתן למשוך כקצבה בלבד החל מגיל הפרישה.	יעוד החיסכון הנצבר ⁹
הכיסויים מוגדרים בתקנון של כל קופה. חברה מנהלת של קופת גמל רשאית לרכוש פוליסה קבוצתית לביטוח מפני מקרה מוות ואובדן כושר עבודה. נכון למועד זה, קופות הגמל בניהול הקבוצה לא רכשו פוליסות קבוצתיות כאמור. בנוסף, רשאית חברה מנהלת של קופת גמל לשווק לעמיתיה כיסויים ביטוחיים באמצעות פוליסות פרט לסיכונים מוות, לסיכונים נכות ולשחרור מתשלום. נכון למועד זה, הקבוצה אינה משווקת כיסויים ביטוחיים כאמור.	במסגרת קרנות הפנסיה קיים, במרבית המקרים, כיסוי לשארים למקרה פטירה וכיסוי לאובדן כושר עבודה, וניתן להתאים את הכיסויים לצרכי המבוטח בהתאם לתקנון.	במסגרת ביטוח חיים ניתן לרכוש כיסוי למקרה מוות, נכות/אובדן כושר עבודה וביטוח לאריכות ימים, אשר ניתן להתאימם לצרכי המבוטח, הכל בהתאם לתנאי הפוליסה.	כיסוי ביטוחי לסיכון
לא קיים ביטוח הדדי.	קרן ביטוח הדדי בין העמיתים / הפנסיונרים החברים בקרן. הנחות אקטואריות, המהוות בסיס לזכויות העמיתים / פנסיונרים, נבחנות מעת לעת בהתאם למצב בפועל. אם חל בהן שינוי, לטובה או לרעה, זכויות העמיתים / הפנסיונרים מושפעות משינויים אלה, והם נושאים בעודף או בגרעון אקטוארי של הקרן בהתאם לתקנונה.	לא קיים ביטוח הדדי. ההתקשרות בין המבוטח למבוטח הינה באמצעות חוזה.	ביטוח הדדי

⁸ תוכנית ביטוח שאושרה כקופת גמל (למניעת ספק, לא כולל קרנות השתלמות).

⁹ מובהר כי ישנם כללים המאפשרים משיכה הונית כגון כספי פיצויים והיוון חלקי של כספי הקצבאות.

קופות גמל לתגמולים	קרנות פנסיה	קופת ביטוח ⁸	מקדם קיצבה
לא קיים מקדם קיצבה.	מקדם קיצבה לא מובטח ומושפע ממשתנים דמוגרפיים ופיננסיים, כפי שנקבע בתקנון כל קרן.	<p>בפוליסות ששווקו עד לתום שנת 2012, המבוטחים בתוכנית קיצבה נהנים, בחלק ממסלולי הקיצבה, ממקדם קיצבה מובטח מפני שינויים בתוחלת החיים, בהתאם לתנאי הפוליסה.</p> <p>החל מחודש ינואר 2013, פוליסות הכוללות מקדם קיצבה מובטח משווקות למצטרפים החל מגיל 60 בלבד.</p> <p>למצטרפים מתחת לגיל 60 מוצעות פוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון ללא מקדמי קיצבה מובטחים, ומקדם הקיצבה בהן יקבע במועד הפרישה.</p> <p>משמעות רפורמה זו היא ביטול אחד היתרונות המשמעותיים של ביטוח החיים על פני קרנות הפנסיה וקופת הגמל.</p> <p>החל משנת 2016 ההסדר התחיקתי מאפשר לנייד את הפוליסות עם מקדם הקיצבה המובטח מחברת ביטוח אחת לשנייה, תוך שמירה על המקדם המובטח. יחד עם זאת, למיטב ידיעת החברה, פעילות ניוד כאמור לא יצאה לפועל.</p>	
גמישות מלאה בבחירת המוטבים, למעט ביחס לכספי הפיצויים, המשולמים לשארים, כמשמעותם בחוק פיצויי פיטורין.	זרות השארים קבועה בתקנון, ובהיעדר שארים קיימת גמישות בבחירת המוטבים.	גמישות מלאה בבחירת המוטבים, למעט ביחס לכספי הפיצויים המשולמים לשארים, כהגדרתם בחוק פיצויי פיטורין.	זהות הנהנה
לקופות הגמל בניהול הקבוצה לא מונפקות אג"ח מיועדות ¹⁵ .	<p>החל משנת 2004, קרנות פנסיה חדשות מקיפות וקרנות פנסיה ותיקות (סגורות לעמיתים חדשים)¹² - זכאיות להשקיע 30% מסך נכסיהן באג"ח מיועדות¹³.</p> <p>החל מחודש יולי 2017, ההשקעה האמורה מתחלקת באופן הבא: 60% מנכסי מקבלי הקיצבה מושקעים באג"ח המיועדות, ויתרת אגרות החוב המיועדות מוחזקות בנכסי העמיתים הפעילים והמוקפאים¹⁴. לפרטים ראו סעיף 6.3.10 להלן.</p>	<p>ביחס לפוליסות שנמכרו עד שנת 1990 - לחברות הביטוח מונפקות אגרות חוב ממשלתיות מיועדות המבטיחות הצמדה למדד בתוספת ריבית ("אג"ח חץ").</p> <p>בהתאם, מרבית תכניות ביטוח החיים שנמכרו עד אותו מועד הן תכניות מבטיחות תשואה (צמודות למדד בתוספת ריבית), כאשר חברת הביטוח משקיעה את מרבית העתודות באג"ח חץ ואת יתרת העתודות בהשקעות חופשיות בהתאם למגבלות הקבועות בהסדרים התחיקתיים. תכניות אלה נקראות "מבטיחות תשואה" או "לא משתתף"¹⁰.</p> <p>בפוליסות אלה לא הוגדרו דמי ניהול מהצבירה וחברת הביטוח נהנית מהפער שנוצר בין התחייבויותיה כלפי המבוטחים כפי שקבעו בפוליסות הביטוח ובין הרווחים מהשקעותיה (הן מההשקעות החופשיות והן בהשקעות באג"ח חץ) ("המרווח" ו/או "המרווח הפיננסי").</p> <p>ביחס לפוליסות שנמכרו במהלך שנת 1991 ואילך - תכניות הביטוח המוצעות, אינן מבטיחות תשואה למבוטח וכן צומצמה בגין הנפקת אג"ח חץ לחברת הביטוח, אשר בשנת 1992 הופסקה לחלוטין¹¹.</p>	הנפקת אג"ח מיועדות

¹⁰ הקבוצה פדתה במהלך השנים, בהתאם לאישור משרד האוצר, חלק מאג"ח המיועדות במטרה להשיג תשואות עודפות, והעתודות הושקעו בהשקעות חופשיות. הקבוצה איננה יכולה לרכוש מחדש אג"ח מיועדות בגין חלק מהנכסים שנפדו על ידה כאמור, וכתוצאה מכך החשיפה של הקבוצה במסגרת ההשקעות החופשיות גדלה. להשפעה של ירידת הריבית על העתודות, ראה גם באור 37. ב.3. (ב.5) לדוחות הכספיים.

¹¹ בגין התכניות שנמכרו עד אותו מועד, ממשיכה המדינה להנפיק אג"ח מיועדות גם בגין הכספים שעל-פי תנאי תכנית הביטוח ניתן להפקידם בפוליסות אלו לאחר השינוי.

¹² לקרנות הפנסיה הוותיקות ניתן סבסוד ממשלתי נוסף בגין הפחתת שיעור האג"ח המיועדות ותנאיהן.

¹³ שיעור הריבית האפקטיבית המובטחת באג"ח מיועדות לקרנות פנסיה חדשות כיום הינה 4.86% (בנוסף להפרשי הצמדה) (יוער, כי קיימות סדרות אג"ח מיועדות שהונפקו בעבר בשיעור ריבית אפקטיבית של 5.05%). שיעור הריבית האפקטיבית המובטחת באג"ח מיועדות לקרנות פנסיה ותיקות כיום הינה 4.86% (בנוסף להפרשי הצמדה) (יוער, כי קיימות סדרות אג"ח מיועדות שהונפקו בעבר בשיעור ריבית אפקטיבית של 5.57%).

¹⁴ נכון למועד הדוח, כ-28% מנכסי העמיתים הפעילים והמוקפאים מושקעים באג"ח מיועדות.

¹⁵ למעט הסדרים מיוחדים במספר קופות ספציפיות (אשר אינן בניהול הקבוצה).

קופות גמל לתגמולים	קרנות פנסיה	קופת ביטוח ⁸
		<p>כספי החיסכון מושקעים בהשקעות חופשיות (למעט הכספים המושקעים באג"ח חץ בפוליסות ששווקו בשנת 1991), ויתרת החיסכון המצטבר תלויה בתוצאות שמיבות ההשקעות של המבטח ("תכנית משתף" או "משתפות ברווחים" או "תכניות תלויות תשואה" או "ביטוח תלוי תשואה").</p>

6.3. מגמות ושינויים עיקריים בתחום

שוק הביטוח הפנסיוני עובר שינוי מהותי המתפרס על כלל מרכיביו - המוצרים הפנסיוניים, ערוצי ההפצה, והלקוחות.

בשנים האחרונות, התבטא השינוי בעיקר בהתעצמות מוצר הפנסיה במסגרת מכירות חדשות של מוצרי חסכון לטווח ארוך תוך כדי שחיקת דמי הניהול הממוצעים בשוק. עם זאת, לאחרונה חלה התעוררות במכירות של מוצרי ביטוח החיים (ביטוח מנהלים) באמצעות סוכנים.

עוד מתבטא השינוי האמור בריבוי הסדרות רגולטוריות בתחום הפנסיוני, אשר עיקרן:

- איחוד, פישוט ושקיפות של המוצרים הפנסיוניים, בין היתר באמצעות הוראות ביחס לתקנון אחיד של קרנות פנסיה וביחס לתנאים אחידים בפוליסות אובדן כושר עבודה;
- מתן אפשרות לניוד פוליסות ביטוח חיים עם מקדמים מובטחים, וכן הצעה לאפשר ניוד קצבאות, הורדת דמי ניהול והוזלת מחירים, בין היתר, באמצעות הוראות ביחס להסכמי ברירת מחדל, איחוד חשבונות ומעורבות גוברת של הרגולטור באישור התעריפים;
- עידוד הכנסת מתחרים לחברות הביטוח הגדולות ולמנהלי ההסדרים, בין היתר באמצעות הכנסת חברות מתפעלות ולשכות שכר לעולם התפעול הפנסיוני ומתן יתרונות מובנים לשחקנים קטנים (לדוגמה: בהליך בחירת קרן ברירת מחדל נבחרת);
- תמרוץ תחום קופות הגמל, בין היתר באמצעות הגדלת היצע מוצרי הגמל, כגון קופת גמל להשקעה וחסכון לכל ילד;
- הגבלת יכולת הסוכנים וסוכנויות ההסדר לעסוק בשיווק ובתפעול בו זמנית;
- איסור על קיום זיקה בין שיעור עמלת ההפצה המשולמת לסוכן לבין דמי הניהול המשולמים בגין מוצרים פנסיוניים ומוצרי חיסכון, דבר הצפוי להשפיע על אופי התגמול בגין מכירות מוצרי חיסכון ארוך טווח ועל תמהיל המכירות של סוגי המוצרים בין סוכנים לבין ערוצי ההפצה הישירים.
- שינוי אופן הקצאת אגרות החוב מיועדות (הנושאות תשואה מובטחת) בקרנות פנסיה חדשות מקיפות בין מקבלי קצבת פרישה, חוסכים מעל גיל 50 וחוסכים מתחת לגיל 50.

להלן יפורטו השינויים המשמעותיים שאירעו בתחום בשנים האחרונות:

6.3.2. חובת ביטוח פנסיוני

בהתאם להוראות תיקון 16 לחוק קופות הגמל מחודש יוני 2016, בו נקבע, בין היתר, כי יוגדלו הפרשות התגמולים של כל השכירים במשק (הן תגמולי העובד והן תגמולי המעסיק), עלה, במסגרת הפעימה השנייה¹⁶, ביום 1 בינואר 2017 הניכוי משכר העובד לרכיב התגמולים ל-6% וכן עלו הפקדות המעסיק לרכיב התגמולים ל-6.5% (כולל הפקדות מעסיק לביטוח אובדן כושר עבודה).

בשנת 2017 נכנס לתוקפו פרק ב' לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016, אשר עיגן חובת הפקדה לפנסיה לעצמאיים בשיעורים הקבועים בחוק. שיעור של שליש מהסכומים

¹⁶ במסגרת הפעילות הראשונה (1.7.2016) עלה הניכוי משכר העובד לרכיב תגמולים ל- 5.75% והפקדות המעסיק לרכיב התגמולים עלו ל- 6.25% מהשכר הקובע.

כאמור ייעודו לטובת רכיב סיוע במצבי אבטלה - חלק מהחיסכון הפנסיוני אותו ניתן למשוך במקרה של סגירת עסק, ולא רק בגיל הפרישה.

ישום ההוראות המפורטות לעיל הביא, להעלאת שיעורי ההפקדות לביטוח הפנסיוני, ולהגדלת היקף הפרמיות ודמי הגמולים שהתקבלו בחברה, לפירוט ראה סעיף 2.3 בדוח הדירקטוריון של החברה.

6.3.3 עדכון הנחות אקטואריות הנוגעות לחישוב העתודות

בשנים האחרונות נצפו תופעות שהשפיעו על הנחות אקטואריות מרכזיות המשמשות בסיס לחישוב העתודות, ובכללן עליה בתוחלת החיים, עליה בשיעורי מימוש גמלה, מעבר למסלולי השקעה מותאמי גיל, ירידה מתמשכת בשיעורי הריבית ובשיעורי התשואה המוערכת בתיק הנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות הביטוחיות, ושינויים בהסדרי המיסוי שנועדו להביא למשיכת החיסכון הסוציאלי בדרך של גמלה. כל אלו הביאו לעלייה בהתחייבויות לתשלומי הגמלה.

לעניין עדכון עתודות (עתודה משלימה לגמלאות ועתודה בגין בדיקת נאותות העתודה) בעקבות שינויים בעקום הריבית חסרת הסיכון ושאר פרמטרים, ראה גם סעיף 2.4.1 לעיל, סעיף 2.3 בדוח הדירקטוריון של החברה וכן באור 37.ב.3(5) בדוחות הכספיים.

בקרנות הפנסיה נדרשות החברות המנהלות מעת לעת לבצע עדכון של הנחות הדמוגרפיות שעל בסיסן יש לחשב את המאזן האקטוארי של הקרן והמקדמים בתקנונים, בהתאם להוראות הפיקוח.

6.3.4 הסדרים הנוגעים לדמי ניהול

בשנים האחרונות נמשכת מגמת השחיקה בדמי הניהול במוצרי החיסכון הפנסיוני, בעיקר בקרנות הפנסיה, בין היתר, בעקבות התרת אפשרות לניוד החיסכון הפנסיוני ולאיחוד חשבונות וכן בעקבות שיעורם הנמוך של דמי הניהול בקרנות ברירת המחדל הנבחרות (ראה סעיף 6.3.7 להלן). בשנת 2017 נקבעו הסדרים נוספים אשר עשויים להשפיע על גובה דמי הניהול:

(א) בינואר 2017 נכנסה לתוקף הסדרת העברת כספים אגב הצטרפות ("איחוד **חשבונות אגב הצטרפות**"), לפיה בעת הצטרפות עמית לקרן פנסיה חדשה, בהיעדר סירוב (וכברירת מחדל) יועברו הכספים המוקפאים בקרנות הפנסיה האחרות אוטומטית לקרן הפנסיה החדשה. ההסדרה המתוארת לעיל, תרמה אף היא לירידה בדמי הניהול.

(ב) בספטמבר 2017 פורסם **תיקון לחוזר דמי ניהול במכשיר החיסכון הפנסיוני**. בתיקון נקבעו, בין היתר, תקופה מינימלית למתן הנחה בדמי ניהול, אשר תעמוד על חמש שנים ("**תקופת ההנחה**"), ועודכנו המקרים בהם רשאי הגוף המוסדי להעלות דמי ניהול לפני תום תקופת ההנחה והצורך לידע את העמית לגבי מקרים אלו. עוד נקבע, כי במקרה של סיום עבודת העמית במקום עבודה שיש לו הסדר עם הגוף המוסדי המעניק לעובדיו הנחה ("**ההסדר הישן**") לפני תום תקופת ההנחה, ימשיך ההסדר הישן לחול על העובד לשעבר עד לתום תקופת ההנחה, אלא אם קיים במקום עבודתו החדש הסדר מיטיב (בחנית טיב ההסדרים תתבצע בהתאם לנוסחה הקבועה בחוזר). למרות האמור לעיל, רשאי העובד לבחור בהסדר שאינו ההסדר המיטיב.

החוזר ייכנס לתוקף החל מיום 1 באפריל 2018, והוראותיו לא יחולו ביחס להנחות שניתנו לפני תחילתו.

התיקון האמור, אשר יאריך את תקופת ההנחה, עשוי לצמצם את הכנסות החברה מדמי ניהול.

6.3.5 הסדרת אופן העברת הנתונים וביצוע פעולות במוצרים פנסיוניים

בחודשים מרס וספטמבר 2017 פורסמו תיקונים לחוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק הפנסיוני. ככלל, החוזר קובע מבנה של ממשקים אחידים המשמשים את בעלי הגופים המוסדיים, בעלי הרישיון, מעסיקים וצרכני מידע נוספים בתחום החיסכון הפנסיוני, במסגרת העברת מידע וביצוע פעולות עסקיות שונות ביניהם התיקונים נעשו במטרה לשפר את תהליכי העברת המידע והכספים בין הגורמים השונים בשוק החיסכון הפנסיוני באופן אחיד וממוכן. כך, התיקון מחודש מרס 2017, עדכן באופן טכני את נספח ה' ("ממשק מעסיקים") לחוזר, המסדיר מבנה אחיד להעברת מידע על הפקדת תשלומים לקופת גמל ולמתן היזון חוזר מגוף מוסדי למעסיק, וזאת בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופות גמל) התשע"ד-2014 ("תקנות התשלומים"). התיקון מחודש ספטמבר 2017, מטרתו להחיל כללים לגבי שימוש בקידוד האחיד על ידי הגופים המשתמשים בממשקים האחידים המפורסמים על ידי הממונה. עוד מוסיף התיקון מספטמבר 2017 הוראות בנספח ד' ("ממשק אירועים") בנוגע לבקשת מידע על יתרות פיצויים, על מנת לאפשר לבעל רישיון לבצע העברת בקשה למידע על יתרות פיצויים עבור חוסך באמצעות ממשק אירועים.

6.3.6 הסדרה מול מעסיקים - תקנות תשלומים לקופות גמל ואופן הפקדת תשלומים לקופת גמל

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופות גמל) התשע"ד-2014 ("תקנות התשלומים") קובעות הנחיות ביחס לאופן ולמועד ביצוע הפקדות של מעסיקים למוצרים פנסיוניים של עובדיהם וביחס למידע שעל מעסיקים למסור לגופים המוסדיים אגב ביצוע ההפקדה. הגופים המוסדיים, מנגד, חויבו במתן היזון חוזר למעסיקים במועדים וביחס לפרטים המנויים בתקנות.

התקנות נכנסו לתוקף בצורה מדורגת החל מחודש פברואר 2016 בהתאם לכמות העובדים המועסקים על ידי המעסיקים. נכון למועד הדוח, חלות הוראות תקנות התשלומים במלואן על המעסיקים מעל 20 עובדים, ועד פברואר 2019 תושלם כניסתן לתוקף של התקנות לכלל המעסיקים מעל חמישה עובדים ("מעסיקים קטנים") (כאשר כבר היום גם מעסיקים עם פחות מ-20 עובדים חייבים בדיווח מורחב מבעבר).

החברה מיישמת את הוראות תקנות התשלומים החל מיום כניסתן לתוקף.

להערכת החברה, יישום תקנות אלו ביחס לכלל המעסיקים כאמור ידרוש היערכות תפעולית מורכבת לאורך זמן הן מצד המעסיקים, הן מצד הגופים המוסדיים והן מצד חברות מתפעלות - מנהלי הסדרים או מתפעלים אחרים ("המתפעלים").

עם זאת להערכת החברה, השיפור הצפוי באיכות הנתונים שיתקבלו גם ממעסיקים קטנים יאפשר לחברה בסיום התהליך, לאחר הטמעת הפעילות, ליעל את פעילות הגבייה וניהול הקשר מול מבוטחים/מעסיקים.

בחודשים מרס וספטמבר 2017 פורסמו תיקונים לחוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני, המסדירים את תהליכי העברת המידע והכספים בין הגורמים השונים בשוק החיסכון הפנסיוני באופן אחיד וממוכן. במסגרת כך, כולל החוזר נספח "ממשק מעסיקים", המסדיר מבנה אחיד להעברת מידע על הפקדת תשלומים לקופת גמל ולמתן היזון חוזר מגוף מוסדי למעסיק.

בחודש נובמבר 2017 פורסם חוזר בעניין אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל, אשר מסדיר את אופן העברת הכספים ואת אופן העברת הדיווח על הפקדת תשלומים לקופת גמל על ידי מעסיק לחברה מנהלת. במסגרת החוזר נקבעו, בין היתר, אופן עדכון האמצעים לביצוע הפקדת תשלומים בקופת גמל (לרבות ביטול האפשרות לבצע הפקדות באמצעות שיק החל מספטמבר 2019) ואופן מתן הודעה על הפסקת תשלומים (באמצעות מסרון, או, לבקשת העמית, באמצעים חלופיים). כמו כן, הוטל על

חברות מנהלות לאפשר למעסיקים¹⁷ לעשות שימוש בחשבון מעסיק מקוון, אשר בו יוצג מידע לגבי הפקדות, יתרות פיצויים, דמי ניהול וכו', ובאמצעותו יישלחו דרכו למעסיק הודעות ואישורים. בנוסף, נקבע בחוזר משך הזמן המקסימלי לטיפול הגוף המוסדי בסכומים לא משויכים (פנדינג), אשר צפוי להתקצר החל משנת 2018 בהתאם לכללים שנקבעו בחוזר.

החוזר ייכנס לתוקפו באופן חלקי והדרגתי, החל מיום 1 בפברואר 2018, בהתאם למספר העובדים המועסקים אצל המעסיק, כאשר ביחס למעסיקים אשר מעסיקים בין 5 ל-20 עובדים ייכנס החוזר לתוקף ביום 1 בפברואר 2019. נכון למועד הדוח, פטורים המעסיקים עד 20 עובדים מדיווח מידע על הפקדת תשלומים לקופת גמל באמצעות **ממשק מעסיקים**, אולם חייבים בדיווח ידני של מרבית הנתונים.

ההשלכה העיקרית של החקיקה שפורטה לעיל, הינה ביטול האפשרות למבוטחים ולמעסיקים להורות לגופים המוסדיים, באמצעות הגורמים המתפעלים (מנהלי הסדרים או מתפעלים אחרים, להלן: "המתפעלים"), על אופן פיצול הכספים בין הפוליסות באופן ייחודי המותאם למבוטח בכל חודש, דבר שעלול להביא לפיצול הכספים באופן שלא יתאים לרצון הלקוח, ובמקרים בהם תידרש הוספת שלב ביניים לברור הפיצול, עלול הדבר להקשות על מהלך שיוך הכספים.

להערכת החברה, יישום תקנות התשלומים והחוזר בעניין **אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל** גם ביחס למעסיקים הקטנים ידרוש היערכות תפעולית מורכבת לאורך זמן הן מצד המעסיקים, הן מצד הגופים המוסדיים (מעבר להיערכות הקיימת כבר היום לקליטת הדיווחים והתשלומים מהמעסיקים הגדולים) והן מצד המתפעלים, כמו גם היערכות הגוף המוסדי ליישום קיצור התקופה המקסימלית לטיפול בסכומים לא משויכים.

עם זאת להערכת החברה, השיפור הצפוי באיכות הנתונים שיתקבלו ממעסיקים יאפשר לחברה, לאחר הטמעת הפעילות, לייעל את פעילות הגבייה וניהול הקשר מול מבוטחים/מעסיקים.

6.3.7 התקשרות בהסכמי ברירת מחדל

החל מחודש אוגוסט 2016, פועלות בשוק שתי קרנות פנסיה שהן קרנות ברירת מחדל שנבחרו על ידי משרד האוצר ("קרנות ברירת מחדל הנבחרות"), אשר מהוות ברירת מחדל לעובדים שלגביהם לא נקבעה בדין או בהסכם (לרבות הסכמי ברירת מחדל קיימים) או מכוחם, קופת גמל לצורך הפקדת התשלומים שלהם, ואשר לא בחרו בקופת גמל לאחר שניתנה להם הזדמנות לעשות כן.

קרנות ברירת המחדל הנבחרות מציעות דמי ניהול בשיעורים נמוכים משמעותית מממוצע דמי הניהול הנהוגים בשוק. בהתאם להוראות הממונה, דמי הניהול אשר הוצעו על ידי קרנות ברירת המחדל הנבחרות יישמרו לכל מי שיצטרף לקרנות האמורות עד לתום חודש אוקטובר 2018 למשך 10 שנים.

ביום 31.3.2018, בהתאם ל**תיקון לחוזר הוראות לעניין בחירת קופת גמל** מחודש דצמבר 2017, יפקעו הסכמי ברירת מחדל בקרנות פנסיה אחרות (שאינן קרנות ברירת המחדל הנבחרות), ששיעורי דמי הניהול שקבועים בהם או הנגבים מכוחם הם השיעורים המירביים הקבועים על פי דין, שכן לדעת הממונה אין הצדקה לקיומם של הסכמים כאמור, נוכח היעדר הטבה בדמי הניהול באותם הסכמים. ביום 31.3.2019 צפויים לפקוע יתרת הסכמי ברירת המחדל בקרנות שאינן קרנות ברירת המחדל הנבחרות (לרבות בקרנות השתלמות), והחל מיום 1.4.2019 עובדים חדשים לא יוכלו להצטרף להסדרים הקבועים בהם. המעסיקים יבחרו בין הצטרפות עובדים חדשים להסכמים פרטניים, ובין בחירת קרן פנסיה לעובדיהם באמצעות קיום הליך תחרותי.

¹⁷ וכן לגוף המספק למעסיק שירותי תפעול.

ככל שמעסיק יבחר במסלול ההליך התחרותי, אזי ההסכם שייחתם יחול על כלל עובדיו, לרבות העובדים הוותיקים.

נכון למועד הדוח, ההליך התחרותי לבחירת קופת ברירת מחדל על ידי מעסיקים התקיים בפועל במקרים ספורים בלבד. כמו כן, לבחירתן של שתי קרנות ברירת המחדל הנבחרות לא הייתה השפעה משמעותית על היקף דמי הגמולים והנכסים המנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל שבניהול הקבוצה. יחד עם זאת, בתקופת הדוח נמשכה השחיקה בשיעור דמי הניהול בשוק, ובכלל זה בקרנות ובקופות שבניהול הקבוצה.

עם זאת, החברה מעריכה כי פקיעתם של הסכמי ברירת המחדל, רובם ביום 31.3.2019, עשויה להביא, החל מחודש אפריל 2019, להפחתת שיעורי דמי הניהול הנגבים מעמיתים חדשים ו/או מעמיתים קיימים, להקטנת כמות המצטרפים החדשים ולפגיעה ברווחיות של מוצרים אלו.

בנוגע להבהרה מחודש פברואר 2018 של הממונה בעניין הליך שיווק פנסיוני בעת צירוף למוצר ביטוח פנסיוני ראה סעיף 21.2.1(ג) בחלק ד' להלן.

6.3.8 הצטרפות לקרן פנסיה או קופת גמל

בחודש ינואר 2017 פורסם חוזר מתקן **בעניין הצטרפות לקרן פנסיה או קופת גמל**. החוזר דן בהצטרפות למוצרים קרן פנסיה, קופת גמל וקרן השתלמות. במסגרת החוזר המתקן נקבעו עיקרי ההוראות הבאות: (1) צירוף עמית לקרן פנסיה או לקופת גמל יתנה בהשלמת תנאים המנויים בחוזר, לרבות מילוי טופס הצטרפות על ידי העמית עצמו לגבי עמית המצטרף לקרן שאינה ברירת המחדל, (2) חברה מנהלת תאפשר הצטרפות באופן מקוון, (3) נקבעו הנחיות בנוגע לצירוף עמית שהוא עובד חדש או עובד שאינו חדש לקופת ברירת מחדל, (4) נקבע תהליך לטיפול באיחוד חשבונות לא פעילים עם חשבונות הפעיל של העמית בעת הצטרפותו לקרן פנסיה. במסגרת תהליך זה הוסדרו ממשק לאיתור חשבונות לא פעילים בקרנות אחרות, הודעות לעמית ביחס לאיתור חשבונות בקרנות אחרות והעברת הכספים בין הקרנות, (5) נקבעו כללים ביחס לאופן מינוי מוטבים בקרן פנסיה, בקופת גמל ובקרן השתלמות, (6) נקבעו כללים ביחס לעדכון פרטים אישיים של עמיתים קיימים.

החוזר נכנס לתוקפו ביום 1 ביוני 2017, למעט לעניין ההוראות העוסקות באיחוד חשבונות של עמיתים המצטרפים לחברה המנהלת, אשר נכנסו לתוקפן ביום 1 בינואר 2017.

בחודש נובמבר 2017, פורסם חוזר הצטרפות לקרן פנסיה או לקופת גמל- הוראת שעה, במסגרתו נקבע כי בגין הנכסים הרשומים לזכותו של עמית שהייתה לו יתרה צבורה בקרן ביום 30 בספטמבר 2017 (להלן: "**עמית זכאי**"), אשר הועברה באופן אוטומטי בהתאם להוראות חוזר איחוד חשבונות לקרן אחרת, החל מיום 1 באוקטובר 2017 ועד למועד חלוקת העודף האקטוארי עם פרסום הדוח הכספי לרבעון השלישי 2017, יועבר לו, בחודש דצמבר 2017, גם העודף האקטוארי שנזקק לו בגין יתרתו הצבורה.

בחברה בוצעה היערכות והותאמו תהליכי המכירה והתפעול להוראות החוזר.

6.3.9 איחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה

על פי הוראות תיקון 13 לחוק קופות גמל¹⁸, בהיעדר הנחיה אחרת של העמית, יאוחדו חשבונותיו בקרנות הפנסיה לתוך חשבון הפנסיה הפעיל שלו.

בהתאם, בחודשים מאי ויוני 2016 פורסמו **חוזר בעניין איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות**, הנחיות להיערכות והוראת שעה, אשר מתווים הוראות ביצוע מעשיות ביחס לאיחוד החשבונות.

¹⁸ תיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון 13 והוראות שעה), התשע"ו-2015, מחודש נובמבר 2015.

בהוראות אלו נקבעו, בין היתר, פרוצדורה, לוחות זמנים וחובת דיווח ויידוע של העמיתים בכל הנוגע לניודם של כספי חשבונות לא פעילים לחשבונות פעילים. בהקשר זה יצוין, כי בחודש ינואר 2017 נכנסה לתוקף הסדרת "איחוד חשבונות אגב הצטרפות", לפיה בעת הצטרפות עמית לקרן פנסיה חדשה ובהיעדר סירוב, יועברו הכספים המוקפאים בקרנות הפנסיה האחרות שלו אוטומטית לקרן הפנסיה החדשה.

ההוראות בעניין איחוד חשבונות חלו ביחס למי שהיה עמית בקרן פנסיה ביום 1.9.2016. הסדרת "איחוד חשבונות אגב הצטרפות" חלה ביחס למי שהצטרף לקרן פנסיה החל מיום 1.1.2017. משכך, על העמיתים שהצטרפו לקרנות הפנסיה החל מיום 1.9.2016 ועד ליום 31.12.2016, לא חלה הסדרת איחוד חשבונות מחד, ולא הסדרת איחוד חשבונות אגב הצטרפות מאידך.

בעקבות זאת, בחודש ספטמבר 2017 פורסם חוזר בעניין **איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות - הוראת שעה - יישום נוסף**, אשר החיל את הסדרת איחוד חשבונות, בין היתר, ביחס לעמיתים שהצטרפו בין התאריכים האמורים.

יישום ההוראות בעניין איחוד חשבונות, בנוסף עם הסדרת "איחוד חשבונות אגב הצטרפות", גרם לצמצום מספר העמיתים בקרן הפנסיה של מגדל מקפת. כמו כן, בשנת הדוח התגברה מגמת העברות הכספים נטו בקרנות הפנסיה לגופים מוסדיים אחרים, לפירוט ראה סעיף 2.3 לדוח הדירקטוריון של החברה המצורף כפרק 2 לדוח תקופתי זה. יחד עם זאת, נכון ליום 31 בדצמבר 2017 לא הייתה ליישום ההוראות בעניין איחוד חשבונות השפעה משמעותית על היקף הנכסים המנוהלים על ידי החברה בענף הפנסיה.

6.3.10 אופן הקצאת אגרות החוב המיועדות וזקיפת תשואה בקרנות פנסיה חדשות

ביום 1 ביולי 2017 נכנסו לתוקף **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואת אגרות חוב מיועדות בקרן פנסיה חדשה מקיפה)**, התשע"ז-2017, על פי החישוב הקבוע בתקנות, המסגרת הכוללת להקצאת האג"ח המיועדות מכלל הנכסים המופקדים בקרן הפנסיה תהיה בשיעור של 30%. על פי הוראת שעה שנקבעה בתקנות, עד לשנת 2023, בגין שיעור של 60% מסך נכסי מקבלי הקצבה יוקצו אג"ח מיועדות, ויתרת האג"ח המיועדות מהמסגרת הכוללת תוקצה לכלל העמיתים שאינם מקבלי קצבה, ללא הבחנה בין גילאי המבוטחים.

החל משנת 2024 תימשך ההקצאה בשיעור 60% בגין נכסי מקבלי הקצבה, בגין נכסי המבוטחים מגיל 50 ומעלה יוקצו 30% אג"ח המיועדות (ובכל מקרה לא יותר מסך האג"ח המיועדות לקרן בניכוי חלקם של מקבלי הקצבה) ובגין נכסי המבוטחים עד גיל 50 תוקצה יתרת האג"ח המיועדות, ככל שתהיה.

עוד נקבע בתקנות, כי בהתקיים נסיבות מסוימות, הממונה יהיה רשאי להגדיל את שיעור הקצאת האג"ח המיועדות למקבלי קצבה בקרנות מסוימות, בהן שיעור הקצאת האג"ח לעמיתים פעילים גבוה מהשיעור שייקבע, עד לתקרה של 85%. זאת, כדי לשמור על איזון מירבי בשיעור הקצאת האג"ח המיועדות לעמיתים פעילים בין כלל קרנות הפנסיה בשוק,

בהתאם, בחודש יוני 2017 פורסם **חוזר כללים להגדלת שיעור זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה**, אשר מפרט את הנסיבות בהן יוגדל שיעור הקצאת האג"ח המיועדות למקבלי קצבה. על פי החוזר, אם בקרן מסוימת עלה שיעור הקצאת האג"ח המיועדות לעמיתים אשר אינם מקבלים קצבה ביותר מ-1.5% בהשוואה לשיעור המינימלי האחרון שפורסם על ידי הממונה¹⁹ (כלומר בקרן בה שיעור הנהנים מאג"ח מיועדות שאינם מקבלי קצבה גבוה יחסית), תקצה החברה המנהלת של קרן זו את האג"ח המיועדות בשיעור העולה על השיעור המינימלי האמור לנכסי מקבלי הקצבה.

¹⁹ השיעור המינימלי האמור הינו שיעור הקצאת האג"ח המיועדות לעמיתים אלו בקרן בה שיעור זה הוא הנמוך ביותר, והוא עומד, נכון למועד הדוח, על כ-28%.

בעניין זה יצוין כי בחודש דצמבר 2017, נדחתה עתירתם של גופים שונים להורות למדינה להקצות אג"ח מיועדות גם עבור קופות גמל ותכניות ביטוח מנהלים, וזאת משום שלא הוכחה עילה המצדיקה את התערבות בג"ץ במדיניות הממשלה בעניין.

להערכת החברה, השינוי בהקצאת האג"ח המיועדות והוראות חוזר כללים להגדלת שיעור זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה, עשויים להביא להגברת התחרות על הכספים המיועדים לתשלום קצבאות סמוך לגילאי הפרישה, תוך מתן עדיפות לקרנות הפנסיה על פני חלק ממוצרי ביטוח החיים וקופות הגמל, ואף עשויים להביא לירידה בשיעור דמי הניהול בגין מקבלי הקצבה.

6.3.11. בחודש מאי 2017 פורסם תיקון לחוזרים: **הוראות לניהול קרן פנסיה חדשה, קרן פנסיה חדשה כללית והוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות**. מטרת תיקון החוזרים הינה להתמודד עם הסבסוד הצולב שנוצר כתוצאה מחישוב מקדמי המרה לקצבה לפורשים בהתאם לריבית גבוהה מריבית השוק.²⁰

בין היתר, משנים החוזרים את מנגנון חישוב הצמדת הפנסיה כך שמבוטח שיחל לקבל קיצבה בגין אירוע מזכה שארע לאחר ה-1 בינואר 2018 ("פנסיונרים חדשים"), יהא זכאי לפנסיה אשר תהיה צמודה לתשואה בפועל של תיק ההשקעות (בניכוי התשואה שהייתה גלומה במקדם הפנסיה). הצמדת הפנסיה בפועל, תבוצע באמצעות מנגנון האיזון האקטוארי של הקרן הכולל גם עודף או גרעון (לפי העניין) הנובע מגורמים דמוגרפיים ושינויים בעתודה האקטוארית (בגובה של עד 1% מההתחייבות הן במקרה של יתרה חיובית והן במקרה של יתרה שלילית בעתודה לפנסיונרים). כמו כן, החוזרים קובעים כי התאמת הפנסיות של הפנסיונרים החדשים בשל שינויים במדד, תיעשה בהתאם לשיעור השינוי במדד בכל רבעון ותעודכן בפועל רק מחודש אפריל של השנה העוקבת למועד הדיווח.

להערכת החברה, השינוי האפשרי בהקצאת האג"ח המיועדות ותיקון החוזרים האמורים לעיל, עשויים להביא להגברת התחרות על הכספים המיועדים לתשלום קצבאות סמוך לגילאי הפרישה, תוך מתן עדיפות לקרנות הפנסיה על פני חלק ממוצרי החיסכון ארוך הטווח האחרים, ואף עלול להביא לירידה בשיעור דמי הניהול בגין מקבלי הקיצבה.

6.3.12. **מסלולי השקעה לניהול כספי החיסכון - מודל תלוי גיל**

ביום 1 בינואר 2016, נכנסו לתוקפן הוראות חוזר **מסלולי השקעה בקופות גמל**, הקובעות כללים להקמת מסלולי ברירת מחדל המותאמים לגיל העמיתים בקופות גמל, לרבות חובה לנהל חשבון נפרד עבור מקבלי קצבאות ("מסלול בסיסי למקבלי קצבה"). החוזר חל על מצטרפים חדשים לחיסכון הפנסיוני (למעט קרנות השתלמות) החל ממועד כניסתן לתוקף של התקנות.

מבוטחים/עמיתים שהצטרפו לפוליסות ביטוח שהן קופת ביטוח, קרנות פנסיה וקופות גמל לפני כניסת החוזר לתוקף, משוייכים למסלולים הכלליים, אך יוכלו להצטרף, לפי בחירה, למודל מנוהל תלוי גיל. לגבי פוליסות ביטוח שהן קופות ביטוח ששווקו לפני שנת 2004, התחולה הייתה החל מיום 1 בינואר 2017.

בהתאם להנחיות הממונה, יצרה החברה 3 מסלולי השקעה ייעודיים כברירת מחדל לקבוצות, בחלוקה לפי גילאים. מסלולים אלו הוגדרו כמסלולי ברירת המחדל. המשמעות היא כי המסלול הכללי אשר בו הופקדו עד יום 1 בינואר 2016 מרבית כספי

²⁰ בקרנות הפנסיה החדשות, ביחס לעמיתים הפעילים והמוקפאים, נוצר גירעון כתוצאה מפרישות חדשות לפנסיה של מבוטחים. הגירעון נובע מהפער בין הריבית התחשיבית (הגבוהה יותר) הגלומה במקדם ההמרה לפנסיה, לפיו מחשבים את סכומי הפנסיה המגיעים לפורשים לגמלאות (מקדם המחושב לפי הנחיות האוצר), לבין הריבית במשק (הנמוכה יותר) לפיה מהוות התחייבות הקרן כלפי הפנסיונרים במאזן האקטוארי (הריבית נקבעת לפי הנחיות משרד האוצר). הפער שבין שווי ההתחייבות כלפי הפורשים לגמלאות ובין היתרה הצבורה בחשבונם בפועל, ערב פרישתם לגמלאות, מתחלק בין כלל המבוטחים בקרן באמצעות מנגנון האיזון האקטוארי.

החוסכים בחיסכון הפנסיוני, נסגר למצטרפים חדשים וכספי החיסכון בגין מצטרפים חדשים הופנו, החל מאותו מועד, למסלולי ההשקעה בהתאם לגילאי המצטרפים. על פי הוראות החוזר, הקצבה עבור מבטחים / עמיתים מקבלי קצבה, אשר יחלו לקבל קצבה החל מהמועד הקבוע בחוזר תהיה צמודה לתוצאות ההשקעות של המסלול הבסיסי למקבלי קצבה.

להערכת החברה, תפעול מסלולי השקעה מותאמי גיל, לרבות ניהול נפרד של נכסי מקבלי הקצבות, עלול להשליך על תשואות המבטחים ועל היתרה הצבורה במסלולים אלה, וכפועל יוצא גם על הרווחים מדמי הניהול שיגיעו לחברה בגין ניהול הנכסים.

6.3.13 כללי תפעול מוצרים פנסיוניים

סעיף 3(ב) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 ("חוק הייעוץ הפנסיוני") קובע את התנאים שבהם עוסק בשיווק פנסיוני (או גוף קשור בו) יהיה רשאי, בנוסף לעיסוקו האמור בשיווק לעובד פלוני, לתת שירותי תפעול מוצר פנסיוני למעבידו של פלוני ("משווק-מתפעל"). בפרט, קובע הסעיף חובה על העוסק בשיווק פנסיוני כאמור, לגבות דמי סליקה בכל חודש מהמעביד, וממנו בלבד, בעבור כל עובד, אשר יופחתו מהעמלה שמשולמת על ידי הגוף המוסדי לסוכן הביטוח הפנסיוני, ובהמשך לכך, יופחתו דמי הניהול שמשלם העובד בשיעור הפחתת עמלת ההפצה. בהקשר לאמור לעיל:

(א) בחודש ינואר 2017, פורסם חוזר בעניין כללים לתפעול מוצר פנסיוני שמטרתו לקבוע הוראות לעניין אופן ביצוע ההוראות הקבועות בסעיף 3(ב) לחוק, ולפרט את מתכונת הדיווח לגוף המוסדי בדבר הצורך להפחית את דמי הניהול שישלם העובד, וכן את אופן הצגת המידע לעובד. בחודש יולי 2017 פורסם תיקון לחוזר זה אשר במסגרתו, בין היתר, הוטלה חובה על גוף מוסדי לצרף מכתב לדיווח השנתי הראשון שישלח לעמיתיו, בו יפורטו דמי הסליקה שהופחתו מדמי הניהול.

(ב) בחודש יוני 2017 התקבל בחברה מכתב הבהרות בנוגע לפרשנות סעיף 3(ב) לחוק, אשר פירש את החובות המוטלות על המשווק-מתפעל, באופן רחב. כך לדוגמה, נקבע בין היתר כי: (1) משווק - מתפעל נדרש לגבות דמי סליקה בעבור כל עובד בגוף שמבוצעים עבורו שירותי סליקה, גם אם המשווק - מתפעל אינו נותן שירותי שיווק פנסיוני לאותו עובד; (2) הפחתת דמי הסליקה מתוך העמלה המשולמת על ידי יצרן לבעל רישיון תהיה בגובה דמי הסליקה המשולמים על ידי מעסיק מסוים בגין עובד מסוים ומתוך כלל עמלות ההפצה בגין כלל המוצרים המתופעלים; (3) הוראות החוק חלות על הפקדות עמית שכיר וגם על הפקדות עמית עצמאי המתופעלות עבור המעסיק באמצעות בעל רישיון.

ההוראות בעניין תפעול מוצר פנסיוני כמפורט בסעיף זה, קובעות כללים אחידים והבהרות לפעולת המשווקים-המתפעלים, בכל הנוגע ליישום הוראות סעיף 3(ב) לחוק הייעוץ הפנסיוני. זאת, על ידי קביעת מבנה אחיד להעברת מידע בין סוכנים לבין גופים מוסדיים, על מנת שהגופים המוסדיים יוכלו להפחית את עמלת ההפצה של משווקים אשר משמשים גם כמתפעלים בהתאם לדיווח המועבר על ידם, ובכך להביא להפחתת העלויות המשולמות על ידי המבטחים (לעניין זה קובע החוזר כי גוף מוסדי מחויב ליידע את המבטח בנוגע להיקף החוזר שקיבל במהלך השנה בשל תשלום דמי סליקה על ידי מעסיקו).

בעקבות מהלכים אלו, גופים חדשים ("מתפעלים אחרים") נכנסו לתחום התפעול הפנסיוני והגבירו את התחרות בינם לבין מנהלי ההסדר (סוכנויות ביטוח גדולות, לרבות סוכנויות בקבוצה). סוכני ביטוח רבים שאינם מנהלי הסדר בחרו להתמקד בתחום השיווק הפנסיוני בלבד, כאשר את פעילות התפעול מול המעסיקים שקיבלו מהם שירות עד כה מבצעים מתפעלים אחרים. שינוי זה דורש מהחברה לעבוד מול מספר גורמים במקרים של פערים בין אופן פיצול הכספים במבנה האחד המועבר

במסגרת תקנות התשלומים לבין מבנה המוצרים של הלקוח ובמקרים מסוימים מקשה על מהלך שיוך הכספים.

6.3.14 חוזר קווים מנחים לעניין תכנית לביטוח מפני אובדן כושר עבודה

בחודש אוגוסט 2017 נכנס לתוקפו חוזר קווים מנחים לעניין תכנית לביטוח אובדן כושר עבודה, אשר מטרתו היו יצירת מבנה אחיד ומודולרי לתכניות לביטוח אובדן כושר עבודה וצמצום השוני בתנאי הפוליסות ששווקו על ידי חברות הביטוח, לעניין קביעת זכאות המבוטח לתגמולי הביטוח בקרות מקרה ביטוח. בחוזר נקבעו כללים ותנאים שצריכה להכיל תכנית לביטוח אובדן כושר עבודה בסיסית (להלן: "**התכנית הבסיסית**"), לצד כללים ותנאים לעריכת הרחבות לתכנית הבסיסית, לבחירת המבוטח, כגון: ביטול קיזוז פיצוי חודשי מגורם ממשלתי, הגדרה עיסוקית ועוד ("**ההרחבות**").

בחודש אוקטובר 2017, קיבלה מגדל את אישור הממונה לשווק תכנית לאובדן כושר עבודה לשכירים ועצמאיים, וחזרה לשווק תכניות ביטוח כאמור.

יצוין כי בתכניות אובדן כושר עבודה החדשות של החברה אשר משווקות החל מחודש אוקטובר 2017 מתוקף קווים מנחים, נקבע כי תכניות אשר ישווקו למצטרפים חדשים החל בחודש אפריל 2019 ובהן יבחר המבוטח לרכוש את הכיסוי לאובדן כושר עבודה על חשבון ההפקדות לתגמולים, שיעור הפיצוי החודשי יחושב מראש במועד ההצטרפות כך שעלות הכיסוי לא תעלה על 35% מסך ההפקדות לתגמולים, כאשר בכפוף לקיומן של הנחות המפורטות בפוליסה עליהן מבוסס החישוב, שיעור הפיצוי לא יפחת לאורך כל תקופת הביטוח. במידה שהנחות אלו לא יתממשו במועד כלשהו במלואן או בחלקן, שיעור הפיצוי עלול לקטון בכפוף לגילוי נאות שישלח למבוטח.

כאמור, מנגנון זה יחול רק על המצטרפים לביטוח זה החל מחודש אפריל 2019 ככל שלא יחולו שינויים בהגדרת המנגנון עד למועד זה.

בחודש דצמבר 2017 פנתה הממונה למנהלי חברות הביטוח וציינה כי מפניות שהגיעו אליה עולה כי ישנם מקרים בהם מבטחים מציעים לעמיתים בקרן פנסיה כיסוי לאובדן כושר עבודה הכולל הרחבה כמותית של הכיסוי אשר איננה אחד מהכיסויים אותם ניתן למכור לעמית בקרן פנסיה (כגון כיסוי אובדן כושר עבודה לעיסוק ספציפי והרחבה לביטול תקופת אכשרה). הממונה ציינה כי מדובר בהפרה של החוזר וכי אסור למכור כיסויים החורגים מהאמור לעמיתים בקרן פנסיה.

החברה נערכה מבעוד מועד בהתאם להוראות החוזר ולכן לא נדרשה מצידה היערכות נוספת לעניין פניה זו.

6.3.15 בחודש פברואר 2018, פורסמה טיוטת חוזר שיווק תכניות לביטוח מפני אובדן כושר

עבודה, המבקשת לקבוע הוראות להסדרת הליך שיווק כיסוי מפני אובדן כושר עבודה לקראת כריתת חוזה ביטוח, כך שיימכר רק למבוטחים שהכיסוי רלוונטי עבורם, וזאת לאור העובדה כי סכום תגמולי ביטוח בתכניות אובדן כושר עבודה מוגבל, בין היתר, לגובה השכר המבוטח ערב מקרה הביטוח. בין יתר הוראות הטייטה, מוצע לקבוע כי גוף מוסדי, בעל רישיון או סוכן ביטוח יברר אודות קיומו של כיסוי ביטוחי קיים במסגרת בדיקת צרכיו של המועמד לביטוח, וזאת במטרה למנוע מהמועמד לביטוח לרכוש כיסוי ביטוחי עודף. כמו כן, מוצע בנוסף לקבוע כי לא ניתן יהיה לרכוש כיסוי מפני אובדן כושר עבודה כאמור, במידה והעלות המצטברת של סך כל הכיסויים הביטוחיים של המבוטח בקופת הגמל, לרבות כיסוי ביטוחי הנרכש בנפרד על ידי המעסיק ועל חשבון ההפקדות למרכיב החיסכון, חורגת ממגבלה של 35% מסך כל ההפקדות למרכיב התגמולים עד לאותו מועד.

החברה מעריכה כי במידה והטייטה תהפוך לחוזר מחייב, עשויה להיגרם ירידה בהיקף הרכישות של ביטוח אובדן כושר עבודה וביטוח למקרה מוות, במסגרת הביטוח הפנסיוני מחד, אך מאידך עשוי להיווצר פוטנציאל לרכישת כיסויים ביטוחיים במסגרת פוליסות פרטיות.

6.3.16. **תשלום דמי עמילות לבעל רישיון**

בחודש ינואר 2017, פורסם תיקון מס' 20 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשע"ו-2016, שעניינו איסור על קיום של זיקה בין גובה דמי הניהול שייגבו מאדם שמצטרף לקופת גמל ובין גובה עמלת ההפצה המשולמת לסוכן הביטוח, בקשר עם צירוף האדם לקופת הגמל. התיקון נכנס לתוקפו ביום 1 באפריל 2017.

לפרטים נוספים ולהשלכות התיקון על החברה, ראה סעיף 21.2.1(א) להלן.

6.3.17. **מסמך הנמקה**

בחודש פברואר 2017 פורסם תיקון לחוזר **מסמך הנמקה**. החוזר עוסק במסמך בכתב שניתן ללקוח בעת מתן המלצה בדבר החיסכון הפנסיוני המתאים לו על ידי בעל רישיון, אשר בו מפרט בעל הרישיון את הנימוקים להמלצתו.

בין היתר, מחויב בעל הרישיון לכלול במסמך: פירוט המוצרים הפנסיוניים הקיימים של הלקוח; המלצתו; קיומה של הבטחת תשואה לגבי המוצר הפנסיוני; שיעור דמי הניהול השונים; רמת הסיכון של מסלול ההשקעה; השיקולים שהנחו את בעל הרישיון בהמלצתו, ועוד. כמו כן קובע החוזר חובת פנייה למסלקה לצורך קבלת זהות המוצרים שבידי הלקוח לצורך הכנת מסמך הנמקה מלא.

עוד קובע החוזר את רשימת המקרים בהם יימסר מסמך הנמקה מלא, מסמך הנמקה ממוקד או מסמך סיכום שיחה (מסמך תמציתי וקצר יותר ממסמך הנמקה). במסגרת מסמך הנמקה מוטלות חובות גילוי על בעל רישיון כך שעליו לפרט האם המוצר המומלץ מהווה חלק ממבצע לקידום מכירות; מהו מהות התגמול והתנאים לקבלתו לרבות המועד לסיום המבצע; וכן, את הזיקה לגופים מוסדיים מהם הוא מקבל את העמלות הגבוהות ביותר שקיבל עבור כלל המוצרים מהסוג ששיווק בשנה הקלנדרית שחלפה. לצורך כך יידרש הגוף המוסדי להעביר לכל בעל רישיון את המידע לא יאוחר מה-15 באפריל בכל שנה קלנדרית. כמו כן, נקבעה פרוצדורת העברת וקבלת מסמך הנמקה בפעולות במוצר פנסיוני שאינן נעשות פרונטלית. כמו כן, כולל החוזר הוראות ספציפיות למסירת מסמך הנמקה בעת ביצוע פעולה בקופת גמל להשקעה.

החוזר נכנס לתוקף ביום 1 ביולי 2017 אך בהתייחס לקופת גמל להשקעה, נכנס החוזר לתוקפו כבר ביום 1 בינואר 2017.

להערכת החברה, החוזר צפוי לייעל את הליך השיווק על ידי הסוכנים, לאור הבניית הליך השיווק ומיקוד הסוכנים בשרשרת הפעולות אשר הם נדרשים לבצע בבואם לשווק מוצרי חיסכון ארוך טווח, כמו גם פטירתם במקרים מסוימים ממילוי מסמך הנמקה מלא, על ידי שימוש במסמכים ייעודיים וקצרים יותר כאמור לעיל.

6.3.18. **טיוטת הוראות בדבר תכנית ביטוח חיים אגב הלוואה לדיר (משכנתא)**

בחודש אפריל 2017 פורסמה טיוטת הוראות בדבר תכנית ביטוח חיים אגב הלוואה לדיר. אשר עניינה בקביעת תנאים שייכללו בתכניות ביטוח חיים למשכנתא, כך שלאורך כל תקופת הלוואה (אשר עשויה להתאפיין בשינויים בתנאי המשכנתא שיש בהם כדי להשפיע על תנאי הפוליסה), יעודכן הכיסוי הביטוחי בהתאם לתנאי הלוואה שיתקבלו מהבנק המלווה. לצורך כך, נקבע בין היתר בטיטה כי יוקם ממשק ממוחשב להעברת נתונים מהבנק המלווה למבטח, וכן כי ממשק ממוחשב כאמור הינו תנאי לשיווק פוליסות ביטוח חיים כבטוחה למשכנתא.

להערכת החברה, יישום ההוראות שלעיל יצריך היערכות תפעולית משמעותית לאור התיאום הנדרש עם כלל המבטחים המשוקים פוליסה כזו וכלל הבנקים המלווים.

המידע הכלול בסעיף 6.3 לעיל, ביחס להערכות החברה בנוגע להסדרים רגולטוריים בתחום, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של

החברה, בדבר דרכי פעולה שבהן יבחרו הגופים הפועלים בשוק, הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או ייושמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים, אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

6.4 השפעות ההסדרים השונים על החברה - בהתייחס לתמהיל המוצרים ולחלקה בשוק

תמהיל המוצרים

בעקבות ביטול האפשרות לשווק פוליסות ביטוח חיים חדשות הכוללות מקדם קצבה מובטח, נוצר, החל משנת 2013, יתרון יחסי לענף קרנות הפנסיה, אשר בשנים האחרונות צמח על חשבון מוצרים תחליפיים תוך התחזקות ערוץ ההפצה הישיר בתחום זה. לאחרונה מסתמנת עליה בשיווק ביטוחי המנהלים בענף, בפרט ביטוחי מנהלים הכוללים גם ביטוח אובדן כושר עבודה, אשר בעיקרם משווקים באמצעות סוכנים. במהלך שנת הדוח קיבלה החברה את אישור הממונה לשיווק תוכנית ביטוח אובדן כושר עבודה. האישור עדיין אינו כולל את האפשרות לשיווק כסוי "מטריה" לקרן הפנסיה, המכסה מקרים מסוימים שאינם מכוסים במסגרת קרן הפנסיה, כגון אובדן כושר עבודה במהלך תקופת האכשרה.

רווחיות

מגמת התחרות הנמשכת והשפעתה על דמי הניהול, כניסתן של ההסדרות לעניין התקשרות בהסכמי ברירת מחדל, התקנון האחיד, ההוראות לעניין ביטול הזיקה בין עמלת ההפצה המשולמת לסוכן לבין דמי הניהול שמשלם עמית בקופת גמל (כאמור בסעיף 21.2.1(א) בחלק ד' להלן), ההוראות ביחס לאיחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה (כאמור בסעיף 6.3.9 לעיל) וכן האפשרות למתן הנחות בדמי הניהול למקבלי קצבת זקנה, מביאים להגברת ניווד כספים, להמשך שחיקת דמי הניהול וכפועל יוצא לקיטון ברווחיות מוצרי התחום.

אופן הקצאת אגרות החוב המיועדות (כאמור בסעיף 6.3.10 לעיל) עשוי להשפיע על העדפת מוצר קרן הפנסיה, בעיקר אצל עמיתים/מבוטחים המתקרבים לגיל פרישה ובגיל הפרישה עצמו, נוכח היתרון שמעניקה להם הקצאת האג"ח המיועדות.

ערוצי הפצה

לאור רמת המחירים הנמוכה וכן נוכח השחיקה בדמי הניהול, ישנה בשוק מגמה של מעבר מעסקאות המשווקות על ידי סוכנים לעסקאות בהתקשרות ישירה, בעיקר במוצרי הפנסיה והגמל בהם רמת התגמול לסוכנים נשחקת באופן עקבי. פעילות זו מבוצעת על ידי הזרעות הישירות של החברות ועל ידי מודלים שונים המשלבים פעילות ישירה עם פעילות מנהל הסדר/סוכן. מגמה זו אשר צוברת תאוצה בפעילות השוק כולו, מאפיינת גם את הפתרונות שהקבוצה מציעה במקרים אלו, ואף התחזקה בשנה החולפת לאור הוראות תיקון 20 והבהרת הממונה בקשר עימו, לעניין ניתוק עמלות מדמי ניהול (לפרטים נוספים אודות תיקון 20 והבהרת הממונה, ראו סעיף 21.2.1(א) בחלק ד' להלן).

הוראות הממונה ביחס לאופן הפעילות של המבוטחים מול היצרן, ללא מתווכים, הכוללות פטור מהליך של שיווק פנסיוני בעת הצטרפות יזומה של מבוטח או בעת צירוף "ברירת מחדל" על ידי מעסיק, מקדמת את האפשרות לפעול באופן ישיר מול החברה. בנוסף, קידום פעילות המסלקה וחובת השימוש בה בכל העברת מידע בין גוף מוסדי לבעל רישיון מעודדת את היצרנים השונים, לרבות חברות ללא רשתות הפצה משמעותיות, לפתח אמצעים דיגיטליים מתקדמים שיאפשרו שיווק יעיל יותר מול החברה. כלים אלו מאפשרים לחברות כאמור להגדיל את פעילותן בתחום באמצעות הפצה ישירה.

מגמות נוספות

החברה מעריכה, כי עשויים להתפתח שני שווקי משנה בתחום: שוק החוסכים הפעילים להם יוצעו מוצרי החיסכון הפנסיוני עד לגיל הפרישה, ושוק לגיל הפרישה - שוק "הגיל השלישי".

בשנים האחרונות תחום "הגיל השלישי" מהווה מוקד התעניינות של מרבית המתחרים בענף, שכן השינויים הרגולטוריים שנבעו מתיקון 190 לפקודת מס הכנסה משנת 2012, במסגרתו ניתנו, בין היתר, הקלות במיסוי לחוסכים בני 60 ומעלה, וכן ההוראות בדבר מתן הנחה בדמי ניהול למקבלי קצבת זקנה וניוד פוליסות ביטוח מנהלים הכוללות מקדמים מובטחים, כמו גם הפסקת שיווק פוליסות ביטוח הכוללות מקדם מתחת לגיל 60, מייצרים פוטנציאל לגידול בהיקף תנועת הכספים בסמוך לגיל הפרישה, ולהערכת החברה אף צפויים להגביר את התחרות על שוק זה.

להערכת החברה, בשוק לגיל הפרישה, יוצעו מוצרים לבחירה סמוך לגיל הפרישה, לרבות מוצרים סינרגטיים נוספים מתחומים נוספים אותם ניתן להציע לקהל זה. לשוק זה יניידו גם כספים ממקורות חיסכון נוספים לצורך רכישת קצבה. התחרות בין היצרנים השונים תתמקד גם בפרמטרים של מקדם המרה לקצבה, מגוון מסלולי הקצבה שיוצעו, המשך ניהול ההשקעות, דמי ניהול ושירות.

מגמה נוספת בתחום החיסכון הפנסיוני הינה התעוררות בענף קופות הגמל לחיסכון והגברת החיסכון בקופות גמל כאמור, וזאת בעיקר נוכח הוראות תיקון 190 לפקודת מס הכנסה, הקמת קופות הגמל להשקעה והקמת קופת גמל לכל ילד.

לפירוט בדבר דרכי ההתמודדות של החברה עם התחרות המואצת בתחום, ראה סעיף 7 להלן.

המידע הכלול בסעיף 6.4 לעיל, ביחס להערכות החברה בנוגע להסדרים רגולטוריים בתחום, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות בדבר דרכי פעולה שבהם יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או ייושמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום, וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

6.5 תיאור המוצרים/הכיסויים הביטוחיים העיקריים

6.5.1 ביטוח חיים

תכניות ביטוח חיים נחלקות לשני סוגים עיקריים: פוליסות ביטוח הכוללות מרכיבי סיכון בלבד ופוליסות ביטוח עם מרכיב חיסכון אשר יכולות לשלב גם כיסוי ביטוחי.

(א) פוליסות עם מרכיב סיכון בלבד

ביטוחים אלה אינם כוללים מרכיב חיסכון ואינם צוברים ערכי פדיון. ביטוחים אלה מוצעים הן כביטוחי פרט והן במסגרת הסכמים לביטוח קבוצתי.

ייחודה של פוליסת ביטוח קבוצתי על פני פוליסת ביטוח פרט הינה במאפיינים העיקריים הבאים:

בעל הפוליסה - יכול להיות מעסיק/תאגיד. סכומי הביטוח מוגדרים מראש עבור מבוטחי הקבוצה ונקבעים על-פי קריטריונים שונים כגון מצב משפחתי וכו'. התעריף מחושב, בין היתר, לפי הגיל האקטוארי של הקבוצה ותחומי עיסוקה, תוקף הסכם הביטוח הוא לתקופה קצרה אשר נקבעת מראש בין בעל הפוליסה וחברת הביטוח, וגביית הפרמיות בדרך כלל מבוצעת בתשלום מרוכז עבור מבוטחי הקבוצה. בעזוב המבוטח את הקבוצה, קיימת חובה לאפשר למבוטח להמשיך את הביטוח במסגרת פוליסה פרטית.

(ב) פוליסות לחיסכון אשר יכולות לשלב גם כיסוי ביטוחי

פוליסות אלו נחלקות לשני סוגים עיקריים, אלה המוכרות כקופת גמל ומיועדות לחיסכון פנסיוני (מיועדות לעובדים שכירים ועצמאיים ומוגדרות בהסדר התחיקתי כקופת ביטוח), ופוליסות שאינן מוכרות כקופת גמל, ומיועדות בדרך כלל לחיסכון פרטי (תכניות פרט).

ההבדל המשמעותי בייעוד הפוליסות לחיסכון כקופת גמל, בא לידי ביטוי בעיקר בהטבות המס הניתנות לחוסכים בתכניות אלה הקבועות בהסדר התחיקתי, ובצידן כללי משיכה המגבילים את פדיון הכספים כקצבה בלבד, לגיל פרישה בלבד ובתנאים המוגדרים בהסדרים התחיקתיים. לעומת זאת הצבירה בפוליסות אשר אינן מוכרות כקופת גמל נזילה וניתנת למשיכה בכל עת.

אופי הפוליסות הכוללות חיסכון השתנה במהלך השנים עקב הסדרות רגולטוריות שהממונה יוזם מעת לעת.

להלן פירוט הכיסיים הביטוחיים/התכניות העיקריות המשווקות כיום, הכוללות מרכיב סיכון בלבד:

מהות הכיסי	סוג תכנית
<p>ביטוח חיים למקרה מוות ללא מרכיב חיסכון. ביטוח זה מבטיח למוטבים סכום ביטוח קבוע מראש כאשר המבוטח נפטר במהלך תקופת הביטוח. סכום הביטוח יכול להיות סכום חד פעמי או תשלום חודשי לתקופה הנקבעת מראש, בהתאם לתכנית הביטוח הרלבנטית. הביטוח הינו תמורת תשלום פרמיה צמודה למדד, קבועה או משתנה אחת לשנה או חמש שנים. ניתן לצרף לביטוח הרחבות או נספחים נוספים כגון מוות מתאונה, נכות מתאונה, פיצוי באבדן כושר עבודה וכו'.</p> <p>כיסי זה מוצע אף בתכנית "ביטוח משכנתא" באופן בו סכום הביטוח יורד במהלך התקופה והוא מוצע בדרך כלל לאוכלוסייה הנוטלת הלוואת דיור.</p>	<p>ביטוח ריסק טהור</p>
<p>כיסי המבטיח פיצוי חודשי בשיעור שלא יעלה על 75% מהשכר במקרה של אובדן כושר עבודה ושחרור מתשלום פרמיה. הכיסי משווק בתוכניות שונות המתייחסות להגדרות שונות של מצב כושר עבודה, כגון אבדן היכולת לעסוק בעיסוק סביר אחר או אובדן היכולת לעסוק במקצוע/עיסוק ספציפי. הפיצוי משולם כל עוד המבוטח במצב של אי כושר עבודה או עד תום תקופת הביטוח. למעסיק ולעצמאי הוקנו הטבות מס בגין הפקדות לכיסי זה במגבלות מסוימות.</p> <p>החל מחודש אוקטובר 2017 משווקת החברה תכנית מודולארית מעודכנת לכיסי מפני אובדן כושר עבודה. תכנית זו הותאמה לחוזר "קווים מנחים", אשר פורסם על ידי הממונה (ראה סעיף 6.3.14 לעיל), והיא מאפשרת רכישה מודולארית של הרחבות לכיסי המשווק כגון קיצור תקופת המתנה, הגדרה עיסוקית, ביטול קיזוז הפיצוי מגורם ממשלתי וכד'. פרטים על ההרחבות המשווקות ניתן לראות באתר החברה.</p>	<p>ביטוח אובדן כושר עבודה</p>
<p>ביטוח המבטיח תשלום פיצוי חד פעמי למקרה של מוות שנגרם כתוצאה מתאונה.</p>	<p>ביטוח מוות מתאונה</p>
<p>ביטוח המבטיח תשלום פיצוי חד פעמי במקרה שהנכות נגרמה כתוצאה מתאונה.</p>	<p>ביטוח נכות מתאונה</p>
<p>להלן פירוט תכניות הביטוח העיקריות בהן ניתן לשלב חיסכון עם כיסי ביטוחי למקרה מוות או אובדן כושר עבודה ו/או חיסכון בלבד:</p>	
מהות הכיסי	סוג תכנית
<p>תכניות הביטוח מסדרת מגדלור לחיים 2013 וקשת גמל/פרט המוצעות מתחלקות בין תכניות ביטוח המוכרות כקופת גמל וכאלה שאינן מוכרות כקופת גמל.</p> <p>בכל התוכניות קיימת הפרדה בין מרכיב החיסכון למרכיב ה"ריסק" ומרכיב ההוצאות (דמי ניהול). התוכניות המוכרות כקופת גמל מיועדות למטרת קצבה בלבד וניתן לרכוש בהן רק כיסיים למקרי מוות ואובדן כושר עבודה. בתכניות ביטוח אלה מוצע מגוון מסלולי השקעה לבחירת המבוטח.</p> <p>תוכניות אלו הינן המשך לסדרת הפוליסות ששווקו החל מ-2004 מפורט להלן (סדרת ה"מגדלור") (שהותאמו מפעם לפעם להסדרים</p>	<p>סדרת "מגדלור לחיים 2013", "מגדל לקצבה" וקשת גמל/פרט</p>

סוג תכנית	מהות הכיסוי
	<p>התחיקתיים). תכניות אלה הותאמו גם לרפורמה במקדמי הקצבה ולרפורמה בדמי הניהול שנכנסו לתוקף החל מינואר 2013.</p> <p>החל מחודש ינואר 2016 הותאמו מסלולי ההשקעה בפוליסות אלו אשר מוכרות כקופת ביטוח להוראות חוזר מסלולי השקעה בקופת גמל אשר פורסם בשנת 2015, והן כוללות כיום גם מודל השקעות מנהל תלוי גיל כמפורט בסעיף 6.3.12 לעיל.</p>
סדרת פוליסות "חיים חדשים"	<p>במסגרת סדרת פוליסות "חיים חדשים", משווקות תכניות ביטוח לתשלום של קצבה מיידית, צמודת מדד, החל מגיל 60. כמו כן החברה עורכת פוליסות ייעודיות למעסיקים המבקשים לשלם לעובדיהם תשלומים הוניים בתקופת פרישה מוקדמת, טרם קבלת הקצבה.</p>
תכניות ששווקו בעבר	
פוליסות מסוג "מגדלור"	<p>פוליסות ששווקו בשנים 2004-2012. הפוליסות כוללות הפרדה בין מרכיבי החיסכון, הריסק ודמי הניהול. כמו כן, תכניות הביטוח המשולבות בחיסכון, מתחלקות גם בין תכניות ביטוח המוכרות כקופת גמל ובין תכניות ביטוח שאינן מוכרות כקופת גמל. בפוליסות אלה ניתנת אפשרות למבוטח לבחור בין מספר מסלולי השקעה. חלק מתכניות הביטוח ששווקו, הבטיחו בהתאם לתנאים שנקבעו בתכניות הביטוח הרלבנטיות, ריבית מובטחת או מינימום תשואה.</p>
פוליסות מסוג "עדיף" (בקבוצה, השם המסחרי של פוליסות אלה "יותר")	<p>פוליסה זו הייתה פוליסת ביטוחי החיים העיקרית שנמכרה בענף בשנים 1989-2003. מטרת הפוליסה הייתה, בין היתר, לתת מענה למעסיקים אשר הפקידו את תשלומי הביטוח הפנסיוני בצמוד לשכר (להבדיל מהצמדה למדד). המאפיינים העיקריים של תוכנית זו הינם: חלוקת הפרמיה לשני מרכיבים: הפניית אחוז מסוים מהפרמיה לחיסכון והפניית יתרת הפרמיה המיועדת לרכישת ביטוח לסיכון מקרה מוות ולהוצאות תפעול ושיווק. חלוקת הפרמיה בין המרכיבים נקבעה על-ידי המבוטח. מרכיב הכיסוי הביטוחי מחושב בכל חודש מחדש, בהתאם לפרמיה המועברת ולגילו של המבוטח באותו החודש, והחיסכון נצבר בנפרד. צבירת החיסכון מיועדת על פי רוב לתשלום גימלה. החל מחודש אוקטובר 2001, אפשרה הקבוצה במסגרת תכנית זו לבחור בין מספר מסלולי השקעה.</p>
פוליסות קלאסיות (מסורתיות) בעיקר מעורב, גמלה וחיסכון (טהור)	<p>הפוליסות כוללות ביטוח מעורב הכולל שני מרכיבים, חיסכון וסיכון, אשר מוגדרים בסכום קבוע מראש בהתאם לגיל המבוטח ותנאי החיתום שנקבעו בעת ההצטרפות לביטוח. עלות כיסוי החיסכון והסיכון מעורבת. סכום הביטוח משולם בתום התקופה הנקובה בפוליסה כחיסכון מצטבר או במקרה מוות שארע לפני תום תקופת הביטוח. הביטוח המעורב שנמכר עד תחילת שנות ה-90 היה בדרך כלל צמוד למדד, הן סכום הביטוח והן הפרמיות. בפוליסות אלה מאחר והפרמיה הינה צמודה למדד, ככל שחלה עליית שכר מעבר למדד, לא ניתן להפקיד סכומים נוספים ששקפו את עליית השכר. ביטוח גמלה הינו ביטוח בפוליסה מסוג מסורתי שרוב הפרמיה שלה מיועדת לתשלום גמלה במועד הפרישה.</p>

לפירוט בדבר התוצאות בהתאם לסוגי הפוליסות, ראה באור 18 לדוחות הכספיים.

6.5.2 מוצרי פנסיה

קרנות הפנסיה המנוהלות על-ידי הקבוצה הינן:

קרן פנסיה ותיקה

לקבוצה קרן פנסיה ותיקה, יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים, המנוהלת על-ידי יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ. קרן זו הינה קרן פנסיה ותיקה המבוססת על מנגנון איזון אקטוארי אישי. הקרן נסגרה למצטרפים חדשים בעקבות ההסדרה הרגולטורית בקרנות הפנסיה בשנת 1995.

קרן פנסיה חדשה

מגדל מקפת אישית - הינה קרן פנסיה המיועדת להפקדות שוטפות של עמיתים שכירים ועצמאיים עד לגובה התקרה המותרת להפקדות. הקרן מציעה מגוון מסלולי פנסיה הכוללים כיסויים ביטוחיים למקרי נכות ולמקרי פטירה וכן מסלולי השקעה שונים. חלק החיסכון בקרן משולם כפנסיה זקנה החל בגיל הפרישה. קרן זו זכאית לאג"ח מיועדות.

מגדל מקפת משלימה הינה קרן פנסיה כללית המיועדת להפקדות שוטפות לרבות הפקדות בסכומים העולים על תקרת ההפקדות המותרת לקרן פנסיה אישית וכן ניתן להפקיד במסגרתה הפקדות חד פעמיות. החל מחודש ינואר 2008, בנוסף למסלול החיסכון לפנסיה זקנה החל מגיל 60, מציעה קרן זו מגוון של מסלולי פנסיה הכוללים כיסויים ביטוחיים למקרי נכות ולמקרי פטירה והחל מהמועד האמור היא פועלת גם כקרן פנסיה מקיפה.

קרן זו איננה זכאית לאג"ח מיועדות.

6.5.3

מוצרי גמל

מגדל מקפת הינה גם החברה המנהלת של קופות הגמל בקבוצה. קופות הגמל המנוהלות על-ידי הקבוצה הינן:

סוג הקופה	מהות
קרן השתלמות	הקופה מיועדת לשכירים ולעצמאיים. היא מאפשרת לעמית לצבור כספים לצורכי השתלמות וליהנות מהטבות מס. הכספים המצטברים בקרן ניתנים למשיכה לצורכי השתלמות החל מתום שלוש שנות חברות בקרן. לאחר שש שנות חברות בקרן ניתן למשוך את הכספים לכל מטרה.
קופת גמל לחסכון	הקופה מיועדת לשכירים ולעצמאיים. ההפקדות בקופה הן על בסיס חודשי לשכירים. עצמאים יכולים להפקיד את הכספים אחת לתקופה.
קופת גמל להשקעה	קופה אשר ניתן להפקיד סכום מצטבר (בכל קופות הגמל להשקעה של אותו עמית) של עד 70 אלף ש"ח בשנה (הסכום צמוד למדד בגין חודש מאי 2016), וכן ניתן למשוך את הכספים בכל עת. בעת משיכה הונית ימוסו הכספים במס מרווחים ריאליים בשיעור של 25% ובעת משיכת הכספים בדרך של קצבה יהיו פטורים הכספים ממס על הרווחים.
קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לכל ילד	הקופה מיועדת לעמיתים שהינם ילדים אשר ההורה זכאי בגינם לקצבת ילדים של הביטוח הלאומי. הפקדות לקופה מבוצעות באמצעות הביטוח הלאומי ומתקציבו. ההורה רשאי לבצע הגדלת הפקדות לילד כאשר סכום ההגדלה מנוכה מקצבת הילדים.
קופת גמל לדמי מחלה	מאפשרת למעסיק לצבור כספים בקופה עבור תשלום בעד ימי מחלה.
קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית	הקופה מיועדת לניהול הסכומים שינוכו על-ידי מעסיק שהוגדר בחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004) התשס"ג-2003, ממשכורתו של עובד המועסק על-ידי אותו מעסיק. הכוונה לאותם מעסיקים שלגביהם חל הסדר פנסיה תקציבית. שיעור הניכוי החל משנת 2005 הינו 2% ממשכורתו של העובד.
קופת גמל מרכזית לפיצויים	קופה זו סגורה להפקדות חדשות החל מינואר 2011. הקופה מיועדת למעסיק המבקש לצבור כספים להבטחת פיצויי פיטורין לעובדיו. העמית הינו המעסיק וצבירת הכספים היא במרוכז על שם המעסיק עבור עובדיו.

6.6 פירוט אודות קרנות הפנסיה וקופות הגמל המנוהלות בקבוצה

להלן נתונים עיקריים לשנים 2015-2017 (במיליון ש"ח)²¹:

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים	צבירה נטו	שיעור דמי ניהול מנכסים ⁽¹⁾	שיעור ניהול מהפקדות	דמי
קרנות פנסיה חדשות						
מגדל מהפכת אישית						
2017	60,912	6,752	3,538	0.26%	2.59%	
2016	53,381	6,155	3,953	0.29%	2.95%	
2015	47,739	5,647	4,084	0.31%	3.32%	
מגדל מהפכת משלימה						
2017	848	153	106	0.78%	0.67%	
2016	700	116	73	0.81%	0.67%	
2015	611	99	74	0.84%	0.66%	
קרנות פנסיה ותיקות (יוזמה ותיקה)						
2017	1,839	17	(32)	0.60%	9.10%	
2016	1,737	18	(27)	0.60%	9.15%	
2015	1,698	21	(20)	0.60%	9.12%	
קופות גמל וקרנות השתלמות						
קופות גמל - קרנות השתלמות						
2017	13,392	1,493	(636)	0.75%	-	
2016	13,251	1,613	(359)	0.80%	-	
2015	13,306	1,584	(369)	0.86%	-	
קופות גמל - קופות גמל לתגמולים ופיצויים						
2017	2,315	198	209	0.62%	-	
2016	1,980	119	81	0.67%	-	
2015	1,857	93	0	0.73%	-	
קופות גמל - קופות גמל לחיסכון ארוך טווח לכל ילד						
2017	126	123	122	0.23%	-	
קופות גמל - קופות גמל להשקעה						
2017	110	106	100	0.66%	-	
2016	7	7	7	0.66%	-	
קופות גמל - אחר⁽²⁾						
2017	279	5	17	0.69%	-	
2016	254	11	(5)	0.71%	-	
2015	253	4	(32)	0.75%	-	

²¹ "צבירה נטו", מוגדרת כדמי גמולים בתוספת מעבר עמיתים נטו ובניכוי פדיונות ותשלומי פנסיה.

סה"כ קרנות פנסיה וקופות גמל

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים	צבירה נטו
2017	79,821	8,847	3,424
2016	71,303	8,032	3,716
2015	65,464	7,449	3,737

(1) הפירוט המובא לעניין שיעור דמי ניהול מנכסים מתייחס למבוטחים שאינם מקבלי קצבאות.

(2) כולל: קופת גמל מרכזית לפיצויים, קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית, וקופת גמל לדמי מחלה.

לפירוט לעניין ניתוח התוצאות המתייחסות לשינויים בדמי הניהול בפנסיה ובגמל, ראה סעיף 2.4 לדוח הדירקטוריון.

7. תחרות

7.1. כללי

התחום מאופיין בתחרות חריפה בין היצרנים ובין הענפים בתחום (ביטוח, פנסיה וגמל), וזאת, בין היתר, בשל אופיים של המוצרים הפנסיוניים שהינם מוצרים תחליפיים, עם מאפיינים ייחודיים ודגשים מסוימים בכל אחד מהם. ההסדרים התחיקתיים בתחום בשנים האחרונות אשר היו מיועדים, בין היתר, להסיר חסמים המעכבים העברת כספים בין הגופים המוסדיים, עשויים להגביר את השקיפות ואת התחרות בתחום.

ההסדרה בנוגע למקדמי הקצבה, שנכנסה לתוקף בשנת 2013, צמצמה את אחד המאפיינים המשמעותיים שהבדילו בין מוצרי התחום והשפיעה עד לאחרונה על הסטת המכירות למוצרי הפנסיה. ההסדרה המחייבת אחידות בתקנונים של קרנות הפנסיה, הסרת החסמים בתהליך הניוד בין קרנות הפנסיה תוך שמירה על הרצף הביטוחי, לרבות הסדרת ניוד הכספים המוקפאים לחשבון הפעיל אגב הצטרפות לקרן פנסיה, הגבירו את התחרות בין קרנות הפנסיה.

המשך השחיקה בשיעור דמי הניהול בקרנות הפנסיה, ניתוק הזיקה בין תגמול הסוכן לבין דמי הניהול וההבהרה שפורסמה לאחרונה האוסרת תשלום עמלה לסוכן בגין מכירה ללא הליך שיווק, צמצמו את היקף התגמול לסוכנים בגין תוכניות פנסיה, ובין היתר השפיעו על הגברת היקף מכירת ביטוחי המנהלים ע"י הסוכנים, תוך הגדלת משקלם של ערוצי ההפצה הישירה במכירת תוכניות פנסיה.

התחרות בתחום מתרכזת בגובה דמי הניהול, בתשואות, בעלות הכיסויים הביטוחיים, וכן בקיומם של מאפיינים מבדילים בין מוצרי התחום וברמת השירות.

המשך התחרות העזה מביאה להמשך השחיקה בדמי הניהול, וכפועל יוצא מכך משפיעה על רמת הרווחיות במוצרי התחום. התחרות הנכרת באה אף לידי ביטוי בהתגברות מגמת העברות הכספים בין החברות המנהלות בפנסיה ובגמל. לפירוט העברות הכספים נטו בקרנות הפנסיה וקופות הגמל של הקבוצה, ראה סעיף 2.4 בדוח הדירקטוריון.

7.2. שינויים בהיקף הפעילות בשוק

על יסוד נתוני פרמיות ביטוח החיים בשנים 2015 עד ספטמבר 2017 ונתוני דמי הגמולים והצבירות נטו²² בשנים 2015-2017, ניכרת מגמת עלייה בפעילות המצרפית של תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך²³.

בביטוח חיים, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2017 חלה עלייה של כ-14% בהיקף הפרמיות בשוק בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, זאת בהמשך לעלייה של כ-7% בתשעת

²²צבירה נטו מוגדרת כדמי הגמולים בתוספת מעבר עמיתים נטו.

²³מבוסס על נתוני אתרי משרד האוצר, וביניהם "ביטוח-נט", "פנסיה-נט", ו"גמל-נט".

החודשים הראשונים של שנת 2016. בהיקף הפרמיות, כולל תקבולים בגין חוזי השקעה, חלה עלייה של כ-4% בשנת 2016 לעומת שנת 2015²⁴.

בפעילות ענף הפנסיה, חלה עלייה במונחי דמי גמולים של כ-12% בשנת 2017 לעומת כ-14% בשנת 2016. בענף הגמל (כולל קרנות השתלמות), חלה צמיחה בדמי הגמולים של כ-28% בשנת 2017 בהמשך לצמיחה של כ-18% בשנת 2016, הנובעת בחלקה מגידול בהפקדות לקופות הגמל להשקעה וחיסכון לכל ילד.

גם בהיקף הפעילות המצרפי במונחי נכסים מנוהלים, חלה עלייה בסך מוצרי התחום אשר הסתכמה בכ-12% נכון ל-30.9.2017 לעומת 30.9.2016, זאת בהמשך לעלייה של כ-9% נכון ל-30.9.2016 לעומת 30.9.2015.

משקל ענף ביטוח החיים, במונחי נכסים מנוהלים (ללא תקבולים בגין חוזי השקעה), הסתכם נכון ל-30 בספטמבר 2017 בכ-32% (בדומה ל-30.9.2016). משקל ענף קרנות הפנסיה החדשות הסתכם נכון ל-30 בספטמבר 2017 בכ-27% (לעומת כ-26% ב-30 בספטמבר 2016), ומשקלו של ענף הגמל הסתכם נכון ל-30 בספטמבר 2017 בכ-41% (לעומת כ-42% ב-30 בספטמבר 2016)²⁵.

נכון ל-30.9.2017, בהיקף המצרפי של ההתחייבויות הביטוחיות בענף ביטוח החיים (ללא התחייבויות בגין חוזי השקעה) חלה עלייה של כ-9% לעומת 30.9.2016.

נכון ל-31.12.2017, בהיקף הנכסים המצרפי בביטוח חיים משתתף ברווחים חלה עלייה של כ-14% לעומת 31.12.2016, בהיקף הנכסים המצרפי המנוהל בענף קרנות הפנסיה החדשות, חל גידול של כ-19% לעומת 31.12.2016, ובהיקף הנכסים המצרפי המנוהל בענף קופות הגמל חל גידול של כ-11%.

7.3 נתוני שוק²⁶

נכון ליום 30 בספטמבר 2017 ועל בסיס התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה החדשות ובקופות הגמל, הקבוצה ממוקמת ראשונה בין הגופים הפועלים בתחום. המתחרים העיקריים של החברה הינם חברות כלל, מנרה, הראל והפניקס.

בשנת 2017, בסך המכירות החדשות בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך בקבוצה חלה עלייה לעומת שנת 2016, אשר התבטאה בגידול ניכר במוצרי ביטוח החיים, וזאת בהמשך לגידול ניכר שחל אשתקד במכירות ביטוח החיים. גם במכירות הפנסיה חל גידול בשנת 2017, אם כי בשיעור מתון יחסית לגידול בביטוח החיים, וזאת לאחר קיטון במכירות הפנסיה בשנת 2016.

מנגד, נמשכה מגמת העברת הכספים נטו בגין מעבר עמיתי קרנות הפנסיה והגמל לגופים מוסדיים אחרים. לפירוט ראה סעיף 2.4 בדוח הדירקטוריון.

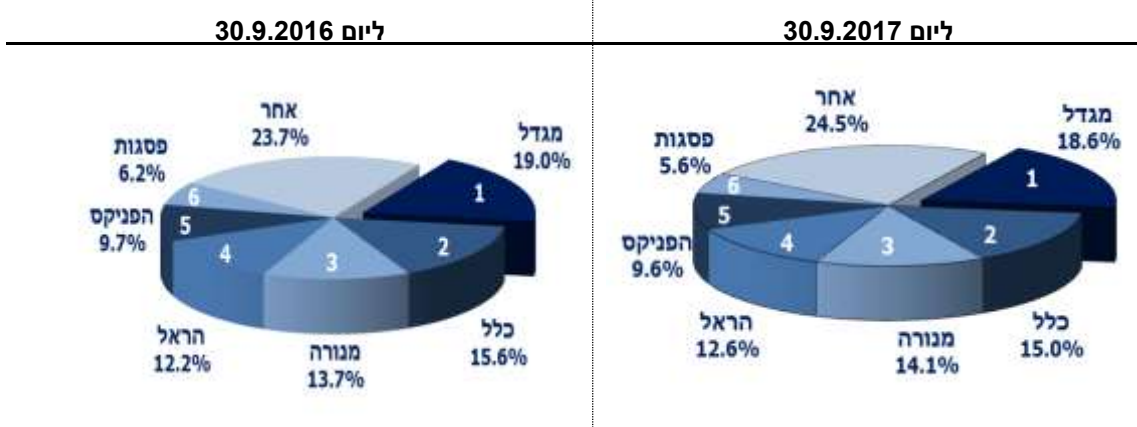
²⁴ מבוסס על דוח הממונה לשנת 2016.

²⁵ מבוסס על נתוני אתרי משרד האוצר, וביניהם "ביטוח-נט", "פנסיה-נט", ו"גמל-נט".

²⁶ הנתונים המובאים בסעיף זה אודות נתוני שוק, מבוססים על עיבודי דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט של משרד האוצר ("דוחות ניהוליים", "פנסיה-נט", "גמל-נט"), למעט אם נאמר אחרת. כמו כן, הפרמיות וההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים, בהתאם לנתונים המפורסמים בדוחות הניהוליים, אינם כוללים תקבולים בגין חוזי השקעה, שהוגדרו ככאלה על-ידי חברות הביטוח השונות.

התחום בכללותו

על בסיס התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנהלים בקרנות הפנסיה החדשות ובקופות הגמל:

ביטוח חיים

התפלגות פרמיות

התפלגות התחייבויות ביטוחיות

קרנות פנסיה חדשות

התפלגות דמי גמולים

לתקופה 1-12.2016

לתקופה 1-12.2017

התפלגות נכסים מנהלים

31.12.2016

31.12.2017

קופות גמל וקרנות השתלמות

התפלגות נכסים מנהלים קופות גמל

31.12.2016

31.12.2017

התפלגות נכסים מנהלים קרנות השתלמות

31.12.2016

31.12.2017

7.4. השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות

לקבוצת מגדל ניסיון, ידע ומוניטין ארוך שנים בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך והיא כאמור לעיל הקבוצה הגדולה והמובילה בתחום²⁷, דבר המאפשר לה לנצל את היתרונות האמורים ולמנף אותם לחיזוק מעמדה בתחום.

הקבוצה עוסקת בכל מוצרי התחום, וברשותה פלטפורמה באמצעותה היא מציעה ללקוחות מגוון מוצרים בתחום, לרבות שילובים של מוצרים ביטוחיים ופנסיוניים, באמצעותם היא מגדילה את סל המוצרים אשר היא מציעה ללקוחותיה, ובידה האפשרות להתאים לכל לקוח מוצר העונה על צרכיו ומאפייניו הייחודיים, תוך פישוט הליכי המכירה.

על רקע השינויים הרגולטוריים והתגברות התחרות בתחום, הקבוצה נערכת להתאים את המוצרים הקיימים למציאות הרגולטורית והתחרותית המשתנה וכן לפתח מוצרים חדשים בהתאם לאמור. בנוסף, ממשיכה הקבוצה את פעילותה בתחום הגיל השלישי.

על מנת להתאים את עצמה להתפתחויות בגזרת ההפצה, הקבוצה פועלת לשכלל ולהרחיב את יכולות המכירה הישירות בתחום הפנסיה והגמל, ומשקיעה משאבים בפיתוח יכולות המכירה והשירות הדיגיטליות שלה.

במסגרת זו, פועלת הקבוצה בשיתוף פעולה עם ערוצי ההפצה ותומכת בהם, בין היתר באמצעות אספקת כלים יעילים לביצוע המכירות, ובכלל זה כלים דיגיטליים, וכן כלים לניתוח פוטנציאל הלקוחות.

הקבוצה פועלת על מנת להשיג שיפור בנאמנותם ובשביעות רצונם של הלקוחות ושל ערוצי ההפצה, אשר להערכתה יושג, בין היתר, באמצעות הובלה בשירות הניתן להם, ובאמצעות העמקת נתח לקוח תוך יצירת בסיס ארוך טווח לקשריה עם הלקוח הסופי. בהקשר לכך, הקבוצה פועלת על מנת לשווק ללקוחותיה הקיימים מוצרים נוספים, וזאת באמצעות קידום מכירות של סוכני החברה לשיווק מוצרים נוספים של הקבוצה ללקוחות הקיימים של אותם סוכנים. כמו כן פועלת הקבוצה להגדלת מכירות מוצרי הפרט ובמיוחד מוצרי סיכונים, בין היתר, באמצעות גיוס סוכנים המתמחים בתחום זה וכן באמצעות פלטפורמות מכירה עצמאיות, ובכלל זה הפעלת מוקד מכירות ייעודי למכירת מוצרי סיכון.

הקבוצה פועלת להרחבת פעילותה כאמור, תוך שימת דגש על הרחבת המידע האקטוארי וניתוח לשם השגת יעדי הקבוצה.

בנוסף, לקבוצה ניסיון בניהול תיק נכסים לטווח ארוך, באמצעות ביצוע פעילויות השקעה מגוונות ותוך מתן דגש על פיתוח יכולות והתמקצעות בתחום ניהול ההשקעות, הן בארץ והן בחו"ל, ובכלל זה בתחומי הנדל"ן והאשראי, וזאת מתוך מטרה להשיג תשואות ראויות למבוטחים ולעמיתים, תוך התאמה לרמת הסיכון.

כמו כן הקבוצה משקיעה במיתוג ובפרסום, על מנת להגיע לתודעת הלקוחות בתחומים בהם היא פועלת, ובכלל זה פרסום בערוצי תקשורת שונים.

לנוכח השינויים הרגולטוריים והתגברות התחרות בתחום, כאמור, פועלת הקבוצה לשיפור היעילות התפעולית והשירות ללקוחות ולערוצי ההפצה השונים של הקבוצה, וזאת, בין היתר, באמצעות חדשנות ויישום מערכות מחשוב מתקדמות והקפדה על מצבת כוח אדם איכותי, הכל תוך בחינת תהליכי רוחב ומבנה העלויות.

²⁷ נכון ליום 30.9.2017, על בסיס נתוני התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל.

8. לקוחות

8.1. ביטוח חיים

להלן נתונים לגבי התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח חיים בשנים 2015-2017 (לא כולל תקבולים בגין חוזי השקעה):

2015		2016		2017	
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח
71	5,480	73	5,727	70	6,231
28	2,109	26	2,039	29	2,633
1	75	1	65	1	52
100	7,664	100	7,831	100	8,916

להלן הנתונים בדבר התפלגות פרמיות ברוטו, כולל תקבולים בגין חוזי השקעה, בשנים 2015-2017:

2015		2016		2017	
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח
65	5,498	69	5,727	66	6,221
34	2,937	30	2,487	33	3,094
1	75	1	65	1	52
100	8,510	100	8,279	100	9,367

8.2. קרנות פנסיה

להלן נתונים לגבי התפלגות דמי גמולים בקרנות פנסיה (חדשות וותיקות) בשנים 2015-2017:

2015		2016		2017	
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח
92	5,283	92	5,801	88	6,122
8	485	8	488	12	800
100	5,768	100	6,289	100	6,922

8.3. קופות גמל

להלן נתונים לגבי התפלגות דמי גמולים בקופות הגמל בשנים 2015-2017:

2015		2016		2017	
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח
86	1,455	86	1,493	75	1,443 ²⁸
14	226	14	250	25	482 ²⁹
100	1,681	100	1,743	100	1,925

²⁸ כולל קופה לדמי מחלה ומקפת תקציבית בסכומים שאינם מהותיים בכל אחת מהשנים.

²⁹ כולל קופ"ג להשקעה וחיסכון לכל ילד שעמיתים פרטיים ועצמאיים הצטרפו בעיקר אליהן בשנת 2017.

8.4 שיעור פדיונות³⁰

בביטוח חיים, שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת הסתכם בשנת 2017 בכ-2.1% לעומת כ-1.9% בשנת 2016 וכ-1.7% בשנת 2015.

בפנסיה³¹, שיעור הפדיונות מהצבירה הממוצעת³² הסתכם בשנת 2017 בכ-8.4% לעומת כ-5.3% בשנת 2016 ו-4.5% בשנת 2015. יצוין כי שיעור הפדיונות הושפע גם מהניוד היוצא ובכלל זה מניוד בעקבות איחוד החשבונות האמור בסעיף 6.3.9 לעיל.

בגמל, שיעור הפדיונות מהצבירה הממוצעת³³ הסתכם בשנת 2017 בכ-17.4% לעומת כ-15.5% בשנת 2016 וכ-14.8% בשנת 2015.

לקבוצה אין לקוחות המהווים 10% או יותר מסך הפרמיות ודמי הגמולים בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך.

³⁰ שיעור פדיונות, כולל ניוד יוצא.

³¹ הנתונים מתייחסים לקרנות פנסיה חדשות.

³² צבירה ממוצעת מוגדרת כממוצע בין יתרת נכסים נטו לתחילת תקופה לבין יתרת נכסים נטו לסוף תקופה בקרן/קופה.

³³ צבירה ממוצעת מוגדרת כממוצע בין יתרת נכסים נטו לתחילת תקופה לבין יתרת נכסים נטו לסוף תקופה בקרן/קופה.

תחום ב' - ביטוח בריאות

9. מוצרים ושירותים עיקריים

9.1. תיאור כללי של תחום הפעילות

תחום ביטוח בריאות כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בתתי הענפים הבאים: ביטוח הוצאות רפואיות (כגון ניתוחים, תרופות והשתלות), ביטוח מחלות קשות, ביטוח סיעודי, ביטוחי שניים, ביטוחי נסיעות לחו"ל וביטוח תאונות אישיות בו תקופת הביטוח עולה על שנה.

תחום ביטוח הבריאות הינו תחום מתפתח וצומח. הביקוש וההיצע בתחום מושפעים, בין היתר, ממדיניות הממשלה בתחום הבריאות, ובכלל זה הרחבה או צמצום של סל הבריאות והשירותים הנוספים הניתנים במסגרת השב"ן, מעלייה ברמת החיים ותוחלת החיים, ומהתפתחויות טכנולוגיות בתחום הרפואה המאפשרות שימוש בתרופות ובטיפולים רפואיים מתקדמים.

תחום זה מאופיין בהסדרה רגולטורית ענפה ורחבה כמפורט בסעיף 9.3 להלן, המשפיעה על היקף פעילות הקבוצה בתחום הבריאות ועל תמהיל המוצרים שלה.

9.2. מאפיינים עיקריים של התחום

ביטוחי הבריאות מיועדים לשפות או לפצות את המבוטח במקרים של פגיעה בבריאותו של המבוטח כתוצאה ממחלה או תאונה.

הכיסויים הביטוחיים בתחום זה המוצעים על-ידי חברות הביטוח נחלקים בעיקר לשכבות הבאות:

ביטוח תחליפי (תחליף לשירותים הניתנים בסל הבריאות³⁴/השב"ן³⁵), ביטוח משלים (מעבר לסל הבריאות ו/או השב"ן), ביטוח מוסף (ביטוח שאינו כלול בסל הבריאות ו/או השב"ן).

הכיסויים הביטוחיים מוצעים בדרך כלל כפוליסה עצמאית נפרדת, או כרכיב ביטוחי הנלווה לפוליסה אחרת, או באמצעות חבילת כיסויים המאגדת מספר כיסויים ביטוחיים.

פרמיות הביטוח הינן פרמיות קבועות או פרמיות המשתנות במהלך תקופת הביטוח בהתאם לגיל המבוטח.

ביטוחי הבריאות מוצעים הן כפוליסה אישית למבוטח ("ביטוח פרט") והן במסגרת הסכמים לביטוח קבוצתי ("ביטוח קבוצתי").

המאפיינים העיקריים של תנאי הביטוח הקבוצתי:

תנאי ההסכמים לביטוח קבוצתי נקבעים במשא ומתן בין המבטח לבין הגוף המייצג את הקבוצה וחלים על כל הפרטים הנכללים בקבוצה.

ההסכמים נחתמים בדרך כלל לתקופות ידועות מראש של מספר שנים.

הפרמיות נמוכות מהפרמיות שהיו משולמות בפוליסת פרט דומה וכוללים לעיתים מנגנון התאמת פרמיה לאורך תקופת הביטוח.

לעיתים תנאי הפוליסה הקבוצתית רחבים יותר מתנאי פוליסת הפרט.

בעזוב המבוטח את הקבוצה, בדרך כלל קיימת חובה להציע למבוטח זכות להמשיך בפוליסת פרט דומה בהתאם לתנאים שנקבעו בהסדרים התחיקתיים, וגביית הפרמיות בביטוח הקבוצתי בדרך כלל מבוצעת בתשלום מרוכז עבור מבוטחי הקבוצה.

³⁴ סל הבריאות הבסיסי הניתן לכל תושב במדינת ישראל מכוח חוק בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 ("חוק הבריאות").

³⁵ שירותי בריאות נוספים משלימים בקופות החולים (מרחיבים/תחליפיים לסל הבריאות).

9.3. שינויים עיקריים

להלן פירוט השינויים העיקריים בתחום ביטוחי בריאות:

9.3.1. ביטוח בריאות פרט

בשנים 2016-2017 נכנסו לתוקף הוראות רגולטוריות שונות בתחום ביטוח בריאות הפרט, אשר מטרתן להביא להסדרה מקיפה בתחום הניתוחים הפרטיים בישראל באופן שתיווצר אחידות בין חברות הביטוח בין כלל הכיסויים הביטוחיים בתחום ושתביא להפחתת ההוצאה הפרטית של הציבור על ניתוחים כאמור. בין יתר ההוראות, ניתן למנות את **חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2015 ו-2016)**, **תשע"ו-2016** (אשר בין היתר, שולל אפשרות להחזר הוצאות רפואיות במקרה של רופא מנתח או בית חולים שלא בהסכם עם המבטח), המתואר בסעיף 9.3.1(ג), לדוח התקופתי לשנת 2016; **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאים בחוזה ביטוח לניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בישראל)**, **התשע"ה-2015** (אשר, בין היתר, קובעות כי פוליסות ניתוחים תשווקנה כפוליסה אחידה), המתואר בסעיף 9.3.1(ב) לדוח התקופתי לשנת 2016.

כתוצאה מהאמור לעיל, דמי הביטוח עבור הכיסויים הופחתו וישנו צפי לתחרות הולכת וגוברת בתחום, אולם נכון למועד הדוח, אין ביכולתה של החברה להעריך את מלוא השלכות ההוראות שלעיל.

הוראה נוספת שנכנסה לתוקף בנושא ניתנה במסגרת **תקנות בריאות העם (כללים לעניין המשך טיפול רפואי שלא במימון ציבורי לאחר טיפול רפואי במסגרת שירות מרפאה ציבורי או שירות מרפאה 2017-קהילתי)**, **התשע"ז-2017**, אשר קובעות, בין היתר, כי החל מיום 1 בנובמבר 2017, כל רופא, בין שכיר ובין עצמאי, שיעץ לאדם או טיפל בו במסגרת שירות מרפאה ציבורי או שירות מרפאה קהילתי לא יטפל באותו אדם או יעץ לו, שלא במימון ציבורי, במשך שישה חודשים מיום מתן הטיפול או הייעוץ האחרון במסגרת שירות מרפאה ציבורי או שירות מרפאה קהילתי.

נכון למועד הדוח, אין ביכולתה של החברה להעריך את מלוא השלכות ההוראה שלעיל. לפירוט והרחבה אודות השינויים בביטוח בריאות פרט ראה סעיף 9.3.1 בחלק ב' לדוח תיאור עסקי התאגיד של שנת 2016.

9.3.2. הנגשת מידע וגילוי ודיווח למבוטח בביטוח בריאות באמצעים דיגיטליים

(א) בחודש פברואר 2018 פורסם **חוזר תיקון הוראות החוזר המאוחד - שער 6 חלק 2, 3 ו-4 - גילוי ודיווח למבוטח בביטוח בריאות**. עניינו של החוזר בקביעת המתכונת שבה יישלחו דיווחי מידע למועמדים לביטוח ולמבוטחים קיימים, תוך שימת דגש על הנגשת המידע למבוטח באופן פשוט וברור שיסייע לו להבין את תנאי המוצר הביטוחי הנרכש.

בהתאם לחוזר, חברת ביטוח תאפשר למועמד לביטוח וכן למבוטח קיים, לבחור טרם התקשרותו עימה או לשנות את בחירתו בכל עת לאחר ההתקשרות עימה (לפי העניין), כיצד ברצונו לקבל את מסמכי הדיווח (קרי: מסמך הגילוי הנאות בקשר עם הפוליסה,³⁶ דף פרטי הפוליסה והדוח השנתי) - בדואר אלקטרוני, בדואר או במסרון לטלפון הנייד ("פלטפורמת הדיווח").

במידה והמבוטח לא הודיע לחברת הביטוח מהי פלטפורמת הדיווח המועדפת עליו, אזי פלטפורמת הדיווח שתיבחר עבורו כברירת מחדל תהיה מסרון לטלפון

³⁶ יצוין ביחס למסמך הגילוי הנאות, כי התיקון כולל הוראה פרטנית לפיה על חברת הביטוח לשלוח למועמד לביטוח עם מתן ההצעה, קישור המאפשר השוואה בין מחירי הביטוח וציון מדד השירות של המבטחים השונים במחשבון ביטוח הבריאות באתר רשות שוק ההון.

הנייד. אם אין בידי חברת הביטוח את מספר טלפון הנייד של המבוטח, פלטפורמת הדיווח שתיבחר עבורו כברירת מחדל תהיה באמצעות הדואר האלקטרוני, ורק אם אין בידי חברת הביטוח מי מן הפרטים שלעיל, ישלחו מסמכי הדיווח בדואר.

בנוסף, החוזר מאפשר למבוטח לבצע מעקב אפקטיבי אחר הפרמיות, הכיסויים ושינויים בקשר עם הפוליסה המתרחשים במהלך תקופת הביטוח. זאת, באמצעות חיוב המבטח להודיע למבוטח ולגורם שמשלם עבור פוליסת הביטוח על ביטול הנחה או עליית הפרמיה באמצעות מסרון לטלפון הנייד, חודש ימים לפני ביטול הנחה או עליית המחיר, לפי העניין.

כן קובע התיקון ביחס לפוליסות ביטוח תאונות אישיות, כי חברת ביטוח תעדכן את מבוטחיה מדי חודש באמצעות מסרון אודות הסכום ששולם על ידי המבוטח בגין החודש שחלף (ללא קשר לביטול הנחה או עליה בפרמיה), וזאת עד חודש ספטמבר 2020.

תחולתן של הוראות החוזר נקבעה לחודש ספטמבר 2018.

(ב) בחודש מרס 2018 פורסם **תיקון להוראות החוזר המאוחד בדבר עריכת תכנית לביטוח בריאות פרט**. התיקון, מאפשר למבוטחים לקבל הודעות אשר חברת ביטוח נהגה לשלוח למבוטחיה במועד חידוש ביטוחיהם, בצורה נגישה ונוחה - הן באמצעות דואר אלקטרוני והן באמצעות מסרונים לטלפון הנייד - וזאת חלף הודעה בכתב בלבד. בנוסף קובע התיקון, כי למבוטחים עומדת האפשרות להשיב במענה דיגיטאלי להודעות חברת הביטוח, ובכלל זה אפשרות להסכים לחידוש הביטוח, שלא להסכים לחידוש הביטוח או לבקש שנציג חברת הביטוח יחזור למבוטח.

יישום ההוראות שלעיל על ידי החברה מחייב היערכות תפעולית. כמו כן, ההוראות בדבר הנגשת המידע למבוטח עשויות להביא גידול בשיעור הביטולים בביטוח בריאות, ומנגד עשויות להביא לצמצום בהוצאות החברה הכרוכות ביצירת קשר עם מבוטחיה.

9.3.3 ביטוח סיעודי

(א) במסגרת **תיקון הוראות החוזר המאוחד שער 6 חלק 3 פרק 1 - תיקונים לגבי ביטוח סיעודי קבוצתי**, אשר פורסם בחודש דצמבר 2016, נקבע כי לא יתאפשר שיווק או חידוש תכנית הכוללת כיסוי לביטוח סיעודי בפוליסה קבוצתית מעבר ליום 31 בדצמבר 2017. לפרטים נוספים, ראו סעיף 9.3.2 לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי לשנת 2016.

בהמשך לאמור, בחודש מאי 2017 פורסם **תיקון להוראות החוזר המאוחד לגבי ביטוח סיעודי**, אשר מטרתו לקבוע תנאים לחידוש פוליסות ביטוח סיעודי קבוצתיות. במסגרת התיקון נקבעו התנאים אשר בכפוף אליהם, החל מיום 1 ביולי 2017, חברות הביטוח ידרשו לעמוד על מנת שיוכלו לשווק או לחדש ביטוח באופן קבוצתי, שלא לחברי קופת חולים. כך, בין יתר התנאים נקבע כי תקופת הביטוח הקבוצתי תהיה בין 5 ל-8 שנים, הפרמיה על הביטוח תהיה קבועה או מוגדלת המתקבעת בגיל 65 לכל המאוחר, וערכי הסילוק יקבעו לפי גיל הכניסה לביטוח, תוך אבחנה בין מצטרפים מתחת ומעל גיל 40. עוד נקבע כי במידה ופוליסת ביטוח קבוצתי תחודש בחברה חדשה, החברה הישנה שביטחה עד לאותו המועד את הקבוצה, תעביר לחברה החדשה את סכום הכיסוי שנצבר אצלה לאורך תקופת הביטוח, לצורך כיסוי סיכון עתידי. חברת הביטוח החדשה תתחשב בסכום זה בבואה לקבוע את תנאי פוליסת הביטוח המחודשת במקרה של אי חידוש הביטוח, חובה על חברת הביטוח, בתנאים מסוימים, לאפשר זכות ל"המשכיות", כלומר הזכות לעבור לפוליסת פרט עם סכום ביטוח ותקופת תשלום זהים לאלו שחלו בביטוח הקבוצתי וזאת, ללא בחינת מצב רפואי קודם וללא תקופת אכשרה.

להערכת החברה, לתיקונים האמורים בחלק הבריאות בחוזר המאוחד, לא צפויות להיות השלכות משמעותיות על החברה לאור העובדה כי פעילותה של החברה בתחום הביטוח הסיעודי הקבוצתי אינה מהותית.

(ב) הליך בירור תביעות בביטוח סיעודי

בחודש אפריל 2017 פורסמה טיוטת תיקון לחוזר המאוחד- שער 6, חלק 3, פרק 5- ביטוח סיעודי ("טיטוט התיקון"). מטרת טיוטת התיקון הינה להבטיח את הגינות ומהירות הליך בירור התביעה בביטוח סיעודי, ולהקל על המבוטח בניהול ההליך. כך, בין היתר, קובעת טיוטת התיקון את ההוראות הבאות: (1) חברת ביטוח לא תדרוש ממבוטח להגיש לה מידע שבאפשרותה להשיג באמצעות טופס ויתור סודיות ולא תדרוש שטופסי התביעה ימולאו או יוחתמו על ידי גורם רפואי שהוא; (2) חברת הביטוח תמנה נציג שירות אשר יהיה איש קשר מטעה מול המבוטח וילווה את המבוטח לאורך כל הליך הטיפול בתביעה; (3) חברת הביטוח תכריע בתביעת המבוטח בתוך פרק זמן מקסימלי של עד 20 יום; (4) חברת הביטוח לא תפנה את התובע ל"הערכת תפקוד" אלא במקרה בו אינה יכולה ללמוד באופן מספק על מצבו של המבוטח, בהתבסס על המידע שקיבלה מהמבוטח ועל המידע שהשיגה מהמבוטח באמצעות טופס ויתור סודיות. בהקשר זה יצוין, כי התקשרותה של חברת הביטוח עם ספק הערכת תפקוד, תיעשה באופן אקראי ומחזורי בלבד, מתוך רשימה קיימת של ספקי הערכות תפקוד, אשר תורכב בהתאם להוראות הטיטה.

נכון למועד הדוח, החברה לומדת את הוראות טיוטת החוזר, וטרם מסוגלת להעריך את ההשלכות מיישום טיוטת החוזר, וזאת בין היתר לאור העובדה כי יתכנו אי אלו שינויים בטיטה האמורה.

(ג) ביום 13 במרס 2018 פורסמה לקריאה שניה ושלישית הצעת חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2019), התשע"ח-2018 (להלן: "הצעת חוק ההסדרים לשנת 2019"), הכוללת בין היתר, הצעה לתיקון חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן בפסקה זו: "התיקון המוצע" או "חוק הביטוח הלאומי", לפי העניין). בהתאם לתיקון המוצע, יוקצו משאבים נוספים עבור קשישים-סיעודיים בכדי לשפר את מצבם באמצעות הרחבת קריטריונים לקבלת זכאות לגמלת סיעוד, העשויה להקל על מבקש גמלת סיעוד לקבלה.

במסגרת התיקון מוצע ככלל, לתת אפשרות בתנאים מסוימים, למקבל גמלת סיעוד לקבל את הגמלה או חלקה בכסף (ולא בעין), כך שתתאפשר לו גמישות רבה יותר בשימוש בגמלה לשם קבלת מענה מיטיבי לצרכיו השונים וכן להגדיל את תוספת הותק המשולמת לקשישים מבוטחים, כך שבהתאם לתיקון המוצע תוגדל תוספת הותק לקצבת הזקנה בגין כל שנת ביטוח שמעבר ל-4 שנות הביטוח הראשונות, ב-2%. זאת, חלף הגדלה כאמור רק בגין כל שנת ביטוח שמעבר ל-8 שנות הביטוח הראשונות.

להערכת החברה, לתיקון המוצע, אשר נכון למועד הדוח, אינו בעל תוקף רשמי ומחייב נכון למועד הדוח, לא צפוי להיות השפעה על הביטוח הסיעודי הפרטי.

הערכת החברה בקשר להשלכות הוראות הרגולציה המתוארת בסעיף 9.3 לעיל, הינו בגדר מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של הקבוצה ועל המידע המצוי בידי החברה במועד הדוח. בשלב זה לא ניתן להעריך את מלוא ההשלכות שיגרמו, אשר תלויות בהתנהגותם של החברות המתחרות, הגורמים המפיצים, המבוטחים ובעלי הפוליסות עמם התקשרה החברה, בפועל.

9.4 תיאור הכיסויים הביטוחיים/השירותים העיקריים המוצעים על ידי הקבוצה:

סוג התכנית	מהות הכיסוי
ביטוח הוצאות רפואיות	
ביטוח רפואי מסוג ניתוח*	מעניק בעיקרו כיסוי להוצאות הכרוכות בניתוחים פרוסיים בארץ ובחו"ל, בפוליסות המשוקות החל מחודש ינואר 2014 בהתאם להוראות הממונה, לא ניתנת למבוטח אפשרות מתן פיצוי כספי למבוטח במקרה שבחר לבצע ניתוח במסגרת השב"ן או במסגרת ציבורית. כיסוי לניתוחים בישראל משווק במספר רבדים הכוללים כיסוי לניתוחים בישראל עם השתתפות עצמית, משלים שב"ן וכיסוי מ"השקל הראשון". החל מיום 1.2.2016 משווק כיסוי לניתוחים במסגרת פוליסה אחידה לחברות הביטוח במסגרת מסלול "מהשקל הראשון" או משלים שב"ן והחל מיום 1.7.2016, הכיסוי ניתן רק עבור ניתוחים המבוצעים אצל ספקי שירות שבהסדר בלבד. לשינוי בנושא תכניות ביטוח רפואי מסוג ניתוח, ראה סעיף 9.3.1 לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי לשנת 2016.
ביטוח רפואי מסוג השתלות*	מעניק בעיקרו כיסוי להוצאות הכרוכות בהשתלת איברים ו/או טיפולים מיוחדים בחו"ל.
ביטוח מסוג תרופות*	מעניק בעיקרו כיסוי בגין תרופות שאינן כלולות בסל הבריאות.
ביטוח שיניים	מעניק בעיקרו כיסוי להוצאות בגין טיפולי שיניים בהסתמך על מספר רבדי כיסוי: טיפולים משמרים, טיפולי חניכים, טיפולים משקמים, טיפולי שתלים ואורתודנטיה. נכון למועד הדוח, כיסוי זה משווק על-ידי הקבוצה בביטוח קבוצתי בלבד ולתקופות קצובות.
כתבי שירות	כיסויים שונים הניתנים למבוטחים כגון טיפולי פיזיותרפיה, התייעצות עם פסיכולוגים, טיפול באמצעות רפואה משלימה, ביקור רופא וכן כיסויים אמבולטוריים, כגון התייעצות עם רופאים, בדיקות רפואיות אבחנתיות, סקר ובדיקות לרפואה מונעת. כתבי השירות מוצעים כנלווים לכיסוי העיקרי ונמכרים כריידרים המקבילים לתקופת הביטוח של הכיסוי העיקרי. לחברה קיימת אפשרות לבטל את מתן השירות בהתאם להסדרים הקבועים בכתבי השירות הרלבנטיים.
* בתכניות ביטוח פרט ששווקו עד ליום 1.2.2016, הכיסויים הביטוחיים האמורים הוצעו לכל החיים. תכניות ביטוח פרט שמשווקות לאחר יום 1.2.2016 מתחדשות כל שנתיים ביום 1 ביולי, החל משנת 2018.	
ביטוח מחלות קשות	
מחלות קשות	כיסוי ביטוחי המעניק למבוטח תגמולי ביטוח (בעיקר פיצוי כספי להבדיל משיפוי) בקרות אחת מהמחלות הקשות או אירועים רפואיים חמורים, על-פי רשימה קבועה מראש הכלולה בתכנית הביטוח. בתכניות ביטוח ששווקו עד ליום 1.2.2016 הוצע הכיסוי לתקופה קצובה. בתכניות ביטוח המשווקות לאחר יום 1.2.2016, תכניות הביטוח מתחדשות כל שנתיים ומסתיימות בגיל הקבוע בפוליסה.
ביטוח סיעודי	
ביטוח סיעודי	כיסוי ביטוחי המעניק תגמולי ביטוח בהיות המבוטח במצב סיעודי בהתאם להגדרה הקבועה לכך בפוליסה ולאחר תקופת המתנה הקבועה בפוליסה. תשלום תגמולי הביטוח הינו לתקופה קצובה או לכל החיים בהתאם לתנאי הפוליסה.

סוג התכנית	מהות הכיסוי
	<p>בתכניות הביטוח ששווקו עד שנת 2012, הפיצוי החדשי היה צמוד לתיק ההשקעות, בהתאם לתנאים שנקבעו בתכנית.</p> <p>החל משנת 2012, תכנית הביטוח המשווקת מצמידה את סכום הפיצוי החדשי במקרה של מצב סיעודי למדד המחירים לצרכן, בהתאם לתנאי התכנית.</p> <p>בתנאים מסוימים, במקרה של הפסקת תשלום הפרמיה לפני תום תקופת הביטוח, זכאי המבוטח לכיסוי ביטוחי חלקי, בהתאם לתנאים שנקבעו בפוליסה.</p> <p>בביטוח פרט כיסוי ביטוחי זה מוצע לכל החיים.</p>
ביטוח תאונות אישיות	
תאונות אישיות	<p>תכנית המעניקה למבוטח תגמולי ביטוח בגין נזק (פיצוי) או הוצאה רפואית (שיפוי) שנגרמו לו כתוצאה מתאונה. הכיסוי הינו רב שנתי וניתן למקרה מוות, כוויות, שברים, מצב סיעודי, אשפוז או נכות, והוצאות רפואיות כאשר אלו נגרמים כתוצאה מתאונה, ויכול שיקלול גם כיסוי לאי כושר זמני לעבודה כתוצאה מתאונה.</p> <p>הכיסוי הביטוחי מוצע לתקופה קצובה.</p>
ביטוח נסיעות לחו"ל	
נסיעות לחו"ל	<p>מעניק שיפוי עבור הוצאות הכרוכות באירועים רפואיים שאירעו בחוץ לארץ וכן שיפוי בגין נזקי צד ג', כבודה, וביטול נסיעה בהתאם לתנאי הפוליסה.</p>

לפירוט בדבר התוצאות לפי סוגי פוליסות בתחום בריאות - ראה באור 19 לדוחות הכספיים.

10. תחרות

10.1 כללי

המתחרים העיקריים בתחום מתחלקים לשתי קבוצות עיקריות: חברות הביטוח, שמרביתן פועלות בתחום, וכן קופות החולים המציעות חלק מהכיסויים הביטוחיים במסגרת שירותי בריאות נוספים ("שב"ן") שהן מציעות.

בתחום קיימת תחרות חריפה בין חברות הביטוח, הנובעת, בין היתר, מריבוי מתחרים ודמיון במוצרים.

תחום ביטוחי הבריאות בישראל מרוכז ברובו בידי חמש קבוצות הביטוח הגדולות: קבוצת הראל, קבוצת הפניקס, קבוצת כלל, קבוצת מגדל וקבוצת מנורה, כאשר קבוצת הביטוח הדומיננטית מביניהן הינה קבוצת הראל עם כ-40% מהפרמיות בשוק נכון לתקופה המסתיימת ביום 30 בספטמבר 2017.

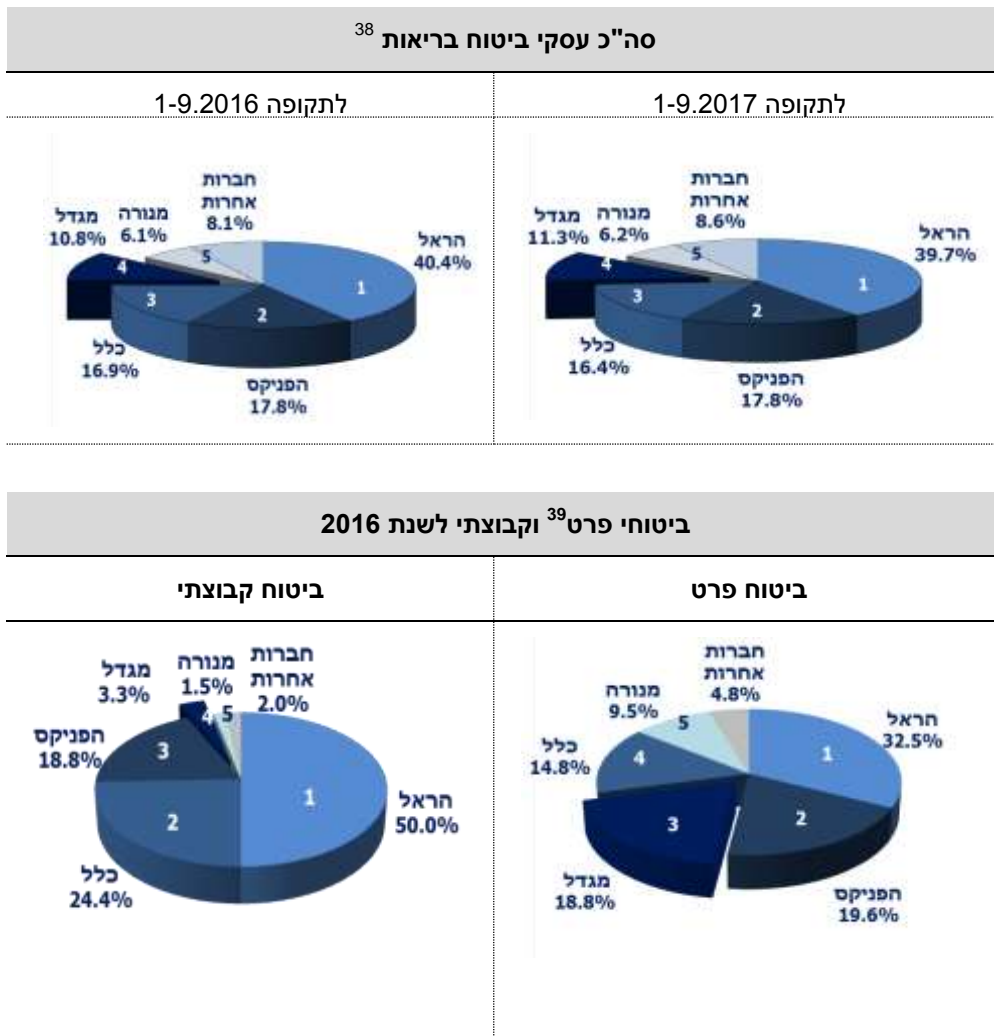
חלקו של הביטוח הקבוצתי מסך כל הפרמיות בתחום היווה כ-46% בשנת 2016³⁷. הביטוח הסיעודי הקבוצתי היווה כ-25% מסך הפרמיות בתחום ועיקרו מיוחס לביטוח הסיעודי עבור מבוטחי קופות החולים.

חלקה של החברה בשוק ביטוח הבריאות הקבוצתי קטן, ואין לה הסכמים לביטוח סיעודי עם קופות החולים.

³⁷ מבוסס על הדוח השנתי לשנת 2016 של רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון. ללא ביטוחי נכויות, עובדים זרים, תאונות אישיות ואחר.

10.2. נתוני שוק

להלן נתחי שוק בביטוחי פרט וביטוח קבוצתי במונחי פרמיות:

³⁸ נתחי השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים").

³⁹ נתחי השוק בביטוחי פרט וביטוח קבוצתי מבוססים על הדוח השנתי לשנת 2016 של רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון. ללא ביטוחי נכויות, עובדים זרים, תאונות אישיות ואחר.

10.3. השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות בתחום

החברה מתמודדת עם התחרות באמצעות מיתוגה בשוק ביטוחי הבריאות והשירותים הנלווים להם.

בנוסף, פועלת הקבוצה להרחבת היצע המוצרים והשירותים המוצעים על ידי הקבוצה לאוכלוסיות יעד נוספות, ומתן דגש על חדשנות בתחום המוצרים תוך התאמה לשינויים הרגולטוריים בתחום. בנוסף, מפתחת הקבוצה אמצעי עזר דיגיטליים תומכי מכירה לערוצי ההפצה.

הקבוצה פועלת להרחבת פעילותה, בין היתר, באמצעות הכוונת סוכניה לתחום פעילות זה, גיוס סוכנים חדשים המתמחים במוצרי ביטוח הבריאות וכן בהשתתפות במכרזים של קולקטיבים להם פוטנציאל רווחיות נאות. כל זאת, תוך שימת דגש על מדיניות קבלת עסקים, הרחבת בסיס המידע האקטוארי וניהול יעיל של התביעות.

11. לקוחות

להלן נתונים לגבי התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח בריאות בשנים 2015-2017:

2015		2016		2017		
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	
90	921	88	1,041	86	1,146	מבוטחים פרטיים
10	105	12	136	14	180	ביטוח קבוצתי
100	1,026	100	1,177	100	1,326	סה"כ

העלייה בחלקן היחסי של הפרמיות בביטוח הקבוצתי בשנים 2017 ו-2016 הושפעה בעיקרה מצירוף עסקים חדשים נוספים לביטוח הקבוצתי.

בפוליסות פרט בביטוח סיעודי, שיעור הביטולים, במונחי פרמיות, מהפוליסות בתוקף לראשית השנה הסתכם בשנת הדוח בכ-4.6% לעומת כ-3.9% בשנת 2016 וכ-4.9% בשנת 2015.

בפוליסות פרט בביטוח בריאות אחר (שאינו כולל את הביטוח הסיעודי וכולל את תת הענפים האחרים בפוליסות לתקופה העולה על שנה), שיעור הביטולים, במונחי פרמיות, מהפוליסות בתוקף לראשית השנה הסתכם בשנת הדוח בכ-10.5% לעומת כ-10.0% בשנים 2016 ו-2015.

לקבוצה אין לקוח בודד שההכנסות בתחום ממנו מהוות 10% או יותר מסך הפרמיות בתחום.

תחום ג' - ביטוח כללי

12. מוצרים ושירותים עיקריים

12.1. כללי

תחום הביטוח הכללי כולל בתוכו את ענפי ביטוח רכב חובה, רכב רכוש וענפי ביטוח כללי אחרים (ראה פירוט להלן), הכוללים את יתר ענפי הביטוח שהקבוצה עוסקת בהם, למעט ענפי הביטוח הכלולים בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המפורטים בסעיף 6 לעיל) ובתחום ביטוח הבריאות (המפורטים בסעיף 93.2 לעיל), כמפורט להלן:

ביטוח רכב חובה - מתמקד בכיסוי נזקי גוף, אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין (פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970). לפרטים אודות מאפיינים מיוחדים של ענף ביטוח רכב חובה ראה סעיפים 12.3 ו-12.4 להלן.

ביטוח רכב רכוש - מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי. אודות מאפיינים מיוחדים של ענף ביטוח רכב רכוש ראה סעיף 12.3 להלן.

ענפי ביטוח כללי אחרים - מתמקד בעיקר בביטוחי רכוש ובביטוחי חביונות, ומאופיין בהענקת כיסויים לסיכונים ספציפיים, או "חבילות כיסויים" לדירות, בתי עסק וכו' המשלבות מספר כיסויים ביטוחיים, וכן כולל פוליסות ביטוח תאונות אישיות לזמן קצר (לתקופה של שנה). אודות מאפיינים מיוחדים של ענפי ביטוח כללי אחרים ראה סעיף 12.3 להלן.

12.2. שינויים עיקריים שחלו בתחום

12.2.1. תיקון הריבית המשמשת להיוון תגמולי ביטוח ולוחות התמורה

בחודש יוני 2016 פורסמו **תקנות הביטוח הלאומי (היוון) (תיקון), התשע"ו-2016**. במסגרת התיקון לתקנות בוצעו השינויים הבאים: (1) הריבית המחושבת להיוון תגמולי ביטוח הוקטנה ל-2% חלף 3%, ונקבע מנגנון עדכון לריבית, החל מיום 1 בינואר 2020 ובכל 4 שנים לאחר מועד זה, (2) לוחות התמורה עודכנו בהתאם לנתוני הלמ"ס המעודכנים באופן המניח תוחלת חיים ארוכה יותר ונקבע מנגנון עדכון רבעוני.

לפרטים נוספים בדבר התיקון לתקנות לעיל, ראו סעיף 12.2.1 לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי לשנת 2016.

בחודש פברואר 2018, במסגרת דיון בנושא זה בבית המשפט העליון, לאחר שנטען בדיון כי יש להפחית את שיעור ריבית ההיוון של הפיצויים לניזוק, עד ל-1%, הובאה בפני בית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה בקשר עם התקנות האמורות, בה צוין, בין היתר, כי השיקולים שנקבעו בחשבון במסגרת תיקון התקנות, אינם בהכרח מלוא השיקולים שיש לשקול לעניין שיעור ריבית ההיוון בפיצוי נזיקי, אלא רחבים יותר.

כמו כן ציין היועץ כי הוחלט על הקמת ועדה בין משרדית אשר תבחן את הנושא ותגיש מסקנותיה תוך שלושה חודשים. בהתאם לכך, דחה בית המשפט העליון את הכרעתו בנושא למועד מאוחר יותר.

נכון למועד הדוח, החברה עוקבת אחר ההתפתחויות בנושא ובהתאם תלמד את ההשלכות הצפויות, באם תהיינה.

12.2.2. ביטוח רכב חובה

(א) בחודש ספטמבר 2016 פורסם **תיקון להוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה**, המעדכן את נוסחת תעריף ביטוח החובה לכלי רכב בביטוח השירוי (הפול), ותחילתו נקבעה ליום 1 בינואר 2017. לפרטים נוספים אודות התיקון האמור ראו סעיף 12.2.2 לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי לשנת 2016.

(ב) כמו כן, בחודש נובמבר 2016 פורסם חוזר **לתיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה**, אשר במסגרתו, בין היתר, בוטלה האפשרות לקבוע לקולקטיב דמי ביטוח נטו, השונים מדמי הביטוח נטו הנקבעים לכלי רכב שאינם שייכים למסגרת כאמור. תחילתו של התיקון נקבעה ליום 1 בינואר 2017. לפרטים נוספים אודות התיקון האמור ראו סעיף 12.2.3 לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי לשנת 2016.

בהמשך לתיקונים האמורים בקשר עם ביטוח רכב חובה, החל מינואר 2017 פועלת החברה בהתאם לתיקונים שלעיל ומיישמת את הוראותיהם. בתוך כך, פועלת בין היתר החברה בהתאם לתעריפים חדשים שאושרו על ידי הממונה הכוללים שימוש בפרמטרים נוספים לקביעת הפרמיה, לרבות שימוש באביזרי בטיחות ומין הנהג.

12.2.3. קרנית

תיקון 25 לחוק הפלת"ד קובע כי אם בחשבון קרנית קיים סכום העולה על הנדרש לשם מימון פעולותיה והבטחת יציבותה ("סכום עודף"), אזי קרנית עשויה להתבקש על ידי שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים, להעביר את הסכום העודף למבוטחים בענף ביטוח רכב מנועי, לרבות באמצעות הפחתת שיעור דמי הביטוח.

בהמשך לתיקון האמור, פורסמו בחודש ספטמבר 2016 ובחודש נובמבר 2017 חוזר **בעניין השבת כספים מקרנית לציבור המבוטחים ותיקון לו** (בהתאמה), אשר מסדירים את חלוקת הסכום העודף לציבור המבוטחים בביטוח רכב מנועי. להלן עיקרי הסדר ההשבה שנקבע במסגרת החוזר והתיקון לו: (1) בגין פוליסות ביטוח אשר תקופת הביטוח בהן אינה עולה על 13 חודשים, תשיב חברת הביטוח במועד תשלום דמי הביטוח, באמצעות הפחתת דמי הביטוח - 13% מדמי הביטוח הנגבים בקשר עם פוליסות שמועד תחילתן בתקופה שבין ה-1 בינואר 2017 ועד ה-2 בדצמבר 2017, ו-7% בקשר עם פוליסות שמועד תחילתן בתקופה שבין ביום 2 בדצמבר 2017 ועד ליום 31 בדצמבר 2018 ("דמי ההשבה").

כלי רכב מסוים יהיה זכאי לדמי השבה במהלך תקופת ההשבה בגין תקופת ביטוח שלא תעלה על 24 חודשי ביטוח, אשר במקרים מיוחדים ניתן יהיה להאריכה בחודשיים נוספים.

החברה מיישמת את הוראות החוזר, ולצד העובדה שלהערכתה, עשוי החוזר לגרום לקשיים תפעוליים בשוק ביטוחי הרכב מחד, החברה אינה צופה כי לחוזר תהיה השפעה מהותית עליה.

12.2.4. רפורמת נזקי מים בביטוח דירה

בחודש אפריל 2017, פורסם **תיקון לחוזר המאוחד - הוראות בענף ביטוח דירה**, אשר עדכן את תחילת החוזר המקורי (מחודש נובמבר 2016) ליום 3 בספטמבר 2017, ובהתאם, מאז התאריך האמור מיישמת החברה את הוראות התיקון. בהקשר זה יצוין, כי החוזר המקורי פורסם במטרה להביא להסדרת תחום נזקי המים במסגרת ביטוחי דירה, באופן שישפר את השירות שיקבל מבוטח בקרות מקרה ביטוח. לפרטים נוספים, ראה סעיף 12.2.5 לדוח התקופתי לשנת 2016. עוד יצוין כי השלכה מרכזית של התיקון על החברה, היא הטלת החובה על מבטח, לנהל בעצמו, ולא באמצעות גורם חיצוני, את הטיפול במקרה ביטוחי בקשר לנזקי מים, כאמור בחוזר.

החברה מיישמת את החוזר, וביצעה את ההתאמות הדרושות הן בהיבט התמחור והן בהיבט ניהול התביעות בנזקי מים.

כאמור, החוזר נכנס לתוקף ביחס לפוליסות שנרכשו או חודשו החל מ-3 בספטמבר 2017 ולפיכך מוקדם להעריך את השפעתו.

12.2.5. טיוטת תיקון הוראות החוזר המאוחד בקשר עם ענף רכב רכוש

בחודש אוגוסט 2017, פורסמה טיוטת תיקון הוראות החוזר המאוחד בקשר עם ענף רכב רכוש. מטרת הטיוטה הינה להסדיר את ממשקיהן של חברות הביטוח עם שמאים ועם מוסכים תוך נטרול ניגודי עניינים אפשריים בין הנ"ל, ולהבטיח את מיצוי זכויותיו של המבוטח וצדדים שלישיים לתאונות דרכים. בהתאם, מוצע במסגרת הטיוטה, בין היתר: (1) לבטל את רשימות שמאי החוץ ולהורות לכל חברת ביטוח לעשות שימוש במאגר שמאים, אשר יחליף את רשימות השמאים הקיימות היום בכל חברת ביטוח, כך שכלל, למאגר השמאים יוכל להצטרף כל שמאי העונה לתנאים שיקבעו בהוראות החוזר המאוחד; (2) מוצע להסדיר את אופן בחירת השמאי כך שלמבוטח תעמוד הזכות לבחור שמאי באופן עצמאי מבין שלושה שמאים שישלפו באופן אקראי ממאגר השמאים או לבחור שמאי פרטי; (3) חברת הביטוח תאפשר לכל מוסך שיתחייב לעמוד בעקרונות ויחתום על הסכם התקשרות עמה, לשמש כמוסך מוסכם ולהעניק שירות למבוטחיה או לניזוק שהוא צד שלישי התובע את חברת הביטוח; (4) מוצע לאפשר לכל מבוטח לבחור את המוסך המוסכם באמצעות ציונים שימדדו את רמת שביעות הרצון של כל המבוטחים שקיבלו שירות באותו מוסך, ועוד.

נכון למועד דוח זה, החברה לומדת את הוראות טיוטת החוזר, ואין ביכולתה לצפות את השלכות הטיוטה עד שתתגבש לכדי חוזר מחייב.

12.2.6. שינוי מנגנון ההתחשבות בגין תביעות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי בגין תשלום פיצויים לפי חוק הפלת"ד

על-פי סעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי, מוקנית למל"ל זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם, מכח פקודת הנזיקין או חוק הפלת"ד אם אלו קוזזו מתשלום תגמולי ביטוח ששילם מבטח למבוטח בגין מקרה ביטוח ("זכות שיבוב").

ב-13 במרס 2018 פורסמה לקריאה שניה ושלישית הצעת חוק ההסדרים לשנת 2019, אשר בהתאם אליה, מוצע לתקן בין היתר את חוק הביטוח הלאומי ולקבוע במסגרתו הסדר שיבוב חדש חלף ההסדר הקבוע בסעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי. הסדר השיבוב החדש עתיד להיות הסדר כולל בין המל"ל לחברות הביטוח, אשר במסגרתו יועבר למל"ל מדי שנה, סכום קבוע מחברות הביטוח המיועד לכיסוי חבותן, אשר יחושב בהתאם לתקנות שיפורסמו על ידי שר האוצר לכל המאוחר כ-30 יום מיום פרסום הצעת החוק כחוק מחייב. ("הסדר השיבוב החדש"). ככל שהסדר השיבוב החדש יכנס לתוקף, תבוטל זכות השיבוב הפרטנית הקיימת למל"ל מול חברות הביטוח, אשר באה לידי ביטוי בהסכמים פרטניים של המל"ל מול חברות הביטוח (לפרטים בדבר הסכם המל"ל עם מגדל ביטוח ראו סעיף 12.4.4 להלן).

ככל שהסדר השיבוב החדש יהפוך לרשמי ומחייב, הוא יחול על כל תאונות הדרכים שאירעו לאחר יום פרסום החוק או מיום פרסום התקנות האמורות לעיל בקשר עמו, לפי המאוחר (להלן בפסקה זו: "יום התחילה").

ביחס לתאונות שאירעו בתקופה שבין 1 בינואר 2014 ועד יום התחילה, ושלגביהן לא הוגשה תביעה או דרישה מצד המל"ל, נקבעה הוראת מעבר, לפיה הסדר השיבוב החדש יחול על התאונות האמורות, וישולם רטרואקטיבית סכום חד פעמי בגין חלף ניהול הליך פרטני מול חברות הביטוח. יצוין כי נכון למועד הדוח, אופן יישומה והתקופה שעליה תחול הוראת המעבר מצויה בדיונים בין הרגולטורים השונים וחברות הביטוח.

12.2.7. בחודש יוני 2017 פורסמה טיוטת צו לעדכון חלוקת הנטל בתאונות בהן מעורבים אופנועים (צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (חלוקת נטל הפיצויים בין מבטחים), התשע"ז-2017). מטרתו הצו הינה תיקון סעיף 3 לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975 בהוראת שעה שתחול עד ליום 31 בדצמבר 2019, אשר תשנה את שיעור חלוקת האחריות במקרה של תאונת דרכים שבמסגרתה מעורבים אופנוע, רכב שאינו אופנוע (להלן: "הרכב האחר") ואדם ששהה ונפגע מחוץ לכלי הרכב המעורבים.

בטיטה מוצע, כי מבטח הרכב שאינו אופנוע, יישא באחריות ל-95% מנזקי הגוף שנגרמו בתאונה, חלף 75% כפי שהיה נהוג.

להערכת החברה, ככל שלא יהיה שינוי בתעריפי האופנועים המבוטחים בפול, השינוי המוצע עשוי לגרום להעברת חלק מן ההפסד הנובע מהתביעות בתאונות המעורבות אל חברות הביטוח, אולם מנגד יקטין את הפסדי הפול ובהתאם את חלקה של החברה בהפסד, כך שההשפעה הכוללת על החברה אינה צפויה להיות מהותית.

12.2.8. שינויים שחלו בפעילות החברה בתחום הביטוח הכללי

(א) מכרז ביטוח רכב לעובדי מדינה לשנת 2018

ביום 2 באוקטובר 2017 נמסרה על ידי אגף החשב הכללי של משרד האוצר הודעת זכייה למגדל ביטוח, לפיה מגדל ביטוח הינה בין הזוכות במכרז ביטוח רכב לעובדי מדינה לשנת 2018 ("הודעת הזכייה").

נכון למועד הדוח, מספר המבוטחים בביטוח מקיף, חובה וצד ג' אותם מבטחת מגדל ביטוח בשנת 2018 הינו כ-40 אלף מבוטחים. מגדל ביטוח מעריכה כי הפרמיה השנתית שתתקבל אצלה תעמוד על כ-185 מיליוני ש"ח. הביטוח נשוא המכרז נכנס לתוקף בינואר 2018. בשלב זה, החברה אינה מסוגלת להעריך את מידת ההשפעה של הזכייה האמורה על תוצאותיה הכספיות.

בהקשר זה יצוין, כי היקף הפרמיות ברוטו שהתקבלו ממכרז לביטוח רכב לעובדי המדינה לשנת 2017 ואשר נרשמו בשנת 2016, הסתכמו בכ-147 מיליון ש"ח ומספר המבוטחים שבטחו במסגרת המכרז עמד על כ-36 אלף. הפרמיה האמורה נרשמה כפרמיה מורוחת בשנת 2017.

לפרטים נוספים, ראה דיווח מידי של החברה ההפניה מיום 2 באוקטובר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-087127.

12.3. תיאור הכיסויים הביטוחיים העיקריים המוצעים ומאפייניהם הייחודיים

מהות הכיסוי	סוג התכנית
ביטוח רכב	
ביטוח רכב חובה	
<p>המוצר הינו פוליסה לביטוח נזקי גוף כתוצאה מהשימוש ברכב, אשר חובה לרכשו על פי פקודת ביטוח רכב.</p> <p>פוליסת ביטוח רכב חובה מכסה בהתאם לפקודת ביטוח רכב, את בעל הרכב והנוהג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 ("הפלת"ד" ו/או "חוק הפלת"ד"), בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג הרכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב.</p> <p>הפוליסה הינה פוליסה תקנית שיש להנפיקה בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010.</p> <p>סכום תגמולי הביטוח איננו מוגבל, למעט ראשי נזק מסוימים כגון "כאב וסבל" המוגבלים בסכום וכן פיצוי בגין אובדן שכר, הכול בהתאם למגבלות הכיסוי כפי שהן קבועות בחוק הפלת"ד. תיקונים לחוק הפלת"ד ו/או פסיקה הנוגעות לפרשנות לחוק האמור משפיעים על היקף הכיסוי.</p> <p>הפוליסות בביטוח חובה מונפקות בדרך כלל לפרק זמן של שנה. עם זאת, קצב התנהלות התביעות בענף ארוך יותר ועשוי להמשך מספר שנים, וזאת בשל פרק הזמן אשר עובר בין מועד קרות האירוע נשוא התביעה לבין מועד התגבשות הסופית של הנזק וסילוק התביעה.</p> <p>עקרונות התעריף נקבעים על סמך הנחיות הממונה המאגדות תחת "החוזר המאוחד"⁴⁰ ובהתאם לעקרונות אלה נקבעו הפרמטרים/המשתנים שמבטח יוכל לעשות בהם שימוש לצורך קביעת התעריף והנהלים שעל-פיהם על מבטח לנהוג בכל הקשור לאשור דמי הביטוח.</p> <p>בקבוצה מופעל תעריף דיפרנציאלי, המסתמך על חלק מהמשתנים הרלבנטיים, שנבחרו על-ידי הקבוצה כמתאימים ביותר לצורך הערכת הסיכון וקביעת הפרמיה.</p>	<p>מתן כיסוי ביטוחי מכוח פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התשל"ל-1970 ("פקודת ביטוח רכב").</p>
ביטוח רכב רכוש	
<p>המוצר הינו פוליסה לביטוח רכב המעניקה כיסוי לנזק שעלול להיגרם לרכב עצמו או לרכוש של צד ג'. ישנם מספר סוגים של ביטוחי רכב רכוש:</p> <p>(א) ביטוח רכב צד שלישי המעניק רק כיסוי לנזקים שאירעו לרכושו של צד שלישי.</p> <p>(ב) כיסוי מקיף המציע כיסוי גם לנזקים לצד שלישי וגם לנזקים לרכב עצמו, כגון גניבה.</p> <p>(ג) כיסוי מקיף חלקי המחריג נזקי תאונה או גניבה.</p> <p>פוליסות "רכב רכוש" מתחלקות לשתי קבוצות עיקריות על-פי סוגי הרכב:</p> <ul style="list-style-type: none"> ביטוח לרכב פרטי ומסחרי שמשקלו עד 3.5 טון - מעניק כיסויים ביטוחיים בהתאם לתנאי פוליסה תקנית הקבועים בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות באשר להיקף הכיסוי ולסיכונים המכוסים (במסגרת הריידרים (כתבי השירות) מוצעים כיסויים שונים הכוללים שבר שמשות, שירותי דרך וגרירה, רכב חלופי וכו'). <p>התעריף הינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים</p>	<p>ביטוח רכב רכוש כולל כיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד ג'.</p>

⁴⁰ החוזר המאוחד מרכז הוראות של הממונה. ראו <http://mof.gov.il/hon/Information-entities/Pages/Codex.aspx>.

מהות הכיסוי	סוג התכנית
<p>ומותאם לסיכון) והוא מבוסס על מספר פרמטרים/משנתנים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (סוג, דגם וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (כמות נהגים ברכב, גיל הנהגים, ניסיון תביעות ועוד).</p> <p>• ביטוח לכלי רכב אחרים שאינם נכללים בסוג הקודם, כגון, משאיות מעל 3.5 טון, אופנועים, מוניות, ציוד כבד, אוטובוסים, ציוד חקלאי וכיו"ב. פוליסות הביטוח לסוגי רכב אלה אינן כפופות לתנאי הפוליסה התקנית.</p>	
ביטוח כללי אחר	
<p>ענף זה כולל בעיקרו שני סוגי ביטוח: ביטוחי רכוש, הכוללים כיסוי בגין אבדן או נזק פיזי לרכוש המבוטח וביטוחי חבויות, הכוללים כיסוי בגין חבות כספית על פי דין של מבוטח כלפי צד ג' בגין נזק לגוף או לרכוש שייגרם לו, כמפורט להלן. כמו כן, כולל ענף זה פוליסות תאונות אישיות לתקופה של שנה.</p>	
ביטוחי רכוש	
<p>מוצרים אלו מיועדים להעניק למבוטח כיסוי כנגד אובדן או נזק פיזי לרכושו. הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכונים אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע.</p> <p>ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזק תוצאתי (אובדן רווחים) עקב הנזק הפיזי לרכוש, והם מהווים נדבך בביטוחי דירות, ביטוח בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, ביטוח מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'. במרבית המקרים הפוליסות בביטוחי רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח. הכיסויים הביטוחיים בתחום זה מיועדים ללקוחות פרטיים ועסקיים.</p> <p>המוצרים המרכזיים בענף ביטוח רכוש הינם כדלקמן:</p>	
<p>ביטוחי דירות כוללים ביטוח למבנה ותכולת דירות מגורים והם מבוססים על ביטוחי הרכוש כמתואר לעיל בתוספת ביטוחי חבויות הקשורים לדירת מגורים (אחריות כלפי צד שלישי ואחריות מעסיקים בגין עובדי משק בית).</p> <p>הפוליסה לביטוח דירה מבוססת על תנאי הפוליסה התקנית לדירות, כפי שנקבעו בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות וזאת לגבי היקף הכיסוי המבוטח. הכיסויים המוצעים על ידי הקבוצה כוללים, בין השאר, נזקי מים.</p> <p>הפוליסה התקנית עודכנה בחודש יולי 2015 תוך הרחבת הכיסוי המינימאלי שהיה קבוע בה, ועתה היא כוללת, בין השאר: סכום כיסוי נוסף בבית משותף, הרחבת כיסוי לסיכונים מים ונזלים אחרים גם לכיסוי נזק שמקורו בהימלטות נזלים ממקני אינסטלציה והסקה של נכס אחר בבית משותף וכן הכללת נוסח תיקני לביטוח אחריות כלפי צד ג'.</p> <p>החיתום של מוצר זה מתבצע על בסיס תעריף בסיסי (עם שונות מסוימת בין דירות בבית משותף ובין דירות בבית פרטי) ובאמצעות ניתוח הסיכון הספציפי.</p> <p>כמו כן, במסגרת ביטוחי הדירות הקבוצה מציעה גם פוליסה "מבנה אגב משכנתא" שהינה פוליסת מבנה בלבד, בהתאם לפוליסה התקנית, אשר קהל היעד העיקרי הינו לווים בנקים למשכנתאות.</p>	
<p>ביטוח בתי עסק ביטוח בתי עסק הינו בדרך כלל תכנית ביטוח הכוללת מספר כיסויים (ביטוחי רכוש וביטוחי חבויות), אשר מטרתה לאחד לפוליסה אחת את כל הכיסויים הנחוצים לבית העסק.</p> <p>ביטוח רכוש, מבנים ותכולות, המשמשים לצרכים עסקיים מפני סיכונים אש וסיכונים נלווים (כיסוי לסיכונים הנמכר ביחד עם הכיסוי מפני סיכונים אש, כגון: כיסוי בפני פריצה, התפוצצות, רעידת אדמה). כיסוי זה ניתן להרחבה גם לכיסוי נזק תוצאתי, דהיינו אובדן רווחים וכן ביטוחי חבויות.</p> <p>החיתום של המוצר מתבצע בעיקרו על בסיס ניתוח הסיכון הספציפי וביטוח עסקים</p>	

סוג התכנית	מהות הכיסוי
	גדולים, בין היתר, בהתאם לתנאי ביטוח המשנה בגין הסיכון המבוטח.
ביטוחי רכוש אחרים	במסגרת ביטוחי הרכוש האחרים, הקבוצה מציעה כיסויים ביטוחיים נוספים כגון ביטוחים ימיים ואוויריים (כלי שיט, כלי טייס, הובלת מטענים), ביטוח עבודות קבלניות, ביטוח ציוד מכני הנדסי, ביטוח נאמנות וביטוח כל הסיכונים. היקף הפעילות בענפי ביטוח אלה אינו מהותי.
ביטוחי תאונות אישיות (לתקופה של שנה)	
	ביטוח תאונות אישיות מעניק למבוטח פיצוי בגין נזק שנגרם כתוצאה מתאונה שאירעה לו. הכיסוי ניתן למקרה מוות או נכות כתוצאה מתאונה ויכול שיכלול גם כיסוי לאי כושר זמני לעבודה. במסגרת תחום פעילות ביטוח כללי נכללות פוליסות ביטוח תאונות אישיות לתקופה של שנה (כאשר פוליסות ביטוח תאונות אישיות לתקופה של למעלה משנה נכללות במסגרת תחום ביטוח בריאות).
ביטוחי חבויות	
	ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו על-פי דין של מבוטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי כלשהו. הפוליסות בביטוחי חבויות מונפקות בדרך כלל למשך זמן של שנה. עם זאת, קצב התפתחות התביעות בענף ארוך יותר והוא עשוי להמשיך מספר שנים, וזאת ממספר סיבות: הנזק המכוסה בפוליסה נגרם לצד שלישי שאינו המבוטח בפוליסה, פרק הזמן אשר עובר בין מועד קרות האירוע נשוא התביעה לבין מועד התגבשות החבות והנזק והגשת התביעה ארוך יחסית. במקרים רבים מדובר בבירור עובדתי ומשפטי מורכב יחסית, הן ביחס לחבות המבוטח והן ביחס להיקף הנזקים, תקופת ההתיישנות בגין עילת התביעה ארוכה יותר מתקופת ההתיישנות המקובלת בביטוח רכוש. בביטוחי החבויות מסוג אחריות כלפי צד שלישי ואחריות מעבידים, הכיסוי הוא על בסיס אירוע (בניגוד לפוליסות על בסיס הגשת תביעה - Claim made), דהיינו הכיסוי ניתן לאירועים אשר קרו במהלך תקופת הביטוח, והתביעה יכולה להיות מוגשת לאחר תום תקופת הביטוח בכפוף להתיישנות. בביטוחי חבויות מסוג אחריות מקצועית וחבות המוצר ואחריות נושאי משרה, הכיסוי הוא על בסיס הגשת התביעה (Claim made), דהיינו הכיסוי ניתן לאירועים אשר קרו בתקופת הביטוח או במועד הרטרואקטיבי המצוין ברשימה, והגשת התביעה צריכה להיות במהלך תקופת הביטוח.
ביטוח אחריות כלפי צד שלישי	מטרתו של מוצר זה, להגן על המבוטח מפני חבות, שהוא עלול לחוב, בגין נזק שגרם ברשלנותו כלפי צד שלישי כלשהו. הכיסוי מותאם לפעילותו של המבוטח וגבול האחריות בפוליסה נקבע על ידי המבוטח, לפי שיקול דעתו. מוצר זה נמכר הן במסגרת פוליסה עצמאית ובודדת (כיסוי לאחריות כלפי צד ג' בלבד), והן כחלק מפוליסה הכוללת מספר פרקי כיסוי (פרקי חבויות ופרקי רכוש) אשר מטרתה לאחד לפוליסה אחת את כלל הכיסויים הנחוצים לבית העסק.
ביטוח אחריות מעבידים	מטרתו של מוצר זה, להגן על מעסיק מפני חבות שהוא עלול לחוב בגין נזק שגרם ברשלנותו לעובד מעובדיו תוך כדי ועקב עבודתו. הכיסוי בפוליסות אלו ניתן מעל לסכומים שבהם נושא המוסד לביטוח לאומי המטפל בתאונות עבודה. מוצר זה נמכר הן במסגרת פוליסה עצמאית ובודדת (כיסוי לאחריות מעסיקים), והן כחלק מפוליסה הכוללת מספר פרקי כיסוי (פרקי חבויות ופרקי רכוש) אשר מטרתה לאחד לפוליסה אחת את כלל הכיסויים הנחוצים לבית העסק.
ביטוחי חבויות אחרים	מוצעים כיסויים ביטוחיים לאחריות מוצר, ביטוח אחריות מקצועית, וביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה.

12.4 הסדרים מיוחדים המתייחסים לענף ביטוח רכב חובה

12.4.1 הסדר הביטוח השירי ("הפול")

הואיל וקיימת מצד אחד חובה על בעל רכב לבטח את רכבו בהתאם לפקודת ביטוח רכב חובה, אך מצד שני, חברות הביטוח רשאיות לסרב לבטח כלי רכב, בהתאם לשיקול דעתן, בעלי רכב שנדחו על-ידי חברות הביטוח רשאים לרכוש ביטוח באמצעות "הפול" - המאגר הישראלי לביטוח רכב, שהינו תאגיד משותף לחברות הביטוח, אשר אופן הקמתו, דרכי ניהולו והתנהלותו, חובותיו, חלקה של כל חברת ביטוח בהסדר, אופן ההתחשבות של הביטוח המשותף לרבות הסדרים לעניין קביעת התעריף, מוסדרים בתקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שירי ומנגנון לקביעת התעריף), התשס"א-2001. כל חברות הביטוח הפועלות בענף ביטוח רכב חובה שותפות ב"פול" וכל אחת נושאת בהפסדי ה"פול" או ברווחיו, על-פי חלקה היחסי בשוק ביטוח רכב חובה, כפי שנקבע בתום השנה השוטפת. לחלקה של הקבוצה בתוצאות ה"פול" ראה סעיף 2.8 בדוח הדירקטוריון.

12.4.2 קרנית

הקרן לפיצוי נפגעי תאונות הדרכים ("קרנית") הינה תאגיד שהוקם על-פי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: "חוק הפלת"ד"), שתפקידו לפצות נפגעים הזכאים לפיצויים מכוח חוק זה ואין בידם לתבוע פיצויים מאת חברות הביטוח בשל קרות אחד מהמקרים הבאים: הנהג האחראי אינו ידוע, אין לנהג האחראי ביטוח רכב חובה או שהביטוח איננו מכסה את החבות, מבטח כלי הרכב נמצא בפירוק או שמונה לו מנהל מורשה.

חברות הביטוח מחויבות להעביר לקרנית 1% מפרמיה נטו שהן גובות בגין פוליסות ביטוח רכב חובה, ובנוסף, מחויבות להעביר לקופות החולים באמצעות קרנית 9.4% מפרמיה נטו בתוספת דמי פוליסה, זאת בהתאם לכך שהאחריות הביטוחית למתן שירותים רפואיים בשל נזקי גוף לנפגעי תאונות דרכים עברה מחברות הביטוח לקופות החולים.

לפרטים נוספים אודות קרנית וכן עדכוני רגולציה בקשר עימה, ראו סעיף 12.2.3 לעיל.

12.4.3 מתווה סליקה "קל כבד"

במסגרת פעילות רכב חובה מפעיל איגוד חברות הביטוח מערכת סליקה שנועדה להעביר תשלומים באופן ממוכן בין מבטחי רכב בהתאם לחוק הפלת"ד וצו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), התשס"א-2001. הצדדים למערכת הסליקה הם כלל המבטחים והוא חל על תאונות בהן נטלו חלק כלי הרכב המבטחים בפוליסות. מנהל המתווה מוסמך גם לקיים בוררות לגבי מחלוקות בשאלת החבות, הן במישור המשפטי והן במישור העובדתי.

12.4.4 זכות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי ("מל"ל")

כאמור לעיל בסעיף 12.2.6 על-פי סעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי מוקנית למל"ל זכות שיבוב, המאפשרת לו לתבוע את חברות הביטוח, באופן פרטני, בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבוטחיהן.

בהתאם, החל מחודש ינואר 2014, מוטלת על חברת ביטוח חובת דיווח למל"ל בכל מקרה שבו המבטח ניכה או רשאי היה לנכות מסכומי הפיצוי את סכומי הגמלה שהמל"ל שילם או עתיד לשלם בהתאם לחוק ואשר המל"ל זכאי לתבוע מהמבטח. ההוראות מסדירות אף את אופן ומועדי הדיווח. בכל מקרה שהמבטח לא מסר למל"ל את הדיווח תוך התקופה שנקבעה בחוק, תקופת ההתיישנות של תביעת המל"ל בגין זכות השיבוב תחל במועד קבלת הדיווח או ביום שבו נודע למל"ל על ההליכים בהם זכאי המבוטח לפיצוי, לפי המוקדם.

ביום 1 בינואר 2016 נכנס לתוקף תיקון נוסף לסעיף 328 לחוק⁴¹, במסגרתו נקבעו הוראות ביחס לאופן הדיווח ופרסומו על ידי המל"ל, מועדים להתנהלות בין המל"ל למבטח לאחר הגשת דרישת תשלום על ידי המל"ל, וכן הוראות לענין תקופת ההתיישנות, אשר תעמוד על 7 שנים ממועד הדיווח או מהמועד בו נודע למל"ל על ההליכים ללא תלות בהפרת חובת הדיווח אך לא יותר מחמש עשרה שנה ממועד התאונה.

במקביל, תוקן סעיף 92א לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והממונה הוסמכה להטיל עיצום כספי על מבטח שהפר את חובת הדיווח הקבועה בחוק.

בחודש ספטמבר 2014 נחתם הסכם בין המוסד לביטוח לאומי לבין החברה, המחזיר לתוקף הסכם קודם שהיה בין הצדדים בשינויים מסוימים וביניהם: פירוט המקרים בהם רשאית החברה לדחות תביעה וקביעת סנקציה היה והחברה תפר התחייבותיה לפי ההסכם. כמו כן הוסכם, כי ביטול ההסכם או אי חידושו מסיבה כלשהי יחול באופן מידי על כל האירועים בגינם טרם שולם פיצוי על ידי החברה.

בהתאם להצעת חוק ההסדרים לשנת 2019 אשר פורסמה בחודש פברואר 2018 (לפרטים ראו סעיף 12.2.6 לעיל), ההסכם הנ"ל עתיד להתבטל לאור הסדר השיבוט החדש, ככל שהצעת החוק תיכנס לתוקף ותהפוך לחוק.

13. תחרות

13.1. כללי

תחום הביטוח הכללי מאופיין בתחרות מתמשכת, אשר מתמקדת בתעריף ובשירות.

על פי נתוני משרד האוצר⁴², בתשעת החודשים הראשונים של 2017, חלה עלייה של כ-4% בהיקף המצרפי של הפרמיות ברוטו בשוק הביטוח הכללי לעומת התקופה המקבילה בשנת 2016. בענפי ביטוח רכב חובה, ביטוח רכב רכוש וביטוחי החבויות חלה עלייה של כ-6% בפרמיות ברוטו בשוק, ובביטוחי הרכוש האחרים (ללא רכב) נרשמה יציבות בשוק.

נתח השוק של הקבוצה, כפי שמשקף מהפרמיות ברוטו בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2017 עומד על שיעור של כ-10.1%, ובתקופה זו הקבוצה ממוקמת במקום חמישי בין הגופים הפועלים בתחום, כמפורט להלן. לפירוט בדבר השינוי בפרמיות הקבוצה בביטוח כללי, ראה סעיף 2.8 בדוח הדירקטוריון.

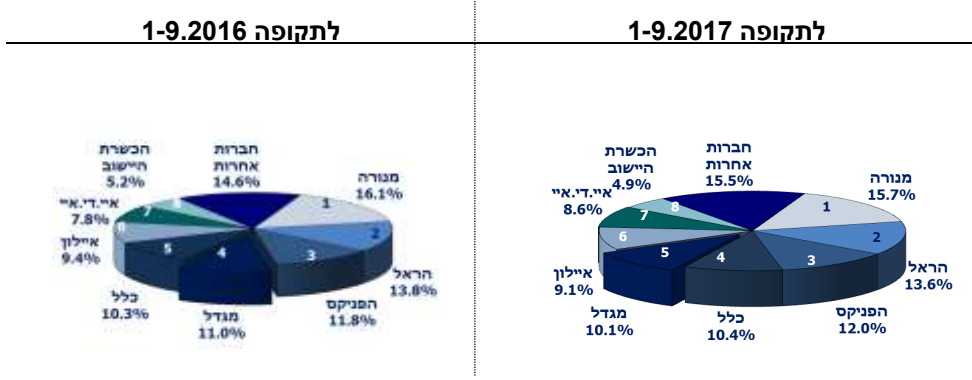
יחד עם זאת, נתחי השוק המוצגים להלן, המתייחסים ל-9 החודשים הראשונים של שנת 2017 ושנת 2016, אינם לוקחים בחשבון את זכייתה של הקבוצה במרכז לביטוח רכב לעובדי המדינה לשנת 2017, אשר נכנס לתוקף בסוף שנת 2016. נתח השוק של הקבוצה לשנת 2016 כולה, הכולל את הפרמיות ברוטו המיוחסות למרכז זה, הסתכם בכ-11.4%, ועל פיו הקבוצה ממוקמת במקום רביעי מבין הגופים הפועלים בתחום בשנת 2016.

⁴¹ במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי תקציב לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו-2015.

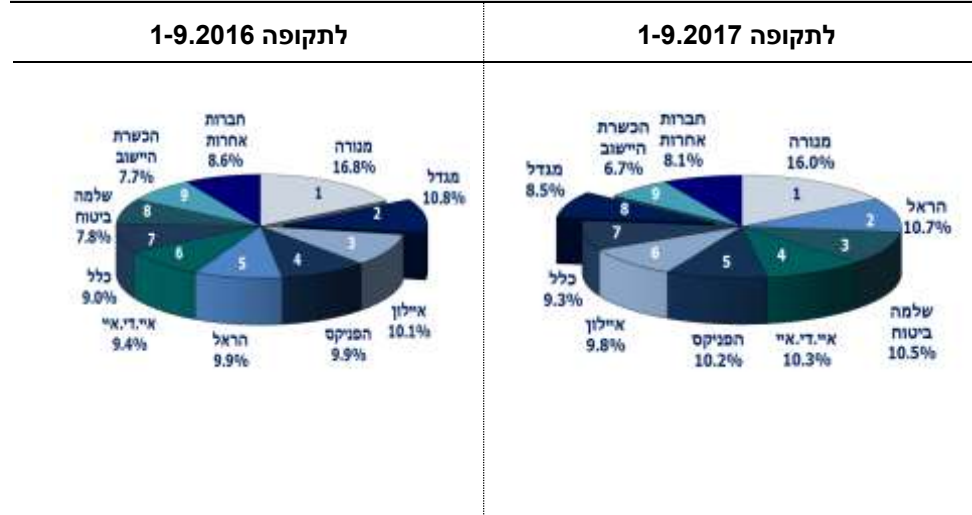
⁴² נתוני השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים").

13.2. נתוני שוק במונחי פרמיות ברוטו⁴³

תחום ביטוח כללי בארץ בכללותו

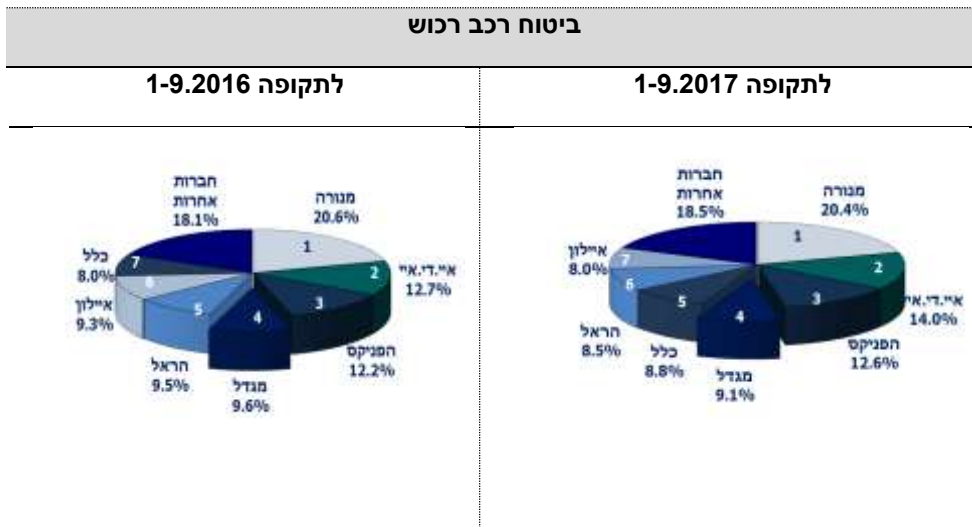
ביטוח רכב חובה

כאמור לעיל, נתח השוק של הקבוצה, לרבות פרמיות רכב חובה המיוחסות לביטוח רכב לעובדי המדינה, הסתכם בשנת 2016 כולה בכ-11.3%.

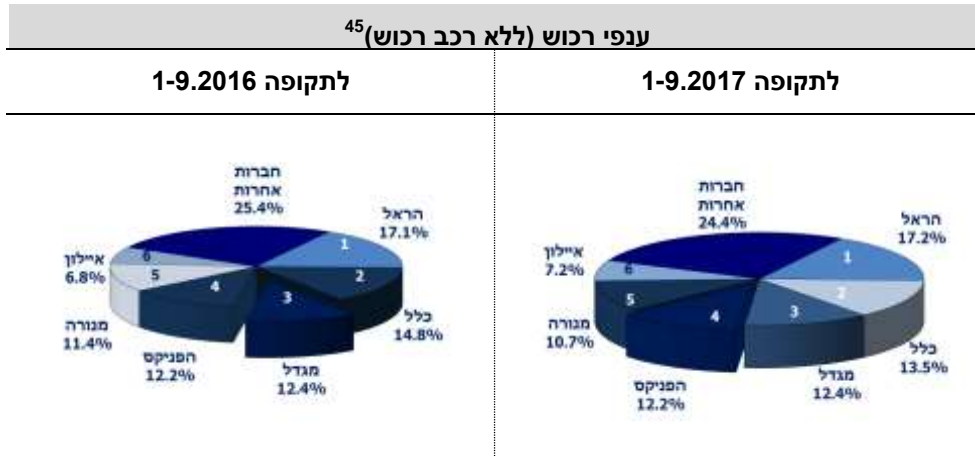
⁴³ הנתונים המפורטים בסעיף זה מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים"), למעט אם נאמר במפורש אחרת.

⁴⁴ במסגרת חברות אחרות נכללת הקרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות בע"מ שנתח השוק שלה נכון ליום 30.9.2017 הינו כ-1.8%.

כאמור לעיל, נתח השוק של הקבוצה, לרבות פרמיות רכב רכוש המיוחסות לביטוח רכב לעובדי המדינה, הסתכם בשנת 2016 כולה בכ-10.9%.

13.3. השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות

החברה מתמודדת עם התחרות בתחום הביטוח הכללי במספר מישורים:

- (א) ניהול התעריף בביטוחי הפרט ובביטוחים העסקיים - הקבוצה מנהלת את התעריף בביטוחי הפרט ובביטוחים העסקיים באופן שמאפשר לה להתחרות על נתחי השוק ופלחי הלקוחות בהם היא מעוניינת, תוך ניתוח הידע המצטבר שברשותה בתחום הביטוח הכללי אשר מאפשר לה להגיב לשינויים בשוק.
- (ב) פיתוח ושיווק מוצרים סינרגטיים - החברה מתמקדת בפיתוח ובשיווק מוצרים משולבים ומסוללים מובנים, הכוללים כסויים המספקים ללקוח מענה כולל בתחום הפעילות.
- (ג) ייעול תהליכי סילוק התביעות ושיפור השירות למבוטחי החברה בכל הקשור בשירות בתביעות.
- (ד) הנגשת השירות ללקוחות ולסוכנים באמצעים תפעוליים וטכנולוגיים - החברה פועלת לשיפור השירות והנגשתו ללקוחותיה ולסוכנים באמצעות התייעלות תפעולית, הטמעה ושימוש במערכות מחשוב מתקדמות, לרבות פיתוח אמצעים דיגיטליים שונים לסוכנים אשר נועדו לייעל את עבודתם ולהקל עליה.

14. לקוחות

14.1. התפלגות הפעילות בתחום ביטוח כללי

להלן פרטים אודות התפלגות הפעילות בתחום ביטוח כללי, לפי פרמיות ברוטו, בשנים 2015 - 2017 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

2015		2016		2017	
מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים
1,606	78	1,778	73	1,672	76
444	22	663	27	530	24
2,050	100	2,441	100	2,202	100

(1) כולל צי" רכב וחברות שעיסוקן ברכב.

ירידה בשיעור הביטוח הקבוצתי ומפעלים גדולים בשנת 2017 לעומת שנת 2016, לאחר עליה שחלה בשנת 2016 לעומת שנת 2015. השינויים כאמור הושפעו בעיקרם מזכייתה של מגדל

⁴⁵ במסגרת חברות אחרות נכללת הקרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות בע"מ שנתח השוק שלה נכון ליום 30.9.2017 הינו כ-7.1%.

ביטוח במכרז לביטוח רכב לעובדי המדינה לשנת 2017, אשר נכנס לתוקף בסוף שנת 2016, לפירוט ראה סעיף 12.2.8(א) לעיל.

לפרוט חלוקת הפרמיות לפי ענפים במסגרת ביטוח כללי ראו באור 3 לדוחות הכספיים.

14.2. ותק והתמדה של הלקוחות⁴⁶

14.2.1. ביטוח רכב חובה

בשנת 2017, שיעור החידושים בענף ביטוח רכב חובה, במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה קודמת, הסתכם בכ-58%, לעומת שיעור חידושים של כ-66% בשנת 2016 וכ-59% בשנת 2015.

הירידה בשיעור החידושים בשנת 2017 לעומת שנת 2016 הושפעה בעיקרה מקיטון בכמות הפוליסות שחודשו בעקבות העלאת תעריפים וטיוב התיק, זאת לעומת עליה בשיעור החידושים שחל בשנת 2016 לעומת שנת 2015 שהושפע בעיקרו מגידול בכמות הפוליסות שחודשו.

להלן פרטים אודות התפלגות וותק ללקוחות בביטוח רכב חובה, במונחי מחזור פרמיות, לשנים 2015-2017:

מספר שנות ביטוח (שנות ותק)	2015	2016	2017
שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)	40%	43%	32%
שנת ביטוח שנייה (שנת ותק אחת)	20%	21%	21%
שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)	28%	11%	15%
למעלה משלוש שנות ותק	12%	25%	32%
סה"כ	100%	100%	100%

הירידה בשנת 2017 במשקל הלקוחות עם ותק נמוך משנה הושפעה בעיקרה מקיטון בהיקף הפוליסות החדשות שנבע מהעלאת תעריפים, כאמור לעיל, זאת לאחר עלייה שחלה בשנת 2016 במשקל לקוחות אלה בעיקר בשל זכייתה של מגדל לביטוח במכרז לביטוח עובדי המדינה, כאמור בסעיף 12.2.8(א) לעיל.

14.2.2. ביטוח רכב רכוש

בשנת 2017, שיעור החידושים בענף ביטוח רכב רכוש, במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה קודמת, הסתכם בכ-77%, לעומת כ-81% בשנים 2016 וכ-75% בשנת 2015.

הירידה בשיעור החידושים בשנת 2017 לעומת שנת 2016 הושפעה בעיקרה מקיטון בכמות הפוליסות שחודשו בעקבות העלאת תעריפים וטיוב התיק, זאת לעומת עלייה בשיעור החידושים בשנת 2016 לעומת שנת 2015 אשר הושפעה מגידול בכמות הפוליסות שחודשו.

⁴⁶ בחודש נובמבר 2012 נחתם הסכם בין החברה ובין אליהו בטוח, בו, בין היתר, התחייבה אליהו לגרום לכך, שפוליסות חדשות ללקוחות המבוטחים באליהו בתחום ביטוח כללי שתחילת הביטוח בהן הינה החל מיום 1 בינואר 2013 יבוצע במגדל ביטוח ("העסק החדש"). בשנת 2013 נקלט העסק החדש של אליהו במגדל ביטוח אשר הביא לגידול בפרמיות בעיקר בביטוחי רכב חובה, רכב רכוש וביטוחי דירות. לפיכך, פוליסות אשר חודשו מתוך האוכלוסייה האמורה, בנתונים המתייחסים להתפלגות ותק ללקוחות בשנת 2015 מוצגות בשנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק) ובשנים 2016 ו-2017 ב"למעלה משלוש שנות ותק".

להלן פרטים אודות התפלגות ותק לקוחות בביטוח רכב רכוש, במונחי מחזור פרמיות, לשנים 2015-2017:

2015	2016	2017	מספר שנות ביטוח (שנות ותק)
40%	45%	28%	שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)
18%	22%	24%	שנת ביטוח שנייה (שנת ותק אחת)
27%	10%	17%	שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)
15%	23%	31%	למעלה משלוש שנות ותק
100%	100%	100%	סה"כ

הירידה בשנת 2017 במשקל הלקוחות עם ותק נמוך משנה הושפעה בעיקרה מקיטון בהיקף הפוליסות החדשות שנבע מהעלאת תעריפים, כאמור לעיל, זאת לאחר עלייה שחלה בשנת 2016 במשקל לקוחות אלה בעיקר בשל זכייתה של מגדל ביטוח במכרז לביטוח עובדי המדינה.

14.2.3. פלח לקוחות משותף לענפי רכב חובה ורכב רכוש

(א) בשנת 2017, פלח הלקוחות המשותף לענף רכב חובה ולענף רכב רכוש הינו כ-68% מהפרמיות בענף רכב חובה, לעומת כ-65% בשנת 2016 וכ-57% בשנת 2015.

(ב) בשנת 2017 פלח הלקוחות המשותף לענף רכב רכוש ולענף רכב חובה הינו כ-81% מהפרמיות בענף רכב רכוש, לעומת כ-89% בשנת 2016 וכ-85% בשנת 2015.

השינויים שחלו בשנת 2017 בפלח הלקוחות המשותף לענף רכב חובה ולרכב רכוש הושפעו בעיקרם מקיטון בכמות הפוליסות הן בענף רכב חובה והן בענף רכב רכוש, תוך ירידה נכרת יותר בכמות הפוליסות בענף רכב חובה.

בשנת 2016, העלייה בפלח הלקוחות המשותף לענפי רכב חובה ורכב רכוש הושפעה מזכייתה של מגדל ביטוח במכרז לביטוח עובדי המדינה, כאמור לעיל.

14.2.4. ביטוח דירות

בשנת 2017, שיעור החידושים בענף ביטוחי הדירות⁴⁷ במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה קודמת הסתכם בכ-94%, לעומת כ-93% בשנת 2016 וכ-91% בשנת 2015.

להלן פרטים אודות התפלגות ותק לקוחות בביטוחי דירות⁴⁸ במונחי מחזור פרמיות לשנים 2015-2017 באחוזים:

2015	2016	2017	מספר שנות ביטוח (שנות ותק)
13%	18%	16%	שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)
9%	11%	14%	שנת ביטוח שנייה (שנת ותק אחת)
22%	8%	9%	שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)
56%	64%	61%	למעלה משלוש שנות ותק
100%	100%	100%	סה"כ

⁴⁷ לא כולל ביטוח ללווי בנקים למשכנתאות, אשר הינו במסגרת ביטוח קבוצתי ב-run off.

⁴⁸ לא כולל ביטוח ללווי בנקים למשכנתאות, אשר הינו במסגרת ביטוח קבוצתי ב-run off.

**חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח שלא נכללו בתחומי
הפעילות - אין**

חלק ד' - מידע נוסף ברמת כלל החברה

15. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה

15.1. רגולציה ופיקוח - כללי

פעילות הקבוצה בתחומים השונים כפופה לרגולציה ענפה ופיקוח הדוק על ידי רשויות פיקוח שונות, כדלקמן:

פעילויות הביטוח, פנסייה וגמל

פעילות הביטוח, הפנסייה והגמל בקבוצה, נתונה לפיקוח הממונה, שבמסגרת סמכויותיה על פי החוקים השונים, מוסמכת להוציא הוראות הנוגעות לדרכי פעולתם וניהולם של הגופים הנמצאים תחת פיקוחה.

בהתאם לחוק הפיקוח, עיסוק בביטוח, לרבות בתיווך בביטוח, מחייב קבלת רישיון, וחוק הפיקוח קובע הוראות לעניין רישוי מבטחים וסוכני ביטוח לרבות סמכות לבטל רישיונות. החזקה של אמצעי שליטה במבטח וסוכנות ביטוח מחייבת קבלת היתרים, וחוק הפיקוח כולל הוראות הנוגעות לקבלת היתרי שליטה והיתרי החזקה כאמור. פעילות הקבוצה בתחום הפנסייה מחייבת קבלת רישיון מבטח וכן קבלת היתר לפעול כחברה מנהלת. פעילות הקבוצה בתחום הגמל מחייבת אף היא קבלת היתר לפעול כחברה מנהלת. לפירוט בעניין רישיונות והיתרים כאמור, ראה סעיף 16.1.1 להלן.

בהקשר זה יצוין כי בשנים הקודמות הטיפול וההתמודדות עם נושאי הרגולציה החלה על פעילויות הביטוח של הקבוצה נעשו בעיקרם באמצעות "איגוד חברות הביטוח בישראל (ע"ר)" (להלן: "האיגוד") ו"התאחדות חברות לביטוח חיים בע"מ" (להלן: "ההתאחדות"). ביום 18 בינואר 2017 החליט דירקטוריון החברה על פרישה משני הגופים האמורים לעיל. החלטה זו התקבלה על רקע אי שביעות רצון החברה מאופן הניהול של גופים אלו בטיפול ברגולציה בכלל, ובהוראות ליישום משטר כושר פירעון חדש (סולבנסי 2), בפרט.

עם תום שנת 2017, נכנסה הודעת הפרישה האמורה של החברה לתוקפה ובהתאם, חדלה החברה מלטפל בנושאי הרגולציה השונים באמצעות גופים אלו ועמדת גופים אלו אינה מייצגת עוד את עמדת החברה.

לפרטים נוספים אודות החלטת החברה שלעיל, ראה גם דוח מידי של החברה מיום 18 בינואר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-007758.

ההוראות הרגולטוריות המתוארות להלן מחולקות לסעיפי משנה בהתאם לתחומי הפעילות של החברה כפי שמופיעים בחלק ב' לדוח זה. הוראות רגולטוריות אשר הובאו בפירוט במסגרת תיאור תחומי הפעילות בחלק ב' לדוח זה, יוזכרו בתמצית במסגרת סעיף זה תוך הפניה לפירוט האמור במסגרת תחום הפעילות עצמו, אשר כולל גם את ההשלכות הצפויות על החברה, לפי העניין. הוראות רגולטוריות אשר רלוונטיות למספר תחומי פעילות ו/או אשר לא הובאו בפירוט במסגרת תיאור תחום פעילות ספציפי כאמור, יתוארו בהרחבה במסגרת סעיף זה להלן.

יודגש, כי ההוראות הרגולטוריות המפורטות להלן אינן מהוות רשימה ממצה של כלל הוראות הדין החלות על הקבוצה אלא רק את ההוראות העיקריות שבהן, בראיית החברה.

15.2. הכרעות עקרוניות בתלונות, עריכת ביקורות, דרישות נתונים, עיצומים כספיים

כנגד הקבוצה, כמו גם כנגד קבוצות ביטוח אחרות, מוגשות, מעת לעת, תלונות, חלקן מועברות לממונה. הכרעות הממונה בתלונות אלו ניתנות לעיתים רחוקות, כהכרעות רחביות ביחס לקבוצות מבוטחים.

במסגרת סמכויות הפיקוח עורכת הממונה, מעת לעת, ביקורות ו/או בדיקות מטעמה בגופים המוסדיים בקבוצה. במסגרת זו, בין היתר, מתקבלות דרישות ו/או הנחיות ביחס לטיפול הקבוצה במוצרים השונים לרבות הנחיות לתיקון פעולות שונות ובמקרים חריגים מחייבת ביצוע החזרים כספיים למבוטחים.

לפירוט בדבר הכרעות, הכרעות עקרוניות, ביקורות מטעם הממונה, דרישות נתונים, עיצומים כספיים, ראה באור 39 n.1 לדוחות הכספיים.

15.3. פעילות הקבוצה בכללותה

להלן יפורטו הוראות דין מהותיות (לרבות טיטות) שפורסמו בתקופת הדוח ועד פרסומו המתייחסות לפעילויות הקבוצה בכללותה.

15.3.1. משטר כושר פירעון וניהול סיכונים

(א) חוזר בעניין מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency2

בחודש דצמבר 2017 פורסם חוזר בעניין מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency2. עיקרי החוזר, בקצרה, הינם כדלקמן:

(1) דוח יחס כושר פירעון בדוח כספי: (א) מבטח יכלול בדוח התקופתי דוח אודות יחס כושר פירעון כלכלי בהתייחס לתקופה הנקובה בחוזר; (ב) הדוח ימוקם אחרי הדוח הכספי ויבוקר על ידי רואה חשבון מבקר בהתאם להוראות המפורטות בנספח לחוזר; (ג) דוח יחס כושר פירעון כלכלי יאושר על ידי דירקטוריון מבטח או וועדה ייעודית שהוסמכה לכך; (ד) בדוח דירקטוריון שנתי ורבעוני ייכלל מידע בגין יחס כושר פירעון וסף הון בהתאם למתכונת המפורטת בחוזר; (2) מבטח יפרסם באתר האינטרנט שלו דוח יחס כושר פירעון כלכלי במועדי הפרסום שנקבעו לעניין זה בדוח הכספי; (3) נוספו הוראות לעניין דיווח לממונה על טעות מהותית בדיווח יחס כושר פירעון כלכלי; (4) רואה חשבון מבקר יגיש לדירקטוריון ולוועדת סולבנסי דוח שנתי מפורט הכולל את תיאור עבודת הביקורת על דוח יחס כושר פירעון כלכלי וממצאים מהותיים שעלו בביקורת ובהתייחס להוראות לעניין ביקורת המניות בנספח לחוזר. דוח רואה החשבון יוגש תוך 60 יום ממועד פרסום דוח יחס כושר פירעון. בצד האמור רואה חשבון מבקר יגיש לדירקטוריון המבטח דוח הכולל נושאים מהותיים שהיו ידועים לרואה החשבון טרם אישור הדוחות; (5) פורטו המידעים שעל מבטח להמציא לממונה על מנת שזה יוכל לבחון מתן אישור בדבר ביצוע ביקורת לראשונה על יישום הוראות חוזר סולבנסי; (6) התחולה מידית, בכפוף להוראות מעבר שנקבעו בחוזר.

(ב) בחודש ינואר 2018 פורסמה טיטות חוזר - **תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין דיווחים לממונה - קובץ דיווח סולבנסי**. עניינה של טיטות החוזר הוא בקביעת מתכונת הדיווח של החברות לממונה על תוצאות יחס כושר פירעון כלכלי בנוגע לנתוני המאזן הכלכלי של החברות, הרכב ההון של החברות, דרישת ההון בגין התרחישים ועמידה ביחס ההון הנדרש. כן הובהר כי דיווחי סולבנסי יבדקו בידי רואה החשבון המבקר של מבטח.

(ג) בחודש מרס 2018 פורסמה עמדת הממונה **בעניין הגדרת הון מוכר והון נדרש במכשירי הון מורכב**. העמדה קובעת, כי לאחר ביטול הצפוי⁴⁹ של תקנות ההון, אשר יבוא לאחר כניסתם לתוקף של חוזר הסולבנסי וחוזר הון עצמי לכושר פירעון לתוקף (להלן בפסקה זו: "**החוזרים**"), המונחים "הון נדרש" ו"הון עצמי" המופיעים באגרות חוב שונות שהנפיקו מבטחים בשנים האחרונות, יפורשו ויחושבו על פי החוזרים ולא על פי תקנות ההון אשר תבטלנה.

על רקע זה מצאה הממונה לנכון להבהיר כי המונחים "הון נדרש" ו"הון מוכר", יפורשו ויחושבו כדלקמן: (1) לגבי מבטחים שקיבלו את אישור הממונה על ביקורת ביישום הוראות חוזר הסולבנסי ("**אישור הממונה**"), המונח הון נדרש

⁴⁹ תקנות ההון יבטלו לאחר אישור וכניסתן לתוקף של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מזערי הנדרש לקבלת רישיון מבטח), התשע"ח-2018, וזאת כחלק ממהלך אסדרה כולל בקשר עם הבטחת כושר פירעון של חברות ביטוח (הכולל בין היתר את חוזר הסולבנסי וחוזר "הוראות בדבר הון עצמי לכושר פירעון של מבטח", אשר פורסם במרס 2018).

יפורש בהתאם להגדרת סף הון מינימאלי (MCR) בחוזר הסולבנסי בגבולו העליון (45% מ-SCR) כשהוא מחושב ללא התייחסות לתקופת הפריסה וללא התאמת תרחיש מניות. המונח הון עצמי יפורש בהתאם להגדרת המונח בחוזר הסולבנסי; (2) מבטחים שלא קיבלו את אישור הממונה המונחים הון עצמי והון עצמי נדרש לכושר פירעון יפורשו כהגדרתם בחוזר הון עצמי לכושר פירעון.

(ד) תקנות וחוזר בעניין הון עצמי לכושר פירעון של מבטח והון עצמי נדרש לכושר פירעון כלכלי

בחודש מרס 2018 פורסמו חוזר בעניין הוראות בדבר הון עצמי לכושר פירעון של מבטח (להלן בפסקה זו: "החוזר") וכן תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מזערי הנדרש לקבלת רישיון מבטח), התשע"ח-2018 (להלן בפסקה זו: "תקנות הון עצמי מזערי לקבלת רישיון מבטח"), אשר ביטלו והחליפו את תקנות ההון, באופן הבא: לעניין הון עצמי מזערי לקבלת רישיון של חברת ביטוח יחולו תקנות הון עצמי מזערי לקבלת רישיון מבטח (אשר במסגרתן הופחת ההון העצמי הנדרש לקבלת רישיון חברת ביטוח); ומאידך, לעניין הון עצמי נדרש לכושר פירעון, יחולו הוראות החוזר על חברת ביטוח שאינה כפופה לחוזר סולבנסי, ואילו על חברת ביטוח הכפופה לחוזר סולבנסי הן יחולו עד למועד קבלת אישור הממונה כי ביצעה ביקורת רואה חשבון על יישום הוראות חוזר סולבנסי.

יצוין כי ביטול והחלפת תקנות ההון כאמור לעיל, בוצע כחלק מכניסתו של משטר כושר הפירעון החדש אשר חל על מבטחים, מכוח חוזר הסולבנסי.

15.3.2. בחודש דצמבר 2017 פורסם **חוזר בנושא דיווח על הערך הגלום (EV) בקרנות פנסיה**. עניינו של החוזר הוא בהוספת דיווח על הערך הגלום (EV) בקרן פנסיה חדשה וביטול חובת הדיווח של הערך הגלום בגין פוליסות ביטוח. הדיווח יישען על מתכונת הדיווח שהייתה בפוליסות ביטוח חיים, בשינויים הנדרשים לצורך התאמתו לקרן פנסיה. תחולתו של החוזר מיידית. חרף האמור נקבע בהוראות מעבר שאם קרן פנסיה חדשה לא דיווחה על הערך הגלום עד למועד כניסת החוזר לתוקף, חברה מנהלת יכולה להגיש את הדיווח בגין נתוני 31.12.2017 עד ליום 30.11.2018.

15.3.3. בחודש פברואר 2018, פורסמה **טיטת תיקון לחוזר שירות ללקוחות גופים מוסדיים** (בפסקה זו: "הטיטה") אשר פורסם לראשונה בשנת 2016 (בפסקה זו: "החוזר"). הטיטה מבקשת לקבוע הוראות נוספות בחוזר, שנועדו לשפר את טיב השירות הניתן ללקוחות הגופים המוסדיים. בין היתר, מוצע לאסור על גוף מוסדי להעביר מידע אודות לקוח לצד שלישי, אלא אם ניתן אישור הלקוח להעברת המידע. בנוסף מוצע לקבוע כי הודעה ששולח גוף מוסדי ללקוחו, תכלול את פרטי ההתקשרות עם הגורם הרלבנטי בגוף המוסדי ואת פרטי המוצר אשר בקשר עימו נשלחה ההודעה. כן מוצע לקבוע, כי גוף מוסדי ישיב ללקוחו באמצעי התקשורת אשר יזם הלקוח באמצעותו את ההתקשרות עם הגוף המוסדי. במקרה בו פנה הלקוח לגוף מוסדי באמצעות שיחה טלפונית, יינתן ללקוח מענה אנושי תוך שלוש דקות, ממועד סיום החיגו וכניסת שיחת הלקוח לנתב השיחות.

נכון למועד הדוח, החברה בוחנת את הוראות הטיטה ולומדת את משמעויותיה.

15.3.4. בחודש מרס 2018, פורסמה **טיטת חוזר דירקטוריון גוף מוסדי**, אשר עתידה, להחליף את תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007 ("תקנות הדירקטוריון") וכן את חוזר "נהל עבודת דירקטוריון וועדותיו" אשר פורסם בחודש נובמבר 2006. הטיטה מתמקדת בנושאים הנוגעים לכשירות חברי הדירקטוריון, הרכבו, תפקידיו, סמכויותיו ואופן התנהלותו וכן כוללת הוראות הנוגעות לוועדות הדירקטוריון. בין יתר ההוראות הנכללות בטיטה, ניתן למנות את ההוראות העיקריות הבאות: ככלל, מספר חברי הדירקטוריון לא יעלה על 10 חברים; יו"ר הדירקטוריון יבחר על ידי הדירקטוריון ותקופת כהונתו המקסימלית תהיה

תשע שנים, ובגוף מוסדי עם גרעין שליטה לא יוכל בעל השליטה או קרובו להתמנות ליו"ר; לכל הפחות שלישי מחברי הדירקטוריון יהיו דירקטורים בלתי תלויים ובמידה ובעל השליטה או קרובו מכהנים כבעלי תפקיד מרכזי בגוף המוסדי, אזי מחצית מהדירקטורים יהיו בלתי תלויים; לא תתקיימנה ישיבות משותפות למספר גופים מוסדיים ו/או לגוף מוסדי וחברה אם של גוף מוסדי אלא לצורך הדרכות מקצועיות, וכן לא יכהנו יותר משליש מהדירקטורים בגוף מוסדי, כדירקטורים בגוף מוסדי אחר הנשלט בידי אותו בעל שליטה.

הטיטה, ככל שתהפוך לחוזר מחייב בנוסחה הנוכחי, עשויה להשפיע על הרכב חברי הדירקטוריון של הגופים המוסדיים בקבוצה. יחד עם זאת במסגרת הטיטה מוצע לקבוע הוראות מעבר להתאמת הרכב הדירקטוריון לדרישות ההסדרה כך שהשינוי הנדרש, יבוצע בצורה הדרגתית על פני מספר שנים, לפי הנושא.

15.4. פעילות הביטוח - כללי

להלן יפורטו הוראות דין מהותיות והסדרים תחיקתיים (לרבות טיטות) שפורסמו בתקופת הדוח ועד פרסומו, המשותפים לכל תחומי פעילות הביטוח (ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, בריאות וביטוח כללי).

15.4.1. חוזר צירוף לביטוח

בחודש מרס 2017 פורסם **תיקון לחוזר צירוף לביטוח** (בפסקה זו: "**החוזר המתוקן**")⁵⁰, אשר נכנס לתוקפו בחודש יולי 2017, ובכך החליף וביטל את החוזר הקודם באותו עניין מחודש יולי 2015 ("**החוזר המקורי**") (לרבות התיקון לו מחודש יוני 2016) וכן עדכן את הוראות טיטות חוזר צירוף לביטוח כפי שפורסמה בחודש פברואר 2017. עניינו של החוזר המתוקן הוא בקביעת הוראות להסדרת התנהלות חברות ביטוח וסוכני ביטוח בעת צירוף לביטוח.

במסגרת החוזר המתוקן צוינו שורה של נהגים שאין לעשות בהם שימוש בעת צירוף לביטוח. כך בין היתר נאסר על: (1) צירוף מבוטח לפוליסה המעניקה פיצוי כאשר יש למבוטח פוליסה אחרת המבטחת מקרה ביטוח דומה אצל אותו מבטח, אלא בתנאים מסוימים; (2) גביית פרמיה בפוליסת הפרט לפני שהופסקה הגבייה בגין אותו מבוטח בפוליסה הקבוצתית, אגב מעבר מפוליסה קבוצתית לפוליסת פרט אצל אותו מבטח; וכן (3) שימוש בפרטי כרטיס אשראי שנמסרו למבטח או סוכן ביטוח לצורך מכירת מוצר אחר מבלי לקבל את אישורו של המועמד לביטוח.

בהמשך לחוזר המתוקן, פורסמה בחודש ינואר 2018 **טיטות תיקון לחוזר צירוף לביטוח**. כך, בין היתר מוצע בטיטה לחייב גורם משווק או מי מטעמו, כי השלב הראשון במסגרת הליך התאמת הצרכים למועמד לביטוח, יכלול בדיקת רשימת מוצרי הביטוח הקיימים ברשותו וזאת על ידי שאילתה באתר אינטרנט ייעודי שהקימה רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, על מנת למנוע מצב שבו מוצעים למבוטח מוצרים דומים למוצרים הקיימים ברשותו ואינם נדרשים לו. כמו כן, מוצע לתקן את המידע שיש למסור למועמד לביטוח בכל הנוגע לפרמיה הצפויה להיות משולמת על ידו לאורך חיי הפוליסה, כך שתשוקף למועמד לביטוח פרמיית הביטוח הצפויה להיות משולמת על ידו. כמו כן, בכל מקום בו נדרשת חברת הביטוח להעביר מידע למבוטח בכתב, תאפשר החברה למבוטח לקבל את המידע באמצעים דיגיטליים בהתאם לבחירתו.

ההסדרה האמורה לעיל, בנוגע לחובת השוואת הפוליסות והחובה להציע למבוטח לטפל בהליך ביטול הפוליסה המקורית, מחייבת היערכות תפעולית של החברה. כמו

⁵⁰ בהקשר זה יצוין כי בחודש ספטמבר 2016 פורסמה טיטות חוזר בעניין הוראות להתנהלות מבטח במהלך חיי הפוליסה (בפסקה זו - "**הטיטה הקודמת**"). עניינה של הטיטה הקודמת היה באיגוד הוראות המוסדרות בחוזרים שונים, אשר מסדירות את הטיפול במבוטח בתקופות שונות במהלך תקופת הביטוח לכדי חוזר אחד, וביניהם חוזר צירוף לביטוח. בחודשים פברואר ומרס 2017, פיצלה הממונה את הטיטה הקודמת בחזרה לחוזרי המקור ממנה הורכבה ותיקנה אותם.

כן, להערכת החברה, בהסדרתם את אופן השיווק בצירוף לביטוח והבטחת השקיפות ללקוח המצטרף לביטוח, צפויים החוזר והטיטה שלעיל, להביא לשיפור איכות הפוליסות הנמכרות ולקלות רבה יותר בשימור לקוחות החברה אשר יהיו ברשותם פוליסות שנמכרו/ימכרו בהתאם לחוזר ולטיטה. מאידך, יתכן שהחוזר והטיטה האמורים יביאו עימם קושי מסוים בשימור לקוחות החברה לגבי פוליסות קיימות מהתקופה הקודמת לשינויים הנזכרים לעיל.

15.4.2. בחודש ספטמבר 2017, פורסמה **טיטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (ועדת השקעות), התשע"ז-2017** (בפסקה ז: "הטיטה"), אשר בין יתר הוראותיה, קובעת את דרכי העבודה של ועדת השקעות עמיתים (קרי: ועדת השקעות של קופת גמל או ועדת השקעות תלויות תשואה במבטח) ("ועדת השקעות"); כשירות חברה ואופן מינויים; משך ואופן סיום כהונתם ומגבלות על כהונתם (ובפרט איסור כהונה צולבת של חבר וועדה בגופים פיננסיים אחרים למעט במגבלות שהוזכרו). פרסום הטיטה נעשה במטרה להביא להעלאת הרמה המקצועית של ועדת השקעות ולהתאים את הרכב חברה לתמהיל הנכסים שבהם מושקעים כספי העמיתים. מטרה נוספת הינה הגברת עצמאותה של ועדת השקעות עמיתים ולצמצום ניגודי עניינים פוטנציאליים של חברה.

מוצע שתחולת התקנות, לכשיפורסמו בנוסחן המחייב, תהיה 30 יום מיום הפרסום, למעט לעניין הרכב וועדת ההשקעות אשר תהיה שלוש שנים מיום הפרסום. כמו כן, חבר וועדה שאינו נציג חיצוני יוכל להמשיך לכהן עד תום 12 חודשים ממועד פרסום התקנות או עד תום כהונתו, לפי המוקדם, וחבר וועדה שהינו נציג חיצוני רשאי להמשיך לכהן עד תום שלוש שנים ממועד מינויו.

במידה וטיטת התקנות בנושא וועדת השקעות תהפוך לתקנות מחייבות, עשויה מגדל ביטוח להידרש לבצע שינויים בהרכב חברי וועדות ההשקעה של העמיתים בהתאם לתקנות החדשות, בהתחשב בהוראות המעבר המוצעות, ובמועדים שיקבעו בהן.

15.5. תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

להלן יפורטו הוראות דין מהותיות החלות על התחום, וכן הסדרים תחיקתיים (לרבות טיטות) אשר פורסמו בתקופת הדוח ועד פרסומו.

15.5.1. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ("חוק הפיקוח")

חוק הפיקוח כולל הוראות שעניינן הפיקוח על עסקי הביטוח ובין היתר הוראות בדבר הגבלות על ניהול עסקים, הוראות לעניין משטר תאגידי, אורגנים ובעלי תפקידים במבטח, דינים וחשבונות, סמכויות פיקוח ובירור מנהלי, הוראות לעניין הפרדת עסקי ביטוח חיים מעסקים אחרים של מבטח, הוראות לעניין שמירה על ענייני מבטחים, הוראות לעניין שמירה על יכולת לקיים התחייבויות ועל ניהול תקין, הוראות המסמיכות את שר האוצר ו/או הממונה על שוק ההון, להתקין תקנות ולהוציא הוראות, על פי הסמכויות שהוגדרו להם, בעניינים שונים הקשורים לפיקוח על פעילות הביטוח על היבטיהם השונים ועוד. מכוח הסמכויות האמורות, הותקנו תקנות בנושאים שונים וכן מפורסמים מעת לעת על-ידי הממונה הוראות שונות שעניינן הסדרת פעילותם של הגופים המפוקחים על-ידו.

חוק הפיקוח כולל גם הוראות שעבירה עליהן מהווה עבירה פלילית, וכן מסמיך את הממונה להשית עיצומים כספיים בסכומים משמעותיים תוך שימוש בסמכויות מנהליות שהחוק מקנה לו.

15.5.2. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 ("חוק קופות הגמל")

החוק מסדיר את דרכי הקמתן של קופות גמל, את סוגי קופות הגמל, אופן ניהולן ודרכי פעילותן של החברות המנהלות, ואת מערכת היחסים שבין העמית והחברה המנהלת. חוק קופות הגמל מחיל חלק מהוראות חוק הפיקוח גם על חברות מנהלות. חוק קופות

הגמל כולל הוראות לעניין סמכות הממונה לתת הוראות ניהול תקין בדומה לסמכות הממונה להוציא הוראות לניהול תקין אצל מבטח והוראות דומות לעניין עיצומים כספיים ועבירות פליליות בדומה לחוק הפיקוח. הוראות החוק מסדירות אף את זכותו של עובד לבחור את סוג המוצר הפנסיוני והגוף המוסדי ממנו הוא רוצה לרכוש את המוצר שבחר. תכניות ביטוח המוכרות כקופת ביטוח, כפופות אף הן לחלק מהוראות הכלולות בחוק קופות הגמל.

15.5.3. **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים) התשע"ב-2012 ("תקנות ההשקעה")**

בתקנות ההשקעה שנכנסו לתוקף בחודש יולי 2012 נקבעה מסגרת אחידה לכללי השקעה החלים על כל הגופים המוסדיים, המסדירה את עקרונות ההשקעה בנכסים של הגופים המוסדיים/המשקיעים המוסדיים, ומסמיכות את הממונה לקבוע הוראות בעניינים שונים המתייחסים לכללי ההשקעה החלים על גופים מוסדיים (נוסטרו, חברה מנהלת, כספי פוליסות משתתפות ברווחים ונכסי קרנות פנסיה וקופות גמל).

בנוסף קבועות בתקנות אלה גם הוראות שעניינן שליטה והחזקת אמצעי שליטה על-ידי מבטח בתאגידים אחרים, ובין היתר, נקבע, כי מבטח לא ישלוט ולא יחזיק יותר מ-20% מאמצעי שליטה אלא בתאגידים שפורטו בתקנות שהן (1) מבטח אחר (2) חברה מנהלת (3) תאגיד שעיסוקו העיקרי הוא החזקת נכסי מקרקעין וניהולם (4) סוכן תאגיד (5) תאגיד שעיסוקו העיקרי הוא ניהול השקעות או העמדת אשראי עבור המבטח ועבור גופים מוסדיים שבשליטתו (6) תאגיד מסוג אחר שעיסוקו העיקרי קשור בפעילותו השוטפת של המבטח. השקעה בסוגי התאגידים המנויים בפסקה (5) ו-(6) לעיל טעונים אישור מראש של הממונה, ונקבעו הוראות לעניין ההון העצמי הנדרש כנגד החזקה בתאגידים האמורים.

למגדל ביטוח השקעות אשר בהתאם לתקנות ההשקעה תועמדה בהדרגה כנגד עודף ההון המוכר. לפירוט בעניין ההשקעות שיש להעמיד כנגדן הון, ראה באור 14.ה. לדוחות הכספיים.

15.5.4. **חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981 ("חוק חוזה ביטוח")**

החוק מסדיר בעיקר את מערכת היחסים בין המבטח ובין המבוטח, לרבות מעמדו של סוכן הביטוח, וכן קובע הוראות שונות בנושאים העיקריים הבאים: מהות חוזה הביטוח, חובת גילוי ותוצאות אי הגילוי, תקופת הביטוח והתנאים לביטולה או לקיצורה, מעמד זכויותיהם של מוטבים, הוראות לעניין תשלומי דמי הביטוח ומועדיהם (לרבות קביעת ריבית מיוחדת על הימנעות מתשלום תגמולי ביטוח שאינם שניים במחלוקת), הוראות לעניין שינויים בסיכון המבוטח, הוראות לעניין אופן תשלומי תגמולי הביטוח (לרבות מועד התיישנות לגביהם) והוראות שונות המיוחדות לסוגי הביטוח השונים כגון ביטוח חיים, ביטוח תאונות מחלה ונכות, ביטוח נזקים, ביטוח חבות וכו'.

15.5.5. **חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 ("חוק השיווק והייעוץ")**

חוק זה מסדיר שני נושאים מרכזיים:

(א) הוראות שעניינן העיסוק בייעוץ ושיווק של מוצרים פנסיוניים והפיקוח עליהם.

(ב) הוראות שעניינן מערכת סליקה פנסיונית מרכזית.

עיסוק בייעוץ ובשיווק של מוצרים פנסיוניים - החוק הגדיר שני עיסוקים הדורשים הכשרה ורישוי - ייעוץ פנסיוני ושיווק מוצרים פנסיוניים. האבחנה בין ייעוץ לשיווק מבוססת על קיומה של "זיקה" של בעל הרישיון למוצר שהוא משווק. בחוק קבועות הוראות לעניין חובת הרישוי הן של יועץ פנסיוני והן של משווק פנסיוני, התנאים למתן רישיונות כאמור, חובותיו של בעל רישיון, איסורים והגבלות החלים על עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני (לרבות הוראות לעניין עיסוק בייעוץ פנסיוני על-ידי תאגיד

בנקאי), הוראות לעניין הפיקוח על בעל רישיון, לרבות סמכות הממונה להוציא הוראות לניהול תקין ושמירה על עסקי מבוטחים, הוראות הנוגעות למערכת היחסים בין היועץ/הסוכן הפנסיוני ובין הגוף המוסדי שנועדו להשוות הוראות חוק רלבנטיות החלות על סוכנים גם על משווקים ויועצים פנסיוניים, וכן הוראות המקנות לממונה סמכות להשית עיצומים וסנקציות פליליות.

הסדרת נושא המסלקה הפנסיונית - החוק כולל הוראות שעניין הסדרת הקמתה והפעלתה של מסלקה פנסיונית, לרבות ההיתרים הנדרשים להקמתה, וכן הוראות שעניין חובת השימוש במערכת הסליקה הפנסיונית.

15.5.6. **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב-2012**

התקנות האמורות מהוות חלק מההסדרה הרגולטורית בדמי הניהול של התחום, שנכנסה לתוקף החל מיום 1 בינואר 2013, וקובעות מודל אחיד לגביית דמי הניהול בשלושת מוצרי החיסכון הפנסיוני (פוליסות ביטוח המוכרות כקופת גמל, קרנות פנסיה וקופות גמל), כך שדמי הניהול נגבים הן מההפקדות והן מהצבירה, וכן קובעות את גובה דמי הניהול המירבי אותם ניתן לגבות ממוצרי החיסכון הפנסיוני.

15.5.7. **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל) התשס"ח-2008 ("תקנות הניוד")**

תקנות אלה מסדירות את העברת כספים בין קופות גמל (להלן: "**העברת כספים**") וכוללות הוראות בנושאים העיקריים הבאים: התנאים והסייגים להעברת כספים, המועדים להעברת הכספים (לרבות מנגנון פיצוי בגין עיכוב בהעברתם), אופן העברת הכספים, העברת האחראיות הביטוחית במקרה בו לעמית העובר היה כסוי ביטוחי לסיכוי נכות או מוות, מניעת תכנוני מס לא לגיטימיים באמצעות העברת כספים ועוד.

16. **חסמי כניסה ויציאה**

16.1. **חסמי כניסה**

חסמי הכניסה העיקרים של תחומי הפעילות השונים של הקבוצה קבועים בהוראות הדינים הרלבנטיים המחייבים קבלת רישיונות והיתרים.

16.1.1. **רישיונות והיתרים**

(א) **פעילות ביטוח, קרנות פנסיה וקופות גמל**

בהתאם לחוק הפיקוח, עיסוק בביטוח (לרבות החזקה של חברה מנהלת של קרן פנסיה מחייב מתן רישיון מבטח לפי חוק הפיקוח ("**רישיון מבטח**"), החזקה של יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח מותנית בקבלת היתר להחזקת אמצעי שליטה מאת הממונה ("**היתר החזקה**"), ושליטה במבטח או בסוכן תאגיד מותנית אף היא בקבלת היתר שליטה מאת הממונה ("**היתר שליטה**").

בין יתר השיקולים למתן רישיון מבטח, סוכן תאגיד, היתר החזקה והיתר שליטה מביא הממונה בחשבון מגוון רחב של שיקולים ובהם, בין היתר, הצגת תכניות הפעולה של המבקש, התאמת נושאי המשרה לתפקידם, האמצעים הכספיים, הניסיון והרקע העסקי של הגורמים המבקשים את הרישיון או ההיתרים, התחרות בשוק ההון לרבות במשק הביטוח ורמת השירות בו, המדיניות הכלכלית של הממשלה, הסדרים לעניין ביטוח משנה, צוות העובדים וכו'. הממונה רשאי לקבוע תנאים ומגבלות בקשר למתן ההיתרים לרבות ביחס לקיום גרעין שליטה קבוע ויציב במבטח, איסור על שעבוד של אמצעי שליטה הנכללים במסגרת שרשרת השליטה במבטח, שמירת מסגרת קבוצת השליטה לרבות קביעת הוראות או מגבלות ביחס למכירה או העברה של אמצעי השליטה לאחר.

בהתאם לחוק קופות הגמל, עיסוק בניהול קופות גמל מחייב מתן רישיון חברה מנהלת, וכן החזקה של יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בחברה מנהלת של קופת גמל מותנית בקבלת היתר החזקה ו/או היתר שליטה, לפי העניין. השיקולים שנמנו לעיל לעניין מתן הרישיונות וההיתרים במבטח חלים, בשינויים המחויבים, גם על קופות הגמל. דין קופת גמל לקצבה כדין מבטח.

כמו כן בהתאם לסעיף 32 (ג.1) לחוק הפיקוח, נקבע **איסור על החזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך**, החזקה מהותית הוגדרה כהחזקת נתח שוק העולה על 15% מסך נכסי החיסכון לטווח ארוך, כפי שהוגדרו בחוק הפיקוח⁵¹.

בהתאם לנתונים שפרסמה הממונה, בחוזר מחודש דצמבר 2017, סך שווי כלל נכסי החיסכון לטווח ארוך, נכון ליום 30 בספטמבר 2017 עומד על כ-1,025.9 מיליארד ש"ח. נתח השוק המקסימלי, בהתאם לחישוב האמור ונכון למועד הנ"ל הינו כ-153.9 מיליארד ש"ח.

הקבוצה מחזיקה, נכון ליום 30 בספטמבר 2017 ועל בסיס הנתונים שעל-פיהם חושבו שווי הנכסים האמורים בכ-16.5% מסך נכסי החיסכון לטווח ארוך וזאת בהתאם לחריג בחוק הפיקוח הקובע כי שיעור ההחזקה יכול לחרוג מסף המהותיות בהתקיים שינוי בשווי הנכסים המנוהלים על ידו או בידי הגופים המוסדיים בשליטתו או בשל הצטרפות מבוטחים או עמיתים לתכניות ביטוח או לקופות גמל או לקרנות פנסיה.

(ב) היתר להחזקת אמצעי שליטה בגופים המוסדיים בקבוצה

במסגרת מהלך העברת החזקות אליהו לידי אליהו הנפקות כמתואר בסעיף 2.2 בחלק א' לדוח זה, ניתן לאליהו הנפקות ביום 19 בספטמבר 2017 היתר הממונה להחזקת אמצעי שליטה ולשליטה בחברה, מגדל מקפת ויוזמה (להלן: "ההיתר החדש"). ההיתר החדש כולל תנאים ומגבלות כמקובל בהיתר שליטה במבטחים, כמתואר בסעיף 2.4.4 לחלק א' לדוח זה לעיל וכן בבאור 38א. לדוחות הכספיים. כמו כן, לפרטים נוספים לעניין ההון העצמי הנדרש מהגופים המוסדיים אשר בשליטת אליהו הנפקות, ראו באור 14. ה. לדוחות הכספיים.

נוסף על האמור לעיל, מר שלמה אליהו מסר לממונה, כתב התחייבות שנחתם ביום 18 בספטמבר 2017. בהתאם לכתב התחייבות האמור (שתוקף היתר השליטה הותנה במסירתו), התחייב מר שלמה אליהו, בהיותו בעל השליטה בחברה, במגדל מקפת וביוזמה ("המבטחים"), להשלים את ההון העצמי של החברה לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן וכן להשלים את ההון העצמי של מגדל מקפת ושל יוזמה לסכום הקבוע בתקנות ההון, או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן. ההתחייבות היא בלתי הדירה ותקפה כל עוד מר שלמה אליהו שולט, במישרין או בעקיפין, במבטחים הנזכרים לעיל.

(ג) היתרים/מגבלות בעקבות רכישת השליטה בחברה

היתר הממונה על ההגבלים העסקיים - ביום 12 ביוני 2012, ניתן אישור הממונה על ההגבלים עסקיים למיזוג בין מר שלמה אליהו, אליהו והחברה. אישור הממונה תוקן ביום 7 בדצמבר 2014. על פי תנאי המיזוג (כולל התיקון מיום 7 בדצמבר 2014) החל ממועד השלמת העסקה, לא תתקשר החברה (במישרין

⁵¹ לעניין החזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך קבלת היתר כאמור, לא יילקחו בחשבון הפרמטרים הבאים: (1) שינוי בשווי השוק של נכסי החיסכון לטווח ארוך המנוהלים (2) שינוי בשווי כלל נכסי החיסכון לטווח ארוך (3) הצטרפות מבוטחים/עמיתים לתוכניות הביטוח/קופות גמל באופן המגדיל את סך הנכסים, למעט הצטרפות שבאה בעקבות התקשרות עם גוף מוסדי אחר או מיזוג עמו.

ובעקיפין)⁵², בהסכם עם חברות סוחרות קשורות⁵³ לביצוע עסקאות בנכסי עמיתים, אשר התמורה בגינו תשולם מנכסי העמיתים, אלא בדרך של הליך תחרותי המעניק לכל חברה סוחרת הזדמנות שווה להשתתף בו ("ההליך התחרותי") ואשר ישתתפו בו ארבע חברות סוחרות לכל הפחות.

הצעתה של חברה סוחרת קשורה לביצוע עסקאות מסוימות בנכסי עמיתים, תוכל להיבחר בהליך התחרותי רק במידה שהוגשו הצעות לביצוע של אותו סוג עסקאות מארבע חברות סוחרות לכל הפחות, וכן שתעריפי העמלות שהציעה החברה הסוחרת הקשורה הם הנמוכים ביותר מבין הצעות אלו.

החברה לא תנהל משא ומתן או מגעים עם חברה סוחרת קשורה או מי מטעמה, בקשר לפרטי ההליך התחרותי ותנאיו, לפני פרסום מסמכי ההליך התחרותי ואחריו ועד לבחירת הזוכים בו, למעט קבלת הבהרות בקשר להצעות שהוגשו על-ידי המשתתפים בהליך.

במועד רכישת השליטה הוראה זו הייתה רלבנטית לבנק לאומי ובנק אגוד. נכון למועד דוח זה, ההוראה האמורה רלוונטית רק להתקשרות עם בנק אגוד. ראה פירוט בבאור 2.א.38 לדוחות הכספיים.

16.1.2. הון עצמי ומגבלות על חלוקת דיבידנד

הפעילויות של החברה ושל הגופים המוסדיים שבשליטתה (החברה הינה גם גוף מוסדי) מחייבות בהתאם להוראות החוקים השונים, דרישות הון עצמי מינימאלי. דרישות ההון נבחנות לפי הדוחות הכספיים השנתיים ודוחות הביניים של הגופים המוסדיים, ובמידה שההון העצמי בתאריך הדוח קטן מהנדרש, על הגוף המוסדי הרלבנטי להגדילו או להקטין את היקף עסקיו, במועדים שנקבעו בדיון. כל עוד לא הושלם ההון העצמי הנדרש כאמור, הגוף המוסדי איננו רשאי לחלק דיבידנד.

לפירוט בעניין ההון הנדרש של החברה ושל הגופים המוסדיים שבשליטתה, ומגבלות לעניין חלוקת דיבידנד לרבות סכומי עודפים שאינם ניתנים לחלוקה, ראה סעיף 5 בחלק א' לעיל וכן באור 14.ה לדוחות הכספיים.

מכתב הממונה בעניין חלוקת דיבידנד

בחודש אוקטובר 2017 פורסם מכתב מאת הממונה שעניינו יצירת מתווה לחלוקת דיבידנד על ידי חברות הביטוח. מכתב זה, משנה את מכתב הממונה מיום 10 לאוגוסט 2016 באותו עניין וזאת על רקע חוזרי הסולבנסי שנכנסו לתוקף השנה. במסגרת המכתב נקבעו העקרונות הבאים: (1) חברת ביטוח תוכל לחלק דיבידנד טרם קבלת אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום חוזר הסולבנסי ("אישור רו"ח מבקר") בהתקיים התנאים הבאים, יחד: (א) לאחר ביצוע החלוקה יהיה לחברה יחס כושר פירעון נדרש בשיעור של לפחות 115% לפי תקנות ההון; (ב) לאחר ביצוע החלוקה יהיה לחברה יחס כושר פירעון בשיעור של 100% לפחות לפי חוזר סולבנסי, כשהוא מחושב ללא ההוראות בתקופת הפריסה המפורטות בחוזר האמור וללא תקופת התאמת תרחיש מניות ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע הדירקטוריון; (2) לאחר קבלת אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רו"ח מבקר ניתן יהיה לבצע חלוקה כאמור, בכפוף למגבלה על עמידה ביחס כושר פירעון בשיעור של 100% בלבד, כמפורט לעיל; (3) באם חילק מבטח דיבידנד יש למסור על כך דיווח לממונה, בתוך עשרים ימי עסקים ממועד החלוקה בהתייחס לנושאים הבאים: תחזית רווח לשנתיים העוקבות למועד החלוקה; תכנית שירות חוב מעודכנת שאושרה על ידי דירקטוריון

⁵² לעניין זה החברה משמעה - החברה, לרבות אדם קשור, כהגדרת מונח זה בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006.

⁵³ חברה סוחרת קשורה הוגדרה - חברה סוחרת, אשר לפחות חמישה אחוזים ממניותיה מוחזקות, במישרין או בעקיפין, על-ידי בעל שליטה במגדל, לרבות אחזקה באמצעות נאמן ולמעט חברה סוחרת שבמועד השלמת העסקה לרכישת השליטה בחברה על ידי מר שלמה אליהו מלוא מניותיה מוחזקות, במישרין או בעקיפין, על-ידי החברה.

החברה וכן תכנית שירות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה במבטח שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון מעודכנת שאושרה על ידי הדירקטוריון המתייחסת גם לאופן ההיערכות של החברה לעמידה ביחס כושר פירעון וכן לצרף העתק מפרוטוקול הדיון בדירקטוריון (וחומרי הרקע) שבו אושרה חלוקת הדיבידנד.

16.1.3. מומחיות, ידע וניסיון

הפעילות הביטוחית והפיננסית של עסקי הקבוצה מחייבת ידע מקצועי ספציפי, בעיקר בתחום הביטוח, האקטואריה וניהול סיכונים, ניהול השקעות והיכרות עם שווקי הפעילות לרבות שוק ביטוח המשנה. כמו כן, לצבירת ניסיון בפעילויות אלה ומידע אקטוארי ובסיס נתונים רחב חשיבות רבה לקביעת תעריפים וחיתום של עסקים חדשים. מעבר לכך הפעילות הביטוחית והפיננסית של הקבוצה מחייבת קיום תשתית טכנולוגית ומקצועית התומכת בתחומי הפעילות של הקבוצה וכוח אדם, מקצועי, מיומן ובהיקפים מתאימים.

16.1.4. גודל מינימלי (מסה קריטית)

על מנת לכסות את עלויות התפעול הקבועות הגבוהות הנדרשות להפעלת המערכות הביטוחיות וההשקעניות, כולל הצורך לענות על הדרישות הרגולטוריות המשתנות בתחומים השונים, דרוש היקף מינימלי של הכנסות על מנת לכסות את עלויות התפעול.

16.2. חסמי יציאה

חסמי היציאה העיקריים מפעילויות הקבוצה השונות קבועים אף הם בדינים הרלבנטיים.

פירוק או חיסול של עסקי ביטוח של מבטח כפופים לפיקוחו של הממונה אשר רשאי להורות למבטח לפעול בדרך מסוימת בחיסול העסקים או לפנות לבית המשפט בבקשה למתן צו שהפירוק יהיה בידי בית המשפט או בפיקוחו.

מיזוג, פיצול, הפסקת ניהול או פירוק מרצון מחייבים קבלת אישור מראש של הממונה, לרבות מתן היתר שליטה חדש לגורם אשר רוכש את הפעילות. אם הוגשה בקשה לצו למינוי כונס נכסים או מפרק זמני על חברה מנהלת והצווים כאמור לא בוטלו תוך תקופה מסוימת שנקבעה בחוק קופות הגמל או שהניהול לא עבר לחברה מנהלת אחרת תוך התקופה שנקבעה בחוק, רשאי הממונה להחיל את סמכויותיו בכל הקשור לשמירת יציבותה של קופת הגמל לרבות מינוי מנהל מורשה בהתאם לכללים שנקבעו לגבי חברות ביטוח.

בעסקי ביטוח חיים והפנסיה וכן בעסקי ביטוח כללי בענפים המאופיינים "בתביעות זנב ארוך" - הפסקת הפעילות כרוכה בהמשך הטיפול בתיק הלקוחות הקיים ובתביעות ביטוחיות הנובעות ממנו לתקופות ארוכות (Run-Off).

17. גורמי הצלחה קריטיים

הגורמים המנויים להלן הינם גורמים המשפיעים על ההצלחה בפעילויות הקבוצה ("גורמי הצלחה").

גורמי הצלחה כלליים:

שינויים במצב המשק, התעסוקה ושוק ההון; דרישות רגולטוריות, לרבות פיקוח על תעריפים; התחרות בתחום; נאמנות לקוחות ושימור התיק; איכות ניהול ההשקעות, לרבות ניהול הסיכונים הכרוכים בכל תחומי הפעילות בקבוצה; ערוצי הפצה, כולל יכולתם להגביר ביקושים ויצירת שווקים חדשים; מגוון המוצרים והיכולת להתאים את המוצרים לתנאי השוק וצרכי הלקוח, כולל מתן פתרונות משולבים ללקוחות במגוון מוצרי הקבוצה; איכות השירות למבוטחים, עמיתים ולקוחות אחרים וכן לסוכנים; מיצוב החברה כחברה מובילה בתחום ביטוח החיים וחיסכון לטווח ארוך, תוך יצירת מותג שיחזק את מעמדה התחרותי; שימור ורכישת הון אנושי איכותי; רמת המחשוב והטכנולוגיה; יעילות התפעול ורמת הוצאות התפעול, השייך והמכירות; הפעלת בקרה יעילה ובחינה ושיפור מתמיד של תהליכי העבודה; איתנות ויציבות; תכנון הון לטווח ארוך ושילוב שיקולי ההון באופן מושכל באסטרטגיה העסקית.

גורמי הצלחה ייחודיים לתחומי הביטוח והפנסיה:

רמת דמי הניהול המותרת על פי דין והנגבית בפועל וגובה התעריפים המאושרים על ידי הממונה; איכות החיתום; איכות האקטואריה בתמחור, בעתודות ובדרכי ניהולם; שכיחות התביעות וחומרתן, לרבות אירועי קטסטרופה; איכות ניהול התביעות, לרבות ניהול הסכמים עם נותני השירותים ובקרת הונאות; הגנות ועלות ביטוחי משנה; היקף הטבות המס ללקוח (בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך); התפתחויות טכנולוגיות ואחרות ברפואה; שינויים בסל הבריאות.

18. השקעות⁵⁴**18.1. מבנה ניהול ההשקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה**

ההשקעות בחברה ובגופים המוסדיים שבשליטתה מבוצעות באמצעות חטיבת ההשקעות המרכזת את הידע, המומחיות וכוח האדם הנדרשים לניהול ההשקעות, ראה סעיף 20.1 להלן.

על פי ההסדר התחיקתי בחברה פועלות שתי ועדות השקעה.

האחת, ועדה לניהול תיק השקעות של כספים לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה (כספי עמיתים) ("ועדת השקעות משתף") והשנייה, ועדה להשקעת ההון העצמי של המבטח ולהשקעת כספים לכיסוי ההתחייבויות הביטוחיות שאינן התחייבויות תלויות תשואה ("ועדת השקעות נוסטר").

במגדל מקפת ויוזמה פועלת ועדת השקעות לניהול כספי העמיתים המנוהלים על ידי מגדל מקפת ויוזמה (תיק קרנות הפנסיה ותיק קופות הגמל של הגופים המוסדיים). ההרכב הפרסונלי של ועדת השקעות משתף זהה לזה של ועדת ההשקעות לניהול כספי העמיתים המנוהלים על ידי מגדל מקפת ויוזמה.

(ועדת השקעות משתף וועדת ההשקעות לניהול כספי העמיתים המנוהלים על ידי מגדל מקפת ויוזמה תקראה להלן: "ועדת השקעות עמיתים").

על פי ההסדר התחיקתי, רוב חברי ועדת השקעות הינם נציגים חיצוניים, אשר עומדים בכשירות הנדרשת על פי דין לדירקטור חיצוני.

בחודש ספטמבר 2017 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (ועדת השקעות), התשע"ז-2017. מטרת הטיטה הינה להסדיר את הרכב ועדת השקעות עמיתים של הגופים המוסדיים, מספר החברים בה, תנאי כשירות ומגבלות שיחולו על חבר ועדת השקעות ודרך המינוי. במידה וטיטת התקנות תהפוך לתקנות מחייבות, עשויות החברה, מגדל מקפת ויוזמה להידרש לבצע שינויים בהרכב חברי ועדת השקעות עמיתים בהתאם לנוסח הסופי של התקנות ובהתחשב בהוראות המעבר שתקבענה, ככל שתקבענה, ובמועדים שיקבעו בהן. לפירוט נוסף ראה סעיף 15.4.2 לעיל.

דירקטוריון החברה ודירקטוריון של כל חברה בת שהיא גוף מוסדי מתווה את מדיניות ההשקעות הכוללת בתחומי פעילותו. במדיניות ההשקעות הכוללת קובע דירקטוריון הגוף המוסדי הרלבנטי את האסטרטגיה, היעדים ומסגרת החשיפה לאפיקי ההשקעות השונים, בכל אחד מהתיקים המנוהלים על ידו. ועדת השקעות עמיתים, האחראית הן על תיקי עמיתי המבטח והן על תיקי עמיתי החברות המנהלות של קרנות הפנסיה וקופות גמל, קובעת את מדיניות ההשקעה הספציפית של כל אחד מהגופים הנ"ל בקבוצה, תחת מסגרת מדיניות ההשקעות הכוללת שקבע הדירקטוריון.

בקבוצה פועלת ועדת משנה לאשראי (משותפת לחברה ולגופים המוסדיים אשר בשליטתה), המורכבת מחברים בעלי מומחיות וניסיון מוכחים בתחום האשראי העומדים בכשירות הנדרשת על פי החוק לדירקטור חיצוני ושתפקידה העיקרי לדון בעסקאות אשראי ובחובות בעייתיים בהתאם לקבוע לעניין זה בהסדר התחיקתי החל על גופים מוסדיים. כמו כן מונתה ועדת אשראי פנימית, הכוללת חברים שהינם עובדי הקבוצה בעלי מומחיות וניסיון מוכחים בהעמדת אשראי או אישורו ושתפקידה העיקרי הינו מתן המלצות לוועדת המשנה לאשראי ולוועדות ההשקעה בנוגע להלוואות מותאמות.

⁵⁴ הסעיף מתייחס לניהול השקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה בלבד.

ניהול ההשקעות כפוף להוראות רגולטוריות ובכלל זה תקנות כללי ההשקעה וכן חוזר כללי השקעה, החוזר המאוחד - פרק 4 - ניהול נכסי השקעה (קודקס השקעות), וחוזרים נוספים שפורסמו על ידי הממונה בקשר עם ניהול השקעות על ידי גופים מוסדיים. ההוראות הרגולטוריות כאמור, קובעות מגבלות ומסגרות שונות המותאמות לאופי וסוגי ההתחייבויות השונות של הגופים המוסדיים (כספי עמיתים וכספי נוסטרו).

כאמור לעיל, חטיבת ההשקעות בקבוצה מרכזת את ניהול ההשקעות של תיק הנוסטרו, תיק המשתף ברווחים, תיק קרנות הפנסיה ותיק קופות הגמל של הגופים המוסדיים בקבוצה, כאשר בתיקי העמיתים (תיק המשתף ברווחים, תיק קרנות הפנסיה ותיק קופות הגמל של הגופים המוסדיים) מכהן מנהל השקעות ייעודי אשר מופקד על ניהול ההשקעות הכולל של אותם תיקים ובתיק הנוסטרו מכהן מנהל השקעות ייעודי של אותו התיק.

18.2. התפלגות הנכסים המנוהלים

להלן התפלגות הנכסים המנוהלים של הגופים המוסדיים בקבוצה, נכון ליום 31 בדצמבר 2017 ו-31 בדצמבר 2016 (במיליוני ש"ח):

31.12.2016		31.12.2017		גוף מוסדי
כספים תלויי תשואה ⁽¹⁾	נוסטרו	כספים תלויי תשואה ⁽¹⁾	נוסטרו	
89,250	39,520	99,782	42,004	החברה ⁽²⁾
54,081	187	61,760	215	מגדל מקפת - קרנות פנסיה
15,485		16,222		מגדל מקפת - קופות גמל
1,737	11	1,839	11	יוזמה
160,553	39,718	179,603	42,230	סה"כ

(1) "כספים תלויי תשואה" הינם במבטח - נכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, ובחברה מנהלת, נכסי העמיתים.

(2) ליום 31.12.2017 סך ההתחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה בחברה הינו כ-99,893 מיליון ש"ח, מזה: כ-98,189 מיליון ש"ח בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה וכ-1,704 מיליון ש"ח בגין חוזי השקעה תלויי תשואה, לעומת סך ההתחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה ביום 31.12.2016 של כ-89,523 מיליון ש"ח, מזה: כ-87,844 מיליון ש"ח בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה וכ-1,679 מיליון ש"ח בגין חוזי השקעה תלויי תשואה.

(3) לפירוט נוסף בדבר התפלגות אפיקי השקעה ראה אתר האינטרנט של החברה:

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/investments/Pages/nustro.aspx>

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalMakefet/Investments/Nechasim/Pages/default.aspx>

18.3. הצהרה מראש על מדיניות השקעה

חוזר גופים מוסדיים 2009-9-13, הצהרה מראש של גוף מוסדי על מדיניות השקעה שלו ("חוזר הצהרת מדיניות השקעה"), מחייב את הגופים המוסדיים להצהיר על מדיניות השקעה, ביחס למסלול השקעה לא מתמחה וביחס למסלול השקעה מתמחה, בהתאם להוראות הקבועות בחוזר הצהרת מדיניות השקעה, לרבות דיווח במקרה של שינוי.

בחודש דצמבר 2017 פורסם חוזר מתקן 2017-9-24 בעניין הצהרה על מדיניות השקעות צפויה בגופים מוסדיים המתייחס גם להיבטים של השקעות אחריות. על פי הוראות החוזר, השקעה אחרת היא השקעה המתחשבת ברווחה החברתית הכוללת בנוסף לשיקולי הרווח הכלכלי ולפיכך קיימת חשיבות לכך שגוף מוסדי יתייחס לנושא במסגרת מדיניות ההשקעות הצפויה. בהתאם תוקן חוזר ההצהרה על מדיניות ההשקעות הצפויה, כדלקמן: (1) גוף מוסדי יצהיר במסגרת המדיניות שהוא מפרסם אם הוא מתייחס להיבטים של השקעה אחרת - השקעה המתייחסת להיבטי רווחה חברתית בנוסף לשיקולי הרווח הכלכלי, ובמסגרת זאת כללי ממשל תאגידי התומכים בשמירה על איכות הסביבה, צדק חברתי ושמירה על זכויות אדם; (2) לצורך הדוגמא מפורטים בחוזר היבטים אליהם ניתן להתייחס בהצהרת המדיניות כגון - שילוב נושאי

סביבה, חברה וממשל תאגידי בניתוח ההשקעות וקבלת ההחלטות, שקיפות בנושאי סביבה חברה וממשל תאגידי ודיווח על הפעולות הנוגעות ליישום עקרונות אלו.

לקישור לאתר האינטרנט בו פורסמו ההצהרות של הגופים המוסדיים ראה:

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/investments/Pages/InvestmentPolicy.aspx>
<https://www.migdal.co.il/He/MigdalMakefet/Investments/InvesPolicy/Pages/default.aspx>
<https://www.migdal.co.il/He/PensionarySavings/pensia/Yozma/Pages/InvestPlicity.aspx>

18.4. השקעות עיקריות של הנוסטרו בחברות מוחזקות, שותפויות ומיזמים שאינם חברות בנות⁵⁵

יתרת ההשקעות של הקבוצה בחברות כלולות הינה בסכום של כ-346 מיליון ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2017, לעומת כ-314 מיליון ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2016. השינוי הושפע בעיקרו מרווחי חברות כלולות בסך של כ-40 מיליון ש"ח, בקיזוז סך של כ-8 מיליון ש"ח בשל פירעון הלוואות שניתנו לחברות כלולות ודיבידנדים שהתקבלו ובניכוי השקעות חדשות. למידע נוסף אודות החברות הכלולות והיקף ההשקעות בהן, ראה גם באורים 7.ב, ו-38.ח לדוחות הכספיים.

החברות הכלולות העיקריות הינן:

18.4.1 קניין רמת אביב בע"מ (לשעבר: מקרקעי מרכז בע"מ) ("חברת הקניין")

חברה זו הינה חברה פרטית שמניותיה מוחזקות כ-73.4% על-ידי חברת מליסרון בע"מ, שהיא חברה ציבורית, וכ-26.6% על-ידי מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ (שהינה חברת בת בבעלות מלאה של החברה). חברת הקניין הינה בעלת קניין "רמת אביב", הכולל שטחי מסחר וכן מגדל משרדים ושטחי משרד סמוכים המיועדים להשכרה וכן שטח מסחרי ליד הקניין.

הלוואות שניתנו לחברת הקניין, ראה באור 38.ח לדוחות הכספיים. לעניין שומות מס שהוצאו למגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, המחזיקה בקניין רמת אביב בע"מ, ראה באור 21.ד לדוחות הכספיים.

19. ביטוח משנה

19.1 כללי

כחלק בלתי נפרד מהעיסוק בביטוח ובניהול הסיכונים, פועלת החברה לכיסוי חלק מן הסיכונים הביטוחיים שהיא נוטלת על עצמה, באמצעות ביטוחי משנה בחו"ל. יתרת הסיכון המוטלת על החברה לאחר העברת חלק מהסיכון למבטח המשנה, נקראת "שייר".

להתקשרות עם מבטח משנה מספר יתרונות, שעיקרם פיזור הסיכונים הביטוחיים להם חשופה החברה, וכן הגנה על הון החברה מפני סיכויי חשיפה גבוהים ותנודות בתוצאות החיתומיות. ביטוח המשנה מותאם לסיכונים השונים, בהתאם לאופי הסיכון ורמתו.

רכישת ביטוח משנה מתבצעת בפוליסות או ענפים בהם, להערכת החברה, יעיל יותר להעביר את הסיכון מאשר להשתמש בהון החברה. הערכות אקטואריות פנימיות, מודלים אקטואריים או סטטיסטיים שונים וניסיון תביעות, מסייעים בידי החברה לאמוד את רמת ביטוח המשנה הדרושה. הסכמי ביטוח המשנה בהם קשורה החברה, אינם גורעים מחובתה של חברת הביטוח כלפי מבטחיה ולפיכך ליציבות במצבם הכספי של מבטחי המשנה השפעה על החברה - לפרטים נוספים, ראה באור 37.א.3.ב) ו-37.ב.4.1 לדוחות הכספיים.

עסקאות ביטוח משנה נערכות בתחומי הפעילות השונים של החברה - ביטוחי חיים, ביטוחי בריאות וביטוח כללי (ביטוחי רכוש וחבויות).

דירקטוריון החברה מאשר מידי שנה את מערך ביטוח המשנה ואת מדיניות החשיפה למבטחי משנה לשנה הקרובה.

⁵⁵ להגדרת חברה מוחזקת, חברה בת, חברה כלולה, ראה באור 1 הגדרות לדוחות הכספיים.

בנוסף, כחלק מפעילותה של החברה לעמידה ביעדי ההון על פי משטר כושר פירעון מבוסס סולבנטי 2, החברה בוחנת מעת לעת את חוזי ביטוח המשנה הקיימים שלה. ראה בעניין זה, באור 14.ה. לדוחות הכספיים.

ככלל, קיימים שני סוגים של התקשרויות בביטוח משנה:

19.1.1. ביטוח משנה חוזי

נערך במסגרת הסכם ביטוח משנה, על פיו מבטח המשנה מקבל על עצמו מראש חלק מוסכם מהסיכונים שהמבטח הישיר נוטל עליו, הכלולים בפוליסות הביטוח השונות בענף/תחום עליו סוכם מראש, במהלך תקופת ההסכם ובהיקף סכומי הביטוח המוגדרים בהסכם ("חוזי ביטוח המשנה"). חוזי ביטוח המשנה נחתמים ו/או מתחדשים, בדרך כלל, מדי שנה (על-פי רוב בתחילת השנה הקלנדרית), והם מכסים, בתנאים הקבועים בהם, מכלול סיכונים הכלולים בפוליסות הביטוח השונות, הנמכרות על-ידי החברה במהלך תקופת הפעילות עליה חל ההסכם. תביעות משולמות מכוח ובהתאם לתנאי החוזים הללו.

19.1.2. ביטוח משנה פקולטטיבי

ההתקשרות עם מבטח המשנה נעשית לכיסוי סיכונים גלומים בפוליסות ספציפיות ("הסכמים פקולטטיביים"). בדרך כלל יבוטחו עסקים בביטוח מסוג זה, כאשר סכום הביטוח עולה בהיקפו על סכומי הביטוח המכוסים בחוזי ביטוח המשנה הנזכרים בפסקה הקודמת, ו/או כאשר הסיכון מוחרג מחוזה ביטוח המשנה ו/או משיקולי חיתום פרטניים.

לעתים, בביטוח כללי, כאשר ללקוח קיימת פעילות גלובלית (הן בארץ והן בחו"ל), מבצעת החברה גם עסקאות מורכבות יותר, בהן הכיסוי הביטוחי ניתן לא רק לפעילות הישראלית אלא גם לפעילות בחו"ל ("עסקה רב-לאומית").

המבנים המקובלים של ביטוחי המשנה הינם:

(א) **ביטוחי משנה יחסיים** - קיימים בעיקר שני סוגים של ביטוח משנה יחסי:

(1) **הסכם מסוג מכסה (Quota Share)**, לפיו משתתף מבטח המשנה, בפרמיה, בסיכון ובתביעות בשיעור זהה שנקבע מראש.

(2) **הסכם מסוג מותר (Surplus)**, בו שיעור ההשתתפות של מבטח המשנה משתנה מסיכון לסיכון בהתאם לסכום הביטוח של הסיכון המסוים. שיעור השתתפותו של מבטח המשנה הינו יחסי שבין הסכום שמעבר לשייר (הנקבע מראש) לסכום הביטוח הכולל. מבטח המשנה משתתף בפרמיה, בסיכון ובתביעות בהתאם לשיעור ההשתתפות האמור לעיל.

(ב) **ביטוחי משנה בלתי יחסיים** - מבטח המשנה משתתף בסיכון מעבר לסכום שייר קבוע בלבד.

החוזה העיקרי בביטוח משנה בלתי יחסי הינו **חוזה הפסד יתר לסיכון (Per Risk Excess Of Loss)** בו מבטח המשנה מקבל פרמיה הנגזרת מסה"כ פרמיית הענף אליו מתייחס החוזה, תמורתה הוא מכסה נזקים מעל סכום מסוים, ועד לתקרה, כפי שנקבעו מראש בחוזה.

תקופת ההתקשרות:

התקשרויות בביטוח המשנה בביטוח כללי נערכות בדרך כלל על בסיס שנתי.

בביטוח חיים וביטוח בריאות, בהם הפוליסות הינן לטווח ארוך, מכסים חוזי ביטוח המשנה את הפוליסות הנמכרות בתקופת הפעילות אליה מתייחס החוזה, אך תוקפן יהיה לכל אורך חיי הפוליסות שנמכרו עד לביטולן, וזאת גם אם חוזה ביטוח המשנה איננו מתחדש (בגין עסק חדש) בשנים שלאחר מכן. בחלק מהסכמי ביטוח המשנה בביטוחי הבריאות (בביטוח סיעוד, ביטוח תרופות ועוד), למבטח המשנה קיימת אפשרות לצאת מהכיסוי הביטוחי במהלך תקופת ההסכם

כך שההסכם עלול לא לכסות את כל תקופת הפוליסות שהונפקו, בהתקיים תנאים מסוימים שנקבעו בהסכם. בחלק מהסכמי ביטוח המשנה בביטוחי בריאות, קיימת אפשרות שמבטח המשנה ידרוש שינויים בהסכם גם ביחס למבוטחים קיימים אם מתקיימים תנאים מסוימים הקבועים בהסכם.

התחשבות עם מבטחי המשנה:

במסגרת עסקאות ביטוחי המשנה, משלמת החברה פרמיה בניכוי עמלות למבטחי המשנה. מבטחי המשנה משלמים לחברה תשלומים בגין תביעות, בהתאם למבנה עסקת ביטוח המשנה.

עמלות המשולמות על ידי מבטחי המשנה לחברה:

בביטוחי משנה יחסיים, החברה זכאית לעמלות מאת מבטחי המשנה אשר נקבעות, כשיעור קבוע מהפרמיה המועברת להם ("עמלות ביטוח משנה"). בנוסף, קיימים חוזי ביטוח משנה יחסיים אשר מכוחם זכאית החברה, בנוסף לעמלת מבטחי המשנה אשר הינה בשיעור קבוע, גם לעמלת רווחים, שהינה עמלה תלוית תוצאות חיתומיות (רווחיות) של העסקים המועברים. קרי: החברה מקבלת עמלת רווח, אשר מחושבת כשיעור מהרווח החיתומי באותו הסיכון Profit (Commission).

בביטוחי משנה בלתי יחסיים, לא משולמות לחברה עמלות על-ידי מבטח המשנה.

להלן תמצית תיאור הסדרי ביטוח המשנה בחברה לשנת 2017 בהתאם לתחומי הפעילות:

19.2. ביטוח חיים

החברה רוכשת ביטוחי משנה בגין מרכיב הסיכון בפוליסות ביטוח חיים (סיכוני מוות, נכות ואובדן כושר עבודה). בשנת 2017, היקף פרמיות ביטוח המשנה בביטוח חיים של החברה הוא כ-1.9% מהפרמיות בביטוח חיים⁵⁶.

חוזי ביטוחי המשנה לכיסוי סיכוני מוות, נכות ואובדן כושר עבודה נערכים בהסכמים מסוג "מותר" או מסוג "מכסה" או שילוב של שניהם, כמפורט להלן:

סיכוני מוות - לחברה חוזה לכיסוי סיכוני מוות אשר הינו מסוג מותר ("החווה הקיים"). נכון למועד הדוח, החברה נערכת להתקשרות אפשרית בחוזה ביטוח משנה חדש לכיסוי סיכוני מוות מסוג מותר, עם שייר מוגדל ביחס לשייר הקבוע בחוזה הקיים.

אובדן כושר עבודה - לחברה חוזה מסוג "מותר" לביטוח אי כושר עבודה עבור פוליסות "שלווה" (בהן הגדרת אובדן כושר העבודה הינה לפי "השכלתו, הכשרתו וניסיונו" של המבוטח). בנוסף, לחברה חוזה ביטוח משנה עבור פוליסות "מגדל להכנסה" (כיסוי אובדן כושר עבודה מקצועית) אשר הינו שילוב של ביטוח משנה מסוג "מותר" ומסוג "מכסה".

החברה נערכת לעריכת חוזה חדש בגין שינוי התכנית לביטוח אי כושר עבודה, אשר יחול רטרואקטיבית ביחס לתקופה שתחילתה ביום ה-1 באוקטובר 2017, תוך הקטנת שייר החברה. החוזה הינו מסוג "מותר" ומסוג "מכסה".

ככלל, מנגנון העמלות בכל החוזים הנזכרים לעיל בגין מרכיב הסיכון בפוליסות ביטוח חיים, כולל תשלום של מלוא הפרמיה בשנה הקלנדרית הראשונה לחוזה, ובשנים הקלנדריות שלאחריה משולמת עמלת הרווחים מדי שנה.

בנוסף, בשנת 2017, לחברה חוזה ביטוח משנה מסוג הפסד יתר לכיסוי מקרי מוות וסיכון נכות מוחלט ותמידי באירועי קטסטרופה בסכום של כ-150 מיליון דולר, מעבר ל-40 מיליון דולר במקרה רעידת אדמה ומעבר ל-80 מיליון דולר במקרה של כל אירוע קטסטרופה אחר, לרבות מלחמה (כולל מלחמה גרעינית, ביולוגית וכימית), אך למעט כיסוי למגיפה. יצוין כי בקשר עם חוזה זה, לא משולמת עמלת ביטוח משנה ו/או עמלת רווחים.

החברה חידשה את חוזה הקטסטרופה עבור שנים 2018-2019, תוך עדכון סכומי הביטוח. החוזה החדש הינו בגין אירוע קטסטרופה בסכום של 80 מיליון דולר מעבר ל-20 מיליון דולר לכל

⁵⁶ מחושב כשיעור הפרמיות שהורווחו על ידי מבטחי המשנה מהפרמיות שהורווחו ברוטו בביטוח חיים.

אירוע (לרבות אירוע רעידת אדמה ואירוע מלחמה גרעינית, ביולוגית וכימית), ולמעט כיסוי מגיפה. השינוי שחל במבנה החוזה הינו בשל התאמת הכיסוי לצורכי החברה, לרבות ניהול ההון.

כמו כן קיימים בחברה ביטוחי משנה פקולטטיביים, הנערכים לכיסוי סיכונים הגלומים בפוליסות ספציפיות.

לנתונים בדבר הפרמיה המשולמת למבטחי המשנה, חלקם של מבטחי המשנה בתביעות וכן העמלות המשתלמות ממבטחי המשנה, ראה באורים 3.ב, 3.ג ו-3.ד לדוחות הכספיים.

לחברה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות מהווה 10% או יותר מסך הפרמיות בביטוח המשנה בביטוח חיים, כמפורט להלן:

2016		2017		הדירוג בהתאם ל- A.M. Best ⁵⁷	שם מבטח המשנה
פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח) ביטוח חיים באחוזים	שיעור מסך פרמיות ביטוח משנה בתחום ביטוח חיים באחוזים	פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח) ביטוח חיים באחוזים	שיעור מסך פרמיות ביטוח משנה בתחום ביטוח חיים באחוזים		
111.2	59	92.1	53	A+	Swiss Re
33.1	18	34.1	20	A+	Munich Re

19.3. פנסיה

19.3.1. מגדל מקפת אישית: לקרן הפנסיה מגדל מקפת אישית ביטוח משנה מסוג הפסד יתר לכיסוי מקרי מוות ונכות תמידיית באירועי קטסטרופה, לרבות מלחמה (כולל מלחמה גרעינית, ביולוגית וכימית) ורעידת אדמה (אך למעט כיסוי למגיפה), עד סוף שנת 2017. סך הפיצוי הינו 100 מיליון דולר, מעל שייר של 20 מיליון דולר. תקרת הכיסוי לעמית אחד הינה כ-1 מיליון דולר. פרמיית ביטוח המשנה משולמת מנכסי הקרן.

החל מיום 1.1.2018 חודש ביטוח המשנה לשנתיים, כאשר סך הפיצוי הינו 150 מיליון דולר מעל שייר של 150 מיליון דולר עם תקרת כיסוי לעמית אחד בגובה של 3.5 מיליון דולר. יצוין כי בקשר עם חוזה זה, לא משולמת עמלת ביטוח משנה ו/או עמלת רווחים.

19.3.2. מגדל מקפת משלימה: לקרן הפנסיה מגדל מקפת משלימה, חוזה ביטוח משנה מסוג "מכסה" הנותן כיסוי של 90% למקרי מוות ו/או נכות של עמיתי הקרן הפעילים שאינם במסלול יסוד לזקנה המשולמים בהתאם לתקנון הקרן ("המבטחים"). הכיסוי הוא אובליגטורי והוא עד לסכום בסיכון עבור כל מבטח של כ-4.5 מיליון ש"ח למקרה מוות וכ-7 מיליון ש"ח למקרה נכות. פרמיית ביטוח המשנה משולמת מנכסי העמיתים בתעריף של 90% מדמי הביטוח המשולמים על ידם בהתאם לתקנון הקרן. יצוין כי בקשר עם חוזה זה, לא משולמת עמלת ביטוח משנה ו/או עמלת רווחים.

19.4. ביטוח בריאות

החברה רוכשת ביטוחי משנה בגין מרכיב הסיכון בפוליסות בריאות (סיכוני השתלות, מחלות קשות וביטוח סיעודי). בשנת 2017, היקף פרמיות ביטוח המשנה בביטוח בריאות של החברה הוא כ-8.6% מהפרמיות בביטוח בריאות.⁵⁸

החברה החליטה להפסיק לרכוש ביטוחי משנה בגין פוליסות חדשות לכיסוי השתלות שנמכרו החל מפברואר 2016. ביטוח המשנה בגין פוליסות כאמור, אשר נרכשו טרם המועד האמור, ממשיך כ-run off. חוזה ביטוח המשנה זה לכיסוי השתלות היה מסוג "מכסה", ללא תקרה.

החברה קשורה בחוזה לביטוח משנה המותאם לפוליסת מזור מורחב ומזור לסרטן, אשר הינו מסוג "מכסה", בו תקרת הכיסוי הינה כ-700 אלפי ש"ח. מנגנון העמלות בחוזה הנזכר לעיל, כולל

⁵⁷ הדירוג המופיע בטבלה דלעיל הינו נכון למועד סמוך לפרסום הדוח.

⁵⁸ מחושב כשיעור הפרמיות שהורווחו על ידי מבטחי המשנה מהפרמיות שהורווחו ברוטו בביטוח בריאות.

תשלום של מלוא הפרמיה בשנה הקלנדרית הראשונה, ובשנים הקלנדריות שלאחריה משולמת עמלת הרווחים מדי שנה.

עבור פוליסות ביטוח סיעודי, אשר הונפקו מאז ינואר 2016, קיים לחברה חוזה ביטוח משנה מסוג "מכסה", בו תקרת הכסוי לפיצוי חודשי הינה כ-20 אלפי ש"ח. מנגנון העמלות בחוזה זה, כולל תשלום של מלוא הפרמיה בשנה הקלנדרית הראשונה, ובשנים הקלנדריות שלאחריה משולמת עמלת הרווחים מדי שנה.

כמו כן, קיימים ביטוחי משנה פקולטטיביים, הנערכים לכיסוי סיכונים הגלומים בפוליסות ספציפיות.

לחברה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות מהווה 10% או יותר מסך הפרמיות בביטוח המשנה בביטוח בריאות, כמפורט להלן:

2016		2017		הדירוג בהתאם ל- A.M. Best ⁵⁹	שם מבטח המשנה
פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח)	שיעור מסך פרמיות ביטוח בתחום באחוזים	פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח)	שיעור מסך פרמיות ביטוח בתחום באחוזים		
53	35.6	56	63.9	A+	Hannover Re
37	25.1	37	42.1	A+	Swiss Re

19.5. ביטוח כללי

19.5.1. ביטוח רכב חובה

התחייבויות החברה בענף רכב חובה לשנת 2017 מכוסות בחוזה ביטוח משנה מסוג "הפסד יתר" עם גבולות אחריות בלתי מוגבלים ע"י רוב מבטחי המשנה, או, לחילופין, עד לתקרת גבול אחריות הנחשבת גבוהה דיה. יצוין כי בקשר עם חוזה זה, לא משולמת עמלת ביטוח משנה ו/או עמלת רווחים.

החברה לא הגיעה לתקרות שנקבעו בהסכמי ביטוח המשנה בתקופה המדווחת, ולא קיימות תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

19.5.2. ענפי ביטוח כללי אחרים

הענפים העיקריים בהם רוכשת החברה ביטוחי משנה במסגרת זו הינם ענפי הרכוש לסוגיו השונים ובכלל זה: אש וסיכונים נלווים, קבלנים, הנדסי וימי וכן לכיסוי ענפי החבויות. למערך ביטוח המשנה ולמדיניות ביטוח המשנה של החברה במסגרת זו חשיבות רבה ביחס ליכולתה של החברה לבטח סיכונים גדולים או מיוחדים. כתוצאה מהסדרי ביטוח המשנה השונים, מוגבלת חשיפת החברה בגין תביעה בודדת בהתאם לסכומים המוסכמים בין החברה ובין מבטחי המשנה, לרבות סכומי השייר העצמי. סכומי החשיפה המקסימליים והשייר העצמי נקבעים בהתאם לאומדן החברה בדבר הנזקים או האירועים הצפויים להתרחש.

בעסקים בהם סכומי הביטוח עולים בהיקפם על הקיבולת שנקבעה בחוזה הרלוונטי, ו/או כאשר הסיכון מוחרג מהחוזה עם מבטח המשנה ו/או משיקולי חיתום פרטניים, תוך התאמה למסגרות ותנאי החוזים, נרכש ביטוח משנה פקולטטיבי.

בענפי רכוש, קבלנים, הנדסי⁶¹ וימי רוכשת החברה חוזי ביטוח משנה יחסיים מסוג מכסה ו/או מותר בהם השתתפות מבטח המשנה נקבעת כאחוז שווה בפרמיה ובתביעה.

⁵⁹ הדירוג המופיע בטבלה דלעיל הינו נכון למועד סמוך לפרסום הדוח.

⁶⁰ העלייה בהיקף פרמיות ביטוח משנה בשנת 2017 נובעת מכיסויי ביטוח משנה חדשים.

⁶¹ לרבות כיסוי בגין סיכוני חבות כלפי צד שלישי.

בחוזי רכוש וקבלנים, מגבילים מבטחי המשנה את השתתפותם בכיסוי רעידת אדמה לשיעור (MPL) שהינו, בכל מקרה, גבוה משיעור הנזק המירבי הצפוי המוערך על ידי החברה.

בחוזה קבלנים (חוזה מסוג מכסה) קיימת מגבלת חשיפה לרעידת אדמה בסכום ביטוח מירבי של 10 מיליארד ש"ח. מבטחי המשנה המשתתפים בחוזה מגבילים את חשיפתם באירוע רעידת אדמה בודד. טווח שיעור המגבלה נע בין 5% - 10% מסכום הביטוח המירבי כאמור.

כיסוי לאירועי טרור קיים בחוזה הרכוש ומוגבל לסכום ביטוח נמוך מקיבולת החוזה.

בשנת 2017, כל עמלות ביטוח המשנה הינן בשיעור קבוע מהפרמיה ללא קשר לרווחיות.

בענפי החבויות - החברה מעריכה את הסיכון, על בסיס מודלים אקטוארים או סטטיסטיים וניסיון תביעות, ורוכשת הגנה מעל השייר ועד למגבלה הדרושה לדעתה, על בסיס החשיפה המצטברת בפוליסות שהחברה מוכרת.

בענפי החבויות, רוכשת החברה חוזי ביטוח משנה מסוג הפסד יתר בהם סכום השייר העצמי קבוע, ומבטח המשנה מכסה נזק מעל הסכום שנקבע ועד לתקרה הקבועה בחוזה וכן למגבלת סכום תביעות מצטבר מקסימלי לתקופת החוזה.

החברה לא הגיעה לתקרות שנקבעו בהסכמי ביטוח המשנה בתקופה המדווחת, ואין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

בענפים אלה לא מתקבלות עמלות ממבטחי המשנה.

19.5.3. כללי

לחברה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות בשנת הדוח מהווה 10% או יותר מסך פרמיות ביטוח המשנה בביטוח כללי, כמפורט להלן:

2016		2017		הדירוג בהתאם ל- A.M. Best ⁶²	שם מבטח המשנה
פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת פרמיות ביטוח	מבטח המשנה כללי באחוזים (במיליון ש"ח)	פרמיות ביטוח שיעור מסך משנה בביטוח כללי באחוזים	מבטח המשנה (במיליון ש"ח)		
121	26	19	97	A	Generali
87	18	13	67	+A	Swiss Re

19.5.4. הסכם ביטוח משנה בין החברה ובין Swiss Re

לחברה הסכם ביטוח משנה עם Swiss Re ("סוויס"), במסגרתו מעניקה סוויס כיסוי ביטוחי לתיק תביעות הביטוח הכללי שנקלט מאליו המכסה את מלוא התחייבויות הביטוח של החברה בתיק זה. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מתקן של מגדל אחזקות מיום 29 בדצמבר 2015 אסמכתא 2015-01-081583, דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 24 באפריל 2016 אסמכתא 2016-01-054871, ודוח מידי של מגדל אחזקות מיום 28 ביוני 2016 אסמכתא 2016-01-068974, הכלולים בדוח זה על דרך ההפניה, סעיף 2.4.8 לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי לשנת 2016, וכן באור 3.ה.38 לדוחות הכספיים.

⁶² הדירוג המופיע בטבלה דלעיל הינו נכון למועד סמוך לפרסום הדוח.

19.6. מדיניות החשיפה למבטחי משנה

19.6.1. כללי

מדיניות החשיפה למבטחי משנה מאושרת מידי שנה על ידי דירקטוריון החברה.

ייתכנו שני סוגים של חשיפה למבטח משנה:

(א) חשיפה ליתרות פתוחות, כלומר הסיכון שמבטח המשנה לא יוכל לעמוד בכיסוי התחייבויותיו הקיימות והעתידיות. חשיפה זו מנוהלת על-ידי מעקב שוטף אחר מצבו של מבטח המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיו הכספיות לחברה.

(ב) חשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד. ההצטברות מוערכת על בסיס שיעור הנזק הצפוי המירבי ("MPL"). חשיפה זו מנוהלת על-ידי הערכה פרטנית בגין כל אחד ממבטחי המשנה באופן נפרד.

על מנת להקטין את הסיכון הכרוך בחשיפה למבטחי המשנה, פועלת החברה בהתאם לעקרונות הבאים:

הכלל היסודי המנחה את החברה בקביעת המדיניות הוא פיזור מרבי של הסיכון בין מבטחי המשנה השונים. בנוסף, בוחנת החברה את האיתנות הפיננסית של מבטח המשנה כפי שמתבטאת בדירוג האשראי של מבטח המשנה, הנבחן בהתאם לדירוגי חברת A.M.Best. אם לא קיים למבטח המשנה דירוג A.M.Best, ייבחן הדירוג על פי חברת דירוג אחרת.⁶³

כמו כן, נקבעו תקרות חשיפה למבטח משנה לסיכון בודד וכן תקרת חשיפה למבטח משנה לחוזה בזיקה להון העצמי של מבטח המשנה. בנוסף, כוללת המדיניות מסגרת חשיפה כוללת מרבית למבטח משנה (ובכלל זה חשיפה לאירוע רעידת אדמה) בעסקים פקולטיביים ובחוזים, המבטאת כאחוז מהונו של מבטח המשנה או בתקרה כספית, לפי הנמוך וכן על פי דירוג מבטח המשנה. בחברה קיימים מנגנוני ניהול ובקרה של חשיפה למבטחי המשנה.

19.6.2. במסגרת מדיניות ביטוח המשנה, החברה מבחינה בין סוגי העסקים הבאים:

עסקי "זנב קצר"⁶⁴

עסקים אלה כוללים את ענפי הרכוש למיניהם, בגינם רוכשת החברה בעיקר ביטוח משנה יחסי. השייר המצטבר מוגן בפני אירועי קטטורפה בחוזה הפסד יתר.

בסוגי עסקים אלה, ההתקשרויות נעשות עם מבטחים מדירוג B++ ומעלה על פי דירוג A.M.Best.

עסקי "זנב ארוך"⁶⁵

הסיכונים המכוסים הם בעיקר ענפי חבויות ורכב חובה. רבות מתביעות אלה מגיעות לערכאות, ולעתים קביעת החבות וגובה השיפוי עלולה להתפרס על פני שנים רבות. בעסקי "זנב ארוך", הואיל ועל החברה להתקשר עם מבטחי משנה אשר להערכתה יהיו ברי פירעון לטווח הארוך, מספר מבטחי המשנה עליהם ניתן להסתמך מוגבל למדי. לפיכך, מדיניות החברה בשנת 2017 הייתה להתקשר, בסוגי עסקים אלה, עם מבטחי משנה המדורגים מקבוצת (A) ומעלה על פי דירוג A.M.Best.

לפרוט נוסף בקשר לחשיפה למבטחי משנה ראה גם באור 37.ב.4.1 לדוחות הכספיים.

⁶³ לעיתים, במסגרת הסדרי ביטוח כולל, נכללים הסדרי ביטוח משנה עם חברות לא מדורגות.

⁶⁴ "זנב קצר" - "Short tail" - ענפים שבהם פער הזמנים שבין האירוע הביטוחי להתגבשות סופית של הנזק ותשלומו הינו קצר יחסית.

⁶⁵ "זנב ארוך" - "Long tail" - ענפים שבהם פער הזמנים שבין האירוע הביטוחי להתגבשות סופית של הנזק ותשלומו הינו ארוך.

בקשר עם האמור לעיל, החל מינואר 2018 עודכנה מדיניות החשיפה של החברה כדלהלן:

עסקי "זנב קצר" - דרוג מבטחי המשנה לא יפחת מ BBB+ עפ"י דרוג S&P.

עסקי "זנב ארוך" - דרוג מבטחי המשנה לא יפחת מקבוצת (A) עפ"י דרוג S&P.

תקרת החשיפה לסיכון בודד בוטלה ונקבעה תקרת חשיפה בזיקה להון העצמי של מבטח המשנה ולהון העצמי של החברה.

19.7. חשיפת מבטחי המשנה לאירועי קטסטרופה מסוג רעידת אדמה ופגעי טבע בביטוח כללי

בגין אירועי קטסטרופה (רעידת אדמה ופגעי טבע), רכשה החברה, מעבר לכיסוי במסגרת הסכמי ביטוח משנה יחסיים, ביטוח משנה מסוג "הפסד יתר" לענפי רכוש, קבלנים, הנדסי ורכב רכוש⁶⁶ בגין השייר המצטבר, בסכום מוגדר לחשיפה, אשר ינבע מהאירוע כאמור, וזאת בהתבסס על אומדן מגדל ביטוח בדבר הנזק או האירוע הצפוי להתרחש עקב קטסטרופה. בהערכת הסיכון כאמור, השתמשה החברה, בין היתר, בתוכנות בינלאומיות ייעודיות, המבוססות על מודלים מתמטיים להערכת סיכוני קטסטרופה. אם יקרה אירוע שיגרום נזק שחומרתו תעלה על האומדן האמור, תיחשף החברה להפסדים אשר אינם מכוסים בביטוח משנה.

בהתאם למודלים כאמור, החברה מגינה על עצמה כנגד אירועי רעידת אדמה בעוצמה המתרחשת אחת לכ-400 שנים.

בשנת 2017, נרכש כיסוי לא יחסי בשיעור של 1.8%, המייצג MPL בשיעור של 5% (לפני השתתפות עצמית של המבוטח) בגין אירוע הצפוי להתרחש אחת לכ-400 שנים. בסוף שנת 2017, סכומי הביטוח המכוסים בביטוח משנה יחסי ברעידת אדמה, הינם בסך כ-188 מיליארדי ש"ח, ואילו סכומי הביטוח בשייר, עליהם החברה מגינה באמצעות חוזה ביטוח משנה לא יחסי, הינם בסך של כ-119 מיליארד ש"ח.

החשיפה לרעידת אדמה מכוסה ברובה ע"י מבטחים מדירוג A- ומעלה לפי A.M.Best בהתאם למדיניות ביטוח משנה המפורטת בסעיף 19.6 לעיל. שני מבטחי המשנה המשתתפים בכיסוי ביטוח משנה לאירועי קטסטרופה, שחלקם מסך החשיפה עולה על 10%, הינם סוויס רי והנובר רי.

⁶⁶ כיסוי לאירועי קטסטרופה בביטוחי משנה מסוג רכב רכוש נכלל החל משנת 2017.

19.8. ריכוז תוצאות ביטוח משנה בביטוח כללי (במיליון ש"ח)

ענפי פעילות	ענף רכב חובה (1) (2)			ענף רכב רכוש (3) (4)			ענפי הרכוש האחרים (ראה פירוט לפי סוגי פרמיות למטה) (5) (6)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
פרמיות שהועברו למבטחי משנה	11.5	10.9	11.2	2.9	5.5	7.3	319.6	370.8	380.0
תוצאות מבטחי המשנה - רווח / (הפסד)	23.0	(2.6)	(5.4)	0.5	(1.4)	3.9	(17.1)	180.0	121.6
שאר ענפי החבויות (7) (8)			סה"כ						
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
פרמיות שהועברו למבטחי משנה	76.8	84.8	108.4				410.8	472.0	506.9
תוצאות מבטחי המשנה - רווח/(הפסד)	122.6	(3.9)	33.4				129.0	172.1	153.5
פירוט ענפי הרכוש האחרים לפי סוגי פרמיות									
	2015	2016	2017						
פרמיות ביטוח משנה - יחסי	226.5	262.4	280.5						
פרמיות ביטוח משנה - לא יחסי	1.8	1.2	1.2						
פרמיות ביטוח משנה - כסוי לאירועי קטסטרופה (9)	91.3	107.2	98.3						
סה"כ פרמיות ביטוח משנה	319.6	370.8	380.0						

- בענפי רכב חובה וחבויות, החל משנת 2016 רישום הרווח מבוצע לפי עקרונות הנוהג המיטבי (ראה בעניין זה באור 37.ב.ג.3). (5) לדוחות הכספיים), ותוצאות מבטחי המשנה משקפות את הרווח/(הפסד) של שנת החיתום השוטפת וכן שינויים שחלו בתביעות התלויות של מבטחי משנה בשנות חיתום ותיקות. לעומת זאת, עד ליום 31.12.2015 הייתה נהוגה שיטת עודף הכנסות על הוצאות לשם הכרה ברווח, ולפיכך תוצאות ביטוח המשנה בשנת 2015 שיקפו בעיקרן את הרווח/(הפסד) המצטבר של שנת החיתום אשר הסתיימה שלש שנים לפני שנת הדוח, הפסד ככל שקיים בגין שנות החיתום "הפתוחות" וכן שינויים שחלו בתביעות התלויות של מבטחי משנה בשנות חיתום ותיקות.
- ההפסד למבטחי משנה בענף רכב חובה בשנים 2017 ו-2016 הושפע בעיקרו מהתפתחות שלילית בניסיון התביעות המיוחס למבטחי המשנה, ואילו הרווח למבטחי המשנה בשנת 2015 נבע מעדכון אומדן תביעות ביטוח משנה בשנות חיתום ותיקות.
- העלייה בפרמיות ביטוח משנה בענף רכב רכוש במהלך השנים 2015-2017, הושפעה בעיקרה מגידול בהיקף ביטוח כלי רכב יקרים.
- הרווח למבטחי משנה בענף רכב רכוש בשנת 2017 לעומת הפסד בשנת 2016 הושפע מקיטון בתביעות בגין כלי רכב יקרים.
- העלייה בפרמיות ביטוח משנה בענפי הרכוש האחרים בשנים 2017 ו-2016 לעומת שנת 2015 הושפעה בעיקרה מגידול בהיקף פרמיות ברוטו בענפים אלה.
- בשנת 2015, ההפסד למבטחי המשנה הושפע בעיקרו מתביעה גדולה שכוסתה במלואה בביטוח משנה.

- (7) העלייה בפרמיות ביטוח משנה בשאר ענפי החבויות בשנים 2015-2017 הושפעה בעיקרה מגידול בהיקף פרמיות ברוטו בענפים אלה.
- (8) הרווח למבטחי משנה בענפי החבויות בשנת 2017 נבע מהתפתחות חיובית בניסיון התביעות של מבטחי המשנה, ואילו ההפסד למבטחי משנה בשנת 2016 הושפע בעיקרו מעדכון אומדן תביעות מבטחי המשנה בעיקר בעקבות פרסום תקנות הביטוח הלאומי לעניין קיטון בשיעור ריבית היוון קצבאות. בנוסף, הרווח הניכר למבטחי המשנה בשנת 2015 נבע בעיקרו מעדכון אומדן תביעות מבטחי משנה, ובכלל זה ביטוח משנה פקולטטיבי.
- (9) הפרמיה כוללת את כל סוגי הסדרי ביטוח המשנה לכסוי סיכוני קטסטרופה (ביטוח משנה יחסי, ביטוח משנה פקולטטיבי וביטוח משנה מסוג הפסד יתר לכסוי השייר המצטבר).

20. הון אנושי

20.1. מבנה ארגוני של הקבוצה

נכון למועד הסמוך לפרסום הדוח, המבנה הארגוני של הקבוצה הינו כדלקמן:

חטיבת חיסכון ארוך טווח, בריאות ואיכות חיים - המרכזת את פעילות ביטוח החיים, הפנסיה, הגמל והבריאות. בין היתר, חטיבה זו מרכזת גם את פעילות הגופים המוסדיים בכל הקשור לניהול קרנות הפנסיה, קופות הגמל וקרנות השתלמות, את מערכי התפעול של תחום חיסכון ארוך הטווח ותחום הבריאות, את הטיפול בתשלומי תביעות/זכויות בתחומי ביטוח החיים, הפנסיה, הגמל והבריאות וכן את פעילות מרחב מעסיקים ולקוחות.

בחודש ספטמבר 2017 בוצע שינוי ארגוני, לפיו יחידת עמלות סוכנים עברה מחטיבת הפיננסים והאקטואריה לתחום ביטוח חיים ובריאות שבחטיבת חיסכון ארוך טווח, בריאות ואיכות חיים.

חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה - המרכזת את הפעילות מול סוכני/סוכנויות ביטוח/משווקים פנסיונים של המוצרים הביטוחיים והמוצרים הפנסיוניים באמצעות המרחבים האזוריים ומערכי המכירה הארציים של ערוצי ההפצה השונים של הקבוצה (למעט מרחב מעסיקים ולקוחות) ויחידת חיתום עסקי ורפואי.

במסגרת השנוי הארגוני שבוצע בחודש ספטמבר 2017, כאמור לעיל, עברה האחריות לנושא השירות מיחידת המטה לחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה, ובנוסף נקלטו בחטיבה יחידות מרכז שירות הלקוחות ויחידת שירות הסוכנים וכן יחידת המכירות של ענף נסיעות לחו"ל שנכללו קודם לכן בחטיבת חיסכון ארוך טווח, בריאות ואיכות חיים.

בנוסף, נקלט במהלך שנת 2017 בחטיבה מוקד מכירות ביטוח כללי, אשר נכלל קודם לכן בסוכנות הביטוח "איחוד רשת סוכנויות לביטוח בע"מ". לפרטים נוספים, ראו דיווח מיידי של החברה מיום 17 באוגוסט 2017, מס' אסמכתא: 2017-01-071710.

יחידות הביטוח הכללי - במסגרת פעילות ביטוח כללי נכללות היחידות הבאות:

(א) **תחום ביטוח כללי וביטוח משנה** - מרכז את כל פעילויות המטה, מוצרים, סוקרים, חתם ראשי וכן את פעילות מרחב עסקים גדולים ופעילות ביטוח המשנה של החברה בתחום הביטוח הכללי.

במסגרת השנוי הארגוני שבוצע בחודש ספטמבר 2017, כאמור לעיל, מרחב עסקים גדולים ויחידת ביטוח משנה עברו לתחום ביטוח כללי וביטוח משנה מחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה.

(ב) **תחום תביעות ביטוח כללי** - המרכז את פעילות התביעות בתחום זה.

חטיבת השקעות - מרכזת את הידע, המומחיות וכוח האדם הנדרשים לניהול ההשקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה, הכולל את השקעות העמיתים, השקעות נוסטרו, נדל"ן, אשראי, אנליזה, קרנות גידור, השקעות ריאליות, פעילות Private Equity וגזברות.

חטיבת פיננסים ואקטואריה - מרכזת את נושאי הכספים, האקטואריה בביטוח חיים וביטוח בריאות והאקטואריה בביטוח כללי.

ניהול סיכונים - באחריות היחידה לוודא כי מדיניות ניהול הסיכונים מתבצעת על פי בסיס עקבי ואחיד, עבור כל הסיכונים בפעילויות החברה השונות. היחידה משמשת כגורם מטמיע בפועל של מדיניות החברה לניהול סיכונים, מתודולוגית ניהול הסיכונים לרבות נהלי העבודה, תהליכי הדיווח וכלים ממוכנים תומכים, וכגורם המנחה לנושא ניהול הסיכונים בחברה ולאגפי החברה השונים. במהלך פברואר 2018 עבר התחום מחטיבת הפיננסים ואקטואריה לכפיפות ישירה למנכ"ל החברה.

חטיבת הטכנולוגיות - מרכזת את יחידת שירותי המחשוב המספקת את שירותי מערכות המידע לקבוצה במסגרת מגדל טכנולוגיות בע"מ ("מגדל טכנולוגיות") ואת יחידת אבטחת המידע.

יחידת מטה החברה - אחראית על פעילות יחידות האכיפה הפנימית והבקרה, תחום משאבי אנוש, הארגון והשיטות, השיווק ויחידת תלונות הציבור.

במהלך 2017 עבר ליחידת מטה החברה גם תחום מנהל, לוגיסטיקה ורכש וכן האחריות על היערכות לשעת חירום אשר נכללו קודם לכן בחטיבת הטכנולוגיות.

מזכירות החברה ומערך הייעוץ המשפטי הנמצאים בכפיפות ישירה למנכ"ל החברה.

מערך הביקורת פנימית משמש את חברות הקבוצה. המבקרת הפנימית כפופה ליו"ר הדירקטוריון.

פעילויות סוכנויות הביטוח של הקבוצה מרוכזות בעיקרן במגדל סוכנויות.

20.2 מצבת עובדי הקבוצה⁶⁷

בהתאם לתחומי הפעילות הנזכרים בחלק ב' לדוח זה, קיימות חטיבות/יחידות שונות (כגון עובדי חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה, השקעות, פיננסים ואקטואריה, יחידת מטה החברה, חטיבת טכנולוגיות וכו') אשר מספקות שירותים ליותר מתחום אחד מתחומי הפעילות, לפיכך אין בקבוצה חלוקה ברורה לגבי שיוך כלל העובדים בהתאם לתחומי הפעילות האמורים.

נכון ליום 31 בדצמבר 2017, הועסקו בקבוצה 4,941 עובדים (מתוכם 20 עובדים המועסקים באמצעות חברות כוח אדם), לעומת 4,397 עובדים (מתוכם 60 עובדים שהועסקו באמצעות חברות כוח אדם) נכון ליום 31 בדצמבר 2016.⁶⁸

ניתן לחלק את מצבת העובדים בקבוצה למועד הנ"ל (במונחי משרה מלאה, כולל עובדים המועסקים באמצעות חברות כוח אדם) בהתאם לחלוקה הבאה ובהתאם למבנה הארגוני המובא להלן:

⁶⁷ מובהר, כי בסעיף זה ההתייחסות הינה לנתונים אודות מועסקים שהינם עובדי הקבוצה, או עובדים המועסקים באמצעות חברות כוח אדם כמפורט להלן, ואינם כוללים עובדים המועסקים על-ידי דפוסי העסקה אחרים, כגון עובדים המועסקים על-ידי נותני שירותים לחברה. כמו כן, מצבת עובדי הקבוצה כוללת עובדים/ות בחופשת לידה ובחופשה ללא תשלום, אשר נכון ליום 31.12.2017 הסתכם מספרם בכ-240 עובדים לעומת כ-190 נכון ליום 31.12.2016.

⁶⁸ הנתונים לגבי מצבת העובדים אינם כוללים עובדים המועסקים על-ידי חברות המוחזקות בשיעור של 50% ומטה שאינן מהותיות.

מספר עובדים נכון ליום 31 בדצמבר 2016	מספר עובדים נכון ליום 31 בדצמבר 2017	החטיבה/יחידה
139	288	הנהלת הקבוצה ופונקציות המטה ⁽¹⁾ ⁽²⁾
1,545	1,510	חטיבת חסכון ארוך טווח, בריאות ואיכות חיים ⁽³⁾ ⁽⁴⁾
636	1,113	חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה ⁽³⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾
56	101	תחום ביטוח כללי וביטוח משנה ⁽⁵⁾
165	167	תחום תביעות ביטוח כללי
83	84	חטיבת השקעות
223	190	חטיבת פיננסים ואקטואריה ⁽⁴⁾
450	368	חטיבת טכנולוגיות ⁽²⁾ ⁽⁷⁾
22	23	מערך הביקורת הפנימית
1,073	1,092	סוכנויות ביטוח של הקבוצה ⁽⁶⁾
5	5	אחר ⁽⁷⁾
4,397	4,941	סה"כ

⁽¹⁾ הנהלת הקבוצה ופונקציות המטה כוללות את מנכ"ל החברה, יחידת מטה החברה, מזכירות החברה ומערך הייעוץ המשפטי.

⁽²⁾ במהלך שנת 2017, כ-140 עובדי תחום מנהל, לוגיסטיקה ורכש עברו מחטיבת טכנולוגיות למטה החברה.

⁽³⁾ במהלך שנת 2017, כ-390 עובדי מרכז שירות הלקוחות ויחידת שירות הסוכנים עברו מחטיבת חסכון טווח, בריאות ואיכות חיים לחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה.

⁽⁴⁾ במהלך שנת 2017, מחלקת עמלות סוכנים שמנתה 36 עובדים עברה מחטיבת פיננסים ואקטואריה לחטיבת חסכון טווח, בריאות ואיכות חיים.

⁽⁵⁾ במהלך שנת 2017, יחידת ביטוח משנה ומרחב עסקים גדולים שכללו 60 עובדים והשתייכו בסוף שנת 2016 לחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה, מוזגו עם תחום ביטוח כללי לתחום ביטוח כללי וביטוח משנה.

⁽⁶⁾ בנובמבר 2017, כ-25 עובדי מוקד מכירות ביטוח כללי עברו מסוכנויות הביטוח של הקבוצה (מסוכנות איחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ) לחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה.

⁽⁷⁾ אחר - כולל את דאטה קאר.

שינויים מהותיים במצבת העובדים

מעבר לשינויים במבנה הארגוני שחלו בשנת הדוח, כפי שפורטו בהערות הנלוות לטבלה לעיל, העלייה במצבת העובדים בסוף שנת 2017 לעומת סוף שנת 2016 נובעת בעיקרה מקליטת פעילויות שבוצעו על ידי נתני שירותים לחברה בחטיבת חסכון ארוך טווח, בריאות ואיכות חיים, בחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה ובחטיבת הטכנולוגיות (כ-300 עובדים). בנוסף לכך, הגידול במצבת העובדים נובע ברובו מהקצאת משאבים נוספים לטובת השירות למבוטחים ולסוכנים.

20.3 תיאור השקעות החברה בהדרכה ופיתוח ארגוני

הקבוצה משקיעה בהדרכות מקצועיות לעובדים ולסוכנים, בהתאם לתפקיד העובד והחטיבה בה הוא פועל, והיא פועלת על פי תכנית הדרכה ופיתוח ארגוני התומכת בהשגת היעדים העסקיים שהוצבו על-ידיה בכל היחידות הארגוניות באופן שוטף, בגמישות ובהתאם לצרכים, ובין היתר שולחת את עובדיה להשתלמויות מקצועיות, כנסים והדרכות רלוונטיות.

לקבוצה תכניות הדרכה ייעודיות לקידום הערוץ הניהולי והמקצועי וכן הכשרות מקצועיות לעובדים חדשים במערכי השירות והתפעול, המותאמים לצרכיה המקצועיים של הקבוצה. בנוסף, מקיימת הקבוצה מעת לעת סדנאות העשרה לעובדי הקבוצה בנושאים מגוונים.

20.4. הטבות וטיבם של הסכמי העסקה/חתימה על הסכם קיבוצי

מרבית עובדי החברה ומגדל מקפת מועסקים תחת הסכם קיבוצי כמפורט בסעיף 20.4.1 להלן. שאר עובדי הקבוצה מועסקים באמצעות הסכמים אישיים כאמור בסעיף 20.4.2 להלן.

20.4.1. הסכם קיבוצי

לחברה ולמגדל מקפת הסכם קיבוצי עם הסתדרות העובדים הכללית החדשה, שהוכרה כארגון היציג בקרב עובדי החברה ומגדל מקפת.

ההסכם הקיבוצי חל על מרבית עובדי החברה ומגדל מקפת המועסקים על-ידיהן במועד חתימת ההסכם, וכן על עובדים שיתקבלו לעבודה בחברה ומגדל מקפת החל ממועד חתימת ההסכם הקיבוצי. ההסכם הקיבוצי אינו חל על עובדים בדרג של מנכ"ל, משנה למנכ"ל, וסמנכ"לים, וכן אינו חל על עובדים המשמשים בתפקידים שזוהו ופורטו בהסכם. ההסכם הקיבוצי אינו חל על חברות אחרות בקבוצה (שאינן מגדל ביטוח או מגדל מקפת).

תקופתו המקורית של ההסכם הקיבוצי הייתה בין ה-1 לינואר 2015 ועד ליום 31 לדצמבר 2017, וביום 23 בנובמבר 2017 הוסכם על הארכת תוקף ההסכם הקיבוצי לשנה נוספת עד ליום 31 בדצמבר 2018. בהתאם לאמור בהסכם ולהארכתו, גם בשנה זו, כבכל שנה, תינתן תוספת שכר בשיעור של 3.5%, לעובדים הקבועים עליהם חל ההסכם הקיבוצי המועסקים במועד התשלום.

בתקופת תוקפו של ההסכם הקיבוצי הצדדים ישמרו על שקט תעשייתי הדדי לגבי העניינים והנושאים שהוסדרו בהסכם.

לפירוט נוסף אודות תנאי השכר והתנאים הנלווים העיקריים הכלולים במסגרת ההסכם הקיבוצי, וכן לאומדן העלויות בגין יישום ההסכם, ראה דוחות מיידים של מגדל אחזקות מיום 17 בפברואר 2015, מספר אסמכתא: 2015-01-033544 ומיום 23 בנובמבר 2017 מספר אסמכתא: 2017-01-103633 וכן באור 32 לדוחות הכספיים.

20.4.2. הסכמי עבודה אישיים

יחסי העבודה בין הקבוצה לעובדיה (למעט העובדים הכפופים להסכם הקיבוצי כמפורט לעיל) מושתתים על הסכמי עבודה אישיים. הסכמי העבודה האישיים מגדירים את תנאי העסקתם לרבות משכורת בסיס, תנאים סוציאליים ותנאים נלווים, וכן תנאי סיום העסקה.

בקבוצה קיימות מספר קבוצות עובדים, המתוגמלים מעבר לשכר הבסיסי, גם בשכר הנגזר מביצועים או על-פי עמידה ביעדים.

לעניין תגמול נושאי משרה ראה סעיף 20.5 להלן.

20.5. מדיניות ועקרונות תגמול נושאי משרה**20.5.1. מדיניות תגמול הגופים המוסדיים**

ביום 30 ביוני 2014 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים מדיניות תגמול לשנים 2014-2016, בהמשך לחוזר הממונה על שוק ההון מיום 10 באפריל 2014 ("חוזר הממונה המקורי"). במהלך החודשים דצמבר 2015 ופברואר 2016 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים עדכון למדיניות התגמול האמורה בהתאם להוראות חוזר הממונה מיום 7 באוקטובר 2015, מדיניות תגמול בגופים מוסדיים ("החוזר המעודכן"). ביום 24 בנובמבר 2016 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים מדיניות תגמול לשנים 2017-2019 בהתאם לחוזר הממונה המקורי, החוזר המעודכן וחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016. במדיניות תגמול הגופים המוסדיים נקבעו הוראות פרטניות לגבי רכיבי השכר של "בעל תפקיד מרכזי" שזוהו ככאלה על-פי חוזר הממונה.

לפירוט עיקרי ההסדרים שנקבעו במדיניות התגמול, ראה גם באור 3.38 לדוחות הכספיים.

ביום 8 בנובמבר 2017 אישרה האסיפה הכללית של החברה, לאחר אישור דירקטוריון החברה ביום 7 בנובמבר 2017, שינויים במדיניות התגמול של החברה וזאת בהמשך להחלטת דירקטוריון החברה על שינוי מדיניות התגמול של החברה מאז עדכונה בחודש נובמבר 2016 ולאור רצון החברה לעדכן את מדיניות התגמול בעקבות סוגיות שעלו במהלך יישום המדיניות הנוכחית.

ביום 22 בנובמבר 2017 אושרו השינויים במדיניות התגמול גם בישיבות הדירקטוריון של מגדל מקפת ויוזמה.

לפירוט אודות עיקרי השינויים המוצעים במדיניות התגמול ביחס למדיניות התגמול הנוכחית של החברה ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 7 בנובמבר 2017 מספר אסמכתא: 2017-01-097540.

עיקרי מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים מתפרסמת אף באתר האינטרנט של החברה בקישור הבא:

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/Investorsconnection/Pages/RewardPolicy.aspx>

20.6. קבוצת נושאי המשרה הבכירה

נכון למועד הדוח, קבוצת נושאי המשרה הבכירה (שאינם דירקטורים) בקבוצה מונה 14 עובדים והיא כוללת את נושאי המשרה הבכירה המפורטים בתקנה 26א בפרק פרטים נוספים על התאגיד ("המנהלים הבכירים").

נושאי המשרה⁶⁹ מועסקים על-פי הסכמים אישיים, המפרטים את תנאי העסקתם.

לפרטים אודות השכר והתגמולים שניתנו בשנת 2017 לרבות תנאי העסקתם של מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה ובתאגידים שבשליטת החברה, ראה תקנה 21 בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

20.7. שינויים בנושאי משרה בכירה בחברה

20.7.1. ביום 25 במאי 2017 הודיע מר שי בסון, מנהל חטיבת הטכנולוגיות, ממונה אבטחת מידע, מנהל מערכות מידע ומנהל רציפות עסקית של החברה על רצונו לפרוש מכלל תפקידיו בקבוצה. בהמשך להודעה האמורה, ביום 31 באוגוסט 2017, פרש מר שי בסון מתפקידו. לפרטים נוספים, ראו דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 25 במאי 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-053736.

20.7.2. ביום 24 ביולי 2017 הודיעו מר אמיל וינשל, אשר כיהן באותה העת כמנהל חטיבת לקוחות וערוצי הפצה של החברה, ומר ניצן צעיר הרים, אשר כיהן באותה העת כמנהל תחום ביטוח כללי של החברה, על רצונם לפרוש מכלל תפקידיהם בקבוצה. בהמשך להודעות האמורות, ביום 31 באוגוסט 2017 פרשו מר אמיל וינשל ומר ניצן צעיר הרים מתפקידיהם. לפרטים נוספים, ראו דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 24 ביולי 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-076494.

⁶⁹ מאז 2010 מסווגת הקבוצה כ"נושאי משרה" על פי חוק החברות, את מנהליה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה מנהלים אשר נושאים בתואר "סמנכ"ל" ואשר הינם כפופים ישירות למנכ"ל. כמו כן, נכללים במסגרת הסיווג מנהלים אשר ממלאים תפקידים אשר על פי מהותם ותוכנם, לרבות ביחס לגופים מוסדיים בחברות מאוחדות על פי ההסדר התחיקתי החל עליהם, תפקידים המחייבים כפיפות למנכ"ל או שיש לגביהם הוראות רגולציה המעידות על היותם בתפקיד אשר מהבחינה המהותית הינם "נושאי משרה". לעומת זאת, מנהלים הנושאים תואר "סמנכ"ל" אך אינם כפופים בפועל למנכ"ל ותפקידם מבחינת תכנון ומהותו אינו תואם את התואר אותו הוא נושא, אינם נכללים בגדר מי שהחברה רואה בו "נושא משרה" על פי חוק החברות, וזאת לאור בחינה של התוכן והמהות שנלווים לסוגי התפקידים שבהם מכהנים המנהלים. לסיווג האמור לא הייתה השלכה על המנהלים הנכללים בגדר "נושאי משרה בכירה של התאגיד" כפי שהם מפורטים בתקנה 26 א' בפרק "פרטים נוספים על התאגיד".

- 20.7.3. ביום 1 בספטמבר 2017 החל מר ליאור רביב את כהונתו כמשנה למנכ"ל המנהל את חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה וממונה שירות של החברה. זאת, לאחר קבלת אישורי הדירקטוריונים של החברה, מקפת ויזמה. עד למינוי האמור, כיהן מר ליאור רביב כסמנכ"ל, מנהל מערך התפעול והשירות של החברה ומגדל מקפת, מאז שנת 2010.
- 20.7.4. ביום 1 בספטמבר 2017 החלה גב' נטע איכר את כהונתה כסמנכ"לית המנהלת תחום ביטוח כללי וביטוח משנה של החברה, וזאת לאחר קבלת אישור דירקטוריון החברה. גב' נטע איכר כיהנה עד למועד האמור כסמנכ"ל, נושאת משרה, האחראית על תחום ביטוח המשנה של החברה, ובנוסף כיהנה כמנהלת מרחב מג"ל, האחראית על ביטוח העסקים הגדולים בביטוח כללי.
- 20.7.5. ביום 1 בספטמבר 2017 החלה גב' תמי אוחנה-קול את כהונתה כמשנה למנכ"ל המנהלת את חטיבת הטכנולוגיות של החברה, וזאת לאחר קבלת אישורי הממונה והדירקטוריונים של החברה, מקפת ויזמה. עד למינוי האמור, כיהנה גב' תמי אוחנה קול כסמנכ"ל, מנהלת תחום חסכון ארוך טווח ותשתיות ארגוניות במגדל טכנולוגיות, מאז שנת 2011.
- לפרטים נוספים ביחס למינויים שבפסקאות 20.7.3-20.7.5 לעיל, ראו דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 17 באוגוסט 2017 מספר אסמכתא: 2017-01-071710 ודיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 26 בספטמבר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-084139.
- 20.8. לפירוט אודות שינויים בדירקטוריון החברה ושינויים נוספים בנושאי המשרה הבכירה בחברה בשנת הדוח ראה סעיף 2.4.7 בחלק א' לעיל.

21. שיווק והפצה

21.1. כללי

ערוצי השיווק וההפצה העיקריים של הקבוצה בתחומי הפעילות של החברה הינם:

21.1.1. סוכני וסוכנויות ביטוח

מרבית תכניות הביטוח של הקבוצה משווקות באמצעות סוכני ביטוח וסוכנויות ביטוח, לרבות סוכנויות הביטוח המוחזקות על-ידי הקבוצה.

הקבוצה נמצאת בקשרים עסקיים עם כ-2,800 סוכנויות ביטוח (תאגידים⁷⁰) וסוכני ביטוח ("סוכנים") הפזורים ברחבי הארץ. הקבוצה קשורה עם מרבית הסוכנים בעסקי ביטוח חיים, פנסיה וגמל, ביטוחי בריאות וביטוח כללי והם מבצעים את עיקר המכירות של הקבוצה.

ערוץ ההפצה באמצעות הסוכנים הינו ערוץ ההפצה המשמעותי של החברה. חלק מפעילות השיווק וההפצה באמצעות סוכנים, מתבצע אף באמצעות סוכנויות ביטוח בשליטת הקבוצה באמצעות מגדל סוכנויות שהבולטות שבהן הינן מבטח סימון, שגיא יוגב ושחם בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך והבריאות בקבוצה, ופלתורס ואורלן סוכנויות ביטוח בתחום הביטוח הכללי בקבוצה.

21.1.2. הפצה ישירה

במסגרת זו, השיווק וההפצה של מוצרי הקבוצה נעשה במישרין, באמצעות עובדי הקבוצה. עיקר הפעילות במסגרת ערוץ ההפצה הישירה הינה בענפי הפנסיה והגמל באמצעות משווקים פנסיוניים.

במסגרת ערוץ הפצה זה, קיימות התקשרויות ישירות מול מעסיקים, ועדי עובדים/ארגוני עובדים המאפשרים הצטרפות יזומה לקרנות הפנסיה/קופות הגמל

⁷⁰ חלק מסוכני הביטוח הינם תאגידים המעסיקים עובדים, כאשר מספר העובדים באותה סוכנות אינו כלול במסגרת המספר לעיל.

שבניהול הקבוצה, כמו גם השתתפות במכרזים המתפרסמים על-ידי מעסיקים/ארגוני עובדים.

חלק מהפוליסות הקבוצתיות בביטוח חיים ובביטוח בריאות משווקות במכירה ישירה על-ידי הקבוצה, בעיקר באמצעות השתתפות במכרזים.

בנוסף, למגדל מוקד טלפוני לשיווק ביטוחי פרט (ריסק מוות ובריאות), נסיעות לחו"ל וביטוחי קולקטיב במסגרת ביטוח כללי.

עיקר פעילות השיווק וההפצה הישירה בביטוח כללי הינה מול לקוחות גדולים כגון חברות שעיסוקן ברכב, או שברשותן צי רכב, בנקים למשכנתאות, או השתתפות במכרזים של לקוחות שונים.

21.1.3. **תאגידים בנקאים** - ערוץ הפצה זה כולל את ההפצה והשיווק של מוצרים בענפי הגמל והפנסיה באמצעות יועצים פנסיונים בסניפי הבנק (פעילות שאינה מהותית).

21.1.4. **אי תלות בערוצי הפצה**

בשנת 2017 אין לקבוצה, סוכן בודד שהיקף הפרמיות שלו עולה על 10% מהיקף הפרמיות בכל תחום פעילות רלבנטי.

לפירוט אודות הפרמיות ודמי הגמולים שהתקבלו בשנת 2017 דרך הסוכנויות שבשליטת הקבוצה ראה להלן.

21.1.5. **שיעור פעילות ההפצה והשיווק בחלוקה בין הערוצים השונים**

בענפי הפנסיה והגמל, שם מבוצע עיקר הפעילות ישירה, חלקם של ערוצי ההפצה במונחי פרמיות ודמי גמולים הינו כדלקמן:

פנסיה - הפצה באמצעות סוכנים כ-68% מדמי הגמולים בשנת 2017 (לעומת כ-69% בשנים 2016 ו-2015), הפצה ישירה כ-31% בשנת 2017 (לעומת כ-30% בשנים 2016 ו-2015) והפצה באמצעות תאגידים בנקאיים כ-1% מדמי הגמולים (בדומה לשנים 2016 ו-2015).

גמל - הפצה באמצעות סוכנים כ-44% מדמי הגמולים בשנת 2017 (בדומה לשנים 2016 ו-2015), הפצה ישירה כ-47% (לעומת כ-44% בשנת 2016 ו-כ-43% בשנת 2015) והפצה באמצעות תאגידים בנקאיים כ-9% מדמי הגמולים (לעומת כ-11% בשנת 2016 ו-כ-13% בשנים 2015).

הפרמיות ודמי הגמולים שהתקבלו בשנת 2017 דרך הסוכנויות שבשליטת הקבוצה (כולל גם נתונים של סוכני משנה של הסוכנויות האמורות) הינן כדלקמן:

כ-25% מסך עסקי ביטוח חיים בשנת 2017 (לעומת כ-26% בשנת 2016 ו-כ-27% בשנת 2015), כ-25% מסך עסקי הפנסיה בשנת 2017 (לעומת כ-26% בשנת 2016 ו-כ-27% בשנת 2015), כ-14% מסך עסקי הגמל בשנת 2017 (לעומת כ-15% בשנת 2016 ו-כ-14% בשנת 2015), כ-24% מעסקי הבריאות בשנת 2017 (לעומת כ-25% בשנים 2016 ו-2015) וכ-10% מעסקי ביטוח כללי בשנת 2017 (לעומת כ-8% בשנים 2016 ו-2015).

לפרטים אודות מצבת כוח האדם של סוכנויות הביטוח שבשליטת הקבוצה, ראה הטבלה שבסעיף 20.2 לעיל.

21.2. **הסדרת פעילות הסוכנים/המשווקים הפנסיונים/יועצים פנסיוניים**

פעילות הסוכנים מפוקחת אף היא על-ידי הממונה, והוראות חוק חוזה ביטוח, חוק הפיקוח וחוק השיווק והייעוץ (בכל הקשור למוצרים הפנסיוניים), חלות גם על פעילותם ובכלל זה הרישיונות הנדרשים לפעילותם של הסוכנים ודרכי פעילותם.

ככלל, תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), התשס"ו-2006, מסדירות את שיעורי ואופן עמלת הפצה המקסימלית שישולמו ליועץ פנסיוני במוצרי הגמל והפנסיה ("תקנות הפצה").

21.2.1. שינויים מהותיים בדינים המתייחסים לערוצי הפצה שפורסמו במהלך תקופת הדוח:

(א) ניתוק עמלות מדמי ניהול

בחודש ינואר 2017 פורסם תיקון מס' 20 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשע"ו-2016 ("תיקון 20"), שעניינו איסור על קיומה של זיקה בין גובה דמי הניהול שייגבו מעמית מצטרף לקופת גמל ובין גובה עמלת הפצה המשולמת לסוכן הביטוח, בקשר עם צירוף העמית לקופת הגמל.

מועד תחילתו של התיקון לחוק הינו ביום 1 באפריל 2017, אך אינו חל על הצטרפות עמית לקופת גמל קודם לכן.

נכון למועד הדוח, החברה תיקנה את הסכמי הפצה בקשר עם המוצרים והתוכניות הרלוונטיות של החברה מול סוכני וסוכנויות הביטוח, כך שנותקה הזיקה, ככל שהייתה, בין חישוב העמלות לדמי הניהול.

לתיקון האמור עשויה להיות השפעה על אופי התגמול בגין מכירות מוצרי חיסכון ארוך טווח ועל תמהיל המכירות של סוגי המוצרים בין סוכנים לבין ערוצי הפצה הישירים.

נכון למועד הדוח, אין ביכולתה של החברה להעריך את ההשלכות הצפויות כתוצאה מתיקון 20.

(ב) טיוטת תיקון תקנות הפצה

בחודש מרס 2017, פורסמה טיוטה שנייה של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה) (תיקון), התשע"ז-2017. הטיוטה מציעה בין היתר, לקבוע כי עמלת הפצה אשר תשלום לבעל רישיון בגין עסקאות, תהיה בדרך של תשלום כספי בלבד ולא באמצעות הטבות אחרות. נוסף על האמור מבקשת הטיוטה לתקן את הגדרת "קופת גמל" כך שתכלול את רוב סוגי המוצרים הפנסיוניים כהגדרתם בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), תשס"ה-2005 (למעט קרן פנסיה ותיקה, קופת ביטוח מבטיחת תשואה וקופת גמל מבטיחת תשואה). תיקון ההגדרה כאמור, יאפשר תשלום עמלת הפצה ליועצים פנסיוניים בגין שיווק המוצרים אשר יכלול בהגדרת "קופת גמל". עוד מבקשת הטיוטה לקבוע כי ליועץ תהיה אפשרות לחתום על הסכמי הפצה עם חברה מנהלת בתנאים שונים לגבי קבוצות מוצר שונות.

להערכת החברה, ככל שהטיוטה תהפוך לתקנות מחייבות, לא צפויה השלכה מהותית על פעילות החברה.

(ג) הליך שיווק פנסיוני בעת צירוף לביטוח - הבהרה

בחודש פברואר 2018 פורסמה על ידי הממונה הבהרה בעניין הליך שיווק פנסיוני בעת צירוף למוצר ביטוח פנסיוני ("הבהרה"), הבהרה מחדדת ומדגישה כי בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005, סוכן ביטוח פנסיוני שמבצע עסקה לגבי מוצר פנסיוני עבור לקוח, לרבות צירוף למוצר פנסיוני, מחויב בביצוע הליך שיווק פנסיוני הכולל, בין היתר, חובת ברור צרכי הלקוח וחובת נימוק בכתב את המלצתו של הסוכן ללקוח בנוגע למוצר הפנסיוני. עוד מדגישה הבהרה כי בהתאם להוראות החוק לעיל, כאשר לא מבוצע הליך שיווק פנסיוני כאמור, גוף מוסדי אינו רשאי לשלם עמלת הפצה לסוכן בגין צירוף מבוטח.

בחודש מרס 2018 הודיעה הממונה לגופים המוסדיים כי לאור פניות שהתקבלו במשרדי הממונה בנוגע להיערכות הנדרשת ליישום ההבהרה, הממונה לא תראה כהפרה מצב שבו חברה מנהלת תשלום עמלת הפצה לסוכן ביטוח פנסיוני, עד ליום 30 בספטמבר 2018 ("תקופת היערכות") בגין עסקה ללא הליך שיווק פנסיוני, שבוצעה עובר להבהרה. לקוח אשר לא נערך לו הליך שיווק פנסיוני עד תום תקופת היערכות, יפעל הגוף המוסדי להחזרת עמלת הפצה ששולמה בתקופת היערכות.

להערכת החברה, יישום ההבהרה האמורה עשוי להביא לצמצום בהיקף העמלות המשולמות לסוכנים בגין מכירות מוצרי הפנסיה והגמל, במקביל לצמצום בהיקף המכירות של מוצרים אלה על ידי הסוכנים, תוך הגדלת היקף המכירות של מוצרי החברה באמצעות ערוצי הפצה הישירים.

על אף האמור לעיל, נכון למועד הדוח, החברה אינה יכולה להעריך את ההשלכות המצרפיות, לרבות השפעתן, על כלל פעילותה.

לעניין נושא ההסדרה בין גורם מתפעל לגורם משווק ראה סעיף 6.3.13 לעיל.

המידע בכל הקשור ליישום ו/או להערכות החברה בכל הקשור ליישום ההוראות הנ"ל הינו מידע "צופה פני עתיד" כהגדרתו בחוק ניירות ערך, וככל שמדובר בטיטות, הוא מתבסס על ההוראות המוצעות כיום, כאשר אין כל בטחון שזה יהיה הנוסח הסופי וטרם ידוע אם במקביל יוכנסו תיקונים נוספים או לא. כמו כן הנ"ל מבוסס על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה, לרבות דרכי פעולה שבהם יבחרו הגופים הפועלים בשוק, וכן הערכות אלה עשויות שלא להתממש אם ישתנו ההוראות או יעודכנו או יישומו באופן אחר מזה החזוי.

21.3. תיאור מבנה העמלות ושיעורי העמלות הממוצעים לפי תחומי הפעילות

21.3.1. תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך

(א) סוכנים

הקבוצה משלמת לסוכנים עמלות בשיעורים משתנים בגין שיווק המוצרים ושיעור העמלה משתנה בהתאם לתכנית הנמכרת ובהתאם להסכמים פרטניים שנחתמים עם הסוכנים. לעניין ניתוק העמלות מדמי הניהול וההתאמות שיידרשו כחלק מהערכות החברה ליישום תיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' 20), התשע"ז-2017 ראה סעיף 21.2.1(א) לעיל.

(1) מבנה העמלות בביטוח חיים

- **עמלות שוטפות** - העמלות המשתלמות לסוכנים הינן "עמלות שטוחות", דהיינו עמלה המשתלמת בשיעור דומה במשך מספר שנים ולאחר מכן, ברוב ההסכמים, תשלום עמלות בשיעור הנמוך, בדרך כלל, משיעור העמלה השטוחה (ברוב תכניות הביטוח המשוקות על-ידי הקבוצה "העמלה השטוחה" משתלמת במשך 15 שנה). יצוין כי, ביחס לחלק ממוצרי ביטוח חיים, העמלה משתלמת בשיעור קבוע לאורך כל תקופת הביטוח, וכן קיימת אפשרות לתשלום העמלה בשיעורים משתנים לאורך תקופת הביטוח. בנוסף, במוצרים מסוימים משתלמת עמלה בשיעור קבוע מצבירה לאורך כל תקופת הביטוח.
- בקשר עם האמור לעיל, יצוין כי בעקבות כניסתו לתוקף של תיקון 20 הנדון לעיל, בגין חלק מהתכניות ששווקו טרם ה-1 באפריל 2017, ממשיכה להשתלם עמלה מדמי הניהול מצבירה ומדמי הניהול מפרמיה, בנוסף למנגנון העמלות המתואר

- עמלות בגין מכירות - בדרך כלל עמלה חד פעמית אשר נגזרת, בדרך כלל, מהיקף המכירות ומעמידת הסוכן ביעד המכירות שנקבע לו ובחלק מהמקרים מעמידת הסוכן ביעד שימור התיק. בחלק מפוליסות ביטוח החיים העמלה מחושבת כפונקציה של פרמטרים המשפיעים על רווחיות המוצר, לרבות הסדרים המתייחסים לביטולי פוליסות. בנוסף, מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים ו/או מענקים נוספים.
- במוצרי ביטוח מסוימים - משתלמות עמלות הנגזרות מהיקף העברת כספי חיסכון מקופות ו/או תוכניות ביטוח שאינן של החברה ו/או היקף הפקדות חד-פעמיות.

(2) מבנה העמלות בגין שיווק מוצרי הפנסיה

- עמלות שוטפות - העמלות משתלמות מדמי גמולים והינם בשיעור קבוע מדמי הגמולים הנגבים בפועל ובמקרים מסוימים הינה בשיעור קבוע מהצבירה.
- בקשר עם האמור לעיל, יצוין כי בעקבות כניסתו לתוקף של תיקון 20 הנדון לעיל בגין תכניות מסוימות ששווקו טרם ה-1 באפריל 2017, משתלמת עמלה מדמי הניהול מצבירה ועמלה מדמי גמולים תוך התחשבות ברווחיות המוצר.
- עמלת שימור תיק - בשנת הדוח שולמה לסוכנים מסוימים עמלה בסכומים שאינם מהותיים, שהותנתה בעמידה ביעדי שימור תיק וביעדי היקף מכירות.
- עמלות בגין מכירות - הקבוצה משלמת עמלה הנגזרת, בדרך כלל, מהיקף המכירות ומעמידה ביעד המכירות, ובחלק מהמקרים מעמידה ביעד שימור התיק שנקבעו כפונקציה של פרמטרים המשפיעים על רווחיות המוצר וכפוף לביטולים כמתואר לעיל ביחס לעמלות ביטוח חיים. בנוסף, מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים ו/או מענקים נוספים.

(3) מבנה העמלות בגין שיווק מוצרי הגמל

- עמלות שוטפות - המשולמות לסוכני ביטוח בגין שיווק קופות הגמל והינן בשיעור קבוע מהצבירה.
- בקשר עם האמור לעיל, יצוין כי בעקבות כניסתו לתוקף של תיקון 20 הנדון לעיל, בגין תכניות ששווקו טרם ה-1 באפריל 2017, משתלמת עמלה מדמי הניהול מצבירה.
- עמלות הנגזרות מהיקף העברת כספי חיסכון מקופות שאינן של החברה.

(ב) משווקים פנסיונים

החברה מתגמלת את המשווקים הפנסיונים בענפי החיסכון ארוך הטווח, ביטוח חיים ובריאות על עמידה ביעדי מכירות שמשנתנים מעת לעת וכן בגין צירוף עמיתים חדשים. סכום העמלה למשווק מורכב משיעור עמידת המשווק ביעדים שנקבעו, כשהוא מוכפל בעמלת יעד שקלית שנקבעה לו וכן מסכום המתקבל בגין צירוף עמיתים.

(ג) יועצים פנסיונים

התאגידיים הבנקאיים זכאים לעמלת הפצה בהתאם לתקנות ההפצה ועל פי ההסכמים שנחתמו עימם.

(ד) שיעור עמלות ממוצעות

להלן פירוט של שיעור העמלות הממוצע (באחוזים) בתחום:

2015	2016	2017	
ביטוח חיים			
6.4	6.6	6.6	שיעור מפרמיה
34.6	33.5	32.2	בשנה הראשונה - שיעור מפרמיה משוננת חדשה ⁽¹⁾
פנסיה			
2.6	1.9	1.4	שיעור מדמי גמולים
גמל			
0.2	0.2	0.2	שיעור מנכסים מנוהלים ממוצעים

מגמת הירידה בשיעור העמלה מדמי הגמולים בפנסיה הינה תוצאה של הגברת התחרות והמשך השחיקה בשיעור דמי הניהול בפנסיה.

21.3.2 תחום ביטוח בריאות

(א) **ביטוחי פרט** - הקבוצה משלמת לסוכני הביטוח עמלות בשיעורים משתנים בגין שיווק המוצרים ושיעור העמלה משתנה בהתאם לתכנית הנמכרת.

מבנה העמלות מורכב בדרך כלל מאחד או יותר מהבאים:

(1) עמלות שוטפות - העמלות המשתלמות הינן "עמלות שטוחות", וכן קיימת אפשרות לתשלום עמלה בשיעורים משתנים לאורך תקופת הביטוח, בהתאם להסכמים הפרטניים עם הסוכנים.

(2) עמלות בגין מכירות - חלק מההסכמים עם הסוכנים כוללים עמלה חד פעמית הנגזרת מהיקף המכירות ומעמידת הסוכן ביעד המכירות ובחלק מהמקרים מעמידת הסוכן ביעד שימור התיק שנקבע לו.

(3) בנוסף מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים ו/או מענקים נוספים.

(ב) **ביטוחים קבוצתיים** - העמלות משולמות בשיעור מוסכם מהפרמיה.

להלן פירוט של שיעור העמלות הממוצע (באחוזים) בתחום:

2015	2016	2017	
30.1	26.3	27.1	שיעור מפרמיה

העלייה הקלה בשיעור העמלות הממוצע בשנת 2017 הושפעה מגידול במכירות החדשות, ומנגד הירידה בשיעור העמלות הממוצע בשנת 2016 לעומת שנת 2015 הושפעה מקיטון במכירות החדשות, לפירוט ראה סעיף 2.7 בדוח הדירקטוריון.

21.3.3 תחום ביטוח כללי

העמלה המשולמת לסוכנים בתחום ביטוח כללי מחושבת כשיעור מוסכם מהפרמיות כאשר שיעור העמלה משתנה בהתאם לענף הספציפי.

להלן פירוט של שיעור העמלות הממוצע (באחוזים) בתחום:

2015	2016	2017	
4.8	4.7	4.8	ענף ביטוח רכב חובה
17.7	14.4	16.3	ענף ביטוח רכב רכוש
15.9	15.8	15.9	ענפי רכוש (ללא רכב)
14.2	13.6	13.9	ענפי חבויות
13.4	12.5	13.5	סה"כ

הירידה בשיעור העמלות בענף רכב רכוש בשנת 2016 הושפעה משינוי תמהיל המבוטחים ובפרט מזכייתה של החברה במכרז לביטוח עובדי המדינה.

21.3.4. העמדת הלוואות לסוכנים

לעיתים מעמידה הקבוצה הלוואות לסוכניה, בביטחון תזרימי עמלות עתידיים או בביטחונות אחרים. ההלוואות ניתנות בתנאים מסחריים במסגרת הכללים שנקבעו על-ידי הממונה. לפירוט ראה באור 9 לדוחות הכספיים.

22. ספקים ונותני שירותים

22.1. כללי

הקבוצה רוכשת מוצרים ושירותים ממספר רב של ספקים ונותני שירותים⁷¹. בחירתם של אלה נעשית בהתאם לאיכות וטיב השירות המוצע על ידם, זמינותם, תחומי מומחיותם, התנאים המסחריים שהם מציעים וכו'. בדרך כלל התקשרויות אלו הינן לתקופה בלתי קצובה ואינן כוללות הסדר בלעדיות (יוער כי באופן עקרוני נמנעת הקבוצה, ככל שמתאפשר, מקיומה של "תלות בספק"⁷² אחד, ופועלת ליצירת גיוון בקרב ספקיה).

22.2. ספקי מחשב ותוכנה

הקבוצה קשורה בהסכמים שונים עם ספקי ציוד חומרה, תוכנה ופתרונות מחשוב אחרים, המספקים לה פתרונות טכנולוגיים מגוונים בנושאים של ציוד מחשוב, לרבות שרתים וציוד קצה, תקשורת, מערכות הפעלה ווירטואליזציה, מערכי אחסון וניהול מידע, תוכנות לסוגיהן, בסיסי נתונים, כלי ניטור ובקרה, אבטחת מידע ושירותים מקצועיים אחרים, לרבות שירותי מומחה. חלק מספקים אלה הינם חברות המתמחות במתן שירותים ייעודיים, שלעתים, בעת אירועים משבריים (לרבות בתחום הטכנולוגי), החברה עשויה להידרש לשיתוף פעולה שלהם. התשלומים השוטפים לכל אחד מספקים אלה אינם מהותיים. הספקים הנמנים על קטגוריה זו, ואשר לחברה קיימת תלות בהם, הינם: היטאצי דטה סיסטמס ישראל בע"מ, Microsoft Ltd., Oracle Ltd., א.פ.י.אל תוכנה בע"מ, IBM Ltd., חילן טק בע"מ, SAP SE, א.מ.ת מיחשוב בע"מ וקבוצת Neoxam Portfolio Management.

23. רכוש קבוע ומידע על השקעות במערכות המחשב

23.1. להלן טבלה המרכזת את נכסי המקרקעין המהותיים בבעלות החברה או הנשכרים על-ידה והכלולים ברכוש הקבוע:

מיקום	שטח במ"ר	שימוש עיקרי	בעלות/שכירות
פתח תקוה	62,240	בנייני המשרדים העיקריים של הקבוצה לרבות מרבית פעילות סוכנויות הביטוח המוחזקות על-ידי הקבוצה ("סוכנויות הקבוצה")	בעלות
	5,816	בעיקר משרדים המשמשים את סוכנויות הקבוצה	שכירות
	2,767	שטח שבנייתו טרם הושלמה / טרם אוכלס	בעלות
ראשון לציון	1,004	בנייני סוכנויות הקבוצה	שכירות
	2,902	מרכז שירות לקוחות ותפעול	שכירות
ירושלים	1,000	בנייני סוכנויות הקבוצה	שכירות
	2,755	בנייני סניף הקבוצה בירושלים	חכירה ארוכת טווח
נתניה	1,533	בנייני סוכנויות הקבוצה	שכירות
חיפה	2,527	בנייני סניף הקבוצה בחיפה	בעלות
	1,874	בנייני סוכנויות הקבוצה	שכירויות

יצוין כי ישנם אתרים נוספים בהם הקבוצה שוכרת מבנים לצורך פעילותה ולצורך פעילות הסוכנויות המוחזקות על ידה, בהיקף לא מהותי.

⁷¹ מובהר בזאת, כי בספקים ונותני שירותים הקבוצה איננה כוללת את המשווקים/יועצים הכלולים בערוץ ההפצה והשיווק כמתואר בסעיף 22 לעיל, וכן איננה כוללת את מבטחי המשנה, המתוארים בסעיף 19 לעיל.

⁷² ההגדרת מונח זה בחוזר הממונה לעניין עדכון הוראות בדוח התקופתי של חברות ביטוח.

בחודש ספטמבר 2016 התקשרה החברה בהסכם שכירות ל-15 שנים (עם אופציות להארכה) למשרדים בשטח של כ-2,902 מ"ר באשקלון, אשר אוכלסו במהלך שנת 2017. ההשקעה במשרדים עמדה על כ-3.6 מיליוני ש"ח.

מרכז המחשבים העיקרי המשמש את הגופים המוסדיים בקבוצה מצוי בפתח תקוה. בהתאם להוראות הממונה בעניין ניהול המשכיות עסקית, למרכז המחשבים שני אתרים מרוחקים נוספים הכוללים אתר גיבוי ועותק נוסף (שלישי) של המידע.

לפירוט בדבר העלות המופחתת של קרקע ובנייני משרדים ושיפורים במושכר ופרטים נוספים בדבר הרכוש הקבוע של הקבוצה ראה באור 6 לדוחות הכספיים.

23.2. מידע על השקעות החברה במערכת המחשב

מערכות המחשוב והמידע של הקבוצה חיוניות לניהול עסקיה בכלל ולהתמודדות עם התחרות והרגולציה בפרט. בבעלות החברה מגוון רחב של ציוד מחשוב הכולל שרתים, מערכות אחסון וגיבוי, ציוד תקשורת, עמדות קצה וציוד היקפי אחר, וכן מגוון רחב של זכויות בעלות ו/או שימוש בתוכנות שונות לרבות תוכנות בפיתוח עצמי.

לקבוצה גוף ייעודי, מגדל טכנולוגיות, המשמש כיחידה פנימית לתחום מערכות מידע טכנולוגיות, המספקת את מרבית שירותי המחשוב ליחידות השונות בקבוצה, והיא אשר מפעילה, במידת הצורך, ספקים וחברות תוכנה שונות, לצורך מתן שירותי המחשוב המוענקים לקבוצה. לכו האדם המועסק ביחידה זו, ראה סעיף 20.2 לעיל.

לקבוצה מערכות מידע הכוללות חומרה, תוכנות וציוד נוסף שעלותן המופחתת ליום 31 בדצמבר 2017 הינה כ-267 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-269 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016.

בשנת 2017, השקעות הקבוצה במחשבים ובפיתוח מערכות מידע הסתכמו בסך של כ-132 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-124 מיליון ש"ח בשנת 2016. ראה באורים 4 ו-6 לדוחות הכספיים.

ההשקעות במערכות המחשב מיועדות הן לתמיכה ביעדים האסטרטגיים העסקיים של הקבוצה והן לעמידה בדרישות רגולציה משתנות.

בתקופת הדוח השקעות הקבוצה במערכות המחשב התמקדו, בעיקר בתחומים הבאים: פיתוח מערכות שירות ומכירה לערוצי הפצה ובכלל זה קווי עסקים דיגיטליים, שיפור יכולות מערך השירות ללקוחות הקבוצה לרבות באמצעות מערכות CRM וניהול מוקדי שירות, יישום חוזרי רגולציה שונים, חיזוק יכולות המכירה של זרועות הפצה הישירות, השבחת מערכות ביטוח כללי, תמיכה בפיתוח מוצרי ביטוח חיים, ביטוח בריאות, חיזוק יכולות ההגנה על מידע החברה, לרבות מפני איומי סייבר ושיפור מתמשך של זמינות ויציבות מערכות הייצור.

24. עונתיות

24.1. חיסכון ארוך טווח

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים (וכן בביטוחי בריאות), וההכנסות מדמי ניהול מקרנות הפנסיה וקופות הגמל אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, ניכר בחודש דצמבר גידול מסוים בהפקדות של פרמיות/דמי גמולים לתכניות פנסיוניות, ביחס לשאר חודשי השנה, במטרה למצות את הטבות המס הגלומות בהפקדה לחסכון פנסיוני.

יצוין בהקשר לכך, כי ברבעונים השלישי והרביעי של שנת 2016 וכן בשנת 2017 חלה עליה בהפקדות בעקבות כניסתו לתוקף של תיקון מס' 16 לחוק קופות הגמל, ראה בעניין זה סעיף 6.3.2 לעיל.

להלן התפלגות הפרמיות שהורווחו ברוטו בביטוח חיים⁷³ לפי רבעונים בשנים 2015, 2016 ו-2017 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

⁷³ לא כולל תקבולים בגין חוזי השקעה שהסתכמו בכ-451 מיליון ש"ח בשנת 2017 לעומת כ-447 מיליון ש"ח בשנת 2016 ובכ-846 מיליון ש"ח בשנת 2015.

2015		2016		2017		
באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	
25.0	1,919	23.4	1,832	24.4	2,174	רבעון 1
24.9	1,908	23.3	1,822	23.8	2,126	רבעון 2
24.6	1,885	25.3	1,984	25.3	2,255	רבעון 3
25.5	1,950	28.0	2,197	26.5	2,361	רבעון 4
100.0	7,662	100.0	7,835	100.0	8,916	סה"כ לשנה

להלן התפלגות דמי הגמולים בפנסיה בשנים 2015, 2016 ו-2017 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

2015 ⁷⁴		2016		2017		
באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	
23.3	1,342	23.5	1,480	24.0	1,660	רבעון 1
24.6	1,418	24.0	1,508	24.5	1,694	רבעון 2
25.3	1,460	25.8	1,621	25.4	1,760	רבעון 3
26.8	1,547	26.7	1,680	26.1	1,808	רבעון 4
100.0	5,767	100.0	6,289	100.0	6,922	סה"כ לשנה

להלן התפלגות דמי הגמולים בגמל בשנים 2015, 2016 ו-2017 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

2015		2016		2017		
באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	
22.7	382	22.1	385	21.6	412	רבעון 1
22.5	378	21.9	382	24.7	471	רבעון 2
22.7	381	22.0	384	22.9	437	רבעון 3
32.1	540	34.0	592	30.9	589	רבעון 4
100.0	1,681	100.0	1,743	100.0	1,909	סה"כ לשנה

24.2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוחי רכבים של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם, בדרך כלל בינואר, וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושן הם בדרך כלל בינואר או באפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח לתקופה לפני מס מנוטרלת באמצעות העתודה לסיכונים שטרם חלפו.

במרכיבי ההוצאות האחרים כגון תביעות ובמרכיבי ההכנסות האחרים כגון הכנסות מהשקעות לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח. עם זאת, ראוי לציין, כי עונת חורף קשה עלולה לגרום לעלייה בתביעות בענפי הרכוש, ברבעונים הראשון והרביעי של השנה, וכתוצאה מכך לקטון ברווח לתקופה לפני מס.

בשנת 2017 לא אירעו נזקי חורף בהיקף משמעותי. לעומת זאת, בשנת 2016 אירעו נזקי חורף ברבעונים הראשון והרביעי אשר הוערכו בסכום כולל של כ-6 מיליון ש"ח במונחי ברוטו ובכ-4 מיליון ש"ח במונחי שייר (עיקר הנזקים אירעו ברבעון הרביעי של השנה). כמו כן, בשנת 2015 אירעו נזקי חורף אשר ברבעון הראשון הוערכו בסכום של כ-14 מיליון ש"ח במונחי ברוטו ובכ-5 מיליון ש"ח במונחי שייר, וברבעון הרביעי בסך של כ-33 מיליון ש"ח במונחי ברוטו ובכ-21 מיליון ש"ח במונחי שייר.

⁷⁴ סווג מחדש בהתאם להנחיות רשות שוק ההון ביטוח וחסכון בחוזר גופים מוסדיים 2016-9-3.

להלן התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח כללי לפי רבעונים בשנים 2015, 2016 ו-2017 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

2015		2016		2017		
באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	
31.9	653	29.5	721	31.4	692	רבעון 1
25.1	514	25.1	613	25.5	560	רבעון 2
22.4	458	20.0	488	22.5	494	רבעון 3
20.7	425	25.4	619	20.7	456	רבעון 4
100.0	2,050	100.0	2,441	100.0	2,202	סה"כ לשנה

העלייה במשקל הפרמיות ברבעון הרביעי של שנת 2016 יחסית לרבעון המקביל בשנת 2015 הושפעה בעיקרה מזכיית החברה במרכז ביטוח רכב לעובדי המדינה לשנת 2017, אשר נכנס לתוקף בסוף שנת 2016.

25. נכסים לא מוחשיים

25.1. כללי

הקבוצה משתמשת לצורך פעילותה בשמות החברות ובלוגו שלהן אשר חלקם נרשמו כסימן מסחרי כגון: "מגדל אחזקות" "מגדל ביטוח", "מגדל מקפת" ועוד.

25.2. מאגרי מידע

לגופים המוסדיים בקבוצה מאגרי מידע רשומים שונים, אשר במסגרתם נשמרים הנתונים הנמסרים על-ידי לקוחות הקבוצה. המידע הצבור במאגרים אודות לקוחות, כולל מידע שנמסר על ידם בעת רכישת מוצר ממוצרי הקבוצה וכן מידע נוסף שנמסר לקבוצה, או אשר הקבוצה מאתרת אותו, בקשר עם השירותים הניתנים על ידה (כגון מידע עקב טיפול בתביעות ביטוח וכו'). כמו כן, לגופים המוסדיים בקבוצה מאגרים רשומים אודות סוכני הקבוצה, ספקים, עובדים וכו', פרטים אשר שמירתם במאגר ממוחשב ורישומם מחויבים על פי הוראות הדין. מאגרי המידע משמשים את הקבוצה בתפעול השוטף של עסקיה.

25.3. מוניטין ועודפי עלות

בחברה נרשמו מוניטין ועודפי עלות בעיקר ברכישת סוכנויות ביטוח, תיקי ביטוח, חברות ניהול של קרנות פנסיה וקרן השתלמות.

בשנת 2017 נרשמה הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לפעילות הגמל בסך של כ-6 מיליון ש"ח, לעומת הפרשה בסך כ-21 מיליון ש"ח בשנת 2016 וכ-13 מיליון ש"ח בשנת 2015 (הערך בספרים של יחידת הגמל היה גבוה מהסכום בר ההשבה שלה ולכן הוכר הפסד מירידת ערך, שיוחס במלואו למוניטין).

לפירוט ראה באור 4 לדוחות הכספיים.

26. דיון בגורמי סיכון

26.1. טבלת גורמי הסיכון לגבי פעילות הקבוצה

מידת ההשפעה של גורם הסיכון על פעילות הקבוצה			
גורמי סיכון	השפעה גדולה	השפעה בינונית	השפעה קטנה
סיכוני		V	מצב המשק והתעסוקה
מקרו	V		סיכוני שוק
	V		- סיכון ריבית
	V		- סיכוני שוק (מכשירים הוניים / נכסים ריאליים)
		V	- סיכונים הקשורים במדד המחרים לצרכו
		V	- סיכון מטבע
	V		סיכוני אשראי
סיכונים			סיכוני הביטוח
ענפיים	V		- אריכות חיים לרבות שיעור מימוש גמלא
	V		- תחלואה
		V	- סיכון רעידת אדמה
		V	- יתר סיכוני הביטוח
	V		רמת שימור תיק
		V	ביטוח משנה
	V		תחרות ומתחרים
		V	טעמי הציבור
	V		שינויי רגולציה
	V		תקדימים משפטיים (תביעות ייצוגיות וסמכויות ממונה)
סיכונים לקבוצה	V		תמהיל העסקים
		V	סיכוני נזילות
	V		הליכים משפטיים לרבות סמכויות ממונה
	V		מוניטין
	V		סיכונים תפעוליים
	V		- תלות במערכות מידע
	V		- אבטחת מידע וסייבר
		V	- סיכונים תפעוליים אחרים
		V	סיכוני ציות

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון על הקבוצה הינה על סמך הערכת הנהלת הקבוצה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך דוח זה. ייתכן כי בפועל מידת ההשפעה תהיה שונה, לאור שינויים שיחולו במאפייני פעילות הקבוצה או בתנאי השוק ו/או בהתנהלות הגופים הרגולטוריים המפקחים על פעילות הקבוצה.

החברה מנהלת את תחומי הפעילות שלה, תוך שימוש במתודות של ניהול סיכונים. הקבוצה שמה דגש בפעילותה על ניהול הסיכונים אליהם היא חשופה, וזאת במטרה לזהות ולהעריך את השפעתם הפוטנציאלית של סיכונים אלה על הקבוצה, תוך התייחסות למתאם בין הסיכונים. כמו כן דירקטוריון החברה אישר תאבון סיכון וסיבולת סיכון לסיכונים השונים. לתיאור גורמי הסיכון העיקריים בפעילות הביטוח של הקבוצה וניהולם - ראה באור 3.37. לדוחות הכספיים.

27. הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

27.1. הסכם קיבוצי

לתיאור ההסכם הקיבוצי שבין החברה ומגדל מקפת ובין הסתדרות העובדים הכללית החדשה, שהוכרה כארגון היציג בקרב עובדי מגדל ביטוח ומגדל מקפת - ראה סעיף 20.4.1 לעיל ובאור 32 לדוחות הכספיים.

חלק ה' - היבטי ממשל תאגידי

28. דירקטורים חיצוניים

בחברה מכהנים 3 דירקטורים חיצוניים. לפרוט השינויים שחלו בתקופת הדוח בנוגע לכהונתם של הדירקטורים החיצוניים, ראה סעיף 2.4.7 לעיל. לפרטים אודות הדירקטורים החיצונים בחברה ראה תקנה 26 בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

29. גילוי בדבר מבקר הפנים⁷⁵

המבקרת הפנימית הראשית בחברה נכון למועד פרסום דוח זה, הינה הגב' מיכל לשם ותחילת כהונתה ביום 1 בפברואר 2014. קודם לתפקידה זה, כיהנה הגב' לשם כמנהלת תחום אסטרטגיה בקרה וציות. הממונה על מבקרת הפנים הינו יו"ר הדירקטוריון.

למיטב ידיעת התאגיד, מבקרת הפנים איננה מחזיקה בניירות ערך של התאגיד, למעט החזקת כתבי אופציות ומניות שנכללו בתכניות התגמול לנושאי המשרה בחברה כאמור בבאור 33 בדוחות הכספיים, אשר אין בהן כדי להשפיע על טיב עבודתה של מבקרת הפנים⁷⁶.

תכנית העבודה השנתית של החברה בכל הקשור לעבודות הביקורת הפנימית, מוגשת על-ידי המבקרת הפנימית ומאושרת על-ידי ועדת הביקורת של החברה.

תכנית העבודה לשנת 2017, נגזרת מתכנית עבודה רב שנתית לשנים 2014-2017.

בשנת 2013 נערך בחברה סקר סיכונים והנושאים אשר הועלו בסקר הסיכונים היוו בסיס להכנת התכנית הרב שנתית, כמו גם תוצאות ביקורת קודמות, שינויים ואירועים ארגוניים ותוכניים, חוקים ותקנות והנחיות הרגולציה. במידת הצורך נוספים לתכנית העבודה נושאים, ככל שהמבקרת סבורה כי מן הראוי להכלילם ותכנית העבודה מותירה בידי המבקרת שיקול דעת לשינויים בתכנית בהתחשב בצרכים העולים מדי פעם בפעם מהיקף הפעילות, תוך יידוע ועדת הביקורת. בשנת 2017 החלה בביצוע סקר סיכונים חדש לקביעת תוכנית עבודת הביקורת ל-4 השנים הבאות.

יו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת של הדירקטוריון ומליאתה, המנכ"ל ורואי החשבון של התאגיד מעורבים בקביעת תכנית העבודה.

עסקאות עם בעלי עניין מובאות לדיון ולאישור על ידי הגורמים המוסמכים לאחר שנבחנו על ידי הגורמים המקצועיים. במסגרת תוכנית העבודה בוחנת הביקורת גם עסקאות שאושרו עם בעלי עניין. בדיקת עסקאות מהותיות אחרות, מבוצעת מעת לעת במסגרת תכניות העבודה ועל פי כללי הביקורת המקובלים.

דוחות המבקרת מוגשים בכתב. ככלל, עם הוצאת דוחות ביקורת על-ידי מערך הביקורת הפנימית וכחלק מתהליך העבודה השוטף, מתקיימים דיונים עם המבוקרים על דוחות הביקורת. דוחות הביקורת מוגשים באופן שוטף ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל ולראשי החטיבות לאורך השנה. דוחות ביקורת שמוגשים לחברות בנות נדונים בוועדות ביקורת של החברות הבנות.

כמו כן, מגישה הביקורת הפנימית ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל וליו"ר ועדת הביקורת דוח על מעקב אחר ביצוע תכנית העבודה השנתית (ביצוע מול תכנון).

במהלך שנת 2017 קיימה ועדת הביקורת של החברה 13 ישיבות, מתוכן ב-11 דיונים על דוחות ביקורת.

המבקרת הפנימית הראשית מועסקת במשרה מלאה, בנוסף לצוות עובדים הכפוף לה, בהיקף של 26 עובדי הקבוצה. על צוות זה נמנים גם מבקרים בחברות בנות של הקבוצה, בהן קיימת חובה למנות מבקר פנים או שהחלט, כי ראוי לנוכח ההיקפים והחשיפות למנותם. המבקרת הראשית של הקבוצה מעבירה למבקרים אלה הנחיות מקצועיות להבטחת שמירה על עקרונות הביקורת הכלליים והתקנים המקצועיים המופעלים על-ידה. בחלק מן המשימות הכלולות בתכנית העבודה של המבקרת מסתייעת הביקורת הפנימית גם ביועצים ואנשי מקצוע חיצוניים, בהתאם לסוג ומורכבות הפעילות.

⁷⁵ הגילוי הניתן בדבר מבקר פנים וראה חשבון כמפורט להלן בחלק זה ניתן בהתאם לחוזר המפקח הנזכר במבוא לעיל.

⁷⁶ לפרטים על מניות וניירות ערך אחרים המוחזקים על ידי גב' מיכל לשם, נכון ליום 31 בדצמבר 2017 (למיטב ידיעת התאגיד) ראה דוח מיידי של החברה מיום 4 בינואר 2018 מספר אסמכתא 2018-01-002062.

להלן פרוט שעות הביקורת שהושקעו בקבוצה בשנת 2017:

היקף הביקורת הכוללת בקבוצה	היקף ביקורת בחברה	היקף ביקורת במגדל מקפת ויזמה	היקף ביקורת בסוכנויות
46,565	28,699	10,556	7,310

היקף שעות הביקורת הפנימית נובע מתכנית העבודה של החברה.

המבקרת איננה מסתייעת בגורמים אחרים בקבוצה שאינם יחידת הביקורת או אנשי המקצוע המועסקים על-ידה.

תגמול

מבקרת הפנים הראשית מועסקת על-פי הסכם עבודה אישי.

סך התגמול בגין העסקתה של הגב' מיכל לשם כמבקר פנים בקבוצה כפי שהוכר בדוחות הכספיים לשנת 2017 הסתכם בכ-1.5 מיליון ש"ח. סך התגמול כולל הפרשה למענק שנתי אשר נרשמה על בסיס אומדן בלבד וסכום המענק שישולם בפועל, אם ישולם, עשוי להשתנות והוא כפוף לאישור המוסדות המוסמכים של החברה והגופים המוסדיים בקבוצה. ראה בעניין זה הפירוט המובא בתקנה 21 לגבי יתר נושאי המשרה בחברה.

להערכת הדירקטוריון, תנאי התגמול של המבקרת הפנימית כאמור לעיל, תואמים את מדיניות התגמול של החברה, אין בהם כדי ליצור חשש של השפעה על שיקול דעתה המקצועי של המבקרת הנ"ל.

30. רואה חשבון מבקר

30.1 שם משרד המבקר של החברה ושם השותף המטפל בחברה

רואי החשבון של החברה הינו משרד קוסט, פורר, גבאי את קסירר רואי חשבון ובנוסף סומך חייקין רואי חשבון שהינם מבקרים משותפים בכל החברות המהותיות שבמסגרת הקבוצה.

השותף המטפל מטעם משרד קוסט, פורר, גבאי את קסירר הינו רו"ח ניר מרדכי, והשותפה המטפלת מטעם משרד סומך חייקין הינה רו"ח דבורה ויזל. מועד תחילת כהונתם של משרדי רואי החשבון כרואי חשבון משותפים הינו אפריל 1998.

בחודש ספטמבר 2017 החליטה האסיפה הכללית של החברה לבחור מחדש ברואי החשבון המבקרים המשותפים סומך חייקין וקוסט פורר גבאי את קסירר ולהסמיך את דירקטוריון החברה לקבוע את שכרם לשנת 2017. ראה גם דוח מידי מיום 25 בספטמבר 2017 מספר אסמכתא: 2017-01-084025.

בטבלה שלהלן מפורט שכר רואי החשבון (לא כולל מע"מ) עבור שירותים שניתנו על ידם בשנים 2016-2017 ומספר השעות שהושקעו:

2017					
סה"כ ⁽²⁾	שירותים אחרים	שירותי מס מיוחדים	שירותים הקשורים לביקורת	שירותי ביקורת ⁽¹⁾	
שכר (אלפי ש"ח)					
3,818	1,192	55	195	2,376	החברה
1,055				1,055	חברות מנהלות של קרנות פנסיה וקופות גמל
774		40	30	704	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ והחברות המוחזקות על ידה
105				105	אחר
5,752	1,192	95	225	4,240	סה"כ
שעות					
18,295	4,177	136	613	13,369	החברה
3,961				3,961	חברות מנהלות של קרנות פנסיה וקופות גמל
3,983		80	200	3,703	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ והחברות המוחזקות על ידה
391				391	אחר
26,630	4,177	216	813	21,424	סה"כ

⁽¹⁾ שירותי ביקורת כוללים שכר טרחה בגין ביקורת SOX.

⁽²⁾ מתייחס למלוא השעות ושכר הטרחה שבגין.

כ-1.4% משכר הטרחה בגין שירותי ביקורת שולם לרואי חשבון אחרים.

2016					
סה"כ ⁽²⁾	שירותים אחרים	שירותי מס מיוחדים	שירותים הקשורים לביקורת	שירותי ביקורת ⁽¹⁾	
שכר (אלפי ש"ח)					
3,970	1,138	206	268	2,358	החברה
1,055	-	-	-	1,055	חברות מנהלות של קרנות פנסיה וקופות גמל
714	25	-	35	654	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ והחברות המוחזקות על ידה
173	-	-	50	123	אחר
5,912	1,163	206	353	4,190	סה"כ
שעות					
18,170	3,524	515	971	13,160	החברה
4,009	-	-	-	4,009	חברות מנהלות של קרנות פנסיה וקופות גמל
3,573	63	-	200	3,310	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ והחברות המוחזקות על ידה
744	-	-	260	484	אחר
26,496	3,587	515	1,431	20,963	סה"כ

⁽¹⁾ שירותי ביקורת כוללים שכר טרחה בגין ביקורת SOX.

⁽²⁾ מתייחס למלוא השעות ושכר הטרחה שבגין.

31. אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

החברה מיישמת את הוראות חוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון הנוגעות לבקורות ונהלים לגבי הגילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי של גוף מוסדי ומבצעת את ההליכים הנדרשים בקשר לכך וזאת על פי השלבים ובמסגרת המועדים שנקבעו בחוזרים הנ"ל, ובשיתוף יועצים חיצוניים שנשכרו לביצוע המשימה. במסגרת זאת, אימצה החברה את מודל הבקרה הפנימי של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

31.1. בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל ומנהל חטיבת פיננסים ואקטואריה של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי ומנהל חטיבת פיננסים ואקטואריה הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הינם אפקטיביים על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

31.2. בקרה פנימית על דיווח כספי

במהלך התקופה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2017, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

עם זאת, הגוף המוסדי מצוי בתהליך של פיתוח, שדרוג ו/או החלפה של מספר מערכות מידע, בין היתר, מתוך מגמה לשפר ולייעל את ביצוע התהליכים השונים ו/או את הבקרה הפנימית ו/או את השירות ללקוחות.

הצהרות, דוחות וגילויים בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, בהתאם להוראות חוזרי אחריות ההנהלה מצורפים בפרק 3 לדוח התקופתי.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

עופר אליהו

מנכ"ל

יוחנן דנינו

יו"ר הדירקטוריון

26 במרס 2018

דוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד

פרק 2 - דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד - תוכן עניינים

1 תיאור הקבוצה	1
1 כללי	1.1
1 התפתחויות עיקריות בקבוצה במהלך שנת 2017 ועד למועד פרסום הדוח	1.2
1 הסברי הדירקטוריון למצב עניני התאגיד	2
1 ניתוח המצב הכספי ותוצאות הפעילות	2.1
2 תיאור התפתחות תוצאות הפעילות ברבעון הרביעי של שנת הדוח ("הרבעון המדווח")	2.2
3 תיאור התפתחות תוצאות הפעילות בשנת הדוח ("התקופה המדווחת")	2.3
5 תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך	2.4
7 מידע נוסף על תוצאות עסקי ביטוח חיים	2.5
8 פרטים נוספים בהתפתחות הרווח בביטוח חיים	2.6
8 תחום ביטוח בריאות	2.7
9 תחום ביטוח כללי	2.8
11 הוצאות הנהלה וכלליות	2.9
11 נתונים מאזניים עיקריים מהדוחות הכספיים	2.10
11 מקורות מימון	2.11
12 מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות הקבוצה ובסביבתה העסקית	3
12 סביבה מקרו כלכלית	3.1
13 משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס סולבנסי 2	3.2
14 יעדים ואסטרטגיה עסקית של החברה	4
15 אירועים לאחר תקופת הדיווח	5

דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

דוח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2017 סוקר את השינויים העיקריים בפעילות הקבוצה בתקופת הדוח ("שנת הדוח"). דוח הדירקטוריון הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת.

1. תיאור הקבוצה

1.1. כללי

מגדל חברה לביטוח בע"מ ("החברה" או "מגדל", "מגדל ביטוח"), באמצעות חברות הבנות שלה ("קבוצת מגדל", "הקבוצה"), פועלת בעיקר בתחום הביטוח, הפנסיה והגמל.

בעלת השליטה המלאה בחברה הינה מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ("מגדל אחזקות" ו/או "קבוצת מגדל אחזקות"). נכון למועד דוח זה, חברת אליהו הנפקות, חברה בת בבעלות מלאה של אליהו, מחזיקה כ-68.46% מהון המניות המונפק והנפרע של מגדל אחזקות.

מגדל ביטוח היא חברת הביטוח הגדולה והמובילה בתחום ביטוח החיים וחיסכון לטווח ארוך בישראל¹.

לפרטים נוספים בדבר אחזקות בעלי השליטה במגדל אחזקות, למבנה האחזקות העיקרי של הקבוצה ולתיאור תחומי הפעילות של הקבוצה, ראה סעיפים 2.2, 2.3 ו-3 בחלק א' לדוח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד ("תיאור עסקי התאגיד").

1.2. התפתחויות עיקריות בקבוצה במהלך שנת 2017 ועד למועד פרסום הדוח

לתיאור התפתחויות עיקריות מהותיות בקבוצה ובסביבתה העסקית, שאירעו במהלך שנת הדוח ולאחריה, ראה סעיף 2.4 בחלק א' לפרק תיאור עסקי התאגיד, סעיף 3.1 להלן וכן באור 40 בדוחות הכספיים.

2. הסברי הדירקטוריון למצב עניני התאגיד

2.1. ניתוח המצב הכספי ותוצאות הפעילות

מיליוני ש"ח	2017	2016	שינוי ב-%	2015	10-12/17	10-12/16	שינוי ב-%
תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך							
פרמיות שהורוחו ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים ⁽¹⁾	18,213.5	16,314.2	12%	15,955.9	4,909.5	4,588.9	7%
רווח לתקופה לפני מס	424.0	416.6		278.1	56.3	599.6	
רווח כולל לפני מס	556.6	358.6		112.4	108.8	577.7	
תחום ביטוח בריאות							
פרמיות שהורוחו ברוטו	1,325.7	1,177.2	13%	1,024.5	347.7	309.1	12%
רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	46.6	6.2		(25.7)	(2.6)	18.7	
רווח (הפסד) כולל לפני מס	57.2	2.8		(35.4)	(0.5)	18.4	
תחום ביטוח כללי							
פרמיות שהורוחו ברוטו	2,380.8	2,182.5	9%	2,002.8	573.2	558.1	3%
פרמיות ברוטו	2,202.0	2,440.7	(10%)	2,050.2	455.6	618.7	(26%)
פרמיות בשייר	1,695.1	1,968.7	(14%)	1,639.4	331.1	518.1	(36%)
רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	19.0	(155.9)		136.7	(16.7)	(18.5)	
רווח (הפסד) כולל לפני מס	107.1	(178.0)		57.0	8.2	(33.4)	
סך תחומי הפעילות							
סה"כ פרמיות שהורוחו ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים	21,920.1	19,673.8	11%	18,983.1	5,830.3	5,456.1	7%
סה"כ פרמיות ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים ⁽²⁾	21,741.2	19,932.0	9%	19,030.5	5,712.7	5,516.7	4%
סה"כ רווח לתקופה לפני מס	489.6	266.9		389.2	37.1	599.8	
סה"כ רווח כולל לפני מס	720.9	183.4		134.0	116.5	562.7	

¹ נכון ליום 30.9.2017 על בסיס נתוני התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל.

מיליוני ש"ח	2017	2016	שינוי ב-%	2015	10-12/17	10-12/16	שינוי ב-%
אחר ⁽³⁾							
רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	77.5	33.6		132.7	52.9	(0.4)	
רווח (הפסד) כולל לפני מס	216.3	27.3		58.6	74.5	(20.4)	
רווח לתקופה לפני מסים	567.1	300.6		521.9	90.0	599.3	
רווח כולל לתקופה לפני מסים ⁽⁴⁾	937.2	210.7		192.6	191.1	542.2	
מסים על ההכנסה							
מסים על הכנסה - במונחי רווח לתקופה	188.6	79.5		147.6	44.8	201.4	
מסים על הכנסה - במונחי רווח כולל	313.3	37.1		21.7	78.1	176.5	
רווח לתקופה	378.5	221.0	71%	374.3	45.2	397.9	(89%)
רווח כולל לתקופה	623.9	173.6	259%	170.9	113.0	365.7	(69%)
תשואה להון (על בסיס רווח לתקופה) ⁽⁵⁾	7.8%	4.7%		8.2%	0.8%	8.9%	
תשואה להון (על בסיס רווח כולל)	12.8%	3.7%		3.7%	2.1%	8.1%	
תשואה להון במונחים שנתיים (על בסיס רווח כולל) ⁽⁵⁾	12.8%	3.7%		3.7%	8.4%	32.6%	

- (1) תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף הפרמיות, אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. נתוני דמי הגמולים המיוחסים לקרנות הפנסיה וקופות הגמל אשר מנוהלות על ידי הקבוצה אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים.
- (2) בביטוח כללי כולל נתוני פרמיות ברוטו ובביטוח חיים ובריאות כולל פרמיות שהורווחו ברוטו.
- (3) סעיף אחר כולל בעיקרו את תוצאות הפעילות של סוכנויות הביטוח בקבוצה, וכן הכנסות מהשקעות נטו (ובכלל זה הכנסות מחברות כלולות) שלא נזקפו לתחומי הפעילות וכן התאמות במסגרת איחוד הדוחות.
- (4) הרווח הכולל לתקופה כולל גם את תוצאות פעילות ההשקעה של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה (תיק הנוסטרו) שטרם מומשו.
- (5) התשואה להון ברבעון הרביעי מחושבת במונחים שנתיים (מוכפלת פי 4).

2.2. תיאור התפתחות תוצאות הפעילות ברבעון הרביעי של שנת הדוח ("הרבעון המדווח")

ברבעון המדווח נרשם רווח כולל בסך כ-113 מיליון ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ-366 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הקיטון ברווח הכולל ברבעון המדווח הושפע בעיקרו מהפרשות בגין ירידה של עקום הריבית ועדכון בהנחות גמלה בסך כ-262 מיליון ש"ח לפני מס (כ-170 מיליון ש"ח לאחר מס) שרשמה החברה בביטוח חיים ובביטוח כללי, וזאת לעומת קיטון בהפרשות כאמור בסך כ-173 מיליון ש"ח לפני מס (כ-111 מיליון ש"ח לאחר מס) ברבעון המקביל אשתקד, כמפורט להלן. בנוסף, חל קיטון ניכר ברווח מסיכון בביטוח חיים, ומנגד חלה עלייה ניכרת ברווחים מהשקעות ברבעון המדווח לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

בביטוח חיים, הירידה של עקום הריבית חסרת הסיכון והשינוי בהנחות הגמלה גרמו לגידול בהפרשות בסך כ-237 מיליון ש"ח לפני מס ברבעון המדווח, מזה: כ-127 מיליון ש"ח לפני מס בגין העתודה המשלימה לגמלאות וכ-110 מיליון ש"ח לפני מס בגין בחינת נאותות העתודות (LAT), וזאת לעומת קיטון בהפרשות בסך של כ-195 מיליון ש"ח לפני מס, בעיקר בשל עלייה של עקום הריבית, ברבעון המקביל אשתקד.

בביטוח כללי, הגדילה החברה ברבעון המדווח את ההפרשות בענפי החבויות בסך של כ-25 מיליון ש"ח בעיקר בשל ירידה של עקום הריבית, לעומת גידול בהפרשות בסך כ-22 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, בעיקר בשל עדכון אומדני החברה בגין השפעת פרסום תקנות ביטוח לאומי.

במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד פוליסות מבטיחות תשואה בביטוח חיים חלה עלייה ניכרת לעומת הרבעון המקביל אשתקד וכן חלה עלייה ניכרת בהכנסות הריאליות מהשקעות בתחומי ביטוח כללי וביטוח בריאות וכן בהכנסות מהשקעות העומדות כנגד ההון².

ברבעון המדווח, דמי הניהול המשתנים בפוליסות המשתתפות ברווחים בביטוח חיים ששווקו עד שנת 2004, הסתכמו בסך של כ-286 מיליון ש"ח לפני מס, לעומת כ-189 מיליון ש"ח לפני מס ברבעון המקביל אשתקד.

בביטוח חיים, חלה הרעה ניכרת ברווח מסיכון שהתרכזה בביטוח אובדן כושר עבודה, שנבעה מגידול בתביעות ברבעון המדווח, זאת לעומת קיטון בתביעות ועדכון אומדן היקף התשלומים השוטפים המשפיע על חישוב עתודות אי כושר עבודה בתשלום אשר בעקבותיו קטנו העתודות בסך של כ-78 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. בנוסף לכך, חל גידול בהוצאות ומנגד עלייה בהכנסות מדמי הניהול הקבועים בפוליסות המשתתפות ברווחים בעקבות גידול בהיקף הנכסים המנוהלים.

² הכנסות מהשקעות נטו (ובכלל זה הכנסות מחברות כלולות) שלא נזקפו לתחומי הפעילות.

בתחום ביטוח הבריאות חלה הרעה בתוצאות החיתומיות (הרווח בניכוי הכנסות מהשקעות ובניכוי השפעת האינפלציה על העתודות) (להלן "תוצאות חיתומיות") לעומת הרבעון המקביל אשתקד, שהתרכז בענפי ביטוח סיעודי וביטוח תאונות אישיות.

כמו כן, בתחום הביטוח הכללי חלה הרעה בתוצאות החיתומיות (וללא השפעת ההפרשות המיוחדות כמתואר לעיל) שהתרכז בענף רכב חובה.

במגזרי הפעילות האחרים, הכוללים בעיקרם את תוצאות הפעילות של סוכנויות הביטוח בקבוצה, חלה עלייה ברווח ברבעון המדווח לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

ברבעון המדווח עדכנה החברה את ההפרשה להוצאות המיסים בגין שומות מס משנים קודמות בעקבות פסיקת בית המשפט המחוזי שפורסמה לאחרונה, לפירוט ראה באור 2.ד.21 לדוחות הכספיים. ברבעון המקביל אשתקד חל גידול ברווח הכולל בסך של כ-30 מיליון ש"ח, בשל עדכון יתרות המיסים הנדחים בחברות המוחזקות של החברה, בעקבות הורדת שיעור מס החברות. לפירוט ראה באור 3.ג.21 לדוחות הכספיים.

לפרוט נוסף בדבר התפתחות התוצאות ברבעון הרביעי של שנת הדוח, ראה במסגרת תחומי הפעילות להלן.

לפרטים נוספים בדבר התפתחות הפרמיות והרווח לפי רבעונים בשנת 2017 ראה תקנה 10א' בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

2.3. תיאור התפתחות תוצאות הפעילות בשנת הדוח ("התקופה המדווחת")

להלן התפתחות הרווח הכולל לתקופה (במיליוני ש"ח) ושיעור תשואה להון בשנים 2012-2017:

הרווח הכולל בתקופה המדווחת הושפע מעלייה ניכרת בתשואות שהושגו על ידי הקבוצה בשוקי ההון, בעיקר על רקע עלייה בשערי המניות וכן מעלייה בשערי אגרות החוב, וקוזז בחלקו כתוצאה מגידול בהפרשות בביטוח חיים וביטוח כללי בסך של כ-471 מיליון ש"ח לפני מס (כ-306 מיליון ש"ח לאחר מס) בעיקר בשל ירידה של עקום הריבית וכן בשל עדכון הנחות גמלה, כמתואר להלן. הגידול האמור בהפרשות המיוחדות נגזר מהיקף תיק ביטוח החיים הניכר של הקבוצה.

בשנת 2016 הרווח הכולל הושפע בעיקרו מגידול בהפרשות בסך של כ-604 מיליון ש"ח לפני מס (כ-387 מיליון ש"ח לאחר מס) שרשמה החברה בביטוח חיים וביטוח כללי בשל ירידה של עקום הריבית ובשל עדכון שיעור ריבית ההיוון בענפי רכב חובה וחבויות בעקבות פרסום תקנות הביטוח הלאומי, כמפורט להלן. במקביל לגידול בעתודות הביטוח שחל בשנת 2016 עקב ירידת עקום הריבית, נרשמו הכנסות מעליית שערי איגרות החוב וכן עליית שערים במדדי המניות.

בביטוח חיים, ירידת עקום הריבית חסרת הסיכון בשנת 2017 והשינוי בהנחות גמלה גרמו להגדלת הפרשות בסך של כ-452 מיליון ש"ח לפני מס, מזה: כ-237 מיליון ש"ח לפני מס בגין העתודה המשלימה לגמלאות וכ-215 מיליון ש"ח לפני מס בגין בחינת נאותות העתודות (LAT). בשנת 2016 חל גידול בהפרשות בסך של כ-431 מיליון ש"ח לפני מס ובשנת 2015 גידול בסך של כ-363 מיליון ש"ח לפני מס. לפירוט ראה באור 3.ב.37(5) לדוחות הכספיים.

בביטוח כללי, הירידה של עקום הריבית בשנת 2017 הביאה להגדלת הפרשות בענפי החבויות בסך של כ-19 מיליון ש"ח. לעומת זאת, בשנת 2016 נרשמה הפרשה בסך של כ-160 מיליון ש"ח בשייר (לפני מס), בגין השפעת פרסום תקנות ביטוח לאומי, לפיהן, בין היתר, שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית הוקטן ל-2% במקום 3% ונקבע מנגנון לעדכון שיעור ריבית ההיוון אחת ל-4 שנים. ירידת עקום הריבית בשנת 2016 הביאה גם להגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי בסך של כ-13 מיליון ש"ח לפני מס בענפים בהם מחושבות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי. לפירוט ראה סעיף 2.8 להלן ובאור 3.ב.37(5) לדוחות הכספיים.

במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד פוליסות מבטיחות תשואה בביטוח חיים חלה עלייה ניכרת לעומת התקופות המקבילות בשנים 2016 ו-2015 בשל גידול בתשואות הריאליות שהושגו בהשקעות שאינן אגרות חוב מיועדות. בנוסף, חלה עלייה ניכרת בהכנסות הריאליות מהשקעות בתחומי ביטוח כללי וביטוח בריאות וכן בהכנסות

מהשקעות העומדות כנגד ההון³ בשל גידול בתשואות שהושגו על ידי הקבוצה בשווקי ההון לעומת שנים 2016 ו-2015.

בתקופה המדווחת, דמי הניהול המשתנים בפוליסות המשתתפות ברווחים בביטוח חיים ששווקו עד שנת 2004, הסתכמו בסך של כ-679 מיליון ש"ח לפני מס, לעומת כ-330 מיליון ש"ח לפני מס בשנת 2016 ולעומת כ-232 מיליון ש"ח לפני מס בשנת 2015, בשל גידול בתשואות הריאליות שהושגו על ידי החברה בשווקי ההון.

לפירוט נוסף בדבר המרווח הפיננסי, כולל דמי ניהול, התשואות ושיעור דמי הניהול בתיק המשתתף ברווחים, ראה באור 18 בדוחות הכספיים וכן סעיפים 2.5 ו-2.60 להלן.

פעילות הקבוצה ותוצאותיה מושפעות במידה ניכרת משווקי ההון, ובין היתר גם משיעורי הריבית הנמוכים אשר להם השלכה על התשואות הגלומות בתיקי הביטוח ובנכסים הפיננסיים האחרים וכנגזרת גם על דמי הניהול / המרווח הפיננסי מהשקעות.

בדבר ההתפתחות בשווקי ההון בארץ ובעולם, בשנת הדוח ולאחר תאריך המאזן, ראה גם סעיף 3.1 להלן.

בביטוח חיים, חלה ירידה ניכרת ברווח מסיכון שהתרכז בביטוח אובדן כושר עבודה, שנבעה מגידול בתביעות בשנת 2017, זאת לעומת קיטון בתביעות ועדכון אומדן היקף התשלומים השוטפים המשפיע על חישוב עתודות אי כושר עבודה בתשלום אשר בעקבותיו קטנו העתודות בסך של כ-78 מיליון ש"ח בשנת 2016, ולעומת הגדלת הפרשה לאובדן כושר עבודה בסך כ-60 מיליון ש"ח לפני מס בשנת 2015. בנוסף לכך, חל גידול בהוצאות ומנגד עלייה בהכנסות מדמי הניהול הקבועים בפוליסות המשתתפות ברווחים בעקבות גידול בהיקף הנכסים המנוהלים.

בענפי הפנסיה והגמל, חלה הרעה בתוצאות כתוצאה משחיקה בשיעור דמי הניהול הממוצעים וכן מגידול בהוצאות בענף הפנסיה. בנוסף, בשנת 2017 נרשמה הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך של כ-6 מיליון ש"ח, לעומת הפרשה בסך כ-21 מיליון ש"ח בשנת 2016 והפרשה בסך של כ-13 מיליון ש"ח בשנת 2015.

בתחום ביטוח הבריאות, חלה בשנת 2017 הרעה בתוצאות החיתומיות בענפי ביטוח סיעודי וביטוח תאונות אישיות בשל גידול בתביעות, שקוזזה ברובה בשל שיפור בתוצאות החיתומיות ביתר ביטוחי הפרט והקולקטיבים. זאת, לאחר שבשנת 2016 חל שיפור בתוצאות החיתומיות בביטוח סיעודי ובביטוח תאונות אישיות בשל קיטון בתביעות, שקוזז בחלקו בשל הרעה בביטוח הוצאות רפואיות, לרבות השתלות. התוצאות החיתומיות כאמור, הושפעו גם מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות שחל בשנים 2016 ו-2017.

בתחום הביטוח הכללי, חל שיפור בתוצאות החיתומיות (ללא השפעת הפרשות המיוחדות כמתואר לעיל), אשר התרכז בעיקרו בביטוח רכב רכוש וענפי רכוש אחרים. שיפור זה קוזז בחלקו בשל התפתחות שלילית בניסיון התביעות בביטוח רכב חובה. לעומת זאת, בשנת 2016 חלה הרעה בתוצאות החיתומיות (כאמור, ללא השפעת הפרשות המיוחדות כמתואר לעיל), אשר הושפעה בעיקרה מעלייה בהפסד החיתומי בענף רכב רכוש וכן מקיטון בתוצאות החיתומיות בביטוח רכב חובה. מנגד, בענפי החבויות חל צמצום בהפסד החיתומי לעומת שנת 2015.

במגזרי הפעילות האחרים, הכוללים בעיקרם את תוצאות הפעילות של סוכנויות הביטוח בקבוצה, חלה עלייה ברווח בשנת 2017 לעומת שנת 2016. בשנת 2016 הרווח נותר ברמה דומה לשנת 2015.

בסך הוצאות הנהלה וכלליות בקבוצה חלה בשנת 2017 עלייה לעומת שנת 2016, זאת לאחר ירידה שנרשמה בשנת 2016 לעומת שנת 2015, לפירוט ראה סעיף 2.9 להלן ובאור 32 בדוחות הכספיים.

בתקופה המדווחת עדכנה החברה את הפרשה להוצאות המיסים בגין שומות מס משנים קודמות בעקבות פסיקת בית המשפט המחוזי שפורסמה לאחרונה, לפירוט ראה באור 2.ד.21 לדוחות הכספיים. בשנת 2016, חל גידול ברווח הכולל בסך של כ-60 מיליון ש"ח שנבע מהקטנת יתרות המסים הנדחים בחברות המוחזקות של החברה, זאת בעקבות הפחתת שיעור מס החברות. לפירוט ראה באור 21ג לדוחות הכספיים.

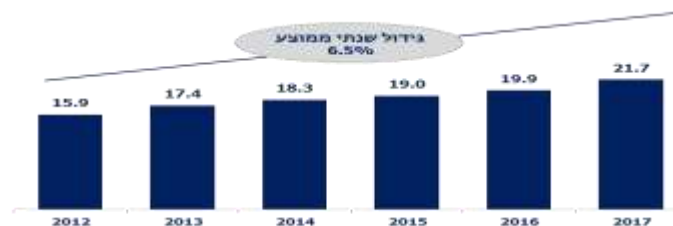
לפירוט בדבר התוצאות הכספיות לפי תחומי הפעילות ראה להלן וכן באור 3 בדוחות הכספיים.

תיאור התפתחות היקף הפעילות של הקבוצה בשנת הדוח

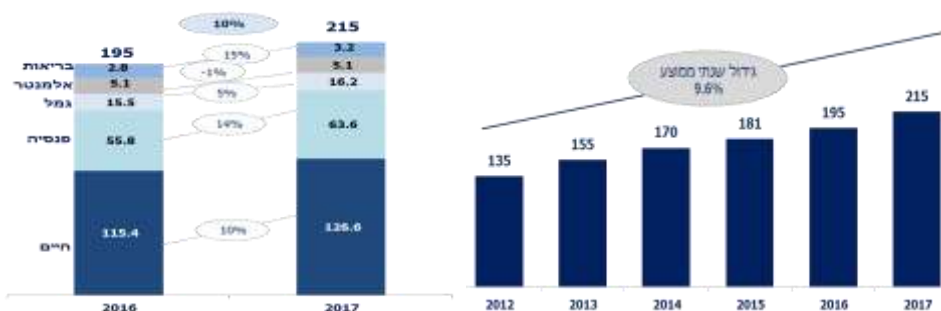
בשנת 2017 נמשכה העלייה בסך הפרמיות, התקבולים בגין חוזי השקעה ובדמי הגמולים בקבוצה.

³ הכנסות מהשקעות נטו (ובכלל זה הכנסות מחברות כלולות) שלא נזקפו לתחומי הפעילות.

להלן התפתחות סך הפרמיות, התקבולים בגין חוזי ההשקעה ודמי הגמולים מעסקי הביטוח, קרנות הפנסיה וקופות הגמל, בשנים 2012-2017 (במיליארדי ש"ח):

להלן התפתחות סך הנכסים המנוהלים⁴ בקבוצה בשנים 2012-2017 וכן התפלגות הנכסים המנוהלים לפי תחומי פעילות ליום 31 בדצמבר 2017 לעומת 31 בדצמבר 2016 (במיליארדי ש"ח):

הגידול בהיקף הנכסים המנוהלים בשנת 2017 בתחום ביטוח החיים וחסכון ארוך טווח הושפע בעיקרו מהגידול בצבירות נטו⁵ בתיק הנכסים המנוהלים וכן מהתשוואות שהושגו על ידי הקבוצה בשווקי ההון. הגידול כאמור הינו על אף גידול בהעברות כספים נטו לגופים מוסדיים אחרים, בעיקר בענפי הפנסיה והגמל, לפירוט ראה סעיף 2.4 להלן.

2.4. תחום ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

היקף הפעילות ברבעון המדווח ובשנת הדוח

ביטוח חיים

הפרמיות השוטפות (כולל תקבולים שוטפים בגין חוזי השקעה) הסתכמו בכ-1,907 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-1,861 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ-2%. בשנת 2017 הסתכמו הפרמיות השוטפות בכ-7,580 מיליון ש"ח לעומת כ-7,106 בשנת 2016, עלייה של כ-7%, וזאת לאחר עלייה של כ-4% בשנת 2016 לעומת שנת 2015. העלייה נבעה בעיקרה מגידול בשיעורי ההפקדות לחיסכון פנסיוני בהתאם לתיקון מס' 16, לפירוט ראה סעיף 6.3.2 בפרק תיאור עסקי התאגיד. הפרמיות החד פעמיות בגין חוזי ביטוח והתקבולים החד פעמיים בגין חוזי השקעה הסתכמו בכ-590 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-456 ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ-29%. בשנת 2017 הסתכמו הפרמיות החד פעמיות והתקבולים החד פעמיים בגין חוזי השקעה בכ-1,786 מיליון ש"ח לעומת כ-1,177 מיליון ש"ח בשנת 2016, עלייה של כ-52%, וזאת לאחר ירידה של כ-30% בשנת 2016 לעומת שנת 2015.

בשנת 2017 חלה עלייה של כ-32% במכירות החדשות בתוכניות ביטוח חיים (כולל חוזי השקעה) בהשוואה לשנת 2016, בהמשך לעלייה של כ-30% בשנת 2016 בהשוואה לשנת 2015, זאת על רקע התעוררות שחלה במכירות מוצרי ביטוח החיים (ביטוח מנהלים) באמצעות סוכנים, וכן כתוצאה מעלייה בשיעורי ההפקדות לחיסכון פנסיוני בהתאם לתיקון מס' 16.

שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת (במונחים שנתיים) הסתכם ברבעון הרביעי של שנת הדוח ובשנת 2017 בכ-2.1% לעומת כ-1.9% ברבעון המקביל אשתקד ובשנת 2016.

קרנות פנסיה

דמי הגמולים הסתכמו בכ-1,808 ברבעון המדווח לעומת כ-1,680 ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ-8%. בשנת 2017 הסתכמו דמי הגמולים בכ-6,922 לעומת כ-6,289 בשנת 2016, עלייה של כ-10%, וזאת בהמשך לעלייה של כ-9% בשנת 2016 לעומת שנת 2015. העלייה הושפעה ממכירות חדשות ומהגדלות שכר, בניכוי ביטולים, וכן מעלייה בשיעורי ההפקדות לחיסכון פנסיוני בהתאם לתיקון מס' 16, לפירוט ראה סעיף 6.3.2 בפרק תיאור עסקי התאגיד.

⁴ הנכסים המנוהלים בקרנות הפנסיה, קופות הגמל, קרנות הנאמנות וניהול התיקים, אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

⁵ צבירה שוטפת, נטו, מוגדרת כפרמיות/דמי גמולים בתוספת מעבר מבטוחים/עמיתים נטו ובניכוי פדיונות ותשלומי תביעות וקצבאות.

במכירות החדשות בפנסיה⁶ חלה עלייה של כ-13% בשנת 2017 לעומת שנת 2016, וזאת לאחר ירידה של כ-4% בשנת 2016 לעומת שנת 2015.

בשנת 2017, בענף הפנסיה התגברה מגמת העברות הכספים נטו לגופים מוסדיים אחרים⁷ לעומת שנת 2016. העברות הכספים לקרנות הפנסיה החדשות של הקבוצה בשנת 2017 הסתכמו בכ-1,878 מיליון ש"ח (לעומת כ-728 בשנת 2016), ומנגד העברות הכספים מקרנות הפנסיה החדשות של הקבוצה לקרנות/קופות אחרות הסתכמו בכ-3,832 מיליון ש"ח (לעומת כ-1,828 מיליון ש"ח בשנת 2016). העברות הכספים נטו לגופים מוסדיים אחרים, כאמור, הסתכמו בכ-1,954 מיליון ש"ח בשנת 2017 (לעומת כ-1,100 מיליון ש"ח בשנת 2016). העברות הכספים לקרנות הפנסיה החדשות של הקבוצה ומנגד העברות הכספים מקרנות הפנסיה החדשות של הקבוצה לקרנות/קופות אחרות הושפעו בחלקן מיישום הוראות חוזר איחוד חשבונות והסדרת "איחוד חשבונות אגב הצטרפות", לפירוט ראה סעיף 6.3.9 בחלק ב' לתיאור עסקי התאגיד.

בשיעורי הפדיונות (כולל ניוד יוצא) נרשמה מגמת עלייה בשנים 2015-2017, לפירוט ראה סעיף 8.4 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

קופות גמל

דמי הגמולים הסתכמו בכ-605 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-592 ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ-2%. בשנת 2017 הסתכמו דמי הגמולים בכ-1,925 מיליון ש"ח לעומת כ-1,743 מיליון ש"ח בשנת 2016, עלייה של כ-10%, וזאת לעומת עלייה של כ-4% בדמי הגמולים בשנת 2016 לעומת שנת 2015. העלייה בדמי הגמולים נבעה בעיקרה מגידול בהפקדות לקופות גמל להשקעה ולחיסכון ארוך טווח לכל ילד.

בשנת 2017, בענף הגמל התגברה מגמת העברות הכספים נטו לגופים מוסדיים אחרים⁸ לעומת שנת 2016. בשנת 2017, העברות הכספים לקופות הגמל של הקבוצה הסתכמו בכ-640 מיליון ש"ח (לעומת כ-358 מיליון ש"ח בשנת 2016), ומנגד העברות הכספים מקופות הגמל של הקבוצה לקופות אחרות הסתכמו בכ-1,570 מיליון ש"ח (לעומת כ-1,274 מיליון ש"ח בשנת 2016). העברות הכספים נטו לגופים מוסדיים אחרים, כאמור, הסתכמו בכ-930 מיליון ש"ח בשנת 2017 (לעומת כ-916 מיליון ש"ח בשנת 2016).

בשיעורי הפדיונות (כולל ניוד יוצא) חלה מגמת עלייה בשנים 2015-2017, לפירוט ראה סעיף 8.4 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד. לשינויים שחלו בנתחי השוק של הקבוצה בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך, ובכלל זה עלייה בנתח השוק במונחי פרמיות בביטוח חיים ומנגד ירידה בנתחי השוק בענפי הפנסיה והגמל, ראה סעיף 7.3 בחלק ב' לדוח תיאור עסקי התאגיד.

תוצאות הפעילות - רווח כולל לפני מס ברבעון המדווח

ביטוח חיים

הרווח הכולל ברבעון המדווח בביטוח חיים הסתכם בכ-104 מיליון ש"ח לעומת כ-589 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. לפירוט ראה סעיף 2.2 לעיל.

פנסיה

הרווח הכולל ברבעון המדווח בפנסיה הסתכם בכ-10 מיליון ש"ח לעומת כ-8 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. העלייה ברווח נובעת מגידול בדמי הניהול בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד בשל עלייה בהיקף הנכסים המנוהלים ודמי הגמולים שקוזזה בשל המשך שחיקה בשיעור דמי הניהול הממוצעים לנוכח התחרות בשוק. מנגד חל גידול בהוצאות הנהלה וכלליות.

קופות גמל

ההפסד הכולל ברבעון המדווח בגמל הסתכם בכ-5 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך כ-20 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. ההפסד ברבעון המקביל אשתקד הושפע מרישום הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך של כ-21 מיליון ש"ח וזאת לעומת רישום של כ-6 מיליון ש"ח ברבעון המדווח.

⁶ המכירות החדשות בפנסיה מיוחסות לעמיתים פעילים שהצטרפו לקרן במהלך השנה, בהתאם להגדרה בחוזר 2017-9-1 עדכון דוח תקופתי של חברות מנהלות.

⁷ דמי הגמולים בפנסיה אינם כוללים העברות כספים בגין מעבר עמיתים מקרן לקרן.

⁸ דמי הגמולים בגמל אינם כוללים העברות כספים בגין מעבר עמיתים מקופה לקופה.

תוצאות הפעילות - רווח כולל לפני מס בתקופה המדווחת**ביטוח חיים**

הרווח הכולל בשנת הדוח בביטוח חיים הסתכם בכ-529 מיליון ש"ח לעומת כ-323 מיליון ש"ח בשנת 2016 וכ-41 מיליון ש"ח בשנת 2015. לפירוט ראה סעיף 2.3 לעיל.

שיעור העמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות והוצאות הנהלה וכלליות מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2017 בכ-11.4%, לעומת כ-12.1% בשנת 2016 וכ-13.5% בשנת 2015.

לפרטים נוספים בדבר עסקי ביטוח חיים, המרווח הפיננסי, כולל דמי ניהול, התשואות ושיעור דמי הניהול בתיק המשתתף ברווחים, ראה להלן בסעיפים 2.5 ו-2.60 להלן וכן באור 18 בדוחות הכספיים.

פנסיה

הרווח הכולל בשנת הדוח בפנסיה הסתכם בכ-25 מיליון ש"ח לעומת כ-43 מיליון ש"ח בשנת 2016 וכ-64 מיליון ש"ח בשנת 2015. הירידה ברווח הכולל בפנסיה בתקופה המדווחת לעומת שנת 2016, הושפעה בעיקרה מגידול בהוצאות הרכישה שנבע בעיקרו מעלייה בהפחתת הוצאות הרכישה הנדחות וכן מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות. בסך דמי הניהול חלה עלייה קלה לעומת שנת 2016, על אף עלייה בהיקף הנכסים המנוהלים ובדמי הגמולים, וזאת בשל המשך שחיקה בשיעור דמי הניהול הממוצעים לנוכח התחרות בשוק.

גמל

הרווח הכולל בשנת הדוח בגמל הסתכם בכ-3 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך כ-8 מיליון ש"ח בשנת 2016 ורווח בסך כ-7 מיליון ש"ח בשנת 2015. העלייה ברווח הכולל בשנת 2017 הושפעה מרישום הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך של כ-6 מיליון ש"ח בשנת 2017 לעומת רישום של כ-21 מיליון ש"ח בשנת 2016 וכ-13 מיליון ש"ח בשנת 2015. בהכנסות מדמי הניהול חלה ירידה בשל קיטון בשיעור דמי הניהול הממוצעים.

לפירוט אודות הירידה הנמשכת בשיעורי דמי הניהול הממוצעים, לנוכח התגברות התחרות, בענפי הפנסיה והגמל, ראה סעיף 6.6 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד. לפירוט בדבר שיעורי העמלות מהפרמיה/דמי גמולים בביטוח חיים, פנסיה וגמל, ראה סעיף 21.3.1 בחלק ד' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

2.5. מידע נוסף על תוצאות עסקי ביטוח חיים

להלן מידע נוסף על תוצאות הפעילות בענף ביטוח חיים (על פי באור 18 בדוחות הכספיים):

המעבר מהפסד כולל בשנת 2016 לרווח כולל בשנת 2017 **בפוליסות שהופקו עד שנת 1990** (בעיקרן מבטיחות תשואה ומגובות באג"ח ח"ץ), הושפע בעיקרו מהפרשות מיוחדות שנבעו מירידת עקום הריבית חסרת הסיכון בגין העתודה המשלימה לגמלאות ובגין בחינת נאותות העתודות (LAT) בסך כ-237 מיליון ש"ח בשנת 2017 לעומת כ-321 מיליון ש"ח בשנת 2016. בנוסף, חלה עלייה במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד הפוליסות מבטיחות התשואה.

העלייה ברווח **מפוליסות שהופקו עד שנת חיתום 2003** (בעיקרן משתתפות ברווחים) בשנת 2017 לעומת שנת 2016 נבעה בעיקרה מגידול בגביית דמי ניהול משתנים אשר הסתכמו בכ-679 מיליון ש"ח לעומת כ-331 מיליון ש"ח בשנת 2016, וכן מעלייה בדמי הניהול הקבועים. מנגד, נרשמו הפרשות מיוחדות שנבעו מירידת עקום הריבית חסרת הסיכון בגין העתודה המשלימה לגמלאות ובגין בחינת נאותות העתודות (LAT) בסך כ-215 מיליון ש"ח בשנת 2017 לעומת כ-110 מיליון ש"ח בשנת 2016 וכן ירידה ברווח מסיכון בשנת 2017 לעומת שנת 2016.

בשנות החיתום 2004 ואילך הן בפוליסות מסוג משתתף ברווחים והן בפוליסות מבטיחות תשואה, חלק ניכר מהרווחיות נובע מדמי הניהול הקבועים התלויים בהיקף העתודות, שבשלב זה של חיי הפוליסות הינו נמוך יחסית. המעבר מרווח כולל בשנת 2016 להפסד כולל בשנת 2017 נבע בעיקרו מקיטון ברווח מסיכון שהתרכז בביטוח אובדן כושר עבודה, וגידול בהוצאות הנהלה וכלליות וכן בעמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.

הקיטון ברווח מסיכון פרט בשנת 2017 לעומת שנת 2016 הושפע מקיטון ברווח מסיכון שהתרכז בביטוח אובדן כושר עבודה. כמו כן, התוצאות מושפעות משינויים בהכנסות מהשקעות בגין נכסים העומדים כנגד העתודות בפוליסות אלו.

בסיכון הקבוצתי המעבר מהפסד כולל בשנת 2016 לרווח כולל בשנת 2017 הושפע בעיקרו משיפור בתוצאות החיתומיות.

לפירוט, ובכלל זה פילוח ההתחייבויות הביטוחיות לפי חשיפה פיננסית ולפי חשיפה ביטוחית, ראה גם באור 2.37 בדוחות הכספיים.

2.6. פרטים נוספים בהתפתחות הרווח בביטוח חיים

תשואות משוקללות בפוליסות המשתתפות ברווחים (קרן י') (באחוזים):

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004			פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003			
2015	2016	2017	2015	2016	2017	
2.65	3.69	7.57	3.72	4.66	8.35	תשואה ריאלית חיובית ברוטו
1.43	2.45	6.29	2.65	3.44	6.57	תשואה ריאלית חיובית נטו
1.74	3.37	7.90	2.79	4.35	8.68	תשואה נומינלית חיובית ברוטו
0.52	2.14	6.61	1.73	3.12	6.89	תשואה נומינלית חיובית נטו

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004					פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003 (קרן י')					
רבעון רביעי 2016	רבעון ראשון 2017	רבעון שני 2017	רבעון שלישי 2017	רבעון רביעי 2017	רבעון רביעי 2016	רבעון ראשון 2017	רבעון שני 2017	רבעון שלישי 2017	רבעון רביעי 2017	
1.94	1.71	0.69	2.49	2.49	2.50	1.90	0.73	2.48	2.99	תשואה ריאלית חיובית ברוטו
1.62	1.41	0.36	2.19	2.18	2.00	1.49	0.48	2.00	2.44	תשואה ריאלית חיובית נטו
1.61	1.51	1.58	1.99	2.60	2.19	1.70	1.62	1.98	3.10	תשואה נומינלית חיובית ברוטו
1.32	1.21	1.27	1.69	2.28	1.69	1.29	1.38	1.50	2.54	תשואה נומינלית חיובית נטו

רווחי השקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות משתתפות ברווחים ודמי הניהול בגינם - להלן פרטים בדבר אומדן סכום רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים בביטוח חיים וחוזי השקעה משתתפים ברווחים ודמי ניהול המחושבים בהתאם להנחיות שקבע הממונה, וזאת על בסיס התשואה והיתרות הרבעוניות של עתודות הביטוח בדוחות העסקיים של החברה:

רבעון רביעי 2016	רבעון ראשון 2017	רבעון שני 2017	רבעון שלישי 2017	רבעון רביעי 2017	2015	2016	2017	
1,272	1,056	1,213	1,399	2,491	925	2,378	6,158	רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים לאחר דמי ניהול
363	319	231	385	477	858	995	1,411	דמי ניהול

2.7. תחום ביטוח בריאות

היקף הפעילות ברבעון המדווח ובשנת הדוח

הפרמיות שהורווחו ברוטו בביטוח בריאות הסתכמו בכ-348 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-309 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ-12%. בשנת 2017 הסתכמו הפרמיות בכ-1,326 מיליון ש"ח לעומת כ-1,177 מיליון ש"ח בשנת 2016, עלייה של כ-13%, וזאת לאחר עלייה של כ-15% בשנת 2016 לעומת שנת 2015.

העלייה בפרמיות ברבעון המדווח לעומת הרבעון המקביל אשתקד כמו גם העלייה הנמשכת בפרמיות בשנים 2017 ו-2016 נובעת בעיקרה מגידול בפרמיות ביטוחי פרט, בשל השפעת המכירות החדשות בניכוי ביטולים. מגמת העלייה בפרמיות ניכרת בכל מוצרי הבריאות אותם הקבוצה משווקת. בנוסף, חלה עליה בפרמיות מביטוחים קבוצתיים.

במכירות החדשות של ביטוחי הבריאות בקבוצה, חלה עלייה בשנת הדוח של כ-8% בהשוואה לשנת 2016, אשר התרכזה בעיקרה בביטוח מחלות קשות וביטוח תאונות אישיות וקוזזה בחלקה מירידה בביטוח הוצאות רפואיות וביטוח סיעודי. לפירוש נוסף ראה באור 19 בדוחות הכספיים.

בשנת 2017 חלה עלייה בשיעורי הביטולים בפוליסות פרט בביטוח סיעודי לעומת שנת 2016, זאת לאחר ירידה בשיעורי הביטולים בשנת 2016 לעומת שנת 2015. כמו כן, ביתר ביטוחי הפרט חלה עלייה בשיעורי הביטולים לעומת שנת 2016, לאחר שבשנת 2016 שיעור הביטולים נותר ברמה דומה לשנת 2015. לפירוט ראה סעיף 11 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד. בשנת הדוח חלה עליה בנתח השוק של הקבוצה בביטוחי בריאות, לפירוט ראה סעיף 10.2 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

תוצאות הפעילות - רווח כולל לפני מס

ברבעון המדווח - ברבעון המדווח נרשם הפסד קל בסך כ-0.5 מיליון ש"ח לעומת רווח כולל בסך כ-18 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, שנבע בעיקרו מהרעה בתוצאות החיתומיות שהתרכזה בענפי ביטוח סיעודי וביטוח תאונות אישיות בשל גידול בתביעות. מנגד, חל גידול בהכנסות הריאליות מהשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות.

בשנת הדוח - הרווח הכולל הסתכם בכ-57 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך כ-3 מיליון ש"ח בשנת 2016 והפסד בסך כ-35 מיליון ש"ח בשנת 2015.

הגידול ברווח הכולל בשנת 2017 לעומת שנת 2016, נבע בעיקרו מגידול בהכנסות הריאליות מהשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות. מנגד, חלה הרעה בתוצאות החיתומיות אשר התרכזה בענפי ביטוח סיעודי וביטוח תאונות אישיות בשל גידול בתביעות, שקוזזה ברובה בשל שיפור בתוצאות החיתומיות ביתר ביטוחי הפרט והקולקטיבים. התוצאות החיתומיות כאמור, הושפעו גם מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות שחל בשנת 2017.

שיעור העמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות והוצאות הנהלה וכלליות מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2017 בכ-34.8% לעומת כ-35.4% בשנת 2016 וכ-34.4% בשנת 2015. לפירוט בדבר שיעורי העמלות מהפרמיה, ראה סעיף 21.3.2 בחלק ד' לדוח תיאור עסקי התאגיד. לפרטים נוספים ראה באורים 3 ב' ו-19 בדוחות הכספיים.

2.8. תחום ביטוח כללי**היקף הפעילות ברבעון המדווח ובשנת הדוח**

הפרמיות ברוטו בביטוח כללי הסתכמו בכ-456 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-619 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה של כ-26%. בשנת 2017 הסתכמו הפרמיות בכ-2,202 מיליון ש"ח לעומת כ-2,441 מיליון ש"ח בשנת 2016, ירידה של כ-10%, וזאת לאחר עלייה של כ-19% בשנת 2016 לעומת שנת 2015.

הירידה הניכרת בפרמיות ברוטו ברבעון הרביעי של שנת 2017 לעומת הרבעון המקביל אשתקד התבטאה בעיקרה בביטוחי הרכב, והושפעה בעיקרה מזכייתה של מגדל ביטוח במרכז ביטוח רכב לעובדי המדינה לשנת 2017 אשר נכנס לתוקף בסוף שנת 2016, בהיקף פרמיות ברוטו בסך של כ-147 מיליון ש"ח, מזה: כ-110 מיליון ש"ח בענף רכב רכוש וכ-37 מיליון ש"ח בענף רכב חובה. לפירוט ראה סעיף 12.2.8 בפרק תיאור עסקי התאגיד. מנגד, בביטוחי רכוש אחרים ובביטוחי חבויות חלה עלייה בפרמיות לעומת הרבעון המקביל אשתקד שהושפעה מעלייה בהיקף העסקים המבוטחים.

הירידה בפרמיות ברוטו בשנת 2017 לעומת שנת 2016, הושפעה בחלקה מזכייתה של מגדל ביטוח במרכז ביטוח רכב לעובדי המדינה אשר נכנס לתוקף בסוף שנת 2016, כאמור לעיל. בנוסף, חל קיטון בפרמיות בביטוח רכב חובה בשל ירידה בכמות הפוליסות בעקבות העלאת תעריפים וכן מטיוב התיק. מנגד, חלה עלייה בפרמיות בביטוחי רכוש אחרים ובביטוחי החבויות שהושפעה בחלקה מעלייה בהיקף הפוליסות והעסקים המבוטחים. בביטוח רכב רכוש הפרמיות נותרו ברמה דומה לשנת 2016 בשל עלייה בפרמיה הממוצעת בעקבות העלאת תעריפים ומנגד קיטון בכמות הפוליסות.

לפירוט בדבר נתחי השוק של הקבוצה בביטוח כללי, ראה סעיף 13 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

לפירוט בדבר התפלגות הפעילות בביטוח כללי לפי סוגי לקוחות ובדבר שיעורי החידושים בביטוח רכב חובה, רכוש ודירות, ראה סעיף 14 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

תוצאות הפעילות - רווח כולל לפני מס**ברבעון המדווח**

ברבעון המדווח נרשם רווח כולל בסך כ-8 מיליון ש"ח לעומת הפסד כולל בסך כ-33 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. המעבר לרווח לעומת הפסד ברבעון המקביל אשתקד נבע בעיקרו מגידול ניכר בהכנסות הריאליות מהשקעות. מנגד, חלה הרעה בתוצאות החיתומיות שהתרכזה בענף רכב חובה.

בנוסף לכך, במסגרת בחינת נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי, חל ברבעון המדווח גידול בהתחייבויות הביטוחיות בענפי חבות צד ג' וחבות מעבידים, כאמור בסעיף 2.2 לעיל.

להלן ניתוח התוצאות החיתומיות (ללא השפעת ההפרשות המיוחדות כמתואר לעיל) לפי ענפים:

בענף רכב חובה - חל קיטון ניכר בתוצאות החיתומיות ברבעון המדווח בשל התפתחות שלילית בניסיון התביעות בשנות חיתום ותיקות שהובילה לגידול בהערכה האקטוארית וכן להפסדים בשנת החיתום השוטפת.

בענף רכב רכוש - חל מעבר מהפסד חיתומי לרווח חיתומי אשר הושפע בעיקרו מעלייה בפרמיה הממוצעת.

בענפי רכוש (ללא רכב) - חל שיפור בתוצאות החיתומיות לעומת הרבעון המקביל אשתקד הנובע בעיקרו מנזקי סופת החורף ושריפות שנרשמו ברבעון המקביל אשתקד.

בענפי החבויות - חל שיפור בתוצאות החיתומיות לעומת הרבעון המקביל אשתקד, בעיקר בשל התפתחות שלילית בניסיון התביעות שהובילה לגידול בהערכה האקטוארית ברבעון המקביל אשתקד.

בשנת הדוח

בשנת הדוח הרווח הכולל הסתכם בכ-107 מיליון ש"ח לעומת הפסד כולל בסך כ-178 מיליון ש"ח בשנת 2016 ורווח כולל בסך כ-57 מיליון ש"ח בשנת 2015. המעבר מהפסד כולל בשנת 2016 לרווח כולל בשנת 2017 הושפע מהגדלת העתודות האקטואריות בשנת 2016 בעקבות פרסום תקנות ביטוח לאומי וירידה של עקום הריבית, כמתואר להלן. בנוסף, בשנת 2017 חל שיפור בתוצאות החיתומיות אשר התרכז בעיקרו בביטוח רכב רכוש וכן חל גידול בהכנסות הריאליות מהשקעות.

בשנת 2016, בעקבות פרסום תקנות הביטוח הלאומי עדכנה החברה את אומדניה ובהתאם לכך הגדילה את ההפרשות בענפי רכב חובה וחבויות בסך של כ-160 מיליון ש"ח בשייר לפני מס, מתוכן בענף רכב חובה כ-115 מיליון ש"ח ובענפי החבויות כ-45 מיליון ש"ח. לפירוט ראה סעיף 2.3 לעיל וכן באור 3.7.ב.ג.3 (5) לדוחות הכספיים.

כמו כן, במסגרת בחינת נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי חל גידול בהתחייבויות הביטוחיות בענפי חבות צד ג' וחבות מעבידים, לפירוט ראה סעיף 2.3 לעיל.

להלן ניתוח התוצאות החיתומיות (ללא השפעת הפרשות המיוחדות כמתואר לעיל) לפי ענפים:

בענף רכב חובה - חל קיטון בתוצאות החיתומיות לעומת שנת 2016 בשל התפתחות שלילית בניסיון התביעות בעיקר בשנות חיתום ותיקות שהובילה לגידול בהערכה האקטוארית בשנת הדוח וכן להפסדים בשנת החיתום השוטפת, זאת לעומת התפתחות חיובית בניסיון התביעות בשנת 2016 שהובילה לקיטון בהערכה האקטוארית.

יצוין, כי הפסדי הביטוח השיורי ("הפול") הקטינו את רווחי הקבוצה ברכב חובה בשנת 2017 בסך של כ-55 מיליון ש"ח, לעומת כ-58 מיליון ש"ח בשנת 2016 וכ-21 מיליון ש"ח בשנת 2015. ההפסדים בשנים 2017 ו-2016 הושפעו בחלקם מתקנות הביטוח הלאומי.

לפירוט הרכב הרווח והתפתחות הרווח לפי שנות חיתום בענף רכב חובה - ראה באור 5ג17 ובאור 7ג17 בדוחות הכספיים.

בענף רכב רכוש - המעבר מהפסד חיתומי בשנת 2016 לרווח חיתומי בשנת הדוח, הושפע ברובו מעלייה בפרמיה הממוצעת לעומת החמרה שחלה בשנת 2016 בניסיון התביעות. לפירוט שינויים ב-LR ו-CR ראה טבלה להלן.

בענפי הרכוש (ללא רכב) - בשנת 2017 חל שיפור בתוצאות החיתומיות לעומת שנת 2016, אשר נבע מהתפתחות חיובית בניסיון התביעות בשייר העצמי שהובילה לקיטון בהערכה האקטוארית (בעיקר ברבעון הראשון של שנת 2017). לפירוט שינויים ב-LR ו-CR ראה טבלה להלן.

בענפי החבויות - בשנת 2017 חלה עלייה קלה בהפסד החיתומי לעומת שנת 2016. בענף אחריות מקצועית נרשם רווח נמוך יחסית לשנת 2016 בשל התפתחות חיובית בניסיון התביעות שהובילה לקיטון בהערכה האקטוארית שהיה מתון יחסית לאשתקד. מנגד, בביטוח צד שלישי נרשם בשנת הדוח הפסד נמוך משנת 2016, זאת בשל התפתחות שלילית בניסיון התביעות אשתקד שהובילה לגידול בהערכות האקטואריות. בנוסף, בדומה לשנת 2016, נרשם הפסד חיתומי בשנת החיתום השוטפת בענפי צד ג' ואחריות מעבידים.

לנתונים בנושא הרכב הרווח והתפתחות הרווח לפי שנות חיתום בענפי החבויות - ראה באור 6ג17 ו-8ג17 בדוחות הכספיים.

להלן נתונים בדבר מדדי רווחיות חיתומית - Loss Ratio ("LR") ו-Combined Ratio ("CR") - בענפי הרכוש^{9,10}:

⁹ Loss Ratio מוגדר כיחס שבין התשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח לבין הפרמיות שהורווחו. Combined Ratio מוגדר כיחס שבין התשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, עמלות ועלויות רכישה בניכוי הכנסות מעמלות ביטוח משנה והוצאות הנהלה וכלליות לבין הפרמיות שהורווחו.

¹⁰ הנתונים אינם כוללים הפחתה שיטתית של נכסים בלתי מוחשיים ניתנים לזיהוי שנוצרו ברכישת תיק אליהו.

ענפי הרכוש (ללא רכב)			ענף רכב רכוש			
2015	2016	2017	2015	2016	2017	
69.5%	39.4%	46.0%	82.2%	86.7%	75.7%	Loss Ratio ברוטו
45.4%	47.6%	41.7%	82.2%	86.5%	76.0%	Loss Ratio שייך
96.1%	66.2%	72.9%	109.1%	112.2%	96.9%	Combined Ratio ברוטו
84.8%	87.5%	80.5%	109.1%	112.1%	97.4%	Combined Ratio שייך

שיעור העמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות והוצאות הנהלה וכלליות מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2017 בכ-21.6% לעומת כ-22.9% בשנת 2016 וכ-23.2% בשנת 2015.

לפירוט בדבר שיעורי העמלות מפרמיה ברוטו, ראה סעיף 21.3.3 לפרק תיאור עסקי התאגיד.

2.9. הוצאות הנהלה וכלליות

בשנת 2017 הוצאות הנהלה וכלליות של הקבוצה¹¹ הסתכמו בכ-1,617 מיליון ש"ח, לעומת 1,513 מיליון ש"ח בשנת 2016 וכ-1,721 מיליון ש"ח בשנת 2015. הגידול בהוצאות בשנת 2017 לעומת שנת 2016 הושפע מעלייה בעלויות בגין עובדים, ובכלל זה גידול ברכיבי שכר משתנים וגידול במצבת העובדים. לפירוט נוסף בדבר הוצאות הנהלה וכלליות ראה באור 32 בדוחות הכספיים.

2.10. נתונים מאזניים עיקריים מהדוחות הכספיים

היקף הנכסים בגין חוזים תלויי תשואה ליום 31.12.2017 הסתכם בכ-100,526 מיליוני ש"ח, עלייה של 12% לעומת 31 בדצמבר 2016. העלייה הושפעה בעיקרה מגידול בצבירות נטו בתיק הנכסים המנוהלים וכן מהתשואות שהושגו על ידי הקבוצה בשווקי ההון.

יתרת הפרמיה לגבייה ליום 31.12.2017 הסתכמה בכ-765 מיליוני ש"ח, לעומת כ-719 מיליוני ש"ח 31 נכון ליום 31.12.2016. העלייה בפרמיה לגבייה מתרכזת בביטוח חיים ונובעת בעיקרה מגידול בהחזרי פרמיה למעסיקים בגין הפקדות שאינן בהתאם להנחיות תקנות התשלומים, מעליית היקף הפרמיות עקב כניסה לתוקף של צו ההרחבה (תיקון מס' 16) ומגידול בעומק החוב של מעסיקים עקב תהליכי גבייה שטרם הסתיימו. מנגד, בפרמיה לגבייה בביטוח כללי חלה ירידה שהושפעה בעיקרה מעסקת ביטוח רכב לעובדי המדינה שנרשמה בסוף 2016.

יתרת ההון ליום 31.12.2017 הסתכמה בכ-5,482 מיליוני ש"ח לעומת כ-4,858 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016. הגידול נובע בעיקרו מרווח כולל בסך כ-624 מיליון ש"ח בשנת הדוח.

ההון הקיים במגדל ביטוח ליום 31.12.2017, על פי תקנות והנחיות הממונה המחושב על-פי תקנות ההון הינו כ-9,086 מיליוני ש"ח, כולל הון משני ושלישוני מורכב של כ-3,613 מיליון ש"ח. למגדל ביטוח עודף של כ-4,648 מיליוני ש"ח מעל ההון המינימלי הנדרש. לפרטים נוספים בדבר דרישות ההון ראה פירוט באור 14.ה בדוחות הכספיים. לפירוט נוסף, ובכלל זה תוצאות החישוב בהתאם למשטר כושר הפירעון החדש (סולבנסי 2), ראה סעיף 3.2 להלן וכן באור 14.ה בדוחות הכספיים.

יתרות המזומנים ושווי המזומנים הסכמו בכ-10.8 מיליארד ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2017 לעומת כ-9.1 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016. העלייה נובעת בעיקרה מגידול בתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת נטו, לפירוט ראה את דוח תזרים המזומנים בדוחות הכספיים של החברה.

2.11. מקורות מימון

31.12.2016	31.12.2017	במיליוני ש"ח
3,821	3,721	התחייבויות פיננסיות
3,610	3,617	הלוואות לזמן ארוך ⁽¹⁾
211	104	אחרים ⁽²⁾

(1) יתרת הלוואות לזמן ארוך נכון ליום 31.12.2017 מורכבת בעיקרה מהנפקות של מגדל גיוס הון שיתרתן בדוחות הכספיים (ללא ריבית לשלם) הינה כ-3,613 מיליון ש"ח. אגרות החוב האמורות משמשות במגדל ביטוח כהון משני ושלישוני מורכב, לפי העניין, בכפוף למגבלות על שיעורו המרבי של ההון המשני. לפירוט ראה באור 24.ה בדוחות הכספיים.

¹¹ הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות הנזקפות לסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח ולסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.

(2) היתרה כוללת בעיקרה נגזרים. יתרת הנגזרים הכלולה בהתחייבויות הפיננסיות משקפת את ההתחייבות שנוצרה ליום המאזן בשל הפעילות בנגזרים, בעיקר בנושא החשיפה למט"ח.

3. מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות הקבוצה ובסביבתה העסקית

3.1. סביבה מקרו כלכלית

להלן תיאור תמציתי של מגמות, אירועים והתפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של הקבוצה, שיש להם או צפויה להיות להם השפעה על הקבוצה¹².

התפתחויות במשק ובתעסוקה

הקבוצה פועלת במסגרת המשק הישראלי אשר מצבו הכלכלי, הפוליטי והביטחוני משליך על מכירותיה בתחומים שונים, על היקף תביעות הביטוח ועל עלויות שונות הכרוכות בתפעולה. לרמת התעסוקה והשכר במשק הישראלי השפעה בעיקר על היקף עסקי ביטוח חיים והחיסכון לטווח ארוך של הקבוצה.

הסביבה העולמית - במהלך שנת 2017 נמשך המומנטום החיובי בכלכלה הגלובלית, תוך שיפור בסחר העולמי ובנתוני הצמיחה של מרבית המשקים בעולם. באירופה הצמיחה מתבססת והסיכון הפוליטי פחת, ובארה"ב מסתמן המשך למגמה החיובית של הפעילות הכלכלית. במרבית המשקים המובילים נותרה ההרחבה המוניטרית מרחיבה מאוד, זאת למרות שחלק מהבנקים המרכזיים היטו לקראת סוף השנה את המדיניות המוניטרית לכיוון מרחיב פחות, ובכלל זה באירופה. כמו כן, הבנק המרכזי של ארה"ב (ה-Fed) העלה את הריבית מספר פעמים במהלך השנה, כאשר ההעלאה האחרונה חלה בחודש דצמבר 2017.

המשק הישראלי - בשנת 2017, קצב הצמיחה היה מתון יחסית לשנת 2016, כאשר ביצוא, בצריכה הפרטית ובהשקעה בנכסים קבועים נרשמו עליות. על פי אומדן של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2017¹³, בשנת 2017 עלה התוצר המקומי הגולמי בשיעור של כ-3.4%, לאחר עלייה של 4.0% בשנת 2016 ועלייה של כ-2.6% בשנת 2015. בתוצר המקומי לנפש חלה עלייה של כ-1.4% בשנת 2017.

שוק העבודה - במהלך שנת 2017 נמשך השיפור בשוק העבודה. שיעור האבטלה ירד בשנת 2017 לכ-4.2% בממוצע לעומת כ-4.8% בממוצע בשנת 2016. בשכר הריאלי חלה עלייה של כ-3.0% לעומת ממוצע שנת 2016, וכן חלה עלייה של כ-2.3% במספר משרות השכיר לעומת שנת 2016.

שוק ההון

חברות הביטוח, קרנות הפנסיה וקופות הגמל והחברות הפועלות במסגרת השירותים הפיננסיים, משקיעות חלק ניכר מתיק הנכסים שלהן בשוק ההון. לתשואות בשוק ההון באפיקים השונים, השלכה מהותית, הן על התשואה המושגת עבור לקוחות הקבוצה והן על רווחי הקבוצה. בשנת 2017 נמשך המומנטום החיובי בשווקים הפיננסיים, תוך עליות שערים ניכרות במדדי המניות בעולם ועליות מתונות יותר בארץ (בעיקר ברבעון הרביעי של השנה).

להלן מגמות עיקריות באפיקי ההשקעה העיקריים והשלכותיהן:

שינוי במדדי שוק ההון	2017	10-12/2017
אינפלציה (מדד ידוע)	0.3	0.1
אינפלציה (מדד בגין)	0.4	0.1
אג"ח ממשלתיות שקליות בריבית קבועה (ריאלי)	3.9	0.8
אג"ח ממשלתיות צמודות (ריאלי)	3.1	1.4
אג"ח קונצרניות (ריאלי)	6.1	1.5
מדד ת"א 35 (ריאלי)	2.5	6.3
מדד ת"א 90 (ריאלי)	20.8	4.4
מדד ת"א 125 (ריאלי)	6.1	5.5
מדד MSCI (נומינלי)	21.6	5.4
מדד 100NASDAQ (נומינלי)	31.5	7.0
מדד DOW JONES (נומינלי)	25.1	10.3
שער הדולר (נומינלי)	(9.8)	(1.8)

ריבית - הריבית המוניטרית לחודש דצמבר 2017 הסתכמה ב-0.1%, ללא שינוי לעומת דצמבר 2016. הריבית הריאלית (בהתחשב בציפיות לאינפלציה) בסוף שנת 2017 הייתה שלילית בשיעור של כ-0.4%, בדומה לסוף שנת 2016.

¹² הסקירה מבוססת, בין היתר, על פרסומי בנק ישראל ועל פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
¹³ לפי אומדן החשבונות הלאומיים לישראל לשנת 2017 שפורסם ביום 11 במרס 2017.

אגרות חוב ממשלתיות - בסיכומה של שנת 2017 וכן ברבעון המדווח, נרשמה ירידה בתשואות לפדיון של האג"ח השקליות והאג"ח הצמודות במרבית הטווחים.

אגרות חוב קונצרניות - בסיכומה של שנת 2017 וכן ברבעון המדווח, חלו ירידות בתשואות לפדיון באג"ח הקונצרניות הצמודות והשקליות, אשר הושפעו הן מירידה בתשואות לפדיון באג"ח הממשלתיות וכן מירידה במרווח הסיכון מול האג"ח הממשלתיות.

שינויי הריבית והאינפלציה הצפויה גרמו לשינויים בתשואות הגלומות בתיקי הנכסים הפיננסיים שמחזיקות חברות הביטוח, לרבות תיקי הנכסים המוחזקים מול הפוליסות המשתתפות ברווחים, מהן נגזרים רווחי ההשקעות של חברות הביטוח. לרמת הריביות הנמוכה השפעה על הקטנת התשואות העתידיות בעת מיחזור הנכסים כנגד ההתחייבויות ולהקטנת הערך הגלום של תיק ביטוח החיים, כמו גם להקטנת התשואה העתידית של כספי העמיתים. לפרטים נוספים בדבר השפעת הריבית על העתודות בביטוח חיים ויצירת גירעון אקטוארי בקרנות הפנסיה, ראה סעיף 2.4.1 בחלק א' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

מניות (שוק מקומי) - בסיכומה של שנת 2017 נרשמו עליות במדדי המניות, כאשר במדד ת"א 35 נרשמה עלייה מתונה יותר שהושפעה מביצועי חסר בעיקר בענפי הפארמה. ברבעון המדווח חלו עליות ברוב מדדי המניות.

מניות (שווקי חו"ל) - במהלך שנת 2017 וכן ברבעון המדווח נרשמו עליות שערים באירופה, בארה"ב וכן במשקים המתעוררים.

התפתחויות בסביבה הכלכלית לאחר תאריך המאזן

לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח, חלה תנודתיות בשווקי ההון. בארץ, מדד המחירים לצרכן בגין חודשים ינואר ופברואר 2018 ירד בשיעור מצטבר של 0.4%.

3.2. משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס סולבנסי 2

בחודש יוני 2017 פורסם חוזר Solvency II ("חוזר הסולבנסי"), לפיהן חברת ביטוח תקיים משטר כושר פירעון כלכלי בהתאם לחוזר הסולבנסי כאמור, וזאת מבלי לגרוע מחובתה לקיים את הוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 ("תקנות ההון").

לפרטים נוספים בדבר חוזר הסולבנסי בהתאם למשטר כושר הפירעון החדש (סולבנסי 2) והוראות רגולטוריות נוספות בקשר עימו, ראה באור 4.ג14 לדוחות הכספיים.

להלן נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף הון:

יחס כושר פירעון

מיליוני ש"ח	31.12.2016
בלתי מבוקר ובלתי סקור	
ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה:	
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (SCR)	11,063
הון נדרש לכושר פירעון (SCR)	11,931
גירעון ליום הדוח	(869)
יחס כושר פירעון ליום הדוח (באחוזים)	93%

מיליוני ש"ח	31.12.2016
בלתי מבוקר ובלתי סקור	
עמידה באבני דרך בתקופת הפריסה	
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה (SCR)	10,652
הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה (SCR)	6,664
עודף בתקופת הפריסה	3,988

סף ההון (MCR)

31.12.2016	מיליוני ש"ח
בלתי מבוקר ובלתי סקור	
2,999	סף ההון (MCR) ⁽¹⁾
7,919	הון עצמי לעניין סף הון (MCR)

⁽¹⁾ ה-MCR מחושב בטווח שבין 25% ל-45% מההון הנדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה. לשם זהירות, חושב בשלב זה הסכום המקסימאלי.

כמפורט לעיל, על פי חישוב שערכה מגדל ביטוח ליום 31 בדצמבר 2016, לחברה עודף הון משמעותי של כ-4 מיליארד ש"ח, על פי אבני הדרך בתקופת הפריסה. עם זאת, על החברה להשלים סך של כ-0.9 מיליארד ש"ח עד ליום 31 בדצמבר 2024.

תוצאת החישוב כאמור, אינה כוללת הנפקת הון רובד 2 בסך של כ-1.1 מיליארד ש"ח שתמורתה התקבלה לאחר תאריך המאזן. סכום זה גבוה בכ-0.2 מיליארד ש"ח מהסכום להשלמה עד ליום 31 בדצמבר 2024 כאמור בחישוב ליום 31.12.2016 לעיל, לפירוט ראה באור 24 לדוחות הכספיים. וכן את השפעת פעילות החברה ותוצאותיה בשנת 2017 על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות והשפעות אקסוגניות כגון שינוי של עקום הריבית חסרת הסיכון ושינויים רגולטוריים המשפיעים על ההון הכלכלי ועל דרישות ההון תחת דירקטיבת הסולבנס.

תוצאות החישוב ליום 31 בדצמבר 2016 לעומת תוצאות החישוב שבוצע נכון ליום 31 בדצמבר 2015 (IQIS 5) כוללות מספר שינויים שהביאו לשיפור ניכר ביחס כושר הפירעון. השינויים כוללים, בין היתר, עדכונים בהוראות הממונה, לרבות שנוי בקורלציה בין תרחיש ביטולים לתרחיש אריכות ימים בביטוח חיים ועדכון שיעור הריבית השולית ארוכת הטווח (UFR). בנוסף הושפע יחס כושר הפירעון מגיוס הון בסך של כ-0.9 מיליארד ש"ח שנעשה בשנת 2016, מהפעילות השוטפת ומעדכון הנחות חישוב.

החישוב שערכה מגדל ביטוח כאמור, אינו מבוקר ואינו סקור. לפי הנחיות הממונה, לצורך היערכות לדיווחים מבוקרים, הוגש לממונה דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר (שאינו מהווה ביקורת או סקירה), שמטרתו, בין היתר, בדיקת התהליך, הבקורות ושלמות הנתונים ששימשו לחישוב שביצעה מגדל ביטוח כאמור.

למודל במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד. כמו כן, קיימים גורמים המשפיעים מהותית על תוצאות הדיווח, הטיפול בהם טרם נקבע סופית ונמצא בדיון בין הממונה לבין חברות הביטוח בישראל. חישובי ההון הכלכלי הקיים וההון הנדרש ("חישוב ההון") מבוססים על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית הדמוגרפית וההתנהגותית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות.

יודגש כי, חישוב יחס כושר פירעון בהתאם לחוזר הסולבנס, מבוסס על תזרימי מזומנים המופקים ממערכות עזר שונות שאינן חלק אינטגרלי ממערכת החשבונות השוטפת. תזרימים אלו כוללים שורה של הנחות והקצאות תמחיריות אשר טרם הושלמה בחינת רגישותן ותיקופן. בנוסף, החישוב כולל, בין היתר, שורה ארוכה של קורלציות בין הסיכונים השונים. מגדל ביטוח בוחנת מערכות המאפשרות בקרה וניתוח אפקטיביים. כמו כן, הוחל בהגדרת תהליכים לצורך הבטחת אפקטיביות הבקרה הפנימית.

החישובים הנדרשים ליחס כושר פירעון בהתאם לחוזר הסולבנס הינם מורכבים ביותר בהיבטים רבים. הכלים הקיימים כיום, ובכלל זה המודלים האקטואריים, אינם ערוכים במלואם לחישוב ברמת הפירוט והדיוק הנדרשת להבטחת נאותות הדיווח והבקרה על יחס כושר פירעון. מגדל ביטוח ממשיכה להשקיע משאבים במיכון התהליכים התומכים, על מנת לצמצם את החשיפה והפערים בנושא, שהשפעתם אינה ידועה.

בהתאם לכל האמור לעיל, התוצאות יכולות להיות שונות באופן מהותי.

למגדל ביטוח קיימות אפשרויות מגוונות לניהול מצב ההון של החברה, בין היתר באמצעות צבירת הון מפעילותה השוטפת והרחבת בסיס ההון באמצעות שימוש במכשירי הון נוספים. אמצעים נוספים לעמידה בהוראות כאמור, הינם המשך הפחתת סיכונים בתיק הנוסטרו, התאמת תמהיל המוצרים, רכישת ביטוחי משנה ועוד. אפשרויות אלה תבחנה בהתחשב במחירים החלופיים שישררו באותה עת ובתועלת הכלכלית שלהם אל מול החלופות הקיימות.

4. יעדים ואסטרטגיה עסקית של החברה

החברה ביצעה בשנת 2017 ותחילת שנת 2018 תהליך של תיקוף ועדכון האסטרטגיה העסקית שלה, לרבות התייחסות לסוגיות המרכזיות הבאות: תמהיל המוצרים שהחברה משווקת, אופן התמחור ועשיית העסקים, תמהיל ערוצי ההפצה, אופן ניהול ההשקעות וניהול מצב ההון של מגדל ביטוח לנוכח משטר כושר הפירעון החדש.

היעד האסטרטגי המרכזי של הקבוצה כפי שנקבע על-ידי דירקטוריון החברה הינו: רווחיות משמעותית ועקבית לאורך זמן, תוך הרחבת וגיוון בסיסי הרווח של החברה. יעד זה יושג באמצעות היעדים האסטרטגיים הבאים: מובילות בתחומי הביטוח והחיסכון, מובילות בהשקעות, בשירות, בחדשנות ובטכנולוגיות, לצד התייעלות בטכנולוגיה, תהליכים והון אנושי.

להלן פירוט בדבר היעדים האסטרטגיים של הקבוצה נכון למועד הדוח:

מובילות בתחומי הביטוח והחיסכון - לשם השגת יעד אסטרטגי זה פועלת הקבוצה לשמירה על תמהיל מוצרים רחב.

בתחום החיסכון לטווח ארוך פועלת הקבוצה להמשך מובילות בתחום, תוך המשך פיתוח מוצרים חדשים שיותאמו למציאות הרגולטורית והתחרותית המשתנה, ולהתאמת מערכות ההפצה לצרכים המשתנים בשוק לשם שיפור יכולות המכירה ושימור התיק, לרבות התמקדות בהעברת צבירות למטרות חיסכון.

בנוסף פועלת הקבוצה לגיוון מקורות הרווח, תוך הרחבת תחומי הביטוח הכללי, ביטוח הבריאות, וכן מוצרי סיכון וחיסכון בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך. כמו כן, פועלת הקבוצה להרחבת המכירות ללקוחות קיימים. קביעת היעדים העסקיים כאמור נבחנת על רקע פעילותה של החברה לעמידה ביחס כושר פירעון בהתאם לחוזר הסולבנסי, ובכלל זה באמצעות התאמת תמהיל המוצרים, רכישת ביטוחי משנה ועוד.

השקעות - הקבוצה פועלת להשגת תשואות עודפות, תוך ניהול סיכונים מושכל. לצורך כך פועלת הקבוצה לגיוון השקעותיה, ובכלל זה להרחבת פעילות ההשקעות לשווקים בחו"ל ולהעמקת ההשקעה באפיקים שניבו, להערכת הקבוצה, תשואות עודפות, בין היתר, בתחומי הנדל"ן, באשראי, בהשקעות בקרנות השקעה והשקעות בתשתיות.

שירות - החברה פועלת לשיפור מתמיד בנאמנותם ובשביעות רצונם של הלקוחות ושל ערוצי ההפצה, ושמה לה למטרה להיות מהמובילים בשירות בענף בקשר עם לקוחותיה וערוצי ההפצה. לצורך כך, שמה החברה דגש על מתן שירות ייחודי המשלב טכנולוגיה ואמצעים דיגיטליים לשם ייעול ופישוט תהליכי המכירה והתפעול, בהתאם לצרכי לקוחותיה.

חדשנות טכנולוגית - הקבוצה שמה לה למטרה להיות שחקן מוביל בחדשנות טכנולוגית, אשר תשמש אמצעי לתמיכה בחדשנות במוצרי הביטוח, השיווק, ההשקעות והשירות. כמו כן תפעל החברה להשתמש בחדשנות כאמצעי לאוטומציה של תהליכים עתירי כוח אדם והרחבת פעולות בביצוע עצמי על ידי הלקוחות וערוצי ההפצה.

התייעלות בטכנולוגיה, תהליכים והון אנושי - הקבוצה פועלת לשיפור היעילות התפעולית, בין היתר, באמצעות בחינת שיפור התהליכים העסקיים המרכזיים של הקבוצה, יישום מערכות טכנולוגיות מתקדמות לרבות פיתוח אמצעים דיגיטליים שונים, כמו גם באמצעות שינויים ארגוניים, והכל תוך שמירה והמשך טיפוח ההון האנושי המקצועי והאיכותי של הקבוצה.

המידע הכלול בחלק זה לעיל בכל הקשור ליעדים ולאסטרטגייה העסקית של החברה, הינו בגדר מידע צופה פני עתיד אשר משקף את מדיניות החברה ותכניתיה נכון למועד פרסום הדוח. המידע כולל תחזיות, הערכות ומידע אחר של החברה בקשר לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה תלויה בחברה בלבד. הערכותיה של הקבוצה מבוססות, בין השאר על העובדות והנתונים המפורטים בחלק זה. התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מן ההערכות כתוצאה משינויים שיחולו באיזה מהעובדות והנתונים המפורטים לעיל, ו/או כתוצאה משינויים שיחולו בגורמי הסיכון שחלים על הקבוצה בכללותה, המפורטים בבאור 37 בדוחות הכספיים ובסעיף 37 בחלק ד' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

5. אירועים לאחר תקופת הדיווח

בדבר אירועים מהותיים לאחר תקופת הדיווח, ובכללם ירידה בעקום הריבית חסרת הסיכון, ראה באור 40 בדוחות הכספיים. בדבר התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית לאחר תאריך המאזן, ראה סעיף 3.1 לעיל.

הדירקטוריון מודה להנהלות חברות הקבוצה, לעובדי הקבוצה ולסוכניה על תרומתם להישגיה.

עופר אליהו

מנכ"ל

יוחנן דנינו

יו"ר הדירקטוריון

דוח והצהרות בדבר הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

מגדל חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, עופר אליהו, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "**חברת הביטוח**") לשנת 2017 (להלן: "**הדוח**").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.

4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-

(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה,

המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת

לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;

(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את

מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-

(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי

שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-

5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (ועדת המאזן) של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה

הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26.3.2018

עופר אליהו, מנהל כללי

מגדל חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, ערן צ'רנינסקי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "**חברת הביטוח**") לשנת 2017 (להלן: "**הדוח**").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (ועדת המאזן) של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26.3.2018

ערן צ'רנינסקי, ראש חטיבת פיננסים ואקטואריה

מגדל חברה לביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

הנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של חברת הביטוח תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של חברת הביטוח לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

נהלת חברת הביטוח בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2017, הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

_____ יוחנן דנינו (חתימה)
_____ עופר אליהו (חתימה)
_____ ערן צ'רנינסקי (חתימה)

יו"ר הדירקטוריון
מנכ"ל
ראש חטיבת פיננסים ואקטואריה

תאריך אישור הדוח: 26.3.2018

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות

של מגדל חברה לביטוח בע"מ - בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של מגדל חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות שלה (להלן - החברה) ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשות) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה בלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2017 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר, 2017 ו-2016 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 והדוח שלנו מיום 26 במרס, 2018, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים והפניית תשומת לב לאמור בביאור 39(1) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

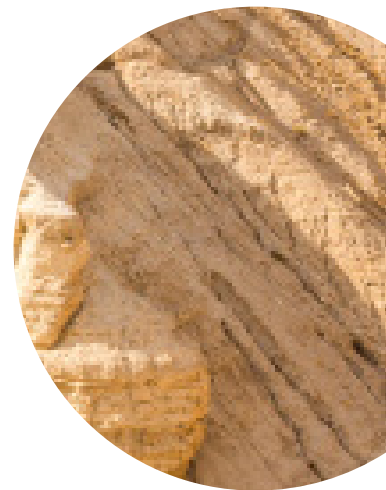
קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

מבקרים משותפים

26 במרס, 2018

דוחות כספיים מאוחדים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר 2017

מגדל חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים ליום 31 בדצמבר 2017

תוכן העניינים

עמוד

2 דוח רואי החשבון המבקרים
3 דוחות מאוחדים על המצב הכספי
5 דוחות רווח והפסד מאוחדים
6 דוחות מאוחדים על הרווח הכולל
7 דוחות מאוחדים על השינויים בהון
10 דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
 באורים לדוחות הכספיים המאוחדים
13 באור 1 - כללי
14 באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית
43 באור 3 - מגזרי פעילות
55 באור 4 - נכסים בלתי מוחשיים
57 באור 5 - הוצאות רכישה נדחות
58 באור 6 - רכוש קבוע
59 באור 7 - השקעות בחברות מוחזקות
62 באור 8 - נדל"ן להשקעה
65 באור 9 - חייבים ויתרות חובה
65 באור 10 - פרמיות לגבייה
66 באור 11 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
68 באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות
74 באור 13 - מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
74 באור 13א - מזומנים ושווי מזומנים אחרים
75 באור 14 - הון ודרישות הון
81 באור 15 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
81 באור 16 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
82 באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי
91 באור 18 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
96 באור 19 - פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולות במגזר ביטוח בריאות
98 באור 20 - תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, חוזי השקעה וביטוח בריאות
99 באור 21 - מסים על ההכנסה
104 באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים
108 באור 23 - זכאים ויתרות זכות
109 באור 24 - התחייבויות פיננסיות
118 באור 25 - פרמיות שהורווחו בשייר
119 באור 26 - רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
120 באור 27 - הכנסות מדמי ניהול
120 באור 28 - הכנסות מעמלות
121 באור 29 - הכנסות אחרות
121 באור 30 - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
122 באור 31 - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
122 באור 32 - הוצאות הנהלה וכלליות
123 באור 33 - תשלום מבוסס מניות
123 באור 34 - הוצאות אחרות
123 באור 35 - הוצאות מימון
124 באור 36 - רווח למניה
124 באור 37 - ניהול סיכונים
170 באור 38 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים
186 באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות
216 באור 40 - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדיווח
217 דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד
218 ספח לדוחות כספיים מאוחדים

דוח רואי החשבון המבקרים

לבעלי המניות של מגדל חברה לביטוח בע"מ

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המאוחדים המוצגים של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ואת הדוחות המאוחדים על רווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הינה כ-341,775 אלפי ש"ח וכ-312,131 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 בהתאמה, וחלקה של הקבוצה ברווחיהן הינו כ-39,723 אלפי ש"ח, כ-58,112 אלפי ש"ח וכ-91,270 אלפי ש"ח לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי החשבון האחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה והחברות המאוחדות שלה לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (International Financial Reporting Standards), ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 39(1) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר, 2017 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 26 במרס, 2018 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

מבקרים משותפים

סומך חייקין
רואי חשבון

תל אביב,
26 במרס 2018

ליום 31 בדצמבר		באור	נכסים
2016	2017		
אלפי ש"ח			
852,165	825,457	4	נכסים בלתי מוחשיים
7,013	2,797	ז.21	נכסי מסים נדחים
1,894,376	1,963,402	5	הוצאות רכישה נדחות
647,884	619,123	6	רכוש קבוע
315,454	347,650	7	השקעות בחברות כלולות
5,686,004	5,992,310	8	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
641,395	645,627	8	נדל"ן להשקעה - אחר
1,026,712	1,035,690	15-16	נכסי ביטוח משנה
310,967	128,144		נכסי מסים שוטפים
926,479	599,752	9	חייבים ויתרות חובה
719,100	765,307	10	פרמיות לגביה
76,296,715	85,292,178	11	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		12	השקעות פיננסיות אחרות:
8,953,191	10,933,555	א.12	נכסי חוב סחירים
23,607,754	23,541,114	ב.12	נכסי חוב שאינם סחירים
1,057,776	1,047,120	ד.12	מניות
2,399,061	2,485,244	ה.12	אחרות
36,017,782	38,007,033		סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
7,267,318	8,497,605	13	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,824,255	2,264,765	א.13	מזומנים ושווי מזומנים- אחרים
<u>134,433,619</u>	<u>146,986,840</u>		סך הכל נכסים
<u>90,082,984</u>	<u>100,525,815</u>	11	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

ליום 31 בדצמבר		באור	
2016	2017		
אלפי ש"ח			
			הון והתחייבויות
		14	הון
512,345	512,345		הון מניות ופרמיה
308,124	562,578		קרנות הון
4,030,893	4,398,590		עודפים
4,851,362	5,473,513		סך הכל הון המיוחס לבעלי המניות של החברה
6,700	8,478		זכויות שאינן מקנות שליטה
4,858,062	5,481,991		סך הכל הון
			התחייבויות
33,789,715	34,944,200	15	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
89,523,351	99,893,609	16	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
399,654	508,322	21	התחייבויות בגין מסים נדחים
309,395	323,095	22	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
1,624	26,751		התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,730,639	2,088,304	23	זכאים ויתרות זכות
3,821,179	3,720,568	24	התחייבויות פיננסיות
129,575,557	141,504,849		סך הכל התחייבויות
134,433,619	146,986,840		סך הכל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

26 במרס 2018			
ערן צ'רנינסקי	עופר אליהו	יוחנן דנינו	תאריך אישור הדוחות הכספיים
ראש חטיבת פיננסים ואקטואריה	מנכ"ל	יו"ר הדירקטוריון	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באור	
2015	2016	2017		
אלפי ש"ח				
10,688,814	11,194,490	12,622,168		פרמיות שהורווחו ברוטו
623,156	708,795	769,593		פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
10,065,658	10,485,695	11,852,575	25	פרמיות שהורווחו בשייר
3,475,321	4,929,860	9,548,214	26	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,338,043	1,457,252	1,872,811	27	הכנסות מדמי ניהול
295,603	315,127	332,578	28	הכנסות מעמלות
10,028	65,098	37,665	29	הכנסות אחרות
15,184,653	17,253,032	23,643,843		סך הכל ההכנסות
12,588,196	14,752,307	20,780,873		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
347,310	335,885	411,019		חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
12,240,886	14,416,422	20,369,854	30	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,520,991	1,584,005	1,659,435	31	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
889,456	858,549	932,054	32	הוצאות הנהלה וכלליות
46,088	48,489	26,647	34	הוצאות אחרות
56,936	103,657	129,343	35	הוצאות מימון
14,754,357	17,011,122	23,117,333		סך הכל ההוצאות
91,580	58,657	40,560	ב.7	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
521,876	300,567	567,070		רווח לפני מסים על הכנסה
147,613	79,540	188,604	1.21	מסים על ההכנסה
374,263	221,027	378,466		רווח לתקופה
372,165	219,075	376,720		מיוחס ל:
2,098	1,952	1,746		בעלי המניות של החברה
				זכויות שאינן מקנות שליטה
374,263	221,027	378,466		רווח לתקופה
2.00	1.18	2.02	36	רווח בסיסי ומדולל למניה 1 ש"ח המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח)
0.20	0.12	0.20		רווח בסיסי ומדולל למניה 0.1 ש"ח המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח)

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באור	
2015	2016	2017		
אלפי ש"ח				
374,263	221,027	378,466		רווח לתקופה
רווח (הפסד) כולל אחר				
פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד				
141,150	61,201	597,946		שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקף לרווח כולל אחר
(543,026)	(241,852)	(281,358)		שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד
84,887	82,848	68,999		הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד
(1,755)	-	-		חלק הקבוצה בהפסד כולל אחר של חברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
(844)	854	(1,672)		הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ
121,737	45,113	(130,031)	21	השפעת המס על נכסים פיננסיים זמינים למכירה
305	(305)	570	21	השפעת המס על רכיבים אחרים של רווח כולל אחר
(197,546)	(52,141)	254,454		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד				
(9,670)	7,061	(13,793)	ב.22	רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכניות הטבה מוגדרת
3,901	(2,367)	4,802	21	השפעת המס
(5,769)	4,694	(8,991)		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
(203,315)	(47,447)	245,463		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
170,948	173,580	623,929		סה"כ רווח כולל לתקופה
מיוחס ל:				
168,787	171,711	622,151		בעלי המניות של החברה
2,161	1,869	1,778		זכויות שאינן מקנות שליטה
170,948	173,580	623,929		רווח כולל לתקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון						
				הערכה מחדש אלפי ש"ח	תרגום של פעילויות חוץ	נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרן הון לחלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה	
4,858,062	6,700	4,851,362	4,030,893	3,352	(55)	230,389	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 1 בינואר 2017
378,466	1,746	376,720	376,720	-	-	-	-	-	-	רווח לתקופה
245,463	32	245,431	(9,023)	-	(1,102)	255,556	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
623,929	1,778	622,151	367,697	-	(1,102)	255,556	-	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
<u>5,481,991</u>	<u>8,478</u>	<u>5,473,513</u>	<u>4,398,590</u>	<u>3,352</u>	<u>(1,157)</u>	<u>485,945</u>	<u>21,368</u>	<u>53,070</u>	<u>512,345</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון						
				הערכה מחדש אלפי ש"ח	תרגום של פעילויות חוץ	נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרן הון לחלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה	
4,686,897	7,246	4,679,651	3,807,041	3,352	(604)	283,079	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 1 בינואר 2016
221,027	1,952	219,075	219,075	-	-	-	-	-	-	רווח לתקופה
(47,447)	(83)	(47,364)	4,777	-	549	(52,690)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
173,580	1,869	171,711	223,852	-	549	(52,690)	-	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל
(2,415)	(2,415)	-	-	-	-	-	-	-	-	דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
<u>4,858,062</u>	<u>6,700</u>	<u>4,851,362</u>	<u>4,030,893</u>	<u>3,352</u>	<u>(55)</u>	<u>230,389</u>	<u>21,368</u>	<u>53,070</u>	<u>512,345</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

		מיוחס לבעלי מניות החברה								
		קרנות הון								
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרן הערכה מחדש	קרן תרגום של פעילויות חוץ	נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרן הון לחלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה	
אלפי ש"ח										
4,726,241	6,240	4,720,001	3,649,845	3,352	(65)	480,086	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 1 בינואר 2015
374,263	2,098	372,165	372,165	-	-	-	-	-	-	רווח לתקופה
(203,315)	63	(203,378)	(5,832)	-	(539)	(197,007)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
170,948	2,161	168,787	366,333	-	(539)	(197,007)	-	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל השפעה מצטברת נטו של שינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי
1,082	-	1,082	1,082	-	-	-	-	-	-	דיבידנד
(210,219)	-	(210,219)	(210,219)	-	-	-	-	-	-	דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1,155)	(1,155)	-	-	-	-	-	-	-	-	
<u>4,686,897</u>	<u>7,246</u>	<u>4,679,651</u>	<u>3,807,041</u>	<u>3,352</u>	<u>(604)</u>	<u>283,079</u>	<u>21,368</u>	<u>53,070</u>	<u>512,345</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			נספח	
2015	2016	2017		
אלפי ש"ח				
3,487,490	(1,720,401)	2,011,373	א	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
				תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
(15,227)	(5,687)	(4,531)		השקעה בחברות מוחזקות
-	(23,408)	-		מתן הלוואה לחברה כלולה
(857)	344,104	750		תמורה ממימוש השקעה בחברה כלולה בניכוי עלויות עסקה
-	(13,190)	-	ד	מזומנים שנגרעו בשל רכישות במסגרת צרוף עסקים, נטו
(56,926)	(28,163)	(32,987)		השקעה ברכוש קבוע
(115,049)	(107,944)	(112,128)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
7,879	4,836	10,425		פירעון הלוואות שניתנו לחברות מוחזקות
33,887	11,848	2,169		דיבידנד שהתקבל מחברות מוחזקות
-	285	2,291		תמורה ממימוש נכסים בלתי מוחשיים
511	89	5,531		תמורה ממימוש רכוש קבוע
(145,782)	182,770	(128,480)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה
				תזרימי מזומנים מפעילות מימון
2,500	2,572	-		קבלת הלוואות מבנקים ואחרים
1,902,809	901,115	-		תמורה מהנפקת אגרות חוב
(25,338)	(13,323)	-		בניכוי הוצאות הנפקה
(223)	(186)	(1,380)		פירעון הלוואות מבנקים ואחרים
(20)	-	(580)		שינוי באשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים ואחרים, נטו
(1,155)	(2,415)	-		דיבידנד לזכויות שאינן מקנות שליטה
(210,219)	-	-		דיבידנד
1,668,354	887,763	(1,960)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
(12,922)	(65,252)	(210,136)		השפעת תנודות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים
4,997,140	(715,120)	1,670,797		עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
4,809,553	9,806,693	9,091,573	ב	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
9,806,693	9,091,573	10,762,370	ג	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
374,263	221,027	378,466
(91,580)	(58,657)	(40,560)
(1,377,959)	(2,930,362)	(7,184,246)
(236,169)	(218,032)	(168,830)
(965,396)	(1,064,474)	(1,175,500)
(146,417)	(38,951)	(13,603)
(213,461)	(102,757)	(426,471)
(6,005)	1,514	8,341
-	(1,140)	(2,006)
(16)	360	(679)
(3,612)	(33,161)	-
-	1,951	-
(104,572)	(158,255)	(181,931)
(47,907)	(4,543)	250
66,675	58,938	50,981
159,385	149,376	139,768
13,087	22,648	5,835
5,266,052	6,210,713	10,370,258
1,034,871	1,463,509	1,154,485
148,753	(272,419)	(8,978)
(64,106)	(60,954)	(69,026)
147,613	79,540	188,604
(325,824)	(199,296)	(108,255)
(1,656,700)	(5,198,426)	(4,290,742)
(52,766)	(12,673)	(3,144)
-	130,000	-
(2,001,823)	(2,805,735)	(1,494,821)
9,912	(149,677)	(46,207)
480,729	(462,445)	325,692
(48,379)	302,324	464,793
57,208	10,159	(93)
41,593	(5,340,925)	(2,506,085)
(25,661)	(59,413)	(121,935)
2,552,001	2,632,306	2,793,950
(442,290)	(5,731)	(5,660)
987,584	832,335	1,472,637
3,487,490	(1,720,401)	2,011,373

נספח א- תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על ההכנסה ⁽¹⁾

רווח לתקופה
פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים
חלק החברה בתוצאות חברות מוחזקות, נטו
רווחים, נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
הפסדים (רווחים), נטו מהשקעות פיננסיות אחרות
נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
השקעות אחרות
הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות ואחרות
הפסד (רווח) ממימוש
נכסים לא מוחשיים
רכוש קבוע
חברות מוחזקות
הפסד מעלייה לשליטה בחברה כלולה
שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר
פחת והפחתות
רכוש קבוע
נכסים בלתי מוחשיים
ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים
שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
שינוי בנכסי ביטוח משנה
שינוי בהוצאות רכישה נדחות
מסים על הכנסה
שינויים בסעיפים מאזניים אחרים
השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
רכישת נדל"ן להשקעה
רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר
רכישת נדל"ן להשקעה
תמורה ממכירת נדל"ן להשקעה
רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
פרמיות לגביה
חייבים ויתרות חובה
זכאים ויתרות זכות
התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות ששימשו לפעילות שוטפת
מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה
ריבית ששולמה
ריבית שהתקבלה
מסים ששולמו, נטו
דיבידנד שהתקבל מהשקעות פיננסיות
מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת

⁽¹⁾ תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים רכישות ומכירות נטו של השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה, הנובעים בעיקר מהפעילות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		

נספח ב - מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

3,289,969	7,801,126	7,267,318
1,519,584	2,005,567	1,824,255
<u>4,809,553</u>	<u>9,806,693</u>	<u>9,091,573</u>

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

נספח ג - מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

7,801,126	7,267,318	8,497,605
2,005,567	1,824,255	2,264,765
<u>9,806,693</u>	<u>9,091,573</u>	<u>10,762,370</u>

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

נספח ד - מזומנים שנגרעו בשל רכישות במסגרת צירוף עסקים, נטו

-	(19,154)	-
-	(1,013)	-
-	(238)	-
-	4,746	-
-	(4,970)	-
-	224	-
-	519	-
-	1,307	-
-	3,477	-
-	1,912	-
-	<u>(13,190)</u>	-

נכסים בלתי מוחשיים
רכוש קבוע
השקעות בחברות כלולות
מימוש זכויות הוניות בחברה כלולה
חייבים ויתרות חובה
התחייבויות מס שוטפות
התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
התחייבויות מסי נדחים
זכאים ויתרות זכות
התחייבויות פיננסיות

נספח ה - פעילות מהותית שאינה כרוכה בתזרימי המזומנים

23,782	24,124	33,974
4,832	855	2,695
-	693	-
<u>7,581</u>	-	-

רכישת רכוש קבוע, נכסים בלתי מוחשיים ונדל"ן להשקעה כנגד זכאים
תמורה ממכירת חברה כלולה ותיק ביטוח שטרם התקבלה
דיבינדנד מחברות כלולות
פירעון שטרי הון מול הלוואות בחברה כלולה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

א. הישות המדווחת

מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "החברה") הינה חברה תושבת ישראל, אשר התאגדה בישראל וכתובתה הרשמית היא רחוב אפעל 4, קריית אריה, פתח תקווה. הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה ליום 31 בדצמבר 2017 כוללים את אלה של החברה, של החברות הבנות שלה (להלן יחד - "הקבוצה") והשקעות בחברות כלולות. הקבוצה עוסקת בעיקר בפעילות ביטוח, פנסיה וגמל.

ב. שליטה בחברה

החברה נשלטת על-ידי מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן - "החברה האם"). החברה האם נשלטת על-ידי חברת אליהו הנפקות בע"מ (להלן- אליהו הנפקות) חברה בת בבעלות מלאה של אליהו 1959 בע"מ (לשעבר - "אליהו חברה לביטוח בע"מ") (להלן - "אליהו בטוח"), המחזיקה כ-68% מהון המניות של החברה. כפי שנמסר לחברה על ידי אליהו בטוח:

- בחודש ספטמבר 2017 ביצעה אליהו הנפקות הנפקה פרטית של אגרות חוב לטווח ארוך למשקיעים מסווגים אשר נרשמו למסחר בבורסה במסגרת רצף המוסדיים. בהתאם לכך, לאחר שהתקבל היתר הממונה ביום 19 בספטמבר 2017 להחזקת אמצעי שליטה ולשליטה במבטחים מגדל ביטוח, מגדל מקפת ויוזמה, ביום 26 בספטמבר 2017 הועברו מניות החברה מאליהו בטוח לאליהו הנפקות.
- במסגרת ההנפקה, אליהו הנפקות הנפיקה, ללא תמורה לרוכשי אגרות החוב, אופציות לרכישת 159,900 אלפי מניות החברה מידי אליהו הנפקות, בשלוש סדרות שוות בכמותן, אשר יהיו ניתנות למימוש במשך שנתיים, שלוש שנים וארבע שנים בהתאמה ממועד העברת המניות לאליהו הנפקות.
- בחודש יוני 2017 מכרה אליהו בטוח כ-0.73% מאחזקותיה בחברה בעסקה מחוץ לבורסה.
- מר שלמה אליהו וגב' חיה אליהו הינם המחזיקים הסופיים במניות אליהו בטוח, בין היתר, באמצעות החברות שלמה אליהו אחזקות בע"מ ואחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, שבבעלותם המלאה.
- אליהו בטוח שעבדה לטובת בנק לאומי לישראל בע"מ כ-30% מהון המניות של החברה. שעבוד זה בוטל ביום 3 באוקטובר 2017 לאחר שהתקבל היתר הממונה להעברת המניות כמפורט לעיל.

ג. הגדרות

החברה	- מגדל חברה לביטוח בע"מ.
הקבוצה	- מגדל חברה לביטוח בע"מ, והחברות המאוחדות שלה.
חברות מאוחדות/חברות בנות	- חברות אשר לחברה שליטה בהן ואשר דוחותיהן מאוחדים עם דוחות החברה.
חברות כלולות	- חברות אשר לחברה השפעה מהותית בהן ואינן חברות מאוחדות, ואשר השקעת החברה בהן כלולה בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה בשיטת השווי המאזני.
חברות מוחזקות	- חברות מאוחדות וחברות כלולות.
החברה האם	- מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן - "מגדל אחזקות").
מקפת	- מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ.
יוזמה	- יוזמה - קרן פנסיה לעצמאים בע"מ.
הגופים המוסדיים	- הגופים המוסדיים על פי חוק הפיקוח בקבוצה שהינם מגדל ביטוח, מקפת ויוזמה.
צדדים קשורים	- כהגדרתם בתקן חשבונאות בינלאומי 24 (2009) בדבר צדדים קשורים.
בעלי עניין	- כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת "בעל עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.
המפקח	- הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.

באור 1 - כללי (המשך)

ג. הגדרות (המשך)

חוק הפיקוח	- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.
תקנות ההון	- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקון.
כללי השקעה	- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 וחוזר גופים מוסדיים "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים" אשר פורסם על-ידי המפקח.
תקנות פרטי דין וחשבון	- תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998 על תיקון.
חוזי ביטוח	- חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.
חוזי השקעה	- פוליסות שאינן מהוות חוזי ביטוח.
חוזים תלויי תשואה	- חוזי ביטוח וחוזי השקעה במגזרי ביטוח חיים ובריאות בהם ההתחייבויות בשל מרכיב החסכון או הסיכון שבהן, צמודות לתשואת תיק השקעות (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה).
נכסים עבור חוזים תלויי תשואה	- סך הכל נכסים העומדים כנגד התחייבויות הנובעות מחוזים תלויי תשואה.
נכסי ביטוח משנה	- חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות.
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה	- עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזרי הפעילות ביטוח חיים, ביטוח כללי וביטוח בריאות.
פרמיות	- פרמיות לרבות דמים.
פרמיות שהורווחו	- פרמיות המתייחסות לתקופת הדוח.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס המדידה בדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים המאוחדים הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות העיקריים כלהלן: התחייבויות ביטוחיות, מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך דוח רווח והפסד, מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, נדל"ן להשקעה, התחייבויות לסיום יחסי עובד מעביד, מיסים נדחים והשקעות בחברות כלולות.

למידע נוסף בדבר אופן המדידה של נכסים והתחייבויות אלו ראה סעיפים ט, י, יא, יג, יח ו-כב להלן.

ב. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים המאוחדים הוכנו על ידי הקבוצה בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - "IFRS").

כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילוי כפי שנקבעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 והתקנות שהותקנו על פיו והוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, עד כמה שתקנות אלה חלות על חברות ביטוח.

המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים יושמה באופן עקבי בכל התקופות המוצגות, למעט אם נאמר אחרת.

ג. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים

השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של הקבוצה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם ההשפעה המהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים:

1. סיווג וייעוד ההשקעות הפיננסיות

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
- השקעות המוחזקות לפדיון.
- הלוואות וחייבים.
- נכסים פיננסיים זמינים למכירה.

ראה סעיף יא.6 להלן.

2. סיווג חוזי ביטוח וחוזי השקעה

חוזי ביטוח הינם חוזים בהם המבטח לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר. ההנהלה שוקלת לגבי כל חוזה וחוזה, או לגבי קבוצה של חוזים, האם הם כרוכים בלקיחת סיכון ביטוחי משמעותי ועל כן יש לסווגם כחוזי ביטוח או שהם חוזי השקעה.

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת ההנהלה להפעיל שיקול דעת ולהסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה, בין היתר נוכח שינויים רגולטוריים נרחבים בהם מצוי ענף הביטוח והחסכון ארוך הטווח אשר עשויה להיות להם השלכות מהותיות שלא ניתן להעריך בשלב זה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשה הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים מוכרים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

אומדנים קריטיים

להלן מידע בדבר אומדנים קריטיים, שנערכו תוך יישום המדיניות החשבונאית והם בעלי השפעה מהותית על הדוחות הכספיים:

- התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה - התחייבויות אלה מבוססות על שיטות הערכה אקטואריות ועל הערכות בדבר משתנים דמוגרפיים וכלכליים. ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקר מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח. לפרטים נוספים ראה באור 37 ב.2.

לגבי שינויים באומדנים ובהנחות עיקריות ששימשו בחישוב העתודות בביטוח חיים לרבות העתודה המשלימה לגמלאות, ראה באור 37.ב.3.ב(5).

בקשר לבדיקת נאותות העתודה, ראה סעיף י.1.1 להלן.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים קריטיים (המשך)

• התחייבויות תלויות - כנגד הקבוצה תלויות ועומדות תביעות משפטיות וכן בקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו כנגד הקבוצה, הסתמכו החברות על חוות דעת יועציה המשפטיים. הערכות אלה של יועציה המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. מאחר שתוצאות התביעות תקבענה בבתי המשפט, עלולות תוצאות אלה להיות שונות מהערכות אלה.

בנוסף על הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות, הליכים משפטיים והליכים אחרים שהוגשו כנגד הקבוצה, קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על-ידי הקבוצה למבוטחיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות עקב פערי מידע בין הקבוצה לבין הצדדים השלישיים לחוזה הביטוח הנוגעים לשרה ארוכה של תנאים מסחריים ושינויים רגולטורים.

לפרטים נוספים ראה באור 1.39.

• קביעת שווי הוגן של נכסי חוב שאינם סחירים - השווי הוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי הוגן ניתן לצורכי באור בלבד, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון וציטוטי המחירים נקבעים על ידי חברה המספקת אותם לגופים מוסדיים.

לפרטים נוספים ראה באור 1.12.

• ירידת ערך מוניטין - הקבוצה בוחנת ירידת ערך מוניטין לפחות אחת לשנה. הבחינה מחייבת את ההנהלה לבצע אומדן של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע ממימוש או משימוש מתמשך ביחידה מניבת המזומנים (או קבוצת יחידות מניבות מזומנים) שאליה (שאליהן) הוקצה המוניטין. כמו כן נדרשת ההנהלה לאמוד שיעורי ניכיון מתאימים לתזרימי מזומנים אלה.

לפרטים נוספים ראה באור 4.ב.

• קביעת ברות ההשבה של הוצאות רכישה נדחות - ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות נבדקת לפחות אחת לשנה תוך שימוש בהנחות לגבי שיעורי ביטולים, תמותה, תחלואה ומשתנים נוספים כאמור בסעיף 1.1(ה) להלן. אם תחת הנחות אלו לא תתקיים ברות ההשבה, יתכן שיהיה צורך בהאצת ההפחתה או אף במחיקת הוצאות הרכישה הנדחות.

לפרטים נוספים ראה באור 5.

• ירידת ערך השקעות פיננסיות - כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, או שערכם של נכסים פיננסיים זמינים למכירה נפגם וקיימת ירידת ערך לגביהם, סכום ההפסד נזקף לדוח רווח והפסד. בתאריך הדיווח בוחנת הקבוצה האם קיימת ראייה אובייקטיבית כאמור.

לפרטים נוספים ראה באור 12.

• קביעת השווי הוגן של נדל"ן להשקעה - נדל"ן להשקעה מוצג לפי השווי הוגן לתאריך הדיווח כאשר שינויים בשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. השווי הוגן נקבע על ידי מערכי שווי חיצוניים בלתי תלויים בהתאם להערכות שווי כלכליות הכוללות הנחות לגבי אומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים מהנכס ואומדן שיעור היוון המתאים לתזרימי מזומנים אלה וכן בהתייחס לעסקאות שנעשו לאחרונה בנדל"ן בעל אופי ומיקום דומים לזה המוערך.

במדידת השווי הוגן של נדל"ן להשקעה נדרשים מערכי השווי והנהלת הקבוצה להשתמש בהנחות מסוימות לגבי שיעורי התשואה הנדרשים לגבי נכסי הקבוצה, מחירי ההשכרה העתידיים, שיעורי התפוסה, חידושי חוזים, הסתברות להשכרת שטחים פנויים, הוצאות תפעול הנכסים, איתנותם הפיננסית של השוכרים והשלכות הנובעות מהשקעות שיידרשו לפיתוח עתידי על מנת להעריך את תזרימי המזומנים העתידיים מהנכסים.

לפרטים נוספים ראה באור 8.

ד. שינוי סיווג

בוצעו סיווגים בתוך מרכיבי באורים: 13א, 2.ב.37. לסיווגים המפורטים לעיל לא הייתה השפעה על ההון, על הרווח וההפסד ועל הרווח הכולל.

ה. מבנה הדוחות הכספיים ותקופת המחזור התפעולי

תקופת המחזור התפעולי הרגיל של הקבוצה, עולה בעיקרה על שנה, במיוחד בהתייחס לעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לעסקי סיעוד ומחלות ואשפוז, ולעסקי ביטוח כללי בענפי חבויות וביטוח רכב חובה.

הדוחות על המצב הכספי המאוחדים, הוצגו לפי סדר נזילות ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו, המספקת מידע מהימן ורלבנטי יותר, תואמת את תקן חשבונאות בינלאומי מספר 1 - הצגת הדוחות הכספיים.

ו. מטבע הפעילות ומטבע חוץ1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בשקל חדש שהינו מטבע הפעילות של חברות הקבוצה ומעוגל לאלף הקרוב. מטבע זה משקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת הקבוצה.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבע הפעילות הרלוונטי של חברות הקבוצה לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינם הפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת התקופה, כשהיא מתואמת לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך התקופה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף תקופת הדיווח. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן.

הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים בדרך כלל ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום של מכשירים פיננסיים הוניים המסווגים כזמינים למכירה, אשר מוכרים ברווח כולל אחר (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר נזקפים לרווח והפסד).

פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

הנכסים וההתחייבויות בגין פעילויות חוץ תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות בגין פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף במועדי העסקאות. הפרשי שער הנובעים מתרגום פעילויות חוץ מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בהון בקרן תרגום של פעילויות חוץ.

ככלל, הפרשי שער בגין הלוואות שנתקבלו או הועמדו לפעילויות חוץ, מוכרים ברווח והפסד בדוחות המאוחדים. כאשר סילוקן של הלוואות שנתקבלו או שהועמדו לפעילות חוץ אינו מתוכנן ואינו צפוי בעתיד הנראה לעין, רווחים והפסדים מהפרשי שער הנובעים מפריטים כספיים אלה נכללים כחלק מההשקעה בפעילות החוץ, נטו, מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בהון כחלק מקרן תרגום של פעילות חוץ.

בעת מימוש של פעילות חוץ המביא לאובדן שליטה או השפעה מהותית, הסכום המצטבר בקרן התרגום שנובע מפעילות החוץ מסווג מחדש לרווח והפסד כחלק מהרווח או ההפסד מהמימוש.

ז. שינויים במדיניות החשבונאית

החל מיום 1 בינואר 2017 הקבוצה מיישמת את התיקונים ל-IAS7 דוח על תזרימי המזומנים, בדבר גילויים נוספים לגבי התחייבויות פיננסיות, ראה באור 2.א.24.

ח. דוחות כספיים מאוחדים, צירופי עסקים ומוניטין

1. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות של חברות שלחברה יש שליטה בהן (חברות בנות). השליטה מתקיימת כאשר הקבוצה חשופה או בעלת זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותה בנרכשת ויש לה את היכולת להשפיע על תשואות אלה באמצעות כוח ההשפעה שלה בנרכשת. בבחינת שליטה נלקחות בחשבון זכויות ממשיות המוחזקות על ידי הקבוצה ועל ידי אחרים. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

יתרות ועסקאות הדדיות בקבוצה ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין החברה והחברות הבנות בוטלו במלאם בדוחות הכספיים המאוחדים.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות המאוחדות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות המאוחדות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

2. צירופי עסקים ומוניטין

הקבוצה מיישמת לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (Acquisition method).

הקבוצה מכירה במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכות הונית בנרכשת שהוחזקה קודם לכן על ידי הרוכשת, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו.

הרוכשת מכירה במועד הרכישה בהתחייבות תלויה שניטלה בצירוף עסקים אם קיימת מחויבות בהווה שנובעת מאירועי העבר ושוויה ההוגן ניתן למדידה באופן מהימן.

התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של הנכסים שהועברו לבעלים הקודמים של הנרכשת, התחייבויות שהתהוו לרוכש מול הבעלים הקודמים של הנרכשת וזכויות הוניות שהונפקו על ידי הקבוצה. בצירוף עסקים שהושג בשלבים, ההפרש בין השווי ההוגן למועד הרכישה של הזכויות הוניות בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על ידי הקבוצה לבין הערך הפנקסני לאותו מועד נזקף לדוח רווח והפסד במסגרת סעיף הכנסות או הוצאות אחרות. כמו כן, התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של תמורה מותנית. לאחר מועד הרכישה, הקבוצה מכירה בשינויים בשווי ההוגן של התמורה המותנית המסווגת כהתחייבות פיננסית בדוח רווח והפסד, ואילו תמורה מותנית המסווגת כמכשיר הוני אינה נמדדת מחדש.

עלויות הקשורות לרכישה שהתהוו לרוכשת בגין צירוף עסקים כגון: עמלות למתווכים, עמלות ייעוץ, עמלות משפטיות, הערכת שווי ועמלות אחרות בגין שירותים מקצועיים או שירותי ייעוץ, למעט אלו הקשורות בהנפקת מכשירי חוב או הון בקשר עם צירוף העסקים, מוכרות כהוצאות בתקופה שבה השירותים מתקבלים.

לעניין בחינת ירידת ערך של מוניטין, ראה סעיף טז להלן.

כשמוניטין מוקצה ליחידות מניבות מזומנים בעת מימוש יחידה מניבת מזומנים, ההפרש בין התמורה לבין הנכסים נטו בתוספת יתרת מוניטין המוקצית ליחידה שטרם הופחתה, נזקף לדוח רווח והפסד. רווח או הפסד ממימוש חלק מהיחידה מניבת המזומנים כולל את חלק המוניטין הנמדד בהתאם לחלק היחסי שמומש מתוך היחידה מניבת המזומנים.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. דוחות כספיים מאוחדים, צירופי עסקים ומוניטין (המשך)

3. זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה נובעות מההון בחברה בת שאינו ניתן לייחוס, במישורין או בעקיפין, לחברה האם.

הקצאת הרווח הכולל בין בעלי המניות

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של החברה ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח הכולל מיוחס לבעלי המניות של החברה ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לבין השינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק בעלי המניות של החברה לקרן הון.

אובדן שליטה

בעת אובדן שליטה, הקבוצה גורעת את הנכסים ואת ההתחייבויות של חברת הבת, זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה ורכיבים אחרים של הון המיוחסים לחברה הבת. יתרת ההשקעה נמדדת לפי שוויה ההוגן במועד אובדן השליטה. הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברת בת מסווגים מחדש לרווח והפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הבת הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים. בעת אובדן השליטה רווח והפסד ממימוש נזקף לסעיף הוצאות אחרות או הכנסות אחרות.

ט. השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה.

בבחינת קיומה של השפעה מהותית, מובאים בחשבון שיעורי החזקה, זכויות הצבעה פוטנציאליות, הניתנות למימוש או להמרה באופן מיידי למניות החברה המוחזקות.

השקעות בחברות כלולות מטופלות בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרות לראשונה לפי עלות, לרבות עלויות העסקה. ההשקעה כוללת הפרשים מקוריים שחושבו במועד הרכישה. המוניטין מחושב במועד הרכישה, ואינו מופחת באופן שיטתי. ההשקעה מוצגת בניכוי הפסדים מצטברים מירידת ערך. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד, וברווח כולל אחר של חברות מוחזקות, המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר תיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הקבוצה מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית.

רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא הייתה ראייה לירידת ערך.

כאשר חלקה של הקבוצה בהפסדים עולה על ערך הזכויות של הקבוצה בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני, הערך בספרים של אותן זכויות, כולל השקעה לזמן ארוך המהווה חלק מהשקעה במוחזקות, מופחת לאפס והקבוצה אינה מכירה בהפסדים נוספים, אלא אם לקבוצה יש מחויבות לתמיכה בישות המוחזקות או אם שילמה הקבוצה סכומים בעבורה.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות הכלולות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים.

אובדן השפעה מהותית

הקבוצה מפסיקה ליישם את שיטת השווי המאזני החל מאותו מועד בו איבדה את ההשפעה המהותית או השיגה שליטה ומטפלת בהשקעה הנותרת כנכס פיננסי או כחברה מאוחדת, לפי העניין.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. השקעה בחברות כלולות (המשך)

במועד בו הקבוצה מפסיקה להיות בעלת השפעה מהותית, הקבוצה מודדת בשווי הוגן השקעה כלשהי שנותרה לה בחברה הכלולה לשעבר ומכירה ברווח או הפסד בכל הפרש בין השווי ההוגן של השקעה כלשהי שנותרה ותמורה כלשהי ממימוש של חלק מההשקעה בחברה הכלולה לבין הערך בספרים של ההשקעה במועד זה.

הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווגים מחדש לרווח הפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הכלולה הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים.

שינוי בשיעורי החזקה בחברות כלולות תוך שימור השפעה מהותית

בעת עלייה בשיעור החזקה בחברה כלולה תוך שימור ההשפעה המהותית, הקבוצה מיישמת את שיטת הרכישה רק בגין אחוזי החזקה הנוספים בעוד שההחזקה הקודמת נותרת ללא שינוי.

בעת ירידה בשיעור החזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, הקבוצה גורעת חלק יחסי מהשקעתה ומכירה ברווח או הפסד מהמכירה בדוח רווח והפסד.

כמו כן, באותו מועד, חלק יחסי מהסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווג מחדש לדוח רווח או הפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הכלולה הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים.

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים

IFRS4 הדן בחוזי ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש.

להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח:

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה בחברה, מר לייבוש אולמן, שהינו עובד של החברה. חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבע על פי התנאים של החוזים הרלוונטיים.

(ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים הצמודות למדד וההשקעות הצמודות למדד המשמשות כיסוי להתחייבויות אלה, נכללו בדוחות הכספיים לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך המאזן לרבות התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים בקשר לפוליסות שלפי תנאיהן ההצמדה הינה חצי שנתית.

(ד) הנחיות המפקח בדבר התחייבויות לתשלום קצבה

בחוזרים שפרסם המפקח בדבר חישוב התחייבויות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים נקבעו הוראות לחישוב ההפרשות וזאת עקב קצב השיפור בתוחלת החיים המצריך מעקב אחר הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים המאפשרות קבלת קצבה והשלמתן באופן ראוי.

לפרטים נוספים ראה באור 37.ב.3.ב).

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)(ה) הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים

(1) הוצאות הרכישה הנדחות (להלן - "ה-DAC") בגין פוליסות ביטוח חיים כוללות עמלות לסוכנים, משווקים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבטלו, נמחק במועד הביטול.

(2) לפחות אחת לשנה בודק האקטואר של החברה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסינה את יתרת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות. הבדיקה נעשית במקובץ ברמת כל מוצרי הפרט ולכל שנות החיתום ביחד.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי אקטואר של החברה מידי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

(ו) הוצאות רכישה נדחות בגין רכישת חוזים לניהול נכסים

עמלות לסוכנים ולמפקחי רכישה המשולמות עבור רכישת חוזים לניהול נכסים (קרנות פנסיה וקופות גמל) נרשמות כהוצאות רכישה נדחות אם ניתן לזהותן בנפרד ולמדוד אותן באופן מהימן ואם השבתן, באמצעות דמי ניהול, צפויה. ה-DAC מופחת על פני התקופה המשוערת לקבלת הכנסות מדמי ניהול, לרבות התחשבות בביטולים. האקטואר בודק מדי שנה את ברות השבת ה-DAC וזאת על מנת לשקף את שווי הנכס.

הנחות הממונה המשמשות לבדיקה הזו כוללת הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה הנקבעות על ידי אקטואר החברה מדי שנה על פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלבנטיים עדכניים.

(ז) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות (Liability Adequacy Test)

החברה עורכת בדיקה לגבי הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות. במידה והבדיקה מעלה כי כל ההכנסות של הפוליסות הרלבנטיות אינן מכסות את כל ההוצאות של פוליסות אלו, נרשמת הפרשה מיוחדת בגין החוסר. הבדיקה נעשית בנפרד עבור פוליסות אישיות ובנפרד עבור פוליסות קולקטיביות. במקרה של פוליסות קולקטיביות הבדיקה מתבצעת ברמת הקולקטיב הבודד. הבדיקה נעשית בנפרד עבור קבוצות פוליסות שהוגדרו על ידי המפקח ובהתאם לחוזר ביטוח 14-1-2015 מיום 2 באוגוסט 2015 בנושא ה-LAT.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול ועמלות, תשואה מנכסים, שיעורי ריבית, פרמיות אי נזילות, תמותה, שעורי מימוש גמלה ותחלואה, ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל לערכם בספרים. ההנחות נקבעות על ידי האקטואר מידי שנה על פי בדיקות ניסיון העבר, מחקרים רלוונטיים אחרים והוראות רגולטוריות.

(ח) תביעות תלויות

תביעות תלויות מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת החברה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח.

הפרשות לתשלומי גמלאות, ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אי כושר עבודה, הוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

(ט) חוזי השקעה

תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף פרמיות שהורווחו אלא נזקפים ישירות לסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. פדיונות ותום תקופה בגין חוזים אלה לא נזקפים לדוח רווח והפסד אלא נגרעים ישירות מהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

בדוח רווח והפסד נזקפים בשל חוזים אלה ההכנסות מהשקעות, שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח בשל חלקם של המבוטחים בהכנסות מהשקעות, דמי ניהול, עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות.

(י) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של המבוטחים בביטוח קבוצתי

ההפרשה נכללה בסעיף זכאים ויתרות זכות. כמו כן, השינוי בהפרשה קוזז מסעיף פרמיה שהורווחה ברוטו.

2. ביטוח כללי

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ להלן.

(ב) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות ליישוב תביעות תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.

(ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות

עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה והוצאות הרכישה הנדחות, בביטוח כללי חושבו בהתאם לתקנות שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות בביטוח כללי), התשע"ג-2013, (להלן - "תקנות חישוב עתודות"), הנחיות המפקח ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתה של האקטוארית הממונה, גב' רוני גינור שהינה עובדת החברה.

(ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן

(1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה (Unearned Premium Reserve), משקפת את דמי הביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך המאזן.

(2) הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency). הפרשה זו נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי הוצאות הרכישה הנדחות) אינה מכסה את העלות הצפויה בגין חוזי הביטוח. בענפי רכב רכוש, רכב חובה ומקיף דירות, ההפרשה מבוססת בין היתר על מודל, שנקבע בתקנת חישוב עתודות.

(3) תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן:

3.1 תביעות תלויות (כולל IBNR) וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי הענפים המפורטים בסעיף 3.2 להלן. הוצאות עקיפות ליישוב תביעות נכללות לפי הערכה אקטוארית. התחשיב האקטוארי עבור החברה, בוצע על-ידי האקטוארית הממונה גב' רוני גינור.

3.2 בענפים מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי, ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי, סחורות בהעברה וענפים נכנסים קבעה האקטוארית הממונה כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית. התביעות התלויות בענפים אלה חושבו בהתבסס על הערכות מומחים חיצוניים ועובדי החברה שמטפלים בתביעות, וכן בתוספת IBNR ככל שדרש.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

(ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן (המשך)

(3) תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן (המשך)

3.3 עודף הכנסות על הוצאות

לגבי עסקים עם זנב תביעות ארוך (ענפים בהם הזמן הנדרש למתן הודעה על קרות הנזק ו/או לקביעת הנזק והפיצוי בגינו, ארוך ועשוי להתמשך מספר שנים), כגון ענפי חבויות ורכב חובה, חושב עד ליום 31 בדצמבר 2015, עודף הכנסות על הוצאות על בסיס תלת שנתי מצטבר (להלן - "העודף" או "הצבירה").

העודף חושב, בהתאם לתקנות חישוב עתודות ולהנחיית הממונה.

לעניין ביטול העודף ראה סעיף (4) להלן.

3.4 שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות.

3.5 להערכת החברה התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי ויתרתן כוללת הפרשות מתאימות ככל שנדרש ל-IBNR.

(4) שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר 2015

בחודש ינואר 2013 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג-2013 (להלן - "התקנות החדשות") וחוזר, שעודכן בחודש ינואר 2015. בנוסף פורסמה בחודש ינואר 2015 עמדת הממונה, לעניין נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך הדוחות הכספיים (להלן ביחד - "התיקון").

התיקון ביטל את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, כאשר במקומן תבואנה התקנות החדשות. השינוי המרכזי שחל עם כניסת התיקון לתוקף הינו ביטול הצבירה בענפי רכב חובה וחבויות ויישום עמדת הממונה לעניין הנוהג המיטבי המפורטת בבאור 3.3.37(ג.5).

התיקון יושם החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

כצעד משלים לתיקון עודכנו, בחודש אוקטובר 2015, הוראות המדידה, הכלולות בחוזר המאוחד, לגבי חלקם של מבטחי משנה בהוצאות רכישה נדחות ובפרמיה שטרם הורווחה בענפי ביטוח כללי הרלבנטיים וזאת החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

התיקון טופל כשינוי מדיניות חשבונאית אשר יישומו למפרע אינו פרקטי ולפיכך השפעת השינוי נזקפה בהתאמה לעודפים ליום 31 בדצמבר 2015 ללא יישום למפרע.

השפעת התיקון האמור על הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2015 הייתה הגדלת סעיף העודפים בסך של כ-1,082 אלפי ש"ח.

(ה) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות בקשר עם רכישה פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי ההוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.

(ו) עסקים המתקבלים מהתאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה (להלן - "הפוליס"), מחברות ביטוח אחרות (לרבות ביטוח משותף) וסוכנויות חיתום נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך המאזן בתוספת הפרשות לפי העניין, והכל בהתאם לשיעור השתתפות של החברה בהם.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

3. ביטוח בריאות

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה בחברה, מר דניאל כצמן, שהינו עובד החברה.

(ג) תביעות תלויות

הפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח סיעודי, הוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת סעיף ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

בענף נסיעות לחו"ל קבע האקטואר כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית. התביעות התלויות בענף זה חושבו בהתבסס על הערכות מומחים חיצוניים ועובדי החברה שמטפלים בתביעות, וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.

(ד) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של מבוטחים בביטוח קבוצתי

ההפרשה נכללה בסעיף זכאים ויתרות זכות. כמו כן, השינוי בהפרשה קוזז מסעיף פרמיה שהורוחה.

(ה) העתודה לסיכונים שטרם חלפו (Unexpired Risk Reserve), הכלולה בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח כוללת, במידת הצורך, הפרשה בגין הפסד צפוי בשייר (פרמיה בחסר) המחושבת, על בסיס הערכה אקטוארית המבוססת על אומדן תזרים מזומנים בגין החוזה.

(ו) הוצאות רכישה נדחות

(1) הוצאות הרכישה הנדחות כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז מופחתות בשיעורים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-6 שנים ובביטוחי בריאות ארוכי טווח (כגון סיעוד ומחלות קשות) לא יותר מ-15 שנה. הוצאות הרכישה הנדחות המתייחסות לפוליסות שבטלו נמחקות במועד הביטול.

(2) מידי שנה בודק אקטואר של החברה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC בגין הפוליסות שנמכרו מספיקות ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסנה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות. הבדיקה נעשית לכל שנות החיתום יחד.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי אקטואר של החברה מידי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

יא. מכשירים פיננסיים1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים הן נכסים פיננסיים והן התחייבויות פיננסיות. נכסים פיננסיים כוללים השקעות פיננסיות (נכסי חוב סחירים, נכסי חוב בלתי סחירים, מניות ואחרות) וכן נכסים פיננסיים אחרים כגון: פרמיה לגביה, חייבים אחרים, מזומנים ושוי מזומנים. כמו כן, מכשירים פיננסיים כוללים התחייבויות פיננסיות, כגון הלוואות ואשראי שנתקבלו, מכשירי חוב, אשראי ספקים וזכאים אחרים.

הכרה לראשונה בנכסים פיננסיים שאינם נגזרים

הקבוצה מכירה לראשונה בהלוואות וחייבים ובפקדונות במועד היווצרותם. יתר הנכסים הפיננסיים הנרכשים בדרך הרגילה, לרבות נכסים אשר יועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד, מוכרים לראשונה במועד קשירת העסקה בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר, משמע המועד בו התחייבה הקבוצה לקנות או למכור את הנכס. נכסים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים השקעות במניות ובמכשירי חוב, לקוחות, חייבים אחרים ומזומנים ושוי מזומנים.

גריעת נכסים פיננסיים

נכסים פיננסיים נגרעים כאשר הזכויות החוזיות של הקבוצה לתזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי פוקעות, או כאשר הקבוצה מעבירה את הזכויות לקבל את תזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי בעסקה בה כל הסיכונים וההטבות מהבעלות על הנכס הפיננסי עוברים למעשה. לעניין קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות, ראה סעיף 3 להלן. מכירות נכסים פיננסיים הנעשות בדרך הרגילה מוכרות במועד קשירת העסקה משמע, במועד בו התחייבה הקבוצה למכור את הנכס.

נכסים פיננסיים מסווגים לקבוצות הבאות:מזומנים ושוי מזומנים

מזומנים ושוי מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מיידי ופקדונות בנקאיים לפי דרישה. שוי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר, אשר משך הזמן ממועד ההפקדה המקורי ועד למועד הפדיון הינו עד 3 חודשים, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי.

השקעות המוחזקות לפדיון

כאשר לקבוצה יש כוונה מפורשת ויכולת להחזיק מכשירי חוב עד למועד פדיונם, מכשירי החוב מסווגים כמוחזקים לפדיון. השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לפי עלות מופחתת בשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים מירידת ערך.

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

נכס פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הוא מסווג כמוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה לראשונה. נכסים פיננסיים מיועדים לשווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הקבוצה מנהלת השקעות מסוג זה ומקבלת החלטות קניה ומכירה בגינן בהתבסס על שווי הוגן, וזאת בהתאם לאופן שבו תיעדה הקבוצה את ניהול הסיכונים או אסטרטגיית ההשקעה, אם הייעוד נועד למנוע חוסר עקביות חשבונאית (an accounting mismatch), או אם מדובר במכשיר משולב הכולל נגזר משוּבָּץ. עלויות העסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. נכסים פיננסיים אלה נמדדים בשווי הוגן והשינויים בהם נזקפים לרווח והפסד.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים בעלי תשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינם נסחרים בשוק פעיל. נכסים אלו מוכרים לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, הלוואות וחייבים נמדדים בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים מירידת ערך.

נכסים פיננסיים זמינים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים אשר יועדו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה או אשר לא סווגו לאף אחת מהקבוצות האחרות. במועד ההכרה לראשונה נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים בשווי הוגן בתוספת כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. בתקופות עוקבות נמדדות השקעות אלה בשווי הוגן, כאשר השינויים בהן, פרט להפסדים מירידת ערך, לרווחים או הפסדים משינויים בממד, בשער החליפין, ולצבירת הריבית האפקטיבית במכשירי חוב נזקפים ישירות לרווח כולל אחר ומוצגים בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה. דיבידנד המתקבל בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה נזקף לדוח רווח והפסד במועד הזכאות לתשלום. כאשר ההשקעה נגרעת, הרווחים או הפסדים שנצברו בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מועברים לרווח והפסד.

2. התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים

הקבוצה מכירה לראשונה במכשירי חוב שהונפקו במועד היווצרותם. יתר ההתחייבויות הפיננסיות מוכרות לראשונה במועד קשירת העסקה בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר.

התחייבויות פיננסיות מוכרות לראשונה בשווי הוגן בניכוי כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, התחייבויות פיננסיות נמדדות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית.

גריעת התחייבויות פיננסיות

התחייבויות פיננסיות נגרעות כאשר מחויבות הקבוצה, כמפורט בהסכם, פוקעת או כאשר היא סולקה או בוטלה.

3. קיזוז מכשירים פיננסיים

נכס פיננסי והתחייבות פיננסית מקוזזים והסכומים מוצגים בנטו בדוח על המצב הכספי כאשר לקבוצה קיימת באופן מיידי (Currently) זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז את הסכומים שהוכרו וכן כוונה לסלק את הנכס וההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית.

4. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים מוכרים לראשונה בשווי הוגן. עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה לראשונה, נמדדים הנגזרים בשווי הוגן, כשהשינויים בשווי הוגן נזקפים מיידי לרווח והפסד לסעיף רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון.

5. נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערך בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית/ירידת המדד בפועל.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מכשירים פיננסיים (המשך)6. הקבוצה קיבלה החלטות לסיווג ולייעוד נכסים כדלקמן:נכסים הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות

מרבית נכסים אלו, הכוללים מכשירים פיננסיים סחירים ומכשירים פיננסיים לא סחירים, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד, וזאת מהנימוקים הבאים: מדובר בתיקים מנוהלים, נפרדים ומזוהים, אשר הצגתם לפי שווי הוגן מקטינה באופן משמעותי עיוות חשבונאי של הצגת נכסים והתחייבויות לפי בסיסי מדידה שונים (mismatch), כמו כן הניהול מתבצע לפי שווי הוגן וביצועי התיק נמדדים לפי שווי הוגן בהתאם לאסטרטגיית ניהול סיכונים מתועדת, והמידע לגבי המכשירים הפיננסיים מדווח להנהלה (וועדת ההשקעות הרלוונטית) באופן פנימי על בסיס שווי הוגן.

חלק ממכשירי החוב הלא סחירים, הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות, נמדדים על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית כמתאפשר על פי הוראת שעה שפרסם המפקח ובהתאם לתקינה.

מכשירים פיננסיים הכלולים נגזרים משובצים שנדרש להפרידם -

מכשירים אלו יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד.

נכסים סחירים שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטרו) שאינם כוללים נגזרים משובצים או שאינם מהווים נגזרים

נכסים אלו סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

נכסים שאינם סחירים שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטרו)

נכסים העונים לקריטריונים של קבוצת הלוואות וחייבים, לרבות אג"ח ח"ץ, סווגו לקבוצה זו ונמדדו על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

מכשירים הוניים שאינם סחירים סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

השקעות בניירות ערך סחירים בדוחות הכספיים של חברה בת מאוחדת העוסקת בניהול השקעות

נכסים אלו סווגו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד כיוון שמדובר בנכסים פיננסיים המוחזקים למסחר.

7. קביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות שלהן אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות.

בקביעת השווי ההוגן של נכס או התחייבות, משתמשת הקבוצה בנתונים נצפים מהשוק ככל שניתן. מדידות שווי הוגן מחולקות לשלוש רמות במדרג השווי ההוגן בהתבסס על הנתונים ששימשו בהערכה, כדלקמן:

- רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זהים.
- רמה 2: נתונים נצפים מהשוק, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

לפרטים נוספים ראה באור 12.ו.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מכשירים פיננסיים (המשך)8. רווחים מהשקעות, נטו הכנסות מימון והוצאות מימוןרווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון כוללים רווחים (הפסדים) ממכירה ומירידת ערך נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוצגים בשווי ההוגן דרך רווח והפסד, רווחים (הפסדים) ממטבע חוץ והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב ורווחים (הפסדים) ממימוש השקעות המחושבים כהפרש בין תמורת המימוש נטו ובין העלות המקורית או העלות המופחתת ומוכרים בעת קרות אירוע המכירה, הכנסות ריבית בגין סכומים שהושקעו (לרבות נכסים פיננסיים זמינים למכירה), הכנסות מדיבידנדים, שינויים בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה והכנסות מדמי שכירות של נדל"ן להשקעה. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית. הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לקבוצה הזכות לקבלת תשלום.

רווחים והפסדים מהפרשי שער, משינויים בשווי ההוגן של ההשקעות ומימוש השקעות מדווחים בנטו.

הוצאות מימון

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער על הלוואות שנתקבלו, ריבית והפרשי שער על פקדונות ויתרות מבטחי משנה, שינויים בגין ערך הזמן בגין הפרשות. עלויות האשראי, שאינן מהוונות, נזקפות לדוח רווח והפסד במועד התהוותן.

יב. רכוש קבוע1. הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מצטברים מירידת ערך. העלות של מספר פריטי רכוש קבוע נקבעה לפי שוויים ההוגן ליום 1 בינואר 2007, מועד המעבר ל-IFRS (עלות נחשבת).

העלות כוללת עלויות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד המתייחס, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה.

רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבע לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכר נטו בסעיף הכנסות אחרות או הוצאות אחרות, לפי העניין, בדוח רווח והפסד.

2. עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע ועלויות עוקבות אחרות מוכרות כחלק מהערך בספרים של הרכוש הקבוע אם צפוי כי התועלת הכלכלית העתידית הגלומה בהן תזרום אל הקבוצה וכי עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של חלק מפריט הרכוש הקבוע שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

3. פחת

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. קרקעות בבעלות אינן מופחתות.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יב. רכוש קבוע (המשך)

3. פחת (המשך)

שיעורי הפחת בהם נעשה שימוש בתקופה השוטפת ובתקופות ההשוואתיות הינו כדלקמן:

בנינים	2%-4%
שיפורים במושכר	5%-17%
כלי רכב	15%
מחשבים ותוכנה	17%-33%
ריהוט וציוד	6%-33%

קרקעות בחכירה ממנהל מקרקעי ישראל, המטופלות כחכירה מימונית, מופחתות על-פני אורך תקופת החכירה.

שיפורים במושכר מופחתים לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות (לרבות תקופת האופציה להארכה שבידי הקבוצה שבכוונתה לממשה) או בהתאם לתקופת החיים המשוערת של השיפור, לפי הקצר שבהם.

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח ומותאמים במידת הצורך.

ג. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה-או חלק ממבנה-או שניהם) המוחזק (על ידי הקבוצה כבעלים או בחכירה מימונית) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים למטרות מנהלתיות, או מכירה במהלך העסקים הרגיל.

כמו כן, זכויות בנדל"ן להשקעה החכורות על ידי הקבוצה בחכירה תפעולית ומיועדת להשכרה לצד ג' מסווגות ומטופלות כנדל"ן להשקעה.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות בתוספת עלויות עסקה שניתן לייחס במישרין לרכישה. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

לצורך קביעת השווי הוגן של הנדל"ן להשקעה מתבססת הקבוצה על הערכות שווי שמבוצעות על ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והניסיון הנדרשים.

נדל"ן להשקעה נגרע כאשר הוא ממומש או כאשר נפסק השימוש בו ולא צפויות הטבות כלכליות עתידיות ממימוש. ההפרש בין התמורה נטו ממימוש הנכס לבין היתרה בדוחות הכספיים מוכר ברווח והפסד בתקופה שבה נגרע הנכס.

העברת נכס מנדל"ן להשקעה לרכוש קבוע מתבצעת כאשר יש שינוי בשימוש, כגון התחלת שימוש בנכס על ידי הבעלים.

העלות הנחשבת של הנכס המועבר מנדל"ן להשקעה, לרכוש קבוע הוא השווי הוגן במועד המעבר.

כאשר השימוש בנדל"ן הופך משימוש על ידי הבעלים לנדל"ן להשקעה אשר נמדד לפי שווי הוגן, הנכס נמדד מחדש לפי שווי הוגן ומסווג כנדל"ן להשקעה. כל רווח שנוצר מהמדידה מחדש נזקף לרווח כולל אחר ומוצג בקרן שערך בהון אשר לא ישוחרר לרווח והפסד, אלא אם הרווח מבטל הפסד קודם מירידת ערך של הנדל"ן, ובמקרה זה הרווח נזקף תחילה לדוח רווח והפסד. כל הפסד נזקף ישירות לרווח והפסד.

נדל"ן להשקעה בפיתוח המיועד לשימוש עתידי כנדל"ן להשקעה נמדד אף הוא בשווי הוגן כאמור לעיל וזאת כאשר השווי הוגן ניתן למדידה מהימנה. כשהשווי הוגן אינו ניתן למדידה מהימנה, בשל אופי והיקף סיכוני הפרויקט, אזי הוא נמדד על פי עלותו, בניכוי הפסדים מירידת ערך במידה שקיימים, עד למועד שבו השווי הוגן ניתן למדידה מהימנה או השלמת הבנייה, כמוקדם מביניהם. בסיס העלות של נדל"ן להשקעה בפיתוח כולל את עלות המקרקעין, עלויות תכנון ופיתוח ישירות תוספתיות ודמי תיווך בשל התקשרויות בהסכמים להשכרתו.

לפרטים נוספים ראה באור 8.

י. חכירות

המבחנים לסיווג חכירה כמימונית או כתפעולית מבוססים על מהות ההסכמים והם נבחנים במועד ההתקשרות על-פי הכללים להלן שנקבעו ב-IAS17:

הקבוצה כחוכר1. חכירה מימונית

בחכירה מימונית, הועברו לקבוצה באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס החוכר. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים ומוכרת התחייבות בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימליים העתידיים. לאחר ההכרה לראשונה מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה. תשלומי החכירה מוקצים בין הוצאות המימון ופירעון של ההתחייבות בגין החכירה לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

2. חכירה תפעולית

הסכמי חכירה, בהם לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בבעלות על הנכס החוכר, מסווגים כחכירה תפעולית. זאת, פרט לחכירות תפעוליות של נכסי נדל"ן אשר הקבוצה בחרה לסווג כנדל"ן להשקעה. תשלומי החכירה מוכרים כהוצאה ברווח והפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

הקבוצה כמחכירחכירה תפעולית

נכסים אשר לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס, מסווגים כחכירה תפעולית. עלויות ראשוניות ישירות שהתהוו בגין הסכם החכירה, מתווספות לעלות הנכס המוכר ומוכרות כהוצאה לאורך תקופת החכירה לפי אותו בסיס. תקבולי החכירה מוכרים כהכנסה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה. תקבולי חכירה מותנים נזקפים לדוח רווח והפסד כהכנסה במועד שבו לחברה זכאות לקבלם.

10. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בצירופי עסקים נמדדים במועד הרכישה לפי השווי ההוגן.

לאחר ההכרה הראשונית נכסים בלתי מוחשיים נמדדים על-פי עלותם בניכוי הפחתה מצטברת ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי וכפופים לבחינת ירידת ערך מידי שנה וכן בכל עת שקיים סימן המצביע כי ייתכן שחלה ירידת ערך. אורך החיים השימושיים של נכסים אלה נבחן מידי שנה כדי לקבוע אם הערכת אורך החיים כבלתי מוגדר עדיין תקפה. אם האירועים והנסיבות אינם תומכים עוד בהערכה כאמור, השינוי באורך החיים השימושיים מבלתי מוגדר למוגדר מטופל כשינוי באומדן חשבונאי מכאן ולהבא, ובאותו מועד נבחנת גם ירידת ערך והנכס מופחת באופן שיטתי על פני תקופת אורך החיים השימושיים שלו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על כך שקיימת לגביהם ירידת ערך. תקופת הפחתה ושיטת הפחתה של נכס בלתי מוחשי עם אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל סוף שנה. שינויים באורך החיים השימושיים או בדפוס הצריכה הצפוי של ההטבות הכלכליות הצפויות לנבוע מהנכס מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן ולהבא. הוצאות הפחתה בגין נכסים בלתי מוחשיים עם אורך חיים שימושיים מוגדר נזקפות לדוח רווח והפסד.

1. מוניטין

מוניטין שנוצר כתוצאה מרכישה של צרופי עסקים, מוצג במסגרת נכסים בלתי מוחשיים. למידע בדבר מדידת המוניטין בעת ההכרה לראשונה ראה סעיף 2.ח לעיל.

בתקופות עוקבות מוניטין נמדד לפי עלות בניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

2. עלויות פיתוח תוכנה

עלויות פיתוח תוכנה מהוונות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית, צפויה הטבה כלכלית עתידית מהפיתוח ולקבוצה כוונה ומקורות מספיקים להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. עלות שהוונה כוללת את עלות החומרים, שכר עבודה ישיר ועלויות תקורה שניתן לייחסן ישירות להכנת הנכס לשימושו המיועד. עלויות פיתוח אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

בתקופות עוקבות, עלויות פיתוח שהווננו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו.

3. תוכנות

נכסי הקבוצה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

4. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. כל העלויות האחרות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או מותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

5. הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש. מוניטין אינו מופחת בהיותו נכס בעל אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר.

אומדן אורך החיים השימושי לתקופה הנוכחית ולתקופות השוואתיות של הנכסים הבלתי מוחשיים העיקריים:

(א) עודפי עלות שנוצרו ברכישת סוכנויות ביטוח או מצירוף עסקים שנרכשו מסוכנויות ביטוח, המיוחסים בעיקרם לתיקי עמלות, מופחתים בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופה של 5-10 שנים.

(ב) דמי ניהול עתידיים - הפרש מקורי המתייחס לדמי ניהול עתידיים צפויים מופחת בהתאם לתקופה החזויה לקבלת דמי הניהול. עיקר הסכום מיוחס לקרנות השתלמות ומופחת על פני 20 שנה תוך התחשבות בקצב הביטולים.

(ג) תוכנות מחשב - מופחתות בקו ישר על פני 3-6 שנים.

(ד) תיק לקוחות - מופחת על פני 10 שנים בשיטת סכום ספרות השנים הפחות.

האומדנים בדבר שיטת ההפחתה ואורך החיים השימושיים נבחנו מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

טז. ירידת ערך

1. נכסים פיננסיים

ירידת ערך של נכס פיננסי שאינו מוצג בשווי הוגן דרך רווח והפסד נבחנת כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית לכך שאירוע הפסד התרחש לאחר מועד ההכרה לראשונה בנכס ואירוע הפסד זה השפיע באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של הנכס הניתן לאמידה מהימנה.

ראייה אובייקטיבית לכך שחלה ירידת ערך של נכסים פיננסיים עשויה לכלול הפרת חוזה על ידי חייב, ארגון מחדש של סכום המגיע לקבוצה בתנאים אשר הקבוצה לא הייתה שוקלת במקרים אחרים, קיום סממנים לכך שחייב או מנפיק חוב יפשוט רגל או היעלמות שוק פעיל עבור נייר ערך, מידע נצפה שמצביע על כך שקיימת ירידה הניתנת למדידה בתזרים מזומנים צפוי מקבוצה של נכסים פיננסיים.

ראיות לירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה

בבחינת ירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירים הוניים, בוחנת הקבוצה גם את הפער שבין השווי ההוגן של הנכס לעלותו המקורית תוך התייחסות לתנודתיות של שער המכשיר, למשך הזמן בו השווי ההוגן של הנכס נמוך מעלותו המקורית ולשינויים בסביבה הטכנולוגית, הכלכלית או המשפטית או בסביבת השוק בה פועלת החברה שהנפיקה את המכשיר. בנוסף, ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן מתחת לעלות המקורית הינה ראייה אובייקטיבית לירידת ערך.

ראיות לירידת ערך של מכשירי חוב

הקבוצה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי נכסי חוב המסווגים להלוואות וחייבים הן ברמת הנכס הבודד והן ברמה קולקטיבית. ההלוואות והחייבים שהינם משמעותיים באופן פרטני נבחנו ספציפית לירידת ערך. הלוואות וחייבים אלה אשר בגינם לא זוהתה ירידת ערך ספציפית מקובצים יחדיו ולגביהם נבחנת קיומה של ירידת ערך קולקטיבית במטרה לאתר ירידת ערך שהתרחשה וטרם זוהתה.

בבחינה קולקטיבית של ירידת ערך, הקבוצה עושה שימוש במגמות היסטוריות של ההסתברות להפרה, עיתוי קבלת החזר וסך ההפסד בפועל, בהתאם לשיקול דעת ההנהלה בדבר השאלה האם ההפסדים בפועל צפויים להיות גדולים או קטנים יותר בהשוואה להפסדים העולים מהמגמות ההיסטוריות לאור המצב הכלכלי ותנאי האשראי הקיימים.

טיפול בהפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת

הפסד מירידת ערך של נכס פיננסי, הנמדד לפי עלות מופחתת, מחושב כהפרש בין ערך הנכס בספרים לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, מהוון בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס. הפסדים נזקפים לדוח רווח והפסד ומוצגים כהפרשה להפסד כנגד יתרת נכסים פיננסיים אלו.

טיפול בהפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה

הפסדים מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים על ידי העברת ההפסד המצטבר שנזקף לקרן הון בגין נכסים זמינים למכירה, לרווח והפסד. ההפסד המצטבר אשר מועבר לרווח והפסד הינו הפרש בין עלות הרכישה בניכוי החזרי קרן והפחתות, לבין השווי הוגן הנוכחי בניכוי ירידות ערך אשר הוכרו בעבר דרך רווח והפסד.

ביטול הפסדים מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחסו באופן אובייקטיבי לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך. ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים הנמדדים לפי עלות מופחתת ובגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי חוב, נזקף לרווח והפסד. ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי הון, נזקף לרווח הכולל האחר.

2. ביטוח משנה

(א) ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה אינן משחררות אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים על פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על פי חוזי ביטוח המשנה, עלול לגרום לקבוצה הפסדים.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טז. ירידת ערך (המשך)

2. ביטוח משנה (המשך)

ב) החברה מבצעת הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבת החברה, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטואר, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבת החברה בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בנכונות הצדדים להגיע להסכמי ניתוק התקשרויות בדרך של פירעון סופי של החובות (CUT OFF) במטרה לצמצם את החשיפה.

3. פרמיה לגביה

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיה לגביה מחושבת לפי אומדנים המבוססים, בין היתר, על עומק חובות בפיגור ועל ביטולי פרודוקציה בפועל בשנים קודמות.

4. נכסים שאינם פיננסיים

עיתוי בחינת ירידת ערך

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של הקבוצה, שאינם הוצאות רכישה נדחות, נדל"ן להשקעה, נכסים הנובעים מהטבות לעובדים ונכסי מס נדחים, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים, כאמור, מחושב אומדן סכום בר ההשבה של הנכס. הקבוצה בוחנת ירידת ערך מוניטין אחת לשנה, בתאריך קבוע, או לעיתים קרובות יותר אם אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שקיימת ירידת ערך.

מדידת סכום בר ההשבה

הסכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש לבין שווי הוגן, בניכוי עלויות מימוש. בקביעת שווי השימוש, מהוונת הקבוצה את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מסים, המשקף את ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתחייבים לנכס או ליחידה המניבה מזומנים. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים"). למטרת בחינת ירידת ערך של מוניטין, יחידות מניבות מזומנים אליהן הוקצה מוניטין מקובצות כך שהרמה בה נבחנת ירידת ערך של מוניטין משקפת את הרמה הנמוכה ביותר בה המוניטין נתון למעקב למטרת דיווח פנימי אך בכל מקרה אינה גדולה ממגזר פעילות לפני קיבוץ מגזרים דומים. מוניטין שנרכש במסגרת צירוף עסקים מוקצה ליחידות מניבות מזומנים, לרבות אלו הקיימות בקבוצה גם טרם צירוף העסקים, אשר צפויות להניב הטבות מהסינרגיה של הצירוף.

חברות כלולות

מוניטין המהווה חלק מחשבון השקעה בחברה כלולה אינו מוכר בנפרד ולכן אינו נבחן בנפרד בבחינת ירידת ערך. לחילופין, נבחנת ירידת ערך להשקעה בכללותה כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך.

הכרה בהפסד מירידת ערך

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקפים לרווח והפסד. הפסדים מירידת ערך שהוכרו לגבי יחידות מניבות מזומנים, מוקצים תחילה להפחתת הערך בספרים של מוניטין שיוחס ליחידות אלה ולאחר מכן להפחתת הערך בספרים של הנכסים האחרים ביחידה מניבת המזומנים, באופן יחסי.

ביטול הפסד מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מוניטין אינו מבוטל. באשר לנכסים אחרים, לגביהם הוכרו הפסדים מירידת ערך בתקופות קודמות, בכל מועד דיווח נבדק האם קיימים סימנים לכך שההפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך. ביטול הפסד כאמור נזקף לרווח והפסד.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. הון מניות

מניות רגילות מסווגות כהון.

יח. הטבות לעובדים

בקבוצה קיימות מספר תכניות הטבה לעובדים.

סיווג הטבות לעובדים, לצורכי מדידה, כהטבות לטווח קצר או כהטבות אחרות לטווח ארוך נקבע בהתאם לתחזית הקבוצה לסילוק המלא של ההטבות.

1. הטבות לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר הינן הטבות אשר חזויות להיות מסולקות במלואן עד 12 חודשים מתום תקופת הדיווח השנתית שבה העובדים מספקים את השירותים המתייחסים.

הטבות אלו כוללות משכורות, דמי הבראה, ימי חופשה ותשלומים לביטוח לאומי נמדדות על בסיס לא מהוון ומוכרות כהוצאות עם מתן השירותים או במקרה של היעדרויות שאינן נצברות (חופשת לידה) - בעת ההיעדרות בפועל. התחייבות בגין בונוס, מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

2. הטבות לאחר סיום העסקה

(א) תכנית להפקדה מוגדרת

לקבוצה תוכניות להפקדה מוגדרת בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963 (בסעיף זה - "החוק"), לפיהן הקבוצה משלמת באופן קבוע תשלומים מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים גם אם בקרן לא הצטברו סכומים מספיקים כדי לשלם את כל ההטבות לעובד המתייחסות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות.

הפקדות לתכנית להפקדה מוגדרת בגין פיצויים או בגין תגמולים מוכרות כהוצאה בעת ההפקדה לתכנית, במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד ולא נדרשת הפרשה נוספת בדוחות הכספיים.

(ב) תכנית להטבה מוגדרת

הקבוצה מפעילה תכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק. לפי החוק, זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או עם פרישתם.

מחויבות של הקבוצה, המתייחסת לתכנית הטבה מוגדרת בגין הטבות לאחר סיום העסקה, מחושבת לגבי כל תכנית בנפרד על ידי אומדן הסכום העתידי של ההטבה שיגיע לעובד בתמורה לשירותיו, בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. הטבה זו מוצגת לפי ערך נוכחי בניכוי השווי ההוגן של נכסי התכנית. הקבוצה קובעת את הריבית נטו על ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת על-ידי הכפלת ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת בשיעור ההיוון ששימש למדידת המחויבות בגין הטבה מוגדרת, כפי ששניהם נקבעו בתחילת תקופת הדיווח השנתית. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות באיכות גבוהה, שהמטבע שלהן ומועד פירעונן דומים לתנאי המחויבות של הקבוצה. החישובים נערכים על ידי אקטואר מוסמך לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה.

מדידה מחדש של ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת כוללת רווחים והפסדים אקטואריים, תשואה על נכסי תכנית (למעט ריבית) וכן שינוי כלשהו בהשפעה על תקרת הנכסים (ככל שרלוונטי, למעט ריבית). מדידות מחדש נזקפות מיידית, דרך רווח כולל אחר לעודפים.

עלויות ריבית בגין מחויבות להטבה מוגדרת, הכנסות ריבית בגין נכסי תכנית וריבית בגין השפעה של תקרת הנכסים שנזקפו לרווח והפסד מוצגות בסעיף הוצאות הנהלה וכלליות.

כאשר חל שיפור או צמצום בהטבות שמעניקה הקבוצה לעובדים, אותו חלק מההטבות המוגדלות המתייחס לשירותי עבר של העובדים או הרווח או הפסד מהצמצום מוכרים מיידית ברווח והפסד כאשר מתרחש התיקון או הצמצום של התכנית.

נכסים שעומדים כנגד מרכיב הפיצויים, בפוליסות שהופקו על ידי החברה, אינם מהווים נכסי תוכנית להטבה מוגדרת, ומקוזזים מההתחייבויות בגין חוזה הביטוח.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יח. הטבות לעובדים (המשך)

3. הטבות אחרות לטווח ארוך

המחויבות נטו של הקבוצה בגין הטבות לעובדים לטווח ארוך, שאינן מתייחסות לתכניות הטבה לאחר העסקה, היא בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. סכום הטבות אלו מהווה לערכו הנוכחי. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות באיכות גבוהה, שהמטבע שלהן ומועד הפירעון שלהן דומים לתנאי המחויבויות של הקבוצה. החישוב נעשה לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה. רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים לרווח או הפסד בתקופה בה הם נוצרו.

עובדי הקבוצה זכאים להטבות בגין ימי מחלה וחלקם זכאים למענקי יובל. הטבות אלה מטופלות כהטבות אחרות לטווח ארוך מאחר שהקבוצה צופה כי הטבות אלו ינוצלו בתקופה שלאחר שנה מתאריך הדיווח.

4. הטבות בגין פיטורין

הטבות בגין פיטורין לעובדים מוכרות כהוצאה כאשר הקבוצה התחייבה באופן מובהק, ללא אפשרות ממשית לביטול, לפיטורי עובדים לפני הגיעם למועד הפרישה המקובל על פי תכנית פורמלית מפורטת.

5. עסקאות תשלום מבוסס מניות

עסקאות המסולקות במכשירים הוניים

השווי ההוגן במועד ההענקה של מענקי תשלום מבוסס מניות לעובדים נזקף כהוצאת שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות בלתי מותנית למענקים. הסכום שנזקף כהוצאה בגין מענקי תשלום מבוסס מניות, המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי שירות או תנאי ביצוע שאינם תנאי שוק, מותאם על מנת לשקף את מספר המענקים אשר צפויים להבשיל.

עבור מענקי תשלום מבוסס מניות המותנים בתנאים שאינם תנאי הבשלה או בתנאי הבשלה שהינם תנאי ביצוע שהם תנאי שוק, הקבוצה מביאה בחשבון תנאים אלו באמידת השווי ההוגן של המכשירים הוניים המוענקים, לכן, הקבוצה מכירה בהוצאה בגין מענקים אלו ללא קשר אם התקיימו התנאים הללו.

בעסקאות בהן מעניקה חברת האם לעובדי הקבוצה זכויות למכשיריה הוניים, מטפלת הקבוצה בהענקה כעסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במכשירים הוניים, כלומר מכירה בשווי ההוגן של ההענקה ישירות בהון, בהתאם לאמור לעיל.

עסקאות המסולקות במזומן

עלות עסקה המסולקת במזומן נמדדת לפי השווי ההוגן במועד ההענקה. לפרטים נוספים ראה באור 33. השווי ההוגן מוכר כהוצאה על פני תקופת ההבשלה ובמקביל מוכרת התחייבות. ההתחייבות נמדדת מחדש בכל תקופת דיווח לפי השווי ההוגן עד לסילוקה, כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד, תוך התחשבות בהיקף השירותים שסופקו על ידי העובדים עד אותו מועד.

יט. הפרשות

הפרשה מוכרת כאשר לקבוצה יש מחויבות נוכחית, משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, הניתנת לאמידה בצורה מהימנה, וכאשר צפוי כי תידרש זרימת הטבות כלכליות לסילוק המחויבות. ההפרשות נקבעות על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים בשיעור ריבית לפני מס, המשקף את הערכות השוק השוטפות לערך הזמן של הכסף ואת הסיכונים הספציפיים להתחייבות. הערך בספרים של ההפרשה בגין התחייבות לזמן ארוך מותאם בכל תקופה על מנת לשקף את חלוף הזמן.

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לקבוצה מחויבות קיימת (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר; יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות; וניתן לאמוד את המחויבות באופן מהימן. בעת בחינת הצורך בהכרה בהפרשות ובכמותן, מסתייעת הנהלת הקבוצה ביועציה המשפטיים.

חוזים מכבידים

הפרשה לחוזים מכבידים מוכרת כאשר ההטבות הצפויות להתקבל מהחוזים על ידי הקבוצה נמוכות ביחס לעלויות הבלתי נמנעות כתוצאה מעמידה במחויבויותיה החוזיות. ההפרשה נמדדת על פי הנמוך מבין הערך הנוכחי של העלות החזויה לביטול החוזה והערך הנוכחי של העלות החזויה נטו להמשך קיום החוזה. בטרם מוכרת ההפרשה, מכירה הקבוצה בירידת ערך של הנכסים הקשורים לאותו חוזה.

כ. הכרה בהכנסה1. פרמיות

(א) פרמיות במגזר ביטוח חיים ובמגזר ביטוח בריאות, לרבות פרמיות חסכון ולמעט תקבולים בגין חוזי השקעה נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן.

ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום על ידי החברה עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין. השתתפות המבוטחים בביטוח קבוצתי ברווחים מנוכה מסעיף פרמיות שהורווחו ברוטו.

(ב) פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו, ברוטו.

פרמיות בענף רכב חובה נרשמות בעת פירעון הפרמיה הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך הדיווח נרשמות כהכנסות מראש.

ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פירעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין ובניכוי השתתפות המבוטחים ברווחים, על בסיס ההסכמים שבתוקף.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. הכרה בהכנסה (המשך)

2. דמי ניהול

(א) דמי ניהול בגין חוזי ביטוח חיים וחוזי השקעה תלויי תשואה

דמי הניהול מחושבים בהתאם להנחיות המפקח על בסיס התשואה וצבירת החסכון של המבוטחים בתיק המשתתף ברווחים.

דמי הניהול כוללים את המרכיבים דלקמן:

פוליסות שנמכרות החל מיום 1 בינואר 2004 - דמי ניהול קבועים בלבד.

בגין פוליסות שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר 2003 - דמי ניהול קבועים ומשתנים.

דמי הניהול הקבועים מחושבים בשיעורים קבועים מצבירת החסכון ונרשמים על בסיס צבירה.

דמי הניהול המשתנים מחושבים כשיעור מהרווח הריאלי השנתי (מה-1 בינואר ועד ה-31 בדצמבר) שנזקף לפוליסה בניכוי דמי הניהול הקבועים שנגבו מאותה הפוליסה.

במהלך השנה נרשמים דמי הניהול המשתנים על בסיס צבירה בהתאם לתשואה החודשית הריאלית, ככל שהיא חיובית. בחודשים בהם התשואה הריאלית שלילית מוקטנים דמי הניהול המשתנים עד לגובה סך דמי הניהול המשתנים שנרשמו במצטבר מתחילת השנה. תשואה שלילית שלא בוצעה בגינה הקטנה של דמי הניהול במהלך שנה שוטפת, תנוכה, לצורך חישוב דמי הניהול מתשואה חיובית בתקופות עוקבות.

(ב) דמי ניהול מקרנות פנסיה ומקופות גמל

הכנסות מניהול קרנות פנסיה ומקופות גמל נזקפות על בסיס יתרות הנכסים המנוהלים ועל בסיס התקבולים מהעמיתים, בהתאם להנחיות המפקח.

(ג) דמי ניהול מקרנות נאמנות ומניהול תיקי לקוחות

הכנסות מדמי ניהול מקרנות נאמנות והכנסות מניהול תיקי השקעות נזקפות על בסיס יתרות הנכסים המנוהלים.

3. עמלות

הכנסות מעמלות ביטוח כללי בסוכנויות ביטוח מוכרות כהכנסה בעת התהוותן.

הכנסות מעמלות מביטוח משנה בביטוח כללי, חיים ובריאות נזקפות בעת התהוותן.

הכנסות מעמלות ביטוח חיים בסוכנויות ביטוח נזקפות על בסיס מועדי הזכאות לתשלום העמלות על פי ההסכמים עם חברות הביטוח, בניכוי הפרשות להחזרי עמלות עקב ביטולים של פוליסות ביטוח.

4. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון - ראה סעיף יא.8 לעיל.

בדוח על תזרימי המזומנים החברה בחרה להציג ריבית שהתקבלה, דיבידנד שהתקבל וריבית ששולמה במסגרת תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת. דיבידנדים ששולמו מוצגים במסגרת תזרימי המזומנים מפעילות מימון.

כא. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות (הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי הביטוח וחוזי השקעה), להוצאות הקשורות ברכישה (הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות) וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך, בהתאם למודלים פנימיים של הקבוצה המבוססים על הוצאות ישירות שנזקפו והוצאות עקיפות שהועמוסו.

כ.ב. מסים על הכנסה

הוצאת מסים על הכנסה כוללת מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד אלא אם המס נובע מצירוף עסקים או פריטים אשר מוכרים ישירות בהון או ברווח כולל אחר.

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. הקבוצה לא מכירה במסים נדחים לגבי הפרשים הזמניים הבאים: ההכרה לראשונה במוניטין, ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס, וכן הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות, ובחברות כלולות, במידה ואין זה צפוי שהם יתהפכו בעתיד הנראה לעין ובמידה והקבוצה שולטת במועד היפוך ההפרש.

המסים הנדחים בגין נדל"ן להשקעה המוחזק במטרה להשיב את מרבית (substantially all) ההטבות הכלכליות הגלומות בו בדרך של מימוש ולא בדרך של שימוש, נמדדים לפי אופן היישוב הצפוי של נכס הבסיס, על בסיס מימוש ולא שימוש.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה למועד הדיווח.

נכס מס נדחה מוכר בספרים בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתממשו, הם מופחתים.

המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הקבוצה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות. עבור נדל"ן להשקעה הנמדד תוך שימוש במודל השווי ההוגן, קיימת הנחה הניתנת להפרכה שהערך בספרים של הנדל"ן להשקעה ייושב באמצעות מכירה.

קיצוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הקבוצה מקזזת נכסי והתחייבויות מסים נדחים במידה וקיימת זכות משפטית הניתנת לאכיפה לקיצוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס באותה חברה נישומה, או בחברות שונות, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים השוטפים מיושבים בו זמנית.

תוספת מס בגין חלוקת דיבידנד

בחישוב המסים הנדחים לא מובאים בחשבון המסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות, כל עוד מכירת ההשקעות בחברות מוחזקות אינה צפויה בעתיד הנראה לעין. כמו כן, לא הובאו בחשבון מסים נדחים בגין חלוקת רווחים על ידי חברות מוחזקות כדיבידנדים, כאשר חלוקת הדיבידנד אינה כרוכה בחבות מס נוספת, או כאשר מדיניות הקבוצה שלא ליזום חלוקת דיבידנד על ידי חברה מאוחדת הגוררת חבות מס נוספת.

עסקאות בינחברתיות

מס נדחה בגין עסקאות בינחברתיות בדוח המאוחד נרשם לפי שיעור המס החל על החברה הרוכשת.

עמדות מס לא ודאיות

הפרשה בגין עמדות מס לא ודאיות לרבות הוצאות מס וריבית נוספות, מוכרות כאשר יותר צפוי מאשר לא, כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות.

כג. רווח למניה

הקבוצה מציגה נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד הנקי המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הקבוצה במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה. הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד, המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות הכוללות כתבי אופציה למניות שהוענקו לעובדים.

כד. תקנים חדשים שטרם הגיע מועד יישומם

1. IFRS17 - חוזי ביטוח

בחודש מאי 2017 פרסמה הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 בדבר חוזי ביטוח (להלן - התקן החדש).

התקן החדש קובע כללים להכרה, מדידה, הצגה וגילוי בקשר לחוזי ביטוח ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא. התקן החדש צפוי לגרום לשינויים משמעותיים בדיווח הכספי של חברות ביטוח.

בהתאם לתקן החדש יש למדוד את ההתחייבות הביטוחית כערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים מחוזי הביטוח תוך התחשבות באי הוודאות הגלומה בתחזיות אלו (מרווח הסיכון). כמו כן, הרווח הגלום הצפוי בחוזי הביטוח הנגזר מהחישובים כאמור יוכר על פני תקופת הכיסוי, וההשפעה של שינויים בהנחות (למעט ריבית) תיפרס גם היא על פני תקופת הכיסוי. הפסד יוכר באופן מיידי אם קבוצת חוזי ביטוח אינה צפויה להיות רווחית או הופכת למפסידה.

לגבי חוזי ביטוח מסוימים (בדרך כלל חוזי ביטוח אלמנטרי עם כיסוי ביטוחי של עד שנה) ניתן ליישם מודל מדידה פשוט יותר.

התקן החדש ייושם החל מיום 1 בינואר 2021. אימוץ מוקדם אפשרי, כל עוד IFRS9 מכשירים פיננסיים וכן IFRS15 הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות, מיושמים במקביל.

התקן החדש ייושם למפרע. אם יישום למפרע אינו מעשי ניתן לבחור באחת משתי הגישות הבאות:

1. גישת יישום למפרע חלקי.
2. גישת השווי ההוגן.

החברה בוחנת את ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.

2. IFRS15 - הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות

IFRS15 (להלן - התקן) פורסם על ידי ה- IASB בחודש מאי 2014. התקן מחליף, בין היתר, את IAS18 הכנסות. התקן אינו חל על הכרה בהכנסה מחוזי ביטוח אך חל על חלק מההכנסות האחרות של הקבוצה שאינן מחוזי ביטוח.

התקן מציג מודל בן חמישה שלבים שיחול על הכנסות הנובעות מחוזים עם לקוחות:

- שלב 1 - זיהוי החוזה עם הלקוח, לרבות התייחסות לקיבוץ חוזים וטיפול בשינויים (modifications) בחוזים.
- שלב 2 - זיהוי מספר מחויבויות ביצוע נפרדות (distinct) בחוזה.
- שלב 3 - קביעת מחיר העסקה, לרבות התייחסות לתמורה משתנה, רכיב מימון משמעותי, תמורות שאינן במזומן ותמורה שתשולם ללקוח.
- שלב 4 - הקצאת מחיר העסקה לכל מחויבות ביצוע נפרדת על בסיס מחיר המכירה היחסי הנפרד תוך שימוש במחירים נצפים אם הם זמינים, או באומדנים והערכות.
- שלב 5 - הכרה בהכנסה בעת עמידה במחויבות ביצוע, תוך הבחנה בין קיום מחויבות במועד מסוים לבין קיום מחויבות לאורך זמן.

התקן ייושם למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018.

ליישום התקן לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הקבוצה.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כד. תקנים חדשים שטרם הגיע מועד יישומם (המשך)

3. IFRS9 - מכשירים פיננסיים (המשך)

סיווג ומדידה

בחודש יולי 2014 ה-IASB פרסם את הנוסח המלא והסופי של IFRS9 - מכשירים פיננסיים, המחליף את IAS39 - מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. IFRS9 (להלן - התקן החדש) מטפל בכל שלושת האספקטים הקשורים למכשירים פיננסיים: סיווג ומדידה, ירידת ערך וחשבונאות גידור.

התקן החדש קובע כי בעת ההכרה לראשונה כל הנכסים הפיננסיים יימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

- הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם.
- על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מסויימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת קרן.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן. התקן החדש קובע הבחנה בין מכשירי חוב אשר ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומכשירי חוב שימדדו בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוניים יימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, והפרשים ייזקפו לרווח והפסד או לרווח (הפסד) כולל אחר, על פי בחירת החברה לגבי כל מכשיר ומכשיר. אם מדובר במכשירים הוניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

כמו כן, התקן החדש כולל מודל חדש הבנוי משלושה שלבים למדידת ירידת ערך של מכשירי חוב פיננסיים אשר אינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומתבסס על הפסדי אשראי צפויים (Expected Credit Loss Model). כל שלב קובע את אופן המדידה של הפסדי האשראי הצפויים וזאת בהתבסס על שינויים שחלו בסיכון האשראי של מכשיר החוב. כמו כן, ניתנת הקלה במודל זה לנכסים פיננסיים בעלי תקופות אשראי קצרות, כגון לקוחות.

לעניין גריעה ובנושא התחייבויות פיננסיות קובע התקן החדש את אותן הוראות שנדרשות לפי הוראות IAS39 לגבי גריעה ולגבי התחייבויות פיננסיות שלא נבחרה לגביהן חלופת השווי הוגן. לגבי התחייבויות שלגביהן נבחרה חלופת השווי הוגן, סכום השינוי בשווי הוגן של ההתחייבות, המיוחס לשינויים בסיכון האשראי של החברה, ייזקף לרווח כולל אחר. כל יתר השינויים בשווי הוגן ייזקפו לרווח או הפסד.

התקן החדש כולל דרישות חדשות בנוגע לחשבונאות גידור.

התקן ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018.

בחודש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתקן IFRS4 אשר מתיר לישות שמנפיקה חוזי ביטוח לאמץ את IFRS9 עם התאמות (להלן: "The overlay approach") או לדחות את אימוץ IFRS9 ליום 1 בינואר 2021 (להלן: "גישת הדחיה").

לצורך יישום גישת הדחיה על הישות לעמוד בקריטריונים הבאים:

1. הישות לא יישמה קודם לכן גרסה כלשהי של IFRS9.
2. פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח.

בהתאם לתקן, פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח כאשר:

- (א) הערך בספרים של התחייבויותיה הנובע מחוזי ביטוח, כולל רכיבי פיקדון או נגזרים משובצים אשר הופרדו מחוזי הביטוח, הוא משמעותי ביחס לסך הערך בספרים של כלל התחייבויות; וכן
- (ב) שיעור הערך בספרים של התחייבויות הקשורות לביטוח ביחס לסך הערך בספרים של כלל ההתחייבויות הינו:

גדול מ-90% או; בין 80%-90% כולל, וכן למבטח אין פעילות משמעותית שאיננה קשורה לביטוח.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כד. תקנים חדשים שטרם הגיע מועד יישומם (המשך)

3. IFRS9 - מכשירים פיננסיים (המשך)

מבטח אשר בוחר ליישם את גישת הדחייה נדרש לתת גילוי אשר יאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים:

1. להבין כיצד הישות עומדת בקריטריונים לצורך יישום גישת הדחייה;
2. לערוך השוואה בין מבטחים אשר מיישמים את גישת הדחייה לבין ישויות שמיישמות את IFRS9.

החברה עומדת בקריטריונים הנ"ל ולכן צופה לדחות את היישום של IFRS9 כפי שמתיר התיקון כאמור.

4. IFRS16 חכירות

בינואר 2016 פרסם ה- IASB את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 16 בדבר חכירות (להלן - התקן החדש). בהתאם לתקן החדש, חכירה מוגדרת כחוזה, או חלק מחוזה, אשר מעביר בתמורה לתשלום את זכות השימוש בנכס לתקופת זמן מוגדרת.

להלן עיקרי השפעות התקן החדש:

- התקן החדש דורש מחוכרים להכיר בכל החכירות בנכס מול התחייבות בדוח על המצב הכספי (פרט למקרים מסוימים) באופן דומה לטיפול החשבונאי בחכירה מימונית בהתאם לתקן הקיים- IAS17 חכירות.
- חוכרים יכירו בהתחייבות בגין תשלומי החכירה ומנגד יכירו בנכס זכות-שימוש. כמו כן, החוכרים יכירו בהוצאות ריבית ובהוצאות פחת בנפרד.
- תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בריבית אשר מבוססים על ביצוע או שימוש (לדוגמה, אחוז מהפדיון) יוכרו כהוצאה מצד החוכרים או כהכנסה מצד המחכירים במועד היווצרותם.
- במקרה של שינוי בתשלומי חכירה משתנים הצמודים למדד, על החוכר להעריך מחדש את ההתחייבות בגין החכירה כאשר השפעת השינוי תיזקף לנכס זכות-השימוש.
- התקן החדש כולל שני חריגים שבהם החוכרים רשאים לטפל בחכירות בהתאם לטיפול החשבונאי הקיים בהתייחס לחכירות תפעוליות וזאת במקרה של חכירות נכסים בעלי ערך כספי נמוך או במקרה של חכירות לתקופה של עד שנה.
- הטיפול החשבונאי מצד המחכיר נותר ללא שינוי מהותי לעומת התקן הקיים, קרי, סיווג כחכירה מימונית או כחכירה תפעולית.

התקן החדש ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2019, או לאחריו. אימוץ מוקדם אפשרי.

בשלב זה אין בכוונת החברה לאמץ את התקן החדש באימוץ מוקדם.

התקן החדש מאפשר לחוכרים לבחור באחת מגישות היישום הבאות:

(א) יישום למפרע מלא - במקרה זה, השפעת יישום התקן החדש לתחילת התקופה המוקדמת ביותר המוצגת תיזקף להון. כמו כן, החברה תציג מחדש את דוחותיה הכספיים המוצגים כמספרי השוואה.

(ב) גישת יישום למפרע חלקי - לפי גישה זו, לא תידרש הצגה מחדש של מספרי השוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן החדש לראשונה, תחושב תוך שימוש בריבית ההיוון הקיימת במועד יישום התקן החדש לראשונה. לגבי יתרת נכס זכות-השימוש, החברה יכולה להחליט, לגבי כל חכירה בנפרד, ליישם את אחת משתי החלופות הבאות:

- הכרה בנכס בגובה ההתחייבות שהוכרה, עם התאמות מסוימות.
- הכרה בנכס כאילו מאז ומעולם נמדד בהתאם להוראות התקן החדש.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כד. תקנים חדשים שטרם הגיע מועד יישומם (המשך)

4. IFRS16 - חכירות (המשך)

הפרש כלשהו הנוצר במועד יישום התקן החדש לראשונה בעקבות יישום למפרע חלקי, אם קיים, יזקף להון. בשלב זה, החברה בוחנת את האפשרויות השונות ליישום התקן החדש למפרע.

5. פרשנות של דיווח כספי בינלאומי IFRIC23, עמדות מס לא וודאיות

בחודש יוני 2017 פרסם ה-IASB את IFRIC23 - טיפול באי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה (להלן - הפרשנות). הפרשנות מבהירה את כללי ההכרה והמדידה של נכסים או התחייבויות בהתאם להוראות IAS12 מסים על ההכנסה במצבים בהם קיימת אי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה. הפרשנות מתייחסת ומספקת הנחיות לבחינת קיבוץ מקרים של אי-ודאות המתייחסים למסים על הכנסה, בחינת התייחסות של רשויות המס, מדידת השלכות אי-הודאות הקשורה למסים על הכנסה על הדוחות הכספיים וכן טיפול בשינויים בעובדות ובנסיבות של אי-הודאות. הפרשנות תישם החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2019. אימוץ מוקדם אפשרי.

במועד היישום לראשונה, החברה תיישם את הפרשנות באחת משתי השיטות:

(א) יישום למפרע מלא ללא תיקון מספרי השוואה וזקיפת ההשפעה המצטברת למועד היישום לראשונה ליתרת הפתיחה של יתרת הרווח.

(ב) יישום למפרע מלא לרבות תיקון מספרי השוואה.

החברה בוחנת את ההשפעה האפשרית של הפרשנות, אך אין ביכולתה, בשלב זה, לאמוד את השפעתה, אם בכלל, על הדוחות הכספיים.

6. תיקונים ל-IAS40 נדל"ן להשקעה - העברות של נדל"ן להשקעה

בחודש דצמבר 2016 פרסם ה-IASB תיקונים ל-IAS40 נדל"ן להשקעה (להלן - התיקונים). התיקונים מבהירים ומספקים הנחיות יישום להוראות IAS40 לגבי העברות של נדל"ן להשקעה או לנדל"ן להשקעה. עיקרי התיקונים הינם הקביעה כי רשימת האירועים המפורטת בתקן לגבי העברות נדל"ן להשקעה מהוות דוגמאות לראיות לשינוי בשימוש הנדל"ן ואינן מהוות רשימה סגורה. כמו כן, התיקונים מבהירים כי שינוי בכוננת ההנהלה, כשלעצמה, לא מספקת ראיה לשינוי בשימוש.

התיקונים יישמו למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018. ליישום התקן לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הקבוצה.

כה. להלן שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר

שער חליפין יצג של הדולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן	
	מדד ידוע %	מדד בגין

(9.83)	0.3	0.4	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
(1.5)	(0.3)	(0.2)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016
0.3	(0.9)	(1.0)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

א. כללי

באור מגזרי פעילות כולל מספר מגזרים המהווים יחידות עסקיות אסטרטגיות של הקבוצה. יחידות עסקיות אלה כוללות מגוון מוצרים ומנוהלות בנפרד לצורך הקצאת משאבים והערכת ביצועים. המוצרים בבסיס כל מגזר דומים בעיקרם לעניין מהותם, אופן הפצתם, תמהיל הלקוחות, מהות הסביבה המפקחת וכן במאפיינים כלכליים ודמוגרפים ארוכי טווח הנגזרים מחשיפה בעלת מאפיינים דומים לסיכונים ביטוחיים. כמו כן, לתוצאות תיק ההשקעות המוחזק כנגד ההתחייבויות הביטוחיות עשויה להיות השפעה ניכרת על הרווחיות.

תוצאות, נכסי והתחייבויות כל מגזר כוללים פריטים המיוחסים ישירות למגזר ופריטים אשר ניתן ליחסם על בסיס סביר.

כללי החשבונאות שישומו בדיווח המגזרי תואמים את כללי החשבונאות המקובלים שאומצו לצורך העריכה וההצגה של הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה.

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח כולל את ענפי ביטוח חיים, פנסיה וגמל והוא מתמקד בעיקר בחסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל לרבות קרנות השתלמות) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח לביטוח חיים, פנסיה וגמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות מרכז את כל פעילות הקבוצה בביטוח בריאות - המגזר כולל ביטוח סיעודי, ביטוח הוצאות רפואיות, ניתוחים, השתלות, ביטוח שיניים ועוד.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים, וענפי חבויות אחרים.

• ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

• ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרם לצד שלישי.

• ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרם לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית, אחריות המוצר, גוף אוניות וגוף מטוסים.

• ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי ביטוח כללי שאינם רכב וחבויות לרבות אובדן רכוש, מקיף בתי עסק, מקיף דירות, בנקים למשכנתאות, תאונות אישיות, מטענים בהובלה, ביטוח הנדסי וסיכונים אחרים.

4. מגזרי פעילות אחרים

מגזרי פעילות אחרים כוללים תוצאות מפעילות סוכנויות ביטוח.

5. פעילות שאינה מיוחסת למגזרי פעילות

פעילות זו כוללת חלק ממטה הקבוצה שאינו מיוחס למגזרי הפעילות, פעילויות נלוות/משיקות לפעילות הקבוצה, והחזקת נכסים והתחייבויות כנגד הון החברה בהתאם לתקנות ההון.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. מגזר בר דיווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017							
סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
אלפי ש"ח							
12,622,168	-	-	-	2,380,841	1,325,697	8,915,630	פרמיות שהורווחו ברוטו
769,593	-	-	-	482,625	114,348	172,620	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
11,852,575	-	-	-	1,898,216	1,211,349	8,743,010	פרמיות שהורווחו בשייר
9,548,214	(24,383)	171,938	76	138,366	210,420	9,051,797	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,872,811	-	-	-	-	-	1,872,811	הכנסות מדמי ניהול
332,578	(168,658)*	-	336,772	74,967	27,980	61,517	הכנסות מעמלות
37,665	(6,329)	6,631	35,794	1,569	-	-	הכנסות אחרות
23,643,843	(199,370)	178,569	372,642	2,113,118	1,449,749	19,729,135	סך כל ההכנסות
20,780,873	(1,200)	-	-	1,826,649	1,019,380	17,936,044	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
411,019	-	-	-	254,131	78,004	78,884	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
20,369,854	(1,200)	-	-	1,572,518	941,376	17,857,160	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,659,435	(165,538)	-	132,328	464,199	385,485	842,961	הוצאות הנהלה וכלליות
932,054	(15,358)	45,307	176,422	50,713	75,926	599,044	הוצאות אחרות
26,647	-	1,322	4,703	9,955	-	10,667	הוצאות מימון
129,343	(14,154)	131,502	410	(2,383)	327	13,641	
23,117,333	(196,250)	178,131	313,863	2,095,002	1,403,114	19,323,473	סך כל ההוצאות
40,560	-	21,196	198	882	-	18,284	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
567,070	(3,120)	21,634	58,977	18,998	46,635	423,946	רווח לפני מסים על ההכנסה
370,122	-	138,174	660	88,113	10,552	132,623	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
937,192	(3,120)	159,808	59,637	107,111	57,187	556,569	סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

(* נובע מהכנסות מעמלות שמתקבלות בסוכנויות שבבעלות הקבוצה, מהפעילות בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של 121,226 אלפי ש"ח, בתחום ביטוח בריאות בסך של 26,019 אלפי ש"ח בתחום ביטוח כללי בסך של 21,413 אלפי ש"ח.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. מגזר בר דיווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016							
סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
אלפי ש"ח							
11,194,490	-	-	-	2,182,472	1,177,180	7,834,838	פרמיות שהורווחו ברוטו
708,795	-	-	-	453,731	67,303	187,761	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
10,485,695	-	-	-	1,728,741	1,109,877	7,647,077	פרמיות שהורווחו בשייר
4,929,860	(21,228)	123,462	964	113,138	98,912	4,614,612	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,457,252	-	-	-	-	-	1,457,252	הכנסות מדמי ניהול
315,127	(152,817)	-	306,331	68,215	10,633	82,765	הכנסות מעמלות
65,098	(6,522)	6,405	28,216	14,874	-	22,125	הכנסות אחרות
17,253,032	(180,567)	129,867	335,511	1,924,968	1,219,422	13,823,831	סך כל ההכנסות
14,752,307	(2,249)	-	-	1,783,574	843,569	12,127,413	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
335,885	-	-	-	213,430	47,565	74,890	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
14,416,422	(2,249)	-	-	1,570,144	796,004	12,052,523	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,584,005	(147,884)	-	130,663	453,802	345,678	801,746	הוצאות הנהלה וכלליות
858,549	(12,582)	48,985	157,981	45,655	71,520	546,990	הוצאות אחרות
48,489	(1,951)	2,079	8,563	14,034	-	25,764	הוצאות מימון
103,657	(10,968)	101,755	345	2,687	-	9,838	
17,011,122	(175,634)	152,819	297,552	2,086,322	1,213,202	13,436,861	סך כל ההוצאות
58,657	-	22,738	835	5,435	-	29,649	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
300,567	(4,933)	(214)	38,794	(155,919)	6,220	416,619	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(89,888)	-	(6,097)	(257)	(22,110)	(3,372)	(58,052)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
210,679	(4,933)	(6,311)	38,537	(178,029)	2,848	358,567	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

(* נובע מהכנסות מעמלות שמתקבלות בסוכנויות שבבעלות הקבוצה, מהפעילות בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של 105,977 אלפי ש"ח, בתחום ביטוח בריאות בסך של 27,712 אלפי ש"ח בתחום ביטוח כללי בסך של 19,128 אלפי ש"ח.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. מגזר בר דיווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	התאמות וקיזוזים	מגזרי פעילות			בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
		לא מיוחס למגזרי פעילות	אחרים	ביטוח כללי			
10,688,814	-	-	-	2,002,782	1,024,474	7,661,558	פרמיות שהורווחו ברוטו
623,156	-	-	-	403,873	69,590	149,693	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
10,065,658	-	-	-	1,598,909	954,884	7,511,865	פרמיות שהורווחו בשייר
3,475,321	(27,209)	166,564	3,634	182,340	70,059	3,079,933	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,338,043	-	-	-	-	-	1,338,043	הכנסות מדמי ניהול
295,603	(164,339)*	-	331,856	58,453	15,868	53,765	הכנסות מעמלות
10,028	(2)	6,400	3,630	-	-	-	הכנסות אחרות
15,184,653	(191,550)	172,964	339,120	1,839,702	1,040,811	11,983,606	סך כל ההכנסות
12,588,196	-	-	-	1,453,183	779,039	10,355,974	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
347,310	-	-	-	216,487	64,625	66,198	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
12,240,886	-	-	-	1,236,696	714,414	10,289,776	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,520,991	(159,378)	-	139,296	416,237	293,467	831,369	הוצאות הנהלה וכלליות
889,456	(10,130)	44,011	154,487	47,575	58,582	594,931	הוצאות אחרות
46,088	(2)	1,759	7,702	16,376	-	20,253	הוצאות מימון
56,936	(17,079)	46,830	1,767	4,360	-	21,058	
14,754,357	(186,589)	92,600	303,252	1,721,244	1,066,463	11,757,387	סך כל ההוצאות
91,580	-	19,537	1,894	18,267	-	51,882	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
521,876	(4,961)	99,901	37,762	136,725	(25,652)	278,101	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(329,258)	-	(73,931)	(160)	(79,761)	(9,724)	(165,682)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
192,618	(4,961)	25,970	37,602	56,964	(35,376)	112,419	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

(* נובע מהכנסות מעמלות שמתקבלות בסוכנויות שבבעלות הקבוצה, מהפעילות בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של 121,334 אלפי ש"ח, בתחום ביטוח בריאות בסך של 24,895 אלפי ש"ח בתחום ביטוח כללי בסך של 18,110 אלפי ש"ח.

מגזרי פעילות (המשך) באור 3 -

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים
אלפי ש"ח			
8,915,630	-	-	8,915,630
172,620	-	-	172,620
8,743,010	-	-	8,743,010
9,051,797	903	2,882	9,048,012
1,872,811	114,430	347,024	1,411,357
61,517	-	-	61,517
-	-	-	-
19,729,135	115,333	349,906	19,263,896
17,936,044	-	-	17,936,044
78,884	-	-	78,884
17,857,160	-	-	17,857,160
842,961	45,860	154,284	642,817
599,044	56,699	172,734	369,611
10,667	10,667	-	-
13,641	-	-	13,641
19,323,473	113,226	327,018	18,883,229
18,284	-	-	18,284
423,946	2,107	22,888	398,951
132,623	629	1,647	130,347
556,569	2,736	24,535	529,298

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות
הכנסות אחרות**סך כל ההכנסות**תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי
השקעה ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי
בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי
השקעה בשיירעמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות מימון**סך כל ההוצאות**חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות
לפי שיטת השווי המאזני**רווח לפני מסים על ההכנסה**

רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים
אלפי ש"ח			
7,834,838	-	-	7,834,838
187,761	-	-	187,761
7,647,077	-	-	7,647,077
4,614,612	1,613	4,029	4,608,970
1,457,252	118,341	343,713	995,198
82,765	-	-	82,765
22,125	-	-	22,125
13,823,831	119,954	347,742	13,356,135
12,127,413	-	-	12,127,413
74,890	-	-	74,890
12,052,523	-	-	12,052,523
801,746	46,248	151,544	603,954
546,990	55,861	153,669	337,460
25,764	25,764	-	-
9,838	-	-	9,838
13,436,861	127,873	305,213	13,003,775
29,649	-	-	29,649
416,619	(7,919)	42,529	382,009
(58,052)	(168)	745	(58,629)
358,567	(8,087)	43,274	323,380

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות
הכנסות אחרות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי
השקעה ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי
בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי
השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות מימון

סך כל ההוצאות

חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות
לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח (הפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
ביטוח חיים	פנסיה	גמל	סה"כ
אלפי ש"ח			
7,661,558	-	-	7,661,558
149,693	-	-	149,693
7,511,865	-	-	7,511,865
3,079,933	2,745	8,523	3,068,665
1,338,043	131,556	348,592	857,895
53,765	-	-	53,765
11,983,606	134,301	357,115	11,492,190
10,355,974	-	-	10,355,974
66,198	-	-	66,198
10,289,776	-	-	10,289,776
831,369	45,180	149,047	637,142
594,931	59,523	137,540	397,868
20,253	20,253	-	-
21,058	-	-	21,058
11,757,387	124,956	286,587	11,345,844
51,882	-	-	51,882
278,101	9,345	70,528	198,228
(165,682)	(2,103)	(6,228)	(157,351)
112,419	7,242	64,300	40,877

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי
השקעה ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי
בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי
השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות מימון

סך כל ההוצאות

חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות
לפי שיטת השווי המאזני

רווח לפני מסים על ההכנסה

הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	ענפי חבויות (אחרים *)	סה"כ	
428,569	743,904	678,869	350,667	2,202,009	פרמיות ברוטו
11,197	7,268	379,985	108,490	506,940	פרמיות ביטוח משנה
417,372	736,636	298,884	242,177	1,695,069	פרמיות בשייר שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורוחה, בשייר
84,290	143,300	(6,364)	(18,079)	203,147	
501,662	879,936	292,520	224,098	1,898,216	פרמיות שהורוחו בשייר
67,495	18,316	4,133	48,422	138,366	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	297	63,620	11,050	74,967	הכנסות מעמלות
747	203	83	536	1,569	הכנסות אחרות
569,904	898,752	360,356	284,106	2,113,118	סך כל ההכנסות
573,158	671,636	303,358	278,497	1,826,649	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
16,611	2,916	181,356	53,248	254,131	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
556,547	668,720	122,002	225,249	1,572,518	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
60,134	174,728	163,837	65,500	464,199	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
12,817	13,604	13,219	11,073	50,713	הוצאות הנהלה וכלליות
2,539	4,275	1,736	1,405	9,955	הוצאות אחרות
508	145	(3,405)	369	(2,383)	הוצאות מימון
632,545	861,472	297,389	303,596	2,095,002	סך כל ההוצאות
420	114	47	301	882	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(62,221)	37,394	63,014	(19,189)	18,998	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
41,936	11,376	4,718	30,083	88,113	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
(20,285)	48,770	67,732	10,894	107,111	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
2,186,592	522,229	598,066	1,754,555	5,061,442	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2017
1,998,504	519,145	228,875	1,435,461	4,181,985	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2017

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	ענפי חבויות (אחרים *)	סה"כ	
558,375	884,688	661,471	336,160	2,440,694	פרמיות ברוטו
10,951	5,458	370,750	84,804	471,963	פרמיות ביטוח משנה
547,424	879,230	290,721	251,356	1,968,731	פרמיות בשייר שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
(45,737)	(174,398)	(9,883)	(9,972)	(239,990)	
501,687	704,832	280,838	241,384	1,728,741	פרמיות שהורווחו בשייר
54,711	10,389	7,169	40,869	113,138	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	164	59,302	8,749	68,215	הכנסות מעמלות
8,234	1,151	598	4,891	14,874	הכנסות אחרות
564,632	716,536	347,907	295,893	1,924,968	סך כל ההכנסות
569,068	615,120	250,756	348,630	1,783,574	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
13,565	5,733	117,048	77,084	213,430	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
555,503	609,387	133,708	271,546	1,570,144	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
61,364	168,885	158,908	64,645	453,802	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
13,599	11,803	12,420	7,833	45,655	הוצאות הנהלה וכלליות
3,902	6,268	2,073	1,791	14,034	הוצאות אחרות
437	96	1,825	329	2,687	הוצאות מימון
634,805	796,439	308,934	346,144	2,086,322	סך כל ההוצאות
2,670	507	263	1,995	5,435	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(67,503)	(79,396)	39,236	(48,256)	(155,919)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(10,865)	(2,060)	(1,070)	(8,115)	(22,110)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
(78,368)	(81,456)	38,166	(56,371)	(178,029)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
2,212,892	661,979	548,718	1,685,795	5,109,384	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2016
1,964,127	658,149	225,064	1,384,014	4,231,354	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2016

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-87% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	ענפי חבויות (אחרים *)	סה"כ	
509,942	646,605	588,162	305,488	2,050,197	פרמיות ברוטו
11,495	2,872	319,588	76,808	410,763	פרמיות ביטוח משנה
498,447	643,733	268,574	228,680	1,639,434	פרמיות בשייר
5,296	(37,631)	(6,302)	(1,888)	(40,525)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
503,743	606,102	262,272	226,792	1,598,909	פרמיות שהורווחו בשייר
96,402	14,856	11,018	60,064	182,340	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	(365)	51,806	7,012	58,453	הכנסות מעמלות
600,145	620,593	325,096	293,868	1,839,702	סך כל ההכנסות
350,549	499,421	405,253	197,960	1,453,183	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(11,459)	1,239	286,137	(59,430)	216,487	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
362,008	498,182	119,116	257,390	1,236,696	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
60,515	151,429	142,411	61,882	416,237	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
16,744	11,883	12,560	6,388	47,575	הוצאות הנהלה וכלליות
4,979	6,430	2,683	2,284	16,376	הוצאות אחרות
847	149	2,830	534	4,360	הוצאות מימון
445,093	668,073	279,600	328,478	1,721,244	סך כל ההוצאות
9,808	1,510	840	6,109	18,267	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
164,860	(45,970)	46,336	(28,501)	136,725	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
(42,822)	(6,591)	(3,670)	(26,678)	(79,761)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
122,038	(52,561)	42,666	(55,179)	56,964	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
1,735,607	440,936	567,267	1,512,579	4,256,389	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2015
1,718,804	439,650	202,958	1,279,389	3,640,801	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2015

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-96% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ה. פרטים על נכסי והתחייבויות המגזר

ליום 31 בדצמבר 2017							
סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
825,457	-	211,564	108,961	197,229	-	307,703	נכסים
1,963,402	(73,206)	-	-	204,935	495,994	1,335,679	נכסים בלתי מוחשיים
347,650	-	183,226	1,380	4,750	-	158,294	הוצאות רכישה נדחות
5,992,310	-	-	-	-	125,377	5,866,933	השקעות בחברות כלולות
645,627	-	6,071	-	117,903	19,098	502,555	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
1,035,690	-	-	-	879,457	44,916	111,317	נדל"ן להשקעה - אחר
765,307	-	-	-	401,762	47,059	316,486	נכסי ביטוח משנה
							פרמיות לגביה
85,292,178	-	-	-	-	1,730,088	83,562,090	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
10,933,555	-	4,935,157	1,262	2,234,663	109,358	3,653,115	השקעות פיננסיות אחרות:
23,541,114	(100,000)	366,714	5,894	631,240	680,587	21,956,679	נכסי חוב סחירים
1,047,120	-	252,805	1	222,797	16,903	554,614	נכסי חוב שאינם סחירים
2,485,244	-	489,832	703	471,377	45,026	1,478,306	מניות
38,007,033	(100,000)	6,044,508	7,860	3,560,077	851,874	27,642,714	אחרות
8,497,605	-	-	-	-	177,796	8,319,809	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
2,264,765	-	466,744	97,070	332,859	47,981	1,320,111	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,349,816	(1,142,454)	1,337,693	149,728	86,358	211,065	707,426	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
146,986,840	(1,315,660)	8,249,806	364,999	5,785,330	3,751,248	130,151,117	סך כל הנכסים
100,525,815	-	-	-	-	1,916,353	98,609,462	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
34,944,200	-	-	-	5,061,442	1,089,689	28,793,069	התחייבויות
99,893,609	-	-	-	-	2,090,217	97,803,392	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
3,720,568	(100,000)	3,623,925	101,296	5,781	3,411	86,155	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
2,946,472	(1,167,471)	1,180,670	263,703	718,107	71,937	1,879,526	התחייבויות פיננסיות
141,504,849	(1,267,471)	4,804,595	364,999	5,785,330	3,255,254	128,562,142	התחייבויות אחרות
							סך כל ההתחייבויות

ה. פרטים על נכסי והתחייבויות המגזר (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016							
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
852,165	-	210,038	116,572	207,184	-	318,371	נכסים
1,894,376	(70,086)	-	-	205,510	446,904	1,312,048	נכסים בלתי מוחשיים
315,454	-	167,445	1,649	4,002	-	142,358	הוצאות רכישה נדחות
5,686,004	-	-	-	-	121,041	5,564,963	השקעות בחברות כלולות
641,395	-	6,506	-	115,128	15,814	503,947	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
1,026,712	-	-	-	878,030	36,523	112,159	נדל"ן להשקעה - אחר
719,100	-	-	-	516,268	26,495	176,337	נכסי ביטוח משנה
							פרמיות לגביה
							השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
76,296,715	-	-	-	-	1,573,448	74,723,267	השקעות פיננסיות אחרות:
8,953,191	-	3,184,601	2,842	2,051,932	88,194	3,625,622	נכסי חוב סחירים
23,607,754	(100,806)	445,976	3,892	827,421	553,201	21,878,070	נכסי חוב שאינם סחירים
1,057,776	-	209,787	1	238,473	14,764	594,751	מניות
2,399,061	-	444,993	334	447,836	36,602	1,469,296	אחרות
36,017,782	(100,806)	4,285,357	7,069	3,565,662	692,761	27,567,739	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
7,267,318	-	-	-	-	154,703	7,112,615	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,824,255	-	1,102,589	96,447	241,029	11,019	373,171	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
1,892,343	(1,383,928)	1,773,295	134,654	165,968	194,828	1,007,526	נכסים אחרים
134,433,619	(1,554,820)	7,545,230	356,391	5,898,781	3,273,536	118,914,501	סך כל הנכסים
90,082,984	-	-	-	-	1,744,175	88,338,809	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
							התחייבויות
33,789,715	(1,049)	-	-	5,109,384	862,120	27,819,260	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
89,523,351	-	-	-	-	1,905,889	87,617,462	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
3,821,179	(100,806)	3,618,039	103,944	8,818	5,737	185,447	התחייבויות פיננסיות
2,441,312	(1,406,829)	1,018,049	252,447	780,579	52,886	1,744,180	התחייבויות אחרות
129,575,557	(1,508,684)	4,636,088	356,391	5,898,781	2,826,632	117,366,349	סך כל ההתחייבויות

א. הרכב

מוניטין	תיקי ביטוח	דמי ניהול עתידיים	תוכנות מחשב אלפי ש"ח	תיק לקוחות	אחר	סה"כ
634,628	741,466	139,890	1,306,412	81,115	11,443	2,914,954
12,331	859	-	-	-	5,964	19,154
-	-	-	110,017	-	-	110,017
-	(1,823)	-	(64,350)	-	-	(66,173)
646,959	740,502	139,890	1,352,079	81,115	17,407	2,977,952
-	-	-	-	-	-	-
-	437	-	118,458	-	-	118,895
-	(1,334)	-	(61,917)	-	-	(63,251)
646,959	739,605	139,890	1,408,620	81,115	17,407	3,033,596
105,619	722,989	99,620	1,051,922	30,970	8,816	2,019,936
-	4,489	5,233	125,620	11,431	2,603	149,376
22,648	-	-	-	-	-	22,648
-	(1,823)	-	(64,350)	-	-	(66,173)
128,267	725,655	104,853	1,113,192	42,401	11,419	2,125,787
-	3,720	4,832	120,278	9,955	983	139,768
5,835	-	-	-	-	-	5,835
-	(1,334)	-	(61,917)	-	-	(63,251)
134,102	728,041	109,685	1,171,553	52,356	12,402	2,208,139
512,857	11,564	30,205	237,067	28,759	5,005	825,457
518,692	14,847	35,037	238,887	38,714	5,988	852,165

עלות

יתרה ליום 1 בינואר 2016
רכישות במסגרת צירוף עסקים
רכישות ופיתוח עצמי⁽¹⁾
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
רכישות במסגרת צירוף עסקים
רכישות ופיתוח עצמי⁽¹⁾
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

הפחתה שנצברה והפסדים מירידות ערך שנצברו

יתרה ליום 1 בינואר 2016
הפחתה שהוכרה במהלך השנה
ירידת ערך
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
הפחתה שהוכרה במהלך השנה
ירידת ערך
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

ערך בספרים נטו

ביום 31 בדצמבר 2017

ביום 31 בדצמבר 2016

(1) בגין תוכנות מחשב נכללו סכומים בגין פיתוח עצמי בשנים 2017 ו-2016 בסך של כ-90 מיליון ש"ח ובסך של כ-83 מיליון ש"ח, בהתאמה.

ב. בחירת ירידת ערך של נכסים לא מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר

לצורך בחינת ירידת הערך של המוניטין ליום 31 בדצמבר 2017 הוקצה המוניטין ליחידות מניבות המזומנים הבאות: פנסיה, גמל, ביטוח כללי וסוכנויות ביטוח.

להלן הערך בספרים של המוניטין שהוקצה ליחידות מניבות המזומנים הבאות:

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
190,866	190,866	פנסיה
92,142	86,307	גמל
168,470	168,470	ביטוח כללי
67,214	67,214	סוכנויות ביטוח
<u>518,692</u>	<u>512,857</u>	

לצורך בחינת ירידת הערך של המוניטין נבחנו הסכום בר ההשבה של היחידה מניבת המזומנים לה הוקצה המוניטין ביחס לערכה בספרים. ככל שהסכום בר ההשבה של היחידה מניבת המזומנים עולה על ערכה בספרים, היחידה והנכסים שהוקצו לה יחשבו כבלתי פגומים בערכם.

הסכום בר ההשבה של יחידת הפנסיה נקבע על בסיס תחזית הכנסות בניכוי הוצאות צפויות מתיק הפנסיה הקיים על בסיס הערך הגלום של תיק זה, בהתאמה לשיעורי היוון ותשואה כלכליים. ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות בין היתר הנחות בגין שיעורי דמי הניהול הצפויים, ביטולים, הוצאות תפעול, עמלות ותשואות תיק ההשקעות, הנקבעות מדי שנה על-ידי הנהלת הקבוצה על-פי הסביבה העסקית ורמת התחרות בענף, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

הסכום בר ההשבה עולה על הערך בספרים של היחידה.

הסכום בר ההשבה של יחידת הגמל התבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על בסיס אומדן תזרים המזומנים העתידי הנגזר ממכלול הפעילויות של היחידה.

ליום 31 בדצמבר 2017, בעיקר עקב ירידה בשיעורי דמי הניהול ומגידול בהוצאות, נמצא כי הערך בספרים של יחידת הגמל אשר מורכב בעיקר ממוניטין, דמי ניהול עתידיים והוצאות רכישה נדחות, היה גבוה מסכום בר ההשבה שלה שהינו 168,577 אלפי ש"ח. לפיכך, הוכר הפסד מירידת ערך בסך 5,835 אלפי ש"ח (בשנת 2016 - 20,529 אלפי ש"ח). ההפסד מירידת הערך כאמור יוחס למוניטין.

הסכום בר ההשבה של יחידת הביטוח הכללי התבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על בסיס אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של ענפי הביטוח הכללי. הסכום בר ההשבה עולה על הערך בספרים של היחידה.

הסכום בר ההשבה של יחידות סוכנויות ביטוח התבסס על שווי השימוש שלהן ונקבע על בסיס אומדן תזרימי המזומנים העתידיים בכל יחידה. ליום 31 בדצמבר 2017, הסכום בר ההשבה של כל יחידה עולה על הערך בספרים של כל אחת מהיחידות. ליום 31 בדצמבר 2016, הוכר הפסד מירידת ערך בסכום שאינו מהותי.

ירידות הערך נכללות בסעיף הוצאות אחרות.

מדידות השווי ההוגן מסווגות ברמה 3 בהיררכיית השווי ההוגן. להגדרת הרמות השונות בהיררכיה ראה באור 2. יא.7 בדבר קביעת השווי ההוגן.

הנחות המפתח ששימשו בחישוב הסכום בר ההשבה

החישוב של הסכום בר ההשבה של יחידת הגמל מתבסס על ההנחות העיקריות הבאות: שיעור ריבית היוון נומינלי לפני מס כ-13% ולאחר מס כ-9% (בשנת 2016 שיעור ריבית היוון נומינלי לפני מס כ-14% ולאחר מס כ-10%). שיעור זה נקבע בהתבסס על מודל W.A.C.C, על בסיס פרמטרים האופייניים לפעילות מסוג זה.

שיעור צמיחה נומינלי לטווח ארוך כ-2% (בשנת 2016 שיעור צמיחה נומינלי לטווח ארוך כ-3%). שיעור זה נקבע בהתבסס על שיעור הצמיחה הממוצע לטווח ארוך המקובל בפעילות מסוג זה. תחזית תזרים המזומנים נבנתה לתקופה של 5 שנים.

החישוב של הסכום בר ההשבה של יחידת הביטוח הכללי מתבסס על ההנחות העיקריות הבאות: שיעור ריבית היוון נומינלי לפני מס כ-15.3% ולאחר מס כ-10% (בשנת 2016 שיעור ריבית היוון נומינלי לפני מס כ-14.9% ולאחר מס כ-9.7%), תחזית תזרים המזומנים נבנתה לתקופה של חמש שנים, יחס נזק כולל בענפי הביטוח הכללי השונים של כ-82.9%-130.5% (בשנת 2016 כ-87.5%-134%), שיעור צמיחת פרמיות בביטוח רכב חובה ורכוש כ-2% ושיעור צמיחת פרמיות ביתר הענפים כ-3% (בשנת 2016 כ-1.5% בביטוח רכב חובה וכ-3.3% ביתר הענפים), שיעור צמיחה נומינלי של הרווח הביטוחי הנקי לטווח ארוך כ-1.5% (בשנת 2016 כ-1.5%).

באור 4 - נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

ב. בחינת ירידת ערך של נכסים לא מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר (המשך)

החישוב של הסכום בר ההשבה של סוכנויות הביטוח מתבסס על ההנחות העיקריות הבאות:
 ממוצע שיעור הריבית להיוון לפני מס כ- 16% ולאחר מס כ- 13% (בשנת 2016 כ- 16% לפני מס וכ- 13% לאחר מס), ושיעור הצמיחה לטווח ארוך בעיקר כ- 1%-2.5% (בשנת 2016 כ- 1%-2.5%).
 שיעורים אלה נקבעו על בסיס פרמטרים האופייניים לפעילות מסוג זה.

באור 5 - הוצאות רכישה נדחות

א. הרכב

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
1,018,581	1,058,395
236,709	218,418
<u>1,255,290</u>	<u>1,276,813</u>
433,576	481,654
205,510	204,935
<u>1,894,376</u>	<u>1,963,402</u>

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
 ביטוח חיים
 פנסיה וגמל

ביטוח בריאות
 ביטוח כללי

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ובביטוח בריאות

סה"כ	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			יתרה ליום
		סה"כ	פנסיה וגמל	ביטוח חיים	
אלפי ש"ח					
1,646,923	405,742	1,241,181	228,953	1,012,228	1 בינואר 2016
249,280	91,639	157,641	40,038	117,603	תוספות עמלות רכישה
148,929	56,577	92,352	13,046	79,306	הוצאות רכישה אחרות
<u>398,209</u>	<u>148,216</u>	<u>249,993</u>	<u>53,084</u>	<u>196,909</u>	סה"כ תוספות
231,299	88,554	142,745	20,305	122,440	הפחתה שוטפת
<u>124,967</u>	<u>31,828</u>	<u>93,139</u>	<u>25,023</u>	<u>68,116</u>	הפחתה בגין ביטולים
1,688,866	433,576	1,255,290	236,709	1,018,581	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
292,038	114,205	177,833	32,245	145,588	תוספות עמלות רכישה
161,763	61,079	100,684	12,424	88,260	הוצאות רכישה אחרות
<u>453,801</u>	<u>175,284</u>	<u>278,517</u>	<u>44,669</u>	<u>233,848</u>	סה"כ תוספות
230,466	89,205	141,261	20,208	121,053	הפחתה שוטפת
<u>153,734</u>	<u>38,001</u>	<u>115,733</u>	<u>42,752</u>	<u>72,981</u>	הפחתה בגין ביטולים
<u>1,758,467</u>	<u>481,654</u>	<u>1,276,813</u>	<u>218,418</u>	<u>1,058,395</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

באור 6 -

רכוש קבוע

א. הרכב ותנועה

<u>שנת 2017</u>						
קרקע ובנייני משרדים	מחשבים ותוכנה	כלי רכב	ציוד וריהוט משרדי	שיפורים במושכר	סה"כ	
אלפי ש"ח						
746,880	220,344	784	203,582	19,587	1,191,177	עלות ליום 1 בינואר 2017
3,368	13,808	474	7,222	2,248	27,120	תוספות במשך השנה
(5,313)	(23,008)	(526)	(7,202)	(8,195)	(44,244)	גריעות במשך השנה
744,935	211,144	732	203,602	13,640	1,174,053	עלות ליום 31 בדצמבר 2017
<u>פחת שנצבר</u>						
194,730	190,335	524	140,437	17,267	543,293	פחת שנצבר ליום 1 בינואר 2017
26,697	14,179	91	9,466	548	50,981	תוספות במשך השנה
(833)	(23,004)	(393)	(6,941)	(8,173)	(39,344)	גריעות במשך השנה
194,730	181,510	222	142,962	9,642	554,930	פחת שנצבר ליום 31 בדצמבר 2017
524,341	29,634	510	60,640	3,998	619,123	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2017

<u>שנת 2016</u>						
קרקע ובנייני משרדים	מחשבים ותוכנה	כלי רכב	ציוד וריהוט משרדי	שיפורים במושכר	סה"כ	
אלפי ש"ח						
740,804	228,682	803	202,433	19,539	1,192,261	עלות ליום 1 בינואר 2016
6,076	13,664	-	4,164	464	24,368	תוספות במשך השנה
-	585	-	190	238	1,013	רכישות במסגרת צירוף עסקים
-	(22,587)	(19)	(3,205)	(654)	(26,465)	גריעות במשך השנה
746,880	220,344	784	203,582	19,587	1,191,177	עלות ליום 31 בדצמבר 2016
<u>פחת שנצבר</u>						
167,857	191,602	433	133,080	17,399	510,371	פחת שנצבר ליום 1 בינואר 2016
26,873	21,307	98	10,140	520	58,938	תוספות במשך השנה
-	(22,574)	(7)	(2,783)	(652)	(26,016)	גריעות במשך השנה
167,857	190,335	524	140,437	17,267	543,293	פחת שנצבר ליום 31 בדצמבר 2016
552,150	30,009	260	63,145	2,320	647,884	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2016

ב. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כרכוש קבוע

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
540,660	513,480
11,490	10,861
552,150	524,341

בבעלות
בחכירה מהוונת (*)

(*) נכסים בחכירה מהוונת בסך של 10,861 אלפי ש"ח (בשנת 2016 - 11,490 אלפי ש"ח) אשר יתרת תקופת החכירה בגינם עולה על 45 שנה.

באור 6 - רכוש קבוע (המשך)

ג. מידע נוסף

בקבוצה קיימים נכסים שהופחתו במלואם ועדיין מופעלים. עלותם המקורית של הנכסים כאמור ליום 31 בדצמבר 2017 הינה בסך של כ- 221 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - כ- 204 מיליון ש"ח).

בשנת 2017 גרעה הקבוצה רכוש קבוע שהופחת במלואו ואינו משמש את הקבוצה, אשר עלותו המקורית הינה כ- 26 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - כ- 26 מיליון ש"ח).

באור 7 - השקעות בחברות מוחזקות

א. פרטים בדבר חברות בנות

להלן רשימה של החברות הבנות העיקריות של הקבוצה:

זכויות בעלות של הקבוצה בחברה הבת לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		מיקום עיקרי של פעילות החברה
2016	2017	
%		
100	100	ישראל
100	100	ישראל
100	100	ישראל
100	100	ישראל
100	100	ישראל
100	100	ישראל
73.28	73.28	ישראל
100	100	ישראל
100	100	ישראל

מגדל מקפת ניהול קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ
 יוזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ
 מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ
 מבטח סיימון סוכנויות לביטוח בע"מ
 שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ
 שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ
 סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ
 אחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ
 אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ

באור 7 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ב. פרטים בדבר חברות כלולות

1. הרכב החברות הכלולות

ליום 31 בדצמבר 2017					
מיקום הפעילות העיקרי	זכויות החברה בהון ובהצבעה	הלוואות ושטרי הון שהעמידה החברה לחברות כלולות	היקף ההשקעה בחברות כלולות	סך הכל	
	%	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
ישראל	26.60	10,416 ⁽¹⁾	311,789	322,205	קניין רמת אביב בע"מ
		51	25,394	25,445	חברות כלולות אחרות
		10,467	337,183	347,650	סך הכל חברות כלולות

ליום 31 בדצמבר 2016					
מיקום הפעילות העיקרי	זכויות החברה בהון ובהצבעה	הלוואות ושטרי הון שהעמידה החברה לחברות כלולות	היקף ההשקעה בחברות כלולות	סך הכל	
	%	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
ישראל	26.60	18,831 ⁽¹⁾	275,924	294,755	קניין רמת אביב בע"מ
	⁽²⁾ -	-	-	-	אמות השקעות בע"מ
		18,831	275,924	294,755	חברות כלולות אחרות
		102	20,597	20,699	סך הכל חברות כלולות
		18,933	296,521	315,454	

⁽¹⁾ בחודש ספטמבר 2016, העמידה חברה בת של החברה, מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, לקניין רמת אביב בע"מ (להלן: "קניין"), הלוואה בסכום של כ-23 מיליון ש"ח. הלוואה ניתנה לקניין על ידי בעלי מניותיה בהתאם לשיעור אחזקתם. הלוואה נושאת ריבית שנתית של 4% ותיפרע מעודפי המזומנים בקניין כפי שיהיו מעת לעת.

⁽²⁾ ביום 21 במרס 2016 התקשרה החברה עם גורם מפיץ בעסקה למכירת 26,000,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע"נ כ"א של אמות השקעות בע"מ (להלן: "אמות"), שהיוו כ-9.4% מהון המניות המונפק והנפרע של אמות, והמוחזקות בתיק הנוסטרו של החברה. כפי שנמסר לחברה, הגורם המפיץ התקשר עם צדדים שלישיים לשם מכירת המניות אליהם בעסקאות מחוץ לבורסה. המכירה בוצעה במחיר של 12.68 ש"ח למניה (אקס דיבידנד) ובתמורה כוללת נטו של כ-329 מיליון ש"ח. סך הרווח שרשמה החברה בשנת 2016 הסתכם לכ-33 מיליון ש"ח לפני מס.

ביום המכירה חדלה אמות מלהיות חברה כלולה של החברה ויתרת ההשקעה במניות אמות טופלה כנכס פיננסי המשוערך לפי שווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

⁽³⁾ לפרטים בדבר הלוואות שניתנו לחברות כלולות, שטרי הון שהונפקו על ידי חברות כלולות והלוואות שהתקבלו מחברות כלולות, ראה באור 38. ח בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

באור 7 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ב. פרטים בדבר חברות כלולות (המשך)

2. הרכב ההשקעה בחברות כלולות

31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
138,184	142,715
158,337	194,468
18,933	10,467
<u>315,454</u>	<u>347,650</u>
<u>6,112</u>	<u>6,112</u>

עלות המניות

חלק החברה ברווחים ובקרנות הון שנצברו ממועד הרכישה, בניכוי דיבידנדים
השקעות אחרות - שטרי הון והלוואות

מוניטין הכלול בהשקעה

3. חלק הקבוצה בתוצאות הפעולות של החברות הכלולות

הנתונים המוצגים הינם בהתאם לשיעורי ההחזקה בחברות הכלולות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
91,580	58,657	40,560
<u>(2,599)</u>	<u>854</u>	<u>(1,672)</u>

חלק הקבוצה ברווח הנקי (*)

חלק הקבוצה ברווח (הפסד) כולל אחר

(*) כולל הפחתת הפרשים מקוריים.

באור 8 - נדל"ן להשקעה

א. הרכב ותנועה

נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה						
סה"כ		מושכר למשרדים ואחר		מושכר למסחר		
2016	2017	2016	2017	2016	2017	
אלפי ש"ח						
5,328,453	5,686,004	3,926,980	4,219,985	1,401,473	1,466,019	יתרה ליום 1 בינואר
197,253	117,863	161,205	104,454	36,048	13,409	<u>תוספות במשך השנה</u>
2,043	6,512	949	6,200	1,094	312	רכישות עלויות והוצאות שהווננו
199,296	124,375	162,154	110,654	37,142	13,721	סך הכל תוספות
-	-	-	-	-	-	<u>גריעות במהלך השנה</u>
-	-	-	-	-	-	מימושים
158,255	181,931	130,851	138,475	27,404	43,456	שינויים בשווי הוגן (שלא מומשו)
5,686,004	5,992,310	4,219,985	4,469,114	1,466,019	1,523,196	יתרה ליום 31 בדצמבר

נדל"ן להשקעה - אחר						
סה"כ		מושכר למשרדים ואחר		מושכר למסחר		
2016	2017	2016	2017	2016	2017	
אלפי ש"ח						
772,115	641,395	622,813	488,963	149,302	152,432	יתרה ליום 1 בינואר
14,105	4,454	11,652	3,219	2,453	1,235	<u>תוספות במשך השנה</u>
632	28	578	6	54	22	רכישות עלויות והוצאות שהווננו
14,737	4,482	12,230	3,225	2,507	1,257	סך הכל תוספות
(150,000)	-	(150,000)	-	-	-	<u>גריעות במהלך השנה</u>
(150,000)	-	(150,000)	-	-	-	מימושים
4,543	(250)	3,920	(2,345)	623	2,095	שינויים בשווי הוגן (שלא מומשו)
641,395	645,627	488,963	489,843	152,432	155,784	יתרה ליום 31 בדצמבר

ב. נכסי הנדל"ן להשקעה נמדדים בשווי הוגן ומסווגים לרמה 3 במדרג השווי ההוגן.

ג. נתונים בדבר מדידות שווי הוגן של נדל"ן להשקעה

יחסי הגומלין בין הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה ומדידת השווי ההוגן	הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה	טכניקות הערכה לקביעת השווי ההוגן	סוג הנכס
<ul style="list-style-type: none"> • אומדן השווי ההוגן יגדל אם: • שווי השוק של תשלומי השכירות יגדל. • שיעור ההיוון של תזרימי המזומנים יקטן. 	<ul style="list-style-type: none"> • שווי שוק של תשלומי שכירות. • שיעור היוון של תזרימי המזומנים (6% עד 10%, ממוצע משוקלל 7.20% בשנת 2017 ו-6% עד 15%, ממוצע משוקלל 7.33% בשנת 2016). 	<p>השווי ההוגן נאמד תוך שימוש בטכניקת היוון הכנסות: מודל הערכת השווי מבוסס על הערך הנוכחי של אומדן התזרימים התפעולי מהשכרה הנובע מהנכס. הערכת שווי הנדל"ן מתבססת על תזרימי המזומנים השנתיים נטו לפני מס, המהווים בשיעור היוון המשקף את הסיכונים הספציפיים הגלומים בהם. כאשר קיימים בפועל הסכמי שכירות, אשר התשלומים בגינם שונים מדמי שכירות ראויים, מבוצעות התאמות בכדי לשקף את תשלומי השכירות בפועל בתקופת החוזה או לחילופין קביעת שיעור היוון המשקף את הסיכון הספציפי.</p> <p>הערכות השווי מתחשבות בסוג הדיירים הנמצאים בפועל בנכס המושכר או האחראים למילוי התחייבויות השכירות או אלה העשויים להיות במושכר לאחר השכרת מושכר פנוי (הפחתה בשיעור ההיוון לשוכרים כדוגמת גוף ממשלתי, גוף מוסדי, שוכרים בעלי עורף פיננסי חזק במיוחד), וכן הערכה כללית לגבי יתרת אורך החיים הכלכלי של הנכס, באותם מקומות שבהם פרמטרים אלו רלוונטיים.</p> <p>לעיתים, השווי ההוגן נקבע בהתבסס על השוואה לעסקאות של נכסים דומים שנערכו לאחרונה בשוק הנדל"ן ביחס לנדל"ן דומה במאפייניו ולרבות מיקום, מצב פיסי, ייעוד וכדומה, במידה שקיימות עסקאות כאלו, ולעיתים מתבצע שילוב בין השוואת עסקאות של נכסים דומים לטכניקת היוון הכנסות.</p>	<p>נכסים להשכרה למטרת מסחר/משרדים</p>

ד. ניתוח רגישות

שיעור ההיוון מהווה אומדן משמעותי בקביעת השווי ההוגן משום ששינוי בו ישפיע באופן מהותי על השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה. יחד עם זאת, יצוין כי שינוי בשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה עבור חלק מחוזי הביטוח (חוזים תלויי תשואה) אינו משפיע במלואו על הרווח וההפסד של הקבוצה מכיוון שלגביהם עיקר השינוי בשווי נזקף לזכויות עמיתים.

בניתוח רגישות להלן מוצגת ההשפעה של שינוי בשיעור ההיוון בשיעורים המפורטים (הניתוח להלן אינו כולל את ההשפעה של שינוי בשיעור ההיוון לגבי נכסים ששוים ההוגן נאמד בגישת השוואה לנכסים דומים. שווים של נכסים אלו הינו זניח ביחס לסך השווי של נכסי הנדל"ן להשקעה):

גידול (קטיון) ברווח והפסד לפני מס		גידול (קטיון) בשווי ההוגן ליום 31 בדצמבר		באלפי ש"ח
2016	2017	2016	2017	
(69,973)	(71,807)	(332,805)	(356,135)	עליה של 0.5%
80,611	82,592	378,265	408,435	ירידה של 0.5%

ה. תהליכי הערכה המיושמים בחברה

השווי של נדל"ן להשקעה נקבע על בסיס הערכות שווי שבוצעו על ידי מעריך חיצוני בלתי תלוי, בעל כישורים מקצועיים מתאימים ובעל ניסיון עדכני לגבי מיקום וסוג הנכס המוערך. הערכות השווי נבחנות על ידי הגורמים הרלוונטיים בחברה.

ו. התקשרויות לרכישת נדל"ן להשקעה

לעניין התקשרויות לרכישת נדל"ן להשקעה, ראה באור 2.39.ג.

ז. הסדרי חכירה תפעולית

לפרטים בדבר הסדרי חכירה תפעולית בהם הקבוצה משמשת כמחכיר והמסווגים כנדל"ן להשקעה, ראה באור 2.39.ה בדבר חכירות.

ח. הכנסות שכירות והוצאות תפעוליות שהוכרו בדוח רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			אלפי ש"ח	הכנסות שכירות מנדל"ן להשקעה הוצאות תפעוליות ישירות (*)
2015	2016	2017		
419,103	421,107	442,260		
(48,364)	(46,121)	(52,733)		
370,739	374,986	389,527		

(*) הוצאות תפעוליות ישירות הנובעות מנדל"ן להשקעה אשר לא הפיק הכנסות שכירות במהלך התקופה אינן מהותיות.

ט. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כנדל"ן להשקעה

ליום 31 בדצמבר		אלפי ש"ח	בבעלות בחכירה מהוונת
2016	2017		
3,052,225	3,162,763		
3,275,174	3,475,174		
6,327,399	6,637,937		

חלק מזכויות הבעלות וזכויות החכירה טרם נרשמו על שם חברות הקבוצה בלשכת רישום המקרקעין וברשות מקרקעי ישראל, לפי העניין, לרוב בשל הסדרי רישום טכניים.

באור 8 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ט. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כנדל"ן להשקעה (המשך)

יתרת תקופות החכירה בשנים:

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
296,539	304,920
706,683	834,457
<u>2,271,952</u>	<u>2,335,797</u>
<u>3,275,174</u>	<u>3,475,174</u>

עד 15 שנה
15-50 שנה
מעל 50 שנה
סה"כ

באור 9 - חייבים ויתרות חובה

א. ההרכב

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
641	5
37,055	37,262
22,918	21,273
29,639	31,410
23,981	9,094
660,836	354,525
7,589	7,240
53,506	71,384
90,758	68,248
<u>(444)</u>	<u>(689)</u>
<u>926,479</u>	<u>599,752</u>

מוסדות ורשויות ממשלתיות
הכנסות לקבל
הוצאות מראש
עובדים
מקדמות לספקים
חייבים בגין מסלקת הבורסה וניירות ערך
מקדמות על חשבון עמלות לסוכני ביטוח
חברות ביטוח ותווכני ביטוח
אחרים (*)
בניכוי הפרשה לחובות מסופקים

סך הכל חייבים ויתרות חובה

(*) לעניין עסקאות עם בעל שליטה ראה באור 38 ה-38, עסקאות עם בעל שליטה.
ראה פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת באור 37.ג.

ב. התנועה בהפרשה לחובות מסופקים

2016	2017
אלפי ש"ח	
(252)	(444)
<u>(192)</u>	<u>(245)</u>
<u>(444)</u>	<u>(689)</u>

יתרה ליום 1 בינואר
שינוי בהפרשה בתקופה
יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 10 - פרמיות לגבייה

א. ההרכב

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
727,464	784,912
<u>(8,364)</u>	<u>(19,605)</u>
<u>719,100</u>	<u>765,307</u>
<u>226,608</u>	<u>200,169</u>

פרמיות לגבייה (*)
בניכוי הפרשה לחובות מסופקים

סך הכל פרמיות לגבייה

(*) כולל המחאות לגבייה והוראות קבע

לעניין תנאי הצמדה של הפרמיה לגבייה ראה באור 37.ג.

באור 10 - פרמיות לגבייה (המשך)

ב. גיול

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
509,440	378,499
45,162	112,465
31,730	62,231
130,245	209,561
716,577	762,756
2,523	2,551
719,100	765,307

פרמיה לגבייה שערכה לא נפגם:
ללא פיגור
בפיגור (*)
מתחת ל-90 ימים
בין 90 ל-180 ימים
מעל 180 ימים

סך הכל פרמיה לגבייה שערכה לא נפגם
פרמיה לגבייה שערכה נפגם

סך הכל פרמיה לגבייה

(*) כולל סכום של 316,486 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - 176,337 אלפי ש"ח) חובות בפיגור במגזר ביטוח חיים. חובות אלה מגובים בעיקרם בערך הפדיון של הפוליסה. עיקר הגידול נובע מהחזרי פרמיה למעסיקים בגין הפקדות שאינן בהתאם להנחיות תקנות התשלומים.

ג. התנועה בהפרשה לחובות מסופקים בגין הפרמיות לגבייה

2016	2017
אלפי ש"ח	
(6,966)	(8,364)
(1,398)	(11,241)
(8,364)	(19,605)

יתרה ליום 1 בינואר
שינוי בהפרשה בתקופה

יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 11 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

א. פירוט הנכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
5,686,004	5,992,310
29,277,685	30,526,127
12,342,415	16,088,830
17,301,490	17,711,499
17,375,125	20,965,722
76,296,715	85,292,178
7,267,318	8,497,605
832,947	743,722
90,082,984	100,525,815

נדל"ן להשקעה

השקעות פיננסיות

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים (*)

מניות

השקעות פיננסיות אחרות

סך הכל השקעות פיננסיות

מזומנים ושוי מזומנים

אחר

סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

(*) כולל נכסי חוב שאינם סחירים בסך של 908,248 אלפי ש"ח הנמדדים בעלות מופחתת ומסווגים לקבוצת "הלוואות וחייבים", (בשנת 2016 - 905,756 אלפי ש"ח) ששוויים ההוגן הינו 1,065,222 אלפי ש"ח (בשנת 2016 - 1,093,158 אלפי ש"ח).

לעניין החשיפה בגין נכסי פוליסות תלויות תשואה ראה באור 1.ב.37.

לעניין פרטים בדבר הצמדה על נכסי חוב ראה באור 1.ד.37.

לעניין ציטוטי המחיר ושיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים ראה באור 1.12.

באור 11 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

להלן ניתוח של הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.

ליום 31 בדצמבר 2017			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
30,526,127	-	2,622,014	27,904,113
15,180,582	1,447,635	13,732,947	-
17,711,499	2,072,516	-	15,638,983
20,965,722	2,758,254	121,505	18,085,963
<u>84,383,930</u>	<u>6,278,405</u>	<u>16,476,466</u>	<u>61,629,059</u>
<u>1,065,222</u>	-	<u>1,065,222</u>	-

השקעות פיננסיות
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סך הכל השקעות פיננסיות
 נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים
 ההוגן (11 א' לעיל)

ליום 31 בדצמבר 2016			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
29,277,685	-	3,512,046	25,765,639
11,436,659	867,907	10,568,752	-
17,301,490	1,618,624	-	15,682,866
17,375,125	2,127,840	158,180	15,089,105
<u>75,390,959</u>	<u>4,614,371</u>	<u>14,238,978</u>	<u>56,537,610</u>
<u>1,093,158</u>	-	<u>1,093,158</u>	-

השקעות פיננסיות
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סך הכל השקעות פיננסיות
 נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים
 ההוגן (11 א' לעיל)

ג. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	נכסי חוב		נכסי חוב סחירים
		מניות	נכסי חוב סחירים	
אלפי ש"ח				
4,614,371	2,127,840	1,618,624	867,907	-
71,272	(5,377)	126,638	(49,989)	-
2,082,359	744,577	410,191	927,591	-
(118,620)	(108,786)	(9,834)	-	-
(370,977)	-	(73,103)	(297,874)	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
<u>6,278,405</u>	<u>2,758,254</u>	<u>2,072,516</u>	<u>1,447,635</u>	-
<u>(180,250)</u>	<u>(209,960)</u>	<u>68,639</u>	<u>(38,929)</u>	-

יתרה ליום 1 בינואר 2017
 סך הרווחים שהוכרו
 ברווח והפסד
 השקעות
 מימושים
 פדיונות
 העברות אל רמה 3
 העברות מתוך רמה 3
 יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
 סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח
 והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון
 ליום 31 בדצמבר 2017

המעבר בין הרמות נובע משימוש בנתוני שוק נצפים ושאנים נצפים.

באור 11 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ג. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח					
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד					
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	אלפי ש"ח		נכסי חוב סחירים	
		מניות	נכסי חוב שאינם סחירים		
4,721,594	2,780,806	1,564,850	375,938	-	יתרה ליום 1 בינואר 2016
(209,616)	(188,987)	21,744	(42,373)	-	סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד
1,153,435	445,824	157,508	550,103	-	השקעות מימושים
(1,011,711)	(909,803)	(101,908)	-	-	פדיונות
(17,650)	-	-	(17,650)	-	העברות אל רמה 3
96,596	-	-	96,596	-	העברות מתוך רמה 3
(118,277)	-	(23,570)	(94,707)	-	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
4,614,371	2,127,840	1,618,624	867,907	-	סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2016
(180,885)	(147,474)	9,720	(43,131)	-	

המעבר בין הרמות נובע משימוש בנתוני שוק נצפים ושאנים נצפים.

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר 2017				
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
10,933,555	-	10,933,555	-	נכסי חוב סחירים (א)
23,541,114	23,541,114	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (ב)
1,047,120	-	1,047,120	-	מניות (ד)
2,485,244	-	2,357,557	127,687	אחרות (ה)
38,007,033	23,541,114	14,338,232	127,687	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2016				
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
8,953,191	-	8,953,191	-	נכסי חוב סחירים (א)
23,607,754	23,607,754	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (ב)
1,057,776	-	1,047,336	10,440	מניות (ד)
2,399,061	-	2,354,213	44,848	אחרות (ה)
36,017,782	23,607,754	12,354,740	55,288	סך הכל

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

א. נכסי חוב סחירים

הרכב

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
4,190,207	7,045,799
4,762,984	3,887,756
8,953,191	10,933,555
382	1,866

אגרות חוב ממשלתיות

זמינות למכירה

נכסי חוב אחרים

שאינם ניתנים להמרה - זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ב. נכסי חוב שאינם סחירים

הרכב

ליום 31 בדצמבר			
שווי הוגן		ערך בספרים	
2016	2017	2016	2017
אלפי ש"ח			
26,514,946	27,710,870	20,450,242	20,811,223
2,110,441	2,386,994	1,902,730	2,162,187
1,455,523	766,342	1,254,782	567,704
3,565,964	3,153,336	3,157,512	2,729,891
30,080,910	30,864,206	23,607,754	23,541,114
		46,222	51,640

אגרות חוב ממשלתיות - אג"ח מיועדות *

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

מוצגים כהלוואות וחייבים, למעט פקדונות בבנקים

פקדונות בבנקים

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

* השווי הוגן של אגרות חוב מיועדות חושב על פי מועד הפירעון החוזי.

ג. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב (ריבית אפקטיבית)

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אחוזים	

נכסי חוב סחירים

בסיס הצמדה

צמוד למדד המחירים לצרכן

שקלי

צמוד מט"ח

1.1	0.2
2.1	0.9
4.1	3.4

נכסי חוב שאינם סחירים

בסיס הצמדה

צמוד למדד המחירים לצרכן

שקלי

צמוד מט"ח

5.1	5.1
1.0	2.3
5.2	5.1

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ד. מניות

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
10,440	-
993,305	983,224
1,003,745	983,224
-	-
54,031	63,896
54,031	63,896
1,057,776	1,047,120
88,388	126,193

סחירות
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו לראשונה
זמינות למכירה
סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
זמינות למכירה
סך הכל מניות שאינן סחירות

סך הכל מניות

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ה. השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, קרנות גידור, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
1,831,306	1,758,473
6,240	2,642
1,837,546	1,761,115
-	68,609
522,907	599,084
38,608	56,436
561,515	724,129
2,399,061	2,485,244
298,601	334,817

סחירות

זמינות למכירה
מכשירים נגזרים (ה1)

סך הכל השקעות פיננסיות סחירות

שאינן סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד
זמינות למכירה
מכשירים נגזרים (ה1)

סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות

סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ה.1. מכשירים נגזרים

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריכי הדוחות הכספיים. החשיפה למכשירים נגזרים על ריבית מוצגת במונחי שווי:

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
87,722	(151,587)	מניות
50,017	-	סחורות
(4,398,865)	(4,302,269)	מטבע זר
856	78	ריבית

ו.1. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי באור בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרני כפי שנמדדו בבורסה לני"ע בתל אביב. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

להלן שיעורי הריבית הממוצעים המשוקללים עבור נכסי חוב שאינם סחירים הכלולים בכל קבוצת דירוג בהשקעות פיננסיות אחרות (*):

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
באחוזים		
0.5	0.1	AA ומעלה
2.0	1.0	A
4.9	4.3	BBB
62.2	-	נמוך מ-BBB
3.0	4.4	לא מדורג

(* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מידרוג" ודירוג פנימי. נתוני חברת מידרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

לעניין דרוג פנימי ראה באור 37.ב.4.ב(1).

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

להלן ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים על פי שווים ההוגן.

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים ושווי מזומנים, פרמיות לגביה, חייבים ויתרות חובה תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר 2017				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
10,933,555	-	1,245,907	9,687,648	נכסי חוב סחירים
-	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים
1,047,120	63,896	-	983,224	מניות
2,485,244	671,821	52,308	1,761,115	אחרות
14,465,919	735,717	1,298,215	12,431,987	סך הכל
30,864,206	300,807	30,563,399	-	נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (12. ב. לעיל)

ליום 31 בדצמבר 2016				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
8,953,191	-	2,234,857	6,718,334	נכסי חוב סחירים
-	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים
1,057,776	54,031	-	1,003,745	מניות
2,399,061	522,907	38,608	1,837,546	אחרות
12,410,028	576,938	2,273,465	9,559,625	סך הכל
30,080,910	181,955	29,898,955	-	נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (12. ב. לעיל)

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מידת שווי הוגן במועד הדיווח					
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד					
ונכסים פיננסיים זמינים למכירה					
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	נכסי חוב שאינם סחירים	נכסי חוב סחירים	נכסי חוב סחירים	
אלפי ש"ח					
576,938	522,907	54,031	-	-	יתרה ליום 1 בינואר 2017
(56,425)	(55,950)	(475)	-	-	סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:
(6,212)	(16,552)	10,340	-	-	ברווח והפסד
221,416	221,416	-	-	-	ברווח כולל אחר
-	-	-	-	-	השקעות מימושים
735,717	671,821	63,896	-	-	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
(56,424)	(55,949)	(475)	-	-	סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2017

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדירת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה				
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	נכסי חוב שאינם סחירים		נכסי חוב סחירים
		מניות אלפי ש"ח	נכסי חוב סחירים	
548,354	478,069	70,285	-	-
				יתרה ליום 1 בינואר 2016
(50,233)	(38,376)	(11,857)	-	-
				סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו: ברווח והפסד
6,409	9,893	(3,484)	-	-
				ברווח כולל אחר
76,952	75,858	1,094	-	-
				השקעות מימושים
(4,544)	(2,537)	(2,007)	-	-
576,938	522,907	54,031	-	-
				יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
(50,251)	(38,394)	(11,857)	-	-
				סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2016

ח. גיול השקעות בנכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
20,450,242	20,811,223	אגרות חוב ממשלתיות - אג"ח מיועדות נכסי חוב שערכם לא נפגם
3,123,646	2,713,076	ללא פיגור
3,254	1,403	בפיגור *
1,683	858	עד ל-90 ימים
3,542	3,185	בין 90 ל-180 ימים
		מעל 180 ימים
3,132,125	2,718,522	סך הכל נכסי חוב שערכם לא נפגם
71,609	63,009	נכסי חוב שערכם נפגם
(46,222)	(51,640)	נכסים שערכם נפגם ספציפית, ברוטו ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
25,387	11,369	סך הכל נכסי חוב שערכם נפגם ספציפית
23,607,754	23,541,114	סך הכל נכסי חוב לא סחירים

יצוין, כי הסכומים שלעיל אינם מהווים את הסכום בפיגור בפועל אלא את יתרת החוב המעורבת בפיגור.

(* בעיקר הלוואות בשעבוד שכנגדן קיימים ערכי פדיון מלאים ו/או משכנתאות.

באור 13 - מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
7,267,318	8,497,605	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית
-	-	פקדונות לזמן קצר
<u>7,267,318</u>	<u>8,497,605</u>	מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום הדיווח ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות בשיעור ממוצע של כ- 0.11% (שנת 2016 כ- 0.07%).

לעניין תנאי הצמדה של המזומנים ופקדונות לזמן קצר, ראה באור 1.ד.37.

באור 13 א - מזומנים ושווי מזומנים - אחרים

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
(* 1,824,255	2,264,765	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית
-	-	פקדונות לזמן קצר
<u>1,824,255</u>	<u>2,264,765</u>	מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום הדיווח ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות בשיעור ממוצע של כ- 0.17% (שנת 2016 כ- 0.07%).

לעניין תנאי הצמדה של המזומנים ופקדונות לזמן קצר, ראה באור 1.ג.37.
 (* סווג מחדש, ראה באור 2.ד.

באור 14 - הון ודרישות הון

א. הרכב הון המניות

31 בדצמבר 2015		31 בדצמבר 2016		31 בדצמבר 2017	
מונפק	רשום	מונפק	רשום	מונפק	רשום
(ונפרע*)		(ונפרע*)		(ונפרע*)	
אלפי ש"ח					
977	1,062	977	1,062	977	1,062
185,389	198,938	185,389	198,938	185,389	198,938
מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ע.ג. כ"א					
מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א					
186,366	200,000	186,366	200,000	186,366	200,000

(* בערכים נומינליים)

ב. התנועה בהון המניות המונפק והנפרע

מניות רגילות בנות 1 ש"ח		מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח		
ע.ג. כ"א		ע.ג. כ"א		
אלפי ש"ח	מספר מניות	אלפי ש"ח	מספר מניות	
ע.ג.		ע.ג.		
185,389	185,389,304	977	9,773,357	יתרה ליום 1 בינואר 2014
-	-	-	-	הנפקת הון מניות 1 ש"ח ע.ג.
185,389	185,389,304	977	9,773,357	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
-	-	-	-	הנפקת הון מניות 1 ש"ח ע.ג.
185,389	185,389,304	977	9,773,357	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
-	-	-	-	הנפקת הון מניות 1 ש"ח ע.ג.
185,389	185,389,304	977	9,773,357	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

ג. זכויות הנלוות למניות

זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

ד. דיבידנד שחולק

הדיבידנדים הבאים חולקו על ידי החברה במספר מועדים במהלך כל אחת מהשנים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח			
209,117	-	-	סך הכל דיבידנד למניה רגילה 1 ש"ח ע.ג.
1,102	-	-	סך הכל דיבידנד למניה רגילה 0.1 ש"ח ע.ג.
210,219	-	-	

(* 1.13 ש"ח למניה רגילה 1 ש"ח ע.ג. כ"א ו-0.113 ש"ח למניה רגילה 0.1 ש"ח ע.ג. כ"א.)

ה. ניהול ודרישות הון של חברות הקבוצה

1. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. חברות הקבוצה, שהינן גופים מוסדיים, כפופות לדרישות הון הנקבעות על-ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן - "הממונה").

2. משטרי הון החלים על החברה

בחודש יוני 2017 פורסמו הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס Solvency II (להלן - "חוזר סולבנסי"), לפיו חברת ביטוח תקיים משטר כושר פירעון כלכלי בהתאם לחוזר סולבנסי כאמור, וזאת מבלי לגרוע מחובתה לקיים את הוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (להלן - "תקנות ההון").

ביום 4 למרס 2018 פורסם חוזר הכולל הוראות בדבר הון עצמי לכושר פירעון של מבטח (להלן: חוזר דרישות הון משטר קודם). חוזר דרישות הון משטר קודם נועד לבוא במקום ההוראות בדבר הון העצמי הקיים והנדרש הכלולות בתקנות הון הקיימות והוראותיו תחולנה לאחר ביטול תקנות הון, על חברת ביטוח שאינה כפופה לחוזר סולבנסי וכן על חברת ביטוח הכפופה לחוזר סולבנסי עד קבלת אישור הממונה שבוצעה ביקורת רואה חשבון לראשונה על יישום הוראות חוזר סולבנסי. לפיכך, עד לקבלת אישור הממונה כאמור, על החברה חלות תקנות הון וחוזר סולבנסי במקביל.

עם כניסתם לתוקף של חוזר סולבנסי וחוזר דרישות הון משטר קודם כאמור לעיל, התעורר צורך להבהיר את משמעותם של המונחים 'הון נדרש' ו'הון מוכר' בתנאי מכשירי הון מורכב אשר הונפקו בעבר ובפרט בהתייחס לנסיבות משהות. על רקע האמור, בחודש מרס 2018 פורסמה עמדת ממונה "הגדרת הון מוכר והון נדרש במכשירי הון מורכב" (להלן - "העמדה"). העמדה קובעת כי הפרשנות הראויה למונחים 'הון נדרש' ו'הון מוכר' לעניין נסיבות משהות (כמפורט בבאור 1.ה.24 - ו-2.ה.), בתנאי מכשירי הון מורכב, תהיה בהתאם להגדרות המונחים הרלוונטיים בהוראות האסדרה אשר באות במקום תקנות הון, היינו חוזר סולבנסי וחוזר דרישות הון משטר קודם, לפי העניין, כמפורט להלן:

(א) לגבי חברות ביטוח שקיבלו את אישור הממונה לביצוע ביקורת על יישום הוראות חוזר סולבנסי המונחים "הון נדרש" ו"הון עצמי" יפורשו בהתאם להגדרות המונחים כאמור בחוזר סולבנסי.

(ב) לגבי חברות ביטוח שלא קיבלו את אישור הממונה לביצוע ביקורת על יישום הוראות חוזר סולבנסי, המונחים "הון עצמי" ו"הון עצמי נדרש לכושר פירעון" יפורשו בהתאם להגדרתם בחוזר "דרישות הון משטר קודם", דהיינו לפי תקנות הון הקודמות.

יש לקרוא את המידע לעניין דרישות הון על פי תקנות הון וחוזר סולבנסי יחד עם המידע הכלול בסעיף 3.2 בדוח הדירקטוריון.

ה. ניהול ודרישות הון של חברות הקבוצה (המשך)

3. משטר ההון לפי תקנות ההון

להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה בהתאם לתקנות ההון.

ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2017
מבוקר	מבוקר
אלפי ש"ח	
4,349,580	4,438,896
4,851,362	5,473,513
2,901,210	2,908,011
703,630	704,916
(372,000)	-
3,232,840	3,612,927
8,084,202	9,086,440
3,734,622	4,647,544

הסכום הנדרש על פי תקנות ההון והנחיות הממונה (א)

הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון
הון ראשוני בסיסי

הון משני מורכב (א)

הון שלישוני מורכב (א)

ניכוי בשל מגבלה על שיעורו המרבי של ההון המשני והשלישוני המורכב (א)

סך הכל הון משני ושלישוני מוכר

סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון

עודף ליום הדוח

פעולות הוניות שאירעו לאחר תאריך הדיווח

מכשיר הון רובד 2 שתמורתו התקבלה לאחר תאריך הדיווח,

ראה סעיפים 4 ו-9 להלן

ניכוי בשל מגבלה על שיעורו המירבי של הון רובד 2 (א)

עודף בהתחשב בפעולות הוניות לאחר תאריך הדיווח

-	1,108,198
-	(1,086,549)
3,734,622	4,669,193

סכום ההשקעות שיש חובה להעמידם כנגד עודפי הון בהתאם להוראות
הממונה, ולפיכך מהווים עודפים מרותקים

סכום ההפחתה בדרישות ההון בגין עלות רכישת קופות גמל המהווה עודף
מרותק

עודף בהתחשב בפעולות הוניות לאחר תאריך המאזן לאחר ניכוי עודפים
מרותקים, ראה גם סעיף 6 להלן

265,885	300,759
63,929	63,929
3,404,808	4,304,505

(א) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין

פעילות בביטוח כללי

פעילות בביטוח סיעודי

סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים

הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות ואשפוז

דרישות בגין תכניות מבטיחות תשואה

נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון

השקעה בחברות ביטוח וחברות מנהלות מאוחדות

הפחתה בדרישות ההון בגין עלות רכישת קופות גמל

נכסי השקעה ונכסים אחרים

סיכונים קטטורופה בביטוח כללי

סיכונים תפעוליים

ערבויות

449,177	473,211
39,238	44,735
457,257	467,553
1,519,140	1,608,154
11,691	11,106
11,795	9,786
323,740	329,577
(63,929)	(63,929)
976,745	994,160
333,054	260,670
289,744	302,196
1,928	1,677
4,349,580	4,438,896

הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות הממונה

(ב) כולל מכשירי הון משני מורכב שהונפקו עד ליום 30 ביוני 2017. לעניין אגרות חוב המשמשות כהון עצמי מורכב של החברה, ראה באור 24.

(א) בהתאם לחוזר ביטוח בדבר הרכב הון עצמי מוכר של מבטח משנת 2011, הקובע כי שיעורם הכולל של רכיבי ומכשירי הון הנכללים בהון הראשוני לא יפחת מ-60% מסך ההון העצמי המוכר של המבטח.

ה. ניהול ודרישות הון של חברות הקבוצה (המשך)

4. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II

כאמור לעיל, בחודש יוני 2017 פורסם חוזר סולבנסי שנועד לכוון משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה שאומצה על ידי האיחוד האירופי המכונה "Solvency II" (להלן - "הדירקטיבה").

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים:

נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי שעניו דרישות גילוי.

חוזר סולבנסי מבוסס על הנדבך הראשון, תוך התאמה לשוק המקומי והוא מיושם בישראל החל מ-30 ביוני 2017, על נתוני 31 בדצמבר 2016.

בהתאם להוראות קיימות שתי רמות של דרישות הון:

- ההון הנדרש לשמירה על כושר הפירעון של חברת ביטוח (להלן - SCR). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד על בסיס ההנחיות ליישום משטר כושר הפירעון החדש. דרישה זו נועדה להבטיח התערבות מדויקת ועתית של רשויות הפיקוח.
- רמה מינימלית של הון (להלן - MCR או "סף הון").

בהתאם לחוזר סולבנסי, סף ההון יהיה שווה לגבוה שבין סכום ההון הראשוני המינימלי הנדרש לפי תקנות ההון לבין סכום הנגזר מגובה עתודות ביטוח ופרמיות (כהגדרתן בחוזר סולבנסי) המצוי בטווח שבין 25% לבין 45% מדרישות ההון.

חוזר סולבנסי כולל, בין היתר, הוראות מעבר כלהלן:

1) ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2024 (להלן - "תקופת הפריסה") יעלה בהדרגה ב-5% בכל שנה החל מ-60% מה-SCR ועד למלא ה-SCR.

2) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות ע"י המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

לפי חוזר סולבנסי, ההון העצמי של חברת ביטוח יורכב מהון רובד 1 והון רובד 2 (הכולל, בין היתר, מכשירי הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישוני אשר הונפקו לפני מועד התחילה). החוזר כולל מגבלות על הרכב הון עצמי לעניין SCR, כך ששיעור הרכיבים הכלולים בהון רובד 2 לא יעלה על 40% מה-SCR (במהלך תקופת הפריסה - 50% מדרישות ההון בתקופת הפריסה).

על פי חישוב שביצעה החברה ליום 31 בדצמבר 2016, בהתחשב בהוראות המעבר בתקופת הפריסה, לחברה עודף הון. ללא הוראות המעבר לחברה גרעון בהון, להשלמה עד 31 בדצמבר 2024 כאמור לעיל. תוצאת החישוב כאמור, אינה כוללת הנפקת הון רובד 2 (אגרות חוב סדרה ו') שתמורתה הופקדה ונרשמה בדוחות הכספיים לאחר יום הדיווח (ראה באור 24 התחייבויות פיננסיות), את השפעת פעילות החברה ותוצאותיה בשנת 2017 על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות והשפעות אקסוגניות כגון שינוי של עקום הריבית חסרת הסיכון ושינויים רגולטוריים המשפיעים על הסביבה העסקית.

לפירוט נוסף, בלתי מבוקר ובלתי סקור, ראה סעיף 3.2 בדוח הדירקטוריון.

החישוב שערכה החברה כאמור, אינו מבוקר ואינו סקור. לפי הנחיות הממונה, הוגש לממונה דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר (שאינו מהווה ביקורת או סקירה) שמטרתו, בין היתר, בדיקת התהליך, הבקורות ושלמות הנתונים ששימשו לחישוב שביצעה החברה כאמור.

למודל במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה לשינויים במשטני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד. כמו כן, קיימים גורמים המשפיעים מהותית על תוצאות הדיווח, הטיפול בהם טרם נקבע סופית ונמצא בדיון בין הממונה לבין חברות הביטוח בישראל. חישובי ההון הכלכלי הקיים וההון הנדרש ("חישוב ההון") מבוססים על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית הדמוגרפית וההתנהגותית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות.

ה. ניהול ודרישות הון של חברות הקבוצה (המשך)

4. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II (המשך)

יודגש כי, חישוב יחס כושר פירעון בהתאם לחוזר סולבנסי, מבוסס על תזרימי מזומנים המופקים ממערכות עזר שונות שאינן חלק אינטגרלי ממערכת החשבונות השוטפת. תזרימים אלו כוללים שורה של הנחות והקצאות תמחירות אשר טרם הושלמה בחינת רגישותן ותיקופן. בנוסף, החישוב כולל, בין היתר, שורה ארוכה של קורלציות בין הסיכונים השונים. החברה פועלת להטמעת מערכות המאפשרות בקרה וניתוח אפקטיביים. כמו כן, הוחל בהגדרת תהליכים לצורך הבטחת אפקטיביות הבקרה הפנימית.

החישובים הנדרשים ליחס כושר פירעון בהתאם לחוזר סולבנסי הינם מורכבים ביותר בהיבטים רבים. הכלים הקיימים כיום, ובכלל זה המודלים האקטואריים, אינם ערוכים במלואם לחישוב ברמת הפירוט והדיוק הנדרשת להבטחת נאותות הדיווח והבקרה על יחס כושר פירעון. החברה ממשיכה להשקיע משאבים במיכון התהליכים התומכים, על מנת לצמצם את החשיפה והפערים בנושא, שהשפעתם אינה ידועה.

בהתאם לכל האמור לעיל, התוצאות יכולות להיות שונות באופן מהותי.

הוראות נוספות בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי

בחודש בדצמבר 2017 פורסם חוזר "מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II" (להלן: "חוזר הגילוי"). על פי חוזר הגילוי, הדיווח על יחס כושר הפירעון הכלכלי ליום 31 בדצמבר 2017 יבוצע במועד פרסום הדוח התקופתי של הרבעון השני של שנת 2018. בחוזר נקבע, בין היתר, הוראות לפיהן החל מהחישוב על נתוני דצמבר 2018 יינתן גילוי על תוצאות החישוב במסגרת הדוח הכספי העוקב למועד החישוב, וכן נקבע כי תוצאות החישוב תהיינה מבוקרות או סקורות, בהתאם לעניין, החל מהחישוב על נתוני דצמבר 2018, שיתפרסם במהלך שנת 2019. כמו כן, החוזר כולל הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים בחברה, ביקורתו על ידי רואה החשבון המבקר של החברה ודרישות הגילוי לגביו.

5. דרישות הון מחברות מנהלות בקבוצה כוללות דרישות הון בהתאם להיקף הנכסים המנוהלים ולהוצאות השנתיות, אך לא פחות מהון התחלתי בסך 10 מיליון ש"ח. נכון למועד דוח זה חברות אלו עומדות בדרישות תקנות הון.

6. דיבידנד

א) ביום 27 באוקטובר 2015 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של 185 מיליון ש"ח. ביום 1 בנובמבר 2015 התקבל בחברה מכתב הממונה ובו צויין, בין היתר, כי חלוקת הדיבידנד, בעת הזאת, בהמשך לתרגיל IQIS4 שהוגש באוגוסט 2015 ולנוכח חוסר משמעותי בהון בהיקף של מספר מיליארדי ש"ח, יש בה כדי לפגוע בניהול התקין של עסקי החברה ובהיערכותה ליישום משטר כושר פירעון חדש. לאור זאת נתבקשה החברה לכנס את הדירקטוריון ולבטל את חלוקת הדיבידנד האמורה.

בהמשך למכתב הממונה, דירקטוריון החברה חזר ובחן את החלטתו מיום 27 באוקטובר 2015 ולא מצא כי נפל פגם בהחלטה זו. מכלול השיקולים לרבות כל ההיבטים הרלבנטיים לצורך חלוקת הדיבידנד והיבטי משטר כושר הפירעון בהתאם ל-Solvency II, נלקחו בחשבון בעת קבלת ההחלטה. דירקטוריון החברה סבור כי החברה נערכה ונערכת באופן ראוי ומספק לקראת משטר כושר הפירעון של Solvency II. ביום 18 בנובמבר 2015 הוחלט על השהיית החלוקה עד למועד חדש עליו יימסר.

ב) בהתאם למכתב שפרסמה הממונה, בחודש אוקטובר 2017 (להלן - "המכתב"), חברת ביטוח לא רשאת לחלק דיבידנד אלא אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש ("יחס כושר פירעון") בשיעור של 115% לפחות לפי תקנות הון הקיימות (טרם ההפחתה בגין הקלה שניתנה בגין הפרש מקורי המיוחס לרכישת פעילות של קופות גמל וחברות מנהלות) ויחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי בשיעור של לפחות 100% לאחר ביצוע החלוקה, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה.

באור 14 - הון ודרישות הון (המשך)

ה. ניהול ודרישות הון של חברות הקבוצה (המשך)

6. דיבידנד (המשך)

בהתאם למכתב, לאחר מועד קבלת אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום הוראות חוזר סולבנסי - חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד אם עמדה ביחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי כאמור לעיל, ללא בחינת עמידה ביחס הון עצמי נדרש לפי תקנות ההון. החישוב שערכה החברה ליום 31 בדצמבר 2016, כמפורט בסעיף 4 לעיל, ובסעיף 3.2 בדוח הדירקטוריון, המתבסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות לאותו יום, משקף יחס כושר פירעון נמוך מיחס כושר הפירעון כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר כנדרש על פי המכתב.

תוצאת חישוב יחס כושר הפירעון כאמור, אינה כוללת הנפקת הון רובד 2 (אגרות חוב סדרה ו') שתמורתה הופקדה ונרשמה בדוחות הכספיים לאחר יום הדיווח (ראה באור 24 התחייבויות פיננסיות), את השפעת פעילות החברה ותוצאותיה בשנת 2017 על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות והשפעות אקסוגניות כגון שינוי של עקום הריבית חסרת הסיכון ושינויים רגולטוריים המשפיעים על הסביבה העסקית.

על חברת הביטוח למסור לממונה בתוך עשרים ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתית של החברה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שרות חוב מעודכנת של החברה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, וכן תכנית שרות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה בחברה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון שאושרה על ידי דירקטוריון החברה; פרוטוקול הדיון בדירקטוריון החברה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצרוף חומר הרקע לדיון.

7. בחודש ספטמבר 2017 הודיעה חברת מידרוג בע"מ כי היא מותירה על כנו דירוג של Aa1.il לאיתנות הפיננסית (IFS) של החברה, וכן דירוג של Aa2.il(hyb) לכתבי התחייבות נדחים (הון שלישוני מורכב) ודירוג של Aa3.il(hyb) לכתבי ההתחייבות הנדחים (הון משני מורכב) שהנפיקה החברה באמצעות מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ. אופק הדירוג יציב.

8. בחודש אוגוסט 2017 אישר המפקח לחברה שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי (להלן - "המודל"), שפותח על ידה והוא בהמשך לאישור לשימוש במודל לדירוג אשראי מחודש אוגוסט 2013. על פי האישור, לעניין הוראות הדין לגבי דירוג אשראי, יראו בדירוג על-פי המודל כדירוג המקביל מבחינת הסיכון לדירוג של חברה מדרגת בכפוף לתנאים שפורטו באישור.

על-פי האישור, החברה תהא רשאית להקצות הון בשל הלוואות מותאמות אשר דורגו על פי המודל ואינן מדורגות בדירוג חיצוני החל מהדוחות הכספיים בגין רבעון שני 2017. לאמור אין השפעה מהותית על מצב הון של החברה לפי תקנות ההון.

9. לעניין הנפקה של כתבי התחייבות נדחים (אגרות חוב סדרה ו') ראה באור 24.ה.1.

באור 15 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר					
2016	2017	2016	2017	2016	2017
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
27,539,254	28,505,053	108,136	107,208	27,647,390	28,612,261
240,480	241,944	-	-	240,480	241,944
27,779,734	28,746,997	108,136	107,208	27,887,870	28,854,205
68,610	61,136	-	-	68,610	61,136
27,711,124	28,685,861	108,136	107,208	27,819,260	28,793,069
829,736	1,049,780	32,384	39,909	862,120	1,089,689
4,230,305	4,181,985	878,030	879,457	5,108,335	5,061,442
32,771,165	33,917,626	1,018,550	1,026,574	33,789,715	34,944,200

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

חוזי ביטוח
חוזי השקעה
בניכוי סכומים המופקדים בקבוצה
במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת
לעובדי הקבוצה
סך הכל ביטוח חיים וחסכון ארוך
טווח
חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח
בריאות
חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח
כללי
סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח
וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

באור 16 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר					
2016	2017	2016	2017	2016	2017
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
86,077,002	96,241,067	4,023	4,109	86,081,025	96,245,176
1,678,850	1,704,283	-	-	1,678,850	1,704,283
87,755,852	97,945,350	4,023	4,109	87,759,875	97,949,459
142,413	146,067	-	-	142,413	146,067
87,613,439	97,799,283	4,023	4,109	87,617,462	97,803,392
1,901,750	2,085,210	4,139	5,007	1,905,889	2,090,217
89,515,189	99,884,493	8,162	9,116	89,523,351	99,893,609

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

חוזי ביטוח
חוזי השקעה
בניכוי סכומים המופקדים בקבוצה
במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת
לעובדי הקבוצה
סך הכל ביטוח חיים וחסכון ארוך
טווח
חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח
בריאות
סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח
וחוזי השקעה תלויי תשואה

בחוזי ביטוח תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים או צמודים לתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה בניכוי דמי ניהול. חוזים אלה כוללים, בין היתר, תוכניות ביטוח המזכות/מחייבות את המבוטח בבנוס/מאלוס לפי תוצאות ההשקעות של תיק הפוליסות המשתתפות ברווחי השקעה של החברה. בחוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח אינם תלויים ברווח או ההפסד מההשקעות שביצעה החברה.

ההבחנה בין חוזים תלויי תשואה לבין חוזים שאינם תלויי תשואה נעשית ברמת הכיסוי הבודד, כך שישנן פוליסות ביטוח עם מספר כיסויים אשר חלקם תלויי תשואה וחלקם אינם תלויי תשואה.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

1א. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים

ליום 31 בדצמבר					
2016	2017	2016	2017	2016	2017
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
386,091	319,880	43,053	53,790	429,144	373,670
2,962,051	3,114,085	507,492	453,392	3,469,543	3,567,477
3,348,142	3,433,965	550,545	507,182	3,898,687	3,941,147
1,964,127	1,998,504	248,765	188,088	2,212,892	2,186,592
566,739	429,803	154,708	168,286	721,447	598,089
10,222	-	-	-	10,222	-
306,251	318,217	172,777	203,989	479,028	522,206
883,212	748,020	327,485	372,275	1,210,697	1,120,295
4,231,354	4,181,985	878,030	879,457	5,109,384	5,061,442
55,139	54,272	6,563	7,967	61,702	62,239
112,339	108,248	31,469	34,448	143,808	142,696
167,478	162,520	38,032	42,415	205,510	204,935
1,931,066	1,971,380	248,765	188,088	2,179,831	2,159,468
1,361,937	1,408,313	295,217	311,127	1,657,154	1,719,440
770,873	639,772	296,016	337,827	1,066,889	977,599
4,063,876	4,019,465	839,998	837,042	4,903,874	4,856,507

ענפי רכב חובה וחבויות
 הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה ⁽¹⁾
 תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר
 סך ענפי רכב חובה וחבויות (ראה ב.1 להלן)
 מתוך זה סך ההתחייבות בגין ענף רכב חובה
 (ראה ג3 ו-ג4 להלן)
ענפי רכוש ואחרים
 הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה ⁽¹⁾
 הפרשה לפרמיה בחסר
 תביעות תלויות
 סך ענפי רכוש ואחרים (ראה ב.2 להלן)
 סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים
 במגזר ביטוח כללי
הוצאות רכישה נדחות
 ענפי רכב חובה וחבויות
 ענפי רכוש ואחרים
 סך הכל הוצאות רכישה נדחות
התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות
 רכב חובה
 ענפי חבויות אחרים
 ענפי רכוש ואחרים
 סך הכל התחייבויות בחוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות

⁽¹⁾ הקיטון בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה נובע בעיקרו מענפי הרכב, עקב רישום קולקטיב גדול בסוף שנת 2016.

2א. התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישוב

ליום 31 בדצמבר					
2016	2017	2016	2017	2016	2017
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
3,247,599	3,403,355	261,435	272,901	3,509,034	3,676,256
28,386	26,359	415,914	376,527	444,300	402,886
2,539	2,588	2,920	7,953	5,459	10,541
952,830	749,683	197,761	222,076	1,150,591	971,759
4,231,354	4,181,985	878,030	879,457	5,109,384	5,061,442

הערכות אקטואריות
 גב' רוני גינור
 סך הכל הערכות אקטואריות (*)
הפרשות על בסיס הערכות אחרות
 הערכת מחלקת תביעות בגין התביעות התלויות הידועות
 תוספת לתביעות התלויות בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR)
 הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
 סך הכל ההתחייבויות הביטוח בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

(*) ההערכות האקטואריות בשנת 2016 חושבו על ידי דר' סטיוארט קוטס.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות

1. ענפי רכב חובה וחבויות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2016	2017	2016	2017	2016	2017
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
2,946,965	3,293,003	243,718	543,982	3,190,683	3,836,985
854,165	691,566	49,221	76,206	903,386	767,772
(8,105)	8,944	(673)	1,447	(8,778)	10,391
32,599	15,942	36,595	1,539	69,194	17,481
878,659	716,452	85,143	79,192	963,802	795,644
8,004	6,478	116	228	8,120	6,706
533,909	623,284	42,108	123,731	576,017	747,015
541,913	629,762	42,224	123,959	584,137	753,721
9,292	-	257,345	-	266,637	-
3,293,003	3,379,693	543,982	499,215	3,836,985	3,878,908

יתרה לתחילת השנה ⁽¹⁾

אומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת ⁽²⁾ שינוי ביתרות לתחילת שנה כתוצאה מהצמדה למדד שינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות ⁽³⁾

סך השינוי בעלות התביעות המצטברת

תשלומים לישוב תביעות במהלך השנה ⁽⁴⁾

בגין שנת חיתום שוטפת בגין שנות חיתום קודמות

סך תשלומים לתקופה ⁽⁵⁾

שינוי עקב רכישת תיק תביעות ביטוח כללי ⁽⁶⁾

יתרה לסוף השנה ⁽¹⁾

הערות

- (1) יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
- (2) עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לישוב תביעות. עלות התביעות המצטברת מתעדכנת על סמך המודל לאור התפתחות התביעות בפועל.
- (3) השינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות לשנת 2017, נובע בעיקר מגידול באומדן ענף רכב חובה, אשר קוזז בחלקו על ידי קיטון בענפים מוצר ומקצועית.
- (4) התשלומים כוללים הוצאות עקיפות לישוב תביעות בייחוס לשנות החיתום.
- (5) שינוי בתשלומים נובע מתשלומי תיק הביטוח של חברת אליהו אשר נרכשו אשתקד.
- (6) היתרות בשנת 2016 מתייחסות לרכישת תיק ביטוח כללי. ראה באור 2.ה.38.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך)

2. ענפי רכוש ואחרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2016	2017	2016	2017	2016	2017	
ש"ח		ביטוח משנה		ברוטו		
אלפי ש"ח						
540,716	770,873	338,491	296,016	879,207	1,066,889	יתרה לתחילת השנה ⁽¹⁾
726,088	817,721	127,551	197,420	853,639	1,015,141	אומדן עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח ⁽²⁾ שינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח ⁽³⁾
17,111	(16,777)	(14,962)	(13,148)	2,149	(29,925)	תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה ⁽⁴⁾
485,412	575,293	61,500	67,667	546,912	642,960	בגין אירועים של שנת הדוח
201,359	213,685	111,402	85,393	312,761	299,078	בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
686,771	788,978	172,902	153,060	859,673	942,038	סך תשלומים
173,833	(132,845)	10,955	10,599	184,788	(122,246)	שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, נטו מהוצאות רכישה נדחות ⁽⁷⁾
(285)	(10,222)	-	-	(285)	(10,222)	שינוי בהפרשה לפרמיה בחסר ⁽⁵⁾
181	-	6,883	-	7,064	-	שינוי עקב רכישת תיק תביעות ביטוח כללי ⁽⁶⁾
770,873	639,772	296,016	337,827	1,066,889	977,599	יתרה לסוף השנה ⁽¹⁾

הערות

- (1) יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
- (2) עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת תביעות תלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות.
- (3) הגידול בעלות התביעות נובע מהגידול בהיקף העסקים בעיקר בענף רכב רכוש.
- (4) השינוי באומדן עלות התביעות המצטברת נובע בעיקרו מענף רכב רכוש ודירות בו חלה התפתחות חיובית של ניסיון התביעות.
- (5) תשלומים ליישוב תביעות במהלך השנה כוללים תשלומים בגין אירועים של שנת הדוח וכן בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח. התשלומים ליישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן בייחוס לשנות הנזק.
- (6) הגידול בתשלומים נובע מעליה בהיקף העסקים בעיקר בענף רכב רכוש.
- (7) אין הפרשה לפרמיה בחסר כתוצאה משיפור חיתומי.
- (8) היתרות בשנת 2016 מתייחסות לרכישת תיק תביעות ביטוח כללי. ראה באור 2.ה.38.
- (9) הקיטון בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה בשנת 2017 נובע בעיקרו מענפי הרכב עקב רישום קולקטיב גדול בסוף שנת 2016.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

1. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

ליום 31 בדצמבר 2017

סה"כ	שנת חיתום										
	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2017											
	6,706	8,144	6,996	6,676	6,651	4,958	5,847	6,557	9,434	11,826	תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה ⁽¹⁾
		83,957	63,045	57,913	42,690	29,087	28,772	32,093	47,969	78,341	לאחר שנה ראשונה
			190,127	162,663	144,588	76,850	68,585	78,077	90,470	132,736	לאחר שנתיים
				276,915	244,250	141,190	132,445	136,250	139,587	187,251	לאחר שלוש שנים
					327,867	192,820	213,463	184,854	203,098	247,434	לאחר ארבע שנים
						263,286	276,056	242,265	248,578	301,472	לאחר חמש שנים
							339,064	291,069	309,925	359,628	לאחר שש שנים
								331,774	346,934	414,357	לאחר שבע שנים
									376,731	450,268	לאחר שמונה שנים
										464,039	לאחר תשע שנים
											לאחר עשר שנים
											אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה
	767,772	906,096	723,990	737,106	709,836	439,275	464,352	478,041	530,823	579,880	לאחר שנה ראשונה
		897,059	766,720	739,222	757,472	454,791	479,556	495,518	545,291	600,259	לאחר שנתיים
			762,175	725,115	705,953	472,599	498,641	506,345	559,680	621,131	לאחר שלוש שנים
				761,779	691,816	408,443	458,040	430,651	481,096	555,464	לאחר ארבע שנים
					712,349	424,269	464,614	439,523	460,491	533,287	לאחר חמש שנים
						448,158	465,697	418,973	444,167	510,418	לאחר שש שנים
							464,126	436,986	442,982	525,349	לאחר שבע שנים
								430,175	456,490	525,591	לאחר שמונה שנים
									443,220	536,026	לאחר תשע שנים
										528,542	לאחר עשר שנים
(38,628)		9,037	(38,185)	(22,557)	(6,396)	(39,715)	(6,086)	476	37,876	26,922	עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה ⁽²⁾
(0.71)%		1.00%	(5.27)%	(3.05)%	(0.91)%	(9.72)%	(1.33)%	0.11%	7.87%	4.85%	שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים
6,215,355	767,772	897,059	762,175	761,779	712,349	448,158	464,126	430,175	443,220	528,542	עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2017
2,660,466	6,706	83,957	190,127	276,915	327,867	263,286	339,064	331,774	376,731	464,039	תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2017
3,554,889	761,066	813,102	572,048	484,864	384,482	184,872	125,062	98,401	66,489	64,503	יתרת התביעות התלויות
132,655											תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2008 ⁽³⁾
191,364											יתרת התביעות התלויות בגין רכישת תיק תביעות ביטוח כללי ⁽⁴⁾
3,878,908											סך הכל התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2017

⁽¹⁾ הסכמים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת התפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

⁽²⁾ עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה בהערכת התביעות.

⁽³⁾ שינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות נובע בין היתר, משינוי בעלות התביעות הפרטניות בהשפעתו על המודל האקטוארי וכן, שינויים רגולטוריים.

⁽⁴⁾ ללא נתוני רכישת תיק ביטוח כללי עד לשנת 2008 שצורפו אשתקד. ראה באור 2.ה.38.

⁽⁴⁾ נתוני תיק תביעות אשר צורף אשתקד והוחרג מהמשולשים. ראה באור 2.ה.38.

הערות

* לפי בחינה שביצעה החברה בענפי הרכוש ואחרים, עלות התביעות נפתרת, בדרך כלל, תוך שנה. לפיכך לא ניתן מידע בדבר התפתחות התביעות בענפים אלו.

** אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורוחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

*** הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות).

באור 17 - התחייבויות בגין חוזה ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

2. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזה ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

ליום 31 בדצמבר 2017

סה"כ	שנת חיתום									
	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2017									
	6,478	8,028	6,887	6,490	6,399	4,842	5,701	6,067	9,369	11,030
		82,831	61,722	57,351	41,499	27,674	27,185	30,691	46,521	61,396
			187,971	161,430	143,154	74,379	65,345	74,332	87,917	114,752
				273,758	239,675	138,297	118,481	129,759	135,536	168,035
					323,106	187,912	184,452	176,527	195,757	224,406
						248,960	241,132	227,012	239,183	275,933
							293,866	271,756	298,222	331,810
								306,918	332,348	385,161
									359,344	418,591
										430,925
										תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה⁽¹⁾
										לאחר שנה ראשונה
										לאחר שנתיים
										לאחר שלוש שנים
										לאחר ארבע שנים
										לאחר חמש שנים
										לאחר שש שנים
										לאחר שבע שנים
										לאחר שמונה שנים
										לאחר תשע שנים
										לאחר עשר שנים
										אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה
										לאחר שנה ראשונה
										לאחר שנתיים
										לאחר שלוש שנים
										לאחר ארבע שנים
										לאחר חמש שנים
										לאחר שש שנים
										לאחר שבע שנים
										לאחר שמונה שנים
										לאחר תשע שנים
										לאחר עשר שנים
										עודף (חוסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה⁽²⁾
										שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים
										עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2017
										תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2017
										יתרת התביעות התלויות
										תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2008 ⁽³⁾
										יתרת התביעות התלויות בגין רכישת תיק תביעות ביטוח כללי ⁽⁴⁾
										סך הכל התחייבות בגין חוזה ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2017
										הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת התפתחות על בסיס ערכים ריאליים.
										עודף (חוסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה בהערכת התביעות.
										שינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות נובע בין היתר, משינוי בעלות התביעות הפרטניות בהשפעתו על המודל האקטוארי וכן, שינויים רגולטוריים.
										ללא נתוני רכישת תיק ביטוח כללי לשנים שצורפו אשתקד. ראה באור 2.38 ה.2.
										נתוני תיק תביעות אשר צורף אשתקד והוחרג מהמשולשים. ראה באור 2.38 ה.2.

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה⁽¹⁾

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה

עודף (חוסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה⁽²⁾

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2017

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2017

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2008⁽³⁾

יתרת התביעות התלויות בגין רכישת תיק תביעות ביטוח כללי⁽⁴⁾

סך הכל התחייבות בגין חוזה ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2017

⁽¹⁾ הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת התפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

⁽²⁾ עודף (חוסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה בהערכת התביעות.

⁽³⁾ שינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות נובע בין היתר, משינוי בעלות התביעות הפרטניות בהשפעתו על המודל האקטוארי וכן, שינויים רגולטוריים.

⁽⁴⁾ ללא נתוני רכישת תיק ביטוח כללי לשנים שצורפו אשתקד. ראה באור 2.38 ה.2.

⁽⁴⁾ נתוני תיק תביעות אשר צורף אשתקד והוחרג מהמשולשים. ראה באור 2.38 ה.2.

^{*} הערות

^{*} אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

^{**} הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות).

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג3. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענף ביטוח רכב חובה

ליום 31 בדצמבר 2017

סה"כ	שנת חיתום									
	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2017										
	4,827	5,391	5,109	3,527	3,600	2,915	3,737	3,807	6,983	8,452
		65,567	45,789	41,903	26,509	15,487	13,442	15,929	33,491	42,308
			147,920	124,613	104,256	44,288	35,546	41,279	61,382	79,227
				203,830	176,176	83,687	60,222	70,761	92,943	110,632
					233,852	112,032	100,527	96,891	131,282	145,225
						153,532	133,359	133,135	162,238	176,907
							170,443	160,772	207,279	215,915
								176,837	231,423	250,078
									248,311	271,241
										276,282
	414,370	563,443	450,933	474,382	481,462	241,424	241,732	251,736	309,994	340,106
		560,297	469,795	479,336	497,701	244,835	240,367	247,830	310,926	339,720
			462,608	431,380	507,493	251,332	246,632	252,506	319,943	346,145
				466,261	435,386	209,428	220,372	231,030	286,270	325,782
					459,238	220,072	203,993	223,508	269,286	306,247
						244,814	213,477	203,007	258,474	284,446
							214,096	215,537	268,980	286,578
								209,360	278,957	293,863
									276,432	301,834
										302,287
78,695		3,146	(11,675)	13,075	48,255	(35,385)	6,276	21,670	9,838	23,495
2.40%		0.56%	(2.59)%	2.73%	9.51%	(16.90)%	2.85%	9.38%	3.44%	7.21%
3,609,763	414,370	560,297	462,608	466,261	459,238	244,814	214,096	209,360	276,432	302,287
1,681,401	4,827	65,567	147,920	203,830	233,852	153,532	170,443	176,837	248,311	276,282
1,928,362	409,543	494,730	314,688	262,431	225,386	91,282	43,653	32,523	28,121	26,005
59,268										
171,838										
2,159,468										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה⁽¹⁾

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה⁽²⁾

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2017

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2017

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2008⁽³⁾

יתרת התביעות התלויות בגין רכישת תיק תביעות ביטוח כללי⁽⁴⁾

סך הכל התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2017

⁽¹⁾ הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת התפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

⁽²⁾ עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה בהערכת התביעות.

⁽³⁾ שנוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות נובע בין היתר, משינוי בעלות התביעות הפרטניות בהשפעתו על המודל האקטוארי וכן, שינויים רגולטוריים.

⁽⁴⁾ ללא נתוני רכישת תיק ביטוח כללי לשנים שצורפו אשתקד. ראה באור 2.38 ה.2.

⁽⁴⁾ נתוני תיק תביעות אשר צורף אשתקד והוחרג מהמשולשים. ראה באור 2.38 ה.2.

הערות

* אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

** הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות).

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

4. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענף ביטוח רכב חובה

ליום 31 בדצמבר 2017

סה"כ	שנת חיתום									
	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2017									
	4,768	5,391	5,109	3,527	3,600	2,915	3,737	3,807	6,983	8,452
		65,567	45,789	41,903	26,509	15,487	13,442	15,929	33,491	42,308
			147,920	124,613	104,256	44,288	35,546	41,279	61,382	79,227
				203,830	176,175	83,687	60,222	70,761	92,943	110,632
					234,416	112,032	100,527	96,891	131,282	145,225
						153,615	133,360	131,066	162,238	176,907
							170,447	157,761	207,279	215,915
								173,505	231,423	250,078
									248,608	271,241
										276,221
	411,701	560,328	442,192	466,519	474,861	237,120	236,696	245,925	303,238	332,904
		556,181	466,680	455,006	486,882	239,016	234,767	242,106	303,945	331,379
			459,998	428,265	444,129	245,338	240,863	246,610	312,752	337,554
				463,651	431,955	207,741	218,794	227,369	281,195	320,593
					456,205	218,693	202,398	221,924	266,486	302,441
						242,953	215,042	200,938	256,582	281,210
							214,690	213,453	268,519	284,380
								206,467	279,609	293,863
									276,998	302,296
										301,206
	(21,002)	4,147	(17,806)	(8,645)	(12,076)	(35,212)	4,104	20,902	4,197	19,387
	(0.67)%	0.74%	(4.03)%	(1.90)%	(2.72)%	(16.95)%	1.88%	9.19%	1.49%	6.05%
	3,590,050	411,701	556,181	459,998	463,651	456,205	242,953	214,690	206,467	276,998
	1,678,897	4,768	65,567	147,920	203,830	234,416	153,615	170,447	173,505	248,608
	1,911,153	406,933	490,614	312,078	259,821	221,789	89,338	44,243	32,962	28,390
	58,060									24,985
	2,167									
	1,971,380									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה⁽¹⁾

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה⁽²⁾

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2017

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2017

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2008⁽³⁾

יתרת התביעות התלויות בגין רכישת תיק תביעות ביטוח כללי⁽⁴⁾

סך הכל התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2017

⁽¹⁾ הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת התפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

⁽²⁾ עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה בהערכת התביעות.

⁽³⁾ שינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות נובע בין היתר, משינוי בעלות התביעות הפרטניות בהשפעתו על המודל האקטוארי וכן, שינויים רגולטוריים.

⁽⁴⁾ ללא נתוני רכישת תיק ביטוח כללי לשנים שצורפו אשתקד. ראה באור 2.ה.38.

⁽⁴⁾ נתוני תיק תביעות אשר צורף אשתקד והוחרג מהמשולשים. ראה באור 2.ה.38.

הערות

* אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

** הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות).

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג5. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענף ביטוח רכב חובה

שנת חיתום							
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
אלפי ש"ח							
							לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
255,658	267,262	547,154	528,210	508,762	565,520	428,892	פרמיות ברוטו
59,801	32,936	86,250	40,218	6,388	(40,289)	(38,778)	רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנות החיתום (מצטבר *)
-	-	52,222	12,514	889	-	-	(* כולל עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים בסך
64,640	58,721	87,910	59,089	44,695	39,269	11,144	השפעת הכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנות החיתום

ג6. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענף ביטוח חבויות אחרות

שנת חיתום							
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
אלפי ש"ח							
							לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
270,511	243,161	283,502	306,065	303,606	337,617	341,162	פרמיות ברוטו
(1,532)	2,535	(25,867)	(36,888)	(59,986)	(85,985)	(94,241)	רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנות החיתום (מצטבר *)
-	-	6,638	4,831	2,210	-	-	(* כולל עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים בסך
44,995	41,765	39,880	32,869	25,532	21,090	5,734	השפעת הכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנות החיתום

ג7. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח רכב חובה

רווח (הפסד) בגין שנת חיתום	רווח (הפסד) בגין השנים הפתוחות	רווח כולל בגין שנת חיתום		רווח כולל
		התאמות בגין שנת חיתום קודמות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	
2012	2015	2012	2015	אלפי ש"ח
14,933	44,356	67,728	(4,979)	122,038

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 -

הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח רכב חובה

רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות
ברוטו	שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	שייר
2017	2016	2017	2016	2017	2016
(34,183)	8,484	(38,778)	18,493	(34,183)	18,493
(61,478)	(19,504)	(66,531)	(11,837)	(61,478)	(11,837)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

ג8. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח חבויות אחרות

רווח (הפסד) בגין שנת חיתום	רווח (הפסד) בגין השנים הפתוחות	רווח כולל בגין שנת חיתום		רווח כולל
		התאמות בגין שנת חיתום קודמות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	
2012	2015	2012	2015	אלפי ש"ח
(54,707)	(54,576)	57,825	(2,284)	(55,179)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח חבויות אחרות

רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות
ברוטו	שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	שייר
2017	2016	2017	2016	2017	2016
(81,389)	125,737	(94,241)	105,134	(81,389)	105,134
(76,547)	16,234	(99,716)	43,345	(76,547)	43,345

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות

ליום 31 בדצמבר 2017						
סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	פוליסות ללא מרכיב חסכון	משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (*)
	קבוצתי	פרט	אלפי ש"ח	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	
2,406,032	-	-	2,406,032	-	-	-
65,420,898	-	-	-	-	45,987,470	19,433,428
38,393,388	-	-	27,936,490	61,482	10,395,416	-
9,585,357	-	-	897,817	276,647	3,340,046	5,070,847
2,434,364	-	-	14,989	-	1,218,065	1,201,310
3,978,203	-	-	1,519	-	1,062,035	2,914,649
2,639,195	181,266	523,661	899,604	-	862,438	172,226
124,857,437	181,266	523,661	32,156,451	338,129	62,865,470	28,792,460
1,946,227	-	-	1,704,283	241,265	679	-
126,803,664	181,266	523,661	33,860,734	579,394	62,866,149	28,792,460
28,854,205	57,942	342,305	479,196	579,394	398,795	26,996,573
97,949,459	123,324	181,356	33,381,538	-	62,467,354	1,795,887
126,803,664	181,266	523,661	33,860,734	579,394	62,866,149	28,792,460

(א) לפי חשיפה ביטוחית התחייבויות בגין חוזי ביטוח קצבה ללא מקדמים מובטחים קצבה עם מקדמים מובטחים: עד חודש מאי 2001 מחודש יוני 2001 קצבה בתשלום הוני (ללא אופציה לקצבה) עתודה משלימה לגמלאות (**)

מרכיבי סיכון אחרים סך הכל בגין חוזי ביטוח התחייבויות בגין חוזי השקעה

סך הכל

(ב) לפי חשיפה פיננסית

שאינו תלוי תשואה תלוי תשואה

סך הכל

(*) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים ברובם באגרות חוב מיועדות.

(**) העתודה המשלימה לגמלאות הכלולה בטבלה לעיל הינה בגין מרכיב גמלה נדחית. מרכיב נוסף כלול בסעיף קצבה בתשלום. ראה באור 37.ב.3.(6).

סכום נוסף בגין הצבירה הקיימת בגובה 2,912 מיליון ש"ח, ייזקק לרווח והפסד לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה. לפירוט נוסף ראה באור 37.ב.3.(6).

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016						
סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	פלט	משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (*)
	קבוצתי		אלפי ש"ח	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	
1,247,905	-	-	1,247,905	-	-	-
62,253,789	-	-	-	-	42,980,143	19,273,646
34,039,508	-	-	24,578,848	75,333	9,385,327	-
7,653,211	-	-	573,655	283,624	2,563,842	4,232,090
2,531,197	-	-	14,852	-	1,210,638	1,305,707
3,538,050	-	-	1,237	-	700,175	2,836,638
2,464,755	196,589	467,587	768,007	-	835,521	197,051
113,728,415	196,589	467,587	27,184,504	358,957	57,675,646	27,845,132
1,919,330	-	-	1,678,850	239,834	646	-
115,647,745	196,589	467,587	28,863,354	598,791	57,676,292	27,845,132
27,887,870	69,844	267,283	338,551	598,791	291,785	26,321,616
87,759,875	126,745	200,304	28,524,803	-	57,384,507	1,523,516
115,647,745	196,589	467,587	28,863,354	598,791	57,676,292	27,845,132

(א) לפי חשיפה ביטוחית התחייבויות בגין חוזי ביטוח קצבה ללא מקדמים מובטחים קצבה עם מקדמים מובטחים: עד חודש מאי 2001 מחודש יוני 2001 קצבה בתשלום הוני (ללא אופציה לקצבה) עתודה משלימה לגמלאות (** מרכיבי סיכון אחרים סך הכל בגין חוזי ביטוח התחייבויות בגין חוזי השקעה סך הכל

(ב) לפי חשיפה פיננסית שאינו תלוי תשואה תלוי תשואה סך הכל

(*) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים ברובם באגרות חוב מיועדות.

(**) העתודה המשלימה לגמלאות הכלולה בטבלה לעיל הינה בגין מרכיב גמלה נדחית. מרכיב נוסף כלול בסעיף קצבה בתשלום. ראה באור 37.ב.3.(6). סכום נוסף בגין הצבירה הקיימת בגובה 2,822 מיליון ש"ח, ייזקק לרווח והפסד לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה. לפירוט נוסף ראה באור 37.ב.3.(6).

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה		
58,119	-	-	-	-	25,398	32,721
7,429,466	-	-	4,909,008	-	2,224,855	295,603
1,428,198	52,289	521,125	545,399	-	258,121	51,264
8,915,783	52,289	521,125	5,454,407	-	2,508,374	379,588
1,842,999	-	-	366,467	7,293	1,043,776	425,463
17,833,105	52,119	293,287	7,483,039	10,011	8,053,650	1,940,999
102,939	-	-	90,962	11,930	47	-
398,951	14,370	116,467	(57,692)	(4,259)	366,910	(36,845)
130,347	932	4,074	5,464	10,418	4,618	104,841
529,298	15,302	120,541	(52,228)	6,159	371,528	67,996
24,995						
2,276						
556,569						
450,907	-	-	418,108	32,799	-	-
724,205	-	146,434	577,771	-	-	-
1,481,374	-	-	1,481,333	-	-	41
23,122	-	-	23,122	-	-	-
304,826	-	-	272,027	32,799	-	-
629,742	-	-	629,742	-	-	-
950,717	-	-	528,883	-	406,211	15,623

פרמיות ברוטו

מסורתי/מעורב

מרכיב החסכון

אחר

סך הכל

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול

תשלומים ושינוי בהתחייבויות

בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות

בגין חוזי השקעה

רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים

רווח כולל אחר מעסקי ביטוח חיים

סך כל הרווח (הפסד) הכולל

מעסקי ביטוח חיים

רווח מפנסיה וגמל

רווח כולל אחר מפנסיה וגמל

סך כל הרווח הכולל מביטוח חיים

וחסכון ארוך טווח

תקבולים בגין חוזי השקעה

שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח

פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח -

עסק חדש

פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח

פרמיה משוננת בגין חוזי

השקעה-עסק חדש

פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה

העברות לחברה בגין חוזי ביטוח

וחוזי השקעה

העברות מהחברה בגין חוזי

ביטוח וחוזי השקעה

הערות

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיעדות.
2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה ומחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.
4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללים רק את סכום הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין חוזי השקעה.

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה		
69,215	-	-	-	-	29,667	39,548
6,368,328	-	-	3,887,584	-	2,171,700	309,044
1,393,744	65,321	484,858	509,928	-	277,028	56,609
7,831,287	65,321	484,858	4,397,512	-	2,478,395	405,201
1,246,060	-	-	314,379	10,425	677,483	243,773
12,082,177	77,789	219,542	4,981,616	4,938	5,034,918	1,763,374
45,236	-	-	48,092	(2,877)	21	-
382,009	(11,598)	153,498	86,120	23,995	301,204	(171,210)
(58,629)	(1,507)	(786)	(1,817)	(7,709)	(1,755)	(45,055)
323,380	(13,105)	152,712	84,303	16,286	299,449	(216,265)
34,610						
577						
358,567						
447,325	-	-	444,996	2,329	-	-
508,941	-	112,721	396,220	-	-	-
879,508	-	-	879,425	-	-	83
58,851	-	-	58,851	-	-	-
296,960	-	-	294,631	2,329	-	-
242,229	-	-	242,229	-	-	-
583,693	-	-	308,588	-	263,412	11,693

פרמיות ברוטו

מסורתי/מעורב

מרכיב החסכון

אחר

סך הכל

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים

הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים

סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים

רווח מפנסיה וגמל

רווח כולל אחר מפנסיה וגמל

סך כל הרווח הכולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח

פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש

פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח

פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה-עסק חדש

פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה

העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

הערות

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה ומחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.
4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללים רק את סכום הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין חוזי השקעה.

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015						
סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
	אלפי ש"ח					
						פרמיות ברוטו
82,948	-	-	-	-	34,633	מסורתי/מעורב
6,197,899	-	-	3,763,791	380	2,116,879	מרכיב החסכון
1,383,170	75,328	464,747	489,013	-	291,720	אחר
7,664,017	75,328	464,747	4,252,804	380	2,443,232	סך הכל
1,213,069			279,695	(1,536)	571,663	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול
10,335,241	99,653	203,463	4,465,721	(3,321)	3,947,332	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
20,733	-	-	18,372	2,145	216	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
198,228	(22,338)	82,450	(136,470)	23,532	244,290	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
(157,351)	(3,918)	(3,307)	(5,226)	(16,061)	(5,327)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
40,877	(26,256)	79,143	(141,696)	7,471	238,963	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
79,873						רווח מפנסיה וגמל
(8,331)						הפסד כולל אחר מפנסיה וגמל
112,419						סך כל הרווח הכולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
846,315	-	-	704,632	141,683	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
346,022	-	92,843	253,179	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
945,274	-	-	944,887	380	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
91,789	-	-	91,789	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
734,129	-	-	592,446	141,683	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
91,245	-	-	91,245	-	-	העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
475,711	-	-	236,854	-	224,243	העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

הערות

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה ומחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.
4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללים רק את סכום הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין חוזי השקעה.

א.1. פירוט ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה פיננסית

נתונים ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	אחר (*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
2,090,217	-	149,873	-	1,940,344	תלוי תשואה
1,089,689	13,090	693,299	27,096	356,204	אחר
<u>3,179,906</u>	<u>13,090</u>	<u>843,172</u>	<u>27,096</u>	<u>2,296,548</u>	סך הכל

(* הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

נתונים ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	אחר (*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
1,905,889	-	164,450	-	1,741,439	תלוי תשואה
862,120	13,369	594,926	23,977	229,848	אחר
<u>2,768,009</u>	<u>13,369</u>	<u>759,376</u>	<u>23,977</u>	<u>1,971,287</u>	סך הכל

(* הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

א.2. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה ביטוחית

נתונים ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	אחר (*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
198,809	-	16,048	19,154	163,607	קצבה בתשלום
2,981,097	13,090	827,124	7,942	2,132,941	מרכיבי סיכון אחרים
<u>3,179,906</u>	<u>13,090</u>	<u>843,172</u>	<u>27,096</u>	<u>2,296,548</u>	סך הכל

(* הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

נתונים ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	אחר (*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
162,847	-	12,858	17,296	132,693	קצבה בתשלום
2,605,162	13,369	746,518	6,681	1,838,594	מרכיבי סיכון אחרים
<u>2,768,009</u>	<u>13,369</u>	<u>759,376</u>	<u>23,977</u>	<u>1,971,287</u>	סך הכל

(* הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	אחר (*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
	אלפי ש"ח				
1,326,388	36,366	930,211	14,936	344,875	פרמיות ברוטו
1,019,380	25,581	587,829	17,583	388,387	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
46,635	(3,581)	52,470	(1,651)	(603)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
10,552	45	6,235	330	3,942	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
57,187	(3,536)	58,705	(1,321)	3,339	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
222,024	-	167,149	-	54,875	פרמיה משוננת - חדשה (**)

(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל. מתוכם פרמיות פרט בסך של 800,967 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 165,610 אלפי ש"ח.
 (** כולל הרחבות בפוליסות.

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	אחר (*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
	אלפי ש"ח				
1,177,249	32,144	830,374	12,655	302,076	פרמיות ברוטו
843,569	22,130	515,187	15,801	290,451	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
6,220	(3,354)	28,680	(4,465)	(14,641)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
(3,372)	(15)	(2,198)	(121)	(1,038)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
2,848	(3,369)	26,482	(4,586)	(15,679)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
205,066	-	147,639	-	57,427	פרמיה משוננת - חדשה (**)

(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל. מתוכם פרמיות פרט בסך של 738,876 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 123,642 אלפי ש"ח.
 (** כולל הרחבות בפוליסות.

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	אחר (*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
	אלפי ש"ח				
1,025,712	26,887	722,157	13,478	263,190	פרמיות ברוטו
779,039	20,386	488,937	13,356	256,360	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(25,652)	(2,788)	14,525	729	(38,118)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
(9,724)	(41)	(6,909)	(406)	(2,368)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
(35,376)	(2,829)	7,616	323	(40,486)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
233,351	-	178,417	-	54,934	פרמיה משוננת - חדשה (**)

(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל. מתוכם פרמיות פרט בסך של 657,756 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 91,288 אלפי ש"ח.
 (** כולל הרחבות בפוליסות.

ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			יתרה ליום 1 בינואר 2016
	סה"כ	חוזי השקעה	חוזי ביטוח	
אלפי ש"ח				
2,459,426	109,128,550	1,959,020	107,169,530	
45,262	4,078,561	49,221	4,029,340	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה ⁽¹⁾
229,498	6,846,552	447,325	6,399,227	גידול בגין פרמיות והפקדות שנזקפו להתחייבויות ⁽²⁾
-	(995,198)	(15,734)	(979,464)	קיטון בגין דמי ניהול מצבירה
(34,484)	(3,789,554)	(516,517)	(3,273,037)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
68,307	378,834	(3,985)	382,819	שינויים אחרים ⁽³⁾
2,768,009	115,647,745	1,919,330	113,728,415	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
105,727	8,179,039	98,690	8,080,349	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה ⁽¹⁾
248,650	7,903,444	450,907	7,452,537	גידול בגין פרמיות והפקדות שנזקפו להתחייבויות ⁽²⁾
-	(1,411,357)	(15,710)	(1,395,647)	קיטון בגין דמי ניהול מצבירה
(36,024)	(4,337,538)	(511,239)	(3,826,299)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
93,544	822,331	4,249	818,082	שינויים אחרים ⁽³⁾
3,179,906	126,803,664	1,946,227	124,857,437	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

הערות

⁽¹⁾ ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות - סעיף זה כולל ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין היתרה לתחילת השנה, בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין הפרמיות לחסכון בלבד שנרשמו בתקופת הדוח.

⁽²⁾ גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות - פרמיה זו איננה כוללת את כל הפרמיה שנרשמה כהכנסה בחברה. הפרמיה כוללת את הפרמיה לחסכון וחלק מהפרמיה במוצרים בעלי פרמיה קבועה, בניכוי דמי ניהול הנגבים כשיעור מהפרמיה.

⁽³⁾ שינויים אחרים - בשנים 2017 ו-2016 נרשמו הפרשות מיידיות בעקבות בדיקת נאותות העתודות בביטוח חיים לרבות העתודה המשלימה לגמלאות בסך של כ-452 מיליון ש"ח ו-431 מיליון ש"ח בהתאמה (ראה באור 37.ב.3.(א)). הסעיף כולל שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות, רזרבה לתביעות עתידיות, IBNR, קצבאות בתשלום וכדומה (על פי ההנחות שהיו בשימוש בסוף השנה הקודמת). בנוסף הסעיף כולל גם את השפעת הריבית, הפרשי הצמדה ורווחי ההשקעה שלא נכללו בסעיף "ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות", כגון: ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה על תשלומי תביעות ועל פרמיות שאינן חסכון. עיקר הגידול בסעיף בשנה המדווחת נובע מהכנסות מהשקעות שנזקפו לעתודות כאמור שהיו גבוהות משמעותית מאלו שנזקפו אשתקד.

א. כללי

על הכנסות החברה וכל יתר החברות בקבוצה חל מס חברות בהתאם לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן - "הפקודה"). בנוסף, על הכנסות החברות בקבוצה המסווגות כ"מוסדות כספיים" כהגדרתן בחוק מע"מ תשל"ו-1975 חלים מס רווח ושכר. יצוין כי פעילותן של חברות המסווגות כמוסדות כספיים בענפי הביטוח, הפנסיה והפיננסים, מהווה את עיקר פעילות הקבוצה.

ב. הסדרי מס ייחודיים לענף הביטוח

בין התאחדות חברות לביטוח חיים לבין שלטונות המס קיימים הסכמים ענפיים המסדירים את הטיפול בנושאים ייחודיים לענף הביטוח שעיקריו מפורטים להלן. ההסכם הענפי האחרון שנחתם בין שלטונות המס והתאחדות חברות ביטוח חיים הינו לשנת המס 2016.

המסים בדוחות הכספיים לשנת 2017 מבוססים על ההסכמים האמורים.

ההסכמים הענפיים מתייחסים, בין היתר, לנושאים הבאים:

1. הוצאות רכישה נדחות (DAC) - הוצאות לרכישת חוזי ביטוח חיים בגין שנות חיתום עד וכולל 2014 יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני ארבע שנים ובגין שנות חיתום 2015 עד וכולל 2020 - על פני עשר שנים. הוצאות כאמור המתייחסות לחוזי ביטוח חיים שבוטלו תותרנה בניכוי בשנת הביטול.

הוצאות רכישה של חוזי פנסיה וגמל (כהגדרתן בהסכם) בגין שנות חיתום 2015 עד וכולל 2020 יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני עשר שנים או על-פי קצב ההפחתה בדוחות הכספיים, לפי בחירת החברה. לא תותר הקדמת הוצאה המתייחסת לחוזי פנסיה וגמל שבוטלו.

הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז אינן כלולות בהסכם הענפי ומופחתות על פני תקופה של שש שנים, בדומה לשיעור ההפחתה בספרים. הוצאות שמתייחסות לפוליסות כאמור שבוטלו תותרנה בניכוי בשנת הביטול.

2. ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות - להכנסות הפטורות ממס ו/או החייבות במס מופחת המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם הענפי תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.

3. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות - יבוצע תאום חלקי של הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי ובריאות, בגין כל שנת חיתום החל משנת 2013 עד שנת 2020. הסכום שתואם יוכר לצורכי מס על פני שלוש שנים החל מהשנה העוקבת לשנת התאום.

4. מיסוי ההכנסות מנכסים המוחזקים כהשקעות חופפות להתחייבויות תלויות תשואה - על מנת למנוע עיוותי מס אפשריים הוסכם על דרך לטיפול ברווחים מניירות ערך סחירים ורווחים משערך וממימוש נכסי מקרקעין שתגרום להקבלת הכנסות להוצאות.

5. המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים - בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007) התשס"ז-2007 מיום 11 בינואר 2007, נקבעו כללים לגבי המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים שנכללה בדוחות הכספיים עד ליום 31 בדצמבר, 2006. על-פי הכללים, חלק מהעתודה המחושב בגובה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון, בשייר עצמי, הקיים בביטוח חיים ואשר בגינו הוגדרה דרישת הון, יהיה פטור ממס. בהסכם המיסוי הענפי צוין כי בבסיס הפטור עומדת דרישת הון, שבאה לידי ביטוי כאמור לעיל, ובמידה ותבטל או תקטן דרישת הון ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך, ככל שישנן.

בחודש ינואר 2017, החליט דירקטוריון החברה על פרישה מאיגוד חברות הביטוח בישראל ע"ר והתאחדות חברות לביטוח חיים בע"מ, בתוקף מתום 2017. ממועד זה חדלה החברה מלטפל בנושאי הרגולציה השונים באמצעות גופים אלו. להערכת החברה לפרישה זו לא צפויות השלכות מהותיות על סעיפי המסים בדוחות הכספיים של החברה.

ג. שיעורי המס

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים, שמהווים את עיקר פעילות הקבוצה, מורכב ממס חברות וממס רווח.
2. בחודש ינואר 2016 פורסם חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, הפחתת שיעור מס החברות מ-26.5% ל-25%, וזאת בתחולה מיום 1 בינואר 2016. בהתאם לתיקון האמור שיעור המס הכולל שיחול על מוסדות כספיים, ובכלל זה החברה, מיום 1 בינואר 2016 ואילך יעמוד על 35.9%.
3. בחודש דצמבר 2016, אושר חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), (התשע"ז-2016) אשר במסגרתו הופחת מס חברות משיעור של 25% ל-24% החל מינואר 2017 ולשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך. בהתאם לתיקון האמור שיעור המס הכולל שיחול על מוסדות כספיים, ובכלל זה החברה, בשנת 2017 יעמוד על 35.04% והחל מינואר 2018 על 34.19%.
4. השינויים בשיעורי המס, כמתואר בסעיפים 2 ו-3 לעיל, הביאו בשנת 2016 להקטנת יתרת המסים הנדחים למועדי השינוי של החברה והחברות המוחזקות שלה בסך כ-35,503 אלפי ש"ח, כנגד הקטנת הוצאות מסים בסך כ-25,226 אלפי ש"ח וכנגד הגדלת הרווח הכולל האחר בסך כ-10,277 אלפי ש"ח. בנוסף הביאו השינויים בשיעור מס החברות להגדלת חלק ברווח חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני בכ-24,210 אלפי ש"ח.
5. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על חברות הקבוצה, לרבות מוסדות כספיים, בעקבות השינויים האמורים:

שנה	שיעור מס חברות		שיעור מס
	שיעור מס רווח באחוזים	במוסדות כספיים	אפקטיבי כולל
2015	26.50	17.75 *	37.58
2016	25.00	17.00	35.90
2017	24.00	17.00	35.04
2018 ואילך	23.00	17.00	34.19

(* שיעור משוקלל.)

ד. שומות מס

שומות מס חברות

1. לחברה שומות מס סופיות עד וכולל שנת 2012 למעט סוגיה המתייחסת לחבות במס רווח בגין דיבידנד מחברות מוחזקות ששורשר לחברת האם, בגינה הוציא פקיד השומה לחברה צווים בגין שנים 2011 ו-2012. על הצווים האמורים הגישה החברה בחודש ינואר 2016 ובחודש מאי 2016, בהתאמה, ערעורים לבית המשפט המחוזי בתל אביב. חבות המס הנובעת מצווים אלו (כולל הפרשי הצמדה וריבית למועד פרסום הדוחות הכספיים) מסתכמת בכ-1.5 מיליון ש"ח.
- להערכת הנהלת החברה לא נדרשת הפרשה למס בגין הצווים האמורים ובגין סוגיה זו מעבר לרשום בדוחות הכספיים.
2. בחודש נובמבר 2012 קיבלה מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, חברה בבעלות מלאה של החברה (להלן בסעיף קטן זה - "החברה") שומות לפי מיטב שפיטה לשנים 2007, 2009 ו-2010 לפיהן הכנסות דיבידנדים שקיבלה מחברה כלולה שלה, שמקורם ברווחי שערך של נכסי מקרקעין, חייבות במס בידה. חבות המס הנובעת משומות אלו (כולל הפרשי הצמדה וריבית למועד פרסום הדוחות הכספיים) מסתכמת בכ-72 מיליון ש"ח.
- החברה הגישה השגה על שומות אלו וזו נדחתה על ידי פקיד השומה שהוציא לחברה בגין שנים אלו צווים, עליהם הגישה החברה ערעורים לבית המשפט המחוזי בתל אביב.
- בעקבות פסיקה של בית המשפט המחוזי שפורסמה לאחרונה עדכנה החברה את סכום הפרשה בסוגיה זו.
- להערכת החברה, המתבססת על יעוציה המשפטיות, לא נדרשת הפרשה למס מעבר לרשום בדוחות הכספיים.
3. לחברה וליתר החברות המאוחדות של החברה שומות מס סופיות מכוח הסכם או מכוח התיישנות עד וכולל שנת 2012, למעט חברה מאוחדת, לה שומות סופיות עד וכולל שנת 2013.

ה. הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים אחרים

לקבוצה הפסדים עסקיים לצורכי מס המועברים לשנים הבאות ומסתכמים ליום 31 בדצמבר 2017 לסך של כ-702 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - לסך של כ-18 מיליון ש"ח) בגינם נרשמו בדוחות הכספיים נכסי מסים נדחים בסך של כ-230 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 סך של כ-4 מיליון ש"ח).

בנוסף, לא הוכרו נכסי מסים נדחים בגין הפסדים עסקיים להעברה בסך של כ-8 מיליון ש"ח וכן בגין הפסדי הון לצורכי מס בסך של כ-59 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 כ-7 מיליון ש"ח ו-56 מיליון ש"ח, בהתאמה) בהיעדר צפי לניצולם בעתיד הנראה לעין.

ו. מסים על ההכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח			
184,386	115,408	175,012	מסים שוטפים
(26,972)	(27,260)	(11,775)	מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של הפרשים זמניים (*)
(6,191)	16,618	25,367	מסים בגין שנים קודמות
(3,610)	(25,226)	-	השפעת השינוי בשיעורי המס
<u>147,613</u>	<u>79,540</u>	<u>188,604</u>	מסים על ההכנסה

(*) ראה גם סעיף ז' להלן.

ז. מסים נדחים

אלפי ש"ח								הרכב
סה"כ	אחרים	הפסדים לצורכי מס	נכסים בלתי מוחשיים	השקעות בחברות כלולות	רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה	נכסים פיננסיים זמינים למכירה	הוצאות רכישה נדחות	
(486,261)	49,404	11,736	(33,374)	(54,935)	(61,421)	(103,463)	(294,208)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2016
27,260	11,070	(6,196)	(5,007)	25,253	(3,876)	(20,738)	26,754	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
(* 42,441)	(2,367)	-	-	(305)	-	45,113	-	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
25,226	(4,593)	(1,435)	3,234	515	8,473	(3,352)	22,384	השפעת הפחתה בשיעור מס רווח
(1,307)	-	74	(1,381)	-	-	-	-	חברה שאוחדה לראשונה
(392,641)	53,514	4,179	(36,528)	(29,472)	(56,824)	(82,440)	(245,070)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2016
11,775	9,467	(3,949)	(6,636)	(2,414)	(4,079)	(19,014)	38,400	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
(124,659)	4,802	-	-	570	-	(130,031)	-	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
(505,525)	67,783	230	(43,164)	(31,316)	(60,903)	(231,485)	(206,670)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2017

(* כולל השפעת הפחתה בשיעור מס חברות בסך 10,277 אלפי ש"ח.

באור 21 - מסים על ההכנסה (המשך)

ז. מסים נדחים (המשך)

המסים הנדחים המוצגים בדוח על המצב הכספי כוללים:

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
7,013	2,797
(399,654)	(508,322)
<u>(392,641)</u>	<u>(505,525)</u>

נכסי מסים נדחים
התחייבויות בגין מסים נדחים

ח. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח רווח והפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנזקף בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
521,876	300,567	567,070
37.58%	35.90%	35.04%
196,121	107,904	198,701
(14,824)	(10,992)	(13,861)
6,060	5,287	4,615
(17,305)	(13,175)	(14,571)
(17,412)	(18,271)	(13,691)
(3,610)	(25,226)	-
1,199	1,166	(969)
-	11,142	-
(6,191)	16,618	25,367
<u>3,575</u>	<u>5,087</u>	<u>3,013</u>
147,613	79,540	188,604
28.29%	26.46%	33.26%

רווח לפני מסים על ההכנסה

שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים (ראה ג' לעיל)

מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל

הפחתה בגין אי החלת מס רווח על חברות שאינן מוסד כספי

עליה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים הבאים:
הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצורכי מס
הכנסות פטורות, בעיקר מדיבידנדים
חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות
השפעת השינוי בשיעור המס על המסים הנדחים

גידול (קיטון) בהפסדים שבגינם לא נזקפו מסים נדחים וניצול הפסדים לצורכי מס משנים קודמות, בגינם לא נזקפו מסים נדחים בעבר, נטו הפרשים זמניים שבגינם לא נוצרו מסים נדחים מסים בגין שנים קודמות הפרשים בבסיס המדידה ואחרים

מסים על ההכנסה

שיעור מס אפקטיבי

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות אחרות לטווח ארוך, הטבות בגין פיטורין כהגדרתן בתקן חשבונאות בינלאומי מס' 19, וכן תשלומים מבוססי מניות. לפרטים נוספים בדבר המדיניות החשבונאית לגבי הטבות אלה ראה באור 2.ח. באשר להטבות לאנשי מפתח ניהוליים ראה באור 38. בדבר צדדים קשורים ובעלי עניין.

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את הקבוצה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכנית הפקדה מוגדרת, לפי סעיף 14 כמתואר להלן. התחייבויות הקבוצה בשל כך מטופלות כהטבות לאחר סיום העסקה.

חישוב התחייבות הקבוצה בשל הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על תחזית הקבוצה למשכורת העובד בעת פיטורין או פרישה.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות סכומים בפוליסות ביטוח מתאימות ומסווגות כתוכנית הפקדה מוגדרת או כתוכנית הטבה מוגדרת כמפורט להלן:

תוכנית הפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963 (להלן: "סעיף 14"), על-פי הפקדונית השוטפות של הקבוצה בפוליסות בחברות ביטוח ו/או בקרנות פנסיה, פוטרות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכנית הפקדה מוגדרת. ההוצאות בגין תוכניות הפקדה המוגדרת הסתכמו בשנים 2016, 2017, ו-2015 לסך של 52,809 אלפי ש"ח, 46,759 אלפי ש"ח, ו-42,424 אלפי ש"ח בהתאמה ונכללו במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות.

תוכנית הטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על ידי הפקדות בתוכנית הפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על ידי הקבוצה כתוכנית הטבה מוגדרת לפיה נרשמת התחייבות בגין הטבות לעובדים.

נכסי התוכנית

לקבוצה תוכניות הטבה מוגדרות בגין מופקדים סכומים בקופות גמל, בקרנות פנסיה ובפוליסות ביטוח מתאימות.

א. הרכב ההתחייבויות בשל הטבות לעובדים נטו

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
10,189	10,541
362,784	398,116
372,973	408,657
135,327	154,258
237,646	254,399
46,776	50,860
24,973	17,836
309,395	323,095

התחייבויות בגין תוכנית הטבה מוגדרת שאיננה ממומנת
 התחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת ממומנת
 סך הכל התחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת - ראה ב.1
 בניכוי שווי הוגן של נכסי התוכנית - ראה ב.1 ו-ד להלן
 סך הכל התחייבות, נטו בגין תוכניות הטבה מוגדרות
 הטבות לזמן קצר - הפרשה לחופשה
 הטבות אחרות לזמן ארוך - ראה ג להלן
 סך הכל התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות

1. השינויים בערך הנוכחי של ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת והתנועה בשווי הוגן של נכסי תוכנית

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	הפקדות לתוכנית על ידי המעביד	רווח (הפסד) אקטוארי בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר					הוצאות (הכנסות) שנזקפו לרווח או הפסד *					יתרה ליום 1 בינואר 2017	
		סה"כ	הפסד (רווח) אקטוארי אחר	שינויים בהנחות הפיננסיות	שינויים בהנחות הדמוגרפיות	תשואה על נכסי תוכנית (**)	תשלומים מהתוכנית	סה"כ	עלות שירות שוטף	הוצאות ריבית, נטו			
408,657	-	18,116	1,011	14,192	2,913	-	(38,322)	55,890	40,799	15,091	372,973	התחייבויות להטבה מוגדרת	
(154,258)	(23,288)	(4,323)	-	-	-	(4,323)	14,408	(5,728)	-	(5,728)	(135,327)	שווי הוגן של נכסי תוכנית	
254,399	(23,288)	13,793	1,011	14,192	2,913	(4,323)	(23,914)	50,162	40,799	9,363	237,646	התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת	

(* הוצאות נכללו בסעיף שכר עבודה ונלוות במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות, ראה באור 32.
(** למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו.

באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות (המשך)

1. השינויים בערך הנוכחי של ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת והתנועה בשווי הוגן של נכסי תוכנית (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	הפקדות לתוכנית על ידי המעביד	כניסה לאיחוד	רווח (הפסד) אקטוארי בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר					הוצאות (הכנסות) שנזקפו לרווח או הפסד (*)					יתרה ליום 1 בינואר 2016	
			סה"כ	הפסד (רווח) אקטוארי אחר	שינויים בהנחות הפיננסיות	שינויים בהנחות הדמוגרפיות	תשואה על נכסי תוכנית (**)	תשלומים מהתוכנית	סה"כ	עלות שירות שוטף	עלות שירותי ריבית, נטו	עלות שירותי עבר		
372,973	-	873	(7,848)	(5,797)	(2,051)	-	-	(30,527)	51,014	35,448	15,198	368	359,461	התחייבויות להטבה מוגדרת
<u>(135,327)</u>	<u>(19,751)</u>	<u>(649)</u>	<u>787</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>787</u>	<u>11,977</u>	<u>(5,331)</u>	<u>-</u>	<u>(5,331)</u>	<u>-</u>	<u>(122,360)</u>	שווי הוגן של נכסי תוכנית
<u>237,646</u>	<u>(19,751)</u>	<u>224</u>	<u>(7,061)</u>	<u>(5,797)</u>	<u>(2,051)</u>	<u>-</u>	<u>787</u>	<u>(18,550)</u>	<u>45,683</u>	<u>35,448</u>	<u>9,867</u>	<u>368</u>	<u>237,101</u>	התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת

(*) ההוצאות נכללו בסעיף שכר עבודה ונלוות במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות, ראה באור 32.
(**) למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו.

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות (המשך)

2. ההנחות האקטואריות העיקריות בקביעת ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת

2015	2016	2017	
	%		
4.18	4.46	3.64	שיעור ההיוון ביום 31 בדצמבר
3.91	3.91	3.94	שיעור עליית שכר

שינויים אפשריים באופן סביר בתאריך הדיווח באחת מההנחות האקטואריות, בהנחה שיתר ההנחות נותרות ללא שינוי, משפיעים על המחויבות להטבה מוגדרת כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 31 בדצמבר 2017		
-1%	+1%	-1%	+1%	
אלפי ש"ח				
(8,926)	14,488	(13,639)	22,738	שיעור עליות שכר עתידיות
14,158	(8,753)	28,838	(19,150)	שיעור היוון

3. התשואה בפועל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
%			
3.83	3.77	6.95	תשואה בפועל על נכסי התוכנית

4. השפעת התוכנית על תזרימי המזומנים העתידיים של הקבוצה

- אומדן הקבוצה להפקדות הצפויות בנכסי התוכנית בשנת 2018 בתכנית הטבה מוגדרת ממומנת הינו בסך כ-26 מיליון ש"ח.
- אומדן הקבוצה לאורך חיי התוכנית (לפי ממוצע משוקלל) לסוף תקופת הדיווח הינו כ-6 שנים.

ג. הטבות אחרות לזמן ארוך

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
4,519	3,411	מחלה
20,454	14,425	מענק יובל
24,973	17,836	

ד. הרכב נכסי התוכנית

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
%		
7.9	6.2	קופה מרכזית לפיצויים
24.2	22.8	ביטוח מנהלים
67.9	71.0	קופות גמל וקרנות פנסיה
100	100	

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
64,413	223,365	מסלקת הבורסה וניירות ערך
71,847	124,259	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
157,668	164,604	הוצאות לשלם
116,064	109,758	ספקים ונותני שירותים
35,498	19,811	מוסדות ורשויות ממשלתיות
38,043	42,431	הוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
		<u>חברות ביטוח ותוכני ביטוח</u>
284,194	215,050	פקדונות של מבטחי משנה
114,336	108,149	חשבונות אחרים
398,530	323,199	סך הכל חברות ביטוח ותוכני ביטוח
393,117	438,605	סוכני ביטוח
341,794	444,211	מבוטחים ועמיתים
6,385	5,356	הפרשה להשתתפות מבוטחים ברווחים
44,750	120,330	פרמיה מראש
62,530	72,375	אחרים
<u>1,730,639</u>	<u>2,088,304</u>	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ראה פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת באור ג.37.

באור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של התחייבויות פיננסיות. מידע נוסף בדבר החשיפה של הקבוצה לסיכוני ריבית, מטבע חוץ ונדליות, ראה באור 1.ב.37.

1.א. פרוט התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר			
שווי הוגן		ערך בספרים	
2016	2017	2016	2017
אלפי ש"ח			
1,912	-	1,912	-
3,823	3,955	3,847	3,954
3,765,238	3,959,861	3,669,952	3,677,828
3,770,973	3,963,816	3,675,711	3,681,782
168,947	73,542	168,947	73,542
41,633	30,144	41,633	30,144
210,580	103,686	210,580	103,686
3,981,553	4,067,502	3,886,291	3,785,468
		65,112	64,900
		3,821,179	3,720,568

1. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת: הלוואות מתאגידים בנקאיים הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים כתבי התחייבות נדחים (להלן: "אגרות חוב") (* סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

2. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד: נגזרים המוחזקים עבור חוזים תלויי תשואה נגזרים המוחזקים עבור חוזים שאינם תלויי תשואה סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד סך הכל

בניכוי ריבית לשלם בגין כתבי התחייבויות נדחים המוצגת במאזן בסעיף זכאים

סך התחייבויות פיננסיות

(* השווי ההוגן של אגרות החוב שאינן סחירות, הניתן לצורכי גילוי בלבד, ניתן על ידי חברת מרווח הוגן. ראה באור 1.12. השווי ההוגן של אגרות החוב הסחירות, הניתן לצורכי גילוי בלבד, נקבע בהתאם למחירן בסגירת המסחר נכון למועד הדיווח.

2.א. תנועה בהתחייבויות הנובעות מפעילות מימון

ליום 31 בדצמבר 2017			
סה"כ	הלוואות		הלוואות מתאגידים בנקאיים
	כתבי התחייבות נדחים	מתאגידים שאינם בנקאיים	
3,675,711	3,669,952	3,847	1,912
311	-	-	311
(2,271)	-	(30)	(2,241)
(121,935)	(121,935)	-	-
(123,895)	(121,935)	(30)	(1,930)
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
129,966	129,811	137	18
3,681,782	3,677,828	3,954	-

יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

תנועה בהתחייבויות הנובעות מפעילות מימון

שינויים כתוצאה מתזרימי מזומנים מפעילות מימון

תוספות פירעונות תשלומי ריבית סה"כ מזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון שינויים כתוצאה מהשגת שליטה או מאיבוד שליטה על חברות בנות או עסקים אחרים השפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ שינויים בשווי הוגן שינויים אחרים יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

ב. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

1. פרטים בדבר ריבית והצמדה

ריבית אפקטיבית ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אחוזים	
3.2	3.2
3.6	3.6

בסיס הצמדה
מדד המחירים לצרכן
שקלי

2. מועדי פירעון

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
66,518	906,189
838,247	-
208	-
124	-
2,770,614	2,775,593
<u>3,675,711</u>	<u>3,681,782</u>

שנה ראשונה
שנה שניה
שנה שלישית
שנה רביעית
שנה חמישית ואילך

סה"כ

לפרטים בדבר מועדי פירעון של התחייבויות פיננסיות בלתי מהוונות ראה באור 2.37.

ג. שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רוח והפסד בחלוקה לרמות

להלן ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן.

היתרה בדוחות הכספיים של זכאים ויתרות זכות תואמת או קרובה לשווי הוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר 2017			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
103,686	3,629	64,142	35,915
103,686	3,629	64,142	35,915
3,963,816	-	858,682	3,105,134

נגזרים

סך התחייבויות פיננסיות
התחייבויות פיננסיות אשר ניתן גילוי של שווים
ההוגן (א.24 א לעיל)

ליום 31 בדצמבר 2016			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
210,580	-	110,521	100,059
210,580	-	110,521	100,059
3,770,973	-	860,781	2,910,192

נגזרים

סך התחייבויות פיננסיות
התחייבויות פיננסיות אשר ניתן גילוי של שווים
ההוגן (א.24 א לעיל)

ד. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אחוזים	
3.4	3.7
2.9	1.7
2.9	1.6
(1.0)	(1.6)

הלוואות
אגרות חוב המהוות הון משני
אגרות חוב המהוות הון שלישוני
התחייבויות פיננסיות אחרות

ה. הנפקת אגרות חוב

בשנת 2012 ביצעה מגדל גיוס הון שתי הנפקות פרטיות למשקיעים מסווגים הרשומים למסחר במערכת רצף מוסדיים, כמפורט להלן (הנתונים בטבלה מוצגים באלפי ש"ח):

אגרות חוב סדרה ב'	אגרות חוב סדרה א'	סוג ההון
הון משני מורכב בחברה	הון משני מורכב בחברה	תאריך הנפקה
12.2012	1.2012	סכום הנפקה 1 ש"ח ע.ג.
324,656	500,000	שווי נקוב
324,656	500,000	שווי נקוב לפי תנאי הצמדה
327,555	511,740	תמורת הנפקה (*)
322,942	497,529	שיעור ריבית נקובה
קבועה, 2.35%	קבועה, 3.50%	שיעור ריבית אפקטיבית
2.46%	3.61%	הצמדה למדד
קרן וריבית צמודות לעליה במדד המחירים לצרכן, שפורסם בחודש דצמבר 2012 בגין חודש נובמבר 2012	קרן וריבית צמודות לעליה במדד המחירים לצרכן, שפורסם בחודש דצמבר 2011 בגין חודש נובמבר 2011	מועד פירעון חוזי
12.2024	12.2021	מועד תשלומי ריבית (**)
שני תשלומים חצי שנתיים שווים בימים 30 ביוני ו-31 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2013-2024 (כולל)	שני תשלומים חצי שנתיים שווים בימים 30 ביוני ו-31 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2012-2021 (כולל)	דירוג חברת מידרוג בע"מ (***)
Aa3.il (hyb) (אופק הדירוג יציב)	Aa3.il (hyb) (אופק הדירוג יציב)	מועד ראשון לפדיון מוקדם אפשרי
6 שנים אחרי ההנפקה	7 שנים אחרי ההנפקה	מסחר בבורסה
ככל שאגרות החוב תרשמה למסחר בבורסה שיעור הריבית יופחת ב-0.2%	ככל שאגרות החוב תרשמה למסחר בבורסה שיעור הריבית יופחת ב-0.2%	שעבוד אגרות החוב
אינן מובטחות בשעבוד כלשהו	אינן מובטחות בשעבוד כלשהו	ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2017, ללא ריבית צבורה
327,255	511,347	ריבית צבורה ליום 31 בדצמבר 2017
-	-	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2017
330,727	524,000	ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2016, ללא ריבית צבורה
325,984	509,440	ריבית צבורה ליום 31 בדצמבר 2016
-	-	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2016
325,046	530,000	יתרת הוצאות הנפקה נדחות (****)
300	393	ליום 31 בדצמבר 2017
592	770	ליום 31 בדצמבר 2016
ן	ן	האם הסדרה מהותית

(*) תמורת ההנפקה הינה לאחר ניכוי הוצאות הנפקה נדחות המופחתות בשיטת הריבית האפקטיבית.

(**) התשלום האחרון של הריבית ישולם ביחד עם פירעון הקרן.

(***) לעניין דרוג חברת מידרוג ראה סעיף ה.5 להלן.

(****) הערך בספרים של האג"ח הינו לאחר ניכוי יתרת הוצאות הנפקה נדחות.

ה. הנפקת אגרות חוב (המשך)

בשנת 2015 ביצעה מגדל גיוס הון שתי הנפקות בבורסה לניירות ערך בתל אביב כמפורט להלן (הנתונים בטבלה מוצגים באלפי ש"ח):

אגרות חוב סדרה ד'	אגרות חוב סדרה ג'	סוג ההון
הון שלישוני מורכב בחברה	הון משני מורכב בחברה	תאריך הנפקה
12.2015	6.2015	סכום הנפקה 1 ש"ח ע.ב.
711,215	1,191,594	שווי נקוב
711,215	1,191,594	תמורת הנפקה (*)
702,580	1,174,891	שיעור ריבית נקובה
קבועה 3.39%	קבועה 3.58%	שיעור ריבית אפקטיבית
3.53%	3.74%	הצמדה למדד
ללא הצמדה	ללא הצמדה	מועד פירעון חוזי
12.2027	12.2027	מועד תשלומי ריבית (**)
בתשלום שנתי אחד, ביום 31 במרס של כל שנה בין השנים 2017-2027	בתשלום שנתי אחד, ביום 31 במרס של כל שנה בין השנים 2016-2027	דירוג חברת מידרוג בע"מ (***)
Aa2.il (hyb) (אופק הדירוג יציב)	Aa3.il (hyb) (אופק הדירוג יציב)	מועד ראשון לפדיון מוקדם אפשרי
3.2023	3.2023	שעבוד אגרות החוב
אינן מובטחות בשעבוד כלשהו	אינן מובטחות בשעבוד כלשהו	
		ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2017,
704,916	1,179,738	ללא ריבית צבורה
18,083	31,994	ריבית צבורה ליום 31 בדצמבר 2017
792,080	1,333,632	שווי בורסאי ליום 31 בדצמבר 2017
		ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2016,
703,630	1,177,730	ללא ריבית צבורה
25,563	31,994	ריבית צבורה ליום 31 בדצמבר 2016
755,310	1,260,706	שווי בורסאי ליום 31 בדצמבר 2016
		יתרת הוצאות הנפקה נדחות (****)
6,299	11,856	ליום 31 בדצמבר 2017
7,585	13,864	ליום 31 בדצמבר 2016
ק	ק	האם הסדרה מהותית

(*) תמורת ההנפקה הינה לאחר ניכוי הוצאות הנפקה נדחות המופחתות בשיטת הריבית האפקטיבית.
 (**) התשלום האחרון של הריבית ישולם ביחד עם פירעון הקרן.
 (***) לעניין דרוג חברת מידרוג ראה סעיף ה.5 להלן.
 (****) הערך בספרים של האג"ח הינו לאחר ניכוי יתרת הוצאות הנפקה נדחות.

ה. הנפקת אגרות חוב (המשך)

במהלך חודש ספטמבר 2016 ביצעה מגדל גיוס הון הנפקה של אגרות חוב (סדרה ה') שנרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב, כמפורט להלן (הנתונים בטבלה מוצגים באלפי ש"ח):

אגרות חוב סדרה ה'	
הון משני מורכב בחברה	סוג ההון
9.2016	תאריך הנפקה
901,115	סכום הנפקה 1 ש"ח ע.ב.
901,115	שווי נקוב
887,792	תמורת הנפקה (*)
קבועה 3.29%	שיעור ריבית נקובה
3.51%	שיעור ריבית אפקטיבית
ללא הצמדה	הצמדה למדד
6.2029	מועד פירעון חוזי
בתשלום שנתי אחד, ביום 30 ביוני של כל שנה בין השנים 2017-2029	מועד תשלומי ריבית (**)
Aa3.il (hyb) (אופק הדירוג יציב)	דירוג חברת מידרוג בע"מ (***)
6.2024	מועד ראשון לפדיון מוקדם אפשרי
אינן מובטחות בשעבוד כלשהו	שעבוד אגרות החוב
	ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2017,
889,671	ללא ריבית צבורה
14,823	ריבית צבורה ליום 31 בדצמבר 2017
979,422	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2017
	ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2016,
888,057	ללא ריבית צבורה
7,554	ריבית צבורה ליום 31 בדצמבר 2016
894,176	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2016
	<u>יתרת הוצאות הנפקה נדחות (****)</u>
11,444	ליום 31 בדצמבר 2017
13,058	ליום 31 בדצמבר 2016
קן	האם הסדרה מהותית

(*) תמורת ההנפקה הינה לאחר ניכוי הוצאות הנפקה נדחות המופחתות בשיטת הריבית האפקטיבית.
 (**) התשלום האחרון של הריבית ישולם ביחד עם פירעון הקרן.
 (***) לעניין דרוג חברת מידרוג ראה סעיף ה.5 להלן.
 (****) הערך בספרים של האג"ח הינו לאחר ניכוי יתרת הוצאות הנפקה נדחות.

ה.1. אגרות חוב המהוות הון משני מורכב (סדרה א', סדרה ב', סדרה ג', סדרה ה')

בשנת 2012 ביצעה מגדל גיוס הון שתי הנפקות פרטיות למשקיעים מסווגים, אגרות חוב (סדרה א') ואגרות חוב (סדרה ב') אשר נרשמו במערכת מסחר למשקיעים מוסדיים.

במהלך חודש יוני 2015 ביצעה מגדל גיוס הון הנפקה של אגרות חוב (סדרה ג') שנרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

במהלך חודש ספטמבר 2016 ביצעה מגדל גיוס הון הנפקה של אגרות חוב (סדרה ה') שנרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

תמורת ההנפקות מאגרות חוב אלו הופקדה בחברה ובהתאם לאישורי המפקח הוכרו כהון משני מורכב בחברה, בכפוף למגבלות על שיעורו המרבי של ההון המשני.

החברה התחייבה לשאת בתשלום מלוא הסכומים שיהיו דרושים לפירעון אגרות החוב. התחייבות זו של החברה הינה נדחית ליתר התחייבויותיה של החברה כלפי נושיה וקודמת להתחייבויותיה כלפי נושיה על-פי רכיבים ומכשירים הכלולים בהון הראשוני של החברה.

במסגרת תנאי אגרות החוב נקבע כי בהתקיימן של נסיבות משהות (המפורטות להלן) יידחה תשלום הקרן ו/או הריבית עד למועד בו יחדלו להתקיים הנסיבות המשהות או עד לשלוש שנים ממועד פירעון הקרן ו/או הריבית הקבוע במקור, לפי המוקדם מביניהם, וזאת אלא אם אישר המפקח את תשלום הקרן ו/או הריבית במועד מוקדם יותר.

"נסיבות משהות" בהתייחס לאגרות חוב המהוות הון משני מורכב, משמען התקיימות אחת או יותר מהנסיבות הבאות:

ביחס לדחיית תשלום ריבית - על פי הדוח הכספי האחרון של החברה שפורסם קודם למועד פירעון ריבית, לחברה אין רווחים ראויים לחלוקה כמשמעותם בחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן - "חוק החברות");

ביחס לדחיית תשלום קרן ו/או תשלומי ריבית -

1) על פי הדוח הכספי האחרון של החברה שפורסם טרם מועד פירעון קרן ו/או ריבית רלוונטי, סכום ההון העצמי המוכר של החברה נמוך מההון המינימלי הנדרש ממנה (על-פי תקנות ההון), והחברה לא ביצעה השלמת הון נכון למועד פרסום הדוח.

2) דירקטוריון החברה הורה על דחיית תשלום קרן או ריבית, אם ראה כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון העצמי המינימלי הנדרש ממנה (על-פי תקנות ההון), או לפרוע במועדן התחייבויות שדרגת הקדימות שלהן גבוהה מזו של אגרות החוב, ובלבד שהתקבל לכך אישור מראש של המפקח על הביטוח.

3) המפקח הורה על דחיית תשלום קרן או ריבית אם ראה כי יש פגיעה משמעותית בהון העצמי המוכר של החברה או כי קיים חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון העצמי המינימלי הנדרש ממנה (על-פי תקנות ההון).

לעניין עמדת הממונה שפורסמה בחודש מרס 2018 בדבר הפרשנות הראויה למונחים 'הון נדרש' ו'הון מוכר' בקשר לנסיבות משהות, ראה באור 14.ה.2.

במסגרת תנאי אגרות החוב נקבע כי כל עוד לא נפרעו תשלומי קרן ו/או ריבית אשר מועד תשלומם נדחה, החברה לא תבצע כל חלוקה, כהגדרתה בחוק החברות, לא תפרע כל שטר הון, כתב התחייבות או הלואה מאת בעלי השליטה בה או שלבעלי השליטה בה יש עניין אישי בהם ולא תשלם כל סכום כסף בשל עסקה שאושרה או הטעונה אישור בהתאם להוראות סעיף 270(4) סיפא לחוק החברות אלא לאחר שנפרעו כל תשלומי הקרן או הריבית שנדחו כאמור. המגבלות כאמור לא יחולו על סוגי תשלומים כמפורט בחוזר המפקח בנושא "הרכב הון עצמי מוכר של המבטח".

החברה תהא רשאית לפדות את אגרות החוב בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, ובתנאי שהמועד הראשון לפדיון המוקדם יהא כמפורט בטבלה לעיל. ככל שלא תנוצל זכות זו לפדיון מוקדם, תשלום תוספת ריבית על הריבית אותה נושאות אגרות החוב באותה עת, בגין יתרת התקופה (ממועד הפדיון המוקדם שלא נוצל כאמור ועד למועד הפירעון בפועל) שתהא בשיעור של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה. ביצוע הפדיון המוקדם יתאפשר באחד מאלה: א) הנפקה של מכשיר הון (כמשמעותו בחוזר הרכב ההון) בעל איכות זהה או עדיפה; ב) באישור מראש של המפקח על הביטוח ובתנאים שיקבע.

נקבע כי ניתן יהיה להעמיד לפירעון מידי את אגרות החוב בקרות מקרים מסוימים, כגון איחור מעל תקופה קצובה בפירעון סכום כלשהו בקשר לאגרות החוב, פירוק מגדל גיוס הון, מינוי מפרק או כונס נכסים למגדל גיוס הון וכד'. דחייתם של תשלומי קרן ו/או ריבית בגין אגרות החוב, בשל התקיימותן של נסיבות משהות כאמור, אינה מקימה זכות להעמדה לפירעון מידי של אגרות החוב. הנאמן לא יהיה רשאי להעמיד לפירעון מידי את אגרות החוב שטרם נפרעו ללא קבלת אישור מראש ובכתב של המפקח.

1.ה אגרות חוב המהוות הון משני מורכב (סדרה א', סדרה ב', סדרה ג', סדרה ה')

אגרות חוב (סדרה ו')

בחודש דצמבר 2017 ביצעה מגדל גיוס הון מכרז שבמסגרתו התקבלו הזמנות לרכישת 1,120,617,000 אגרות חוב (סדרה ו'), בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת, וזאת על פי דוח הצעת מדף מיום 28 בדצמבר 2017 ועל פי תשקיף מדף אשר פורסם ביום 17 באוגוסט 2016. אגרות החוב אינן צמודות למדד. שיעור הריבית השנתית אותה נושאות אגרות החוב (סדרה ו') הינו 2.63%. הריבית בגין אגרות החוב (סדרה ו') משולמת פעם בשנה, ביום 31 בדצמבר, בין השנים 2018 ל-2030. אגרות החוב (סדרה ו') תיפרענה בתשלום אחד ביום 31 דצמבר 2030. תמורת ההנפקה מאגרות החוב (סדרה ו') הופקדה ונרשמה בדוחות הכספיים ביום 1 בינואר 2018 בחברה ובהתאם לאישורי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ("הממונה") הן תוכרנה כהון רובד 2 בחברה, בכפוף למגבלות על שיעורו המרבי של ההון המשני. החברה התחייבה לשאת בתשלום מלוא הסכומים שיהיו דרושים לפירעון אגרות החוב (סדרה ו') למחזיקים בהן. אגרות החוב (סדרה ו') דורגו בדירוג של Aa3.il (hyb) על ידי מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג").

2.ה אגרות חוב המהוות הון שלישוני מורכב (סדרה ד')

בחודש דצמבר 2015 ביצעה מגדל גיוס הון הנפקה לציבור של אגרות חוב (סדרה ד') שנרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

תמורת הנפקת אגרות החוב (סדרה ד') הופקדה בחברה ובהתאם לאישור המפקח הוכרו כהון שלישוני מורכב בחברה, בכפוף למגבלות על שיעורו המרבי של ההון השלישוני.

החברה התחייבה לשאת בתשלום מלוא הסכומים שיהיו דרושים לפירעון אגרות החוב. התחייבות זו של החברה הינה נדחית ליתר התחייבויותיה של החברה כלפי נושיה, הינה בעלת מעמד שווה להתחייבויות החברה כלפי זכויותיהם של נושים על פי רכיבים ומכשירים המהווים הון שלישוני מורכב של החברה, וקודמת להתחייבויותיה כלפי נושיה על-פי רכיבים ומכשירים הכלולים בהון הראשוני ובהון המשני המורכב של החברה.

במסגרת תנאי אגרות החוב נקבע כי בהתקיימן של נסיבות משהות (המפורטות להלן) יידחה תשלום הקרן עד למועד בו יחדלו להתקיים הנסיבות המשהות או עד לשלוש שנים ממועד פירעון הקרן הקבוע במקור, לפי המוקדם מביניהם, וזאת אלא אם אישר המפקח את תשלום הקרן במועד מוקדם יותר.

"נסיבות משהות" בהתייחס לאגרות חוב המהוות הון שלישוני מורכב, משמען התקיימות אחת או יותר מהנסיבות הבאות:

1) על פי הדוח הכספי האחרון של החברה שפורסם טרם מועד פירעון קרן רלוונטי, סכום ההון העצמי המוכר של החברה נמוך מההון המינימלי הנדרש ממנה (על-פי תקנות ההון), והחברה לא ביצעה השלמת הון נכון למועד פרסום הדוח.

2) המפקח הורה על דחיית תשלום קרן אם ראה כי קיים חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון העצמי המינימלי הנדרש ממנה (על-פי תקנות ההון).

לעניין עמדת הממונה שפורסמה בחודש מרס 2018 בדבר הפרשנות הראויה למונחים 'הון נדרש' ו'הון מוכר' בקשר לנסיבות משהות, ראה באור 14.ה.2.

במסגרת תנאי אגרות החוב נקבע כי כל עוד לא נפרע תשלום קרן אשר מועד תשלומו נדחה יחולו על החברה מגבלות, בין היתר, על ביצוע חלוקה. לפרטים ראו המתואר בסעיף א לעיל, במסגרת תנאי אגרות החוב המהוות הון משני מורכב.

החברה תהא רשאית לפדות את אגרות החוב בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, ובתנאי שהמועד הראשון לפדיון המוקדם יהא 31 במרס 2023. ככל שלא תנוצל זכות זו לפדיון מוקדם, תשלום תוספת ריבית על הריבית אותה נושאות אגרות החוב באותה עת, בגין יתרת התקופה (ממועד הפדיון המוקדם שלא נוצל כאמור ועד למועד הפירעון בפועל) שתהא בשיעור של 30% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה. ביצוע הפדיון המוקדם יתאפשר באחד מאלה: א) הנפקה של מכשיר הון (כמשמעותו בחוזר הרכב ההון) בעל איכות זהה או עדיפה; ב) באישורו מראש של המפקח על הביטוח ובתנאים שיקבע.

נקבע כי ניתן יהיה להעמיד לפירעון מיידית את אגרות החוב בקרות מקרים מסוימים, כגון איחור מעל תקופה קצובה בפירעון סכום כלשהו בקשר לאגרות החוב, פירוק מגדל ביטוח גיוס הון, מינוי מפרק או כונס נכסים למגדל ביטוח גיוס הון וכד'. דחייתם של תשלומי קרן בגין אגרות החוב, בשל התקיימותן של נסיבות משהות כאמור, אינה מקימה זכות להעמדה לפירעון מיידית של אגרות החוב. הנאמן לא יהיה רשאי להעמיד לפירעון מיידית את אגרות החוב שטרם נפרעו ללא קבלת אישור מראש ובכתב של המפקח.

3. הוצאות הנפקה נדחות בגין אגרות חוב (סדרה א') ואגרות חוב (סדרה ב') בסך כולל של כ-3.3 מיליון ש"ח, הוצאות הנפקה נדחות בגין אגרות חוב (סדרה ג') בסך של כ-5 מיליון ש"ח, הוצאות הנפקה נדחות בגין אגרות חוב (סדרה ד') בסך של כ-2.9 מיליון ש"ח והוצאות הנפקה נדחות בגין אגרות חוב (סדרה ה') בסך של כ-3.7 מיליון ש"ח שולמו לצד קשור של החברה.

הוצאות הנפקה נדחות בגין אגרות חוב (סדרה ו') בסך של כ-3.3 מיליון ש"ח שולמו לצד קשור של החברה לאחר תאריך הדיווח.

4. הנאמן בגין אגרות חוב הינו רזניק פז נבו נאמניות בע"מ. שם האחראית בחברת הנאמנות - עו"ד הגר שאול. דואר אלקטרוני hagar@rpn.co.il; טלפון: 03-6389200; פקס 03-6389222; כתובת: יד חרוצים 14, תל אביב.

5. הדרוג

החברה מדורגת בדירוג Aa1 לאיתנות פיננסית (IFSR) על ידי חברת מידרוג בע"מ.

ביום 12 בספטמבר 2016 הודיעה החברה המדרגת, מידרוג בע"מ, על הורדת דירוג האיתנות הפיננסית של החברה מ-Aa1 ל-Aa2 וכנגזר מכך הורדת הדירוג של אג"ח סדרות א', ב' ו-ג' המשמשות כהון משני מורכב בחברה מ-Aa2 ל-Aa3 והורדת דירוג של אג"ח סדרה ד' המשמשת כהון שלישי מורכב בחברה מ-Aa1 ל-Aa2. אופק הדירוג נותר יציב.

ביום 18 בדצמבר 2017 הודיעה החברה המדרגת, מידרוג בע"מ, על מתן דירוג של Aa3 לאג"ח סדרה חדשה (סדרה ו') שבכוננת מגדל גיוס הון לגייס.

להלן פרטים בדבר דירוג אגרות החוב:

הדירוג הקבוע למועד הדוח ומועד מתן הדירוג	דירוגים בין מועד הנפקת הסדרה למועד הדוח			הדירוג שנקבע למועד הנפקת הסדרה	שם החברה המדרגת	סדרה
	אופק הדירוג	דירוג	תאריך			
28.09.17	יציב	Aa2	29.11.12	Aa2 (ניתן ביום 18.12.11)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה א')
Aa3		Aa2	27.11.13			
		Aa2	13.01.15			
		Aa2	15.11.15			
		Aa3	12.09.16			
28.09.17	יציב	Aa2	27.11.13	Aa2 (ניתן ביום 29.11.12)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ב')
Aa3		Aa2	13.01.15			
		Aa2	28.05.15			
		Aa2	15.11.15			
		Aa3	12.09.16			
28.09.17	יציב	Aa2	15.11.15	Aa2 (ניתן ביום 28.05.15)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ג')
Aa3		Aa3	12.09.16			
28.09.17	יציב	Aa1	15.11.15	Aa1 (ניתן ביום 15.11.15)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ד')
Aa2		Aa2	12.09.16			
28.09.17	יציב	Aa3	15.09.16	Aa3 (ניתן ביום 15.09.16)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ה')
Aa3		Aa3	15.09.16			

6. ה. לטיב ידיעת החברה, ליום 31 בדצמבר 2017 ונכון למועד פרסום הדוח, מגדל גיוס הון עמדה בכל התנאים וההתחייבויות לפי שטרי הנאמנות לאגרות החוב, לא התקיימו תנאים כלשהם המקיימים עילה להעמדת אגרות החוב לפירעון מיידי ומגדל גיוס הון לא קיבלה הודעה מהנאמן לאגרות החוב בדבר אי עמידתה בתנאים ובהתחייבויות לפי שטרי הנאמנות.

7. ה. החברה התחייבה כלפי מגדל גיוס הון כי תישא בכל הוצאותיה, לרבות הוצאות התפעול השוטף וכן החזר הוצאות שיפוי לדירקטורים, אם וככל שתהיינה כאלה.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו
8,743,163	172,620	8,915,783
1,212,028	114,360	1,326,388
1,695,069	506,940	2,202,009
11,650,260	793,920	12,444,180
202,315	(24,327)	177,988
11,852,575	769,593	12,622,168

פרמיות בביטוח חיים
פרמיות בביטוח בריאות
פרמיות בביטוח כללי

סך הכל פרמיות
בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה (*)

סך הכל פרמיות שהורוחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016		
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו
7,643,526	187,761	7,831,287
1,109,936	67,313	1,177,249
1,968,731	471,963	2,440,694
10,722,193	727,037	11,449,230
(236,498)	(18,242)	(254,740)
10,485,695	708,795	11,194,490

פרמיות בביטוח חיים
פרמיות בביטוח בריאות
פרמיות בביטוח כללי

סך הכל פרמיות
בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה (*)

סך הכל פרמיות שהורוחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015		
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו
7,514,324	149,693	7,664,017
956,142	69,570	1,025,712
1,639,434	410,763	2,050,197
10,109,900	630,026	10,739,926
(44,242)	(6,870)	(51,112)
10,065,658	623,156	10,688,814

פרמיות בביטוח חיים
פרמיות בביטוח בריאות
פרמיות בביטוח כללי

סך הכל פרמיות
בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה (*)

סך הכל פרמיות שהורוחו

(*) בעיקרו בביטוח כללי, ראה באור 17. השינוי בפרמיה שטרם הורוחה בין השנים 2016 ו-2017 נובע בעיקרו מעסקה שנחתמה בסוף שנת 2016 עם קולקטיב גדול.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
445,655	498,940	537,005
356,749	366,129	1,046,982
274,544	221,639	606,817
624,353	847,852	2,058,544
131,968	1,557,506	3,661,598
(12,712)	(46,897)	(184,485)

רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה

445,655	498,940	537,005
356,749	366,129	1,046,982
274,544	221,639	606,817
624,353	847,852	2,058,544
131,968	1,557,506	3,661,598
(12,712)	(46,897)	(184,485)
1,820,557	3,445,169	7,726,461

נדל"ן להשקעה
השקעות פיננסיות
נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושוי מזומנים

סך הכל רווחים מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, נטו

רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה, הון ואחרים

47,907	4,543	(250)
37,566	33,104	34,450
85,473	37,647	34,200

הכנסות מנדל"ן להשקעה
שערוך נדל"ן להשקעה
הכנסות שוטפות בגין נדל"ן להשקעה

סך הכל הכנסות מנדל"ן להשקעה

רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית הפרשי הצמדה הפרשי שער ודיבידנד

405,228	97,767	103,903
16,505	35,028	221,439
(8,977)	(21,107)	(9,882)

נכסים זמינים למכירה (א)
נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (ב)
נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים (ג)

1,063,635	1,266,064	1,411,974
2	(43)	204
(12,654)	(55,326)	(161,727)
105,552	124,661	221,642
3,475,321	4,929,860	9,548,214

הכנסות ריבית* והפרשי הצמדה מנכסים פיננסים שאינם בשווי הוגן דרך רווח והפסד
הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
רווחים (הפסדים) מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים**
הכנסות מדיבידנד

סך הכל רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון

7,579	5,126	9,377
-------	-------	-------

* בהכנסות הנ"ל כלולה ריבית בגין נכסים פיננסים אשר אינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד שערכם נפגם

** לעניין הפרשי שער בגין התחייבויות פיננסיות ראה באור 35.

א. רווחים (הפסדים) נטו מהשקעות בגין נכסים זמינים למכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
543,026	241,852	281,358
(137,798)	(144,085)	(177,455)
405,228	97,767	103,903

רווחים נטו מניירות ערך שמומשו
ירידות ערך נטו שנזקפו לרווח והפסד

סך הכל רווחים מהשקעות בגין נכסים זמינים למכירה

ב. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
(2)	(2)	(205)
16,507	35,030	221,644
16,505	35,028	221,439

שינויים בשווי ההוגן נטו, לרבות רווח ממימוש
בגין נכסים שיועדו בעת ההכרה הראשונית
בגין נכסים מוחזקים למסחר

סך כל הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בשווי
הוגן דרך רווח והפסד

ג. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
(1,410)	(1)	240
(7,567)	(21,106)	(10,122)
(8,977)	(21,107)	(9,882)

רווחים (הפסדים) נטו ממימוש נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים
עלויות (ירידות) ערך נטו שנזקפו לרווח והפסד

סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים
כהלוואות וחייבים

באור 27 - הכנסות מדמי ניהול

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
480,148	462,054	461,454
231,800	330,452	679,457
611,735	649,012	716,190
14,360	15,734	15,710
1,338,043	1,457,252	1,872,811

דמי ניהול בענפי הפנסיה והגמל
דמי ניהול משתנים בגין חוזי ביטוח חיים
דמי ניהול קבועים בגין חוזי ביטוח חיים
דמי ניהול בגין חוזי השקעה

סך דמי ניהול מעמיתים וממבוטחים

באור 28 - הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
167,517	153,514	168,114
128,086	161,613	164,464
295,603	315,127	332,578

עמלת סוכנויות ביטוח
עמלת ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה נדחות בגין
ביטוח משנה

סך הכל הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
6,400	28,910	33,411
-	3,838	1,569
16	-	679
3,612	32,350	2,006
10,028	65,098	37,665

הכנסות מפעילויות אחרות שאינן ביטוחיות
 הכנסות מתיק תביעות שנרכש בביטוח כללי (*)
 רווח הון ממכירת רכוש קבוע, נטו
 רווחי הון אחרים, נטו

סך הכל הכנסות אחרות

(*) לפרטים נוספים ראה באור 38.ה.3.

באור 30 - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
971,010	972,667	1,114,935
69,357	73,639	77,708
901,653	899,028	1,037,227
1,711,032	1,884,717	2,168,649
1,233,452	1,558,658	1,869,185
460,426	545,918	672,379
4,306,563	4,888,321	5,747,440
5,962,480	7,118,966	12,006,781
20,733	45,236	102,939
10,289,776	12,052,523	17,857,160
1,453,183	1,781,325	1,825,449
216,487	213,430	254,131
1,236,696	1,567,895	1,571,318
779,039	843,569	1,019,380
64,625	47,565	78,004
714,414	796,004	941,376
12,240,886	14,416,422	20,369,854

בגין חוזי ביטוח חיים

תביעות ששולמו ותלויות
 מקרי מוות, נכות ואחרים
 בניכוי ביטוח משנה

פוליסות שנפדו
 פוליסות שמועדן תם
 גמלאות

סך הכל תביעות

גידול בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (למעט שינוי בתלויות)
 בשייר

גידול בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בשל מרכיב התשואה

סך הכל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי
 השקעה בשייר בגין חוזי ביטוח חיים

סך הכל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

ברוטו
 ביטוח משנה
 בשייר

סך הכל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות

ברוטו
 ביטוח משנה
 בשייר

סך הכל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי
 השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
532,571	512,873	547,992
469,656	493,744	510,200
(64,106)	(60,954)	(69,026)
938,121	945,663	989,166
560,785	618,401	657,680
22,085	19,941	12,589
1,520,991	1,584,005	1,659,435

הוצאות רכישה
 עמלות רכישה
 הוצאות רכישה אחרות
 שינוי בהוצאות רכישה נדחות
 סך הכל הוצאות רכישה
 עמלות שוטפות אחרות
 הוצאות שיווק אחרות
 סך הכל עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
930,932	960,087	1,093,748
194,816	184,558	171,259
131,879	125,771	124,488
33,065	32,834	18,817
60,774	59,268	62,731
157,258	150,011	145,792
(** 1,508,724)	(** 1,512,529)	1,616,835
(127,527)	(140,295)	(161,992)
(491,741)	(513,685)	(522,789)
889,456	858,549	932,054
316,571	313,545	312,115

שכר עבודה ונלוות
 פחת והפחתות
 אחזקת משרדים ותקשורת
 שיווק ופרסום
 ייעוץ מקצועי ומשפטי
 אחרות
 סך הכל (*)
 בניכוי:
 סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי
 ביטוח
 סכומים שסווגו בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה
 אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 (*) הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות בגין מיכון בסך

(**) ביום 17 בפברואר 2015 נחתם הסכם קיבוצי בין החברה ומגדל מקפת לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה, עבור חלק מן העובדים, בתוקף מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2017 ("ההסכם הקיבוצי"). ההסכם הקיבוצי חל על עובדי החברה ומגדל מקפת המועסקים בהן במועד חתימת ההסכם, עובדים שיתקבלו לעבודה החל ממועד חתימת ההסכם ואיננו חל על עובדים בדרג של מנכ"ל, משנה למנכ"ל, סמנכ"ל וכן על עובדים המשמשים בתפקידים שזוהו ופורטו בהסכם, וכן אינו חל על חברה אחרת בקבוצת מגדל אחזקות שאינה החברה או מגדל מקפת.

ביום 23 בנובמבר 2017 הוסכם על הארכת תוקף ההסכם הקיבוצי לשנה נוספת עד ליום 31 בדצמבר 2018. בהתאם לאמור בהסכם ולהארכתו, גם בשנה זו, ככלל שנה, תינתן תוספת שכר בשיעור של 3.5% לעובדים הקבועים עליהם חל ההסכם הקיבוצי המועסקים במועד התשלום.

באור 33 - תשלום מבוסס מניות

ההוצאה (ההכנסה) שהוכרה בדוחות הכספיים בעבור שירותים שהתקבלו מעובדים מוצגת בטבלה שלהלן:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
128	(568)	-
128	(568)	-

בגין מענקים הוניים

עסקאות תשלום מבוסס המניות שהוענקו על ידי החברה האם לעובדיה הסתיימו.

באור 34 - הוצאות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
31,244	23,756	19,490
1,757	1,725	1,322
13,087	22,648	5,835
-	360	-
46,088	48,489	26,647

הפחתת נכסים לא מוחשיים (למעט תוכנות מחשב) (*)
הוצאות מפעילויות אחרות שאינן ביטוחיות
ירידת ערך
הפסד הון ממכירת רכוש קבוע, נטו
סך הכל הוצאות אחרות
(* לפרטים נוספים ראה באור 4.א.)

באור 35 - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
68	40	123
44,353	101,163	129,810
521	557	614
880	1,090	823
11,114	807	(2,027)
56,936	103,657	129,343

הוצאות ריבית והפרשי הצמדה
התחייבויות לבנקים וחברה כלולה (*)
הוצאות מימון בגין אגרות חוב
הוצאות ריבית למבטחי משנה
הפרשי שער, נטו בגין התחייבויות (**)
עמלות והוצאות מימון אחרות

סך הכל הוצאות מימון

(* לפרטים בדבר הלוואה מחברה כלולה, ראה באור 3.ח.38.)
(** לעניין הפרשי שער בגין השקעות פיננסיות ראה באור 26.)

רווח בסיסי למניה

חישוב הרווח הבסיסי למניה לשנת 2017 התבסס על הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות בסך של 376,720 אלפי ש"ח (בשנים 2016 ו-2015 רווח נקי בסך של 219,075 אלפי ש"ח ו-372,165 אלפי ש"ח בהתאמה) מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור כמפורט להלן:

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות 1 ש"ח ע.נ.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
מספר מניות		
185,389	185,389	185,389
-	-	-
185,389	185,389	185,389

יתרה ליום 1 בינואר
השפעת מניות שהונפקו במהלך השנה
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב
רווח בסיסי למניה ליום 31 בדצמבר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
בש"ח		
2.00	1.18	2.02

רווח בסיסי ומדולל למניה 1 ש"ח המיוחס לבעלי המניות של החברה

א. כללי

1. הסיכונים העיקריים

הקבוצה פועלת במגזרי הפעילות העיקריים הבאים: ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל), ביטוח בריאות וביטוח כללי.

פעילויות הקבוצה חושפות אותה לסיכונים הבאים:

- סיכוני שוק;
- סיכוני נזילות;
- סיכונים ביטוחיים;
- סיכוני אשראי;
- סיכונים תפעוליים לרבות אבטחת מידע וסייבר.

לסיכונים אלה נלווים סיכונים כלליים כגון: סיכוני רגולציה וציות, סיכונים משפטיים, סיכוני מוניטין, סיכונים עסקיים (דזגמת גידול בתחרותיות, שינוי בטעמי הציבור) וכו'. לפירוט נוסף ראה סעיף ב.5. להלן.

סיכוני שוק - הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד המחירים לצרכן ובמטבע חוץ.

סיכוני נזילות - הסיכון שהקבוצה תתקשה לעמוד בהתחייבויותיה במועדן.

סיכונים ביטוחיים

סיכוני ביטוח חיים ובריאות נובעים מאי הוודאות בתשלום התביעות העתידיות הצפויות בהתייחס להנחות הנוגעות לשיעורי תמותה/אריכות חיים, שיעור מימוש גמלה, שיעורי תחלואה/נכות, הוצאות, ביטולים או פדינות.

הסיכונים האקטואריים בקרן הפנסיה חלים על העמיתים כאשר השפעתם על החברה המנהלת הינם בהיבט של דמי הניהול.

סיכוני ביטוח כללי נובעים בעיקר מתמחור, הערכת רזרבות וקטסטרופה.

סיכוני אשראי - סיכון להפסד כתוצאה מאי עמידה של לווה/מבטח משנה בהתחייבויותיו, או כתוצאה משינויים בדירוג הלווים ובמרווחי האשראי בשוק ההון.

א. כללי (המשך)

1. הסיכונים העיקריים (המשך)

סיכונים תפעוליים - הסיכון להפסד כתוצאה מהתממשות סיכונים תפעוליים שונים כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. חלק מהותי מפעילויות הקבוצה נשען על מערכות מידע שונות. היעדר תשתיות מספקות לרבות בתחום אבטחת מידע וסייבר ו/או ליקויים או כשלים במערכות המידע עלול לחשוף את הקבוצה לאי עמידה בדרישות רגולטוריות וכן לכשלים בתפעול התהליכים השונים.

לפירוט נוסף של הסיכונים ראה סעיף ב להלן.

דירקטוריון החברה מגדיר את מדיניות החשיפה של המבטח ושל התיק המשתתף ברווחים לסיכונים השונים, לרבות קביעת תקרות חשיפה לסיכונים ככל שניתן לקבוע אותן, התייחסות לרמת חשיפה כוללת לסיכונים בהתחשב במתאם בין הסיכונים השונים.

בבאור זה ניתן מידע בדבר החשיפה של הקבוצה לכל אחד מהסיכונים שלעיל, תיאור מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי העבודה, זיהוי הסיכונים והבקרות בקבוצה. גילוי כמותי נוסף נכלל לאורך הדוחות הכספיים.

2. דרישות חוקיות

המסגרות הרגולטוריות מסדירות וקובעות, בין היתר, הסדרים ביחס לסיכונים להם החברות חשופות באמצעות הצבת דרישות רגולטוריות ובין היתר כדלקמן:

במסגרת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו) התשס"ז-2007 ובהקשר לניהול החשיפות לסיכונים, על הדירקטוריון להגדיר את מדיניות החשיפה של המבטח ושל המבוטחים לסיכונים שונים, לקבוע תקרות חשיפה לסיכונים ככל שניתן לקבוע אותן, לקבוע רמת חשיפה כוללת לסיכונים בהתחשב במתאם בין הסיכונים השונים, לאשר כלים ובקרות למדידת הסיכונים ולניהולם ודרכי התמודדות עם הסיכונים ועם התממשותם.

ניהול ההשקעות - נקבעו הוראות הנוגעות לאופן ניהול ההשקעות על-ידי הגופים המוסדיים המציבות, בין היתר, דרישות למידת הפיזור, מגבלות על השקעות, ונזילות.

ניהול אשראי - נקבעו הוראות הנוגעות להבטחת קיומם של מנגנוני ניהול, פיקוח ובקרה נאותים לניהול סיכונים אשראי אגב פעילות השקעות לרבות הקמת וועדת אשראי ותפקידיה, קביעת מדיניות העמדת אשראי כמו גם דרכי הפיקוח, הבקרה והדיווח לוועדות ההשקעה השונות ולדירקטוריון.

מבטחי משנה - נקבעו הוראות לגבי ניהול החשיפה למבטחי משנה ("חשיפת מבטחי משנה").

דרישות הון - נקבעו הוראות הנוגעות לדרישות הון מינימליות, לפרטים נוספים בנושא זה וליישום הוראות Solvency II ראה באור 14.ה.

ניהול סיכונים -

במהלך ינואר 2014 פרסם המפקח את פרק 10 בחוזר המאוחד העוסק בפונקציית ניהול הסיכונים בגוף מוסדי. החוזר כולל הנחיות כלליות המפרטות את תנאי הכשירות של מנהל הסיכונים והקמת יחידה לניהול סיכונים, אשר תהיה נפרדת מקווי העסקים שאת פעילותם השוטפת היא בודקת. בנוסף, מפרט החוזר את סמכויותיו של מנהל הסיכונים לקבלת מידע וגישה לנתונים הדרושים לביצוע תפקידי היחידה לניהול סיכונים וכן את המשאבים הנדרשים לכך. כמו כן, מפרט החוזר את תפקידיו ודרכי עבודתו של מנהל הסיכונים הכוללים בין היתר: זיהוי הסיכונים המהותיים, כימות והערכה של הסיכונים המהותיים שזוהו ודיווחים לאורגנים הרלוונטיים.

סיכונים תפעוליים - בנוסף להסדרים לעיל, פרסם המפקח הוראות לעניין ניהול חשיפות ספציפיות שעיקרן הן: מעילות והונאות ("חוזר מעילות"), ניהול סיכונים טכנולוגיות מידע וניהול סיכונים סייבר שמועד תחילתו במהלך שנת 2017 תוך ביטול חוזר ניהול סיכונים אבטחת מידע ("אבטחת מידע").

אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי (SOX) - על פי הוראות הפיקוח (המבוססות על סעיפים 302 ו-404 לחוק סרבנס אוקסלי והוראות ה-"SEC"), החברה מיישמת את ההליכים הנדרשים הנוגעים לבחינת אפקטיביות הבקרה הפנימית על הגילוי ועל הדיווח הכספי בחברה, ומצרפת את הדוחות וההצהרות הנדרשות בקשר לכך לדוחותיה הכספיים.

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים

(א) מערך ניהול הסיכונים כולל

- פורום ניהול סיכונים בראשות מנכ"ל החברה בו משתתפים מנהלי החטיבות השונים, האקטוארים של תחומי הביטוח השונים ומנהלת הסיכונים.
 - יחידה לניהול סיכונים האחראית על ריכוז הנושאים העיקריים, בשיתוף עם יחידות המטה האחראיות בתחומים השונים: זיהוי הסיכונים וכימותם, הגשת דוחות חשיפה לסיכונים שוטפים או מיוחדים לגופים המדווחים (דהיינו לוועדות השקעה, דירקטוריון, פורום ניהול הסיכונים וכו'), יישום מערכות להערכת הסיכונים וניהולם בתחומים השונים בקבוצה ויישום הוראות הרגולציה בכל הקשור לניהול סיכונים בתחומי השונים.
- החברה מינתה מנהלת סיכונים לחברה ולגופים המוסדיים שבניהולה.

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה

מדיניות ניהול הסיכונים של החברה נועדה לתמוך בהשגת יעדיה העסקיים ושמירה על איתנותה הפיננסית תוך הערכת ההפסדים העלולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים העומדים בפני החברה כתוצאה מפעילותה העסקית, והגבלת הפסדים אלו בהתאם למדיניות הסיכון שנקבעה וזאת תוך התייחסות לשינויים החלים בסביבה העסקית ובהנחיות ודרישות הרגולציה.

ניהול הסיכונים בקבוצת מגדל מבוסס על שלושה קווי הגנה: מנהלי התחומים העסקיים, גורמי ניהול סיכונים וביקורת פנים.

זיהוי הסיכונים המהותיים, הערכת אופן ניהולם כמו גם כימות החשיפה והשפעתם הפוטנציאלית של סיכונים אלו על המצב הכספי העתידי של חברות הקבוצה ומבטחיה, נעשה במשותף על ידי היחידה לניהול סיכונים ויחידות המטה האחראיות על פעילות הביטוח, פעילות ביטוח משנה, פעילות ההשקעות ותחום כספים בהתאמה.

בקרת ניהול הסיכונים מתבצעת במספר מוקדים בקבוצה כלהלן

- יחידות המטה אחראיות כל אחת בתחומה, על עמידה בנהלי הקבוצה והנחיות הדירקטוריון וועדות ההשקעה לגבי מגבלות החשיפות לסיכונים.
- בקבוצה קיימים פורומים מקצועיים של התחומים השונים, ההשקעות, ענפי הביטוח והפנסיה בראשות המנכ"ל וראשי התחומים. התפתחות החשיפה לסיכונים הביטוחיים בענפי הביטוח השונים נסקרת באופן שוטף בפני פורומים אלו, ובהתאם לכך, כמו גם ההתפתחויות בגורמים נוספים, מתקבלות החלטות ניהוליות לביצוע בתחומים אלו.
- מערך הבקרה, הפרוש בתחומי הפעילות השונים בקבוצה מנהל ישירות על ידי מנהל הבקרה או מונחה מקצועית על ידו. מערך הבקרה בוחן את התשתיות שמוסדו לצורך התמודדות עם הסיכונים השונים בתהליכי עבודה ובהוראות הדין בהתאם לתכנית בקרה שנתיית.
- יחידת ניהול הסיכונים, ראה סעיף א.3.א) לעיל.
- מבקרת הפנים משלבת בתכניות העבודה שלה נושאים שהוגדרו בסקר הסיכונים כנושאים המהותיים תשומת לב מיוחדת.

מוצרים חדשים

תהליך הכניסה לתכנית ביטוח חדשה או לתחום פעילות חדש בקבוצה, מתבצע בהתאם לנוהל השקת מוצר חדש העונה, בין היתר, גם על הנחיות הרגולציה בנושא זה. זיהוי וכימות הסיכונים הכרוכים במוצר מתבצע כלהלן:

סיכונים ביטוחיים - מדידת החשיפה לסיכונים הביטוחיים נעשית תוך התייחסות הן לתוחלת הסיכון, המשמשת כבסיס לתמחור המוצר, והן לחשיפה להפסדים פוטנציאליים הצפויים מעבר לתוחלת הסיכון, בתרחישים שונים.

סיכוני שוק - במוצרים בהם מעורבת הבטחת תשואה מסוג כלשהו, נמדדת החשיפה לסיכוני שוק בין היתר על ידי כלים סטוכסטיים באמצעותם נמדדים הן תוחלת ההפסד בגין סיכוני שוק (המהווה את הבסיס לתמחור המוצר) והן ההפסד הפוטנציאלי הצפוי ברמת וודאות נתונה, בגין סיכונים אלו.

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

סיכוני שוק ונזילות

סיכוני השוק מנוהלים על-ידי מנהלי ההשקעות בהתאם להוראות הדין ולמדיניות הכוללת של הדירקטוריון וכן של ועדות ההשקעה של תיקי הנכסים של כספי העמיתים: הפוליסות המשתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל (בהם הסיכון הינו בעיקרו על העמיתים), וכן של תיקי הנכסים של הנוסטרו.

גופים אלו מקבלים דיווחים על החשיפה של תיקי ההשקעות השונים של הקבוצה לשינויים בשוקי הכספים וההון הכוללים כאמור, שיעורי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה, לרבות ניהול הנכסים מול ההתחייבויות, ובהתייחס לכך, מגדירים רמות חשיפה לאפיקי ההשקעה השונים כמסגרות לביצוע ההשקעות על ידי חטיבת ההשקעות של הקבוצה ובכפוף לתקנות דרכי ההשקעה.

החברה מתמודדת עם סיכוני השוק, בין היתר, באמצעות פיזור בין: אפיקי השקעה, מנפיקים, ענפים ואזורים גאוגרפיים. כמו כן נקבעות מגבלות חשיפה לאפיקי השקעה ותאבון סיכון כולל לתרחישים פיננסיים.

למידע בדבר החשיפה לבסיסי ההצמדה של התיקים המנוהלים, ראה סעיף ג' ו-ד' להלן.

סיכון נזילות מנוהל על-ידי מנהלי ההשקעות הן על ידי מעקב שוטף על מצב מח"מ הנכסים מול מח"מ ההתחייבויות בתיקי ההשקעה השונים כמו גם כימות ההפסד הצפוי בתרחיש קיצון של מימוש נכסים מייד. הנושא נדון בדירקטוריון ובוועדות ההשקעה של התיקים המנוהלים, הן תיקי הנוסטרו והן תיקי העמיתים, הפוליסות המשתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל. בהתייחס לנתונים אלו, נקבעות מגבלות החשיפה לגורמי הסיכון של הנכסים בתיקים המנוהלים.

כימות החשיפה של תיקי ההשקעות לסיכוני שוק נעשה הן באמצעות מדידת ערך בסיכון (VaR), המודד את הנזק המירבי הפוטנציאלי בהסתברות נתונה בתקופה נתונה, והן על ידי בחינת הנזק הצפוי לקבוצה בתרחישי קיצון שונים. החשיפה לסיכון ריבית נעשית על-ידי בדיקת התאמת המח"מ ושיעור התשואה הפנימי של הנכסים מול ההתחייבויות (ALM) והשפעת השינויים בעקומי הריביות על השווי ההוגן שלהם.

לגבי תיקים בהם החשיפה לסיכון נזילות גבוהה יחסית (כגון קרנות השתלמות וקופות גמל), מחושב גם ההפסד הצפוי כתוצאה מתרחיש קיצון של מימוש צבירות מייד. בנוסף, מחושבים לגבי התיקים המנוהלים (תיקי הנכסים של כספי העמיתים: הפוליסות המשתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל) מדדי ביצוע שונים, המתייחסים לקשר שבין התשואה המושגת לרמת הסיכון בתיק.

מדידת החשיפות של תיקי הנכסים השונים של הקבוצה נעשית מידי חודש והיא כוללת מדדי הסיכון המתוארים לעיל, כמו גם את מצב החשיפות לגורמי סיכון בהשוואה למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון ועדות ההשקעה השונות.

החשיפה לסיכון ריבית הנמדדת באמצעות פער המח"מ בין הנכסים לבין ההתחייבויות, מבוצעת אחת לרבעון.

דוחות החשיפה מדווחים באופן שוטף לוועדות ההשקעה הרלבנטיות לתיקי הנכסים השונים.

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

סיכונים ביטוחיים

הסיכונים הביטוחיים מנוהלים על-ידי מנהלי תחומי הביטוח והאקטוארים של הענפים השונים לרבות קרנות הפנסיה (בהם הסיכונים חלים על העמיתים). הדירקטוריון מקבל את הערכת החשיפה להפסד המירבי הצפוי מהסיכונים הביטוחיים המהותיים, ברמת הוודאות שנקבעה בהתבסס על מרכיבי הסיכון כלהלן:

- גודל ההפסד המירבי הצפוי כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד (אירוע קטסטרופה), כמו גם החשיפה להשתנות בלתי צפויה של גורמי סיכון המכוסים בפוליסות הנמכרות על ידי החברה, ברמת וודאות נתונה בתקופה של שנה.
- השפעת האמצעים הננקטים על-ידי החברה לפיזור, הקטנה או הגבלה של הסיכונים הביטוחיים הן באמצעות נהלי חיתום וכללים לקבלת עסקים והן באמצעות הסדרי ביטוח משנה, להקטנת ההפסד הצפוי והשפעה על ההון הנדרש כנגד סיכונים אלו כתוצאה מהחשיפה לסיכונים הביטוחיים.

בהתייחס להערכת חשיפות החברה לסיכונים הביטוחיים וכן לסיכון האקטוארי של עמיתי קרן הפנסיה, קובע הדירקטוריון את מגבלות החשיפה של החברה או הקרן לסיכונים אלו.

ביטוח חיים, בריאות וקרן הפנסיה - כימות החשיפה להפסד הנובע ממרכיבי הסיכון של עסקי ביטוח חיים ובריאות והסיכונים האקטואריים בקרנות הפנסיה כגון סיכון תמותה ומחלות, תוחלת חיים, אירוע גדול במיוחד כגון רעידת אדמה, מלחמה או טרור (אירוע קטסטרופה) ועליה בשיעורי הביטולים (בכללם פדיונות) נעשה באמצעות השפעת תרחישי קיצון על שווי תיקי החסכון ארוך הטווח תוך התחשבות בקורלציות בין גורמי הסיכון, באופק זמן של שנה.

החברה מבצעת מעת לעת מחקרים וניתוחים שונים על ההתפתחויות לחשיפות לסיכונים הביטוחיים/אקטואריים, כגון סיכון מוות, תוחלת חיים, אובדן כושר עבודה, ביטולים, הוצאות וכו' והשפעתן על עתודות הביטוח, כמו גם על רווחיות המוצרים ושווי המכירות החדשות של הקבוצה.

ביטוח כללי - כימות החשיפה להרעה משמעותית בגורמי הסיכון המכוסים בפוליסות, כמו גם לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד, כגון רעידת אדמה (שהינה אירוע הקטסטרופה העיקרי אליו היא חשופה), והשפעת הסדרי ביטוח משנה על ההפסד הפוטנציאלי לחברה, מתבצעים באמצעות בחינת תרחישים לגורמי הסיכון המרכזיים להם חשופה החברה ברמת וודאות שנקבעה. בנוסף, החברה מבצעת בשוטף בדיקות רווחיות לענפי הפעילות השונים.

קיימת בקרה שוטפת לגבי ההתפתחויות והמגמות בחשיפות לסיכונים הביטוחיים של ענפי הביטוח השונים, הנובעות בעיקרן מהשינויים בשכיחות התביעות וחומרתן כמו גם בהוצאות ובעלויות האחרות, והשפעתן הן על רווחיות המוצרים והן על עתודות הביטוח.

החברה מתמודדת עם סיכוני הביטוח באמצעות שימוש בביטוח משנה. כמו כן פיזור חוזי הביטוח וכן פיזור בין ענפים, אזורים גיאוגרפיים, סוגי סיכון, גובה הכיסוי וכו' מקטינים את הסיכונים.

סיכוני אשראי

סיכוני אשראי של ההשקעות - מנוהלים על-ידי מנהלי ההשקעות בהתאם להוראות הדין ולמדיניות הכוללת של הדירקטוריון וכן של וועדות ההשקעה. המדיניות כוללת מגבלות חשיפה שעיקריהן חשיפות ללווה בודד, לקבוצת לוויים, חשיפה לקבוצות דירוג אשראי וכו'. בקביעת המגבלות כאמור נלקחות בחשבון גם הדרישות הרגולטוריות. לחברה וועדת אשראי הדנה ומאשרת עסקאות עפ"י מדרגי הסמכויות שהוקנו לה על ידי כל אחת מוועדות ההשקעה השונות.

למידע בדבר דירוג האשראי של הנכסים בתיקים המנוהלים, ראה סעיף ב.4.א(2) להלן.

אומדן החשיפה לסיכוני אשראי הניתן במסגרת תיקי ההשקעות השונים, מתבסס בעיקרו על בחינת הנזק הצפוי לקבוצה מנכסי האשראי בתרחישים שונים וכן על חישוב הערך בסיכון (VaR) הנובע מהשפעת השינויים במרווחי האשראי על שווי נכסים אלו כפי שנובעת מדירוג האשראי וממח"מ הנכס.

דירוג האשראי הניתן במסגרת תיקי ההשקעות מתבסס על דירוג חיצוני במידה שקיים, ועל דירוג פנימי של מחלקת המחקר של תחום ההשקעות, הבוחנת גם את הדירוג החיצוני.

לעניין דרוג פנימי ראה סעיף ב.4.ב(1) להלן.

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

מצבת הלוחים במסגרת האשראי שניתן במסגרת תיקי ההשקעות השונים של הקבוצה נבדקת אחת לרבעון על ידי יחידת המחקר הקבוצתית, אם חל שינוי בסיכון האשראי של הלוח. בנוסף יחידת האשראי בודקת באופן שוטף את אמות המידה הפיננסיות (covenants) של האשראי וכן את העמידה בהנחיות הרגולציה, הדירקטוריון וועדות ההשקעה. החשיפה לסיכוני אשראי של תיקי ההשקעות השונים ובכלל זה החשיפה ללוחים, ענפים ומגזרים, דירוגי הלוחים, חובות בעייתיים וכד', מובאת לדיון בוועדות ההשקעה אחת לרבעון.

החברה מתמודדת עם סיכוני אשראי של ההשקעות באמצעות פיזור בין: אפיקי השקעה, מנפיקים, ענפים ואזורים גיאוגרפיים תוך בחינת איתנותם של הגופים בהם משקיעה החברה ויכולת הפירעון שלהם טרם ביצוע ההשקעה ובמהלך חי ההשקעה.

סיכוני אשראי של מבטחי משנה - מנוהלים על ידי ראש תחום ביטוח משנה המביא בפני הדירקטוריון את החשיפה לסיכוני האשראי בגין מבטחי המשנה. הדירקטוריון קובע את מגבלות החשיפה לדירוגי סיכון אשראי של מבטחי המשנה, בין היתר, בהתייחס לסוג הענף הביטוחי (זנב ארוך/קצר), למבטח משנה בודד ובהתחשב גם עם המגבלות הקבועות בהסדר התחיקתי. למידע בדבר דירוג יתרות מבטחי משנה, ראה סעיף ב.1.4 להלן.

אומדן החשיפה לסיכוני אשראי מבטחי המשנה מתבסס בעיקרו על ההסתברות להפסד ברמת וודאות נתונה כפי שנובעת מדירוג האשראי של מבטחי המשנה.

החל משנת 2014 הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג AMBest.

תחום ביטוח משנה בוחן את החוסן הפיננסי של מבטחי המשנה.

בחטיבה הפיננסית נערך מעקב שוטף אחר הגביה ממבטחי משנה.

החברה מתמודדת עם סיכוני אשראי של מבטחי משנה באמצעות פיזור בין מבטחי המשנה, מגבלות חשיפה למבטח בודד ומגבלות דרוג אשראי.

סיכונים תפעוליים

סיכונים תפעוליים עיקריים - מנוהלים על-ידי מנהלי החטיבות ונתמכים ע"י גורמים ופונקציות שונים בארגון ובכללם מערך הבקרה, יחידת האו"ש, ציות והאכיפה, SOX, אבטחת מידע, ניהול סיכונים תפעוליים, לרבות הונאות ומעילות, ממשל טכנולוגיות מידע ולרבות הביקורת הפנימית. מסמכי מדיניות בהתחשב בהוראות הרגולציה הקיימות, הקשורות בניהול סיכונים תפעוליים, אושרו ע"י דירקטוריון החברה והחברה פועלת על פיהם.

במסגרת יישום הוראות הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון לעניין סעיף 404 של חוק Sarbanes-Oxley, החברה וגופים מוסדיים נוספים בקבוצה ביצעו תהליך של מיפוי תהליכי עבודה עיקריים, הסיכונים והבקורות בהם, תוך מתן התייחסות מסוימת גם להיבט של סיכונים תפעוליים מהותיים, ככל שזוהו כאלה במסגרת תהליך המיפוי והתיעוד. כך, למעשה, במסגרת בדיקת אפקטיביות הבקורות, נכללו לצד הסיכונים החשבונאיים גם סיכונים אחרים - כגון סיכונים תפעוליים.

כימות ההפסד הנובע מסיכונים תפעוליים נכלל במסגרת חישוב יחס כושר הפירעון על ידי פרמטרים מקובלים המתייחסים להיקף פעילות הקבוצה בענפי הביטוח השונים.

החברה מתמודדת עם הסיכונים התפעוליים באמצעות ביצוע מיפוי סיכונים תפעוליים ובניית תכניות הפחתה לסיכונים השיוריים הגבוהים.

אבטחת מידע וסייבר - בשנים האחרונות ניתן להבחין בעליית מדרגה משמעותית באיומי הסייבר בעולם. בוצעו מתקפות בארץ ובעולם כנגד תשתיות לאומיות, גופי ממשל ותאגידים.

הפעילות העסקית של הקבוצה נשענת במידה רבה על מערכות מידע. זמינות המערכות, מהימנות הנתונים והשמירה על סודיות הנתונים חיוניים לפעילות עסקית תקינה. עם התקדמות הטכנולוגיה עולה רמת הסיכון לקבוצה וללקוחותיה. שילוב טכנולוגיות חדשות בליבה העסקית של הקבוצה כמו גם במערכות קצה בקבוצה ובקרב לקוחותיה מעלות את רמת הסיכון בפני תקיפות סייבר.

החברה כארגון פיננסי מוביל, מהווה מטרה לתוקפים שונים. מערכות המחשוב, רשתות התקשורת של החברה, ספקיה, סוכניה ולקוחותיה מותקפים תדיר וסביר שימשיכו להיות תחת התקפות סייבר, וירוסים, תוכנות זדוניות, התקפות "דיוג" וחשיפות נוספות שמטרתן פגיעה בשירות, גניבה או פגיעה בנתונים.

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

החברה נערכת באופן תדיר להתמודדות עם איומי הסייבר ומשקיעה משאבים רבים בנושא זה. לחברה תוכנית עבודה סדורה אך גמישה המתעדכנת מעת לעת בהתאם לאיומים המתפתחים. התוכנית מושתתת על ליווי צמוד של תחום אבטחת המידע והסייבר החל משלב ייזום פרויקטים טכנולוגיים וכלליים בעלי היבטים אבטחתיים וכלה בהתמודדות שוטפת עם סיכונים פנימיים, דוגמת דלף מידע, כמו גם עם סיכונים חיצוניים הקשורים בדיוג, השבתה של קווי עסקים, החדרת תוכנות ופוגעניים וכיו"ב.

מניעת מעילות והונאות - כחלק ממערך ניהול הסיכונים לחברה אחראי מניעת מעילות והונאות וכן מערך בקרה אשר אמון על הבקורות בתחום זה.

היערכות למקרה אסון (שעת חירום) - לחברה מסגרת עבודה כללית להמשכיות עסקית הכוללת תרחישי ייחוס והשלכותיהן על החברה, מיפוי תהליכים חיוניים לשעת חירום, יעדי שירות למצב חירום ותכנית להמשכיות עסקית. התכנית להמשכיות עסקית (BCP) מתייחסת להיבטים שונים הנדרשים במצב חירום, לרבות כח אדם, תשתיות פיזיות ותשתיות טכנולוגיות. התכנית כוללת, בין השאר, נהלי עבודה בשעת חירום עבור התהליכים העסקיים החיוניים והתומכים בהם, תכנית גיבוי לכח אדם חיוני, תכנית מעבר לאתר חלופי (עבור עובדי החברה התומכים בתהליכים העסקיים החיוניים לחירום), ואתר גיבוי (אתר DRP) למידע אודות מבוטחים ועמיתים המאפשר RPO (Return Point Objective) ו-RTO (Return To Operation) בטווחי זמן מוגדרים לתמיכה ביעדי השירות בחירום. לחברה עותק נוסף (שלישי), אשר מבטיח התאוששות של המידע במקרים בהם נפגע מידע באתר הראשי ובאתר החלופי בו זמנית. התכנית להמשכיות עסקית מוטמעת בקרב העובדים באמצעות יישום תכנית תרגילים תקופתית בהיקפים שונים, בכפוף להוראות הממונה.

ב. פירוט הסיכונים

1. סיכוני שוק

סיכון שוק הינו כאמור הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד המחירים לצרכן ובמטבע חוץ. לעניין השפעת ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינויים במשתנים אלו על הרווח (הפסד) לתקופה ועל הרווח (הפסד) הכולל ראה סעיף ב.1.א) להלן.

סיכון ריבית - הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של מכשיר פיננסי ישתנו כתוצאה משינויים בשיעורי הריבית בשוק.

במרבית עסקי החברה מח"מ הנכסים אינו תואם את מח"מ ההתחייבויות, בעיקר בהתחייבויות ביטוח חיים (כמו גם, ביטוחי בריאות לזמן ארוך ופנסיה) בהן מח"מ ההתחייבויות ארוך ממח"מ הנכסים. כתוצאה מכך, לירידת הריבית ישנה השפעה להקטנת התשואות העתידיות בעת מיחזור הנכסים כנגד ההתחייבויות ולהקטנת הערך הגלום של תיק ביטוח חיים כמו גם להקטנת התשואה הגלומה העתידית של כספי העמיתים. בביטוח כללי, לירידת הריבית ישנה השפעה להקטנת רווחיות המוצרים הנובעת מהקטנת ההכנסות מההשקעות כנגד העתודות.

סיכוני שוק (מכשירים הוניים/נכסים ריאליים) - סיכונים הנובעים משינוי בשערי מניות או משינוי בשווי ההוגן של נכסים אחרים.

סיכונים הקשורים במדד המחירים לצרכן - הפסד ריאלי כתוצאה משחיקת ערך הנכסים השקליים כתוצאה מעליית אינפלציה מעבר לציפיות לאינפלציה הגלומות בשוק ההון, זאת כנגד ההתחייבויות הביטוחיות הצמודות למדד.

סיכון מטבע - הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של מכשיר פיננסי ישתנו כתוצאה משינויים בשערי החליפין של מטבע חוץ.

להכנסות מההשקעות העומדות כנגד עתודות הביטוח וההון העצמי השפעה מהותית על רווחי חברות הביטוח. חלק ניכר מתיק הנכסים של החברה מושקע בניירות ערך סחירים בשוק ההון, ובגזרים פיננסיים, המתאפיינים בתנודתיות כתוצאה מאירועים פוליטיים, ביטחוניים וכלכליים בארץ ובעולם. ניירות ערך סחירים נרשמים בהתאם לשוויים בבורסה בתאריך הדוח. כתוצאה מכך לתנודתיות בשווי של השקעות אלה בתיקי הנוסטרו וכן מהשפעת השינויים בהכנסות מההשקעות על דמי הניהול המשתנים בתיק הפוליסות המשתפות ברווחים עשויה להיות השפעה מהותית על הרווחיות ועל ההון העצמי של החברה וכן על שווי תיק ביטוח חיים. ירידת שווי הנכסים כנגד הפוליסות המשתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל מקטינה גם את היקף דמי הניהול הקבועים הנגבים בתיקים אלו. היקף ההשפעה על הרווחים תלוי במאפייני ההתחייבויות הביטוחיות (תלויות תשואה, שאינן תלויות תשואה) ותנאי דמי הניהול במוצרים שכנגדם מוחזקת העתודה הרלבנטית.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

התחייבויות תלויות תשואה הינן התחייבויות בגין חוזים בהם תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים בתשואה שמניבות השקעות העומדות כנגד ההתחייבויות בגין פוליסות אלו, בניכוי דמי ניהול כמפורט להלן:

- לגבי פוליסות שהונפקו עד שנת 2004 דמי ניהול קבועים וכן דמי ניהול משתנים בשיעור 15% מהתשואה הריאלית לאחר ניכוי דמי הניהול הקבועים.
- בפוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך - דמי ניהול קבועים.

לגבי הנכסים וההתחייבויות בגין מוצרים אלו לא קיימת לחברות הביטוח חשיפה ישירה בגין שינויים בריבית, בשווי ההוגן של ההשקעות או במדד. השפעת התוצאות הכספיות על רווחי חברת הביטוח מצטמצמת לחשיפה הנגזרת מדמי הניהול המשתנים בהתאם לתנודתיות בתשואה הנזקפת למבוטחים, וזאת רק לגבי פוליסות שהוצאו עד 2004, ומן ההיקף הכולל של ההתחייבויות ממנה נגזרים דמי הניהול הקבועים של המבטח לגבי כלל המוצרים תלויי התשואה.

לאור האמור, מבחני הרגישות ומועדי הפירעון של ההתחייבויות המפורטים בסעיפים הבאים אינם כוללים חוזים תלויי תשואה מלבד האמור לעיל בו מצוינת ההשפעה עבור פוליסות תלויות תשואה.

כל שינוי של 1% בתשואה הריאלית על ההשקעות במסגרת חוזים תלויי תשואה בגין פוליסות שהונפקו עד שנת 2004, שהיקף ההתחייבויות בגינם ליום 31 בדצמבר 2017 כ-64 מיליארד ש"ח (אשתקד כ-60 מיליארד ש"ח) ישפיע על דמי הניהול בסך של כ-96 מיליון ש"ח (אשתקד כ-91 מיליון ש"ח). כאשר התשואה בחוזים אלה הינה שלילית החברה אינה גובה דמי ניהול משתנים אלא את דמי הניהול הקבועים בשיעור 0.6% מהצבירה בלבד כל עוד לא תושג תשואה ריאלית חיובית שתכסה את התשואה השלילית שנצברה. כמו כן, ירידת הריבית ב-1% תביא לגידול בעתודות תלויות התשואה ולהקטנת הרווח והרווח הכולל בסך כ-800 מיליון ש"ח אחרי מס. עליית הריבית ב-1% תביא לקיטון בעתודות תלויות תשואה ולהגדלת הרווח והרווח הכולל בסך כ-200 מיליון ש"ח אחרי מס. לפטים נוספים ראה באור 27.

בביטוח חיים שאינו תלוי תשואה - עיקרו של תיק ביטוח החיים הינו בגין פוליסות מבטיחות תשואה המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי בנק ישראל לכל אורך תקופת הפוליסה. לפיכך קיים לחברה כיסוי פיננסי חופף על עיקר ההתחייבויות מבחינת ריבית והצמדה למשך חיי הפוליסות. ליום 31 בדצמבר 2017 כיסו אגרות החוב המיועדות כ-67% מכלל ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בתוכניות אלו (אשתקד כ-69%).

אין הקבלה מלאה בין בסיס ההצמדה של הנכסים לבסיס ההצמדה של ההתחייבויות בביטוח חיים שאינו תלוי תשואה (בגין חלק תיק ביטוח החיים שאינו מגובה באגרות חוב מיועדות), בביטוח כללי ובהון.

לשינויים בשווקי ההון, במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין עשויה להיות השפעה מהותית על תוצאות הפעילות של הקבוצה.

א) מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים אלה על הרווח (הפסד) לתקופה ועל הרווח (הפסד) הכולל (הון). ניתוח הרגישות הינו ביחס לערך בספרים של הנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי ההשקעה בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה, שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. ניתוח הרגישות אינו כולל כאמור את השפעתם של חוזים תלויי תשואה כמפורט לעיל. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים זמניים למכירה ולפיכך, בניתוח הרגישות לעיל, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.

ניתוח הרגישות, מביא לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות. יצוין גם כי הרגישויות אינן בהכרח ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

א) מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ ⁽⁵⁾		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעור השינוי במחירי השקעות במכשירים הוניים ⁽³⁾		שיעור השינוי בריבית ⁽¹⁾⁽²⁾	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
178,198	(168,084)	32,231	(32,231)	7,122	(11,323)	(723,487)	273,070
(20,684)	32,078	32,231	(32,231)	(209,590)	205,388	(305,569)	(99,095)

רווח (הפסד)
רווח (הפסד) כולל⁽⁴⁾

ליום 31 בדצמבר 2016

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ ⁽⁵⁾		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעור השינוי במחירי השקעות במכשירים הוניים ⁽³⁾		שיעור השינוי בריבית ⁽¹⁾⁽²⁾	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
127,009	(127,009)	35,111	(35,111)	(4,836)	4,842	(688,014)	125,695
(50,991)	50,991	35,111	(35,111)	(223,328)	223,335	(278,537)	(235,085)

רווח (הפסד)
רווח (הפסד) כולל⁽⁴⁾

(1) ביחס למכשירים בריבית קבועה החשיפה הינה ביחס לערך בספרים של המכשיר וביחס למכשירים עם ריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי. במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון, מתוך הנכסים בעלי סיכון ריבית ישיר, נכסי החוב שאינם סחירים בריבית קבועה, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבויות פיננסיות הנמדדות, לאחר ההכרה לראשונה, בעלות מופחתת, בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית והתחייבויות בגין חוזי השקעה.

הנכסים עליהם הופעל ניתוח הרגישות מהווים, בשנת 2017 כ-24% מתוך סך הנכסים עבור חוזים שאינם תלוי תשואה.

(2) ניתוח הרגישות אינו כולל השפעה על התחייבויות ביטוחיות בביטוחי חיים ובריאות, (למעט ההתחייבויות להשלמה לגמלה וה-LAT) בהן שיעור ההיוון נגזר בדרך כלל מהריבית התעריפית ואינו משתנה בהכרח בהתאם לשינויים בריבית השוק.

ההשפעה של ירידה של 1% בשיעור הריבית על הרווח והרווח הכולל בגין התחייבויות ביטוחיות הכלולה בניתוח הרגישות מוערכת בהפסד של כ-680 מיליון ש"ח אחרי מס (אשתקד הפסד של כ-654 מיליון ש"ח אחרי מס). עליית הריבית מתייחסת לביטול ההפרשה בגין נאותות העתודות (LAT) עד לאיפוסה ומסתכמת ברווח של כ-233 מיליון ש"ח אחרי מס (אשתקד רווח של כ-94 מיליון ש"ח אחרי מס).

בביטוח כללי, החברה מהוונת את ההתחייבויות הביטוחיות בענפי צד שלישי וחבות מעבידים בביטוח כללי, בעקבות המעבר לנוהג המיטבי, החל מיום 31 בדצמבר 2015. השפעה של ירידה בריבית חסרת סיכון ב-1% תביא לגידול בהתחייבויות ולהקטנת הרווח והרווח הכולל בסך של כ-38 מיליון ש"ח אחרי מס (אשתקד כ-33 מיליון ש"ח אחרי מס). עליית ריבית חסרת סיכון ב-1% תגדיל את הרווח והרווח הכולל על ידי הקטנת ההתחייבויות בסך של כ-35 מיליון ש"ח אחרי מס (אשתקד כ-30 מיליון ש"ח אחרי מס).

(3) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או שלחילופין, לחברה אין מידע ביחס לתזרים זה (בהתאם להגדרות ב-IFRS7 אינן כוללות השקעות בחברות כלולות).

(4) ניתוחי הרגישות ביחס לרווח (הפסד) הכולל מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לתקופה.

(5) השינוי בשערי חליפין של מטבע חוץ כולל השפעה על פריטים לא כספיים ואחרים שערכם במאזן מסתכם בכ-2.4 מיליארד ש"ח (אשתקד כ-2.5 מיליארד ש"ח).

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

ב) סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן או בתזרים המזומנים הנובע מהנכס או ההתחייבות. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

להלן פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית:

ליום 31 בדצמבר 2017			
סה"כ	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	
			<u>נכסים עם סיכון ריבית ישיר</u>
41,459,682	30,526,127	10,933,555	נכסי חוב סחירים
			נכסי חוב שאינם סחירים:
21,628,902	817,679	20,811,223	אג"ח ח"ץ
18,001,042	15,271,151	2,729,891	אחר
89,068	14,705	74,363	השקעות פיננסיות אחרות
10,762,370	8,497,605	2,264,765	מזומנים ושווי מזומנים
1,035,690	9,116	1,026,574	נכסי ביטוח משנה
<u>92,976,754</u>	<u>55,136,383</u>	<u>37,840,371</u>	סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר
54,010,086	45,389,432	8,620,654	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר *
<u>146,986,840</u>	<u>100,525,815</u>	<u>46,461,025</u>	סך הכל נכסים
			<u>התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר</u>
3,686,880	-	3,686,880	התחייבויות פיננסיות
134,837,809	99,893,609	34,944,200	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
323,094	146,067	177,027	אחרים
<u>138,847,783</u>	<u>100,039,676</u>	<u>38,808,107</u>	סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
2,657,066	322,352	2,334,714	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (**)
<u>141,504,849</u>	<u>100,362,028</u>	<u>41,142,821</u>	סך הכל התחייבויות
5,481,991	163,787	5,318,204	סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות
<u>1,001,730</u>	<u>854,059</u>	<u>147,671</u>	סיכון חוץ מאזני (התחייבויות למתן אשראי)

(* נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (פרמיות לגביה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח וחייבים ויתרות חובה) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

(**) התחייבויות שאין להן סיכון ריבית ישיר כוללות: עתודות למס, יתרות חו"ז למיניהן וכו'.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

(ב) סיכון ריבית ישיר (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016		
סה"כ	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה

נכסים עם סיכון ריבית ישיר

38,230,876	29,277,685	8,953,191
21,235,709	785,467	20,450,242
14,714,460	11,556,948	3,157,512
4,184	2,224	1,960
9,091,573	7,267,318	1,824,255
1,026,712	8,162	1,018,550
<u>84,303,514</u>	<u>48,897,804</u>	<u>35,405,710</u>
50,130,105	41,185,180	8,944,925
<u>134,433,619</u>	<u>90,082,984</u>	<u>44,350,635</u>

נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
 אג"ח ח"ץ
 אחר
 השקעות פיננסיות אחרות
 מזומנים ושוי מזומנים
 נכסי ביטוח משנה
 סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר

נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (*)
 סך הכל נכסים

התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר

3,676,815	-	3,676,815
123,313,066	89,523,351	33,789,715
309,395	142,413	166,982
<u>127,299,276</u>	<u>89,665,764</u>	<u>37,633,512</u>
2,276,281	268,426	2,007,855
<u>129,575,557</u>	<u>89,934,190</u>	<u>39,641,367</u>
<u>4,858,062</u>	<u>148,794</u>	<u>4,709,268</u>
<u>684,255</u>	<u>585,696</u>	<u>98,559</u>

התחייבויות פיננסיות
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
 אחרים
 סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר

התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (**)

סך הכל התחייבויות
 סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות

סיכון חוץ מאזני (התחייבויות למתן אשראי)

(*) נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (פרמיות לגביה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח וחייבים ויתרות חובה) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

(**) התחייבויות שאין להן סיכון ריבית ישיר כוללות: עתודות למס, יתרות חו"ל למיניהן וכו'.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

ג) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במניות *

ליום 31 בדצמבר 2017						
% מסך הכל	סך הכל	בחול	לא סחיר	נסחרות	נסחרות	
			בארץ	במדד מניות	במדד ת"א	
			אלפי ש"ח	היתר	125	
32.7	342,430	69,031	-	8,495	264,904	ענף משק
7.3	76,115	17,191	2,725	4,648	51,551	תעשייה
4.0	41,933	-	-	2,973	38,960	בינוי ונדל"ן
1.6	17,211	6,081	-	-	11,130	חשמל ומים
0.0	-	-	-	-	-	מסחר
0.8	8,201	8,201	-	-	-	מלונאות ותיירות
22.6	236,147	117,632	-	3,181	115,334	תחבורה ואחסנה
14.2	148,840	23,771	-	-	125,069	תקשורת ושרותי מחשב
2.5	26,146	26,146	-	-	-	בנקים
4.9	51,235	12,051	4,047	2,244	32,893	שירותים פיננסיים
9.4	98,862	55,674	-	-	43,188	שירותים עסקיים אחרים
						חברות אחזקה
100.0	1,047,120	335,778	6,772	21,541	683,029	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2016						
% מסך הכל	סך הכל	בחול	לא סחיר	נסחרות	נסחרות	
			בארץ	במדד מניות	במדד ת"א	
			אלפי ש"ח	היתר	100	
33.7	356,406	119,746	-	7,121	229,539	ענף משק
9.2	97,003	16,131	2,730	-	78,142	תעשייה
-	-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן
1.8	19,457	8,361	-	-	11,096	חשמל ומים
-	-	-	-	-	-	מסחר
-	-	-	-	-	-	מלונאות ותיירות
15.0	158,413	87,250	-	2,225	68,938	תחבורה ואחסנה
12.9	136,696	27,484	-	-	109,212	תקשורת ושרותי מחשב
2.6	27,869	27,869	-	-	-	בנקים
13.6	143,750	44,394	3,677	5,427	90,252	שירותים פיננסיים
11.2	118,182	34,895	-	-	83,287	שירותים עסקיים אחרים
						חברות אחזקה
100.0	1,057,776	366,130	6,407	14,773	670,466	סך הכל

* לא כולל השקעות בחברות כלולות. ראה באור 1.ב.7.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

2. סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תתקשה לעמוד בהתחייבויותיה במועדן. החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרש החברה לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד. אולם, חלק ניכר מהתחייבויותיה הביטוחיות במגזר ביטוח חיים אינן חשופות לסיכון הנזילות בגלל אופיים של חוזי הביטוח כמתואר להלן.

חוזים תלויי תשואה, בביטוח חיים - על פי תנאי החוזים זכאים בעליהם לקבל את שווי ההשקעות האמורות ותו לא. לפיכך אם ערך ההשקעות יעלה תהיה במקביל עליה בגובה התחייבויות החברה בניכוי דמי הניהול שגובה החברה.

חוזים שאינם תלויי תשואה, בביטוח חיים בסך של כ-31 מיליארד ש"ח המהווים כ-24% מההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים ליום 31 בדצמבר 2017 (אשתקד, סך של כ-30 מיליארד ש"ח ו-25% בהתאמה) הינם בגין חוזים שאינם תלויי תשואה אך מבטיחים תשואה מוסכמת. חוזים אלו מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי בנק ישראל. החברה זכאית לממש אג"ח אלו בעת שנדרש פדיון הפוליסות האמורות.

סיכון הנזילות כנגד התחייבויות ביטוחיות של החברה נובע, אפוא, בעיקר מיתרת הנכסים שאינם אגרות חוב מיועדות ואינם כנגד חוזים תלויי תשואה. נכסים אלו מהווים ליום 31 בדצמבר 2017 כ-11% מכלל נכסי החברה (כ-16 מיליארד ש"ח). ליום 31 בדצמבר 2016 היוו נכסים אלו כ-11% מכלל נכסי החברה (כ-15 מיליארד ש"ח).

מתוך יתרת הנכסים האמורה ליום 31 בדצמבר 2017, סך של כ-10 מיליארד ש"ח (אשתקד כ-8 מיליארד ש"ח) הינם נכסים סחירים ויתרות מזומנים ושווי מזומנים.

יצוין, עם זאת, כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם.

על פי תקנות ההשקעה, על החברה להחזיק בנכסים נזילים, כהגדרתם בתקנות ההשקעה, כנגד ההון העצמי וכנגד התחייבות אחרות, בסכום שלא יפחת מ-30 אחוזים מסכום ההון העצמי המזערי הנדרש ממנה, בהתאמות המפורטות בתקנות ההשקעה.

ניהול נכסים והתחייבויות

החברה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של החברה. היות ומדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות בדוח על המצב הכספי.

(א) מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בביטוח חיים ובריאות נכללו בטבלאות כדלקמן: כספי חסכון - מועדי פירעון חוזיים, דהיינו גיל הפרישה, ללא הנחות ביטולים, בהנחה שכל החסכון יימשך כהוני ולא כקצבה.

גמלאות בתשלום, אובדן כושר עבודה בתשלום וסיעודי בתשלום - על בסיס אומדן אקטוארי. תביעות תלויות ועתודות הסיכון - מדווח בעמודה "ללא מועד פירעון מוגדר".

(ב) מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי נכללו בטבלאות כדלקמן: התחייבויות, בענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים), המוערכים על ידי אקטואר - מדווחים על בסיס אומדן אקטוארי, על פי ניסיון תשלומי התביעות בעבר.

התחייבויות ביטוחיות בענפי רכוש ואחרים, שהינם ענפים מקובצים (אינם סטטיסטיים) ובענפים בהם הפרשות הינן על בסיס הערכות שאינן אקטואריות - מדווחים בעמודה של זמן פירעון עד 3 שנים.

(ג) מועדי הפירעון של התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה נכללו על בסיס מועדי הפירעון החוזיים. בחוזים בהן הצד שכנגד רשאי לבחור את עיתוי התשלום של סכום, ההתחייבות נכללת על בסיס של המועד המוקדם ביותר שבו החברה יכולה להידרש לשלם את ההתחייבות.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

2. סיכוני נזילות (המשך)

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות *

סה"כ	ללא מועד פירעון מוגדר	מל 15 שנים	מל 10 שנים ועד 15 שנים	מל 5 שנים		עד שנה	עד שנה
				ועד 10 שנים	ועד 5 שנים		
אלפי ש"ח							
36,161,736	1,477,175	2,537,943	6,808,320	10,410,635	8,600,267	6,327,396	ליום 31 בדצמבר 2017
35,086,932	1,215,895	2,304,913	7,438,269	10,001,047	8,574,750	5,552,058	ליום 31 בדצמבר 2016

* לא כולל התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

סה"כ	ללא מועד פירעון מוגדר	מל 5 שנים	מל 3 שנים		עד 3 שנים
			ועד 5 שנים	ועד 3 שנים	
אלפי ש"ח					
4,885,771	1,347	1,209,900	896,893	2,777,631	ליום 31 בדצמבר 2017
4,955,111	1,360	1,087,039	818,567	3,048,145	ליום 31 בדצמבר 2016

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

2. סיכוני נזילות (המשך)

התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה

עד שנה (1)	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל 10 שנים ועד 15 שנים	מעל 15 שנים	ללא מועד פירעון מוגדר	סה"כ
באלפי ש"ח						
1,067,761	385,664	2,931,787	-	-	-	4,385,212
55,816	80,959	107,527	16,874	238	-	261,414
1,704,283	-	-	-	-	-	1,704,283
333,825	1,248,536	3,030,951	-	-	-	4,613,312
43,355	92,873	112,166	20,659	507	-	269,560
1,678,850	-	-	-	-	-	1,678,850

ליום 31 בדצמבר 2017

התחייבויות פיננסיות (2)

התחייבויות בגין חוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה (3)

ליום 31 בדצמבר 2016

התחייבויות פיננסיות (2)

התחייבויות בגין חוזי השקעה שאינם תלויי תשואה (*
התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה (3)

(1) ליום 31 בדצמבר 2017 לא היו התחייבויות פיננסיות העומדות לפירעון לפי דרישה. בשנת 2016 התחייבויות פיננסיות עד שנה כוללות סכום זניח העומד לפירעון לפי דרישה.

(2) כולל התחייבויות פיננסיות בגין פוליסות תלויות תשואה בסך כ-74 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017 (שנת 2016 כ-169 מיליון ש"ח).

(3) התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה הינן עד שנה שכן עומדות לפירעון לפי דרישה.

(* סווג מחדש, ראה באור 2.ד.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים(א) כללי

הקבוצה מוכרת פוליסות ביטוח אשר מכסות סיכונים שונים, כגון סיכוני מוות בעיקר לפני גיל פרישה והן סיכון אורך חיים למקבלי קצבה לאחר גיל פרישה ("אריכות חיים"), נכות, מחלות קשות, (לרבות מצב סיעודי, אבדן כושר עבודה, כמו גם מחלות מקצוע), אש, נזקי טבע (אירוע קטסטרופה כגון רעידת אדמה), גניבה, פריצה, חבויות בגין נזקי גוף וכו'. תמחור הפוליסה וכן ההערכות האקטואריות לגבי ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, נעשים בעיקר על סמך ניסיון עבר והמצב המשפטי והרגולטורי הידועים.

החובה להפקיד כספי חסכון של ביטוחי מנהלים החל מחודש ינואר 2008 למסלול הקצבתי ונטיית הציבור להעדיף מסלול קצבה על פני מסלול הוני בגיל הפרישה, משפיעים באופן משמעותי על החשיפה של החברה לסיכון אריכות חיים.

השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים ובחומרתם, ובמצב המשפטי והרגולטורי עשויים להשפיע על התוצאות העסקיות של הקבוצה.

סיכוני הביטוחסיכוני ביטוח חיים ובריאות

נובעים בעיקרם מאי הוודאות בתשלום התביעות העתידיות הצפויות בהתייחס להנחות הנוגעות לשיעורי תמותה/אריכות חיים, שיעורי תחלואה/נכות, הוצאות וביטולים (בכללם פדיונות).

סיכוני ביטוח כללי

סיכון תמחור - החשיפה להרעה בגורמי הסיכון המכוסים בפוליסה מעבר להערכה האקטוארית על פיה נקבעה הפרמיה לכיסוי סיכונים אלו. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים.

סיכון הערכת ההתחייבות הביטוחית (רזרבה לתביעות תלויות) - החשיפה להרעה בתשלומים העתידיים של התביעות התלויות מעבר להערכת התחייבות החברה לתביעות אלו. המודלים האקטואריים על פיהם, בן היתר, מעריכה החברה את התחייבויותיה הביטוחיות מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את העתיד לקרות.

חשיפת החברה מורכבת מהסיכונים הבאים:

סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות.

סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

סיכון קטסטרופה

חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה), כגון רעידת אדמה מלחמה או טרור, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה החברה בביטוח כללי הינו רעידת אדמה ובביטוח חיים ובריאות הינו מלחמה.

גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נזק מרבי (MPL שנקבע על פי מודל שאימצה החברה) שהינה בעיקרה כ-1.8% מהסכום בסיכון הינו כ-5,731 מיליון ש"ח ברוטו ומתוכו כ-200 מיליון ש"ח בשייר עצמי (מלבד עסקה אחת בה קיים סכום ביטוח מקסימלי לחשיפה המכוסה במלואו בביטוח משנה).

* למעט חשיפה בגין כיוסי רכב רכוש מכוסה בהסכמי ביטוח משנה חוזיים, לגביה מיושם MPL בשיעור של כ-5%.

בעסקי ביטוח חיים קיימת דרישת הון כנגד נזק בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נמוכה בשיעור של 0.17% מהסכום בסיכון בגין מוות (לשעבר עתודה לסיכונים יוצאים מהכלל). בנוסף לסכום הנ"ל קיים חוזה ביטוח משנה מסוג קטסטרופה (CAT) שמכסה תביעות מוות ונכות תמידית ומוחלטת בעקבות אירוע קטסטרופה (כגון רעידת אדמה או מלחמה מכל סוג שהיא, לרבות מלחמה גרעינית, ביולוגית או כימית). החל משנת 2017 הכיסוי של הסכום ביטוח משנה זה הינו כ-80 מיליון דולר אחרי השתתפות עצמית בגובה כ-20 מיליון דולר. קודם לכן כיסוי ה-CAT היה 150 מיליון דולר אחרי השתתפות עצמית בגובה 40 מיליון דולר במקרה רעידת אדמה ו-80 מיליון דולר במקרה מלחמה. יש לציין כי חוזה ה-CAT לא כולל סיכון מגיפות.

למידע נוסף בדבר ענפי הביטוח השונים אשר בגינם נוצרת למבטח חשיפה לסיכון ביטוחי, ראה פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי סיכוני ביטוח באורים 3, 17, 18, א. ו-19.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(א) כללי (המשך)

תמהיל העסקים

פעילות הקבוצה מתמקדת בעיקרה בתחום ביטוח חיים והחסכון לטווח ארוך. לשינויים בתמהיל הענפים השונים בתחום החסכון ארוך הטווח, בצמיחה של ענף הפנסיה על-חשבון ענף ביטוח חיים, השפעה מהותית בטווח הארוך על תוצאות הפעילות של הקבוצה.

רמת שימור תיק ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

תיק ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך של החברה חשוף לביטולי פוליסות ופדיונות כמו גם לניוד צבירות. רמת שימור התיק מושפעת בעיקרה מהצמיחה במשק ומרמת התעסוקה, מהוראות הרגולציה, מטעמי הציבור וכן מרמת התחרות בין האפיקים השונים של מוצרי החסכון ארוך הטווח כמו גם מרמת התחרות בין כל הגופים העוסקים בתחום, ההולכת וגוברת. לרמת שימור תיק הביטוח, לרבות המעבר בין סוגי החסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל) שלהם שיעורי רווחיות שונים, השלכה ניכרת על רווחיות חברות הביטוח לטווח ארוך של החברות. למבחני רגישות לגבי שינויים בשיעורי הביטולים, ראה סעיף ב.3.ב(7) להלן.

(ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות

(1) כללי

להלן תיאור מוצרי הביטוח השונים וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר.

באופן כללי בהתאם להוראות המפקח ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות ובאופן עקבי לשנה קודמת. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל ומין המבוטח, תקופת הביטוח, מועד תחילת הביטוח, סוג הביטוח, פרמיה תקופתית וסכום הביטוח.

(2) השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

תוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה":

בתוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה" קיים מרכיב חסכון מזהה. העתודה הבסיסית והעיקרית היא בגובה החסכון שהצטבר כולל תשואה בהתאם לתנאי הפוליסה כדלקמן:

- קרן צמודה לתשואת תיק השקעות (חוזים תלויי תשואה).

- קרן צמודה למדד בתוספת ריבית קבועה מובטחת או מזוכה בתשואה מובטחת כנגד נכסים מותאמים (חוזים מבטיחי תשואה).

בגין מרכיבים ביטוחיים המצורפים לפוליסות אלו (אי כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי וכו') מחושבת התחייבות ביטוחית בנפרד כאמור להלן.

תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית"):

תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה משלבות מרכיב של סכום חסכון במקרה שהמבוטח נשאר בחיים בתום תקופת התוכנית עם מרכיב ביטוחי של סיכון מוות במשך תקופת התוכנית. בגין מוצרים אלה מחושבת התחייבות ביטוחית לכל כיסוי כהיוון של תזרים המזומנים בגין התביעות הצפויות, כולל תשלום בתום התקופה, בניכוי הפרמיות העתידיות הצפויות. חישוב זה מבוסס על ההנחות לפיהן תומחרו המוצרים ו/או על הנחות שהופקו מניסיון התביעות, כולל שיעורי הריבית (להלן - "Reserve", אשר אינה כוללת בזרם התקבולים הצפוי את המרכיב שהועמס בתעריף הפרמיות לכיסוי העמלות וההוצאות, ומנגד אינה מנכה את ההוצאות והעמלות הצפויות. בגין מוצרים מסורתיים תלויי תשואה מחושבת העתודה בהתאם לתשואה שהושגה בפועל בניכוי דמי ניהול.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(2) השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

התחייבויות לגמלאות בתשלום מחושבות בהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה אשר פורסמו בחוזר המפקח משנת 2013.

התחייבויות בגין גמלאות לכל החיים בגין פוליסות בתוקף (משולמות ומסולקות) שטרם הגיעו לשלב מימוש הגמלה או טרם הגיעו לגיל פרישה וטרם התחיל התשלום בפועל, מחושבות בהתאם להסתברות למשיכת הגמלה ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים, וכן על פי שיעורי הביטולים שצפויים ושיעורי ההיוון הרלוונטיים בתיק הגמלה עד למועד הפרישה. אומדנים אלו מחושבים בהתאם לניסיון החברה בשילוב עם נתונים שפורסמו על ידי המפקח. שינויים בהנחות לגבי שיעור ההיוון, תוחלת החיים, שיעורי הביטולים, בשיעור המבטוחים שיבחרו במשיכת גמלה ו/או שינויים אחרים ישפיעו על ההתחייבויות האמורות.

ההתחייבויות האמורות כוללות עתודה בסיסית המשקפת את ערך הפדיון שנצבר לזכות המבוטח ועתודה משלימה לגמלאות.

ההפרשה לעתודה המשלימה לגמלאות מבוצעת באופן הדרגתי על ידי שימוש בפקטור היוון K, פקטור זה מוגבל עד לשיעור ההכנסות העתידיות הצפויות מדמי ניהול או ממרווח פיננסי הנובעים מהשקעות המוחזקות כנגד עתודת הביטוח בשל הפוליסה או מתשלומי פרמיות בניכוי ההוצאות המתייחסות לפוליסה. פקטור ה-K נקבע כך שיביא לצבירה הדרגתית נאותה של העתודה עד למועד הפרישה הצפוי.

תוכניות ביטוח חיים אחרות כוללות מוצרי סיכון טהור (אובדן כושר עבודה, מקרה מוות וסיעודי) הנמכרות כפוליסות עצמאיות או שהן מצורפות לפוליסות עם תוכנית יסודית מסוג "עדיף", "מסלולי השקעה" או "מסורתית". בגין תוכניות אלו מחושבת התחייבות אקטוארית. החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Net Premium Reserve".

בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי ובביטוח אובדן כושר עבודה, מחושבת התחייבות ביטוחית בהתאם למשך תקופת התשלום הצפויה, כשהיא מהווה לפי שיעור הריבית התעריפית שבמוצר וצפי לתקופה העתידית של התביעה בהתאם לגיל התובע ונתק התביעה לפי ניסיון החברה.

העתודות בגין ביטוחי הוצאות רפואיות פרט מחושבות כערך נוכחי של תביעות עתידיות צפויות על בסיס ניסיון העבר בניכוי פרמיות נטו צפויות (Net Premium). הנחות החישוב לגבי פרמטרים הקשורים להנחות תחלואה וביטולים התבססו על בסיס ניסיון החברה עם מרווח שמרנות, כמקובל לחישוב עתודות.

התביעות התלויות בתתי-ענפים ניתוחים, תרופות ומחלות קשות מחושבות על בסיס המשולשים (Chain Ladder, Bornhuetter-Ferguson) לסכומי תביעות ששולמו לפי חודשי נזק, ללא היוון וללא טווח סמך.

התביעות התלויות בתתי-ענפים השתלות וניתוחים בחו"ל מחושבות על בסיס דווח מחלקת תביעות.

ההתחייבות הביטוחית בגין ביטוח קבוצתי מורכבת מהתחייבות בגין פרמיה שטרם הורווחה, עתודה ל-IBNR (תביעות אשר אירעו אך טרם דווחו), עתודה להמשכיות והפרשה להפסדים עתידיים, ככל שנדרשת.

ההתחייבות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים כוללות בעיקר הפרשות לתביעות תלויות עבור מקרי מוות.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(3) ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

(א) שיעור ההיוון

בגין תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית") ומוצרי סיכון טהור עם פרמיה קבועה הריבית המשמשת להיוון הינה כדלקמן:

בתוכניות ביטוח המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות ריבית תעריפית בשיעורים של בין 3% ל-5% צמודה;

בגין מוצרים תלויי תשואה, שהונפקו בשנים 1991 ואילך ריבית תעריפית בשיעור 2.5%, צמודה. בהתאם לתנאי הפוליסה שניונים בריבית יזקפו למבוטחים. ירידה בשיעור הריבית הכלכלית עשוי להגדיל את העתודה המשלימה לגמלאות עקב שימוש בריבית היוון ברוטו, כפי שמצוין בחוזר 2013-1-2.

בנוסף, ירידה בשיעור הריבית לטווח הארוך עלולה להגדיל את עתודות הביטוח בגין המרכיב החופשי (שאיננו מגובה באגרות חוב מיועדות) של פוליסות שמרכיב החסכון בהן כולל תשואה מובטחת הגבוהה משיעור ריבית ההיוון, וזאת כתוצאה מהצורך בהעמדת עתודה נוספת במסגרת בדיקת נאותות העתודות (LAT). ראה באור 2.1.2. לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3.ב(5) (א) להלן.

(ב) שיעורי תמותה ותחלואה

(1) שיעורי התמותה ששימשו לחישוב התחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה (כלומר לא כולל תמותה של מקבלי גמלאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי אי כושר עבודה או סיעוד) זהים, בדרך כלל, לשיעורים אשר שימשו לקביעת התעריף.

(2) ההתחייבות לקצבאות בתשלום מחושבת בהתאם ללוח תמותת גמלאים שפרסם הממונה בחוזר 2013-1-2.

עליה בהנחה של שיעור התמותה, עקב עליה בשיעור התמותה בפועל לרמה העולה על ההנחה הקיימת, תביא לגידול בהתחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה ולקטיון ההתחייבות לגמלאות המשולמות לכל החיים. יצוין כי בעשורים האחרונים קיימת מגמה של גידול תוחלת החיים. הנחת התמותה המשמשת לחישוב ההתחייבות לקצבה לוקחת בחשבון גם הנחה בגין גידול עתידי בתוחלת החיים.

(3) שיעורי התחלואה מתייחסים לשכיחות של מקרי תביעה בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכו'. שיעורים אלה נקבעו על בסיס ניסיון הקבוצה או מחקרים של מבטחי משנה. בענפי סיעוד ואובדן כושר עבודה נקבעת תקופת תשלום הקצבאות בהתאם לניסיון הקבוצה או מחקרים של מבטחי משנה. ככל ששיעורי התחלואה וחומרתה יעלו כך תגדל ההתחייבות הביטוחית בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה.

(ג) הנחות גמלה

חוזי ביטוח חיים, הכוללים מרכיב חסכון, התנהלו, בגין כספי חסכון שהופקדו עד שנת 2008 בשני מסלולים: מסלול הוני או מסלול קצבתי. בחלק מהחוזים המבוטח רשאי לבחור את המסלול במועד הפרישה. היות וסכום ההתחייבות הביטוחית שונה בכל אחד משני מסלולים אלו, מוטל על החברה לקבוע את שיעור הפוליסות בהן יבחרו המבוטחים במסלול הגמלה. שיעור זה נקבע על פי ניסיון הקבוצה המתעדכן מעת לעת. החל משנת 2008 כל פרמיות החסכון שהופקדו במסגרת ביטוח מנהלים מיועדות לקצבה.

מדי שנה החברה מבצעת מחקר בנושא הנחות גמלה לרבות שיעור לקיחת גמלה, מסלולי פרישה, וגיל פרישה ומעדכנת את העתודה המשלימה לגמלאות בהתאם. לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3.ב(5) (א) להלן.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(3) ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

(ד) פקטור ההיוון K

ההפרשה ההדרגתית לעתודה משלימה לגמלאות נעשית על ידי שימוש בפקטור K, כאמור בסעיף ב.3.ב(2) לעיל. פקטור ה-K נקבע כך שיביא לצבירה הדרגתית נאותה של העתודה עד למועד הפרישה הצפוי. החברה קובעת K אחד בגין פוליסות שמרכיב החסכון שלהן כולל תשואה מובטחת ושני בגין פוליסות שמרכיב החסכון בהן תלוי תשואה. נכון לתאריך הדוחות הכספיים ערך ה-K שהחברה משתמשת עבור פוליסות מבטיחות תשואה עומד על 0.02% ועבור פוליסות משתפות ברווחים 0.83% (ליום 31 בדצמבר 2016 0.09% ו-0.85% בהתאמה).

ערכי ה-K ירדו בשנת 2017 עקב ירידת הריבית.

לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3.ב(5)(א) להלן.

(ה) שיעורי ביטולים

שיעור הביטולים משפיע על אמידת ההתחייבויות הביטוחיות בגין גמלה נדחית ובגין חלק מביטוחי הבריאות. ביטולי חוזי ביטוח יכולים לנבוע מביטול פוליסות היזום על ידי החברה עקב הפסקת תשלומי הפרמיות או פדיונות פוליסות לבקשת בעליהן. ההנחות לגבי שיעורי הביטולים מבוססות על ניסיון החברה ומבוססות על סוג הביטול, סוג המוצר וותק של תקופת הכיסוי.

(ו) שיעורי המשכיות

בביטוחי בריאות קבוצתיים וביטוחים סיעודיים קבוצתיים זכאים המבוטחים להמשיך ולהיות מבוטחים באותם תנאים גם אם החוזה הקולקטיבי לא יחודש. בגין אופציה זו של המבוטחים קיימת לחברה מחויבות, המבוססת על הנחות לגבי שיעורי המשכיות של הביטוחים הקולקטיביים ושיעורי המשכיות של החוזים עם המבוטחים לאחר סיום החוזה הקולקטיבי.

(4) בדיקת נאותות העתודות (LAT)

החברה בודקת את נאותות העתודות בביטוח חיים לרבות העתודה המשלימה לגמלאות.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, שיעורי ריבית, פרמיית אי נזילות ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל לערכם בספרים, תמותה, הנחות גמלה ותחלואה והן נקבעות על ידי האקטואר על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים והוראות רגולטוריות.

בשנת 2015 פורסם על ידי המפקח חוזר בדיקת נאותות העתודות (LAT) בדוחות הכספיים של חברות ביטוח (להלן: "החוזר"). מטרת החוזר היא להביא לאחידות ולשיפור במספר הנחות אקטואריות המשמשות לצורך חישוב בדיקת נאותות העתודות (LAT). ההנחות מתייחסות, בין היתר, לאופן קביעת פרמיית אי הנזילות המשמשת בהיוון ההתחייבויות הביטוחיות, ובאופן קביעת האומדנים האקטואריים בבסיס חישוב בדיקת נאותות העתודות. לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3.ב(5)(א) להלן.

יתרת ההפרשות בגין ה-LAT, בספרי החברה, מסתכמת לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 לסך של כ-362 מיליון ש"ח וכ-147 מיליון ש"ח בהתאמה.

השינוי ביתרת ה-LAT מביא לידי ביטוי סך השינויים שחלו השנה במכלול הגורמים התפעוליים, הדמוגרפיים והפיננסיים המשמשים בסיס להערכת ההתחייבויות האקטואריות כולל שינויים שנעשו בעתודה המשלימה לגמלאות.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(5) השפעת השינויים באומדנים ובהנחות העיקריים ששימשו בחישוב עתודת ביטוח חיים

(א) השפעת השינויים על העתודה המשלימה לגמלאות ועל בחינת נאותות העתודות

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
מיליוני ש"ח		
202	110	השפעת הירידה בשיעור ריבית היוון בחישוב העתודה המשלימה לגמלאות
171	70	הגדלת העתודות לגמלה בעקבות הקטנת צפי ההכנסות העתידיות הנגזר מירידת הריבית (K)
373	180	סך הגידול בהפרשות לגמלה כתוצאה מירידת הריבית
76	57	שינוי בהנחות הגמלה
(18)	215	גידול (קטון) בעקבות בחינת נאותות העתודות
431	452	סך הכל לפני מס
276	294	סך הכל לאחר מס

(ב) לאחר תאריך הדיווח חלה ירידה של עקום הריבית חסרת הסיכון, דבר הצפוי להביא להגדלה נוספת של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ראה באור 40.ד. בדבר אירועים לאחר תאריך הדיווח.

(6) יתרת העתודה המשלימה לגמלאות

העתודה המשלימה לגמלאות, הכלולה בספרי החברה, מסתכמת לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 לסך של כ-5,449 מיליון ש"ח וכ-4,709 מיליון ש"ח בהתאמה*. יתרת ההפרשות אשר תיזקף לרווח והפסד, על ידי שימוש בפקטורי ההיוון K כאמור לעיל, בצורה הדרגתית עד הגעת המבוטחים לגיל פרישה מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2017 לסך של כ-2,912 מיליון ש"ח (אשתקד כ-2,822 מיליון ש"ח).

* מזה כ-3,978 מיליון ש"ח בגין גמלה נדחית (ב-2016 כ-3,538 מיליון ש"ח בגין גמלה נדחית).

יצוין כי הנתונים, המפורטים לעיל, בקשר לעתודה המשלימה לגמלאות ובקשר ליתרת ההפרשות אשר תיזקף בעתיד מתייחסים לכספים שנצברו בפוליסות עד לתום כל אחת מתקופות הדיווח ואינם כוללים התחייבות בגין תוספת צבירה עתידית.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(7) ניתוחי רגישות

ליום 31 בדצמבר 2017							
שיעור תחלואה	שיעורי הביטולים (***)	שיעור תמותה	שיעור לקיחת גמלה (**)				
אלפי ש"ח							
+10%	+10%	-10%	+10%	-10%	+5%	-5%	
4,065	15,068	(14,086)	311,256	(1,213,605)	(341,113)	150,573	רווח (הפסד)

ליום 31 בדצמבר 2016							
שיעור תחלואה	שיעורי הביטולים (***)	שיעור תמותה	שיעור לקיחת גמלה (**)				
אלפי ש"ח							
+10%	+10%	-10%	+10%	-10%	+5%	-5%	
3,529	14,944	(13,970)	198,271	(935,849)	(215,702)	94,061	רווח (הפסד)

(*) בעיקר עקב העתודה המשלימה לגמלאות.

(**) לצורך ניתוח הרגישות לשיעור לקיחת גמלה הוספו/הופחתו 5% משיעור לקיחת הגמלה. לסכום העתודה המשלימה לגמלאות ראה באור 18.א.

(***) שיעורי הביטולים כוללים פדיונות, סילוקים והקטנות.

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם פועלת הקבוצה:

פעילות החברה מתמקדת בענפים רכב חובה, רכב רכוש, ביטוחי רכוש וביטוחי חביות.

ביטוח רכב חובה מכסה, בהתאם לפקודת ביטוח רכב את בעל הרכב והנהג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 ("הפלת"ד") בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג הרכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. התביעות בענף זה מתאפיינות ב"זנב ארוך" (Long Tail) דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

התעריף לביטוח רכב חובה מחייב אישור על ידי המפקח על הביטוח והינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון מערכות בטיחות וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (גיל הנהג הצעיר, ותק רישיון נהיגה, ניסיון תביעות בעבר וכו').

ביטוח רכב רכוש הינו ביטוח רשות והוא הביטוח הוולונטרי הנפוץ ביותר במסגרת ביטוח כללי. ביטוח רכב רכוש כולל כיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרם לצד ג'. הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב הניזוק ו/או לגבול האחריות לצד ג' בפוליסה.

התעריף לביטוח רכב רכוש מחייב אישור, כמו גם אישור הפוליסה בכללותה, על ידי המפקח על הביטוח והינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון סוג, שנת ייצור וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (כמות נהגים ברכב, גיל הנהגים, ניסיון תביעות בעבר וכו').

תהליך החיתום מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מדיניות החיתום של הקבוצה כפי שנקבעת מעת לעת.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם פועלת הקבוצה (המשך)

ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו על-פי דין של מבטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי כלשהו. סוגי הביטוח העיקריים הינם: ביטוח אחריות כלפי צד ג', ביטוח אחריות מעבידים וביטוחי חבויות אחרים כגון אחריות מקצועית, חבות המוצר ואחריות דירקטורים ונושאי משרה. הפוליסות בביטוחי חבויות מונפקות בד"כ לפרק זמן של שנה. עם זאת, קצב התנהלות התביעות בענף ארוך יותר ועשוי להמשך מספר שנים, וזאת ממספר סיבות: הנזק המכוסה בפוליסה נגרם לצד שלישי שאינו המבטח בפוליסה, פרק הזמן אשר עובר בין מועד קרות האירוע נשוא התביעה לבין מועד התגבשות החבות והנזק והגשת התביעה ארוך יחסית.

במקרים רבים מדובר בבירור עובדתי ומשפטי מורכב יחסית, הן ביחס לחבות המבטח והן ביחס להיקף הנזקים, תקופת ההתיישנות בגין עילת התביעה ארוכה יותר מתקופת ההתיישנות המקובלת בביטוח רכוש. התביעות בענף זה מתאפיינות ב"זנב ארוך" (Long-Tail) דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

ביטוחי רכוש מיועדים להעניק למבטח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו. הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכונים אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזק תוצאתי (אובדן רווחים) עקב הנזק הפיזי לרכוש. ביטוחי רכוש מהווים נדבך חשוב בביטוחי דירות, ביטוחי בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי

(א) ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורוחה
- הפרשה לפרמיה בחסר
- תביעות תלויות
- ובניכוי - הוצאות רכישה נדחות.

ההפרשה לפרמיה שטרם הורוחה משקפת את מרכיב הפרמיה המתייחס לתקופה שלאחר תאריך המאזן על פי כללים חשבונאיים מקובלים.

כמו כן, בהתאם להנחיות המפקח כלולות במידת הצורך הפרשות לפרמיה שאינה מכסה את העלות הצפויה של התביעות (להלן פרמיה בחסר) בענפי רכב חובה, רכב רכוש ומקיף דירות. הפרשה זו אם קיימת נרשמת בסעיף תביעות תלויות.

בהתאם להוראות המפקח, התביעות התלויות, לרבות חלקם של מבטחי משנה בהן, בענפים שאינם מקובצים (הסטטיסטיים) (ענפי החבויות, רכב חובה, רכב רכוש, דירות ותאונות אישיות), חושבו על ידי האקטוארית הממונה בביטוח כללי רוני גינור, שהצהירה בין היתר כי ההערכות נעשו בהתאם לכללים אקטוארים מקובלים וכי ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידה, לפי מיטב שיקול דעתה המקצועית ובהתאם להנחיות, ההוראות והכללים.

ההערכות האקטואריות מבוססות בעיקרן על מסדי הנתונים בגין התביעות המשולמות הכוללות גם הוצאות ישירות ליישוב תביעות והשתתפות עצמית. שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. בהתאם להוראות המפקח על הביטוח נכללו בהערכות גם עלויות עקיפות ליישוב תביעות בגין כל הענפים בהם עוסקת החברה בביטוח כללי.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי (המשך)

(ב) בהתאם להוראות המפקח התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטואר, על פי שיטות אקטואריות מקובלות באופן עקבי לשנה הקודמת. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח נקבעת על ידי האקטואר לפי מידת ההתאמה של השיטה לענף. הערכת תביעות תלויות בקבוצה מבוססת במירב הענפים על תשלומי תביעות (מודל Paid) בפועל ובחלקם על עלות מצטברת של התביעות (תשלומי התביעות בפועל בתוספת הערכות פרטניות - מודל Incurred). בניית תוח התפתחות התשלומים מוסיפה החברה זנב תביעות לפי הצורך. ההנחה העיקרית במודלים אלה הנה: יציבות התפתחות התביעות, כלומר שדפוס התנהגות העבר ימשיך גם בעתיד.

(ג) בענפי רכב חובה, חבות מעבידים, צד שלישי ורכב רכוש החישובים מבוססים על תשלומי התביעות בפועל. בענפים דירות, אחריות מקצועית, חבות המוצר, ותאונות אישיות החישובים מבוססים על עלות מצטברת של התביעות (תשלומי התביעות בפועל בתוספת הערכות פרטניות).

(ד) בהערכת תביעות גדולות במיוחד, ההערכה מבוססת על הערכות פרטניות של מומחי החברה.

(ה) לגבי תופעות מיוחדות שטרם קיבלו את ביטוין המלא בתשלומים כפי שהן מאותרות על ידי החברה מעת לעת מצויות הפרשות ספציפיות על בסיס הערכות משפטיות ו/או סטטיסטיות לפי העניין.

(ו) תיתכנה תופעות חדשות שאין להן ביטוי של ממש בתשלומי התביעות הנוכחיים. אם יתברר שהניסיון בפועל יהיה שונה מן הניסיון המצטבר בתשלומי התביעות הנוכחיים, עלול לעלות בעתיד הצורך בהפרשות נוספות.

(ז) ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית של ההפרשה. לכן, עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן הסטטיסטי.

(ח) הנחות שנקבעו בעבר עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד. במקרים כאלה תביעות תלויות ישתנו בהתאם לשינוי בהנחות ובתוצאות בפועל, וההפרשים שנוצרו בשנת הדוח יכללו בדוח עסקי הביטוח הכללי.

(ט) עד ליום 31 בדצמבר 2015 החישובים האקטואריים לא כללו הפחתה בשל היוון ריאלי של תשלומי התביעות העתידיים. בעקבות הירידה הנמשכת בעקום הריבית חסרת הסיכון, חלה שחיקה של מרווחי השמרנות הנובעים מאי היוון העתודות ולפיכך החברה ביצעה בדיקה ויידאה כי שחיקת המרווחים האמורים לא הביאה למצב בו תידרש תוספת לעתודה. החל מיום 31 בדצמבר 2015 בוחנת החברה את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי המפורטות בסעיף 3.3(ג)5 להלן. על בסיס בחינה זו מצאה החברה בענפים חבות מעבידים וצד שלישי כי נדרשה השלמה על פי עקרונות הנוהג המיטבי ובהתאם לכך החל מה-31 בדצמבר 2015 החברה מהוונת את תשלומי התביעות העתידיים בענפים אלו. ההיוון הינו לפי עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו. בשנת 2017 חל גידול בהתחייבויות הביטוחיות בענפים אלו בסך של כ-20 מיליון ש"ח, לעומת גידול של כ-13 מיליון ש"ח לפני מס בשנת 2016, בשל ירידת עקום הריבית חסרת הסיכון.

(י) התביעות התלויות מחושבות ברמת ברוטו, חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי), ניסיון התביעות בפועל והפרמיה שהועברה למבטחי משנה.

(יא) ההפרשה לתביעות תלויות עבור הסדר ביטוח שיורי (להלן - ה"פול") בוצעה תוך התבססות על החישוב שנעשה על ידי אקטואר ה"פול".

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)ב. פירוט הסיכונים (המשך)3. סיכונים ביטוחיים (המשך)ג. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)(3) פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים

לצורך הערכת התביעות התלויות נעשה שימוש במודלים האקטוארים המפורטים להלן, בשילוב ההנחות השונות:

(א) Link Ratio - שיטה סטטיסטית זו מתבססת על התפתחות התביעות (התפתחות התשלומים ו/או התפתחות סך התביעות, התפתחות כמות התביעות ועוד), כדי להעריך את ההתפתחות הצפויה לתביעות הקיימות והעתידיות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר לאחר תקופה מספיקה מאירוע או חיתום הפוליסה, כאשר קיים מידע מספיק מהתביעות הקיימות על מנת להעריך את סך התביעות הצפויות. במידת הצורך נעשה שימוש בשיטת שרמן (power curve Sherman) המתאימה התפלגות לא לינארית למקדמי ההתפתחות שחושבו בשיטת ה-Link Ratio. באמצעות ההתפלגות ניתן לחשב את מקדמי ההתפתחות לתקופות מוקדמות עליהן אין לנו מידע ("זנב ההתפתחות").

(ב) Bornhuetter-Ferguson - שיטה זו משלבת בין אומדן מוקדם (אפריורי) הידוע בחברה או בענף, ואומדן נוסף המבוסס על התביעות עצמן. האומדן המוקדם משתמש בפרמיות ושיעור הנזקים להערכת סה"כ התביעות. האומדן השני משתמש בניסיון התביעות בפועל, ע"ס שיטות אחרות (כגון Link Ratios). הערכת התביעות המשולבת משקללת את שני האומדנים, כאשר ניתן משקל גדול יותר להערכה המבוססת על ניסיון התביעות ככל שהזמן עובר, ומצטבר מידע נוסף על התביעות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר בתקופה האחרונה בה אין מספיק מידע מהתביעות או כאשר מדובר בעסק חדש או כזה ללא מידע היסטורי מספיק.

(ג) הממוצעים - לעיתים, בדומה לשיטת Bornhuetter-Ferguson, כאשר ניסיון התביעות בתקופות האחרונות אינו מספיק, ישנו שימוש בשיטת ממוצעים היסטוריים. בשיטה זו נקבעת עלות התביעות על סמך עלות התביעה לפוליסה בשנים מוקדמות וכמות הפוליסות בשנים המאוחרות. בדומה, עלות התביעות מחושבת על בסיס תחזית כמות תביעות (שיטת Link Ratio) והתביעה הממוצעת היסטורית.

(ד) אחר - עבור תביעות מסוג מחלות מקצוע בביטוח חבות מעבידים, שהינן תביעות על בסיס נזק מתמשך מחושבת הפרשה על בסיס עלות עתידית צפויה. בתביעות מסוג זה אין תאריך מסוים בו העובד נפגע והתגבשות הנזק הינה כתוצאה מחשיפה ארוכה לגורמי הסיכון. תביעות מסוג זה מאופיינות בפרק זמן ארוך מאוד מתחילת החשיפה לגורמי הסיכון ועד לדיווח על התביעה (תביעות זנב ארוך).

(4) להלן פירוט השיטות האקטואריות שישומו בענפי הביטוח העיקריים(א) ענפי רכב חובה וחביות

בענפים אלו ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות תשלומי התביעות ו/או התפתחות תשלומים ותלויות (Link Ratio). המודל הנו ברמת שנת חיתום ומחושב ברמת התביעות ברטו.

בגין תקופות שאינן בשלות נעשה שילוב בין עלות התביעות/Loss ratio המבוססים על אומדן אפריורי, לבין העלות ממודל התפתחות התשלומים/סכומי התביעות.

קיימת התחשבות בהערכות פרטניות של מחלקת תביעות במקרים של תביעות בעלות וותק רב ותביעות גדולות.

הואיל והערכת התביעות התלויות מחושבת כאמור ברמת הברוטו, קיים מודל להערכת תביעות תלויות ביטוח משנה כדלהלן:

בביטוח משנה בלתי יחסי (Excess) המודל בגין שנות החיתום הוותיקות מבוסס על התייחסות פרטניות לתביעות. בגין שנות החיתום האחרונות האומדן מבוסס על מודל תביעות גדולות החוזה את כמות התביעות שתעבורנה את ה-Excess וכן את ממוצע סכום התביעות הללו.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)ב. פירוט הסיכונים (המשך)3. סיכונים ביטוחיים (המשך)ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)(4) להלן פירוט השיטות האקטואריות שישמשו בענפי הביטוח העיקריים (המשך)(א) ענפי רכב חובה וחבויות (המשך)

בביטוח משנה יחסי לרבות פקולטיבי, מבוסס המודל על פי הערכת התביעות התלויות הפרטניות לשנים הוותיקות ולשנים אחרונות לפי שיעור Loss Ratio.

כמו כן, נעשה שימוש במודל סטוכסטי להערכת העתודות, וזאת לצורך עמידה בדרישות עמדת הממונה לגבי הנוהג המיטבי לחישובי עתודות בביטוח כללי (לעניין יישום הוראות הנוהג המיטבי ראה באור 2.2.1 ד.4).

(ב) רכב רכוש

בענף רכב רכוש ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות תשלומי התביעות (Link Ratio). תוך התייחסות לסוגי הכיסויים כגון מקיף/צד ג', סוגי רכב וסוגי הנזקים כגון תאונות, גניבות ונזקי טבע.

בחודשי הנזק האחרונים הקבוצה משתמשת בשיטת הממוצעים המבוססת על עלות תביעה לפוליסה. קיימת התחשבות בהערכות פרטניות של מחלקת תביעות במקרים של תביעות בעלות וותק רב. שיבובים נלקחים בחשבון שכן המודל האקטוארי מתבסס על ההתפתחות של כל התשלומים (חיוביים ושלייליים).

הערכת התביעות התלויות מחושבת ברמת ברוטו. מרכיב ביטוח המשנה בענף זה אינו מהותי.

(ג) דירות

בענף דירות ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות סכומי התביעות (Link Ratio). בחודשי הנזק האחרונים נעשה שימוש בשיטת הממוצעים המבוססת על תביעה לפוליסה. קיימת התחשבות בהערכות פרטניות של מחלקת תביעות במקרים של תביעות בעלות וותק רב.

בענף זה ביטוח המשנה הינו יחסי, השייר מחושב על בסיס שיעורי ביטוח המשנה בפועל בכל שנת נזק.

(ד) תאונות אישיות

בענף תאונות אישיות ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות סכומי התביעות (Link Ratio). בשנות החיתום האחרונות נעשה שימוש בשיטת Bornhuetter Ferguson על בסיס Loss Ratio. קיימת התחשבות בהערכות פרטניות של מחלקת תביעות במקרים של תביעות בעלות וותק רב.

בענף זה ביטוח המשנה הוא בחלקו ביטוח משנה יחסי ובחלקו ביטוח משנה מסוג Excess of Loss, השייר מחושב על בסיס שיעורי ביטוח המשנה בפועל בכל שנת חיתום.

(ה) ענפים בהם בוצעו הפרשות על בסיס שאינו אקטוארי

בענפים הבאים לא יושם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית: מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי, ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי וביטוח סחורות בהעברה.

התביעות התלויות בענפים אלו נכללו על בסיס ההערכות הכוללות את המרכיבים הבאים:

- תביעות תלויות ידועות הכוללות הפרשה מתאימה לסילוק והוצאות הטיפול עד לסוף התקופה ואשר טרם שולמו לתאריך הדוחות הכספיים. הפרשה זו מתבססת בעיקרה על הערכה פרטנית לכל תביעה לפי חוות דעת שנתקבלה מעורכי דין ומומחי החברה שמטפלים בתביעות. רוב ההתחייבויות מגובות בביטוח משנה ולכן ההשפעה לא מהותית.
- הפרשה בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו לחברה (IBNR) המבוססת על ניסיון העבר. בנוסף, ההפרשה בגין צירוף תיק תביעות ביטוח כללי במהלך השנה הינה על בסיס הערכות פרטניות של מומחי החברה.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(5) שינויים בהנחות ובאומדנים העיקריים ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי

- הפרשות לתביעות תלויות נערכות תוך לקיחת הנחות זהירות לגבי גורמי סיכון הנובעים משינויים רגולטוריים, פסקי משפט תקדימיים ואחרים שחלו במהלך השנים כגון: הלכת השנים האבודות, זכות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי (מ"ל), הטלת חובת דיווח למ"ל, ביטול הסכם עם המ"ל וחתמה על הסכם מחודש בסוף שנת 2014, העברת האחריות הביטוחית למתן שירותים רפואיים לקופות החולים, שינוי ריבית היוון קצבאות ועוד. ככל שהתביעות בשל גורמי הסיכון לא מתממשות בהתאם לאומדנים נוצר עודף או חוסר בהתפתחות התביעות התלויות. כמו כן החברה לא נהגה להוון את התביעות התלויות, דבר שהווה רכיב זהירות נוסף.

- החל מיום 31 בדצמבר 2015 החברה יישמה את עמדת הממונה בהקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי בהתאם להוראות המפקח כמפורט בבאור 2.2(ד)4, הכוללת בין היתר, את הקביעות הבאות:

(א) "זהירות" משמעה כי, לגבי עתודה שחושבה על ידי אקטואר, "עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" פרושה כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") כי ההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכונן לאומדן הסתברות של 75% לפחות. יחד עם זאת, ככל שישנן מגבלות בניתוח הסטטיסטי, יפעיל האקטואר שיקול דעת ויתכן שימוש בשיטות אקטואריות מקובלות. במסגרת זו יש להתייחס לסיכון הרנדומלי ולסיכון הסיסטמי.

(ב) שיעור היוון תזרים המזומנים - לצורך קביעת שיעור הריבית להיוון תזרים ההתחייבויות נדרש האקטואר להתחשב בנושאים המפורטים בתקן ההיוון של אגודת האקטוארים בישראל, ולהציג את השיקולים (כולל הנחות ומגבלות) בבחירת שיעורי ההיוון. בהתאם לתקן האמור ריבית ההיוון המתאימה לבחינה תבוסס על עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נדיל של ההתחייבויות הביטוחיות.

(ג) קיבוץ - לצורך חישוב מרווחים בגין חוסר הוודאות בענפים סטטיסטיים (כהגדרתם בחוזר), יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ את הסיכונים מכל שנות החיתום (או נזק) בענף. בענפים שאינם סטטיסטיים, ניתן להתייחס לכולם כמקשה אחת.

(ד) קביעת גובה התחייבויות ביטוחיות בגין פוליסות שנמכרו בפרקי זמן הסמוכים ליום המאזן ולסיכונים שטרם חלפו.

- בחודש מרס 2016 פורסמו המלצות ועדה בין משרדית בראשות השופט (בדימוס) ד"ר אליהו וינוגרד לעניין עדכון תוחלת החיים ושיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית של המוסד לביטוח לאומי, אשר נקבע על שיעור של 2% במקום 3%, וכן נקבע מנגנון לעדכון שיעור ריבית ההיוון בעתיד. החברה מעריכה שהתיקון עשוי להשפיע על גובה הסכומים שיהיה עליה לשלם לנפגעים. בחודש ספטמבר 2016 תוקנו התקנות תוך דחיית תחילתן בשנה לחודש אוקטובר 2017. להערכת החברה, בהתבסס גם על חוות דעת יועציה המשפטיים, בתי המשפט לא יאמצו בהכרח את ריבית ההיוון שנקבעה בתקנות, ומשכך, בוצעה הפרשה הלוקחת בחשבון את שיעורי ריבית ההיוון שנקבעו בתקנות ושיעורי ריבית המבוססים על חוות דעת יועציה כאמור לעיל. ההפרשה בענף ביטוח חובה עומדת על כ-152 מיליון ש"ח ובענפי החבויות על כ-58 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2016 כ-115 מיליון ש"ח וכ-45 מיליון ש"ח, בהתאמה).

בחודש פברואר 2018, במסגרת דיון בנושא זה בבית המשפט העליון, לאחר שנטען בדיון כי יש להפחית את שיעור ריבית ההיוון של הפיצויים לניזוק, עד ל-1%, הובאה בפני בית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה בקשר עם התקנות האמורות, בה צוין, בין היתר, כי השיקולים שנקלחו בחשבון במסגרת תיקון התקנות, אינם בהכרח מלוא השיקולים שיש לשקול לעניין שיעור ריבית ההיוון בפיצוי נזיקי, אלא רחבים יותר.

כמו כן ציין היועץ כי הוחלט על הקמת ועדה בין משרדית אשר תבחן את הנושא ותגיש מסקנותיה תוך שלושה חודשים. בהתאם לכך, דחה בית המשפט העליון את הכרעתו בנושא למועד מאוחר יותר.

יודגש כי בשלב זה קיימת אי ודאות גבוהה בקשר להשפעת העדכון האמור, ככל שתהיה השפעה כזו בכלל, על התחייבויות החברה.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(5) שינויים בהנחות ובאומדנים העיקריים ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי (המשך)

לאור האמור יתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מאומדני החברה ובהתאם לכך יתכן שהחברה תידרש לעדכן את הערכותיה בהמשך.

- בענפים אחרות מקצועית ומוצר המשיך השיפור בשיעור הנזקים ונמשכה מגמת ההתפתחות החיובית בתביעות, בעוד שבענפים צד שלישי וחבות מעבידים נבלמה ההרעה בניסיון התביעות.

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה

סיכון אשראי הינו, כאמור, הסיכון להפסד כתוצאה מאי עמידה של לווה בהתחייבויותיו, או כתוצאה משינויים במרווחי האשראי בשוק ההון. לאי עמידה של הצד הנגדי בהתחייבויותיו כתוצאה מהרעה ביכולת החזר שלו לרבות חדלות פירעון השפעה על התוצאות העסקיות של החברה. נכסי אשראי הניתנים מכספי העמיתים וכן נכסי אשראי סחירים בתיקי הנוסטרו, המחושבים עפ"י השווי ההוגן, מושפעים בנוסף גם משינויים במרווחי האשראי כפי שבאים לידי ביטוי בשוק ההון או מירידת דירוג האשראי של החייב.

לעניין מקורות הדירוג ראה סעיף 2.ד ו-3.ד להלן.

הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2017			
סה"כ	שאינם סחירים אלפי ש"ח	סחירים (*)	
32,949,540	23,261,892	9,687,648	בארץ
1,525,129	279,222	1,245,907	בחו"ל
<u>34,474,669</u>	<u>23,541,114</u>	<u>10,933,555</u>	סך הכל נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר 2016			
סה"כ	שאינם סחירים אלפי ש"ח	סחירים (*)	
30,150,620	23,432,286	6,718,334	בארץ
2,410,325	175,468	2,234,857	בחו"ל
<u>32,560,945</u>	<u>23,607,754</u>	<u>8,953,191</u>	סך הכל נכסי חוב

(*) נכסי חוב סחירים מסווגים בעיקר לקטגוריית זמינים למכירה ומוצגים בשווי הוגן. ראה גם פירוט הנכסים בחלוקה לדירוגים להלן.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים

(א) נכסי חוב

דירוג מקומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2017				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	AA ומעלה
אלפי ש"ח				
7,045,799	-	-	-	7,045,799
2,641,849	10,486	3,688	535,216	2,092,459
9,687,648	10,486	3,688	535,216	9,138,258
20,811,223	-	-	-	20,811,223
618,380	18,966	-	249,233	350,181
567,704	-	-	-	567,704
241,954	241,954	-	-	-
51,466	51,466	-	-	-
28,651	-	-	2,318	26,333
-	-	-	-	-
942,514	178,007	-	407,571	356,936
-	-	-	-	-
23,261,892	490,393	-	659,122	22,112,377
32,949,540	500,879	3,688	1,194,338	31,250,635
458,185	-	-	149,770	308,415
80,207	-	-	5,001	75,206

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

פקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי בטחונות

משכנתאות

הלוואות על פוליסות

הלוואות בשעבוד נדל"ן

הלוואות בשעבוד מניות המקנות

שליטה

בטחונות אחרים

לא מובטחים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

כולל נכסי חוב בדירוג פנימי שדירוגם

הופחת על ידי החברה

דירוג בינלאומי (*)

ליום 31 בדצמבר 2017

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
אלפי ש"ח				
-	-	-	-	-
1,245,907	-	456,841	789,066	-
1,245,907	-	456,841	789,066	-
26,842	6,403	-	20,439	-
-	-	-	-	-
252,380	203,345	-	49,035	-
279,222	209,748	-	69,474	-
1,525,129	209,748	456,841	858,540	-
-	-	-	-	-

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל

נכסי חוב שאינם סחירים

אגרות חוב קונצרניות

פקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

(א) נכסי חוב (המשך)

דירוג מקומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2016				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	AA ומעלה
אלפי ש"ח				
4,046,805	-	-	-	4,046,805
2,671,529	17,190	3,821	711,346	1,939,172
6,718,334	17,190	3,821	711,346	5,985,977
20,450,242	-	-	-	20,450,242
549,661	7,783	10,809	273,924	257,145
1,254,782	-	-	-	1,254,782
153,099	153,099	-	-	-
64,338	64,338	-	-	-
30,559	-	-	2,652	27,907
11,796	-	11,796	-	-
917,809	188,934	-	303,560	425,315
-	-	-	-	-
23,432,286	414,154	22,605	580,136	22,415,391
30,150,620	431,344	26,426	1,291,482	28,401,368
628,971	-	11,796	237,244	379,931
82,697	-	-	82,697	-

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

פקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי בטחונות

משכנתאות

הלוואות על פוליסות

הלוואות בשעבוד נדל"ן

הלוואות בשעבוד מניות המקנות

שליטה

בטחונות אחרים

לא מובטחים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

כולל נכסי חוב בדירוג פנימי שדירוגם

הופחת על ידי החברה

דירוג בינלאומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2016				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
אלפי ש"ח				
143,402	-	-	18,563	124,839
2,091,455	-	608,407	1,273,961	209,087
2,234,857	-	608,407	1,292,524	333,926
29,455	6,581	-	22,874	-
-	-	-	-	-
146,013	27,391	-	10,273	108,349
175,468	33,972	-	33,147	108,349
2,410,325	33,972	608,407	1,325,671	442,275
108,349	-	-	-	108,349

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל

נכסי חוב שאינם סחירים

אגרות חוב קונצרניות

פקדונות בבנקים ומוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

(ב) סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

מידע נוסף

דירוג מקומי *					חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה נכסי מסים נדחים השקעות פיננסיות אחרות מזומנים ושווי מזומנים
ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה	
196,437	156,532	-	3,315	36,590	
2,797	-	-	-	2,797	
306,222	306,222	-	-	-	
1,983,654	-	-	9,224	1,974,430	

דירוג מקומי *					חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה נכסי מסים נדחים השקעות פיננסיות אחרות מזומנים ושווי מזומנים
ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה	
216,437	177,876	-	14,940	23,621	
7,013	-	-	-	7,013	
464,475	464,475	-	-	-	
1,648,956	-	-	16,267	1,632,689	

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(ג) סיכוני אשראי בגין מכשירים חוץ מאזניים (בארץ)

דירוג מקומי *					מסגרות אשראי בלתי מנוצלות
ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה	
131,806	43,083	-	88,723	-	

דירוג מקומי *					מסגרות אשראי בלתי מנוצלות
ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה	
85,364	-	-	62,763	22,601	

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

(ד) סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בחול"ל)

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
24,828	24,828	-	-	-	הלוואות לחברות כלולות (**)
4,463	3,744	-	719	-	חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
-	-	-	-	-	נכסי מסים נדחים
2,179,022	2,179,022	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
281,111	-	-	-	281,111	מזומנים ושווי מזומנים

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
27,391	27,391	-	-	-	הלוואות לחברות כלולות (**)
50,200	1,279	-	14,630	34,291	חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
-	-	-	-	-	נכסי מסים נדחים
1,934,586	1,934,586	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
175,299	-	-	-	175,299	מזומנים ושווי מזומנים

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.
(**) ראה באור 9.ח.38.

(ה) סיכוני אשראי בגין מכשירים חוץ מאזניים (בחול"ל)

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
15,865	6,561	-	9,304	-	מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
13,195	-	-	-	13,195	מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

ב) מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי:

(1) בחודש אוגוסט 2013 אישר המפקח לחברה שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי (להלן - "המודל"), שפותח על ידה. על-פי האישור, לעניין הוראות הדין לגבי דירוג אשראי, יראו בדירוג על-פי המודל כדירוג המקביל מבחינת הסיכון לדירוג של חברה מדרגת, בכפוף לתנאים הבאים:

(א) השימוש במודל ייעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו למפקח אגב תהליך בחינת המודל;

(ב) המודל יהא תקף להערכת אשראי לחברות בישראל שהן: חברות תפעוליות; חברות החזקה/השקעה; חברות הפעילות בענפים: בנקאות, לייסינג, נדל"ן מניב. (למעט חברות מענף נדל"ן יזמי).

(ג) כל שינוי מהותי במבנה המודל, טעון אישור מראש של המפקח;

(ד) החברה תהא רשאית להקצות הון בשל נכסי חוב בלתי סחירים אשר דורגו על פי המודל ואינם מדורגים בדירוג חיצוני החל מהדוחות הכספיים לרבעון השלישי של 2013:

1. הקצאת הון לפי השיעורים המפורטים בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (להלן - "תקנות ההון").

2. הפחתה בשיעור של 50% מהפער שבין ההון הנדרש לפי תקנות ההון לבין ההון הנדרש בשל דירוג לפי המודל. אם קיים להלוואה גם דירוג חיצוני, יש להקצות הון לפי הנמוך מבין הדירוגים.

כמו כן, נקבעו באישור הוראות לעניין דיווחים מיידיים ותקופתיים שעל החברה להגיש למפקח בקשר למודל.

(ה) בחודש אוגוסט 2017 אישר המפקח לחברה שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי, שפותח על ידה והוא בהמשך לאישור לשימוש במודל לדירוג אשראי מחודש אוגוסט 2013. על פי האישור, לעניין הוראות הדין לגבי דירוג אשראי, יראו בדירוג על-פי המודל כדירוג המקביל מבחינת הסיכון לדירוג של חברה מדרגת בכפוף לתנאים שפורטו באישור. על-פי האישור, החברה תהא רשאית להקצות הון בשל הלוואות מותאמות אשר דורגו על פי המודל ואינן מדורגות בדירוג חיצוני החל מהדוחות הכספיים בגין רבעון שני 2017.

(2) קיים שוני בסולמות דירוג בין נכסי חוב בארץ לבין נכסי חוב בחו"ל. בהתאם לחוזר שוק ההון-2008-6-1 בדבר פרסום סולם המרה בין סולם הדירוג הישראלי לסולם הדירוג הבינלאומי, במהלך 2009 פרסמו חברות הדירוג ניתוח השוואתי בין סולם הדירוג המקומי לסולם הדירוג הבינלאומי.

(3) מידע בדבר סיכוני אשראי בבאור זה אינו כולל את הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה המוצגים בסעיף ד' להלן.

(4) לעניין החשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה ראה סעיף ב.4.1 להלן.

(5) החברה חשופה בפעילותה גם לחייבים אחרים כגון מעסיקים, ומבוטחים. עליה במקרי חדלות פירעון של עסקים בישראל עשויה להשפיע גם על היקף חובות מעבידים בגין אי העברת תשלומים בגין הפקדות לביטוח פנסיוני עבור עובדיהם, המחייבת את הגופים המוסדיים בקבוצה לנקיטת הליכים. לעניין יתרות פרמיה לגבייה בסך 765,307 אלפי ש"ח (שנת 2016 - 719,100 אלפי ש"ח) ראה באור 10.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(ב) מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי (המשך)

(6) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסים סחירים ושאנים סחירים

ליום 31 בדצמבר 2017

סיכון חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
	%	סכום
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח
-	2.0	697,844
46,447	3.4	1,160,816
68,319	2.0	694,274
-	0.1	46,302
-	0.6	218,460
-	1.0	358,197
-	6.9	2,379,843
-	1.1	376,000
25,907	0.4	138,956
6,998	0.2	80,497
-	1.4	466,458
-	0.0	-
-	80.9	27,857,022
147,671	100.0	34,474,669

ענף משק

תעשייה
 בינוי ונדל"ן
 חשמל ומים
 מסחר
 תחבורה ואחסנה
 תקשורת ושרותי מחשב
 בנקים
 שירותים פיננסים
 שירותים עסקיים אחרים
 חברות אחזקה
 אנשים פרטיים
 אחר
 אג"ח מדינה

סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2016

סיכון חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
	%	סכום
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח
-	2.9	945,736
-	4.3	1,384,691
76,840	1.6	525,984
-	0.1	42,074
-	0.7	228,775
21,719	0.8	271,108
-	9.9	3,223,337
-	1.1	355,441
-	0.6	206,228
-	0.3	102,330
-	1.2	406,371
-	0.6	208,429
-	75.9	24,660,441
98,559	100.0	32,560,945

ענף משק

תעשייה
 בינוי ונדל"ן
 חשמל ומים
 מסחר
 תחבורה ואחסנה
 תקשורת ושרותי מחשב
 בנקים
 שירותים פיננסים
 שירותים עסקיים אחרים
 חברות אחזקה
 אנשים פרטיים
 אחר
 אג"ח מדינה

סך הכל

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(ב) מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי (המשך)

(7) סיכונים גיאוגרפיים

פירוט מדינות/אזורים שהחשיפה להם עולה על 1% מסך ההשקעות

ליום 31 בדצמבר 2017

סה"כ	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות (*)	נדל"ן להשקעה	קרנות נאמנות	תעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח										
36,970,486	(220,987)	37,191,473	4,531,454	645,627	-	31,989	756,121	3,369,260	27,857,022	ישראל
1,376,710	21,265	1,355,445	411,153	-	30,869	518,988	211,651	182,784	-	ארה"ב
645,188	-	645,188	589,257	-	-	22,721	-	33,210	-	שוויץ
3,117,535	48,135	3,069,400	888,422	-	464,999	688,907	79,348	947,724	-	אחר
<u>42,109,919</u>	<u>(151,587)</u>	<u>42,261,506</u>	<u>6,420,286</u>	<u>645,627</u>	<u>495,868</u>	<u>1,262,605</u>	<u>1,047,120</u>	<u>4,532,978</u>	<u>27,857,022</u>	סכום כולל

פירוט מדינות/אזורים שהחשיפה להם עולה על 1% מסך ההשקעות

ליום 31 בדצמבר 2016

סה"כ	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות (*)	נדל"ן להשקעה	קרנות נאמנות	תעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח										
34,314,129	(33,050)	34,347,179	4,786,403	641,395	-	195,138	773,427	3,328,930	24,621,886	ישראל
2,441,588	60,783	2,380,805	298,864	-	22,999	789,695	215,393	1,053,854	-	ארה"ב
633,027	-	633,027	551,463	-	-	24,995	-	56,569	-	שוויץ
2,524,798	110,006	2,414,792	626,046	-	141,763	656,717	68,956	902,747	18,563	אחר
<u>39,913,542</u>	<u>137,739</u>	<u>39,775,803</u>	<u>6,262,776</u>	<u>641,395</u>	<u>164,762</u>	<u>1,666,545</u>	<u>1,057,776</u>	<u>5,342,100</u>	<u>24,640,449</u>	סכום כולל

(*) השקעות אחרות כוללות נכסי ביטוח משנה, השקעות בחברות כלולות, מזומנים והשקעות פיננסיות אחרות שלא נכללו בטורים האחרים.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)ב. פירוט הסיכונים (המשך)4.1. סיכוני אשראי מבטחי משנה

החברה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שרובו נעשה באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את החברה מחובתה כלפי מבטחיה על פי פוליסות הביטוח.

החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה). על כן יש ביציבות הפיננסית של מבטחי המשנה וביכולת הפירעון שלהם, כדי להשפיע על התוצאות העסקיות של החברה. חשיפה זו מנוהלת על ידי מעקב שוטף אחר דירוג מבטחי המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיהם הכספיות.

החברה חשופה לריכוז סיכון אשראי למבטח משנה בודד, עקב מבנה שוק ביטוח המשנה והכמות המוגבלת של מבטחי משנה בעלי דירוג מספק.

בהתאם להנחיית המפקח קובע דירקטוריון החברה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר החברה, המבוססות בעיקר על דירוגם. חשיפות אלו מנוהלות בחברה על ידי בחינה פרטנית של כל אחד ממבטחי המשנה.

כמו כן, חשיפות החברה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים גבוהים יחסית.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4.1. סיכוני אשראי מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017											
חובות בפיגור (ב)				נכסי ביטוח משנה							
מגדל חברה לביטוח בע"מ	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א) (ג)	סכום כתבי אשראי שנתקבלו ממבטחי משנה	פקדונות מבטחי משנה	בביטוח חבויות				יתרות בחובה (זכות) נטו	סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2017	קבוצת דירוג (ד)
					בביטוח חבויות	בביטוח רכוש	בביטוח בריאות	בביטוח חיים			
					באלפי ש"ח						
-	-	119,673	-	151,044 *	213,872	59,018	16,688	8,895	(27,756)	201,539	AA ומעלה
-	-	14,621	-	186	5,425	10,715	16,467	558	(18,358)	86,561	(ה) Swiss Reinsurance Co
-	-	228,753	5,950	28,661	79,832	95,084	9,502	98,054	(19,108)	184,789	Hanover Reinsurance Co אחרים
-	-	363,047	5,950	179,891	299,129	164,817	42,657	107,507	(65,222)	472,889	
-	-	177,947	746	59	107,898	72,001	1,333	1,596	(4,076)	104,220	A
-	-	173,361	308	34,516	95,826	133,774	926	2,214	(24,555)	210,838	(i) Assicurazioni Generali SpA אחרים
-	-	351,308	1,054	34,575	203,724	205,775	2,259	3,810	(28,631)	315,058	
-	-	30	-	-	-	80	-	-	(50)	-	BBB
255	106	487	-	584	4,329	1,603	-	-	(4,861)	5,973	נמור מ-BBB - או לא מדורג (ז)
255	106	714,872	7,004	215,050	507,182	372,275	44,916	111,317	(98,764)	793,920	סך הכל

הערות

1. (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי הפקדונות ובניכוי סכום כתבי האשראי שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם.
(ב) לאחר הפחתת הפרשה לחובות מסופקים בסך של כ-2,012 אלפי ש"ח.
(ג) סך כל ההפרשות לחובות מסופקים בתוספת הקטנת חלקם של מבטחי משנה בתביעות התלויות ובעתודות מסתכם בסך של כ-2,012 אלפי ש"ח המהווים כ-0.3% מסך החשיפה ליום 31 בדצמבר 2017.
(ד) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג AMBest והומר, לצורכי דיווח, לדירוג חברת S&P לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי השקעה. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.
(ה) כולל יתרות הנובעות מהסכם ביטוח משנה במסגרת רכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי. לפרטים ראה באור 3.38.
(i) סך הפרמיות של ג'נרלי (בעל השליטה לשעבר בחברת האם) כולל פרמיות בביטוח משנה פקולטטיבי בשיעור 100% בסך של כ-64 מיליון ש"ח בגין מבטוח אחד.
(ז) בקבוצה הלא מדורגת נכללות יתרות בגין תביעות תלויות באמצעות ברוקרים מעסקים שנתקבלו עד וכולל שנת 2003 בסך של כ-1,138 אלפי ש"ח.
2. סך כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בביטוח כללי הינה כ-5,531 מיליון ש"ח, בהסתברות נזק מירבי שהייתה בעיקרה כ-1.80% (MPL שנקבע על פי מודל שאימצה החברה). לפרטים ראה גם באור 3.37.ב.א).
3. מבטח המשנה המשמעותי ביותר הינו סוויס ר', וחלקו בחשיפה זו הינו כ-1,076 מיליון ש"ח.
לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2017. כמו כן, קיימת חשיפה של כ-92 מיליון ש"ח, לחברת ביטוח ישראלית, בגין עסקת ביטוח משנה בביטוח חיים.
* ראה באור 3.38.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4.1. סיכוני אשראי מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016											קבוצת דירוג (ד)
חובות בפיגור (ב)		נכסי ביטוח משנה							סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2016	יתרות בחובה (זכות) נטו	
מעל שנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א) (ג)	סכום כתבי אשראי שנתקבלו ממבטחי משנה	פקדונות מבטחי משנה	בביטוח חבויות	בביטוח רכוש	בביטוח בריאות	בביטוח חיים			באלפי ש"ח
-	-	96,268	-	236,707 (*)	284,453	61,824	11,380	6,214	(30,896)	223,261	AA ומעלה
1	-	224,963	6,284	13,226	81,008	62,523	23,758	97,820	(20,636)	178,317	(ה) Swiss Reinsurance Co אחרים
1	-	321,231	6,284	249,933	365,461	124,347	35,138	104,034	(51,532)	401,578	
-	-	197,717	827	183	106,991	98,107	1,000	3,095	(10,466)	128,652	A
6	669	119,416	657	33,580	73,403	103,769	385	4,930	(28,834)	192,035	(i) Assicurazioni Generali SpA אחרים
6	669	317,133	1,484	33,763	180,394	201,876	1,385	8,025	(39,300)	320,687	
-	-	261	-	498	-	937	-	-	(178)	1,377	BBB
258	151	(14)	-	-	4,690	325	-	100	(5,129)	3,395	נמוך מ-BBB - או לא מדורג (ז)
265	820	638,611	7,768	284,194	550,545	327,485	36,523	112,159	(96,139)	727,037	סך הכל

הערות

1. (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכי הפקדונות ובניכי סכום כתבי אשראי שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם.

(ב) לאחר הפחתת הפרשה לחובות מסופקים בסך של כ-2,172 אלפי ש"ח.

(ג) סך כל ההפרשות לחובות מסופקים בתוספת הקטנת חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות ובעתודות מסתכם בסך של כ-2,172 אלפי ש"ח המהווים כ-0.3% מסך החשיפה ליום 31 בדצמבר 2016.

(ד) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג AMBest והומר, לצורכי דיווח, לדירוג חברת S&P לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי השקעה. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(ה) כולל יתרות הנובעות מהסכם ביטוח משנה במסגרת רכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי. לפרטים ראה באור 3.38.

(ו) סך הפרמיות של ג'נרלי (בעל השליטה לשעבר בחברת האם) כולל פרמיות בביטוח משנה פקולטיבי בשיעור 100% בסך של כ-71 מיליון ש"ח בגין מבטח אחד.

(ז) בקבוצה הלא מדורגת נכללות יתרות בגין תביעות תלויות באמצעות ברוקרים מעסקים שנתקבלו עד וכולל שנת 2003 בסך של כ-1,195 אלפי ש"ח.
2. סך כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בביטוח כללי הינה כ-5,025 מיליון ש"ח, בהסתברות נזק מירבי שהייתה בעיקרה כ-1.80% (MPL שנקבע על פי מודל שאימצה החברה). לפרטים ראה גם באור 3.37.ב.א).

מבטח המשנה המשמעותי ביותר הינו סוויס רי, וחלקו בחשיפה זו הינו כ-1,192 מיליון ש"ח.
3. לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2016. כמו כן, קיימת חשיפה של כ-92 מיליון ש"ח, לחברת ביטוח ישראלית, בגין עסקת ביטוח משנה בביטוח חיים.

(*) ראה באור 3.38.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

5. סיכונים כלליים

(א) מצב המשק והתעסוקה

לרמת התעסוקה השפעה ניכרת על עסקי הקבוצה בתחום ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך. להרעה ברמת התעסוקה, ירידה במספר המועסקים וגידול בשיעור האבטלה ולירידה ברמת השכר למועסק, השפעה על היקף המכירות החדשות ועל שיעורי הביטולים בתיק. בנוסף, למצב המשק בכללותו השלכה על עסקי הקבוצה בתחומים השונים לפעילותה. מיתון במשק עלול לגרום לגידול בחובות אבודים, גידול בתביעות אובדן כושר, לצמצום הכיסויים הנרכשים בפוליסות ולעלייה ברמת ההונאות. כמו כן מצב המשק עשוי להשפיע על שווי השוק של נכסי הקבוצה בישראל. בשנת 2016 נתוני המשק העידו על המשך צמיחה ואבטלה נמוכה.

הקבוצה עוקבת אחר התפתחויות במצב המשק ונערכת בהתאם לתנאי השוק.

(ב) שינויים ברגולציה וציות

חברות הקבוצה כפופות לרגולציה נרחבת בתחומי פעילותה. שינויים בהוראות הדין או הנחיות רגולטוריות משפיעים על תוכן פעילות החברות וכדאיות שיווק המוצרים השונים המשווקים על ידן ואף על הדיווח הכספי של החברות. אי עמידה בדרישות רגולטוריות, לרבות בשוגג, עלולה לגרום סנקציות ויכולה להוות בסיס להשתת עיצומים, לתביעות כספיות ובמקרי קיצון גם לשלילת רישיון.

לרגולציה בתחומי הביטוח והחסכון ארוך טווח השלכה ניכרת על התעריף הנגבה וכן על שיעור דמי הניהול הנגבים במוצרים השונים, תהליכי המכירה, אופי המוצרים, היכולת לבדל מוצרים מהמתחרים ועל רמת ההוצאות של החברות. להוראות הדין, להנחיות ולהסכמים הנוגעים למבנה החסכון במשק ובעיקר לגבי החסכון הפנסיוני, לרבות השלכות המיסוי שלו, השפעות על שינויים בהיקף הפעילות של התחום ועל מידת התחליפיות בין המוצרים השונים, לרבות אפשרויות הניוד ביניהם. כמו כן שינויים בחקיקה וברגולציה עשויים להשפיע על החברה גם בהתייחס למוצרים שנמכרו בעבר, הן בדרך של תחולה רטרואקטיבית והן עקב השפעתם על פרשנות ההסכמים שנכרתו בעבר והן כנגזרת של התחרות. כתוצאה, להוראות אלו השפעות הן על תיק ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך של החברות והן על המכירות העתידיות שלהן.

ריבוי שינויי רגולציה יוצר עומס על מערכי הטכנולוגיה והתפעול ועלול להגביר את החשיפה לטעויות תפעוליות או יכולת ציות להנחיות החדשות, עקב הצורך בשינוי תהליכים.

בשנים האחרונות פורסמו מספר הסדרים משמעותיים אשר עשויים להשפיע על רווחיות הקבוצה, כגון: איחוד, פישוט ושקיפות של המוצרים הפנסיוניים, הגברת התחרות בתחום, שינוי אופן הקצאת אגרות החוב המיועדות, איסור על קיום זיקה בין שיעור עמלת הפצה המשולמת לסוכן לבין דמי הניהול, ביטול הסכמי רבים, קטימת דמי ניהול, יצירת נוסחים אחידים למוצרי ביטוח ריסק, חוזר בעניין שיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים ועוד.

דרישה רגולטורית מרכזית עבור חברות הביטוח הינה דרישות הלימות הון. שינויים רגולטוריים בדרישות הון עשויים להשפיע על פעילויות החברות והיקפיהן. לפרטים בדבר דרישות הון של החברה ראה באור 14.ג. לדוחות הכספיים.

כמן כן, סוכנויות הביטוח של החברה כפופות אף הן לרגולציה, לרבות רגולציה הנוגעת להחזקת סוכנויות על-ידי מבטח וכן חובות המוטלים על משווקים פנסיוניים. לשינויים בהוראות הדין הנוגעים לפעילותן של סוכנויות הביטוח, השפעה על פעילות הסוכנויות ורווחיותן.

החברה עוקבת אחר ההלכות ורגולציה חדשה בתחומי פעילותה ו/או בתחומים שיש בהם כדי להשפיע על החברה על מנת לאתר את עקרונות היסוד והכיוונים הכלליים אליהם נעשה ניסיון לחתור מצד בתי המשפט, המחוקק או הרגולטור, על מנת לכלכל את צעדי החברה באופן שיהלום עקרונות וכיוונים אלו, גם אם טרם קיבלו ביטוי קונקרטי בהלכה או רגולציה חדשה. יחד עם זאת, קשה לצפות הלכה / חקיקה / רגולציה חדשה לרבות שינויים בדגשים או בכיוונים של הרשויות הרלבנטיות וכן חוסר ודאות טבעי ביחס להולדתן של אלו. מאחר ומטבע הדברים מדובר בהתרחשות של אירוע עתידי בלתי ידוע ובלתי ודאי הסיכון האמור הינו בר ניהול או הקטנה במידה מועטה.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

5. סיכונים כלליים (המשך)

ג. גידול בתחרותיות

עלייה ברמת התחרות בתחומים בהם הקבוצה פועלת, עלולה לפגוע ברווחיות הקבוצה. המפקח, בהסדרה רגולטורית, מוביל מהלכים בעשור האחרון המגבירים את התחרות בתחום חסכון ארוך טווח. מבחינת מידת התחליפיות בין המוצרים, קביעת מוצרים אחידים וברמת ומבנה דמי הניהול.

ד. שינוי בטעמי הציבור

נטיית הציבור לבחור במוצרים התחליפיים או שלא לבצע ביטוח, או בהקשר של מימוש גמלה עשויה להשפיע על הביקוש למוצרי הקבוצה ועל הרווחיות בתחומים השונים. קשת המוצרים הרחבה שמציעה החברה במרבית תחומי הביטוח ממתנת סיכון זה. החברה מתמודדת עם הסיכון באמצעות מעקב אחרי טעמי הציבור והתאמת מוצריה בהתאם.

ה. סיכונים משפטיים - תקדימים משפטיים ותובענות ייצוגיות ונגזרות, סמכויות המפקח ופרשנות

חברות הקבוצה חשופות להחלטות שיפוטיות, לרבות בתביעות ייצוגיות ונגזרות, הן המוגשות כנגדה והן כנגד גופים אחרים בענף, אשר יש בהן כדי ליצור לה פוטנציאל חבות לתשלום בסכומים מהותיים, וכן כדי ליצור תקדים משפטי מחייב ביחס לפעילות הקבוצה, לרבות בכל הנוגע לתשלום תביעות ביטוח והגדלת התשלום בגין אשר לא נצפה בעת הנפקת הפוליסות על ידה, ובהתאם להשפיע על פעילותה ו/או על תוצאותיה הכספיות ולהגדיל את התחייבויותיה הביטוחיות.

החשיפה של הקבוצה לתובענות ייצוגיות ונגזרות, כוללת חשיפה הן ביחס למקרים בהם נפתח הליך משפטי בגין, והן למקרים שהחשיפה הפוטנציאלית להגשת תובענה ייצוגית או נגזרת הובאה לידיעת חברות הקבוצה באמצעות גילוי עצמי ו/או באמצעות פניות של לקוחות בדרכים שונות, והן כאלה שלחברות הקבוצה אין לגביהן ידיעה כאמור. בשנים האחרונות קיימת מגמה של גידול הן במספר הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות והן במספר התובענות אשר בתי המשפט מאשרים כיייצוגיות, להערכת החברה הדבר מושפע, בין היתר, משינוי גישה כללית של בתי המשפט ביחס לתובענות ייצוגיות בכלל ומהמאפיינים הייחודיים שיש לתחום הביטוח, הפנסיה והגמל בפרט. לעניין תביעות ייצוגיות, הליכים משפטיים ואחרים לרבות תביעות והליכים הקשורים לסיכונים רגולציה או סיכונים תפעוליים, ראה באור 9.1.1.39 לדוחות הכספיים.

כמו כן הגופים המוסדיים בקבוצה כפופים לקביעות שונות במסגרת חוזרים, הכרעות, עמדות וכיוצא, הניתנות על-ידי הממונה באשר לאופן הפעולה של גופים אלו וכן הם כפופים לביקורות שעורך המפקח מעת לעת. הליכים אלו עלולים להביא לחיוב של הגופים המוסדיים בסכומים מהותיים ו/או להוראה ביחס לאופן פעולה המתייחס לתכניות הביטוח/פנסיה/גמל ששווקו בעבר, באופן שונה מזה שהיווה בסיס לשיווקן על ידי הקבוצה במקור ואשר יש בו כדי להגדיל עלויות של מוצרים אלו, לרבות להטיל עליהם עיצומים כספיים. לדרכי התמודדות החברה ראה סעיף 9.1.39 ב.5. לעיל.

מורכבותה של פעילות הקבוצה והיקפה, ובפרט תוקפם הארוך של הסכמי הביטוח, יוצרים חשיפה מהותית לסיכונים משפטיים העלולים לנבוע מליקויים במסמכים משפטיים, לרבות פוליסות וחוזי ביטוח משנה, מליקויים תפעוליים ביישומם של הסכמים ומשינויים החלים על פני זמן בפרשנות, גם בהתייחס למוצרים שנמכרו לפני שנים ארוכות.

ניהול הסיכונים המשפטיים כרוך במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בחינה מתמדת של תהליכי העבודה, המסמכים והטפסים במקומות בהם קיים באופן טבעי ריבוי מופעים מאותו סוג או ענין ואשר יש בהם ייצוגיות מובנית. כמו כן, החברה בוחנת, ככל האפשר, תביעות והליכים שהוגשו כנגדה, כמו גם תביעות והליכים שלא כנגדה בענפי העיסוק שלה וכן פסיקות בהליכים אלו והיא מנסה להפיק לקחים ביחס לתהליכי העבודה הנוהגים על ידה.

ו. פגיעה במוניטין

מוניטין הקבוצה ושמה הטוב מהווים גורם חשוב בהתקשרות הקבוצה עם לקוחות חדשים ושמירה על לקוחות קיימים. לפגיעה בשמה הטוב של הקבוצה עלולה להיות פגיעה מהותית על עסקי הקבוצה.

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2017						נכסים
סה"כ	תלויי תשואה	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
825,457	-	825,457	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
2,797	-	2,797	-	-	-	נכסי מסים נדחים
1,963,402	39	1,963,363	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
619,123	-	619,123	-	-	-	רכוש קבוע
347,650	-	337,183	-	51	10,416	השקעות בחברות כלולות
5,992,310	5,992,310	-	-	-	-	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
645,627	-	645,627	-	-	-	נדל"ן להשקעה אחר
1,035,690	9,116	-	18,416	839,873	168,285	נכסי ביטוח משנה
128,144	21,987	-	11,663	94,494	-	נכסי מסים שוטפים
599,752	360,300	21,273	20,246	-	197,933	חייבים ויתרות חובה
765,307	352,280	-	34,560	316,119	62,348	פרמיית לגבייה
85,292,178	85,292,178	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
						השקעות פיננסיות אחרות:
10,933,555	-	-	1,371,916	5,935,313	3,626,326	נכסי חוב סחירים
23,541,114	-	-	341,279	22,642,066	557,769	נכסי חוב שאינם סחירים
1,047,120	-	1,047,120	-	-	-	מניות
2,485,244	-	2,432,622	2,900	-	49,722	אחרות
38,007,033	-	3,479,742	1,716,095	28,577,379	4,233,817	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
8,497,605	8,497,605	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
2,264,765	-	-	353,358	-	1,911,407	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>146,986,840</u>	<u>100,525,815</u>	<u>7,894,565</u>	<u>2,154,338</u>	<u>29,827,916</u>	<u>6,584,206</u>	סך הכל נכסים

(* במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו או בהצמדה אליהם.)

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017						
סה"כ	תלויי תשואה	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
5,481,991	-	5,481,991	-	-	-	סך הכל הון
התחייבויות						
34,944,200	-	-	50,127	34,134,524	759,549	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
99,893,609	99,893,609	-	-	-	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
508,322	-	508,322	-	-	-	התחייבויות מסים נדחים
323,095	146,067	97,791	-	-	79,237	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
26,751	-	-	-	-	26,751	התחייבויות בגין מסים שוטפים
2,088,304	248,810	125,484	169,700	521,642	1,022,668	זכאים ויתרות זכות
3,720,568	73,542	30,144	-	838,601	2,778,281	התחייבויות פיננסיות
141,504,849	100,362,028	761,741	219,827	35,494,767	4,666,486	סך הכל התחייבויות
146,986,840	100,362,028	6,243,732	219,827	35,494,767	4,666,486	סך הכל הון והתחייבויות
-	163,787	1,650,833	1,934,511	(5,666,851)	1,917,720	סך הכל חשיפה מאזנית
-	-	(154,662)	(4,398,429)	-	4,553,091	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	163,787	1,496,171	(2,463,918)	(5,666,851)	6,470,811	סך הכל חשיפה

(*) במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו או בהצמדה אליהם.

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

		ליום 31 בדצמבר 2016				
סה"כ	תלויי תשואה	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
נכסים						
852,165	-	852,165	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
7,013	-	7,013	-	-	-	נכסי מסים נדחים
1,894,376	49	1,894,327	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
647,884	-	647,884	-	-	-	רכוש קבוע
315,454	-	296,521	-	102	18,831	השקעות בחברות כלולות
5,686,004	5,686,004	-	-	-	-	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
641,395	-	641,395	-	-	-	נדל"ן להשקעה אחר
1,026,712	8,162	-	8,699	854,816	155,035	נכסי ביטוח משנה
310,967	16,011	-	23,527	271,429	-	נכסי מסים שוטפים
926,479	628,665	22,918	90,140	-	184,756	חייבים ויתרות חובה
719,100	180,060	-	53,136	231,533	254,371	פרמיות לגבייה
76,296,715	76,296,715	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
השקעות פיננסיות אחרות:						
8,953,191	-	-	2,279,585	4,349,397	2,324,209	נכסי חוב סחירים
23,607,754	-	-	242,377	22,300,085	1,065,292	נכסי חוב שאינם סחירים
1,057,776	-	1,057,776	-	-	-	מניות
2,399,061	-	2,360,453	35,518	-	3,090	אחרות
36,017,782	-	3,418,229	2,557,480	26,649,482	3,392,591	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
7,267,318	7,267,318	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,824,255	-	-	263,695	-	1,560,560	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>134,433,619</u>	<u>90,082,984</u>	<u>7,780,452</u>	<u>2,996,677</u>	<u>28,007,362</u>	<u>5,566,144</u>	סך הכל נכסים

(*) במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו או בהצמדה אליהם.

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016						
סה"כ	תלויי תשואה	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
4,858,062	-	4,858,062	-	-	-	סך הכל הון
						התחייבויות
33,789,715	-	-	27,456	32,883,611	878,648	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
89,523,351	89,523,351	-	-	-	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
399,654	-	399,654	-	-	-	התחייבויות מסים נדחים
309,395	142,413	95,233	-	-	71,749	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
1,624	-	-	-	1,624	-	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,730,639	99,479	52,849	230,620	468,824	878,867	זכאים ויתרות זכות
3,821,179	168,947	4,885	36,748	835,454	2,775,145	התחייבויות פיננסיות
129,575,557	89,934,190	552,621	294,824	34,189,513	4,604,409	סך הכל התחייבויות
134,433,619	89,934,190	5,410,683	294,824	34,189,513	4,604,409	סך הכל הון והתחייבויות
-	148,794	2,369,769	2,701,853	(6,182,151)	961,735	סך הכל חשיפה מאזנית
-	-	115,434	(4,527,757)	-	4,412,323	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	148,794	2,485,203	(1,825,904)	(6,182,151)	5,374,058	סך הכל חשיפה

* במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו או בהצמדה אליהם.

ד. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

1. פירוט הרכב ההשקעות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
8,497,605	-	851,942	-	7,645,663	מזומנים ושווי מזומנים
64,251,073	33,724,946	2,698,393	17,088,334	10,739,400	נכסים סחירים
27,777,137	10,823,144	2,009,240	8,210,942	6,733,811	נכסים בלתי סחירים
<u>100,525,815</u>	<u>44,548,090</u>	<u>5,559,575</u>	<u>25,299,276</u>	<u>25,118,874</u>	סך הכל הנכסים
-	9,613,929	(19,861,015)	57,700	10,189,386	חשיפה לנכס הבסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא

ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
7,267,318	-	2,777,446	-	4,489,872	מזומנים ושווי מזומנים
60,049,656	30,771,971	3,563,051	16,627,526	9,087,108	נכסים סחירים
22,766,010	9,443,631	1,741,380	7,498,908	4,082,091	נכסים בלתי סחירים
<u>90,082,984</u>	<u>40,215,602</u>	<u>8,081,877</u>	<u>24,126,434</u>	<u>17,659,071</u>	סך הכל הנכסים
-	9,742,331	(22,875,167)	-	13,132,836	חשיפה לנכס הבסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ

דירוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה	
15,254,974	-	-	-	15,254,974	נכסי חוב בארץ
12,649,139	-	33,821	2,492,811	10,122,507	אגרות חוב ממשלתיות
14,763,085	2,145,833	-	3,296,517	9,320,735	נכסי חוב אחרים - סחירים
42,667,198	2,145,833	33,821	5,789,328	34,698,216	נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
<u>2,558,669</u>	-	-	1,033,637	1,525,032	סך הכל נכסי חוב בארץ
441,306	-	-	26,475	414,831	מזה נכסי חוב בדירוג פנימי כולל נכסי חוב בדירוג פנימי שדירוגם הופחת על-ידי החברה

ד. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ (המשך)

דירוג מקומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2016				
סה"כ (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה
14,280,712	-	-	-	14,280,712
11,484,927	39,188	36,579	2,844,703	8,564,457
11,559,351	1,092,908	113,384	3,246,215	7,106,844
37,324,990	1,132,096	149,963	6,090,918	29,952,013
3,634,466	-	16,788	1,888,242	1,729,436
589,928	-	-	589,928	-

נכסי חוב בארץ

אגרות חוב ממשלתיות
נכסי חוב אחרים - סחירים
נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
סך הכל נכסי חוב בארץ
מזה נכסי חוב בדירוג פנימי
כולל נכסי חוב בדירוג פנימי שדירוגם
הופחת על-ידי החברה

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מידרוג" ודרוג פנימי. נתוני חברת מידרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.
(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

3. סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל

דירוג בינלאומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2017				
סה"כ (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
3,947,759	973,273	893,624	2,031,403	49,459
-	-	-	-	-

סך הכל נכסי חוב בחו"ל
מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

דירוג בינלאומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2016				
סה"כ (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
4,295,110	34,427	914,967	2,711,648	634,068
576,723	-	-	-	576,723

סך הכל נכסי חוב בחו"ל
מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינן חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי המפקח S&P, Moody's ו-Fitch. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.
(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

א. כללי

1. החל מיום 29 באוקטובר 2012 ("מועד רכישת השליטה"), המחזיקים הסופיים במניות החברה הם ה"ה שלמה אליהו וחיה אליהו המחזיקים באמצעות אליהו הנפקות (ביחד: "בעל השליטה"). לפרטים נוספים בדבר החזקות בעל השליטה בחברה ראה באור 1.

פרטים ונתונים אודות עסקאות עם בעל השליטה, עם קרוביו או חברות בשליטתו או עסקאות עם צד שלישי שלבעל השליטה יש בהן עניין אישי ("עסקאות בעל שליטה") מובאים בסעיפים ג'-ה' להלן.

2. נכון למועד הדוח מחזיק מר שלמה אליהו, במישרין ובעקיפין, בכ-27% מהון המניות המופק והנפרע של בנק אגוד לישראל בע"מ ("בנק אגוד") ולכן, החל ממועד רכישת השליטה, עסקאות של החברה ו/או חברות מאוחדות שלה עם בנק אגוד ו/או עם חברות בשליטתו מסווגות כעסקאות אשר לבעל השליטה בחברה עניין אישי בהן. זאת, בנוסף להיותן, החל ממועד כהונתו של מר שלמה אליהו כדירקטור בחברה, התקשרויות אשר לנושא משרה בחברה עניין אישי בהן.

על פי הוראות הממונה על ההגבלים העסקיים באישור שניתן על ידו בקשר עם רכישת השליטה, החל ממועד השלמת העסקה לרכישת השליטה, החברה לא תתקשר (במישרין ובעקיפין), בהסכם עם חברות סוחרות אשר בעל השליטה מחזיק בהן 5% ומעלה מהון המניות, במישרין או בעקיפין¹, לביצוע עסקאות בנכסי עמיתים, אשר התמורה בגינן תשולם מנכסי העמיתים, אלא בדרך של הליך תחרותי המעניק לכל חברה סוחרת הזדמנות שווה להשתתף בו ובתנאים שנקבעו על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים.

נכון למועד דוח זה, ההוראה האמורה רלוונטית רק להתקשרות עם בנק אגוד.

3. פרטים ונתונים ביחס לעסקאות עם בנק אגוד ("צד קשור אחר") מובאים בסעיפים ג', ד' ו-ו' להלן. פרטים ונתונים ביחס להתקשרויות עם חברות כלולות וחברות קשורות מובאים בסעיפים ג', ד', ז' ו-ח' להלן.

לא נכלל בבאור תיאור של עסקאות בעל שליטה ו/או צדדים קשורים אחרים אשר ההתקשרות בגינם בוצעה בטרם הפכו להיות צד קשור. נתונים כספיים בקשר עם עסקאות אלו בתקופת הדוח כלולות בנתונים בסעיפים ג' ו-ד' להלן. יתרות ועסקאות בין החברה לבין צדדים קשורים ובעל עניין אשר בוצעו בעת היותו צד קשור ו/או בעל עניין, ואשר לאחר מכן ובמשך תקופת הדוח לא היה עוד בעל עניין ו/או צד קשור, מתוארות בבאור זה, עקב נתוני תקופות קודמות המצויות במספרי ההשוואה.

¹ למעט חברה סוחרת שבמועד השלמת העסקה מלוא מניותיה הוחזקו, במישרין או בעקיפין, על ידי מגדל אחזקות, דהיינו, מגדל שוקי הון.

ב. מדיניות החברה בעניין עסקאות זניחות

1. הקבוצה מבצעת או עשויה לבצע עסקאות עם בעל עניין ו/או עסקאות בעל שליטה במהלך העסקים הרגיל שלה, לרבות, אך לא רק, עסקאות מן הסוגים ובעלות המאפיינים כמפורט להלן: רכישת נכסים, שכירות נכסי מקרקעין, רכישה של מוצרים ושירותים באמצעות בעל השליטה, שיתופי פעולה לרבות ביחס להשקעות משותפות וקבלת שירותים פיננסיים או כלכליים. מובהר כי העסקאות האמורות לעיל אינן מהוות רשימה סגורה.

2. כמפורט בסעיף 4 להלן, דירקטוריון החברה אימץ קווים מנחים וכללים לסיווגה של עסקה של מי מחברות הקבוצה בהתאם לקבוע בתקנה 41(א3) לתקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010 ("נוהל זניחות"). כללים וקווים מנחים אלה משמשים לבחינת היקף הגילוי והדיווח הנדרש על-פי תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970 ("תקנות הדיווח") על חברות ציבוריות בקשר עם עסקאות עם בעל עניין ו/או בעל השליטה, לרבות לעניין הדיווח בדוח התקופתי (כקבוע בתקנה 22 לתקנות הדיווח).

3. הנתונים הכספיים הכלולים בסעיפים ג' ו-ד' להלן כוללים נתונים כספיים של עסקאות זניחות. פירוט עסקאות בעל שליטה ו/או עם צדדים קשורים אחרים אינו כולל תיאור של עסקאות המסווגות כזניחות בהתאם למבחני הזניחות שקבע הדירקטוריון.

4. ביום 22 במרס 2017 החליטו דירקטוריון מגדל אחזקות ודירקטוריון החברה לעדכן את הקווים המנחים והכללים לסיווגה של עסקה עם בעל עניין ו/או עם בעל השליטה כ"עסקה זניחה". בהתאם להחלטה זו, עסקה כאמור תיחשב כ"עסקה זניחה", אם יתקיימו בה כל התנאים הבאים:

(1) היא איננה עסקה חריגה (כמשמעות המונח בחוק החברות).

(2) בהיעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין, עסקה תחשב כעסקה זניחה אם יתקיימו אחד התנאים המפורטים להלן:

א) עסקת ביטוח -

1. הסכום הכולל של הפרמיות בגין העסקה, לרבות עסקאות נפרדות שקיימת ביניהן תלות, לא יעלה על 2 מיליון ש"ח (מותאם לעליית מדד המחירים לצרכן מהמדד הידוע בינואר 2017) ויחס הפרמיות לא יעלה על 0.5%.
2. יחס ההתחייבויות בתחום הרלוונטי לא יעלה על 0.5% (לצורך חישוב יחס ההתחייבות, ההתחייבות נשוא האירוע תהיה סכום הביטוח).

ב) עסקאות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות ופיננסיים - העסקאות מבוצעות באותם תנאים הניתנים לעובדי הקבוצה.

ג) התקשרויות אחרות -

1. היקף העסקה בכל עסקה אינו עולה על 5 מיליון ש"ח (בעסקה בתחום השקעות היקף העסקה של בעל השליטה או בעל העניין ייבחן על פי העמלות או דמי הניהול אותם יקבל בעל השליטה/בעל העניין או ישלם, לפי העניין), כשסכום זה מותאם לעליית מדד המחירים לצרכן מהמדד הידוע בינואר 2017

וכן-

2. תוצאות מדידתה למול אמת המידה הרלבנטית (אחת או יותר), כאמור להלן, לא עולה על 0.5%.

אמות המידה הרלוונטיות לבחינת סיווגה של עסקה מסיימת כעסקה זניחה הן:

- במכירה של ביטוח או רכישת ביטוח משנה - יחס פרמיות.
- ברכישת נכס - יחס נכסים.
- במכירת נכס - יחס רווחים, יחס נכסים.
- ברכישת/מכירת מוצרים או שירותים אחרים - יחס הוצאות או יחס הכנסות בגין שירותים, על פי העניין.
- בנטילת התחייבות כספית (כולל נטילת אשראי) - יחס התחייבויות.

ב. מדיניות החברה בעניין עסקאות זניחות (המשך)

- לעניין זה:
- יחס פרמיות: הפרמיות נשוא האירוע חלקי סך הפרמיות השנתיות במגזר הפעילות הרלוונטי (ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות, ביטוח כללי) כשהן מחושבות על בסיס 4 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.
- יחס נכסים: היקף הנכסים נשוא האירוע (נכסים נרכשים או נמכרים) חלקי סך הנכסים; היחס יימדד בנפרד ביחס לכספי עמיתים בניהול הקבוצה וביחס לכספי נוסטרו. במקרה של עסקה משותפת לכספי עמיתים ונוסטרו, ייבדק היחס הרלבנטי בנפרד לגבי כל סוג נכסים בהתאם לגובה הסכום של חלק הנוסטרו/ כספי עמיתים, לפי העניין בעסקה אל מול הסך הכולל של הנכסים, כספי נוסטרו/ כספי עמיתים לפי העניין, לפי הדוח הכספי האחרון הסקור/מבוקר הידוע.
- יחס רווחים: הרווחים או ההפסדים המשויכים לאירוע חלקי הרווח או ההפסד השנתי הכולל לתקופה (לרבות שינויים בקרנות הון) הממוצע בשלוש השנים הקלנדריות האחרונות.
- יחס התחייבויות: ההתחייבות נשוא האירוע חלקי סך ההתחייבויות לפי הדוח הכספי האחרון הסקור/מבוקר הידוע.
- יחס הון עצמי: הגידול או הקיטון בהון העצמי חלקי ההון העצמי לפי הדוח הכספי האחרון הסקור/מבוקר הידוע.
- יחס הכנסות משירותים: היקף הכנסות נשוא האירוע חלקי סך ההכנסות השנתיות הממוצעות בשלוש השנים האחרונות שאינן מפרמיות, מחושבות על בסיס 4 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.
- יחס הוצאות בגין שירותים: היקף ההוצאות נשוא האירוע חלקי הוצאות הנהלה וכלליות השנתיות כשהן מחושבות על בסיס 4 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.
5. ביחס לעסקאות רב שנתיות, יחושב היקף העסקה לצרכי בחינת הזניחות על בסיס שנתי, כך לדוגמה בעסקת ביטוח למספר שנים, כהיקף העסקה ייחשבו דמי הביטוח השנתיים המשולמים או הנגבים. עסקאות נפרדות אשר קיימת ביניהן תלות, כך שבפועל הינן חלק מאותה התקשרות, יבחנו כעסקה אחת.
6. במקרים בהם, לפי שיקול דעת החברה, כל אמות המידה הכמותיות הנזכרות לעיל אינן רלבנטיות לבחינת זניחותה של עסקה, תיחשב העסקה כזניחה בהתאם לאמת מידה רלבנטית אחרת, שתיקבע על ידי החברה, ובלבד שאמת המידה הרלבנטית המחושבת לעסקה תהיה בשיעור של פחות מ-0.5% וכן שהיקף העסקה לא יעלה על סך של 5 מיליון ש"ח, כשסכום זה צמוד למדד כאמור לעיל.
7. בחינת השיקולים האיכותיים של עסקת בעל השליטה או בעל העניין, עשויה להוביל לסיווג העסקה כעסקה לא זניחה למרות המפורט לעיל. כך למשל ולשם הדוגמה בלבד, עסקת בעל שליטה לא תיחשב בדרך כלל כזניחה אם היא נתפסת כאירוע משמעותי על-ידי הנהלת החברה ומשמשת כבסיס לקבלת החלטות ניהוליות או אם במסגרת עסקת בעל השליטה או בעל העניין, צפוי בעל השליטה או בעל העניין, לפי העניין, לקבל טובות הנאה שיש חשיבות במסירת דיווח עליהם בציבור.
8. עסקה שסווגה על-ידי חברה מוחזקת של החברה תחשב זניחה גם ברמת החברה. עסקה כאמור אשר סווגה על-ידי החברה המוחזקת כלא זניחה תבחן מול אמות המידה הרלבנטיות ברמת החברה.
9. דירקטוריון החברה יבחן את הצורך בעדכון הוראות נוהל זה מעת לעת, בשים לב לעסקאות בעלי השליטה או בעלי העניין, בהן מתקשרת החברה ושינויים בהוראות הדין הרלבנטיות.

ג. יתרות של בעלי עניין וצדדים קשורים

בעלי עניין, צדדים קשורים ואנשי מפתח ניהוליים בחברה ו/או בחברות בהן הם מכהנים כנושאי משרה, לרבות בעל השליטה ו/או קרוביו אשר מכהנים כנושאי משרה, עשויים לרכוש, מידי פעם, חוזי ביטוח, חוזי השקעה או מוצרים פיננסיים אחרים שהונפקו על ידי הקבוצה ו/או נמכרים על ידי חברות הקבוצה וזאת בתנאי שוק ובמהלך העסקים הרגיל. פרטים בדבר עסקאות אלו אינם כלולים בבאור זה.

הרכב

ליום 31 בדצמבר 2017			
חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים אחרים (*) אלפי ש"ח	קבוצת אליהו	
11,321	320	2,526	חייבים ויתרות חובה
24,885	97,588	-	נכסי חוב (**)
-	3,033	-	מניות
-	(6,213)	-	זכאים ויתרות זכות (**)
(2,687)	(5,956)	-	התחייבויות פיננסיות (**)

(*) יתרת נכסי חוב הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין עמדה על סך של 100,336 אלפי ש"ח.

(**) לפני רכישת השליטה בחברה רכשו החברה וחברות הבנות שלה אגרות חוב ומניות של בנק אגוד והחל ממועד רכישת השליטה בחברה ונכון למועד הדוח הן אינן רוכשות ניירות ערך של בנק אגוד אולם, מעת לעת, הן מוכרות החזקות אלו במסגרת המסחר הרגילה.

ליום 31 בדצמבר 2016			
חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים אחרים (*) אלפי ש"ח	קבוצת אליהו	
1,605	840	4,668	חייבים ויתרות חובה
46,324	139,040	-	נכסי חוב (**)
-	2,642	-	מניות
-	(8,553)	-	זכאים ויתרות זכות (***)
(2,261)	(9,954)	-	התחייבויות פיננסיות (***)

(*) יתרת נכסי חוב הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין עמדה על סך של 157,144 אלפי ש"ח.

(**) לפני רכישת השליטה בחברה רכשו החברה וחברות הבנות שלה אגרות חוב ומניות של בנק אגוד והחל ממועד רכישת השליטה בחברה ונכון למועד הדוח הן אינן רוכשות ניירות ערך של בנק אגוד אולם, מעת לעת, הן מוכרות החזקות אלו במסגרת המסחר הרגילה.

(***) בחודש ספטמבר 2016, במסגרת הנפקת אג"ח (סדרה ה') של מגדל גיוס הון, חברה בת של החברה, רכש בנק אגוד כ-10 מיליון ש"ח ע"נ.

ד. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים	
	אחרים	אלפי ש"ח
-	5,591	408
-	112	-
-	1,913	229
-	43	-
671	350	-
-	2,189	-
917	753	-
-	-	1,042
429	(49,336)	(2)

פרמיות שהתקבלו
 עמלות והשתתפות ברווחים בביטוח קבוצתי
 תביעות ששולמו
 הסכמי הפצה ותפעול
 עמלת סוכן ועמלות אחרות
 הכנסות מדמי שכירות / דמי שימוש
 הכנסות מדמי ניהול
 עלויות העסקה
 אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים	
	אחרים	אלפי ש"ח
34	3,448	422
-	146	-
25	517	120
-	4,244	-
5,341	2,344	-
-	1,521	-
1,200	-	-
-	-	910
2,948	(42,539)	-

פרמיות שהתקבלו
 עמלות והשתתפות ברווחים בביטוח קבוצתי
 תביעות ששולמו
 הסכמי הפצה ותפעול
 עמלת סוכן ועמלות אחרות
 הכנסות מדמי שכירות / דמי שימוש
 הכנסות מדמי ניהול
 עלויות העסקה
 אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים	
	אחרים	אלפי ש"ח
7	975	2,445
-	162	-
95	1,221	4
-	9,126	-
6,626	4,691	-
189	2,262	-
900	207	-
-	-	2,206
899	(34,444)	-

פרמיות שהתקבלו
 עמלות והשתתפות ברווחים בביטוח קבוצתי
 תביעות ששולמו
 הסכמי הפצה ותפעול
 עמלת סוכן ועמלות אחרות
 הכנסות מדמי שכירות / דמי שימוש
 הכנסות מדמי ניהול
 עלויות העסקה
 אחר

ה. תיאור עסקאות בעל שליטה

להלן תיאור של עסקאות בעל שליטה תוך הפרדה של עסקאות חריגות לפי סעיף 270(4) לחוק החברות ועסקאות שאינם חריגות שאינן לפי סעיף 270(4) לחוק החברות.

עסקאות חריגות עם בעל שליטה		
מס' צד להתקשרות עם החברה	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
1	24 בפברואר 2014- דיווח לדירקטוריון	מר שלמה אליהו כיהן כדירקטור במגדל אחזקות ובחברה מיום 29 באוקטובר 2012 וכיהן כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות מיום 1 באוקטובר 2013 ועד ליום 18 בפברואר 2015. ביום 24 בפברואר 2014 דיווח מר שלמה אליהו לדירקטוריון מגדל אחזקות ולדירקטוריון החברה כי הוא מוותר על שכר כלשהו בקשר עם כהונתו כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות וכדירקטור בחברה ולא ידרוש שכר בגין כהונתו שלו. ראה לעניין זה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 24 בפברואר 2014, אסמכתא מספר 2014-01-046135.
2	5 באפריל 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<u>תנאי העסקה מנהל עסקי ביטוח כללי במרחב מרכז</u> - מר אליהו אליהו, אחיו של מר שלמה אליהו, החל לעבוד בחברה ביום 1 בינואר 2013 בתפקיד מנהל עסקי ביטוח כללי במרחב מרכז, בשכר חודשי של 50 אלפי ש"ח ותנאים נלווים ובכלל זה הבראה, חופשה, מחלה, אחזקת רכב, החזר הוצאות, הפרשות סוציאליות, ביטוח אובדן כושר עבודה והפרשות לקרן השתלמות. הגמול הכולל למר אליהו אליהו בשנת 2017 עמד על כ-1,042 אלפי ש"ח (עלות מעביד ולפני השפעת מס שכר) בתוספת הפרשה לבונוס בסך 167 אלפי ש"ח. ² תנאי ההעסקה אושרו לראשונה בחודש מרס 2013. תוקף האישור הנוכחי, על פי הדיון, הינו עד ליום 1 לינואר 2019. לפרטים נוספים בדבר תנאי הכהונה של מר אליהו אליהו ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 23 במרס 2016, אסמכתא מספר 2016-01-013122, בדבר זימון האסיפה הכללית ודיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 5 באפריל 2016, אסמכתא מספר 2016-01-042220 בדבר תוצאות האסיפה הכללית.
	30 בדצמבר 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<u>מענקי 2017 עד וכולל 2019</u> - אישור מענק שנתי נורמטיבי למר אליהו אליהו בסך של 200 אלפי ש"ח, בגין כל שנה קלנדרית מהשנים 2017 עד וכולל 2019. בהתאם למדיניות התגמול המעודכנת, יהיה המענק השנתי למר אליהו אליהו מבוסס ביצועים. סכום המענק בכל שנה קלנדרית ייקבע על יסוד המענק הנורמטיבי, בהתאם לציון ביצוע בטווח שבין 70% ל-140%. בציון 100% המענק יהא בסך השווה למענק הנורמטיבי. בציון ביצוע מתחת ל-70%, מר אליהו אליהו אינו זכאי לבונוס. בציון ביצוע של 140% ומעלה, מר אליהו אליהו יהא זכאי למענק מקסימלי של 280 אלפי ש"ח, לשנה. לפרטים נוספים בדבר המענק השנתי והנורמטיבי ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 22 בדצמבר 2016 (דוח מיידי משלים בדבר זימון אסיפה כללית), אסמכתא מספר 2016-01-142339 וכן דיווח מיידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-000333). לפרטים בדבר אישור המענק השנתי הנורמטיבי למר אליהו אליהו לשנים 2014 עד וכולל 2016, בתנאים דומים למענק שאושר לשנים 2017 עד וכולל 2019, ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 22 בספטמבר 2014, אסמכתא מספר 2014-01-161913, בדבר זימון האסיפה הכללית ודיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 27 באוקטובר 2014, אסמכתא מספר 2014-01-181653 בדבר תוצאות האסיפה הכללית.

¹ בכל מקום בבאור זה, משמעו מועד אישור האורגן הרלוונטי האחרון בהיבט של דיני החברות וזהות אותו האורגן. עסקאות שאושרו באסיפת בעלי המניות אושרו קודם לכן בוועדת הביקורת ובדירקטוריון אותה החברה. במקרים בהם נערך עדכון ו/או שינוי להתקשרות קודמת, תיאור מכלול ההתקשרות יהא בתאריך המוקדם מבין השניים.
² בכפוף לאישור המוסדות המוסמכים.

ה. תיאור עסקאות בעל שליטה (המשך)

עסקאות חריגות עם בעל שליטה	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
3 מס' צד להתקשרות עם החברה	30 בספטמבר 2013 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<p>רכישת תיק ביטוח כללי (חיידושים) - התקשרות של החברה בהסכם לקליטת עסק חדש בביטוח כללי של אליהו בטוח החל משנת 2013. תמורת העסקה נקבעה בסך של 260 מיליון ש"ח ושלמה ביום 1 באוקטובר 2013 (יתרת הנכסים הבלתי מוחשיים ליום 31 בדצמבר 2016 הינה כ-207 מיליון ש"ח). לצורך בחינת אישור ההתקשרות מונתה וועדה מיוחדת בלתי תלויה של דירקטוריון מגדל אחזקות. עסקה זו טופלה כצירוף עסקים. במסגרת העסקה לא נרכשו נכסים מוחשיים ולא הועברו התחייבויות לחברה. לפרטים נוספים ראה באור 4 לעיל. החברה נשאה בעלויות ישירות המיוחסות לרכישה בסכום שאינו מהותי שנכללו במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות בדוח רווח והפסד בשנת 2013. במסגרת ההסכם, נקבע לחברה שיפוי מאליהו בטוח בגין כל חבות שתחול על החברה או תביעה או טענה שתוגש כנגדה או כל נזק שיגרם לה ביחס ללקוחות אליהו בטוח אשר עילתה קודמת למועד עריכת פוליסה חדשה בחברה; חבות או אחריות כלשהי כלפי סוכני אליהו בטוח שאינה בקשר עם פוליסות חדשות או בקשר עם פעילותה של החברה מול הסוכנים באשר לפוליסות החדשות; תביעות של מי מעובדי אליהו בטוח שלא עברו להיות מועסקים בחברה, או זכויות עובדי אליהו בטוח שעברו להיות מועסקים בחברה, הנובעות מהתקופה שקדמה להעסקתם בחברה; כל חבות או אחריות אחרת כלפי צד ג' שעילתה או מקורה בתקופה הקודמת ליום 1 בינואר 2013; חשיפות אחרות כלשהן של החברה בגין פעילותה של אליהו בטוח בעבר או בעתיד. דיווח של מגדל אחזקות בדבר זימון האסיפה הכללית לאישור התקשרות זו (נוסח אחרון) פורסם ביום 25 בספטמבר 2013, אסמכתא מספר 2013-01-150849, ודיווח של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה הכללית פורסם ביום 30 בספטמבר 2013, אסמכתא מספר 2013-01-152673.</p>
3 בפברואר 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<p>הסכם לרכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי - החברה התקשרה עם אליהו בטוח בע"מ ("אליהו בטוח") בהסכם במסגרתו הועבר לאחריותה הבלעדית של החברה תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי, הכולל פוליסות שהונפקו על ידי אליהו בטוח עד ליום 31 בדצמבר 2012 ("תיק הביטוח"). במקביל להעברת תיק הביטוח העבירה אליהו בטוח לחברה סכום (במזומן) השווה להערכה האקטוארית של ההתחייבויות הכלולות בתיק הביטוח (המיועד למימון הטיפול בתיק הביטוח) בהתאמות הקבועות בהסכם (ההערכה האקטוארית של החשיפה בגין התביעות שהיו כלולות בתיק הביטוח, נכון ליום 30 ביוני 2015, על פי דוחותיה הכספיים של אליהו בטוח, הייתה בסכום של כ-393 מיליון ש"ח), וכן את סכום ההוצאות העקיפות. (לעניין אישור לתיקון סכום ההוצאות העקיפות ראה להלן)</p> <p>בתמורה לטיפול בתיק הביטוח תהא החברה זכאית ל-71% מהרווחים שינבעו מתיק הביטוח, ככל שיהיו, אך לא פחות מ-7 מיליון ש"ח (רווח מובטח על ידי אליהו בטוח, אשר הועבר כמקדמה במועד השלמת העסקה).</p> <p>במסגרת ההתקשרות וכתנאי לה, נחתם הסכם ביטוח משנה בין החברה לבין SWISS RE ("סוויס"), במסגרתו תעניק סוויס כיסוי ביטוחי לתיק הביטוח המכסה את מלוא התחייבויות הביטוח של החברה ("ביטוח המשנה של סוויס"). בהתאם להסכם ביטוח המשנה של סוויס, סוויס תהא זכאית לפרמיה בסך של כ-11 מיליון ש"ח (אשר תועבר כמקדמה מיד לאחר השלמת העסקה ובהתאם למנגנון שנקבע) וכן (בנוסף על הפרמיה האמורה) ל-29% מהרווחים אשר ינבעו מתיק הביטוח, ככל שינבעו.</p> <p>כמו כן במסגרת ההתקשרות, נקבעו הסדרים ביחס לחובת שיפוי ותשלום של אליהו בטוח במקרה בו סכום ההערכה האקטוארית וביטוח המשנה של סוויס לא יספיקו לכיסוי התביעות וההוצאות בקשר עם תיק הביטוח, כאשר שיפוי כאמור יילקח במסגרת ההתחשבנות בין הצדדים. כמו כן, התחייבה אליהו בטוח באופן נפרד לשפות את החברה במקרה בו הסכומים המופקדים בחשבון ההוצאות לא יספיקו לכיסוי ההוצאות העקיפות בקשר עם תיק הביטוח, שיפוי כאמור יקוזז מרווחים שיהיו לחברה מתיק הביטוח, ככל שיהיו. בנוסף להתחייבות השיפוי, במועד השלמת העסקה תעמיד אליהו בטוח ערבות בנקאית אוטונומית מתאגיד בנקאי ישראלי לטובת החברה, בגובה של 5% מסכום ההערכה האקטוארית ("הערבות הבנקאית"). הערבות הבנקאית תהא בתוקף עד לשנת 2020 לכל הפחות, וסכום הערבות הבנקאית יתעדכן אחת לשנה, בהתאם לסכום הערכת התביעות הכלולות בתיק הביטוח, כמדוח בדוחות הכספיים של החברה.</p> <p>כמו כן נקבעו במסגרת ההתקשרות הסדרים שונים לשיפוי במקרים בהם ביטוח המשנה של סוויס אינו חל (כגון מחמת חריגים הקבועים בתנאי ביטוח המשנה של סוויס) ובמקרים של תביעות, דרישות והליכים שונים שנקבעו בין הצדדים, כאשר שיפוי מכוח הסדרים כאמור לא ייכלל במסגרת ההתחשבנות בהתאם לכך, נכון לתאריך המאזן נרשמו הפרשות בסך של כ-2.5 מיליון ש"ח, ראה באור 38.ג. ביום 21 באפריל 2016, לאחר שהתקבל אישור בית המשפט לעסקה. הושלמה העסקה ותיק הביטוח הועבר לאחריותה של החברה.</p> <p>לפרטים נוספים ראו דיווח של מגדל אחזקות בדבר זימון האסיפה הכללית לאישור התקשרות זו מיום 29 בדצמבר 2015, אסמכתא מספר 2015-01-081583, דיווח של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה הכללית מיום 3 בפברואר 2016, אסמכתא מספר 2016-01-022456 ודיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 24 באפריל 2016 בדבר השלמת העסקה, אסמכתא מספר 2016-01-054871.</p> <p>לעניין בקשות לתובענות ייצוגיות שהוגשו, ראה באור 1.39.ב תביעות מספר 27 ו-30.</p>	

ה. תיאור עסקאות בעל שליטה (המשך)

עסקאות חריגות עם בעל שליטה		
מס' צד להתקשרות עם החברה	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
3	4 באוגוסט 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<p>אישור תיקון להסכם רכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי בשל טעות שנפלה בנוסח המקורי של ההסכם בנוגע לחישוב סכום ההוצאות העקיפות - עיקר התיקון הינו בנוגע לאופן חישוב סכום ההוצאות העקיפות אשר היה על אליהו בטוח להעביר לחברה במועד השלמת ההסכם, כך שבהתאם לתיקון האמור סכום ההוצאות העקיפות יחושב כ-3% מההערכה האקטוארית המתואמת, לפני ביטוח משנה (במקום 3% מההערכה האקטוארית "המקורית" (קרי ההערכה האקטוארית למועד הקובע, 30 ביוני 2015), לפני ביטוח משנה).</p> <p>בהתאם להערכה האקטוארית המתואמת (נכון למועד ההשלמה, על פי הנתונים ליום 31 במרס 2016), סכום ההוצאות העקיפות בהתאם לתיקון האמור לעיל הסתכם לסך של כ-9.8 מיליון ש"ח.</p> <p>לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי של מגדל אחזקות בדבר זימון האסיפה הכללית מיום 28 ביוני 2016, אסמכתא מספר 2016-01-068974, דיווח מיידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה הכללית מיום 4 באוגוסט 2016, אסמכתא מספר 2016-01-097930.</p>
4	22 במרס 2017 - אישור דירקטוריון מגדל אחזקות	<p>תנאי כהונה - מר ישראל אליהו, בנו של מר שלמה אליהו, מכהן כדירקטור במגדל אחזקות ובחברה, כיו"ר ועדת השקעות נוסטרו של החברה וכיו"ר דירקטוריון מגדל שוקי הון (1965) בע"מ ("שוקי הון"). בגין כהונתו במגדל אחזקות ובחברה, מר ישראל אליהו זכאי לגמול שנתי בסך של 129 אלפי ש"ח ולגמול השתתפות בישיבות דירקטוריון ו/או ועדותיו בסך של כ-5 אלפי ש"ח לישיבה הזיהם לגמול אותו מקבלים הדירקטורים האחרים, לרבות הדח"צים (לא כולל יו"ר הדירקטוריון). מר ישראל אליהו אינו מקבל גמול בגין כהונתו כיו"ר דירקטוריון שוקי הון. לסכומים האמורים יתווסף מע"מ כדין והם יעודכנו פעם בשנה בהתאם לעליית מדד המחירים לצרכן. תנאים אלו אשר אושרו לראשונה בחודש נובמבר 2013, הינם בהתאם לתקנה א1(3) לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000 ("תקנות ההקלות"). הגמול הכולל אשר שולם למר ישראל אליהו בגין כהונתו בחברה ובמגדל אחזקות בשנת 2017 עמד על כ-274 אלפי ש"ח (עלות כוללת). לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 19 בנובמבר 2013, אסמכתא מספר 2013-01-196653, ודיווח מיידי מיום 22 במרס 2017, אסמכתא מספר 2017-01-027750.</p>
5	30 בדצמבר 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<p>תנאי כהונה - מר עופר אליהו, בנו של מר שלמה אליהו, מכהן כמנכ"ל החברה ויו"ר דירקטוריון במקפת וביזמה. לפרטים בדבר תנאי ההעסקה של מר עופר אליהו בתפקידים אלו, ראה סעיף 4.א) להלן.</p>
6	28 ביוני 2016 - אישור דירקטוריון מגדל אחזקות לביטוח נושאי משרה	<p>ביטוח נושאי משרה - לפרטים בדבר פוליסת ביטוח נושאי המשרה של מגדל אחזקות ושל חברות מאוחדות, לרבות לנושאי משרה שהינם בעל השליטה או קרובו, ראה סעיף 4.ג) להלן. הכיסוי הביטוחי האמור לבעל השליטה ו/או קרוביו אושר בהתאם לתקנה א1 לתקנות ההקלות.</p>
	30 בדצמבר 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות למתן כתב שיפוי ולמתן כתב פטור	<p>שיפוי לנושאי משרה שהם בעלי השליטה או קרובי- ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות מתן כתבי שיפוי גם לנושאי משרה שהם בעל השליטה וקרוביו.</p> <p>מתן כתבי פטור - ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות מתן כתבי פטור לנושאי משרה ולדירקטורים, לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרובו, אשר לא היו בידם כתבי פטור באותו המועד. לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 22 בדצמבר 2016 בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) שעל סדר יומה, בין היתר, אישור מתן כתבי השיפוי והפטור (אסמכתא: 2016-01-142339) וכן דיווח מיידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-000333).</p> <p>לפרטים אודות כתבי שיפוי ופטור לנושאי משרה שהינם בעל השליטה או למי שלבעל השליטה יש בו ענין אישי ראה באור 2.39.ד.</p>

1. פירוט עסקאות עם צדדים קשורים אחרים

להלן תיאור של עסקאות עם צדדים קשורים אחרים תוך הפרדה של עסקאות חריגות לפי סעיף 270(4) לחוק החברות ועסקאות שאינן חריגות שאינן לפי סעיף 270(4) לחוק החברות.

עסקאות חריגות עם צדדים קשורים אחרים		
מהות העסקה ועיקריה	מועד אישור / האורגן מאשר	צד להתקשרות עם החברה
פעילות בנקאית שוטפת - ההתקשרויות עם בנק אגוד וצדדים קשורים לו במסגרת פעילות הגזברות וההשקעות השוטפות של חברות הקבוצה במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק. במסגרת האישור נקבעו תנאים שונים על מנת להבטיח תנאי שוק שאינם חורגים מתנאים מקובלים לגבי עסקאות דומות עם בנקים אחרים.	21 בפברואר 2018 - אישור ועדת הביקורת של מגדל אחזקות לגבי החברה וחברות הבת שלה	בנק אגוד
ההתקשרויות אושרו לראשונה בינואר 2013 ויאושרו אחת לשלוש שנים אם וככל שיידרש. היקף התשלומים ששולמו על ידי חברות הקבוצה לבנק אגוד, בגין שירותי ברוקראז' וקסטודיאן, הסתכמו בשנים 2017, 2016 ו-2015 לסך של כ-323 אלפי ש"ח, כ-364 אלפי ש"ח וכ-323 אלפי ש"ח, בהתאמה.		

2. חברות קשורות

- בחודש יולי 2008 נחתם הסכם שכירות בין מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ ("המשכירה") חברה מאוחדת של החברה, לבין מגדל שוקי הון (שרותי ניהול) בע"מ ("שוקי הון שירותי ניהול"), חברה בת של שוקי הון הנשלטת בידי מגדל אחזקות, הסכם שכירות הינו בגין השכרת בנין המשרדים של המשכירה ברח' סעדיה גאון, 26 בתל-אביב ("בנין המשרדים") לצורך ניהול עסקי קבוצת שוקי הון. בהתאם להסכם, מושכר לשוקי הון שירותי ניהול רוב בניין המשרדים (לאחר שעבר שיפוץ נרחב במימון המשכירה) וזאת לתקופת שכירות בת 10 שנים, שתסתיים בסוף אוקטובר 2017, בדמי השכירות החודשיים הם כ-236 אלפי ש"ח בתוספת הצמדה למדד המחירים לצרכן ובתוספת מע"מ כדון. בהסכם נוספה אפשרות להארכת השכירות לתקופה של 7 שנים נוספות ("תקופת השכירות הנוספת"). שתסתיים בסוף אוקטובר 2024. אלא אם תודיע שוקי הון שירותי ניהול על כך שאינה חפצה להאריך את תקופת השכירות, ובמקרה שכזה יהיה על שוקי הון שירותי ניהול לשלם למשכירה תשלום חד פעמי בסך של כ-6,360 אלפי ש"ח, צמוד למדד. בחודש דצמבר 2016 נחתמה תוספת להסכם השכירות לפיה השטח המושכר לשוקי הון הוקטן כך שדמי השכירות החודשיים הם 157 אלפי ש"ח בתוספת הצמדה למדד המחירים לצרכן ובתוספת מע"מ כדון, וזאת רטרואקטיבית מיום 1 בינואר 2015. עוד נקבע בתוספת להסכם כי בתקופת השכירות הנוספת יעלו דמי השכירות בשיעור של 8%. במהלך תקופת הדיווח חלק מהשטחים הושכרו בשכירות משנה לחברות מוחזקות בקבוצת שוקי הון וכן לצדדים שלישיים.
- החברה וחברות מאוחדות שלה, רכשו במהלך העסקים הרגיל שירותי ברוקראז' מחברת מגדל שירותי בורסה בע"מ, חברה מאוחדת של מגדל שוקי הון עד למכירת השליטה במגדל שירותי בורסה בע"מ בחודש אוקטובר 2015. היקף התשלומים ששולמו בגין השירותים האמורים הסתכם בשנת 2015 לסך של כ-1,736 אלפי ש"ח.
- במהלך שנת 2015 הפיצה שוקי הון אגרות חוב (סדרה ג' וסדרה ד') שהונפקו על ידי מגדל ביטוח גיוס הון. בגין שירותי ההפצה שולם למגדל שוקי הון על ידי החברה סכום כולל של כ-7,894 אלפי ש"ח.
- במהלך שנת 2016 הפיצה שוקי הון אגרות חוב (סדרה ה') שהונפקו על ידי מגדל ביטוח גיוס הון. בגין שירותי ההפצה שולם למגדל שוקי הון על ידי החברה סכום כולל של כ-3,689 אלפי ש"ח.
- לחברה הסכמים עם פמי פרמיום בע"מ ("פמי"), המספקת לה שירותי אסיסטנס הניתנים למבוטחים לפי כתיב שירות/ריידרים/הרחבות לפוליסה הנמכרים בעיקר במסגרת ביטוח כללי (רכב רכוש, ביטוחי דירה ומשכנתא) וכן למתן שירותים בתחום הבריאות. ההתקשרות ביחס למתן השירותים במסגרת ביטוח כללי הסתיימה ביום 31 במרס 2017. ההתקשרות ביחס לכתבי שירות לקולקטיבים בתחום הבריאות תהיה בתוקף עד למועד סיום או חידוש של כל קולקטיב.
- היקף הרכישות מפמי הסתכם בשנת 2017 בכ-27 מיליון ש"ח (לעומת 29 מיליון ש"ח בשנת 2016 וכ-42 מיליון ש"ח בשנת 2014).

ז. חברות קשורות (המשך)

ביום 1 בדצמבר 2012 התקשרה החברה עם אינפומד אתרי רפואה בע"מ ("אינפומד"), בהסכם למתן שירותים בקשר עם כתבי שירות. אינפומד שהייתה מאוחדת על ידי מגדל בריאות ואיכות חיים ("מגדל בריאות"), חברה בת של מגדל אחזקות נמכרה על ידי מגדל בריאות ביום 3 באוקטובר 2017.

בחודש דצמבר 2014 נחתם הסכם בין החברה לבין אינפומד, אשר לו צורפה גם בי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של אינפומד ("בי-וול"). הסכם זה היווה הסכם מסגרת המאגד את כתבי השירות בין החברה לאינפומד ובי-וול, קיימים ועתידיים, בכפוף לתנאי ההסכם ("הסכם המסגרת 2014"). עם מכירתה של אינפומד ביום 1 באוקטובר 2017, רכשה מגדל בריאות את מלוא מניותיה של בי-וול.

בגין כתבי שירות שעברו לבי וול מפמי, התעריפים שהוסכמו בין החברה לבין בי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ, חברה בת בבעלותה המלאה של אינפומד ("בי-וול"), נמוכים מהתעריפים אותם שילמה החברה לפמי עבור אותם שירותים והסכום הכולל שישולם לבי-וול תלוי בהיקף השירותים שרכשו על ידי החברה ובתמהילם.

בקשר עם העברת השירותים בתחום כתבי השירות לבי-וול נחתם בחודש נובמבר 2014, בין בי-וול לבין פמי, הסכם שיתוף פעולה ומתן שירותים, לפיו תרכוש בי-וול שירותים מפמי בגין כתבי השירות של מגדל שהועברו מטיפול פמי לטיפול בי-וול, וכן הוסדר אופן שיתוף הפעולה בין בי-וול לבין פמי ("הסכם השירותים"). תוקף הסכם השירותים הוא עד ליום 30 במרס 2019, אם כי בי-וול תוכל להביא את הסכם השירותים לסיום במועד מוקדם יותר בהתאם לתנאיו. במקרה של ביטול ההסכם לפני המועד האמור, תשלם בי-וול לפמי פיצוי מוסכם השווה למכפלת מספר החודשים עד אותו המועד ב-30 אלפי ש"ח.

בשנים 2017, 2016 ו-2015 שילמה בי-וול לפמי, עבור השירותים הנרכשים, סך כולל של כ-5,441 אלפי ש"ח, כ-3,626 אלפי ש"ח וכ-1,922 אלפי ש"ח, בהתאמה.

בהתאם לתנאי הסכם השירותים ובתמורה להפעלת השירותים שנרכשו באמצעות מוקד בי-וול, שילמה פמי לבי-וול בשנת 2015 תשלום חד פעמי בסך של 1.6 מיליון ש"ח, בתוספת מע"מ.

בחודש דצמבר 2015 נחתם בין החברה, אינפומד ובי-וול הסכם מסגרת חדש אשר החליף את הסכם המסגרת הישן ("הסכם המסגרת 2015"). במסגרת הסכם המסגרת 2015, הוסדרו כל כתבי השירות אשר הוסדרו במסגרת הסכם המסגרת הישן והתווסף אליהם כתב שירות נוסף.

בחודש יולי 2016 נחתם הסכם מסגרת חדש ("הסכם המסגרת 2016") בין מגדל לבין אינפומד ובי-וול אשר החליף וביטל את ההסכמים הקודמים בין הצדדים. במסגרת הסכם המסגרת 2016 התווספו לתכולתו כתבי שירות נוספים שעברו מפמי (הן ביחס לפרט והן ביחס לקולקטיבים). הסכם המסגרת 2016 הפריד בין כתבי השירות השונים למספר סוגים, בהתאם למועד שבו החלו להינתן בגינם השירותים ו/או סוגם, וביחס לכל סוג כאמור נקבעה תקופת התקשרות נפרדת.

בחודש אוקטובר 2015 נחתם בין החברה לבין בי-וול הסכם למתן שירותים שאינם בגדר כתבי שירות. במסגרת הסכם זה הוסדר מתן שירותים נוספים לחברה: שירותי איסוף מידע רפואי במסגרת ברור תביעות בכל תחומי הביטוח, שירותי מוקד חירום, ניתוחים ושיניים וכן שירותי סילוק תביעות שיניים. ההסכם הינו לתקופה שאינה קצובה, כאשר לכל אחד מהצדדים זכות ביטול בכל עת בכפוף להודעה מראש לצד השני.

בשנים 2017, 2016 ו-2015 שילמה החברה לבי-וול או לאינפומד, לפי העניין, סך של כ-40,695 אלפי ש"ח, כ-30,069 אלפי ש"ח וכ-30,796 אלפי ש"ח, בהתאמה.

5. החברה וחברות הבת שלה נדרשות, במסגרת מהלך העסקים הרגיל, לקבל מעת לעת, שירותים שונים בתחום משאבי אנוש מחברות המתמחות בנושא. שירותים אלו ניתנים בין היתר, בתחום אבחון וגיוס, טכנולוגיות גיוס מתקדמות, ייעוץ ופיתוח ארגוני, פתרונות הדרכה ולמידה, אספקת עובדי קבלן, רווחה ואיכות חיים. חלק מהשירותים האמורים ניתנים על ידי פילת מקבוצת היי קפיטל בע"מ, המאוחדת על ידי מגדל שירותי ניהול בע"מ, חברה בת של מגדל אחזקות ("פילת") שנמכרה בתום חודש דצמבר 2016.

ההתקשרות מול פילת נעשית בתנאי שוק ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי ועדת הביקורת. בשנים 2016 ו-2015 שילמו החברה וחברות הבנות שלה סך של כ-2,495 אלפי ש"ח וכ-3,337 אלפי ש"ח, בהתאמה.

ח. חברות כלולות

1. לעניין השקעות בחברות כלולות ראה באור 7 השקעה בחברות מוחזקות.
2. בחודש יוני 2009 הונפקו למגדל אחזקות נדל"ן בע"מ ("אחזקות נדל"ן"), חברה בת של החברה, שטרי הון מחברה כלולה, קניון רמת אביב בע"מ ("רמת אביב"), בסך של כ-76 מיליון ש"ח ע"נ לתקופה שלא תפחת מחמש שנים. הסכום האמור אינו צמוד למדד ואינו נושא ריבית. בחודש יוני 2014 נפרעו שטרי הון בסך של כ-61 מיליון ש"ח. במהלך שנת 2015 נפרעה יתרת שטרי הון.
3. א) במחצית השנייה של שנת 2014 העמידה רמת אביב הלוואה לבעלי מניותיה, בהתאם לשיעור אחזקתם, כאשר חלקה של אחזקות נדל"ן הינו כ-5 מיליון ש"ח. סכום זה אינו צמוד למדד ונושא ריבית נומינלית קבועה של 3.23%. נכון ליום 31 בדצמבר 2014 יתרת הלוואה הסתכמה לסך של כ-5.1 מיליון ש"ח. בתחילת שנת 2015 נפרעה יתרת הלוואה.
- ב) בתחילת שנת 2015 העמידה רמת אביב הלוואות לבעלי מניותיה, בהתאם לשיעור אחזקתם, כאשר חלקה של אחזקות נדל"ן הינו כ-7.5 מיליון ש"ח. הלוואות אלו אינן צמודות למדד ונושאות ריבית נומינלית קבועה של 3.05%. עד לתום שנת 2015 נפרעו הלוואות אלו.
- ג) בחודש ספטמבר 2016 העמידה אחזקות נדל"ן לרמת אביב הלוואה בסכום של כ-23 מיליון ש"ח. הלוואה ניתנה לקניון רמת אביב על ידי בעלי מניותיה בהתאם לשיעור אחזקתם. הלוואה נושאת ריבית שנתית של 4% ותיפרע מעודפי המזומנים בקניון כפי שיהיו מעת לעת. יתרת הלוואה ליום 31 בדצמבר 2017 הינה כ-10 מיליון ש"ח וליום 31 בדצמבר 2016 כ-19 מיליון ש"ח.
- ד) בגין הלוואות שנתקבלו מרמת אביב נרשמו הוצאות מימון בשנת 2015 של כ-30 אלפי ש"ח.
- ה) בגין שטרי הון שהונפקו על ידי רמת אביב והלוואות שניתנו לרמת אביב נרשמו הכנסות מימון בשנים 2015, 2016 ו-2017 של כ-588 אלפי ש"ח, כ-211 אלפי ש"ח וכ-240 אלפי ש"ח, בהתאמה.
4. החברה שילמה לרשף סוכנות לביטוח (2004) בע"מ, חברה כלולה של החברה, עד למכירתה בתום הרבעון השלישי של שנת 2015, עמלות בגין שיווק מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים בשנת 2015 בסכום כולל של כ-2,130 אלפי ש"ח.
5. החברה שילמה לאורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ, חברה כלולה עד לרכישת השליטה המלאה בה בתום שנת 2016, עמלות בגין שיווק מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים בשנים 2016 ו-2015 בסכום כולל של כ-4,620 אלפי ש"ח וכ-4,052 אלפי ש"ח, בהתאמה.
6. בנוסף למפורט בסעיפים 4 ו-5 לעיל, החברה משלמת עמלות בגין שיווק מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים לחברות כלולות נוספות בסכומים שאינם מהותיים.
7. בחודש יולי 2012 נתנה מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ ("מגדל סוכנויות") חברה מאוחדת של החברה לאורלן סוכנויות לביטוח (1994) בע"מ, חברה כלולה, עד לרכישת השליטה המלאה בה בתום שנת 2016, הלוואה בסך של 1 מיליון ש"ח, צמודה למדד ונושאת ריבית של 3.5% לשנה. הלוואה נפרעה בתשלומים שנתיים שווים עד לחודש ינואר 2016. יתרת הלוואה ליום 31 בדצמבר 2015 הינה כ-48 אלפי ש"ח. בגין הלוואה נרשמו הכנסות מימון בשנת 2015 של כ-5 אלפי ש"ח.
8. בחודש אוגוסט 2013 נתנה החברה הלוואה לחברה כלולה בחו"ל, בסך של כ-5,958 אלפי ש"ח לפירעון בתשלום אחד בתום 5 שנים. במהלך שנת 2015 נתנה החברה שתי הלוואות נוספות לחברה הכלולה בסך של כ-3,549 אלפי ש"ח. ההשקעה בחברה הכלולה נמכרה בתום הרבעון השני של שנת 2016. יתרת הלוואה ליום 31 בדצמבר 2015 עמדה על כ-9,802 אלפי ש"ח. בגין הלוואות אלו נרשמו הכנסות מימון בשנים 2016 ו-2015 של כ-327 אלפי ש"ח וכ-413 אלפי ש"ח, בהתאמה.
9. במהלך שנת 2015 נתנה החברה הלוואות לחברות כלולות בחו"ל בסך של כ-20,162 אלפי ש"ח לפירעון עד לתום שנת 2025. יתרת הלוואות ליום 31 בדצמבר 2017 הינה 24,823 אלפי ש"ח וליום 31 בדצמבר 2016 הינה 27,391 אלפי ש"ח. בגין הלוואות אלו נרשמו הכנסות מימון בשנים 2017 ו-2016 בסך של כ-93 אלפי ש"ח וכ-2,457 אלפי ש"ח, בהתאמה. הלוואות אלו מוצגות כנכסי חוב שאינם סחירים במסגרת השקעות פיננסיות אחרות.
10. בבעלות החברה נכסי נדל"ן שונים. בחלק מנכסי הנדל"ן האמורים נעשה שימוש עצמי וחלק מנכסי הנדל"ן מושכרים לשימוש חברות הקבוצה, לרבות חברות שאינן בבעלות מלאה של החברה, בסכומים שאינם מהותיים.

באור 38 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ט. תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים)

חלק מאנשי המפתח הניהוליים בחברה זכאים לשכר, לבונוס, ולהטבות שלא במזומן (כגון רכב, ביטוח רפואי וכדומה). חלק מאנשי המפתח הניהוליים משתתפים גם בתכנית כתבי האופציה למניות של מגדל אחזקות. למידע נוסף, ראה באור 33, בדבר הסדרי תשלומים מבוססי מניות.

י. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים

1. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015		2016		2017	
מס' סכום	מס' אנשים	מס' סכום	מס' אנשים	מס' סכום	מס' אנשים
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
13,042	9	10,391	8	10,787	6
1,422	8	1,850	8	1,549	6
-	8	3	8	(30)	6
74	4	(221)	4	-	
<u>14,538</u>		<u>12,023</u>		<u>12,306</u>	

הטבות לזמן קצר
הטבות לאחר העסקה
הטבות אחרות לזמן ארוך
תשלום מבוסס מניות (ראה באור 33)

2. הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בחברה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015		2016		2017	
מס' סכום	מס' אנשים	מס' סכום	מס' אנשים	מס' סכום	מס' אנשים
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
3,299	9	3,454	10	2,518	11
<u>3,299</u>		<u>3,454</u>		<u>2,518</u>	

דמי ניהול לדירקטורים שאינם מועסקים בחברה מטעמה

י. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

3. מדיניות התגמול לנושאי המשרה של החברה

(א) מדיניות התגמול גופים מוסדיים לשנים 2017 עד וכולל 2019

מדיניות תגמול גופים מוסדיים נוכחית

בימים 7 בנובמבר 2017 ו-22 בנובמבר 2017 אישרו הדירקטוריונים של החברה ושל הגופים המוסדיים שינויים במדיניות התגמול ("מדיניות תגמול גופים מוסדיים נוכחית"). זאת לאור הרצון לעדכן את מדיניות התגמול בעקבות סוגיות שעלו במהלך יישומה של מדיניות תגמול מוסדיים שאושרה בחודש נובמבר 2016.

מדיניות תגמול גופים מוסדיים הינה בהתאם לחוזר הממונה על שוק ההון מיום 10 באפריל 2014, חוזר הממונה מיום 7 באוקטובר 2015, מדיניות תגמול בגופים מוסדיים - תיקון (חוזר הממונה המקורי וחוזר מדיניות תגמול המעודכן יקראו להלן ביחד בסעיף זה: "חוזר הממונה") וחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 ("חוק התגמול"). על פי חוזר הממונה, על המוסדות המוסמכים לבחון את המדיניות אחת לשנה ובחינת מדיניות תגמול מוסדיים ועדכונה נעשו כחלק מבחינה זו.

במדיניות תגמול גופים מוסדיים נקבעו הוראות פרטניות לגבי רכיבי השכר של "בעל תפקיד מרכזי" שזוהו ככאלה על-פי חוזר הממונה, והם כוללים, בין היתר את כלל נושאי משרה בגופים המוסדיים על-פי חוק החברות, נושאי משרה שהוגדרו ככאלו על-פי חוזר הממונה, קרובי בעל השליטה, גורמי השקעות וכן בעלי תפקידים שזוהו על-ידי הגופים המוסדיים כבעלי תפקיד מרכזי, אם לפעילותו של בעל תפקיד עשויה להיות השפעה משמעותית על פרופיל הסיכון של הגופים המוסדיים או שהוא מנהל של קבוצת עובדים הכפופה לאותם הסדרי תגמול ואשר הרכיב המשתנה בתגמולם, עשוי, במצטבר, לחשוף את הגוף המוסדי או את כספי החוסכים באמצעות אותו גוף מוסדי לסיכון מהותי. לפירוט מדיניות התגמול של החברה לשנים 2017 עד וכולל 2019 ראה באתר האינטרנט של החברה <https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/investorsconnecton/Pages/RewardPolicy.aspx>.

מדיניות תגמול גופים מוסדיים הנוכחית החליפה את מדיניות תגמול גופים מוסדיים לשנים 2017 עד וכולל 2019 אשר אושרה בימים 21 בנובמבר 2016 ו-24 בנובמבר 2016 על ידי הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים.

המדיניות שאושרה בנובמבר 2016 החליפה את מדיניות התגמול שנקבעה לשנים 2014 עד וכולל 2016.

על נושאי המשרה בחברה המכהנים גם כנושאי משרה במגדל אחזקות חלה גם מדיניות התגמול של מגדל אחזקות המותאמת למדיניות תגמול גופים מוסדיים הנוכחית. לפרטים נוספים בדבר מדיניות התגמול של מגדל אחזקות לשנים 2017 עד וכולל 2019 ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 2 בנובמבר 2017, אסמכתא מספר 2017-01-097540.

(ג) להלן עקרי הנושאים שנקבעו במדיניות תגמול גופים מוסדיים הנוכחית לשנים 2017 עד וכולל 2019:

- קביעת תקרה לעלות השנתית החזויה המקסימלית של יו"ר הדירקטוריון, מנכ"ל ונושא משרה
- הוראות לגבי הרכיב הקבוע - תקרות שכר חודשי, תנאים נלווים, הצמדה, מענק שנתי מובטח וכו'.
- יחס המכפלה ליו"ר הדירקטוריון בגופים המוסדיים
- קביעת הוראות לגבי הרכיב משתנה/ מענק שנתי - תקופות המדידה, פריסת הרכיב המשתנה, מרכיבי הרכיב המשתנה (יעדי חברה, יעדים אישיים ורכיב שיקול דעת והערכה כללית) ואופן חישובו, תנאי הסף לתשלום המענק השנתי ורכיבים נדחים שלו, מתן אפשרות להענקת רכיב משתנה גם במקרים שלא התקיימו כל תנאי הסף והיחס בין רכיבי השכר הקבוע לרכיבי השכר המשתנה.
- הסדרי השבה של הרכיב המשתנה בנסיבות שפורטו במדיניות.
- הוראות ביחס לסיום העסקה.

1. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4. בעל עניין - יו"ר דירקטוריון החברה/מנכ"ל החברה

(א) מר עופר אליהו מכהן כמנכ"ל החברה, החל מיום 11 בפברואר 2014. ביום 14 בינואר 2018 הודיע מר עופר אליהו לדירקטוריון החברה על רצונו לסיים את תפקידו כמנכ"ל החברה ביום 1 ביוני 2018.

לעניין מינויו של מר דורון ספיר למנכ"ל החברה, ראה באור 4.40. מר עופר אליהו, הינו בנו של בעל השליטה בחברה מר שלמה אליהו. בתקופה שמינואר 2014 ועד 11 בפברואר 2014, כיהן גם כמ"מ מנכ"ל החברה. מר עופר אליהו כיהן כמשנה למנכ"ל החברה החל מיום 29 בינואר 2013, תחילה כמנהל חטיבת עסקי ביטוח כללי וביטוח משנה בחברה והחל מיום 15 ביולי 2013 כמנהל חטיבת הלקוחות, ערוצי ההפצה והשירות של החברה. במשך כל תקופת כהונתו בחברה ועד יום 31 בדצמבר 2013, לא שולם למר עופר אליהו שכר מקבוצת מגדל.

ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות את עדכון תנאי הכהונה של מר עופר אליהו בתוקף מיום 12 באוקטובר 2016. תנאי העסקתו של מר עופר אליהו, כפי שהיו בתוקף החל מ-1 בינואר 2014 ועד למועד העדכון, אושרו על-ידי האסיפה הכללית של מגדל אחזקות ביום 13 באפריל 2014. לפרטים בדבר תנאי הכהונה של מר עופר אליהו עד למועד עדכונם כאמור ראה דוחות מיידיים של מגדל אחזקות מיום 25 בפברואר 2014 מספרי אסמכתאות 046174-01-2014 ו-046171-01-2014 מיום 31 במרס 2014, אסמכתא מספר 032985-01-2014 ומיום 13 באפריל 2014, אסמכתא מספר 046119-01-2014.

לאחר אישור האסיפה הכללית, בתוקף מיום 12 באוקטובר 2016, היו תנאי הכהונה כמפורט להלן: העלות השנתית המקסימלית של התגמול למר עופר אליהו לא תעלה על 2,865 אלפי ש"ח צמוד למדד אחת לשנה ("התקרה המוסכמת"). מר עופר אליהו יהיה רשאי להמיר את ההטבות והתנאים הנלווים הכלולים בהסכם הקודם שנחתם עימו, למעט הטבות שהוחרגו מההמרה, לתשלום במסגרת השכר החודשי. לאחר שמר עופר אליהו בחר להמיר ההטבות על פי הסכם קיים, בהתאם לזכותו כאמור לעיל, ושכרו הותאם לתקרה המוסכמת, עומד השכר החודשי של מר עופר אליהו על כ-205 אלפי ש"ח.

מר עופר אליהו יהיה רשאי לקטום את הפרשות המעסיק לחסכון פנסיוני עד לתקרת המס ולקבל את ההפרשה במזומן כאשר סכום זה לא יצטרף לשכר החודשי ולא יזכה בהפרשות סוציאליות או בתנאים נלווים (הטבות שהוחרגו מההמרה). העלות לחברה בגין המרת ההטבות על פי הסכם קיים והתאמת השכר לתקרה קיימת הורכבה מעלות חד פעמית בגין חוב ותק בסך של כ-100 אלפי ש"ח ועלות שוטפת בגין הפרשות לפיצויים ותגמולים על התוספת לשכר על ההטבות שהומרו בסכום של כ-65 אלפי ש"ח לשנה. החברה תישא בעלות המס הנובעת מ"הוצאה העודפת" על פי חוק התגמול. עלות המס לחברה עקב ה"הוצאה העודפת" הינה כ-250 אלפי ש"ח. עלות זו אינה כוללת את עלות המס החד פעמית, בגין חוב הותק, אם תהיה. בדומה להסכם הקודם שנחתם עם מר עופר אליהו ההסכם הינו לתקופה לא קצובה. עם זאת, היה ובתום 3 שנים ממועד אישור האסיפה הכללית, יידרשו אישוריהם של המוסדות המוסמכים בחברה להמשך העסקת מר עופר אליהו, לרבות אישור האסיפה הכללית בהתאם לסעיף 275 לחוק החברות או אישור דומה אחר, יהא תוקף ההסכם לאחר 3 שנים אלו כפוף לקבלת אישורים כאמור על פי הדין.

הגמול הכולל ששולם למר עופר אליהו בשנת 2017 עמד על כ-2,819 אלפי ש"ח (עלות מעביד ולפני השפעת מס שכר).

לפרטים נוספים אודות תנאי הכהונה המעודכנים של מר עופר אליהו ראה דוח מיידי שפורסם על ידי מגדל אחזקות ביום 22 בדצמבר 2016, בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) אשר על סדר יומה, בין היתר, אישור תנאי העסקה מעודכנים למר עופר אליהו, אסמכתא מספר 142339-01-2016 וכן דיווח מיידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017, אסמכתא מספר 000333-01-2017.

להלן תיאור תנאי הכהונה של מר עופר אליהו כפי שהיו עד ליום 12 באוקטובר 2016: עד לאותו מועד הועסק מר עופר אליהו על-פי הסכם העסקה שנחתם ביום 30 באפריל 2014 והוא לתקופה בלתי קצובה. בהתאם להוראות סעיף 275 לחוק החברות, תוקף ההסכם לאחר 3 שנים כפוף לקבלת אישורים על-פי הדין. אישור כאמור התקבל בחודש דצמבר 2016. כל אחד מהצדדים רשאי להביא את הסכם העסקה לידי סיום בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של 3 חודשים.

שכרו החודשי של מר עופר אליהו נקבע לסך של 170,000 ש"ח, צמוד למדד ועדכון ההצמדה הינו פעם בשנה. בנוסף תנאי העסקתו כוללים הפרשות סוציאליות ונלוות וביטוח בגין אובדן כושר עבודה במסגרת פוליסת ביטוח קבוצתי של עובדי קבוצת מגדל ביטוח, ימי חופשה (26 יום), ימי הבראה, החזר הוצאות טלפון, אש"ל, העמדת רכב (קבוצה 7) (גילום בשיעור של 100%), עיתונים יומיים, בדיקות סקר רפואי, וכו'. בהתאם לתנאי ההסכם עמו מר עופר אליהו אינו זכאי למענק הסתגלות.

הסכם העסקה של מר עופר אליהו כולל סעיף לפיו העסקתו בחברה הינו העסקה חדשה בהסכם אישי וזאת ללא רצף זכויות כלשהו להעסקתו בתקופת מעסיק אחר, לרבות הצהרה כי אין לו ולא יהיו לו תביעות או טענות כלפי החברה בגין תקופת העסקתו באליהו בטוח.

י. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4. בעל עניין - יו"ר דירקטוריון החברה/מנכ"ל החברה (המשך)

ב) מר יוחנן דנינו מונה כדירקטור בחברה ביום 24 בנובמבר 2015 וכיו"ר הדירקטוריון ביום 16 בדצמבר 2015. ביום 23 בנובמבר 2017 הודיע מר יוחנן דנינו למר שלמה אליהו על כוונתו לסיים את תפקידיו בחברה ובמגדל אחזקות. המועד המדויק יקבע בהמשך תוך מתן תקופת הערכות לחברה ולמגדל אחזקות ככל שיידרש.
לעניין מינויו של מר עודד שריג ליו"ר דירקטוריון החברה, ראה באור 40.א.

ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות את עדכון תנאי הכהונה של מר יוחנן דנינו בתוקף מיום 12 באוקטובר 2016. תנאי כהונתו של מר יוחנן דנינו, כפי שהיו בתוקף החל מ-24 בנובמבר 2015 ועד לעדכון כאמור, אושרו על-ידי האסיפה הכללית של מגדל אחזקות ביום 21 בינואר 2016. לפרטים בדבר תנאי הכהונה של מר יוחנן דנינו עד למועד עדכון כאמור ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 29 בדצמבר 2015, אסמכתא מספר 01-192060-2015 וכן מיום 21 בינואר 2016, אסמכתא מספר 01-015373-2016.

לאחר אישור האסיפה הכללית, בתוקף מיום 12 באוקטובר 2016, היו תנאי הכהונה כמפורט להלן: מר יוחנן דנינו יעניק לחברה שירותים בהיקף של משרה מלאה (100%). התגמול הכולל למר יוחנן דנינו יעמוד על כ-2,578 אלפי ש"ח (דהיינו, בהתאם להוראות מדיניות התגמול שאושרה במקביל לאישור תנאי הכהונה של מר יוחנן דנינו, 90% מעלות התגמול למנכ"ל החברה העומדת על כ-2,865 אלפי ש"ח). דמי הניהול החודשיים, לאחר שמר יוחנן דנינו המיר את הזכות לקבל רכב בהחזר הוצאות החזקה ושימוש, יעמדו על כ-215 אלפי ש"ח. החברה תישא בעלות המס השנתית השוטפת הנובעת מ"הוצאה העודפת" על פי חוק התגמול בסך כ-54 אלפי ש"ח.

בהמשך לעדכון תנאי הכהונה נחתם בין מר יוחנן דנינו לבין החברה ומגדל אחזקות הסכם שירותים מעודכן. על פי הסכם השירותים המעודכן, מר יוחנן דנינו ייתן לחברה ולמגדל אחזקות את השירותים כעוסק מורשה ולא באמצעות חברה בשליטתו המלאה. אין בשינוי האמור כדי להשפיע על תנאי הכהונה של מר יוחנן דנינו ו/או על עלותם לחברה, כמפורט לעיל.

בדומה להסכם השירותים הקודם שנחתם מול מר יוחנן דנינו, הסכם השירותים המעודכן הוא לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים רשאי להביא את הסכם השירותים לידי סיום בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של 6 חודשים. ההסכם כולל הוראות בדבר אי תחרות במשך תקופה של 6 חודשים וכן הוראות לסיום של ההסכם ללא הודעה מוקדמת בקרות אירועים ונסיבות שהוגדרו בהסכם כמצדיקים סיום ללא הודעה מוקדמת. הגמול הכולל ששולם למר יוחנן דנינו בשנת 2017 עמד על כ-1,623 אלפי ש"ח, זאת לאחר ביטול הפרשה בגין מענק התמדה כמפורט להלן.

לפרטים נוספים אודות תנאי הכהונה המעודכנים של מר יוחנן דנינו ראה דוח מיידי שפורסם על ידי מגדל אחזקות ביום 22 בדצמבר 2016 בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) אשר על סדר יומה, בין היתר, אישור תנאי העסקה מעודכנים למר יוחנן דנינו, אסמכתא מספר 01-142339-2016 וכן דיווח מיידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017, אסמכתא מספר 01-000333-2017.

להלן תיאור תנאי הכהונה כפי שהיו עד ליום 12 באוקטובר 2016: מר יוחנן דנינו העניק לחברה שירותים, באמצעות חברה בשליטתו המלאה, בהיקף של 90% משרה, על פי הסכם שהיה בתוקף מיום 2 בנובמבר 2015. על פי הסכם השירותים, דמי הניהול החודשיים של מר יוחנן דנינו הינם בגובה של 187 אלפי ש"ח, אשר יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן ויעודכנו מידי שנה והוא היה זכאי להחזר הוצאות וכן העמדת רכב (קבוצה 7) (גילום בשיעור של 100%). במסגרת תנאי הכהונה וכנגד התחייבותו ליתן שירותים במשך 24 חודשים לפחות על פי ההסכם ("תקופת ההתמדה"), אושר למר יוחנן דנינו מענק התמדה, המותנה בהשלמה של תקופת ההתמדה, בסך השווה לשש כפולות של דמי הניהול החודשיים שאושרו לו (בסך כולל השווה ל-1,122 אלפי ש"ח ("תשלום ההתמדה")).

לאחר אישור תנאי הכהונה, פנתה הממונה על שוק ההון ("הממונה") למגדל בדרישה שלא לשלם את תשלום ההתמדה מהנימוק שמדובר ברכיב משתנה ועל פי הוראות ההסדר התחיקתי דירקטורים זכאים לקבל רכיב קבוע בלבד. החברה, באמצעות יו"ר ועדת התגמול, קיימה דיונים עם הממונה ביחס לתשלום ההתמדה. בהמשך לדיונים אלו פנה יו"ר ועדת התגמול לממונה בשאלה אם קיימת מניעה לשלם למר יוחנן דנינו את החלק בתשלום ההתמדה בגינו נרשמה הפרשה חשבונאית עד למועד כניסתו לתוקף של חוק התגמול (בסך של כ-529 אלפי ש"ח). במהלך הרבעון השני של שנת 2017, הודיעה הממונה לחברה כי, בהתאם לעמדתה בדרישה המקורית, לא ניתן לשלם סכום זה מהנימוק שמדובר ברכיב משתנה ועל פי הוראות ההסדר התחיקתי דירקטורים זכאים לקבל רכיב קבוע בלבד. לפיכך בוטלה ההפרשה בגין מענק זה.

י. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4. בעל עניין - יו"ר דירקטוריון החברה/מנכ"ל החברה (המשך)

ג) ביטוח נושאי משרה לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרוביו - הדירקטורים ונושאי המשרה בקבוצה, לרבות בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בקבוצה, מנכ"ל החברה ונושאי משרה המכהנים בחברה, במגדל שוקי הון ובחברות בשליטת החברה או מגדל שוקי הון, מבוטחים במסגרת פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה בקבוצה, לתקופה של שניים עשר חודשים, החל מיום 1 בדצמבר 2017 ועד ליום 30 בנובמבר 2018. גבולות אחריות של הפוליסה החדשה הם 120 מיליון דולר לאירוע ולתקופה ובפרמיה שנתית שלא תעלה על 300 אלפי דולר ארה"ב. לפרטים ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 28 בנובמבר 2017, אסמכתא מספר 2017-01-105787.

על פי מדיניות התגמול הקודמת, התקשרות בביטוח אחריות נושאי משרה בחברה ובקבוצת מגדל אחזקות בכלל עבור הדירקטורים ונושאי משרה, לרבות בעל השליטה וקרוביו שיכהנו כנושאי משרה בקבוצה, הינה בסכומי ביטוח שלא יעלו על 120 מיליון דולר. במסגרת האישור של הכיסויים הביטוחיים האמורים נקבע כי סכום הביטוח הכולל אותו יהיו זכאים לקבל דירקטורים המכהנים ו/או כיהנו בכהונה מקבילה הן בקבוצת שוקי הון והן בחברה ו/או ביתר חברות הבת שלה (למעט קבוצת שוקי הון), באופן מצרפי בגין כל הפוליסות האמורות, לא יעלה על 120 מיליון דולר. הכיסוי הביטוחי האמור אושר בהתאם לתקנה 11 לתקנות ההקלות. לפרטים נוספים בדבר אישור התקשרות בפוליסות הביטוח הקודמות של החברה ושל קבוצת שוקי הון ראה דיווחים מיידיים של מגדל אחזקות מימים 27 בינואר ו-24 בפברואר 2015, אסמכתאות מספר 2015-01-020140, ו-2015-01-037816, בהתאמה.

על פי מדיניות התגמול החדשה, תקרת סכומי ביטוח אחריות נושאי משרה (ביטוח D&O) עבור נושאי המשרה, דירקטורים וחברי ועדות השקעה, לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו שיכהנו בחברה ו/או בקבוצת מגדל אחזקות, הועלתה לסך של 200 מיליון דולר ובפרמיה שנתית שלא תעלה על 1.5 מיליון דולר. סכום זה נקבע על בסיס הערכה לגבי צורך עתידי כאשר היקף הביטוח יקבע כתלות בתנאי השוק, לרבות הפרמיה ביחס לכיסוי הביטוחי ולסיכון.

ד) לפרטים אודות כתבי ויתור וכתבי שיפוי לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים בחברה שניתנו על ידה ועל ידי בעלי עניין בחברה (ג'נרלי, בנק לאומי, לאומי אחזקות ריאליות בע"מ (לשעבר-סאל חברה לאחזקות בע"מ) שבבעלות בנק לאומי) ראה באור 2.39.ד.

1. התחייבויות תלויות

א. הליכים משפטיים ואחרים - כללי

סעיפים (ב) עד (ו) (כולל) להלן כוללים פרטים בדבר הליכים משפטיים ואחרים כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות, אשר אינם במהלך העסקים הרגיל של עסקיהן. בסעיף (ב) להלן מתוארות בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות לרבות תובענות שהגשתן כתביעה ייצוגית אושרה ("הליכים ייצוגיים"), בסעיף (ג) להלן מתוארים הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח, בסעיף (ד) להלן מתוארים הליכים משפטיים אחרים ובסעיף (ו) להלן מתוארים הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה.

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף ההליכים הייצוגיים המוגשים נגד החברה ו/או חברות מאוחדות של החברה. זאת, כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל, וכחלק מגידול בבקשות מסוג זה כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של החברות המאוחדות. מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של החברה ו/או החברות המאוחדות להפסדים במקרה של קבלת תביעה ייצוגית כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות. ההליכים הייצוגיים, מצויים בשלבים שונים של הבירור המשפטי, החל מהשלב של בירור הבקשה לאישור תובענה כייצוגית ועד שלב שבו תביעה אושרה כייצוגית והיא מתבררת ככזו. חלק מההליכים הייצוגיים מצויים בהליכי ערעור.

ניתן להגיש תובענות ייצוגיות בעילות שונות המפורטות בחוק לעניין זה והן כוללות ביחס למבטח כל ענין שבין החברה לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו. במסגרת החוק נקבעו תהליך ומגבלות בכל נוגע להסדרי פשרה בתובענות ייצוגיות שמקשות על כינון פשרה בתובענות ייצוגיות ובהן, בין היתר, זכות ליועץ המשפטי לממשלה ולגורמים אחרים להגיש התנגדות להסדר הפשרה וכן מינוי בודק ביחס להסדר הפשרה. היקפה של התובענה הייצוגית נקבע עם אישורה והוא תלוי בעילות התביעה שאושרו והסעד שאושר ביחס לעילות אלו.

בהליכים משפטיים או בבקשות לאישור תובענה כייצוגית אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") - דהיינו הסתברות העולה על 50% כי טענות התביעה תתקבלנה וההליך יתקבל (או במקרה של בקשה לאישור תובענה כייצוגית, יאשר ביהמ"ש את אישורה כייצוגית), נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות.

בבקשות לאישור תובענות אשר אושרו כייצוגיות על ידי ביהמ"ש, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות, אם, לאור הערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") שטענות התביעה במסגרת התביעה לגופה תתקבלנה במסגרת ניהול התובענה כתובענה ייצוגית. במקרה בו אושרה תביעה כייצוגית על ידי ביהמ"ש והוגש ערעור על ידי התובע בו הוא עותר להרחיב את פסק הדין שניתן, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות בערעור, אם, לאור הערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") שטענות התביעה בערעור תתקבלנה.

במקרה בו, במי מההליכים קיימת נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה, וזאת אף אם מדובר במקרה אשר לפי הפירוט האמור לעיל לא הייתה נכללת הפרשה בדוחות הכספיים אלמלא הפרשה או הנכונות לפשרה. במקרים בהם לפי הפירוט האמור לעיל נדרשת הפרשה בדוחות הכספיים ויש נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בדוחות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות או סכום הנכונות לפשרה, לפי הגבוה מביניהם. במקרים בהם אושר הסדר פשרה, נכללה בדוחות הפרשה בגובה הערכת החברה ו/או חברות מאוחדות לעלות הסדר הפשרה.

בהליכים משפטיים (או בבקשות לאישור תובענה) אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה לא חל האמור לעיל, וכן בהליכים משפטיים (או בבקשות לאישור תובענה כייצוגית) הנמצאים בשלבים ראשוניים ולא ניתן להעריך את סיכויי התביעה, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי הבקשות לאישור התובענות כייצוגיות המפורטות בסעיפים ב-33 ו-35 (סעיף 4.ו) להלן, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין בקשות אלו.

להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על-ידי החברה ו/או חברות מאוחדות או הפרשה בגובה נכונות החברה ו/או חברות מאוחדות לפשרה, לפי העניין.

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות

להלן פירוט של הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות העומדות ותלויות כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה, בסדר כרונולוגי לפי מועד הגשתן:

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום
1	9/1999 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח חיים נ' החברה	שימוש בלוח תמותה מיושן לקביעת הפרמיה בביטוח חיים, שאינו מותאם לתוחלת החיים. הסעדים המבוקשים כוללים בקשה להצהרה כי המבקש זכאי לבטל את הסכמי הביטוח ו/או זכאי לקבל סעדים הנובעים מהפרת חוזה.	מי שרכשו פוליסת ביטוח החל מיום תחילת החוק, קרי מיום 5 באוגוסט 1997.	ביום 10 בנובמבר 2011 פסק ביהמ"ש המחוזי: (א) חלה התיישנות בנושא ובהתאם הגדרת הקבוצה צומצמה למי שרכש פוליסות הכוללות מרכיב ריסק מחודש אוגוסט 1997 ועד למועד עדכון לוחות התמותה בחודש יוני 2001, בלבד, וכן, ב) על צמצום עילות התביעה להטעיה ועושק. ביום 7 בפברואר 2016 נתן ביהמ"ש המחוזי החלטה הדוחה את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 26 ביוני 2016 הוגש ערעור על פסק הדין על-ידי התובע לביהמ"ש העליון. ביום 2 באוגוסט 2016 הוגש על-ידי החברה בקשה למחיקת הערעור, שבעקבותיה החליט ביהמ"ש העליון ביום 15 ביוני 2017 למחוק את חלק הערעור המופנה כלפי החלטת ההתיישנות (אשר נתנה ביום 10 בנובמבר 2011) והתובע הגיש הודעת ערעור מתוקנת. הערעור מצוי בסיכומים שלאחריהם תינתן החלטה. כמו כן נקבע מועד להשלמת טיעון בפני הרכב בית המשפט העליון. ביום 26 בספטמבר 2017 החליט בית המשפט העליון, לאחר חילופי כתבי טענות, כי טענות החברה באשר למחיקת חלקים גם מהודעת הערעור המתוקנת שהגיש התובע, יתבררו במסגרת דיון בפני ההרכב.	-
2	1/2008 מחוזי - ת"א	מבוטח בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	גביית מרכיב בפרמיה המכונה "תת-שנתיות" שלא כדין ביחס לרכיבים ו/או כיוסיים מסוימים בפוליסה ובסכום החורג מן הסכום המותר. במסגרת הסעדים נכללה בקשה להורות על החזר הסכום שנגבה מחברי הקבוצה כתת שנתיות שלא כדין וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן.	כל מי שנגבה ממנו תשלום בגין רכיב "תת שנתיות" בנסיבות ובסכום החורגים מהמותר.	ביום 29 ביולי 2016 נתן ביהמ"ש החלטה המאשרת את התובענה כייצוגית ביחס לכל מי שנגבה ממנו תשלום בגין תת שנתיות ביחס לרכיב החסכון בפוליסות מסוג מעורב או ביחס לרכיב גורם פוליסה או ביחס לפוליסות המבטחות בריאות, נכות, מחלות קשות, אובדן כושר עבודה וסיעוד. החברה ויתר החברות הנתבעות הגישו ביום 15 בדצמבר 2016 בקשת רשות ערעור על ההחלטה הנ"ל לביהמ"ש העליון. ביום 2 באפריל 2017 קיבל ביהמ"ש העליון את הבקשה שהגישו החברה ויתר חברות הביטוח לעיכוב ביצוע וקבע כי הדיון בפני ביהמ"ש המחוזי יעוכב עד להכרעה בבקשת רשות הערעור. ביום 8 בפברואר התקיים דיון בבית המשפט העליון. הצדדים ממתנים לפסק דין בבקשת רשות הערעור.	כ-2,300 מיליון ש"ח, מיוחס לחברה כ-827 מיליון ש"ח

1 תאריך ההגשה של התובענות והבקשות הינו התאריך של הגשת התובענה והבקשה המקורי והערכאה בה הוגש במקור ההליך.
 2 הפניות לחוקים הנם בשמם המלא אך ללא שנת חקיקתם.
 3 הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, קבוצה אשר מהווה בסיס לאומדן סכום התובענה בכתב התביעה.
 4 הסכום אותו העריך התובע בתביעה. הסכומים נקובים בקירוב.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
3	4/2008 בי"ד אזורי לעבודה - י-ם	מבוטחות בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	הענקת גמלה חודשית לנשים בהגיען לגיל פרישה בסכום נמוך מהגמלה החודשית לגברים בעלי נתונים זהים, בנימוק כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר. זאת, כאשר הפרמיה הנגבית מנשים בגין ביטוח ריסק מוות הינה בשיעור זהה לזאת שנגבית מגברים למרות ששיעורי התמותה של נשים נמוכים יותר. במסגרת הסעדים התבקש סעד הצהרתי של ביהמ"ש כי ההפליה האמורה הינה פסולה וכי תינתן למבוטחות הזכות לבחור בין החלופות הבאות: (א) השוואת מקדמי הגמלה לאלו הנהוגים לגברים. (ב) הפחתה של סכומי הריסק שנגבו והעמדתם על סכומי הריסק הראויים למבוטחת אישה.	כלל הנשים שרכשו פוליסות ביטוח מנהלים בהן נעשתה אבחנה בין נשים וגברים לעניין תשלום הגמלה אך לא נעשתה אבחנה לעניין פרמיית הריסק.	ביום 17 באוגוסט 2014 נתן בית הדין האזורי לעבודה החלטה המאשרת את התובענה כייצוגית. ביום 2 בדצמבר 2014 הוגשה על ידי החברה ויתר הנתבעות בקשת רשות ערעור על ההחלטה לבית הדין הארצי לעבודה אשר נעתר לבקשה. ביום 22 בדצמבר 2016 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו בנושא התומכת בטענות החברה ויתר הנתבעות. הצדדים ממתנים להחלטת ביה"ד הארצי לעבודה בבקשת רשות הערעור.	"מאות מיליוני ש"ח"
4	4/2010 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	אי החזרת פרמיות לאחר הפסקת ביטוח במהלך החודש, כאשר הפרמיה נגבית מראש בתחילת החודש ו/או החזרת פרמיה בערכים נומינליים (ללא הפרשי הצמדה וריבית). במסגרת הסעדים נכללה בקשה להחזר סכומי הפרמיות העודפות שנגבו ממבוטחים שלא כדון וצו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן ולהשיב למבוטחים דמי ביטוח מיום היווצרות הזכות להחזר בצירוף הפרשי הצמדה וריבית.	כל מבוטח של מי מהמשיבות שהפוליסה שלו (למעט פוליסת ביטוח אלמנטר) הופסקה בין אם עקב ביטולה ובין אם עקב קרות מקרה הביטוח.	ביום 23 ביוני 2015 נתן ביהמ"ש החלטה המאשרת את התובענה כייצוגית, ביחס לסעד של השבה של דמי ביטוח שנגבו בגין התקופה שלאחר הפסקת הכיסוי הביטוחי בפוליסות ביטוח (למעט פוליסת ביטוח אלמנטר), הכוללות הוראה הקובעת כי הביטול ייכנס לתוקף באופן מיידי; וביחס למקרים בהם פוליסת הביטוח התבטלה עקב קרות מקרה הביטוח; וכן ביחס לתשלום הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק חוזה הביטוח בגין דמי ביטוח שהוחזרו למבוטחים בערך נומינאלי עקב ביטול הפוליסה שלהם או שקיבלו החזר תגמולי ביטוח בערך נומינאלי, בהתאמה, במהלך 7 שנים לפני מועד הגשת הבקשה (18 באפריל 2010) ועד ליום 14 במרס 2012. ביום 13 בספטמבר 2016 הוגש לביהמ"ש הסכם פשרה הכולל הוראה לפיה על החברה ויתר המשיבות להעביר לתרומה 80% מסכום ההחזר שימצא על ידי בודק, וכן התייחסות לגבי אופן ההתנהלות בעתיד. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור ביהמ"ש. ביום 2 במרס 2017 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו ביחס להסכם הפשרה בה פרט את הסתייגותיו ביחס אליו, והחברה הגישה תגובתה ביחס אליה. ביום 14 ביוני 2017 ניתנה החלטת בית משפט מינוי בודק להסכם הפשרה.	כ-225 מיליון ש"ח (לתקופה של 10 שנים)

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
5	4/2011 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	גביית כספים בגין "גורם פוליסה" ללא הסכמה חוזית וללא מתן גילוי נאות. הסעדים המבוקשים כוללים פיצוי/השבה השווה לסכום "גורם פוליסה" שנגבה מחברי הקבוצה בפועל, בצירוף התשואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה ומתן צו עשה המורה לחדול מגבייה של סכומים אלה.	כל מי שהוא ו/או היה מבוטח אצל המשיבות ונגבה ממנו סכום כלשהו כ"דמי ניהול אחרים" ו/או כ"גורם פוליסה".	ביום 10 ביוני 2015 הוגש לביהמ"ש הסכם הפשרה שבמסגרתו הוסכם על החזר כספי ביחס לעבר אשר יחולק לבעלי פוליסות מסוג "עדיף" / "יותר" של חברי הקבוצה המיוצגת בסכום כולל של 100 מיליון ש"ח, כשחלקה של החברה בו הינו 44.5 מיליון ש"ח. ביחס לעתיד הוסכם על הנחה של 25% מסכום גורם הפוליסה שנגבה בהן בפועל. שכר הטרחה לתובע ובא כוחו הוא בהסכם הפשרה לאישור ביהמ"ש והינו בסך 43 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ. כשחלקה של מגדל בו הינו 44.5%. הבודק שמונה על ידי ביהמ"ש קבע כי קיים קושי לאשר את הסכם הפשרה במתכונתו הנוכחית והמליץ להחיל את ההסדר לעתיד על השנים 2013 עד 2015. ביום 26 בפברואר 2016 הוגשה עמדת היועמ"ש ביחס להסדר הפשרה לפיה אין לאשרו במתכונתו הנוכחית. ביום 21 בנובמבר 2016, נתן ביהמ"ש החלטה הדוחה את הסדר הפשרה ומקבלת באופן חלקי את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית וקבע כי למרות שהמפקח התיר לחברות הביטוח לכלול בפוליסות ביטוח חיים הסדר המאפשר להם לגבות את גורם הפוליסה, הן לא כללו בפוליסות הביטוח, הסדר חוזי כזה ועל כן אין בסיס משפטי לגביית גורם הפוליסה והעברת הכספים לטובת גורם הפוליסה הקטינה את היקף החסכון שנצבר לטובת המבוטחים. יחד עם זאת, נקבע כי אין מקום לאישור התובענה כייצוגית לטובת פוליסות ריסק. ביחס לפוליסות משולבות חיסכון, לעומת זאת, נקבע כי קיים בסיס לאישור ניהול התובענה כייצוגית מאחר והעברת הכספים לטובת גורם פוליסה הקטינה את היקף החיסכון שנצבר לטובת המבוטחים. עוד קבע ביהמ"ש כי הסדר הפשרה אינו הוגן וסביר וזאת לאחר וחלק ההחזר בגין העבר אמנם מבטיח לחברי הקבוצה הטבה בהיקף משמעותי אולם אינו הוגן וסביר בהתחשב בחישובים שערכו גורמי הפיקוח שלפיהם העריך הבודק את סך הכספים שנגבו על ידי הנתבעות בתיק בין השנים 2004 ל-2012 (ועד בכלל) בגין גורם פוליסה כדי סך המגיע לכ-700 מיליון ש"ח וכן חלק ההנחה העתידית במסגרת הסדר הפשרה, אינו עומד גם בדרישות ההרתעה שכן משמעותו היא הכשרה בדיעבד ומכאן ולהבא של גביית עיקר גורם הפוליסה על חשבון רכיב החסכון. בהתאם, בקשת האישור התקבלה ביחס לגביית גורם פוליסה החל משבע שנים קודם למועד הגשת התובענה (החל מ-2004.21.4) ממבוטחים בפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 1992-2003, אשר החיסכון שנצבר לטובתם נפגע בשל גביית גורם פוליסה. הסעדים הנתבעים שהוגדרו במסגרת אישור התובענה כייצוגית הינם עדכון החיסכון הצבור לטובת המבוטחים בסכום החיסכון הנוסף שהיה נצבר לטובתם אילו לא היה נגבה גורם פוליסה או פיצוי המבוטחים בסכום האמור וכן הפסקת גביית גורם פוליסה מכאן ואילך. ביום 16 במאי 2017 הגישו החברה ויתר חברות הביטוח הנתבעות בקשת רשות ערעור לביהמ"ש העליון על החלטת ביהמ"ש לעיל, אשר דחתה את הסדר הפשרה וקיבלה, באופן חלקי, את בקשת האישור. ביום 11 ביוני 2017 הורה ביהמ"ש העליון על עיכוב ההליכים בבירור התביעה הייצוגית בביהמ"ש המחוזי. ביום 19 ביולי 2017 הגישו מספר מבקשים, אשר התנגדו להסכם הפשרה, בפני ביהמ"ש המחוזי, בקשה להצטרף כמשיבים לבקשת רשות הערעור בפני ביהמ"ש, אשר הורה לחברה ויתר חברות הביטוח להגיש תגובתן לבקשה זו. ביום 14 באוגוסט 2017 ניתנה החלטה המאחדת את בקשת רשות הערעור של החברה עם בקשות רשות ערעור שהגישו חברות אחרות על אותה החלטה. ביום 24 באוקטובר הוחלט שהערעור בנושא יועבר למותב של 3 שופטים וכן כי ביהמ"ש לא ידון תחילה (כפי שביקשו החברות) בשאלת אי אישור הסכם הפשרה, ורק לאחר מכן, אם יהיה צורך בכך, יתקיים דיון בבקשות רשות הערעור על אישור התובענה כייצוגית אלא כי שני חלקי הערעור יידונו יחד.	כ-2,325 מיליון ש"ח (לתקופה של 7 שנים) מתוכם מיוחס לחברה סך של כ-1,024 מיליון ש"ח.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
6	6/2011 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח רכב חובה נ' החברה וחברות נוספות	תשלום כספים שעוכבו אצל המשיבות מחמת עיקולים ושולמו בערך נומינלי ללא הפרשי הצמדה וריבית בגין התקופה בה עוכבו עקב העיקול. עילות התביעה נסמכות על טובת ההנאה שהפיקו המשיבות בתקופת העיכוב בהתאם לסעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט ו/או סעיף 28 לחוק חוזה הביטוח. הסעד המבוקש הינו תשלום הפרשי הצמדה וריבית בשיעור המשקף את טובת ההנאה שהפיקו המשיבות בתקופת העיכוב.	כל מי ששולמו לו תגמולי ביטוח לאחר ה-1 בינוי 2008 לאחר עיכוב עקב עיקול צד ג' והפירות שצמחו מהכספים בתקופת העיכוב לא הועברו אליו.	ביום 12 בדצמבר 2012 נתן ביהמ"ש החלטה המאשרת את התובענה כייצוגית. ביום 13 באוקטובר 2016 הוגש לביהמ"ש הסדר פשרה הכולל מנגנון לפיצוי בסכום הנקוב בהסכם הפשרה, הסדרה לעתיד והמלצה לגבי תשלום גמול ושכ"ט. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור ביהמ"ש. ביום 30 במרס 2017 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו ביחס להסכם הפשרה בה פרט את הסתייגותיו לגבי פרטים שונים של הסכם הפשרה. ביום 14 בספטמבר 2017 מינה בית המשפט בודק להסדר הפשרה.	כ-350 מיליון ש"ח
7	5/2013 מחוזי - ת"א	מבוטחות בפוליסות ביטוח בריאות נ' החברה וחברות ביטוח נוספות ⁵	אי תשלום הפרשי ריבית בגין תגמולי ביטוח מ-30 ימים לאחר מסירת התביעה ועד למועד התשלום. הסעד המבוקש הינו תשלום הפרשי הריבית אשר לא שולמו כדין.	כל מי שקיבל ב-3 שנים שקדמו להגשת התביעה או יקבל עד למתן פסק דין תגמולי ביטוח מבלי שצורפה להם ריבית כדין.	ביום 7 באוגוסט 2015 נתן ביהמ"ש החלטה לפיה הבקשה לאישור התביעה כייצוגית נדחתה בכל הקשור להפרשי הצמדה, אך התקבלה ביחס לתביעת הריבית החל מחלוף 30 יום ממסירת התביעה לתשלום תגמולי ביטוח, וזאת ביחס לתקופה של 3 שנים לפני הגשת התביעה. ביום 19 באוקטובר 2015 הוגשה לביהמ"ש העליון בקשת רשות ערעור מטעם החברה ויתר המשיבות על החלטתו של ביהמ"ש המחוזי לאישור התביעה כאמור. ביום 3 באוגוסט 2016 התקיים דיון בבקשת רשות הערעור, אשר בסיומו נמחקה בקשת רשות הערעור, בהמלצת ביהמ"ש העליון ובהסכמת הצדדים, תוך שמירת זכותן של החברה ויתר המשיבות לשוב ולהעלות את הטענות מושא בקשת רשות הערעור במסגרת הערעור שיוגש, ככל שיוגש, על פסק הדין בתביעה הייצוגית. ההליך מצוי בבירור התביעה הייצוגית לגופה בפני ביהמ"ש.	כ-503 מיליון ש"ח, מתוכם כ-120 מיליון ש"ח ביחס לחברה
8	7/2014 מחוזי - מרכז	עמותות וארגונים הפועלים עבור האוכלוסייה המבוגרת נ' מגדל מקפת וכנגד ארבע חברות מנהלות של קרנות פנסיה נוספות	שימוש חסר תום לב בזכות על פי התקנון להעלות את דמי הניהול לשיעור המקסימלי המותר, בעת פרישת העמית לפנסיה וכן אי מתן הודעה מוקדמת לפני הפרישה לפנסיה. הסעדים המבוקשים הינם סעד של חיוב להשיב לפנסיונרים או לקופת הפנסיה את דמי הניהול העודפים שנגבו מהם ו/או שגיבו מהם שלא כדין, לחילופין להשיב לקופת קרן הפנסיה את כל דמי הניהול שנגבו מן הפנסיונרים ולבצע חלוקה צודקת והוגנת של הכספים שנגבו שלא כדין מהפנסיונרים, בין כל עמיתי הפנסיה, לאסור על המשיבות להעלות את דמי הניהול ביחס לכל מבוטח בסמוך לפני יציאתו לפנסיה, לקבוע כי התנאי הקיים בתקנוני הנתבעות המתיר להן להעלות את דמי הניהול מעת לעת הינו (כביכול) תנאי מקפח בחוזה אחיד, וכן להורות על ביטולו או שינויו באופן המסיר את הקיפוח הנטען.	כל עמית בקרן פנסיה חדשה מקיפה של המשיבות שזכאי לקבל פנסיית זקנה ו/או יהיה זכאי לקבל פנסיית זקנה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. לבקשת ביהמ"ש, הועברו לפיקוח על הביטוח מספר שאלות להתייחסות לגבי הנושאים השנויים במחלוקת בתובענה. ביום 4 בספטמבר 2017 הוגשה עמדת המפקח בתיק התומכת בעמדת קרנות הפנסיה לפיה דמי הניהול בעת הפרישה אינם דומים במהותם לדמי ניהול מהחיסכון השוטף.	48 מיליון ש"ח "לכל הפחות מבלי שכומתו בשלב זה יתר הסעדים" וכן פיצוי בגין העתיד, לכל הנתבעות

⁵ עילת התביעה, הקבוצה והסכום הנתבע ביחס לקבוצה המתוארים הינם בהתאם להחלטה המאשרת את התביעה כייצוגית מיום 7 באוגוסט 2015. נתונים אלו בעת הגשת הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית היו שונים.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
9	8/2015 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסת ביטוח חיים נ' החברה	אי תשלום בonus של השתתפות ברווחים על פי נספח לפוליסת ביטוח המכונה "כפולה" והמרתו בסכום ביטוח נוסף מבלי להודיע על כך למבוטחים; תשלום סכום נמוך בהרבה מהסכום לו זכאים המבוטחים על פי הנספח האמור; אי קביעת שיעור השתתפות של המבוטח ברווחים מידי שנה בחיי הפוליסה וקביעת שיעור אחיד ונמוך באורח בלתי סביר לשיעור השתתפות זה.	כל מי שהתקשר עם החברה ורכש ממנה פוליסת ביטוח חיים שלפיה הוא זכאי לתשלום במזומן של חלקו ברווחי הפוליסה עם הגיעו לגיל 65.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 25 ביוני 2017 הורה ביהמ"ש על החלפת תובע ייצוגי, לאחר שהתובע הייצוגי הלך לעולמו. בהמלצת בית המשפט, הצדדים מצויים בגישור.	600 מיליון ש"ח
10	9/2015 מחוזי - מרכז	מבוטחת בפוליסת סיעוד נ' החברה וחברות ביטוח אחרות	הפרת תנאי פוליסה עקב נקיטת עמדה פרשנית ביחס לאופן שבו ניתן ניקוד בגין רכיב "שליטה על הסוגרים" בעת בחינת זכאות מבוטחים לקבלת תגמולי ביטוח סיעוד רק במקום בו מצב זה הוא בשל מחלות אורולוגיות או גסטראנטרולוגיות, בעוד שלפי הטענה יש מקום לתן ניקוד בגין רכיב זה גם אם מדובר באי שליטה תפקודית ואי עמידה בחובות גילוי עובר לרכישת הפוליסה בהקשר זה. הסעדים הנתבעים כוללים חיוב התובעות בפיצוי.	כל מי שהיה מבוטח בביטוח סיעודי ולא קיבל בעת מקרה ביטוח ניקוד מתאים בגין רכיב שליטה על הסוגרים עקב הפרשנות האמורה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	עשרות ואף מאות מיליוני ש"ח
11	9/2015 מחוזי - ת"א	עמית בקרן פנסיה נ' החברה וחברות מנהלות קרנות פנסיה	טענה לפיה המשיבות משלמות לסוכני ביטוח עמלות הנגזרות מדמי הניהול, באופן שיוצר ניגוד עניינים בפעילות סוכני הביטוח ומביאות את העמית למצב בו הוא משלם דמי ניהול גבוהים מן הראוי. הסעדים הנתבעים הינם סעד הצהרתי לפיו המשיבות חייבות לשנות את ההסדר עם הסוכנים ולהתאימו לחוק, השבת כל דמי הניהול שנגבו ביתר וכל סעד אחר הנראה לביהמ"ש נכון וצודק בנסיבות העניין.	עמיתי קופות הגמל של החברות המנהלות שנגבו מהם דמי ניהול תוך מתן עמלה לסוכנים הנגזרת מגובה דמי הניהול.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בינואר 2017 אישרה הכנסת את תיקון 20 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשע"ז-2017 שקובע כי עמלת הפצה של קופות גמל לא תחושב בזיקה לשיעור דמי הניהול שהחברה המנהלת תגבה מעמית.	2 מיליארד ש"ח ככל הנראה ביחס לכל הנתבעות

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
12	9/2015 מחוזי - מרכז	עמיתים בחברה ומגדל מקפת נ' החברה ומגדל מקפת	נזקים שנגרמו עקב מעשיו של סוחר לשעבר בדסק מניות של מגדל שהורשע, על פי הודאתו בעסקת טיעון, בפרשת תרמית של הרצת מניות וביצוע מניפולציות בניירות ערך. לעניין ההליכים הפלילים בנושא זה, ראה סעיף 2.1 להלן. הסעדים הנתבעים כוללים פיצוי על הנזק שנגרם לעמיתים בכל דרך שימצא ביהמ"ש לנכון.	כל אחד מעמיתי/לקוחות החברה ו/או מקפת אשר נפגעו מהפעולות הנתענות בין השנים 2006-2011.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. בקשה לסילוק על הסף שהגישה מגדל נדחתה. ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, לאחר שנכשל הליך גישור בנושא. ראה לעניין זה גם סעיף 2.1.	עשרות מיליוני ש"ח אם לא למעלה מכך
13	1/2016 מחוזי - מרכז	עמיתה בקרן הפנסיה נ' מגדל מקפת וחברות מנהלות אחרות	טענה בקשר עם החזקת אגרות חוב בדירוג אשראי נמוך בחריגה מהשיעור שהיה מותר בהתאם למגבלות ההשקעה, אשר חלו עליהן על פי תקנה 2ד41 לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) (להלן: "תקנות קופות הגמל") במועדים הרלבנטיים לתובענה, וגבייה של דמי ניהול בגין חריגות אלו בניגוד להוראות תקנות קופות הגמל. הסעדים הנתבעים הינם בין היתר: השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי המשיבות במקרה של חריגה מתקנות קופות הגמל, כפי שהיו בתוקף באותו המועד, פיצוי בגין הנזק שנגרם לחברי הקבוצה עקב החריגה הנתענת מתקנות קופות הגמל וכל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, הנראה לביהמ"ש נכון וצודק בנסיבות העניין.	עמיתי קופות הגמל המנוהלות על ידי הנתבעות שהחזיקו בקופות נשוא התובענה החל מיום 1 בינואר 2009 ועד ליום 4 ביולי 2012.	ביום 24 בנובמבר 2016 הורה ביהמ"ש, בעקבות בקשת הנתבעות, על העברת הדיון לבית הדין לעבודה. בית הדין הורה על קבלת עמדת הפיקוח על הביטוח ביחס לנושאים השנויים במחלוקת בבקשה לאישור התובענה כייצוגית, אשר הוגשה ביום 23 במאי 2017. החברה מפרשת את עמדת הפיקוח ככזו שתומכת בטענותיה בתיק. ההליך מצוי בשלב הסיכומים לעניין הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	לא הוערך על ידי התובע
14	1/2016 מחוזי - מרכז	עמית בקרן הפנסיה נ' מגדל מקפת וחברות מנהלות אחרות	העלאת דמי ניהול לעמיתים מבלי שנסלחה אליהם הודעה, מראש או בדיעבד, על אותה העלאה ואגב כך הפרה של חובת הנאמנות והזהירות, הפרה של חובת הגילוי והדיווח על פי דין. התובע מבקש לבסס את תביעתו, בין היתר, על החלטת ביהמ"ש המחוזי בתל-אביב לאישור תובענה ייצוגית בת"צ 12-04-16623 לוי נגד פסגות. הסעדים המבוקשים הינם: פיצוי ו/או השבה בגובה דמי הניהול שנגבו ביתר, פיצוי בגובה סכום הפסד התשואה של דמי ניהול ששולמו ביתר וסעד כספי של פגיעה באוטונומיה; סעד הצהרתי לפי הפער בין דמי הניהול ששולמו לאחר ההעלאה ללא הודעה לבין דמי הניהול שהיו משולמים אלמלא ההעלאה הם חלק מנכסי העמית וכי הקרן הפרה את הוראות הדין ולחילופין כל סעד אחר שיימצא ביהמ"ש כנכון וצודק בנסיבות העניין.	כל מי שהינו עמית במגדל מקפת אשר דמי הניהול הנגבים ממנו הועלו ללא מתן הודעה וזאת במהלך 7 שנים שקדמו למועד הגשת התובענה ועד למתן פסק דין סופי בה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. תלוי ועומד נושא העברת התיק לבית הדין לעבודה. ראה גם תובענה מס' 8 ו-16 בסעיף זה.	לא הוערך על ידי התובע

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
15	1/2016 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' החברה	<p>פגיעה בזכויות המבוטחים במסגרת יישום תיקון מס' 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (להלן: "תיקון 3 לחוק קופות הגמל"). זאת, לפי הטענה, מאחר והנתבעת לא נתנה למבוטחים, שברשותם הייתה פוליסה הונית לפני כניסתו לתוקף של תיקון 3 לחוק קופות הגמל, את מקדמי הקצבה אשר היו להם בפוליסה קצבתית קודמת שהייתה ברשותם, אצל הנתבעת או בחברת ביטוח אחרת (להלן: "פוליסה קצבתית מוקדמת").</p> <p>התובע מבקש לבסס את תביעתו בין היתר, על החלטת ביהמ"ש המחוזי מרכז לאישור תובענה ייצוגית בת"צ 48006-03-10 גרניט נגד כלל ביטוח ("תיק גרניט").</p> <p>הסעדים הנתבעים כוללים הוראה לנתבעת להצמיד לפוליסות הוניות של מבוטחיה את מקדם הקצבה שהיה קיים להם קודם לתיקון 3 לחוק קופות הגמל בפוליסה קצבתית המוקדמת בעלת מקדם הקצבה העדיף; לחילופין, לחייב את הנתבעת לאפשר לתובע וליתר חברי הקבוצה להפריש את מלוא כספי החסכון הפנסיוני, באופן רטרואקטיבי החל ממועד כניסתו לתוקף של תיקון 3 לחוק קופות הגמל וכן מעתה ואילך, לפוליסה הקצבתית המוקדמת; לחילופין, לחייב את הנתבעת לפצות את התובע ואת יתר חברי הקבוצה בגובה הנזק הנטען לזכויותיהם הפנסיוניות של חברי הקבוצה בגובה התעשרותה על חשבון חברי הקבוצה כתוצאה ממדיניותה הנ"ל; וכן לגבי מבוטחים שכבר פרשו מאז 1 בינואר 2008 והחלו לקבל קצבה נמוכה מכפי שהיו זכאים, לפי טענת התובע, על פי המקדם העדיף - להורות לנתבעת להשיב למבוטחים אלה את ההפרש בין הקצבה לה היו זכאים על פי המקדם העדיף, לבין הקצבה שקיבלו בפועל.</p>	<p>כל מי שהייתה בבעלותו, קודם לכניסתו לתוקף של תיקון 3 לחוק קופות הגמל, הן פוליסה הונית של הנתבעת והן פוליסה קצבתית (בין אם של הנתבעת ובין אם של חברת ביטוח אחרת), ואשר בעקבות התיקון הנ"ל לחוק לא קיבל מקדם קצבה בפוליסה ההונית או שקיבל בפוליסה הונית מקדם קצבה גרוע ממקדם הקצבה בפוליסה הקצבתית הישנה שלו.</p>	<p>ההליך מצוי בברור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 4 במאי 2017 ניתנה החלטת ביהמ"ש המורה על העברת ההליך לבית הדין לעבודה.</p> <p>ביום 22 באוגוסט נדחתה בקשת רשות ערעור שהגיש התובע על החלטה זו לבית המשפט העליון.</p> <p>בהחלטה מיום 7 בפברואר 2018 דחה בית הדין לעבודה את בקשת התובע לאשר את התביעה כייצוגית על יסוד תיק גרניט וקבע כי יש לבחון התנהלות החברה מול מבוטחיה בנפרד.</p> <p>לבקשת בית הדין, החלטתו האמורה הועברה לידיעת המפקח באמצעות הפרקליטות וזו ביקשה את כתבי הדין בתיק לבחינת עמדת רשות שוק ההון ביחס להליך.</p>	<p>50 מיליון ש"ח לשנה. נזק מצטבר יהיה מכפלה של הנזק השנתי במספר השנים הרלבנטיות שייקבעו בפסק הדין</p>

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
16	1/2016 מחוזי - מרכז	עמותת רשומה הפועלת למען אוכלוסיות חלשות ואנשים בעלי צרכים מיוחדים נ' מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל	גביית דמי ניהול בגין קצבאות נכות ושאררים מקרן הפנסיה וזאת מבלי לגלות לעמיתים כי ייגבו מהם דמי ניהול בקשר עם קצבאות אלה ומבלי לגלות כי יגבו בגין קצבאות אלה דמי ניהול בשיעור המקסימלי עם התחלת קבלת קצבת הנכות או השאררים. זאת, בעת שמקבלי הקצבאות, אינם יכולים לנייד את יתרת החשבון האישי או את סכום עתודות הקצבאות שהקרן מחזיקה עבורם, תוך ניצול מצוקתם. הסעדים הנתבעים הינם: סעד כספי של השבה לכל אחד ממקבלי קצבאות הנכות את כל דמי הניהול שנגבו מהם ו/או שייגבו מהם שלא כדין ולחילופין להשיב לקרן הפנסיה את כל דמי הניהול שנגבו ו/או שייגבו מהם שלא כדין, לבצע חלוקה צודקת והוגנת של הכספים; לאסור על גביית דמי ניהול מקצבאות נכות ושאררים ולחילופין לחייב את המשיבות להפחית את דמי הניהול הנגבים ולקבעם בשיעור ראוי; לחייב את המשיבות להשיב את ההפרש למקבלי הקצבאות ו/או לקרן ולחייב את המשיבות לבצע גילוי יזום בקשר עם דמי ניהול מקצבאות אלו וכן לקבוע כי התנאי הקבוע בתקנוני הקרן המתיר להן לקבוע מעת לעת את דמי הניהול באופן חד צדדי הוא תנאי מקפח בחוזה אחיד.	כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת נכות מכל מין וסוג שהוא וכן כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת שאררים וכן כל עמית פעיל ו/או מבוטח ו/או חבר בקרן פנסיה חדשה שנמנית על הנתבעות והוא ניזוק כתוצאה מגביית דמי ניהול בקשר עם קצבאות נכות ושאררים.	ההליך מצוי בברור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 29 בינואר 2018 ניתנה החלטת ביהמ"ש המורה על העברת ההליך לבית הדין לעבודה. ראה גם תובענות מס' 8 ו-14 בסעיף זה.	לא הוערך על ידי התובע
17	5/2016 מחוזי - מרכז	מבוטחים נ' החברה	טענות לפיהן החברה מחלקת את כספי הפרמיות המתקבלות אצלה באופן שרירותי בניגוד להוראות שמתקבלות אצלה, ובניגוד להסכמים ולהוראות הדין; שהחברה מעבירה חלק מהכספים שנגבו ביתר לתכנית ביטוח אחרת שהמבוטח כלל לא ביקש; שהחברה גובה פרמיה מהמבוטחים עבור סיכונים שלא קיימים ועושה תיקונים רטרואקטיביים בדוחות שהיא מוציאה תוך הטעיית המבוטחים וכי החברה נמנעת מלהכניס מנגנוני בדיקה שיכולים להתריע על טעויות אפשרויות וימנעו גביה בלתי חוקית. הסעדים העיקריים הנתבעים הינם: (א) לפצות את חברי הקבוצה בגין הנזקים הממוניים והלא ממוניים שנגרמו להם; (ב) לחייב את החברה להתאים את הפרמיות שהיא גובה למה שצריך היה לגבות ולאכופך על החברה את תיקון הדוחות; (ג) לחייב את החברה להשיב פרמיות שקיבלה ללא זכות שבדין ושעולות על המוסכם, וכן להשיב רווחים שהפיקה ודמי ניהול על כספים שגבתה ביתר; (ד) להצהיר כי החברה גבתה כספים שלא כדין ועליה לפעול לשנות את המצב הקיים; (ה) ליתן צו עשה בדבר שינוי נהלי עבודה ומערכות ובאשר לניסוח פוליסות.	(א) כל בעלי פוליסה ו/או המבוטחים ו/או המוטבים בביטוח חיים ששילמו פרמיה גבוהה מזו שהובטחה להם בפוליסה, בין אם הפרמיה נקבעת ביחס לשכר המבוטח ובין אם הפרמיה נקבעת בסכום קבוע. (ב) כל המבוטחים בביטוח חיים אשר הכספים שהועברו חולקו שלא בהתאם להסכם ולחלוקה שחילק המעביד, ובכלל זה בין הקופות הפנימיות השונות. (ג) כל המבוטחים אשר בדוחות השנתיים שלהם שונתה יתרת הפתיחה (לרבות בדרך של "יתרת פתיחה עדכנית") מבלי שנמסר להם גילוי מלא ומפורט על השינוי ועל נימוקיו. (ד) כל מבוטח שכספים שהופקדו בעבורו הועברו לביטוח חדש שנפתח ללא הסכמתו. (ה) כל מבוטח אשר הפרמיה שנגבתה ממנו או חלקה אינם מטיבים את מצבו של המבוטח ו/או מניבים כל פיצוי נוסף בהיתן מקרה הביטוח.	ההליך מצוי בברור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	לא הוערך על ידי התובע

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
18	6/2016 מחוזי - ת"א	עמותת רשומה הפועלת למען האוכלוסייה המבוגרת נ' החברה, חברות ביטוח נוספות ומשרד האוצר	טענה לפיה הפיקוח על הביטוח אישר לחברות הביטוח למכור וחברות הביטוח מכרו, פוליסות ביטוח סיעודי קולקטיבי שהינן "מוצר פגום" וזאת בשל התנאי בפוליסה המאפשר לחברות הביטוח לסיים באופן חד צדדי את הפוליסה או לא לחדשה לאחר תקופה מוגבלת, ללא אזהרת המבוטחים מראש באופן ראוי, תוך גרימת נזקים ישירים ועקיפים להם. התובענה הוגשה בעילות הטעייה, תרמית, הפרת חובה חקוקה ורשלנות, ומבוקשים במסגרתה סעד כספי וכן סעדים הצהרתיים וצווי עשה בדבר כיסוי ביטוחי והבטחת זכויות לחברי הקבוצה.	כל לקוח שהחזיק פוליסת ביטוח סיעודי קולקטיבי שבוטלה ו/או שנו תנאיה באופן קיצוני ואשר הוטעה ו/או לא הוזהר ו/או לא יודע כי פוליסה זו אינה צוברת לזכותו כל סכום, וכי לא תעמוד לזכותו בימי זקנתו, וזאת לתקופה של 7 השנים שקדמו להגשת התובענה לכל הפחות ו/או מיום ההפקדה הראשונה של הלקוח.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 18 באוקטובר 2018 ניתן פסק דין חלקי בעניין מדינת ישראל, המסלק את בקשת האישור והתביעה האישית של המבקשות כנגדה.	7 מיליארד ש"ח ביחס לכל החברות הנתבעות
19	10/2016 בית הדין האזורי לעבודה - ירושלים	מבוטח בקרן השתלמות נ' מגדל מקפת	טענה לגביית הוצאות ניהול השקעה ללא הוראה חוזית בתקנון בנושא. הסעד המבוקש הוא השבה של כל הוצאות ניהול ההשקעה/עמלות שנגבו מחברי הקבוצה במהלך שבע שנים מלפני מועד הגשת התביעה, בצירוף ריבית שקלית כחוק וכן להורות למגדל מקפת להימנע מלנכות מחשבונותיהם של חברי הקבוצה סכומים כלשהם בגין הוצאות ניהול השקעות/עמלות.	כל עמית בקרן "מגדל השתלמות" (בשמה זה ובשמותיה הקודמים, ולרבות כל הקרנות שמוזגו לתוכה) בהווה ובשבע השנים שקדמו למועד הגשת הבקשה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ראה גם תובענות מס' 21 ו-23 בסעיף זה.	כ-94 מיליון ש"ח
20	10/2016 מחוזי - מרכז	עמית בקופת גמל לקצבה נ' החברה, מגדל מקפת ומבטח סימון	טענה לסיווג שגוי של כספי תגמולים המופקדים בקופות גמל לקצבה, אשר לכאורה יוביל למיסוי יתר של הקצבה שתתקבל מקופות הגמל במועד הזכאות. הסעד המבוקש הראשי הינו צו עשה, שיוורה לחברה ולמגדל מקפת לפעול לתיקון הרישומים לשם התאמתם לדין. הסעד החלופי המבוקש הוא פיצוי בסכום שלא הוערך בבקשת האישור. כמו כן התבקש בבקשת האישור צו עשה לשינוי התנהלות המשיבות ביחס לעתיד, כך שידרשו לקבל הוראות סיווג מתאימות.	שתי תתי קבוצות: (1) לקוחות מי מהנתבעות אשר הכספים שהופקדו על ידם או עבורם פוצלו בעת ההפקדה לשתי קופות גמל לקצבה שבניהול מקפת ו/או מגדל, ואשר בשל פיצול זה כספים אלו סווגו בחסר ל"קצבה מוכרת", כהגדרת המונח בסעיף 9א(א) לפקודת מס הכנסה. (2) לקוחות מי מהנתבעות, שהם עמיתים שכירים בקופת גמל לקצבה שבניהול מגדל מקפת או החברה, אשר הפקידו לקופה כספים על חשבון מרכיב תגמולי העובד, ואשר בשל כך כספים אלו סווגו בחסר ל"קצבה מוכרת".	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 27 לדצמבר 2017 הורה בית המשפט על השאלות שיש להפנות לרשות המיסים. בהקשר זה יציין כי ביום 1 בפברואר 2018 פרסם המפקח חוזר ביחס למרכיבי חשבון בקופות גמל אשר מתייחס למקרים נשוא התובענה.	לא ניתן להערכה אך מצוי בסמכותו של בית המשפט (הערכה בלתי מחייבת של כ-9.5 מיליון ש"ח)
21	12/2016 מחוזי - מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח מנהלים נ' החברה	טענה לגביית הוצאות ניהול השקעה ללא הוראה חוזית בפוליסות המתירה זאת. הסעד המבוקש הוא השבה של כל הוצאות ניהול ההשקעה שנגבו מחברי הקבוצה במהלך שבע שנים מלפני מועד הגשת התביעה, בצירוף ריבית שקלית כחוק וכן להורות לחברה להימנע מלנכות מחשבונותיהם על חברי הקבוצה סכומים כלשהם בגין הוצאות ניהול השקעות.	כל המבוטחים בביטוחי המנהלים ששווקו על ידי החברה (משתתף ברווחים, "ותר", "מגדלור" וכיו"ב), אשר נגבו מהם הוצאות ניהול השקעות בניגוד לדין ו/או כאשר הפוליסה לא כללה הוראה המאפשרת לחברה לגבות הוצאות אלו.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביהמ"ש החליט ביום 15 ביוני 2017 על העברת התיק לבית הדין לעבודה. בהחלטה מיום 19 בפברואר 2018 הפנה בית הדין לממונה של שוק ההון מספר שאלות בנושא לקבלת התייחסותו. ראה גם תובענות מס' 19 ו-23 בסעיף זה.	567 מיליון ש"ח

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
22	1/2017 מחוזי - מרכז	שני מבוטחים בביטוח רכב חובה נ' החברה	טענה לפיה החברה נמנעת מלגלות למבוטחיה כי על פי פרקטיקה הנהוגת אצלה (והקיימת גם אצל יתר חברות הביטוח), הם זכאים להפחתת הפרמיה המשולמת על ידם בהגיעם למדרגות גיל ו/או וותק נהיגה הנהוגת אצלה. הסעדים המבוקשים הם לחייב את החברה להשיב לחברי הקבוצה את דמי הביטוח העודפים שנגבו בניגוד לדין עקב התנהלותה כאמור לעיל וכן צו עשה, המורה לחברה לשנות את דרך התנהלותה כאמור לעיל.	מבוטחי החברה בביטוח רכב חובה, צד ג' ומקיף בתקופה שתחילתה בשבע השנים הקודמות להגשת התובענה, אשר הגיעו במהלך תקופת הביטוח למדרגת גיל ו/או וותק נהיגה המזכה על פי דין וכן על פי הפרקטיקה הנהוגה אצל החברה בהפחתת דמי הביטוח, ואשר החברה נמנעה מלנהוג כלפיהם על פי דין וכן על פי אותה פרקטיקה נהוגה וכתוצאה מכך לא קבלו את ההפחתה בפרמיה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ראה גם תובענה בסעיף ג.2 להלן.	כ-62 מיליון ש"ח
23	2/2017 מחוזי - מרכז	עמותת רשומה הפועלת למען האוכלוסייה המבוגרת נ' מגדל מקפת	טענה לפיה מגדל מקפת גבתה מעמיתיה בקרן הפנסיה ובקופות הגמל, תשלום בגין "הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות בנכסי קופות הגמל" (הוצאות ישירות), בניגוד להוראות התקנון ובניגוד למצגיה החוזיים והטרום חוזיים כלפי עמיתיה. בכך נטען שמגדל מקפת מפרה את החוזה בינה לבין עמיתיה ומפרה גם את הוראות הדין. הסעדים המבוקשים הם: (א) ליתן צו לפיו התנהלות מגדל מקפת הינה בלתי חוקית, באשר היא מפרה חוזה - התקנון בינה לבין עמיתיה; (ב) לחייב את מגדל מקפת להשיב לכל אחד מחברי הקבוצה את הסך המצטבר שנגבה ו/או נוכח מחשבונו בקשר עם כל סוג של הוצאה בקשר עם הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות בנכסי קופות הגמל; (ג) לחילופין לחייב את מגדל מקפת להשיב לנכסי קרן הפנסיה ולנכסי קופות הגמל את כל ההוצאות הישירות שנגבו שלא כדי ולבצע חלוקה צודקת והוגנת של כספים אלה. (ד) להורות למגדל מקפת להציג באופן ברור ומפורש מעתה ואילך, בכל טופסי ההצטרפות ובכל התקנונים כי בנוסף לדמי הניהול יגבה ו/או ינוכה סך נוסף בקשר עם הוצאת ישירות וכן לציין את השיעור המקסימלי שיגבה.	כל מי שהוא בעל זכות מכל מין וסוג שהוא, בכספים המצויים בקרן הפנסיה אשר בניהולה של מגדל מקפת החל מחודש יולי 2013 ואילך, וכן כל מי שהיה בעבר בעל זכות בכספים כאמור. וכן כל מי שהוא בעל זכות, מכל מין וסוג שהוא, בכספים המצויים בקופות הגמל אשר בניהולה של מגדל מקפת בשבע שנים שקדמו להגשת בקשת האישור ואילך, וכן כל מי שהיה בעבר בעל זכות בכספים כאמור.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 7 בפברואר הורה בית המשפט למבקשת לתת עמדתה ביחס להעברת התיק לבית הדין לעבודה. ראה גם תובענות מס' 19 ו-20 בסעיף זה.	כ-287 מיליון ש"ח

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
24	2/2017 מחוזי- ת"א	מבוטח בפוליסת ביטוח חיים בחברה נ' החברה	טענה לפיה החברה גבתה דמי עריכה או כל תשלום אחר מלקוחותיה בגין העמדת הלוואות בניגוד לטיוטת עמדת הפיקוח על הביטוח בנושא גביית דמי טיפול בהלוואות ובניגוד להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח). הסעדים המבוקשים במסגרת הבקשה לאישור התובענה כייצוגית הם: (א) השבת מלוא הסכומים שגבתה החברה מלקוחותיה בניגוד לדין; ו-(ב) צווים הצהרתיים המורים כי החברה פעלה שלא כדין וכי כל אדם שחויב בגין הסכומים הבלתי חוקיים, יהיה זכאי להשבה של מלוא הסכומים העודפים ששילם.	כלל הלקוחות של החברה שנטלו הלוואה ואשר חויבו בדמי עריכה או כל תשלום אחר כדמי הקמת הלוואה או כדמי טיפול בה-7 השנים האחרונות.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 23 בדצמבר 2017 פרסם המפקח הכרעה הכוללת הוראות להשבת דמי הטיפול שנגבו בגין הלוואות בתקופה של 7 שנים קודם ליום 30 ביוני 2017. בהכרעה זו צויין כי היא אינה חלה במקרים שבהם מוחזרים דמי הטיפול שנגבו לתיק העמיתים כפי שארע ביחס לחברה. בהמלצת בית המשפט הצדדים הופנו לאישור.	כ-2 מיליון ש"ח
25	5/2017 מחוזי - ת"א	עובדים של מעסיקים, שהנתבעות מנהלות ההסדר שלהם נ' מבטח סימון וסוכנויות ביטוח נוספות	טענה לפיה הנתבעות גרמו בפעילותן כסוכנויות ביטוח (מנהלות הסדר פנסיוני) לנזקים כלכליים לחברי הקבוצה, מאחר ועד לתיקוני חקיקה (תיקונים שבוצעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) במסגרת חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב ל-2015 ו-2016), עלויות תפעול ההסדרים הפנסיוניים, שסיפקו הנתבעות למעסיקים, סובסדו על ידי העובדים של אותם מעסיקים והנתבעות העדיפו את טובת המעסיקים, עמם התקשרו בהסכמי שירותים, על פני טובת העובדים, ששילמו בפועל על שירותי התפעול הללו, באמצעות דמי ניהול עודפים שנגבו מהם. הנזק הנטען לחברי הקבוצה הוא התשלום העודף של עלויות התפעול כאמור, שהועמס לפי הטענה על חברי הקבוצה באמצעות דמי ניהול עודפים שנגבו מהם. הסעדים הנתבעים הינם פיצוי/השבה בגין דמי ניהול עודפים שנגבו לטענת התובעים מחברי הקבוצה וכן כל סעד אחד שייראה לביהמ"ש כנכון וצודק בנסיבות העניין.	כל מי שנמנה על מצבת לקוחות הנתבעות בזמן שהן סיפקו למעסיקי שירותי ניהול הסדר פנסיוני, במשך התקופה שתחילתה 7 שנים קודם להגשת התובענה ועד שהמעסיק החל לשאת בעלויות התפעול בהתאם לתיקון מס' 6 לחוק הייעוץ.	בקשת האישור כוללת טענות דומות לאלו שפורטו בבקשה לאישור תובענה ייצוגית אחרת, קודמת בזמן, שנמחקה על-ידי ביהמ"ש ביום 28 בנובמבר 2016 לנוכח המלצתו למחוק את ההליך. ביום 2 באוגוסט 2017 הוגשה מטעם המשיבות בקשה לסילוק בקשת האישור על הסף, ולחלופין העברתה לבית הדין לעבודה ולקביעת ערובה להוצאות וכן ביום 3 בדצמבר 2017 הגישה החברה תגובה לבקשת האישור.	357 מיליון ש"ח, מתוכם כ-131 מיליון ש"ח כנגד מבטח סימון וסוכנות לביטוח

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
26	5/2017 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח רכב לעובדי המדינה נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	טענה לפיה הנתבעות, גבו ממבוטחים בביטוח רכב לעובדי מדינה, פרמיית ביטוח המגלמת סיכון גבוה יותר שאינו רלבנטי לתובעים ולחברי הקבוצה, וזאת תוך הפרה של הוראות סעיפים 55 ו-58 לחוק הפיקוח (איסור תיאור מטעה ואיסור פגיעה), הפרת חובה חקוקה, הפרת הוראות חוק החוזים לרבות הפרת חובת תם הלב בשלב המשא ומתן ובשלב החוזה ועשיית עושר ולא במשפט. הסעדים העיקריים הנתבעים: ליתן צו המורה לנתבעות להשיב על שאלונים ו/או לגלות בפני התובעים את כל המידע שיש בידם בקשר לגודל הקבוצה ושיעור הנזק שנגרם לה; להתיר לתובעים לתקן את כתב התובענה באופן של עדכון הנתונים המספריים והסכומים המתאימים כפי שיגולו על ידי הנתבעות; לפסוק לטובת חברי הקבוצה את סכום התובענה המהווה אומדן של שיעור הנזק שנגרם לחברי הקבוצה; וליתן צו המחייב את הנתבעות לשנות את הדרך בה הן נוהגות.	כל לקוח של הנתבעות, בשבע השנים האחרונות אשר רכש ממי מהנתבעות פוליסת ביטוח רכב לעובדי מדינה והיה זכאי להנחה בפרמיית הביטוח בשל העדר תביעות בשלוש שנים הקודמות, אך שילם פרמיה גבוהה יותר בשל אי התחשבות בעברו הביטוחי ו/או לפי פרמיה של העדר עבר ביטוחי.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	כ-155 מיליון ש"ח כנגד כל הנתבעות יחד
27	6/2017 מחוזי - מרכז	חברה המעסיקה עובדים נ' אליהו בטוח בע"מ	השבה של דמי הפגיעה כמשמעותם בסעיף 94 לחוק ביטוח הלאומי ששילמו מעסיקים/מעבידים למוסד לביטוח לאומי בתקופה המתחילה בחודש ה-84 שקדם למועד הגשת בקשת האישור ומסתיימת במועד פסה"ד בתובענה הייצוגית או לחילופין עד מועד אישור הבקשה כתובענה ייצוגית (להלן: "התקופה הרלבנטית") בגין תקופת הזכאות הראשונה (12 הימים הראשונים שבעדם זכאי העובד לדמי פגיעה כמשמעותה בסעיף 94 לחוק הביטוח הלאומי וזאת בעקבות תאונות דרכים שנגרמו לעובדיהם, אשר הוכרו גם כתאונות עבודה ע"י המ"ל". הסעדים העיקריים הנתבעים במסגרת התביעה הם פיצוי/השבה של דמי הפגיעה ששולמו על ידי חברי הקבוצה במהלך התקופה הרלבנטית בגין "תקופת הזכאות הראשונה" עקב תאונות דרכים שאירעו לעובדי חברי הקבוצה אשר הוכרו גם כתאונות עבודה. התביעה נכללת במסגרת תיק Run Off בביטוח כללי שרכשה החברה מאליהו בטוח, בעלת השליטה בחברה ביום 21 באפריל 2016. במסגרת ההסכם לרכישת תיק ה-Run Off נכללו הסדרים בנוגע לכיסוי ביטוח משנה בגין תביעות הכלולות בתיק ה-Run Off אשר נרכש וכן נכללו הסדרי שיפוי במקרים מסוימים. יער כי - הודעה על כך נמסרה על ידי החברה לאליהו בטוח. לעניין עסקת Run Off בביטוח כללי באליהו ראה באור 38.ה.3.	ציבור המעבידים ומעסיקים "הרגילים" למעט המדינה וקבוצות שהוחרגו בבקשה, אשר שילמו/החזירו לביטוח לאומי במהלך התקופה הרלבנטית, בגין עובדיהם הניזוקים, דמי פגיעה בגין תקופת הזכאות הראשונה עקב תאונות דרכים שאירעו לעובדיהם אשר הוכרו גם כתאונות עבודה ע"י ביטוח לאומי ואשר הנתבעת הנפיקה פוליסות ביטוח החובה המכסות את האירועים נשוא התאונות הרלבנטיות.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	כ-14.5 מיליון ש"ח (חלקה של אליהו בטוח)

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
28	7/2017 בית הדין האזורי לעבודה - ת"א	מבוטח בביטוח מנהלים נ' החברה	טענה לפיה החברה אינה מחשבת את סכום הקצבה המשולמת למבוטח, כולה או חלקה, על פי מקדם המרה הנקוב בנספח המצורף לפוליסת ביטוח מנהלים הונית ו/או בהתאמה לו. נטען כי החברה מאפשרת את המרת סכום הביטוח ההוני לפי מקדם הקצבה שבנספח הנ"ל אך ורק ביחס להפרשות המעביד לתגמולים, ואילו ביחס ליתר הכספים שבפוליסה מאפשרת את המרת סכום הביטוח ההוני לפי מקדם קצבה נחות. הסעדים המבוקשים הינם: (א) להורות לחברה לשלם לכל עמית החבר בקבוצה, אשר קיבל קצבה שחושבה או שחלקה חושב לפי מקדמים גבוהים מאלו המפורטים בנספח ו/או מן המקדמים הנגזרים מאלה הנקובים בנספח, פיצוי בגובה ההפרש בין הקיצבה ששולמה לו בפועל לבין הקיצבה שצריכה הייתה להיות משולמת לו אילו חושבה כולה לפי המקדמים הנקובים בנספח ו/או בהתאמה להם (בהתאם לגיל המבוטח במועד ההמרה), והכל בתוספת ריבית והפרשי הצמדה כדיון. (ב) לצוות על החברה לחשב ולשלם לעמיתים חברי הקבוצה, מכאן ולהבא את הקצבה במלואה, לפי המקדמים המפורטים ו/או המותאמים למקדמים הנקובים בנספח.	כל מי שהתקשר עם החברה בהסכם להבטחת קיצבה הנספח לפוליסת ביטוח מנהלים הונית (תהא כותרתו אשר תהא) שקיבל בפועל ו/או עתיד לקבל מהחברה סכום קצבה שחלקה ו/או כולה מחושב לפי מקדם הגבוה מזה הנקוב בנספח (לרבות נגזרותיו של אותו מקדם הנקוב בנספח)	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. לא הוערך על ידי התובע	לא הוערך על ידי התובע
29	8/2017 בית הדין האזורי לעבודה - ת"א	מבוטח נ' החברה	סירובה של החברה להגיש תביעת חוב לביטוח לאומי בגין הפרשים של הפרשות של חסכון פנסיוני במצב של מעסיק בהליכי פירוק תוך התעלמות מהדין המהותי, לטענת התובע, בכל הקשור לזכות לפנסיה לפי צו ההרחבה לפנסייית חובה וזאת כאשר לטענת התובע זכות התביעה בנושא זה הינה של קופת הגמל בלבד. הסעדים העיקריים הנתבעים: (א) סעד הצהרתי ולפיו במצב של פירוק המעסיק מחויבת החברה להגיש תביעת חוב על בסיס הדין המהותי החל על העובד וכי בכל מקרה שלא תוגש תביעה חוב כאמור עד למועד חיסול החברה (שלאחריו לא ניתן עוד להגיש תביעת חוב), היא תפצה את העובד בגובה התשלומים לפי תביעת החוב, (ב) צו עשה המורה לחברה לשנות נהליה ולהגיש תביעות חוב בגין זכויות פנסיוניות שלא שולמו, ככל שהחברות טרם חוסלו וכן לפרסם נוהל שיעגן את חובת הגשת תביעת חוב בהתאם לדין המהותי במצב של מעסיק בפירוק, (ג) צו עשה המורה לחברה לפנות למבוטחיה בעת שחברה נכנסת להליכי פירוק בהתאם לנתוני הכנ"ר על מנת שניתן יהיה לבחון את הפרשות ואם הם מלאות וכן (ד) סעד כספי - פיצוי כל חברי הקבוצה אשר מעסיקה חוסלו בגובה הפרשות הפנסיוניות שלא נתבעו באמצעות הוכחות החוב.	כל העובדים המבוטחים בחברה שמעסיקהם נכנסו להליכי פירוק וקיים פער מהותי בין הדין החל בעניינם לבין תנאי הפוליסה עליה חתמו, ב-7 השנים שקדמו להגשת הבקשה ולא הוגשה בעניינם תביעת חוב על ידי החברה.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. הצדדים מנהלים מגעים בדבר הסתלקות.	לא הוערך על ידי התובע

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
30	9/2017 מחוזי י-ם	מבוטח נ' החברה ואליהו בטוח	<p>לטענת התובעים, הנתבעות אינן מיישמות כנדרש את סעיף 5(ב) בחוק פסיקת ריבית והצמדה ואינן משלמות, כעניין של מדיניות, ריבית (לרבות ריבית פיגורים) והצמדה הנדרשים על פי אותו חוק.</p> <p>הסעדים העיקריים הינם: (א) הצהרה כי הנתבעות הפרו את הוראות הדין ק פסיקת ריבית והצמדה, כאשר הן לא הוסיפו לסכומי הכסף ששילמו הפרשי הצמדה ו/או ריבית ו/או ריבית צמודה במקרים בהן הן שילמו סכומים במועד מאוחר למועד הפירעון; (ב) לחייב את הנתבעות בפיצוי בגין הנזקים שנגרמו כתוצאה מהפרה זו; (ג) לחייב את הנתבעות לתקן את מדיניותן מכאן ואילך באופן שהן יחויבו לקיים את הוראות החוק ביחס לתשלום ריבית והצמדה על תשלום חוב פסוק.</p> <p>בנוגע לחלק התביעה אשר הוגשה כנגד אליהו חברה לביטוח בע"מ, הרי שבהתאם להסכם רכישת תיק Run Off בביטוח כללי שרכשה החברה מאליהו בטוח, בעלת השליטה בחברה ביום 21 באפריל 2016, ככל שהתביעה נגד אליהו חברה לביטוח כלולה בתיק ה-Run Off הרי היא מצויה באחריותה של החברה. היבטים של התביעה שאינם כלולים במסגרת תיק ה-Run Off אם וככל שיהיו לא יועברו לאחריותה של מגדל. במסגרת ההסכם לרכישת תיק ה-Run Off נכללו הסדרים בנוגע לכיסוי ביטוח משנה בגין התביעות הכלולות בתיק ה-Run Off אשר נרכש וכן נכללו הסדרי שיפוי במקרים מסוימים.</p> <p>יוערי כי - הודעה על כך נמסרה על ידי החברה לאליהו בטוח. לעניין עסקת Run Off בביטוח כללי באליהו ראה באור 38.ה.3.</p>	<p>כל מי ששולמו לו על ידי הנתבעות סכומי כסף שנפסקו לזכותו על ידי רשות שיפוטית במועד המאוחר למועד הפירעון (כהגדרת המונח בחוק פסיקת ריבית והצמדה) מבלי שהתווספו לתשלום הסכום הפסוק הפרשי הצמדה וריבית ו/או ריבית ו/או ריבית צמודה.</p>	<p>טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. עשרות מיליוני ש"ח אם לא למעלה מכך, בכל מקרה מעל 2.5 מיליון ש"ח לצורך סמכות בית המשפט לעניין זה.</p>	

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
31	10/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' החברה	<p>לטענת התובע לפיה מגדל ביטח מתעלמת מהוראות הדין לעניין הסדרת הליך השיווק והמכירה של כתבי השירות, וזאת בכך שהחברה משווקת למבוטחים תוכניות ביטוח רכב רכוש הכוללות כחלק אינהרנטי ובלתי ניתן להפרדה כתבי שירות, וזאת מבלי שהיא מציגה ללקוחות את מחיר כתבי השירות במהלך הליך השיווק והן לאחריו, ומבלי שהיא מאפשרת למבוטח לוותר על כתבי שירות ולקבל בתמורה מחיר נמוך יותר שישקף את עלות כתב השירות שהוסר; תוך יצירת התניה בפועל בין רכישת כתבי השירות לתוכנית הביטוח; תוך אי מסירת מידע מהימן ושלם למבוטחים בהליך השיווק והמכירה ולאחריו; ותוך אי התאמת הביטוח לצרכי המועמד לביטוח.</p> <p>הסעדים העיקריים: (א) פיצוי ו/או השבה בגובה הסכומים ששולמו ביתר בגין כתבי השירות שנמכרו במסגרת תוכנית הביטוח המקיף ו/או צד ג' לו החברה הייתה עומדת בחובותיה ע"פ דין במסגרת הליך השיווק והמכירה: עלות כתבי השירות שלא היו נרכשים כלל על ידי המבוטחים; הפער בין עלות כתבי השירות ששולמה לחברה על ידי המבוטחים במסגרת פוליסת הביטוח המקיף או צד ג' לבין העלות שהייתה משולמת על ידם לו היו נרכשים מצדדים שלישיים ו/או החברה במחיר נמוך יותר ו/או בתנאים עדיפים ולאחר עריכת סקר שוק, (ב) צו עשה שיורה לחברה להציג למבוטחיה במסגרת הליך השיווק של תוכניות הביטוח לרכב (ובכלל) את מחיר כתב השירות בנפרד ממחיר פוליסת הביטוח; שלא להתנות רכישת תוכנית ביטוח ברכישת כתב שירות; להורות לחברה לאפשר למבוטחיה שלא לרכוש את כתבי השירות ו/או חלקם במסגרת תוכנית הביטוח תוך הפחתת עלותם מעלות תוכנית הביטוח באופן שיזיל את עלות תכנית הביטוח בהתאם.</p>	<p>כל מי שרכש מהחברה כתבי שירות במסגרת פוליסת הביטוח רכוש רכב, צד ג' או מקיף, תוך שהחברה הפרה את הוראות הדין ביחס להליך השיווק והמכירה של כתבי השירות; וזאת בתקופה שהחלה 7 שנים לפני הגשת בקשת האישור ועד למועד מתן פסק דין סופי בתובענה.</p>	<p>לא הוערך על ידי התובע</p>	

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
32	11/2017 מחוזי - מרכז	תנועת ויצו - הסתדרות עולמית לנשים צינויות נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	גביית פרמיית ביטוח הכוללת "תוספת סיכון", הנובעת מאופי עבודתם של המבוטחים וזאת למרות העובדה שהמבוטחים כלל אינם עובדים במועד שבו נרכש הכיסוי הביטוחי וגם כאשר המבוטחים הספיקו לעבוד בעבודה אשר הצדיקה גביית פרמיה גבוהה יותר. הסעדים העיקריים המבוקשים במסגרת התובענה הינם בין היתר: להורות לנתבעות (א) למסור נתונים בנוגע לכל מי ששילם פרמיות בעבור כסויים ביטוחיים שכללו תוספת בגין סיכון מקצועי ב-7 שנים שקדמו למועד הגשת התובענה; (ב) להשיב את הסכומים שגבו ביתר מחברי הקבוצה בצירוף הפרשי הצמדה וריבית; (ג) להימנע מגביית "תוספת מקצועית" או כל תוספת לפרמיה שעניינה סיכון הכרוך בעבודתו של המבוטח שעה המבוטח אינו עובד, ולהטמיע הוראות והנחיות שיוודאו הימנעות מגביה כגון זו בעתיד.	כל מי ששילם ב-7 שנים שקדמו למועד הגשת התובענה ועד למועד אישורה כייצוגיות פרמיות בגין כסויים ביטוחיים (לרבות, אך לא רק, אובדן כושר עבודה וביטוח חיים ו/או ריסק) בגין תקופה בה המבוטח לא עבד בפועל ונגבתה ממנו פרמיה הכוללת "תוספת מקצועית" או תוספת אחרת מכל סוג שהוא הנובעת מסיכון הכרוך בעבודתו.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית.	אינו ניתן להערכה.
33	12/2017 מחוזי - ים	מבוטח נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	סירוב לבטח את המבקשים ואנשים נוספים המצויים על הספקטרום האוטיסטי בביטוח סיעודי; קביעת תנאים בלתי אפשריים ובלתי סבירים עבורם ללא כל מתן הסבר או הצדקה להתנהלות; אי מתן תשובה מפורטת ומכבדת למועמד לביטוח אודות הסירוב וההנמקות המפורטות עליו וכן הסירוב אינו מסתמך על נתונים סטטיסטיים אקטואריים או רפואיים רלבנטיים, והכל בניגוד, לפי הטענה, למתחייב מחוק שוויון לאנשים על מוגבלות (להלן: "חוק השוויון"), מתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (הודעת מבטח בדבר מתן יחס שונה לאחד או בדבר סירוב לבטחו), ("תקנות השוויון"). הסעדים העיקריים המבוקשים במסגרת התובענה הינם: מתן צו הצהרתי כי המשיבות הפרו את חוק השוויון והתקנות; מתן צו עשה המורה למשיבות להפסיק להפלות את חברי הקבוצה, לקבוע נוהלי עבודה ברורים באשר לטיפול יחידני ללא משוא פנים לבעלי מוגבלויות, על בסיס הוראות חוק השוויון; מתן צו עשה למשיבות למלא אחר הוראות הדין ואחר ההכרעה העקרונית של המפקחת על הביטוח הקובעים הליך מסודר בכל הנוגע לסירוב להענקת ביטוח; מתן צו עשה שיורה למשיבות לבטח באופן רטרואקטיבי את חברי הקבוצה, אשר ימצאו כשירים לקבלת ביטוח סיעודי לאחר הליך חיתום שוויוני בהתאם לנהלים שאוזכרו לעיל; פיצוי לחברי הקבוצה בהתאם לאמור בסעיף 19 נא' לחוק השוויון בפיצויים ללא הוכחת נזק ובמידת הצורך אף בפיצוי בנזק לא ממוני; פיצוי חברי הקבוצה בגין נזק ממוני.	אנשים עם מוגבלות מסוג אוטיזם אשר ביקשו להיות מבוטחים בביטוח סיעודי אצל מי מהמשיבות וקיבלו מהמשיבות יחס שונה ומפלה שלא כדון בשבוע השנים שקדמו להגשת בקשת האישור.	טרם הוגשה תגובה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	לטענת המבקשים הנזק האישי שנגרם להם עולה כדי עשרות אלפי שקלים חדשים לכל מבקש. סכום הנזק לכל חברי הקבוצה לא ניתן להערכה מדויקת בשלב זה, מדובר בסכום שבסמכות בית המשפט המחוזי.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עליות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
34	01/2018 מחוז - מרכז	חברה לתועלת הציבור נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	אי תשלום תגמולי ביטוח ו/או שיפוי בגין רכיב המע"מ החל על עלות הנזקים במקרים שבהם הנזקים לא תוקנו בפועל. הסעדים העיקריים הנתבעים במסגרת התובענה הם: (א) הצהרה כי הימנעות הנתבעות מלשלם תגמולי ביטוח ו/או שיפוי בגין רכיב המע"מ החל על התיקון במקרים שבהם הנזק לא תוקן בפועל נעשית שלא כדין; (ב) ליתן צו המורה לנתבעות מעתה ואילך לכלול במסגרת תגמולי הביטוח שהן משלמות גם את המע"מ החל על עלות התיקון, וזאת גם אם הנזק לא תוקן; כאשר כתוצאה מכך, גם באותו המקרה שבו מקבל מבוטח או צד ג' תגמולי ביטוח ב"ערך שיפוי" ולא ב"ערך כינון", יחויבו הנתבעות לשלם לו תגמולי ביטוח בגין מלוא הנזק, לרבות המע"מ. באשר לחברי תת הקבוצה לכלול בתגמולי הביטוח כאמור גם את המע"מ בשיעור שאינו מקוזז על ידי חברי תת הקבוצה; (ג) לחייב את הנתבעות בתשלום הפיצוי לחברי הקבוצה; (ד) בנוסף ו/או לחילופין למבוקש בס"ק ג' לעיל, יהיה ויפסק כי הפיצוי לחברי הקבוצה אינו מעשי בנסיבות העניין, עותרת התובעת להורות על מתן פיצוי לטובת הציבור כפי שימצא בית המשפט לנכון בנסיבות העניין.	כל מבוטח ו/או מוטב ו/או צד ג', בכל סוג ביטוח שהוא, אשר במועד הגשת תביעת הביטוח לא תיקן את הנזק שתבע בגינו, ואשר קיבל מחברת הביטוח תגמולי ביטוח ו/או שיפוי בגין הנזק מבלי שתגמולי הביטוח החל על עלות התיקון. כמו כן, מבקשת התובעת להגדיר לקבוצה תת קבוצה כדלקמן: כל חברי הקבוצה אשר זכאים בניכוי מס תשומות חלקי.	תובענה זו ובקשת האישור שנלוות לה הוגשו באותה עילה בגינה הוגשו תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית קודמות כנגד הנתבעות (במסגרת ת"צ 55177-05-15) ("התביעה הקודמת") אשר נמחקה, ראה סעיף 11 לעיל. טרם הוגשה תגובה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	להערכת התובעת הפיצוי לחברי הקבוצה מהחברה בגין כל שנה הינו בסך 12,996,194 ש"ח וכנגד כל החברות הינו 82,228,952 ש"ח לכל שנה. תקופת הפיצוי המבוקשת היא מה-4 ביוני 2001 עת שפורסם פסק הדין בעניין ע"א 1772/99 זלוצין נגד דיור לעולה בע"מ, פ"ד נה (4) 203, או לחילופין למשך תקופה שמאז הגשת התביעה הקודמת שהוגשה כנגד הנתבעות באותה העילה במסגרת ת"צ 55177-05-15 או לחילופי חילופין למשך תקופה של 7 שנים ממועד הגשת התובענה דנן.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
35	2/2018 מחוזי - תל אביב - יפו	עמיתים של גופים מוסדיים ביניהם מגדל מקפת נ' הגופים המוסדיים	טענה כי הגופים המוסדיים גובים מעמיתים אשר נטלו מהם הלוואות מהחברות המנהלות תשלום בגין דמי טיפול/דמי גביה/דמי תפעול/עמלה/עמלת פירעון מוקדם בקשר עם העמדת הלוואות ו/או עריכת מסמכי הלוואות ו/או גביית תשלומי פירעון הלוואות ו/או ניהול הלוואות. הסעד הנתבע הינו השבת כל סכומי העמלות שנגבו על ידי הגופים המוסדיים, במהלך תקופת שבע השנים שקדמו למועד הגשת התביעה וכן מתן צו עשה או פסק דין הצהרתי המורה כי הנתבעות אינן רשאיות לגבות לכיסן את העמלות נשוא התובענה.	כל עמיתי הנתבעות שנטלו הלוואות ואשר חוייבו בתשלום כלשהו כמפורט בתביעה בקשר עם הלוואה.	טרם הוגשה תגובה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ראה גם תובענה 24 לעיל.	10 מיליון ש"ח

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ג. הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
1	4/2015 מחוזי - ת"א	חסוי (באמצעות אפוטרופוס) שהיה מבוטח בביטוח חיים קבוצתי ל' בנק לאומי לישראל בע"מ והחברה	חיוב נוטלי משכנתאות מעל גיל 55 ברכישת פוליסת ביטוח חיים וזאת בידיעה שהם בגיל שאינו בר ביטוח, והמשך חיוב נוטלי משכנתאות בתשלום עבור פוליסת ביטוח חיים גם לאחר הגיעם לגיל 65 - גיל תום תקופת הביטוח.	360 מיליון ש"ח	ביום 18 בינואר 2017 אישר ביהמ"ש את הסתלקות המבקש מהבקשה ודחיית התביעה האישית, מבלי שאישר את הגמול המוצע למבקש ובא כוחו.
2	5/2014 מחוזי - ת"א	מבוטחת בביטוח רכב הכולל כיסוי לרכב חילופי ל' החברה וחברות ביטוח נוספות	אי מתן רכב חילופי לנהג צעיר מבלי שנערך גילוי על כך ברשימה/מפרט, זאת בניגוד לחובת הגילוי המוטלת על מבטחים.	כ-28 מיליון ש"ח, מתוכו חלק החברה כ-8 מיליון ש"ח	ביום 31 בינואר 2017 אישר ביהמ"ש את בקשת ההסתלקות שהוגשה בהסכמת הצדדים.
3	4/2010 מחוזי - מרכז	ארגון צרכנים ל' החברה וחברות ביטוח נוספות	הפרה של החובות המוטלות על המשיבות לאיתור בעלי זכויות בפוליסות ביטוח, אי ניהול נפרד של כספים ללא דורש, אי העברת כספים שלא נדרשו לאפוטרופוס הכללי, גביית דמי ניהול העולים על המותר והתעשרות שלא כדין מהתשואה שמניבים הכספים שלא נדרשו.	-	ביום 9 בפברואר 2017 אישר ביהמ"ש הסכם פשרה בתיק הקובע פעולות שעל החברה לנקוט לאיתור בעלי זכויות באמצעות מאתר חיצוני.
4	12/2012 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח רכב ל' אליהו בטוח וחברות ביטוח נוספות	גביית פרמיה שלא בהתאם לסייג העדכני של הרכב בהתייחס לרכבים אשר סיווגם שונה בשנת 2017 בתקנות התעבורה מרכב מסחרי לרכב פרטי. התביעה נכללת במסגרת תיק Run Off שרכשה החברה מאליהו בטוח, בעלת השליטה בחברה ביום 21 באפריל 2016. במסגרת ההסכם לרכישת התיק נכללו הסדרים לכיסוי בגין תביעות עבר מביטוח המשנה שנרכש על ידי החברה וכן נכללו הסדרי שיפוי.	לא הוערך על ידי התובע	ביום 23 באפריל 2017 דחה ביהמ"ש את בקשת אישור התובענה כייצוגית.
5	2/2016 מחוזי - מרכז	מבוטח ל' מגדל אחזקות	החברה כשלה מליידע ולעדכן מנותקי קשר ולמסור להם דיווחים עדכניים לרבות הודעות בדבר העלאת דמי ניהול.	כ-123 מיליון ש"ח (פיצוי על נזק) וכן כ-245 מיליון ש"ח (פגיעה באוטונומיה של הרצון)	ביום 9 ביוני 2017 לאחר שהתובע לא הגיש בקשה לתיקון על מנת לרפא את הפגמים שנפלו בה, החליט בית המשפט להורות על מחיקתה של התביעה, לאור העובדה שהתביעה הוגשה כנגד מגדל אחזקות ואין חולק שהיא חברת אחזקות, אינה מבטח ולא ניהלה את כספי המבקש.
6	8/2016 מחוזי - מרכז	מבוטחת בביטוח רכב חובה ל' החברה וחברות ביטוח נוספות	טענה לגביית דמי ביטוח גבוהים מדי בביטוח רכב מקיף בשל אי עדכון דמי הביטוח עקב שינוי גיל המבוטח במהלך תקופת הביטוח.	100 מיליון ש"ח	ביום 12 ביולי 2017 הורה ביהמ"ש, לבקשת התובעת, על מחיקת החברה מהבקשה לאישור התובענה כייצוגית ומהתובענה עצמה.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ג. הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח (המשך)

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
7	5/2015 מחוזי - ת"א	נכה אשר ביקשה לחנות בחניון מרכז ויצמן בתל אביב ל' החברה ואריאל פרומול ניהול קניונים בע"מ	אי מתן חניה חינם לאדם עם מוגבלות במרכז ויצמן בת"א בהתאם לחוק חנייה לנכים.	כ-7 מיליון ש"ח	ביום 1 באוגוסט 2017 אישר ביהמ"ש את בקשת ההסתלקות שהוגשה בהסכמת הצדדים.
8	1/2015 מחוזי - ת"א	מחזיקים ביחידות של קרנות נאמנות נ' מגדל קרנות נאמנות בע"מ חברה בת של מגדל שוקי הון וחברות מנהלות קרנות נאמנות אחרות ונאמנים לקרנות נאמנות	אי נקיטת מאמצים להוזלת עמלות הברוקראז' ששולמו מנכסי קרנות הנאמנות, באופן שהעמלות שנגבו היו גבוהות ממחירן האמיתי ו/או כיסו גם מתן שירותי תפעול שניתנו ללא תמורה לחלק ממנהלי הקרנות, וזאת בין היתר, תוך הפרת חובת נאמנות וזהירות, רשלנות, הפרת חובה לפי דין ועשיית עושר שלא כדין.	220 מיליון ש"ח, מתוכו מיוחס למגדל קרנות נאמנות כ-22 מיליון ש"ח	ביום 2 באוגוסט 2017 אישר ביהמ"ש בקשת הסתלקות שהוגשה בהסכמה על ידי התובעים.
9	9/15 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	גבייה של דמי ביטוח מלאים מחילי מילואים, וזאת בהתעלם מהעובדה שלחילי מילואים ניתן כיסוי ביטוחי חלקי וחסר המחריג מקרי ביטוח שאירעו עקב השירות הצבאי, לרבות שירות מילואים וכן טענות לאי גילוי מספק ביחס לעובדה שהפרמיה אינה מוחזרת.	עשרות מיליוני ש"ח	ביום 22 באוגוסט 2017 אישר בית המשפט הסתלקות אשר במסגרתה הוסכם על מתן הבהרות לגבי הפוליסות וגילוי לגבי האמור בהן לעניין שירות מילואים בפוליסה ובאתר האינטרנט של החברה.
10	6/2014 מחוזי - ים	מבוטח נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	קביעת סכום ביטוח לתשלום בביטוח חיים למשכנתא, העולה מעל ליתרת ההלוואה בבנק וכתוצאה מכך המבוטחים משלמים פרמיה גבוהה יותר.	כ-1,182 מיליון ש"ח, מתוכו ביחס לחברה כ-523 מיליון ש"ח.	ביום 13 בספטמבר 2017 אישר בית המשפט הסתלקות של התובעים בצירוף הסדר גילוי למבוטחים בתקופה שעד להסדרה רגולטורית בנושא.
11	5/2015 מחוזי - מרכז	מבוטח בפוליסת דירה של החברה נ' החברה	הימנעות המשיבות מלשלם תגמולי ביטוח ו/או שיפוי בגין רכיב המע"מ במקרים שהנזק לא תוקן בפועל.	כ-91 מיליוני ש"ח.	ביום 20 בפברואר 2017 דחה ביהמ"ש את הבקשה להחלפת המבקשים הייצוגיים באמון הציבור, חברה לתועלת הציבור ("אמון הציבור") וקיבל את הבקשה לסילוק על הסף של בקשת אישור התובענה כייצוגית. בהתאם לכך, הורה ביהמ"ש על מחיקת בקשת האישור והתובענה. ביום 3 בינואר 2018 קיבלו התובעים את המלצת בית המשפט העליון אליו ערערו ומשכו את ערעורם תוך שמירת זכותם להגיש תובענה ייצוגית חדשה בשם אמון הציבור. בהתאם הערעור שהוגש נדחה ללא צו להוצאות. לעניין תובענה ייצוגית בשם אמון הציבור שהוגשה לאחר מכן ראה סעיף ב.34 לעיל.

⁴ סכום התביעה מתייחס לתביעה המאוחרת שהוגשה במרס 2014 אשר בה החברה נתבעה באופן ספציפי ויוחס לה סכום פיצוי באופן ספציפי כאמור בטבלה. סכום התביעה שהוגשה בינואר 2013 הינו נמוך יותר ונאמד ביחס לכלל החברות הנתבעות בסך של 26 מיליון ש"ח.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ד. הליכים משפטיים אחרים

להלן מתוארות תובענות מהותיות אחרות, סכום התביעות מוצג נכון למועד הגשתן.

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
1	5/2/2014 8/4/2014	מחוזי - ת"א	כלל חברי קופות חולים כללית ומכבי נ' החברה, חברות ביטוח נוספות, שירותי בריאות כללית ומכבי שירותי בריאות	ביחס לקופת חולים כללית 3,518 מיליון ש"ח. ביחס לקופת חולים מכבי 1,714 מיליון ש"ח.	ביום 11 ביוני 2015 ניתנה החלטת ביהמ"ש בשאלת מעמדם של המבקשים להגיש תביעה נגזרת ונקבע כי חבר באגודה עותומנית רשאי להגיש תביעה נגזרת בשם האגודה. ביום 23 באוקטובר 2017 נתן בית המשפט העליון פסק דין ולפיו חבר קופת חולים אינו רשאי להגיש תביעה נגדית בשם קופת חולים. בכך באה התביעה לסיימה.
			הסעד הנתבע הינו שיפוי קופות החולים ב-60% מעלות ניתוח בשב"ן ו-33.3% בסל הבסיסי ו-50% ביחס לכל המקרים האחרים שבחפיפת חבויות.		
2	1/2018 מחוזי - מרכז	התעשייה האווירית לישראל בע"מ נ' פלתורס סוכנויות ביטוח בע"מ (חברה נינה של החברה, "פלתורס") וכנגד נתבעות נוספות	תביעה לתשלום יתרת תגמולי הביטוח בקשר עם אובדנו המוחלט של הלוויין "עמוס 6" (להלן: "הלוויין") בתוספת ריבית מירבית לפי סעיף 28א לחוק חוזה הביטוח ("הריבית"). על פי הנתען בתובענה, המבטחים בפוליסת טרום השיגור של הלוויין (הנתבעים אף הם בתביעה) חבים כלפי התעשייה האווירית במלוא יתרת תגמולי הביטוח שטרם שולמו על ידיהם בתוספת הריבית. עוד נטען בתובענה, כי פלתורס וחברת Marsh Ltd. (להלן "מארש"), אשר על פי הנתען בתובענה שימשו בהתאמה, כסוכן ביטוח וכברוקר בקשר עם פוליסת טרום השיגור כאמור, הפרו את חובותיהן כלפי התעשייה האווירית וחבות אף הן במלוא יתרת תגמולי הביטוח, בנוסף ו/או לחילופין לחבות המבטחים. עיקר עילות התביעה הנתענות כלפי פלתורס במסגרת התובענה הן: הפרת חוזה, הפרת חובת תום הלב, הפרת חובות סוכן ביטוח והתרשלות. הסעדים המבוקשים נגד המבטחים הם: תשלום יתרת תגמולי הביטוח במלואם, פיצויים בגין הנזקים שנגרמו לכאורה לתעשייה האווירית עקב העיכוב בתשלום יתרת התגמולים וכן תשלום הריבית. הסעדים המבוקשים נגד פלתורס ומארש הם: (א) לקבוע כי כל אחת מבין פלתורס ומארש חבה בתשלום יתרת תגמולי הביטוח לתעשייה האווירית, בנוסף ו/או לחילופין לחבות המבטחים; (ב) לקבוע כי כל אחת מבין פלתורס ומארש נושאת באחריות לכל נזק שנגרם לכאורה לתעשייה האווירית בגין מחדליה הנתענים, וכי על כל אחת מהן לפצות את התעשייה האווירית בגין כך.	סכום התביעה (כולל הריבית) הועמד על סך של כ-303 מיליון ש"ח. יחד עם זאת, על פי המצוין בתובענה, המבטחים עתידים לשלם לתע"א סכום נוסף של 21 מיליון דולר. בשלב זה לא ידוע האם הסכום שולם בפועל, אך ככל שאכן ישולם הסכום האמור, הוא ינוכה מסכום התביעה כך שזה יעמוד על כ-231 מיליון ש"ח.	טרם הוגש כתב הגנה בתיק.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ה. סיכום נתוני תביעות משפטיות

(1) להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות המאוחדות, כפי שצוינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או חברות מאוחדות, שכן המדובר בהערכת מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו.

סוג	כמות תביעות	הסכום הנתבע באלפי ש"ח ⁽¹⁾
תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית⁽²⁾	6	2,546,552
צוין סכום המתייחס לקבוצה	3	1,971,061
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה	2	575,491
לא צוין סכום התביעה	1	-
בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות⁽³⁾	29	10,979,405
צוין סכום המתייחס לקבוצה ⁽⁴⁾	10	1,766,390
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה	4	9,203,015
לא צוין סכום התביעה	15	-
תביעות מהותיות אחרות	1	302,900
צוין סכום המתייחס לקבוצה	1	302,900

(1) כל הסכומים באלפי ש"ח ובקירוב, למועד הגשת הבקשות או התובענות לפי העניין.

(2) כולל תובענה בה לא צוין סכום תביעה מדויק (שורה 3 בטבלה בסעיף ב' לעיל), שם הוערך סכום התביעה במאות מיליוני ש"ח מבלי שנגקב בסכום תביעה).

(3) מקום בו צוין סכום המתייחס לקבוצה, הובא בחשבון הסכום המתייחס לקבוצה ולא הסכום המתייחס לכלל הנתבעות.

(4) כולל תובענה בה לא צוין סכום תביעה מדויק וניתנה הערכה בלתי מחייבת של כ-9.5 מיליון ש"ח (שורה 20 בטבלה בסעיף ב' לעיל)

(2) סכום ההפרשה הכולל בגין התובענות הייצוגיות ותביעות מהותיות אחרות, שהוגשו כנגד הקבוצה כמפורט בטבלה המסכמת בסעיף 1) לעיל מסתכם בכ-81 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 כ-68 מיליון ש"ח).

(3) סך כל ההפרשות הכולל בגין כל ההליכים כנגד הקבוצה, לרבות תובענות ייצוגיות ותביעות מהותיות אחרות, לרבות בגין הליכים כמפורט בסעיף ו' להלן, הינן כ-166 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 כ-126 מיליון ש"ח).

1. התחייבויות תלויות (המשך)

1. הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה

להלן מתוארים הליכים משפטיים נוספים ואחרים המתנהלים כנגד החברה ו/או החברות המאוחדות:

(1) בחודש דצמבר 2012 פורסמה טיוטת הכרעה שעניינה הפקדות חד-פעמיות בפוליסות מבטיחות תשואה של החברה. על-פי טיוטת ההכרעה, המפקח סבור כי היה על חברות הביטוח להודיע ו/או לקבל הסכמה לזקיפת תשואת תיק משתתף ברווחים ביחס להפקדות חד-פעמיות שנעשו בפוליסות מבטיחות תשואה. על פי טיוטת ההכרעה של המפקח יש לבצע פעולות מסוימות תוך חלוקת המבוטחים לשתי קבוצות - האחת מבטוחים שהפקדותיהם החד-פעמיות נשאו תשואה שווה או גבוהה מהתשואה המבוטחת, והשנייה שהפקדותיהם החד-פעמיות נשאו תשואה נמוכה מהתשואה המבוטחת. החברה הגישה תגובתה לטיטת ההכרעה, התקיים שימוע, נמסרו לפיקוח נתונים כבקשתו. טרם הוצאה הכרעה בנושא.

(2) ביום 27 ביולי 2015 הורשע בביהמ"ש המחוזי בתל אביב יפו (המחלקה הכלכלית) במסגרת הסדר טיעון עובד לשעבר בתחום המסחר בשוק ההון של הגופים המוסדיים בקבוצה ("הגופים המוסדיים", "העובד", בהתאמה). כתב האישום בו הודה העובד הוגש ביום 11 בפברואר 2015 על ידי פרקליטות מחוז מרכז תל אביב (מיסוי וכללה) כנגד העובד וכנגד נאשם נוסף, אשר לפי כתב האישום פעל עם העובד ("הנאשם הנוסף"). על פי כתב האישום העובד והנאשם הנוסף ניצלו את השליטה והידע של העובד, מתוקף תפקידו ומעמדו בגופים המוסדיים לשם השאת רווחים לטובת עצמם וזאת באמצעות מסחר בניירות ערך עבור עצמם, בין על ידי רכישת מניות במתווה המלווה בהוראות מכירה של הגופים המוסדיים ו/או מכירת מניות במתווה המלווה בהוראות רכישה או בטרם תבוצע רכישה זו לחשבונות הגופים המוסדיים ובין על ידי שילוב של פעולות אלו.

כמו כן, על פי כתב האישום העובד לשעבר והנאשם הנוסף פעלו באופן מרמתי במסחר בניירות ערך בעשרות ניירות ערך שונים, על ידי העברת מידע על ידי העובד לנאשם הנוסף בדבר הוראות בחשבונות הגופים המוסדיים וביצוע מוקדם של פעולות בניירות ערך על ידי הנאשמים בשערי רכישה נמוכים ושערי מכירה גבוהים יותר על פני חשבונות הגופים המוסדיים. על פי כתב האישום, בעשותו את האמור, נהג העובד לשעבר במרמה והפרת אמונים וכן לקח שוחד בעד פעולה הקשורה בתפקידו כעובד ציבור ותמורת השוחד שקיבל, ניצל העובד את תפקידו ומעמדו בגופים המוסדיים על מנת להפיק רווחים אישיים לו ולנאשם הנוסף. כמו כן, על פי כתב האישום פעולותיהם של הנאשמים השפיעה בדרכי תרמית על תנודותיהם של כ-59 שערי ניירות ערך, וקיבלו במרמה בנסיבות מחמירות רווחים בסך של כ-11.5 מיליון ש"ח.

לתובענה בנושא זה, יחד עם בקשה לאישורה כייצוגית ראה סעיף ב.12 לעיל.

(3) בינואר 2017 הגיש בעל חשבון פקדון ניירות ערך כנגד מגדל שירותי בורסה (נ.ע.) בע"מ ("מגדל שירותי בורסה") וחברת שירותי בורסה והשקעות לישראל - אי בי אי בע"מ (להלן: "אי.בי.אי") תביעה בבית המשפט המחוזי בתל אביב בצירוף בקשה לאשרה כתיביעה ייצוגית (להלן יחדיו: "התובענה") בשל גביית עמלות ע"י המשיבות בגין ביצוע פעולות במסחר מקוון בניירות ערך באמצעות מערכת המסחר באינטרנט של הנתבעות בגין חיובים, הוצאות ואגרות עבור ספקים וצדדים שלישיים, שלא ניתן עליהן גילוי נאות. לגבי העמלות של המשיבות עצמן מציין התובע, כי אלו אינן כלולות בבקשה לאישור התובענה כייצוגית והתובע מבקש לשמור לעצמו את הזכות לתבוע אותן בתביעה אישית נפרדת. התובע מבקש, כי בית המשפט יורה למשיבות להשיב לחברי הקבוצה את כל הכספים שנגבו מן הלקוחות בגין העמלות לגביהן לא ניתן גילוי נאות. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל אדם, אשר ביצע פעולות מקוונות של עסקה בנייר ערך, לרבות רכישת ו/או מכירת ניירות ערך ו/או אופציות ו/או כל מכשיר אחר שעניינו עסקה בנייר ערך באמצעות מערכת המסחר באינטרנט של המשיבות מבלי שניתן בפניו גילוי נאות טרם ביצוע העסקה אודות העמלות שייגבו ממנו ו/או סכומן ו/או שנגבו ממנו עמלות גבוהות מאלו שהוצגו בפניו טרם ביצוע הפעולה.

לטענת התובע הנזק שנגרם הינו בסכום העולה על 2.5 מיליון ש"ח.

מגדל שוקי הון, חברה בת בבעלותה ובשליטתה המלאה של החברה, העניקה לאי.בי.אי במסגרת עסקת המיזוג מיום 28 באוקטובר 2015 שבין מגדל שירותי בורסה לאי.בי.אי, שיפו בקשר להליכים משפטיים כנגד מגדל שירותי בורסה (אשר עד למועד המיזוג הייתה חברה בת של מגדל שוקי הון), בכל הנוגע לחבות עבר בגין כל מעשה ו/או מחדל ו/או אירוע שעילתם לפני מועד המיזוג ואשר לא בוצעה הפרשה בגינם דוח הכספי של מגדל שירותי בורסה עובר למיזוג. במסגרת המיזוג עם אי.בי.אי חוסלה מגדל שירותי בורסה ונמחקה מרשם החברות, וכל הזכויות וההתחייבות כלפיה עברו מתוקף המיזוג לאי.בי.אי.

ראו באור 2.39.ה.3) לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017.

חברת הבת של החברה, מגדל שוקי הון קיבלה הודעה מאי.בי.אי בדבר הגשת התובענה וזאת בהתאם להסכם המיזוג. מגדל שוקי הון הגישה את תגובתה לבקשת האישור. ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

1. הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה (המשך)

(4) בחודש יולי 2017 קיבלה החברה הודעה מחברה מנהלת שאיננה בבעלות החברה (להלן: "הנתבעת"), אודות כתב תביעה שהוגש בחודש אוקטובר 2016 נגד הנתבעת לביהמ"ש המחוזי בתל-אביב בת"צ 35374-10-16 ע"י בניו של מנוח שהינם מוטבים של המנוח בקופת גמל שמנוהלת ע"י הנתבעת (להלן: "התובעים"). יחד עם התובענה הוגשה נגד הנתבעת בקשה לאישור התובענה כייצוגית על פי חוק תובענות ייצוגיות. בהודעה הנ"ל ציינה הנתבעת כי עניינה של התובענה הוא בביטוח חיים קבוצתי אשר רכשה הנתבעת (וקודמותיה) עבור עמיתיה. עוד ציינה הנתבעת בהודעה הנ"ל, כי התובעים טוענים בבקשת האישור, בין השאר, כי הנתבעת (וקודמותיה), הפרה את חובותיה על-פי דין, ונמנעה מלשלוח הודעות למוטביו או ליורשיו של עמית שנפטר אודות קיומה של פוליסת ביטוח חיים וזכאותו לקבלת תגמולים מכוח אותה פוליסה, כך שבסופו של יום חלה התיישנות על התביעה הביטוחית. בנוסף, מציינת הנתבעת, כי התובעים טוענים בבקשת האישור, כי היה על הנתבעת לפעול באופן אקטיבי לצורך קבלת כספי ביטוח החיים, להתריע בפני המוטבים או היורשים כי קיימת תקופת התיישנות מקוצרת על-פי הדין לצורך הגשת תביעה ביטוחית, ואף להגיש תביעה על-מנת לקבל את תגמולי הביטוח עבור אותם מוטבים/יורשים, אשר יוחזקו בחשבון העמית. כמו כן, טענה הנתבעת בהודעה הנ"ל כי היא אינה מרוויחה מקיומה של פוליסת ביטוח חיים קבוצתי לעמיתיה, וכי תשלומי הפרמיה שמשלמים העמיתים מועברים לחברת הביטוח במלואם; ועל-כן הגורם היחיד שהתעשר, לטענתה, כתוצאה מאי תשלום פוליסת ביטוח החיים למוטבי או יורשי העמית (ככל שהיו מקרים כאלה) היא החברה המבטחת (ובין היתר החברה). כן הנתבעת ציינה בהודעתה, כי היא שומרת על טענותיה וזכויותיה כלפי החברה ככל שהתביעה תתקבל.

(5) לעניין שומות המס בקשר עם שנות המס 2007, 2009 ו-2010 בסך של כ-72 מיליון ש"ח, וערעור שהגישה מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ בביהמ"ש המחוזי בתל-אביב בסוגיית מיסוי החברה בגין קבלת דיבידנדים שמקורם ברווחי שערורך ראה באור 2.ד.21.

לעניין סוגיה זו, להערכת הנהלת החברה, לא נדרשת הפרשה למס בגין השומות האמורות וההשלכה שלהן לשנות מס אחרות מעבר לרשום בדוחות הכספיים.

לעניין שומות המס לשנים 2011 ו-2012 בסוגיית החבות במס רווח בגין דיבידנד מחברות מוחזקות ששורשר לחברה וערעורים שהגישה החברה בבית משפט המחוזי בתל-אביב, ראה באור 1.ד.21.

חבות המס הנובעת מהשומות לשנים 2011-2012 (כולל הפרשי הצמדה וריבית למועד פרסום הדוחות הכספיים) מסתכמת בכ-1.5 מיליון ש"ח.

לעניין סוגיה זו, להערכת הנהלת החברה, לא נדרשת הפרשה למס בגין השומות האמורות וההשלכה שלהן לשנות מס אחרות מעבר לרשום בדוחות הכספיים.

(6) מוצרי החסכון ארוך הטווח מאופיינים באורך חיים ממושך ובמורכבות גבוהה, במיוחד לאור ההסדרים התחיקתיים השונים הן בתחום ניהול המוצרים והן בתחום המיסוי, שיוך ההפקדות, ניהול ההשקעות, מעמדו התעסוקתי של המבוטח, תשלומי ההפקדות שלו ועוד. במסגרת שינויים ברגולציה ובמגמות בדין, פורסם בחודש דצמבר 2011 חוזר מס' 10-9-2011 גופים מוסדיים "טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים המוסדיים" חוזר זה הוחלף בחוזר מס' 16-9-2012. החוזר קובע את הפעולות שעל הגוף המוסדי לבצע ביחס לזכויות עמיתים - נתונים המפורטים בממשק האחזקות במסגרת "חוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החסכון הפנסיוני" (חוזר גופים מוסדיים 13-9-2014), ומחייב את הגוף המוסדי לטייב את הנתונים המקנים זכויות לעמיתים כדי להבטיח שרישום זכויות העמיתים במערכות המידע יהיה מהימן, שלם, זמין וניתן לאחזור ככל שניתן. לגבי עמיתים שהצטרפו לפני שנת 1997 יש לטייב את הנתונים לפחות החל משנת 1997, כאשר לגבי קופות גמל שאינן קופות ביטוח או קופות גמל משלמות לקצבה, יטייבו נתוני הפקדות, העברות ומשיכות, אשר בוצעו לכל הפחות החל מיום 1 בינואר 2005 ואילך. החוזר כולל הוראות מדורגות ליישום הוראותיו בתקופה שבין 31 בדצמבר 2012 - 30 ביוני 2016.

נכון למועד אישור הדוחות הסתיימה הפעילות אשר נוהלה על פי תוכנית העבודה המאושרת שנבנתה בהתייחס לחוזר האמור. נציין כי הגופים המוסדיים בקבוצה מטפלים באופן שוטף בטיוב זכויות מבוטחים, בכל הקשור לניהול המוצרים בגופים המוסדיים, בהתאם לפערים המתגלים מעת לעת.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

1. הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה (המשך)

(7) בחודש דצמבר 2017 פרסם משרד האוצר טיוטת תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות כנגד ביצוע עסקאות), התשע"ח-2017 ("התקנות"). התקנות מסדירות את סוגי ההוצאות הישירות אותן יהיה רשאי הגוף המוסדי לגבות מחשבונות העמיתים, נוסף על דמי הניהול שנגבים מהם, ותחת אילו מגבלות. טיוטת התיקון כוללת את התיקונים העיקריים הבאים: (א) הפיכת הוראת השעה שנקבעה בתקנות, אשר תוקפה פג בסוף שנת 2017, להוראת קבע (להלן: "הוראת השעה"). בהוראת השעה, שאמורה להפוך להוראת קבע עם תחולה רטרואקטיבית החל מיום 1 בינואר 2018, נקבע כי ניתן לגבות מחשבונות העמיתים הוצאות בשיעור של עד 0.25% מסך כל השווי המשוערך של נכסי הקופה הרלבנטית, בעיקר בגין עמלות ניהול חיצוני (עמלות המשולמות למנהלים חיצוניים כמו מנהלי קרנות השקעה וקרנות נאמנות); (ב) כמו כן, במסגרת התיקון בוטלה האפשרות לחייב העמיתים בדמי ניהול בשיעור של 0.1% בגין השקעה במספר תעודות סל על מדדים בארץ; וכן (ג) בוטלה, האפשרות לחייב העמיתים בהוצאות בגין העמדת משכנתאות המשולמות לצד קשור. נכון למועד פרסום הדוח טרם פורסמו התקנות והן נמצאות בהליכי חקיקה. אי אישור התקנות כאמור לעיל או אישורן במתכונת שונה מהמתכונת המוצעת יכול ויגרם להשפעה מהותית, החל מהדוחות הכספיים לשנת 2018, בכל הנוגע להוראת השקעה שפקעה.

(8) החברה ו/או החברות המאוחדות חשופות לתביעות או לטענות נוספות בעילות שונות, שאינן תביעות לכיסוי ביטוחי של מקרה ביטוח על פי הפוליסה שהופקה על ידי החברה, מצד לקוחות, לקוחות בעבר וכן צדדים שלישיים שונים. החשיפה הכוללת מוערכת במאות מיליוני ש"ח, מזה סכום מצטבר בגין תביעות שהוגשו בסך של כ-62 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 כ-56 מיליון ש"ח) וזאת מעבר לחשיפות הכלליות המתוארות בבאור זה ובכללן בסעיף 9.ו-10. לבאור זה.

(9) הממונה, מפרסם מעת לעת, ניירות עמדה, עקרונות לניסוח תוכניות ביטוח, מסמכי נהגים ראויים ולא ראויים וכיוצא באלה מסמכים או טיוטות מסמכים הרלבנטיים לתחומי פעילותה של הקבוצה אשר יכול ויש להם השפעה על זכויות מבוטחים ו/או עמיתים ויכול ויש בהם ליצור חשיפה לקבוצה במקרים מסוימים הן ביחס לתקופת פעילותה קודם לכניסת אותם מסמכים לתוקף והן ביחס לעתיד.

לא ניתן לצפות מראש האם ובאיזו מידה חשופים המבטחים לטענות בקשר ו/או בעקבות הוראות אלו אשר אפשר שיעלו בין היתר, באמצעות המנגנון הדיני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. לעיתים יכולה להיות השלכה מסוג זה גם לחוזרים שהמפקח מפרסם ואשר ברגיל תחולתם העתידית.

כנגד הקבוצה מוגשות, מעת לעת, תלונות, לרבות תלונות לממונה ביחס לזכויות מבוטחים ו/או עמיתים על פי תוכניות ביטוח ו/או קרנות ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אגף תלונות הציבור בקבוצה. לעיתים הכרעות (או טיוטות הכרעה) של המפקח בתלונות אלו, ניתנות באופן רחבי ביחס לקבוצת מבוטחים.

כמו כן, עורך הממונה, מעת לעת, לרבות בעקבות תלונות מבוטחים, ביקורות מטעמו בגופים המוסדיים בקבוצה ו/או מעביר אליהם בקשות לקבלת נתונים, בנושאים שונים של ניהול הגופים המוסדיים, ניהול זכויות מבוטחים ועמיתים בהם וכן ביקורות ליישום הוראות הרגולציה ו/או הטמעת לקחי ביקורות קודמים, בהן בין היתר, מתקבלות דרישות להכנסת שינויים במוצרים השונים, מתן הנחיות לביצוע החזרים ו/או הנחיות ו/או הוראות בקשר לתיקון ליקויים או ביצוע פעולות המבוצעות על-ידי הגופים המוסדיים, לרבות החזר כספים לעמיתים ולמבטחים. בהתאם לממצאי ביקורות או נתונים המועברים, לעיתים מטיל המפקח עיצומים כספיים בהתאם לחוק סמכויות האכיפה.

(10) קיימת חשיפה כללית אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבטחיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות, עקב פערי מידע בין הקבוצה לבין הצדדים השלישיים לחוזי הביטוח, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. חשיפה זו באה לידי ביטוי בעיקר ביחס למוצרי החסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת הקבוצה, בהיותם מאופיינים באורח חיים ממושך ובמורכבות גבוהה, במיוחד לאור ההסדרים התחיקתיים השונים הן בתחום ניהול המוצרים והן בתחום המיסוי, לרבות בנושאי קביעת תעריפים, תשלומי הפקדות על-ידי מעסיקים ומבטחים, פיצולם ושייכות לרכיבי הפוליסות השונים, ניהול ההשקעות, מעמדו התעסוקתי של המבטח, תשלומי ההפקדות שלו ועוד. מוצרים אלו מנוהלים על פני שנים בהם מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. שינויים אלו מיושמים על ידי מערכות מיכוניות העוברות שינויים והתאמות באופן תדיר.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

1. הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה (המשך)

מורכבות שינויים אלו והחלת השינויים לגבי מספר רב של שנים, יוצרת חשיפה תפעולית מוגברת. קבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיונים ארוכי טווח יש לעיתים בכדי להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזה הביטוח המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, תחום הביטוח בו עוסקות חברות הקבוצה הינו עתיר פרטים ונסיבות, ואשר קיים בו סיכון אינהרנטי שלא ניתן לכימות להתרחשות של טעות או שורה של טעויות מיכוניות או טעויות אנוש, הן בתהליכי עבודה מובנים והן במסגרת טיפול פרטני בלקוח, ואשר עלולות להיות להן תוצאות רחבות היקף הן ביחס להיקף התחולה למספר רב של לקוחות או מקרים והן ביחס להיקף הכספי הרלבנטי בהתייחס ללקוח בודד. הגופים המוסדיים בקבוצה מטפלים, באופן שוטף, בטיוב זכויות מבטחים, בכל הקשור לניהול המוצרים בגופים המוסדיים, בהתאם לפערים המתגלים מעת לעת.

החברה וחברות מאוחדות חשופות לתביעות וטענות במישור דיני החוזים וקיום התחייבויות ביטוחיות במסגרת הפוליסה, ייעוץ לקוי, הפרת חובת נאמנות, ניגוד עניינים, חובת זהירות, רשלנות במסגרת אחריות מקצועית של הגופים המקצועיים בקבוצה לרבות סוכנויות הקבוצה וכיוצ"ב טענות הקשורות בשירותים הניתנים על ידי חברות הקבוצה וכן מעת לעת מתקיימים נסיבות ואירועים המעלים חשש לטענות מסוג האמור. הקבוצה רוכשת פוליסות לכיסוי אחריות מקצועית, לרבות כנדרש על פי ההסדר התחיקתי, ובעת הצורך היא מדווחת לפוליסה או פוליסות אלו לצורך כיסוי חבות שמקורה באחריות מקצועית וניתנת להגנה ברכישת ביטוח. סכומי החשיפה האפשרית עולים על סכומי הכיסוי ואין וודאות בדבר קבלת כיסוי בפועל בעת קרות מקרה ביטוח.

לעניין חשיפות כלליות נוספות, ראה באור 37.א.

2. התקשרויות

- א. לפרטים בדבר רכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי, ראה באור 38.ה.3.
- ב. התחייבויות להשקעה ומתן אשראי
- (1) סכום יתרת ההתחייבות להשקעות נוספות של החברה בקרנות השקעה ליום 31 בדצמבר 2017 הינו כ- 4,860 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-3,970 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (בשנת 2016 כ-3,273 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-2,781 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).
- (2) סכום יתרת ההתחייבויות להשקעות נוספות של החברה בתאגידים שנרכשו ליום 31 בדצמבר 2017 הינו כ-25 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-24 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (בשנת 2016 כ-112 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-104 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).
- (3) סכום יתרת ההתחייבויות של החברה להעמיד אשראי, לפי דרישה, ליום 31 בדצמבר 2017 הינו כ-1,003 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-854 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (בשנת 2016 כ-684 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-586 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).
- ג. התקשרויות לרכישת נכסי נדל"ן
- סכום יתרת ההתחייבות של החברה להשקעות בנדל"ן ליום 31 בדצמבר 2017 הינו כ-166 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-124 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויים תשואה (שנת 2016 כ-121 מיליון ש"ח מתוכם סך של כ-106 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה). חלק מהסכומים הנ"ל מתבסס על מנגנון התחשבות שנקבע בהסכם.
- ד. כתבי שיפוי וויתור לנושאי משרה
- (1) כתבי שיפוי שניתנו עד שנת 2006
- א) החברה מסרה כתבי שיפוי לנושאי משרה בחברות מוחזקות ובתאגידים אחרים בהם הם מכהנים מתוקף היותם נושאי משרה בחברה המאוחדת וכן למספר עובדים בקבוצה, לפיהם תשפה אותם מגדל, בהיקף, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי השיפוי, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בשל פעולות שיעשו בתוקף היותם נושאי משרה בתאגידים האמורים, או בגין פעולות שפורטו בכתבי השיפוי.
- ב) החברה מסרה כתבי וויתור לנושאי משרה בחברות מוחזקות ובתאגידים אחרים בהם הם מכהנים מתוקף היותם נושאי משרה במגדל ובחברות בנות של מגדל, לפיהם ויתרה החברה בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הוויתור, על תביעות נגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו כנושאי משרה בתאגידים האמורים.
- ג) החברה מסרה כתבי שיפוי לנושאי משרה במגדל, בחברות בנות של מגדל ובחברות המוחזקות, לפיהם ישפו אותם, בהיקף, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי השיפוי, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בקשר עם העניינים הבאים:
- (1) תשקיף החברה משנת 1996.
- (2) חובות שיחולו על החברה ו/או החברות בקבוצת מגדל בגין היות החברה חברה שמנייתיה מוחזקות בידי הציבור ורשומות למסחר בבורסה ובלבד שההתחייבות לשיפוי תחול אך ורק על חבויות הנובעות מפעולות שבוצעו בתקופה של עד שנה מתאריך התשקיף.
- ד) החברה מסרה כתבי ויתור והתחייבות לדחיית תביעות לנושאי משרה בתאגידים המשתייכים לקבוצת מגדל לפיהם ויתרה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הוויתור וההתחייבות על תביעות כנגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו על ידם כנושאי משרה בכל אחד מהתאגידים, לרבות פעולה בקשר עם התחומים המפורטים להלן:
- (1) תשקיף החברה משנת 1996.
- (2) החובות שיחולו על התאגיד בקשר עם היות החברה חברה שמנייתיה מוחזקות בידי הציבור או רשומות למסחר בבורסה.
- כן התחייבה החברה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הוויתור וההתחייבות, לגרום לדחייה של כל תביעה שתגיש כנגד התאגידים או איזה מהם אם כתוצאה מתביעה כאמור ייתבעו נושאי המשרה על ידי מי מהתאגידים בתביעה אשר לא תדחה על הסף.

2. התקשרויות (המשך)ד. כתבי שיפוי וויתור לנושאי משרה (המשך)(2) כתבי פטור ושיפוי שניתנו בשנת 2006

בחודש נובמבר 2006 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן התחייבות לפטור והתחייבות לשיפוי של נושאי משרה בחברה.

בהתאם לכך הודיעה החברה לנושאי המשרה בה כדלקמן:

התחייבות לפטור - החברה פוטרת את נושאי המשרה בחברה מכל אחריות כלפיה החברה עד כמה שהדבר מותר על-פי דין, לכל נזק שנגרם ו/או ייגרם לה אם נגרם ו/או ייגרם עקב הפרת חובת הזהירות אותם חבים נושאי המשרה כלפיה בפעולתם בתום לב בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או לפי בקשתה לנושאי משרה בחברה אחרת מקבוצת מגדל ו/או כנציגיה של החברה ולבקשתה בתאגיד אחר שהחברה מחזיקה בו בזכויות, במישרין או בעקיפין, או בעלת ענין בה (להלן - "החברה האחרת") כמפורט בכתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה.

התחייבות לשיפוי - החברה מתחייבת מראש לשפות את נושאי המשרה בחברה לרבות נושאי משרה בחברה האחרת בהתאם לנוסח כתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה. בהתאם לכתב השיפוי ובכפוף להוראות הדין החברה תתחייב לשפות את נושאי המשרה בשל כל חבות או הוצאה כמפורט בכתב השיפוי שתוטלנה עליהם או שיוציאו עקב פעולות שעשו (לרבות פעולות לפני תאריך כתב השיפוי) ו/או שיעשו בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או בחברה האחרת ובלבד שהפעולות קשורות, במישרין או בעקיפין, לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב השיפוי ובלבד שסכום השיפוי המירבי של השיפוי בגין סעיף 2.1.1 לכתב השיפוי הכולל והמצטבר שתשלם החברה לכל נושאי המשרה במצטבר על-פי כל כתבי השיפוי שהוצאו ו/או יוצאו על-ידי החברה לא יעלה על סכום מצטבר השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאוחד) על-פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים האחרונים של החברה לפני מתן השיפוי בפועל וזאת לכל אחד מנושאי המשרה וכולם ביחד, למקרה בודד ובמצטבר וזאת בנוסף לסכומים שיתקבלו מחברת ביטוח, אם יתקבלו, במסגרת ביטוח שרכשה החברה.

(3) קציבת פטור מאחריות והתחייבות לשיפוי שניתנו בשנת 2011

בחודש נובמבר 2011 החליטה ועדת הביקורת של החברה לקצוב עד ליום 30 בנובמבר 2020 את תקופת האירועים במהלכה יחולו הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ככל שלא יוחלפו בהסדרים אחרים, וכן כתבי פטור או שיפוי שיינתנו מעת לעת על ידי החברה על פי הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ביחס לנושאי משרה בחברה שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי במתן כתבי הפטור והשיפוי להם, המכהנים או שיכהנו מעת לעת ראה דוח מידי שפרסמה החברה ביום 29 בנובמבר 2011, אסמכתא מספר 2011-01-344328.

(4) כתבי שיפוי מעודכנים שניתנו בשנת 2012

(א) התחייבות לשיפוי מראש בגין חבות כספית שהוטלה על נושא המשרה לתשלום לנפגעים מן ההפרה בהליך מנהלי וכן הוצאות שהוציא נושא משרה בקשר עם הליך מנהלי שהתנהל בעניינו, לרבות הוצאות התדיינות סבירות, ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, הכל בהתאם לכניסתו לתוקף של חוק האכיפה המנהלית ותיקונו של חוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968 ("חוק ניירות ערך") ובהתאם לחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה) תשע"א-2011.

(ב) סכום השיפוי המרבי שישולם לנושאי משרה בקבוצת מגדל בכללותה, במסגרת כל כתבי השיפוי שהוצאו ויוצאו מעת לעת, לא השתנה, אלא שתוקן כי הוא לא יעלה על סכום השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאוחד) לפי הדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל (חלף שיקבע לפי הדוחות השנתיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל).

(ג) ניתנה הבהרה כי ההתחייבות לשיפוי חלה גם לגבי תפקידים אחרים בהם יישא בעל כתב השיפוי בתאגיד קבוצת מגדל ו/או בתאגיד אחר בו הוא מכהן מטעם קבוצת מגדל.

(ד) ניתנה הבהרה כי ההתחייבות לשיפוי חלה הן לגבי אירוע שהתקיים בישראל והן לגבי אירוע שהתקיים מחוץ לישראל.

כמו כן, לאור התפתחויות שחלו בסביבה העסקית בה פועלת החברה וברגולציה החלה עליה, עודכנה רשימת האירועים בגינם רשאית החברה לתת התחייבות לשיפוי, כך שתכלול, בין היתר, התייחסות לאירועים הבאים: ניהול סיכונים, מדיניות השקעות, הליכי ובקורת SOX, עריכת דוחות כספיים ודוחות אחרים וניהול כספי לקוחות.

הוראות כתבי השיפוי המעודכנים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם.

2. התקשרויות (המשך)

ד. פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושא משרה שבתוקף בתאריך הדיווח (המשך)

הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לנושאי משרה בחברה, שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם וכפי שימונו מעת לעת ("נושאי משרה מסויימים"). כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים זהים לכתבי השיפוי שיוענקו לדירקטורים והינם בנוסח שצורף. הוראות כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם.

לפרטים נוספים אודות כתבי שיפוי אלו, ראה דוח מידי שפרסמה החברה ביום 28 בדצמבר 2011 (אסמכתא 2011-01-378141), דוח מידי מיום 2 בפברואר 2012 (אסמכתא 2012-01-032109) ודוח מידי מיום 7 בפברואר 2012 (אסמכתא 2012-01-036555).

5) כתבי שיפוי וכתבי פטור שניתנו בשנת 2016

בחודש דצמבר 2016 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן כתבי שיפוי גם לנושאי משרה שהם בעל השליטה וקרובו וכן מתן כתבי פטור לנושאי משרה ולדירקטורים, לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרובו. לפרטים נוספים ראו דיווח מידי של החברה מיום 22 בדצמבר 2016 בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) שעל סדר יומה, בין היתר, אישור מתן כתבי השיפוי והפטור (אסמכתא: 2016-01-142339) וכן דיווח מידי של החברה בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-000333).

6) ביטוח נושאי משרה

ביום 28 בנובמבר 2017 אישר דירקטוריון החברה, לאחר שהתקבל אישור ועדת התגמול של החברה ביום 21 בנובמבר 2017:

- חידוש התקשרות בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה בקבוצה לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בקבוצה, לתקופה של שניים עשר (12) חודשים, החל מיום 1 בדצמבר 2017, בגבולות אחריות של 120 מיליון דולר למקרה ובסך הכל לתקופת הביטוח ובתמורה לפרמיה שלא תעלה על 300 אלפי דולר וזאת בהתאם למדיניות התגמול של החברה. לפרטים ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 28 בנובמבר 2017, אסמכתא מספר 2017-01-105787.
- חידוש פוליסת ביטוח משולבת לכיסוי נאמנות ופשעי מחשב אשר תכלול במסגרת החידוש גם פרק כיסוי אחריות מקצועית, לתקופת ביטוח של 17 חודשים. פרמיית הביטוח בגין הפוליסה המשולבת לא תעלה על 3,832 מיליון ש"ח לתקופת ביטוח כאמור (המהווים כ-1,017 מיליון דולר).
- עריכת מספר פוליסות ביטוח אחריות מקצועית לחברות בקבוצת "מגדל" עם פרונט ביטוחי של החברה.

ה. חכירות

1) חכירות בהן הקבוצה היא החוכרת בחכירה תפעולית

הקבוצה קשורה בהסכמי חכירה תפעוליים ביחס לכלי רכב. לחכירות אורך חיים ממוצע של 3 שנים, מבלי שקיימת אופציית הארכה בחוזה. דמי החכירה המינימליים העתידיים להיות משולמים בגין חוזי חכירה תפעולית שאינם ניתנים לביטול ליום 31 בדצמבר הינם:

2016	2017	
אלפי ש"ח		
20,599	20,936	שנה ראשונה
16,986	18,608	שנה שנייה עד חמש שנים
37,585	39,544	

לפרטים בדבר קרקעות בחכירה ראה באורים 6 ו-8.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

2. התקשרויות (המשך)

ה. חכירות (המשך)

(2) חכירות בהן הקבוצה היא המחכירה בחכירה תפעולית

הקבוצה מחכירה נכסי נדל"ן להשקעה לגופים חיצוניים. הסכמי החכירה הם לתקופה ממוצעת של 3 עד 7 שנים. בדרך כלל יש לחוכרים אופציה להארכת תקופת השכירות בתנאים שנקבעו בהסכם. להלן דמי החכירה המינימליים העתידיים להתקבל בגין חוזי חכירה שאינם ניתנים לביטול (לא כולל תקופת אופציה):

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
367,510	301,824	שנה ראשונה
1,000,313	703,666	שנה שנייה עד חמש שנים
877,698	715,701	יותר מחמש שנים
<u>2,245,521</u>	<u>1,721,191</u>	
<u>1,354,319</u>	<u>1,101,698</u>	מתוכם, דמי חכירה מינימליים העתידיים להתקבל והמתייחסים לנכסים בהם הקבוצה הינה חוכר בחכירה מימונית מהוונת

במהלך השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 הכירה הקבוצה בסך של כ-2,021 אלפי ש"ח כהכנסה בדוח רווח והפסד בגין דמי שכירות מותנים (בשנים 2016 ו-2015 סך של כ-3,289 אלפי ש"ח וכ-2,454 אלפי ש"ח בהתאמה).

לפרטים נוספים בדבר ההכנסות שהוכרו בגין נדל"ן להשקעה, ראה באורים 8 ו-26.

באור 40 - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדיווח

- א. ביום 23 בנובמבר 2017 הודיע מר יוחנן דנינו למר שלמה אליהו על כוונתו לסיים את תפקידיו בחברה ובמגדל אחזקות. ביום 27 בפברואר 2018 אישרו דירקטוריון החברה ודירקטוריון מגדל אחזקות את מינויו של פרופ' עודד שריג כדירקטור וכיו"ר החברה. ביום 25 במרס 2018 הודיעה הממונה כי אינה מתנגדת לאישור מינויו של פרופ' עודד שריג ליו"ר דירקטוריון החברה. בתאריך זה הודיע מר יוחנן דנינו, כי יפרוש מכל תפקידיו בקבוצת מגדל ובמסגרת זו יסיים את תפקידו כיו"ר דירקטוריון החברה וכיו"ר מגדל אחזקות ביום 1 באפריל 2018. לפרטים נוספים ראה באור 38.י.ב.
- ב. ביום 14 בינואר 2018 הודיע מר עופר אליהו לדירקטוריון החברה ולדירקטוריון מגדל אחזקות על רצונו לסיים את תפקידו כמנכ"ל החברה ביום 1 ביוני 2018. ביום 13 במרס 2018 אישרו דירקטוריון החברה ודירקטוריון מגדל אחזקות את מינויו של מר דורון ספיר, כמנכ"ל החברה. ביום 25 במרס 2018 הודיעה הממונה כי אינה מתנגדת לאישור מינויו של מר דורון ספיר לתפקיד מנכ"ל החברה. מועד תחילת כהונתו טרם נקבע. לפרטים נוספים ראה באור 38.י.א.
- ג. ביום 26 במרס 2018 אישר דירקטוריון מגדל אחזקות למנות את מר שלמה אליהו ליו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות, בכפוף לאישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות. עד למועד אישור המינוי באסיפה הכללית יכהן ד"ר גבריאל פיקר כיו"ר זמני של מגדל אחזקות.
- ד. לאחר תאריך הדוחות הכספיים חלה ירידה של עקומת הריבית, דבר הצפוי להביא להגדלה נוספת של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח. לפרטים בדבר מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק ראה באור 37.ב.א.
- ה. לעניין הנפקת אג"ח (סדרה ו') של חברת הבת של החברה, מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ, ראה באור 24.ה.1.

לכבוד
בעלי המניות של מגדל חברה לביטוח בע"מ

א.נ.,

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח
וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981

ביקרנו את המידע הכספי הנפרד המובא לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "החברה") לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 ואשר נכלל כנספח לדוחות הכספיים של החברה לשנת 2017 (מעמוד 4-218 (כולל) עד עמוד 4-232 (כולל)). המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הדיקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות מטופלות לפי שיטת השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הינה כ-341,775 אלפי ש"ח וכ-312,131 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 בהתאמה, וחלקה של הקבוצה ברווחיהן הינו כ-39,723 אלפי ש"ח, כ-58,112 אלפי ש"ח וכ-91,270 אלפי ש"ח לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים אלה שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שישומו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדיקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי החשבון האחרים, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בחוזר ביטוח 4-2011, על עדכוניו.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

מבקרים משותפים

סומך חייקין
רואי חשבון

תל אביב,
26 במרס 2018

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - "דוחות סולו"), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), ועל פי העקרונות החשבונאיים שפורטו בבאור 2 לדוחות הכספיים המאוחדים, למעט העיניינים הבאים:

- א. מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי.
- ב. זכויות במקרקעין כוללות גם זכויות במקרקעין המוחזקות באמצעות חברה מוחזקת שהחזקת זכויות אלה הוא עיסוקה היחיד.

דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	

נכסים

416,471	407,989	נכסים לא מוחשיים
1,725,936	1,814,192	הוצאות רכישה נדחות
507,255	488,074	רכוש קבוע
1,234,712	1,319,061	השקעות בחברות בנות וכלולות
5,686,004	5,992,310	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
811,761	812,711	נדל"ן להשקעה- אחר
1,026,712	1,035,690	נכסי ביטוח משנה
287,584	106,502	נכסי מסים שוטפים
895,074	549,722	חייבים ויתרות חובה
719,100	765,307	פרמיות לגבייה
76,296,715	85,292,178	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		השקעות פיננסיות אחרות:
8,811,373	10,805,439	נכסי חוב סחירים
23,554,883	23,479,461	נכסי חוב שאינם סחירים
1,043,967	1,034,807	מניות
2,376,448	2,458,097	אחרות
35,786,671	37,777,804	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
7,267,318	8,497,605	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,687,110	2,094,993	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>134,348,423</u>	<u>146,954,138</u>	סך הכל הנכסים
<u>90,082,984</u>	<u>100,525,815</u>	סך הכל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות על המצב הכספי (המשך)

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
512,345	512,345	הון
308,124	562,578	הון מניות ופרמיה
4,030,893	4,398,590	קרנות הון
		עודפים
<u>4,851,362</u>	<u>5,473,513</u>	סך הכל הון
		התחייבויות
33,794,792	34,949,829	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
89,531,080	99,900,303	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
414,991	523,803	התחייבויות בגין מסים נדחים
280,812	295,516	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
-	23,421	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,660,205	2,071,174	זכאים ויתרות זכות
3,815,181	3,716,579	התחייבויות פיננסיות
<u>129,497,061</u>	<u>141,480,625</u>	סך הכל התחייבויות
<u>134,348,423</u>	<u>146,954,138</u>	סך הכל הון והתחייבויות

26 במרס 2018

ערן צ'רנינסקי	עופר אליהו	יוחנן דנינו	תאריך אישור הדוחות הכספיים
ראש חטיבת פיננסים ואקטואריה	מנכ"ל	יו"ר הדירקטוריון	

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		

10,688,814	11,194,490	12,622,168
623,156	708,795	769,593
10,065,658	10,485,695	11,852,575
3,477,019	4,935,373	9,554,720
1,028,688	1,190,387	1,622,628
128,086	161,613	164,464
-	36,999	2,220

פרמיות שהרווחו ברוטו
פרמיות שהרווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהרווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות
הכנסות אחרות

14,699,451 16,810,067 23,196,607

סך הכל ההכנסות

12,588,196	14,753,507	20,782,073
347,310	335,885	411,019
12,240,886	14,417,622	20,371,054
1,394,957	1,457,951	1,544,006
653,727	629,240	684,606
16,378	14,395	9,955
56,645	103,226	128,290

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי התחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות מימון

14,362,593 16,622,434 22,737,911

סך הכל הוצאות

150,919 86,575 88,494

חלק החברה בתוצאות, נטו, של חברות מוחזקות

487,777 274,208 547,190

רווח לפני מסים על ההכנסה

115,612 55,133 170,470

מסים על הכנסה

372,165 219,075 376,720

רווח לתקופה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות רווח כולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		

372,165	219,075	376,720
---------	---------	---------

רווח לתקופה

רווח (הפסד) כולל אחר

פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד

139,185	59,973	591,301	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקף לרווח כולל אחר
(532,182)	(238,656)	(278,788)	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד
84,413	81,707	68,183	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד
(7,679)	(449)	3,241	חלק החברה ברווח כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלת לפי שיטת השווי המאזני הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ
(844)	854	(1,672)	השפעת המס על נכסים פיננסיים זמינים למכירה
119,256	44,735	(128,381)	השפעת המס על רכיבים אחרים של רווח כולל אחר
305	(305)	570	

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס

(197,546)	(52,141)	254,454
-----------	----------	---------

פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד

(11,401)	7,234	(14,485)	רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכניות הטבה מוגדרת
1,330	16	510	חלק החברה ברווח כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
4,239	(2,473)	4,952	השפעת המס

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס

(5,832)	4,777	(9,023)
---------	-------	---------

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר, נטו

(203,378)	(47,364)	245,431
-----------	----------	---------

סה"כ הרווח הכולל לתקופה

168,787	171,711	622,151
---------	---------	---------

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות על השינויים בהון

מיוחס לבעלי מניות החברה							
הון ופרמיה	קרן לחלוקת מניות הטבה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרנות תרגום של פעילות חוץ	קרן הערכה מחדש	עודפים	סה"כ הון
אלפי ש"ח							
512,345	53,070	21,368	230,389	(55)	3,352	4,030,893	4,851,362
-	-	-	-	-	-	376,720	376,720
-	-	-	255,556	(1,102)	-	(9,023)	245,431
-	-	-	255,556	(1,102)	-	367,697	622,151
<u>512,345</u>	<u>53,070</u>	<u>21,368</u>	<u>485,945</u>	<u>(1,157)</u>	<u>3,352</u>	<u>4,398,590</u>	<u>5,473,513</u>

יתרה ליום 1 בינואר 2017

רווח לתקופה

רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס

סך הכל רווח (הפסד) כולל

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

מיוחס לבעלי מניות החברה							
הון ופרמיה	קרן לחלוקת מניות הטבה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרנות תרגום של פעילות חוץ	קרן הערכה מחדש	עודפים	סה"כ הון
אלפי ש"ח							
512,345	53,070	21,368	283,079	(604)	3,352	3,807,041	4,679,651
-	-	-	-	-	-	219,075	219,075
-	-	-	(52,690)	549	-	4,777	(47,364)
-	-	-	(52,690)	549	-	223,852	171,711
<u>512,345</u>	<u>53,070</u>	<u>21,368</u>	<u>230,389</u>	<u>(55)</u>	<u>3,352</u>	<u>4,030,893</u>	<u>4,851,362</u>

יתרה ליום 1 בינואר 2016

רווח לתקופה

רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס

סך הכל רווח (הפסד) כולל

יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

מיוחס לבעלי מניות החברה							
הון ופרמיה	קרן לחלוקת מניות הטבה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרנות תרגום של פעילות חוץ	קרן הערכה מחדש	עודפים	סה"כ הון
אלפי ש"ח							
512,345	53,070	21,368	480,086	(65)	3,352	3,649,845	4,720,001
-	-	-	-	-	-	372,165	372,165
-	-	-	(197,007)	(539)	-	(5,832)	(203,378)
-	-	-	(197,007)	(539)	-	366,333	168,787
-	-	-	-	-	-	1,082	1,082
-	-	-	-	-	-	(210,219)	(210,219)
<u>512,345</u>	<u>53,070</u>	<u>21,368</u>	<u>283,079</u>	<u>(604)</u>	<u>3,352</u>	<u>3,807,041</u>	<u>4,679,651</u>

יתרה ליום 1 בינואר 2015

רווח לתקופה

רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס

סך הכל רווח (הפסד) כולל

השפעה מצטברת נטו של שינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי

דיבידנד

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

מגזרי פעילות סולו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
12,622,168	-	-	-	2,380,841	1,325,697	8,915,630
769,593	-	-	-	482,625	114,348	172,620
11,852,575	-	-	-	1,898,216	1,211,349	8,743,010
9,554,720	(14,131)	171,795	-	138,366	210,420	9,048,270
1,622,628	-	-	-	-	-	1,622,628
164,464	-	-	-	74,967	27,980	61,517
2,220	-	651	-	1,569	-	-
23,196,607	(14,131)	172,446	-	2,113,118	1,449,749	19,475,425
20,782,073	-	-	-	1,826,649	1,019,380	17,936,044
411,019	-	-	-	254,131	78,004	78,884
20,371,054	-	-	-	1,572,518	941,376	17,857,160
1,544,006	-	-	-	464,199	385,485	694,322
684,606	-	35,820	-	50,713	75,926	522,147
9,955	-	-	-	9,955	-	-
128,290	(14,131)	130,836	-	(2,383)	327	13,641
22,737,911	(14,131)	166,656	-	2,095,002	1,403,114	19,087,270
88,494	-	22,022	35,453	882	-	30,137
547,190	-	27,812	35,453	18,998	46,635	418,292
368,290	-	138,174	485	88,113	10,552	130,966
915,480	-	165,986	35,938	107,111	57,187	549,258

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות
הכנסות אחרות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות (הכנסות) מימון

סך כל ההוצאות

חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח לפני מסים על ההכנסה
רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

מגזרי פעילות סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

סה"כ	התאמות וקייזורים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
11,194,490	-	-	-	2,182,472	1,177,180	7,834,838
708,795	-	-	-	453,731	67,303	187,761
10,485,695	-	-	-	1,728,741	1,109,877	7,647,077
4,935,373	(11,956)	126,479	-	113,138	98,912	4,608,800
1,190,387	-	-	-	-	-	1,190,387
161,613	-	-	-	68,215	10,633	82,765
36,999	-	-	-	14,874	-	22,125
16,810,067	(11,956)	126,479	-	1,924,968	1,219,422	13,551,154
14,753,507	(1,049)	-	-	1,783,574	843,569	12,127,413
335,885	-	-	-	213,430	47,565	74,890
14,417,622	(1,049)	-	-	1,570,144	796,004	12,052,523
1,457,951	-	-	-	453,802	345,678	658,471
629,240	-	38,589	-	45,655	71,520	473,476
14,395	-	361	-	14,034	-	-
103,226	(10,907)	101,608	-	2,687	-	9,838
16,622,434	(11,956)	140,558	-	2,086,322	1,213,202	13,194,308
86,575	-	23,282	8,467	5,435	-	49,391
274,208	-	9,203	8,467	(155,919)	6,220	406,237
(89,321)	-	(6,098)	(45)	(22,110)	(3,372)	(57,696)
184,887	-	3,105	8,422	(178,029)	2,848	348,541

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות
הכנסות אחרות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות מימון

סך כל ההוצאות

חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

מגזרי פעילות סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
10,688,814	-	-	-	2,002,782	1,024,474	7,661,558
623,156	-	-	-	403,873	69,590	149,693
10,065,658	-	-	-	1,598,909	954,884	7,511,865
3,477,019	(15,585)	170,828	-	182,340	70,059	3,069,377
1,028,688	-	-	-	-	-	1,028,688
128,086	-	-	-	58,453	15,868	53,765
14,699,451	(15,585)	170,828	-	1,839,702	1,040,811	11,663,695
12,588,196	-	-	-	1,453,183	779,039	10,355,974
347,310	-	-	-	216,487	64,625	66,198
12,240,886	-	-	-	1,236,696	714,414	10,289,776
1,394,957	-	-	-	416,237	293,467	685,253
653,727	-	34,402	-	47,575	58,582	513,168
16,378	-	2	-	16,376	-	-
56,645	(15,585)	46,812	-	4,360	-	21,058
14,362,593	(15,585)	81,216	-	1,721,244	1,066,463	11,509,255
150,919	-	20,641	15,268	18,267	-	96,743
487,777	-	110,253	15,268	136,725	(25,652)	251,183
(327,178)	-	(73,931)	(542)	(79,761)	(9,724)	(163,220)
160,599	-	36,322	14,726	56,964	(35,376)	87,963

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות מימון

סך כל ההוצאות

חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	ענפי חבויות (אחרים *)	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
2,202,009	350,667	678,869	743,904	428,569	פרמיות ברוטו
506,940	108,490	379,985	7,268	11,197	פרמיות ביטוח משנה
1,695,069	242,177	298,884	736,636	417,372	פרמיות בשייר
203,147	(18,079)	(6,364)	143,300	84,290	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,898,216	224,098	292,520	879,936	501,662	פרמיות שהורווחו בשייר
138,366	48,422	4,133	18,316	67,495	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
74,967	11,050	63,620	297	-	הכנסות מעמלות
1,569	536	83	203	747	הכנסות אחרות
2,113,118	284,106	360,356	898,752	569,904	סך כל ההכנסות
1,826,649	278,497	303,358	671,636	573,158	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
254,131	53,248	181,356	2,916	16,611	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,572,518	225,249	122,002	668,720	556,547	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
464,199	65,500	163,837	174,728	60,134	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
50,713	11,073	13,219	13,604	12,817	הוצאות הנהלה וכלליות
9,955	1,405	1,736	4,275	2,539	הוצאות אחרות
(2,383)	369	(3,405)	145	508	הוצאות מימון
2,095,002	303,596	297,389	861,472	632,545	סך כל ההוצאות
882	301	47	114	420	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
18,998	(19,189)	63,014	37,394	(62,221)	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
88,113	30,083	4,718	11,376	41,936	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
107,111	10,894	67,732	48,770	(20,285)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
5,061,442	1,754,555	598,066	522,229	2,186,592	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2017
4,181,985	1,435,461	228,875	519,145	1,998,504	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר, ליום 31 בדצמבר 2017

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	ענפי חבויות (אחרים *)	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
2,440,694	336,160	661,471	884,688	558,375	פרמיות ברוטו
471,963	84,804	370,750	5,458	10,951	פרמיות ביטוח משנה
1,968,731	251,356	290,721	879,230	547,424	פרמיות בשייר
(239,990)	(9,972)	(9,883)	(174,398)	(45,737)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורוחה, בשייר
1,728,741	241,384	280,838	704,832	501,687	פרמיות שהורוחו בשייר
113,138	40,869	7,169	10,389	54,711	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
68,215	8,749	59,302	164	-	הכנסות מעמלות
14,874	4,891	598	1,151	8,234	הכנסות אחרות
1,924,968	295,893	347,907	716,536	564,632	סך כל ההכנסות
1,783,574	348,630	250,756	615,120	569,068	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
213,430	77,084	117,048	5,733	13,565	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,570,144	271,546	133,708	609,387	555,503	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
453,802	64,645	158,908	168,885	61,364	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
45,655	7,833	12,420	11,803	13,599	הוצאות הנהלה וכלליות
14,034	1,791	2,073	6,268	3,902	הוצאות אחרות
2,687	329	1,825	96	437	הוצאות מימון
2,086,322	346,144	308,934	796,439	634,805	סך כל ההוצאות
5,435	1,995	263	507	2,670	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(155,919)	(48,256)	39,236	(79,396)	(67,503)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(22,110)	(8,115)	(1,070)	(2,060)	(10,865)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
(178,029)	(56,371)	38,166	(81,456)	(78,368)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
5,109,384	1,685,795	548,718	661,979	2,212,892	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2016
4,231,354	1,384,014	225,064	658,149	1,964,127	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר, ליום 31 בדצמבר 2016

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-87% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	ענפי חביות (אחרים *)	ענפי רכוש (אחרים *) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
2,050,197	305,488	588,162	646,605	509,942	פרמיות ברוטו
410,763	76,808	319,588	2,872	11,495	פרמיות ביטוח משנה
1,639,434	228,680	268,574	643,733	498,447	פרמיות בשייר
(40,525)	(1,888)	(6,302)	(37,631)	5,296	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורוחה, בשייר
1,598,909	226,792	262,272	606,102	503,743	פרמיות שהורוחו בשייר
182,340	60,064	11,018	14,856	96,402	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
58,453	7,012	51,806	(365)	-	הכנסות מעמלות
1,839,702	293,868	325,096	620,593	600,145	סך כל ההכנסות
1,453,183	197,960	405,253	499,421	350,549	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
216,487	(59,430)	286,137	1,239	(11,459)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,236,696	257,390	119,116	498,182	362,008	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
416,237	61,882	142,411	151,429	60,515	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
47,575	6,388	12,560	11,883	16,744	הוצאות הנהלה וכלליות
16,376	2,284	2,683	6,430	4,979	הוצאות אחרות
4,360	534	2,830	149	847	הוצאות מימון
1,721,244	328,478	279,600	668,073	445,093	סך כל ההוצאות
18,267	6,109	840	1,510	9,808	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
136,725	(28,501)	46,336	(45,970)	164,860	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(79,761)	(26,678)	(3,670)	(6,591)	(42,822)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
56,964	(55,179)	42,666	(52,561)	122,038	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
4,256,389	1,512,579	567,267	440,936	1,735,607	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2015
3,640,801	1,279,389	202,958	439,650	1,718,804	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר, ליום 31 בדצמבר 2015

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-96% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חביות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

התקשרויות, הלוואות, השקעות ועסקאות מהותיות של החברה עם חברות בקבוצה

1. לעניין השקעות בחברות מוחזקות ראה באור 7 - השקעה בחברות מוחזקות בדוחות הכספיים המאוחדים.
2. הקצאת העלויות וההתחשבות בין החברה למגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ("מקפת") בגין השירותים המשותפים נעשית בהתאם למודל הקצאת הוצאות המשקף את הוצאות הנהלה וכלליות בפועל בגין פעילות הפנסיה והגמל בחברה המשויכות למקפת ("מודל הקצאת הוצאות"). מודל הקצאת הוצאות מתבסס על פרמטרים כלכליים וביניהם, בין היתר, שיעור המכירות החדשות של מקפת מתוך מכירות קבוצת מגדל בתחום החסכון ארוך טווח והבריאות; היקפי הפעילויות במחלקות התפעול ובמוקד שירות לקוחות; יחס הפרמיות/ דמי גמולים; הערכות מנהלים בקשר עם תשומות זמן עבודה בפועל ועוד. סך השתתפות מקפת בהוצאות בשנים 2017, 2016 ו-2015 מסתכם בכ-199,246 אלפי ש"ח, בכ-183,537 אלפי ש"ח ובכ-158,766 אלפי ש"ח, בהתאמה.
3. על פי הסכם בין החברה לבין מקפת, החברה מעניקה למקפת שירותי מחשוב - העמדת מערך מחשוב שכולל את מערכות המחשב המשרתות את קבוצת מגדל וכן ניהול ותפעול מערכות המחשב של מקפת המנוהלות בחברה ("שירותי המחשוב"). סך התשלומים ששילמה מקפת בגין שירותי המחשוב בשנים 2017, 2016 ו-2015 מסתכם בכ-14,274 אלפי ש"ח, בכ-14,341 אלפי ש"ח ובכ-14,377 אלפי ש"ח, בהתאמה.
4. על פי הסכם בין החברה לבין מקפת, שירותי ניהול ההשקעות של מקפת וכן תיק הנוסטרו שלה ניתנים על ידי תחום השקעות ותחום האשראי של החברה בתמורה לשיעור קבוע משווי הנכסים המנוהלים (לעניין זה לא נלקחים בחשבון אחזקות באג"ח מיועדות) ("שירותי השקעות"). עובדי תחומי השקעות ואשראי מועסקים בהעסקה משותפת על ידי החברה ומקפת. סך התשלומים ששילמה מקפת בגין שירותי ההשקעות בשנים 2017, 2016 ו-2015 מסתכם בכ-15,726 אלפי ש"ח, בכ-15,392 אלפי ש"ח, ובכ-14,633 אלפי ש"ח, בהתאמה.
5. החל משנת 2016 מנהלת מקפת קופת גמל וקרן השתלמות מסוג קופה בניהול אישי. בהתאם לכללים, העמית רשאי לבחור מנהל השקעות מטעמו. חלק מהעמיתים בחרו כמנהל השקעות בחברת מגדל ניהול תיקי השקעות (1998) בע"מ (להלן "מגדל ניהול תיקי השקעות") שהינה חברת בת של מגדל שוקי הון. בהתאם להוראות הרגולציה, נדרשת מקפת לגבות דמי ניהול מהעמית ולהעבירם למנהל השקעות. במסגרת זו שילמה מקפת למגדל ניהול תיקי השקעות סך של כ-14 אלפי ש"ח בשנת 2017.
6. בין החברה לבין חברה מוחזקת באיחוד מלא, יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ ("יוזמה") נחתם בשנת 2007, הסכם תפעול לשנתיים, המתחדש מדי שנה החל משנת 2009, לפיו החברה מעניקה ליוזמה את כל שירותי התפעול והגבייה, הכספים והעמלות, ההשקעות ושירותי המחשוב בתמורה לתשלום דמי ניהול. סך התשלומים ששילמה יוזמה לחברה בגין השירותים האמורים מסתכם בשנים 2017, 2016 ו-2015 בכ-12,025 אלפי ש"ח, בכ-11,872 אלפי ש"ח ובכ-12,027 אלפי ש"ח, בהתאמה.
7. החברה מחזיקה באיחוד מלא ובחברות כלולות הפועלות כסוכנויות ביטוח ("סוכנויות הביטוח"). סוכנויות הביטוח משווקות, בין היתר, את מוצרי החברה ומוצרי מוחזקות מוסדיות. סוכנויות הביטוח העיקריות מפורטות בבאור 7 בדוחות הכספיים המאוחדים - השקעה בחברות מוחזקות. החברה משלמת במהלך העסקים הרגיל לסוכנויות הביטוח עמלות בגין מכירת מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים עבור החברה ועבור מוחזקות מוסדיות שהחברה מעניקה להן שירותי מכירות. סך כל העמלות ששילמה החברה בגין מכירת המוצרים בשנים 2017, 2016 ו-2015 מסתכם בכ-168,658 אלפי ש"ח, בכ-157,951 אלפי ש"ח ובכ-164,339 אלפי ש"ח, בהתאמה.
8. בחודש נובמבר 2012 נתנה החברה לשגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ הלוואה בסך של כ-2,200 אלפי ש"ח. ההלוואה צמודה למדד, נושאת ריבית שנתית של 4.5% ונפרעת בתשלומים רבעוניים. ההלוואה נפרעה במהלך שנת 2017. יתרת ההלוואה ליום 31 בדצמבר 2016 הינה כ-806 אלפי ש"ח.
9. לעניין שטרי ההון שהונפקו למגדל אחזקות נדל"ן בע"מ ("אחזקות נדל"ן") על-ידי חברה כלולה, קניון רמת אביב בע"מ, ראה באור 38.נ.2. לדוחות הכספיים המאוחדים.
10. לעניין הלוואות שהועמדו על ידי חברה כלולה, קניון רמת אביב בע"מ, לאחזקות נדל"ן לרבות פירעון חלק מההלוואות ראה באור 38.נ.3. לדוחות הכספיים המאוחדים.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

התקשרויות, הלוואות, השקעות ועסקאות מהותיות של החברה עם חברות בקבוצה (המשך)

11. לעניין הלוואות שנתנה החברה לחברות כלולות בחו"ל, ראה באורים 8.נ.38 ו-9.נ.38. לדוחות הכספיים המאוחדים.
12. בשנת 2012 נחתם הסכם שכירות בין אחזקות נדל"ן לבין חברה בבעלות מלאה של החברה, מבטח סיימון סוכנויות לביטוח בע"מ ("מבטח סיימון"). בהתאם להסכם, מושכר למבטח סיימון חלק מבניין לתקופת שכירות בת 10 שנים החל מחודש יוני 2012. דמי השכירות בגין שנים 2017, 2016 ו-2015 הסתכמו לסך של כ-7,527 אלפי ש"ח, כ-7,542 אלפי ש"ח וכ-9,826 אלפי ש"ח, בהתאמה.
13. בשנת 2013 נחתם הסכם שכירות בין אחזקות נדל"ן לבין חברה בבעלות מלאה של החברה, שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ ("שגיא יוגב"). בהתאם להסכם, מושכר לשגיא יוגב חלק מבניין לתקופת שכירות בת 10 שנים החל מחודש ספטמבר 2012. דמי השכירות בגין השנים 2017, 2016 ו-2015 הסתכמו לסך של כ-1,898 אלפי ש"ח, כ-1,999 אלפי ש"ח וכ-2,712 אלפי ש"ח, בהתאמה.
14. בחודש נובמבר 2015 נחתם הסכם שכירות בין אחזקות נדל"ן לבין חברה בבעלות מלאה של החברה, איחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ ("איחוד רשת סוכנויות"). בהתאם להסכם, מושכר לאיחוד חלק מבניין לתקופת שכירות בת 5 שנים החל מחודש יוני 2015. דמי השכירות בגין השנים 2017, 2016 ו-2015 הסתכמו לסך של כ-259, כ-469 וכ-566 אלפי ש"ח, בהתאמה.
15. במהלך השנה שילמה החברה לפלתורס ברמן סוכנות לביטוח בע"מ ("פלתורס ברמן"), חברה בת של החברה, כ-960 אלפי ש"ח בגין דמי פינוי בנכס ששכרה מהחברה. פלתורס ברמן, נדרשה לסיים את תקופת השכירות בנכס המושכר טרם סיום המועד החוזי וזאת תוך תשלום עלויות עבודות התאמה במושכר החדש שיאוטר על ידי פלתורס ברמן כך שתשלום זה יחשב כדמי פינוי המושכר לפלתורס ברמן.
16. בבעלות החברה נכסי נדל"ן שונים. בחלק מנכסי הנדל"ן האמורים נעשה שימוש עצמי וחלק מנכסי הנדל"ן מושכרים לשימוש חברות הקבוצה, לרבות חברות שאינן בבעלות מלאה של החברה, בסכומים שאינם מהותיים.
17. בשנת 2012 ביצעה חברה בת של החברה, מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ, שתי הנפקות פרטיות של אגרות חוב (סדרה א' וסדרה ב') למשקיעים מוסדיים. תמורת ההנפקות הופקדה בחברה ומשמשת לה כהון משני מורכב.
- בשנת 2015 ביצעה מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ שתי הנפקות של אגרות חוב (סדרה ג' וסדרה ד') בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. תמורת ההנפקות הופקדו בחברה. תמורת ההנפקות מאגרות חוב מסדרה ג' משמשות לחברה כהון משני מורכב ותמורת ההנפקות מאגרות חוב מסדרה ד' משמשות לחברה כהון שלישוני מורכב. בשנת 2016 ביצעה מגדל גיוס הון בע"מ הנפקה של אגרות חוב (סדרה ה') בבורסה לניירות ערך בתל אביב. תמורת ההנפקות הופקדו בחברה ומשמשות לה כהון משני מורכב. לעניין זה ראה באורים 14. ה-24. לדוחות הכספיים המאוחדים.
- בשנת 2016 ביצעה מגדל גיוס הון בע"מ הנפקה של אגרות חוב (סדרה ה') בבורסה לניירות ערך בתל אביב. תמורת ההנפקה הופקדו בחברה ומשמשת לה כהון משני מורכב.
18. להלן פירוט יתרות נוספות עם חברות מוחזקות

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
61,377	61,597	יתרות חובה
(65,283)	(64,979)	יתרות זכות

א. נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר			
עלות מופחתת		ערך בספרים	
2016	2017	2016	2017
אלפי ש"ח			
4,220,113	6,972,522	4,190,207	7,045,799
אגרות חוב ממשלתיות - זמינות למכירה			
<u>נכסי חוב אחרים</u>			
4,723,509	3,726,908	4,762,984	3,887,756
שאינם ניתנים להמרה-זמינים למכירה			
-	-	-	-
ניתנים להמרה שיועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד בעת ההכרה לראשונה			
8,943,622	10,699,430	8,953,191	10,933,555
סך הכל נכסי חוב סחירים			
		382	1,866
ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)			

ב. מניות

ליום 31 בדצמבר			
עלות (*)		ערך בספרים	
2016	2017	2016	2017
אלפי ש"ח			
15,949	-	10,440	-
סחירות			
-	-	-	-
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה			
882,568	786,496	993,305	983,224
מוחזקות למסחר			
898,517	786,496	1,003,745	983,224
זמינות למכירה			
סך הכל מניות סחירות			
<u>שאינן סחירות</u>			
-	-	-	-
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה			
36,843	36,368	54,031	63,896
זמינות למכירה			
36,843	36,368	54,031	63,896
סך הכל מניות שאינן סחירות			
935,360	822,864	1,057,776	1,047,120
סך הכל מניות			
		88,388	126,193
ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)			

(* בניכוי הפרשות לירידות ערך.)

ג. השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות גידור, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

ליום 31 בדצמבר				
עלות (*)		ערך בספרים		
2016	2017	2016	2017	
אלפי ש"ח				
-	-	-	-	<u>סחירות</u>
1,738,902	1,583,038	1,831,306	1,758,473	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
2,677	3,434	6,240	2,642	זמינות למכירה
1,741,579	1,586,472	1,837,546	1,761,115	מכשירים נגזרים
				סך הכל השקעות פיננסיות סחירות
-	-	-	68,609	<u>שאינן סחירות</u>
399,537	492,270	522,907	599,084	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
-	-	38,608	56,436	זמינות למכירה
399,537	492,270	561,515	724,129	מכשירים נגזרים
2,141,116	2,078,742	2,399,061	2,485,244	סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות
		298,601	334,817	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
				ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

(*) בניכוי הפרשות לירידות ערך.

פרטים נוספים על התאגיד

פרק 5 - תיאור פרטים נוספים על המבטח

תוכן עניינים

2	רשימת השקעות בחברות-בת ובחברות קשורות לתאריך המאזן	תקנה 11:
7	שינויים בהשקעות בחברות-בת ובחברות כלולות בתקופת הדוח	תקנה 12:
8	הכנסות של חברות בנות וכלולות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן באלפי ש"ח	תקנה 13:
10	רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של המבטח	תקנה 14:
10	מסחר בבורסה – ני"ע שנרשמו למסחר – מועדי הפסקת מסחר וסיבותיה	תקנה 20:
11	תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה	תקנה 21:
16	השליטה במבטח	תקנה 21א:
16	עסקאות עם בעלי שליטה או שלבעל שליטה יש בהן עניין אישי	תקנה 22:
17	מניות וני"ע אחרים המוחזקים ע"י בעלי עניין ונושאי משרה בכירה במבטח, בחברה בת או בחברה כלולה סמוך ככל האפשר לתאריך הדו"ח (למיטב ידיעת המבטח)	תקנה 24:
17	הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המיירים של המבטח	תקנה 24א:
17	מרשם בעלי המניות של המבטח	תקנה 24ב:
18	מען רשום של המבטח	תקנה 25א:
19	הדירקטורים של המבטח למועד 26.3.2018	תקנה 26:
24	נושאי משרה בכירה של המבטח למועד 26.3.2018	תקנה 26א:
30	מורשה חתימה של המבטח	תקנה 26ב:
30	רואי החשבון של המבטח	תקנה 27:
30	שינוי בתזכיר או בתקנות של המבטח	תקנה 28:
31	המלצות והחלטות הדירקטורים	תקנה 29:
32	החלטות המבטח	תקנה 29א:

תקנה 11: רשימת השקעות בחברות- בת ובחברות כלולות לתאריך המאזן¹

שם התאגיד				מניית רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ג. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים	
בהצבעה ובסמכות למנות דירקטורים		בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה 1 ש"ח	בהון	בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה 1 ש"ח
מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ		810 ²				810 ²	75,179	--	100	100	100
סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ ³		רג' 0.01 ש"ח				18,760,002	27,516	715 ⁴	73.28	73.28	73.28
שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ ³		1,722				2,000	19,866	2,895 ⁵	100	100	100
אחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ ³		רג' 0.001 ש"ח				1,500,000 ⁶	27,448	--	100	100	100
מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ ³		10,000 ⁷				10,000	63,338	100,000 ⁸	100	100	100

¹ הנתונים ביחס לחברות בנות וכלולות המופיעים בדוח התקופתי נוגעים לתאגידים פעילים בלבד ליום 31.12.2017. תאגידים אלה אינם נסחרים בבורסה לניירות ערך בישראל.

² כולל חמש מניות המוחזקות בידי חברות בנות של החברה ומניה אחת המוחזקת בידי מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן: "מגדל אחזקות").

³ בספרי מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "מגדל סוכנויות").

⁴ היתרה מורכבת משטר הון צמית שהונפק למגדל סוכנויות.

⁵ היתרה מורכבת משטר הון ע"ס 3,000 אלש"ח שהונפק למגדל סוכנויות לא צמוד למדד ולא נושא ריבית לפירעון לא לפני דצמבר 2018, שטר ההון הוון בשיעור של 3.59% יתרתו ליום 31.12.17 לאחר היוון 2,895 אלש"ח.

⁶ כולל מניה אחת בידי החברה.

⁷ ביום 2.1.2018 התקבל אישור רשם החברות לשינוי בהרכב הון המניות של מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ, חברה בת של מגדל סוכנויות (להלן: "מבטח סימון").

⁸ היתרה מורכבת משטרי הון בסך כולל של 100,000 אלש"ח שהונפקו למגדל אשכול פיננסיים בע"מ, חברת בת של החברה לא צמודים למדד ולא נושאים ריבית אשר טרם נקבעו להם מועדי פירעון.

שם התאגיד	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ג. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח מסוג אחר	בהון	בהצבעה ובסמכות למנות דירקטורים
מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ	2,034			2,034	750,372	--	100	100	100
פלתורס ברמן סוכנות לביטוח בע"מ ⁹		יסוד 0.0001 ש"ח רג' 0.0001 ש"ח	100 50,900	5.1	1,867	--	73.28	73.28	73.28
פלתורס יהלומים סוכנות לביטוח כללי וימי בע"מ ⁹		רג' 0.1 ש"ח	1,000	100	2,262	--	73.28	73.28	73.28
פלתורס מוניציפליט סוכנות לביטוח כללי בע"מ ⁹	50			50	45	--	36.635	36.635	36.635
שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ ³	10 ³ 3,492	מ' בכורה א' 0.1 ש"ח	782	3,570.2	6,806	11 6,990	100	100	43.88

⁹ בספרי סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ, חברה בת של מגדל סוכנויות (להלן: "פלתורס").

¹⁰ לא כולל 36 מניות המוחזקות בידי שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ, חברה בת של מגדל סוכנויות (להלן: "שחם").

¹¹ היתרה משטרי הון שהונפקו למגדל סוכנויות בסך כולל של 7,250 אלש"ח לא צמודים למדד ולא נושאים ריבית, יתרתם הכוללת ליום 31.12.17 לאחר היוון הינה 6,990 אלש"ח כמפורט להלן:

ערך נקוב שטר הון באלש"ח	מועד פירעון	שיעור ריבית להיוון	יתרת שטר הון ליום 31.12.17 באלש"ח
2,000	12/2018	2.19%	1,959
2,250	12/2018	3.53%	2,177
3,000	03/2019	4.09%	2,854
סה"כ: 7,250			סה"כ: 6,990

שם התאגיד	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ג. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה מסוג אחר	בהון ובסמכות למנות דירקטורים
אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ ³	200			200	16,096	--	100	100	100
סתיו-אורלן סוכנות לביטוח פנסיוני (2012) בע"מ ¹²	500			500	247	51 ¹³	50	50	50
מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ	רג' 0.01 ש"ח		1,000	10	--	--	100	100	100
מגדל טכנולוגיות בע"מ ¹⁴	רג' 0.001 ש"ח		101 ¹⁵	0.101 ¹⁵	--	--	100	100	100
דטה קאר ישראל בע"מ	1 ש"ח סוג א' 1 ש"ח סוג ב' 1 ש"ח סוג ג'		10,000 10,000 10,000	30,000	6,967	--	100	100	100
מגדל ניהול תביעות בע"מ ¹⁶	רג' 0.001 ש"ח		2,000 ¹⁷	2 ¹⁷	--	--	100	100	100
מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ	רג' 0.0001 ש"ח		61,660,406 ¹⁸	6,166.04 ¹⁸	951,208	195,000 ¹⁹	100	100	100
מגדל אשכול פיננסים בע"מ			485,057 ²⁰	485,057 ²⁰	129,528	30,066 ²¹	100	100	100
נכסי המגן בע"מ			6,090,837	6,090,837	293,477	--	100	100	100

¹² בספרי אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ, חברה בת של מגדל סוכנויות (להלן: "אורלן").

¹³ היתרה מורכבת מהלוואה שניתנה ע"י אורלן, חברה בת של מגדל סוכנויות, צמודה למדד, אינה נושאת ריבית ופרעונה יהיה בכפוף לתזרים המזומנים של החברה.

¹⁴ מגדל טכנולוגיות בע"מ הינה חברה בת בבעלות מלאה של החברה שכל פעילותה הינה עבור החברה ובמימונה המלא. הפעילות נרשמת בספרי החברה ונכללת בדוחות הכספיים שלה.

¹⁵ כולל שלוש מניות בידי חברות בנות של החברה.

¹⁶ מגדל ניהול תביעות הינה חברת בת בבעלות מלאה של החברה, פועלת ומתקשרת בשמה וכל פעילותה הינה עבור החברה ובמימונה המלא ונכללת בדוחות הכספיים של החברה.

¹⁷ כולל מניה אחת בידי מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "אחזקות נדל"ן").

¹⁸ כולל מניה אחת בידי מגדל ניהול תביעות בע"מ, חברה בת של החברה. (ראה הערת שוליים 16 להלן).

¹⁹ היתרה מורכבת משטרי הון שהונפקו לחברה בסך כולל של 195,000 אלש"ח לא צמודים למדד ולא נושאים ריבית טרם נקבעו להם מועדי פירעון.

²⁰ כולל מניה אחת בידי מגדל סוכנויות.

²¹ היתרה מורכבת מהלוואה שניתנה ע"י החברה, אינה צמודה למדד, נושאת ריבית בשיעור של 2.56% וטרם נקבע לה מועד פירעון.

שם התאגיד	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ג. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח מסוג אחר	בני"ע מניה 1 ש"ח	בהון ובסמכות למנות דירקטורים
פל המגן בית בע"מ ²²	14,066,596 ⁶			14,066,596 ⁶	293,479	--	100	100	100
יזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ	9,200,000			9,200,000	10,748	--	100	100	100
מגדל שרותי מימון בע"מ ²³	100 ²⁴			100 ²⁴	3,043	42,901 ²⁵	100	100	100
מגדל ליסינג בע"מ ²³	100			100	8,587	--	100	100	100
מקפת שירותים פיננסיים- סוכנות לביטוח (1998) בע"מ ²⁶	1,000 ²⁷			1,000 ²⁷	9,513	--	100	100	100
שיא-אל סוכנות לביטוח (1995) בע"מ ²⁸	154			154	1,731	--	100	100	100
שחם וינשטיין (נתניה) סוכנות לביטוח בע"מ ²⁸		מ"ר א' 0.001 ש"ח מ"ר ב' 0.001 ש"ח	10,200 9,800	20	409	--	100	100	100
סופר משה סוכנות לביטוח (1997) בע"מ ²⁸	55			55	453	--	35	35	35

²² בספרי נכסי המגן בע"מ, חברה בת של החברה.

²³ בספרי מגדל אשכול פיננסיים בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "מגדל אשכול").

²⁴ כולל שתי מניות בידי החברה.

²⁵ היתרה מורכבת מהלוואה שניתנה ע"י מגדל אשכול אינה צמודה למדד ונושאת ריבית בשיעור 2.56% וטרם נקבע לה מועדי פירעון.

²⁶ בספרי מבטח סימון.

²⁷ כולל 450 מניות של 1 ש"ח המוחזקות על ידי פרולייין אקסקלוסיב בע"מ, חברה בת של מבטח סימון.

²⁸ בספרי שחם.

שם התאגיד	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ג. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח אחר	בני"ע מניה מסוג אחר	בהון ובסמכות למנות דירקטורים
אמיר אלוני סוכנות לביטוח חיים (1994) בע"מ ²⁶	300			300	1,605	--	75	75	75
אלי ארליך שירותי ביטוח (1999) בע"מ ²⁶	2,000			2,000	5,980	--	100	100	100
קניין רמת אביב בע"מ ²⁹		רג' 0.0001 ש"ח	965,579	96.5579	311,789	³⁰ 10,416	26.599	26.599	26.599
איזבל עודה-שחם- סוכנות לביטוח ²⁸	--	--	--	--	1,863	--	70	70	70

²⁹ בספרי אחזקות נדל"ן.³⁰ היתרה מורכבת מהלוואה שניתנה ע"י אחזקות נדל"ן, נושאת ריבית בשיעור של 4% ותיפרע מעודפי המזומנים בקניין רמת אביב בע"מ כפי שיהיו מעת לעת.

תקנה 12: שינויים בהשקעות בחברות - בת ובחברות כלולות בתקופת הדוח ¹					
תאריך השינוי	מהות השינוי	שם התאגיד	סוג המניה	סה"כ מניות	עלות באלש"ח
02.01.2017	שינוי הון מניות מונפק בספרי מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ	מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ	רג' 1 ש"ח	10,000	--

תקנה 13: הכנסות של חברות בנות וכלולות והכנסות המבטח מהן לתאריך המאזן באלפי ש"ח

שם התאגיד	רווח (הפסד) לתקופה ²⁹	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה ²⁹	סה"כ רווח (הפסד) כולל לתקופה ²⁹	דיבידנד	דמי ניהול	ריבית נומינלית	מועד תשלום הריבית
מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ	44,472	517	44,989	--	--	--	--
מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ	42,122	--	42,122	--	--	³⁰ 76	חודשי
שגיא יוגב סוכנויות ביטוח בע"מ (1988)	1,549	150	1,699	--	³¹ 322	³⁰ 20	רבעוני
אחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ	3,568	94	3,662	--	³¹ 460	--	--
מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ	33,819	173	33,992	--	³¹ 736	--	--
שחם סוכנויות ביטוח בע"מ (1977)	(1,218)	21	(1,197)	--	³¹ 414	--	--
סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ	5,799	121	5,920	--	³¹ 345	--	--
מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ	11,742	3,078	14,820	--	--	--	--
פלתורס ברמן סוכנות לביטוח בע"מ	1,025	--	1,025	--	³² 482	--	--
שיא-אל סוכנות לביטוח בע"מ (1995)	451	--	451	³³ 850	³³ 300	--	--
מגדל טכנולוגיות בע"מ	--	--	--	--	--	--	--
מגדל ניהול תביעות בע"מ	--	--	--	--	--	--	--
דטה קאר ישראל בע"מ	931	--	931	--	--	--	--
מגדל אשכול פיננסים בע"מ	(123)	--	(123)	--	³⁰ 583	--	--
נכסי המגן בע"מ	12,114	--	12,114	--	--	--	--
פל בית המגן בע"מ	12,114	--	12,114	--	--	--	--
מגדל שירותי מימון בע"מ	88	--	88	--	--	³⁴ 376	חודשי
מגדל ליסינג בע"מ	14	--	14	--	--	--	--
מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ	--	--	--	--	--	--	--

²⁹ משקף רווחי (הפסדי) התאגיד במלואם ולא כוללים הפחתות הפרשים מקוריים ורווחים שטרם מומשו בגין עסקאות בין חברתיות.

³⁰ התקבל בחברה.

³¹ התקבל במגדל סוכנויות, חברה בת של החברה.

³² התקבל בפלתורס, חברה בת של מגדל סוכנויות.

³³ התקבל בשחם, חברה בת של מגדל סוכנויות.

³⁴ נרשם במגדל אשכול.

שם התאגיד	רווח (הפסד) לתקופה ²⁹	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה ²⁹	סה"כ רווח (הפסד) כולל לתקופה ²⁹	דיבידנד	דמי ניהול	ריבית נומינלית	מועד תשלום הריבית
אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ	1,055	(28)	1,027	³¹ 702	³¹ 161	--	--
יזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ	111	189	300	--	³⁰ 12,075	--	--
פלתורס יהלומים סוכנות לביטוח כללי וימי בע"מ	283	--	283	--	³² 150	³² 25	רבעוני
פלתורס מוניציפלית סוכנות לביטוח כללי בע"מ	4	--	4	--	³² 917	³² 1	רבעוני
מקפת שירותים פיננסיים סוכנות לביטוח (1998) בע"מ	636	--	636	--	--	--	--
שחם וינשטיין (נתניה) סוכנות לביטוח בע"מ	633	--	633	(*) --	³³ 326	--	--
סופר משה סוכנות לביטוח (1997) בע"מ	239	--	239	³³ 417	--	--	--
אמיר אלוני סוכנות לביטוח חיים (1994) בע"מ	766	65	831	--	--	--	--
אלי ארליך שירותי ביטוח (1999) בע"מ	835	4	839	--	--	--	--
קניון רמת אביב בע"מ	134,835	--	134,835	--	--	³⁵ 588	--
איזבל עודה- שחם- סוכנות לביטוח	153	--	153	--	--	--	--
סתיו-אורלן סוכנות לביטוח פנסיוני (2012) בע"מ	146	--	146	--	--	--	--

(*) סך של 2,000 אלפי ש"ח הוכרז והתקבל בשחם לאחר תאריך המאזן בחודש פברואר 2018.
³⁵ נרשם באחזקות נדל"ן.

תקנה 14: רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של המבטח

התאגיד אינו מעניק הלוואות כעיסוק עיקרי.

תקנה 20: מסחר בבורסה - ני"ע שנרשמו למסחר - מועדי הפסקת המסחר וסיבותיה

לא רלבנטי.

תקנה 21: תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

להלן פירוט התגמולים (באלפי ש"ח) ששילמה החברה או תאגידים אחרים בשליטתה, ושל כל ההתחייבויות לתשלומים שקיבלו על עצמן בש"ח (לא כולל מס שכר ומע"מ), כפי שהוכרו בדוחות הכספיים של החברה לשנת 2017 לכל אחד מחמשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה או בתאגידים בשליטתה וכן לדירקטורים בחברה:

החלק המיוחס לחברה ולחברות בשליטתה (באחוזים)	סה"כ ³⁶	תגמולים אחרים			תגמולים בעבור שירותים							פרטי מקבל התגמולים				
		אחר	דמי שכירות	ריבית	אחר	עמלה	דמי יעוץ	דמי ניהול	תשלום מבוסס מניות	מענק (**)	שכר (*)	שיעור החזקה בהון מגדל אחזקות באחוזים (***)	היקף המשרה בקבוצה	תפקיד	מין	שם
100%	2,819	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2,819	--	100%	מנכ"ל החברה ויו"ר מגדל מקפת	זכר	עופר אליהו ⁽¹⁾
100%	2,036	--	--	--	--	--	--	--	--	300	1,736	0.0016%	100%	מנהל חטיבת הלקוחות וערוצי הפצה במגדל ביטוח	זכר	ליאור רביב ⁽²⁾
79%	1,999	--	--	--	--	--	--	--	--	198	1,801	0.0066%	100%	מנהל חטיבת פיננסים ואקטואריה בחברה (מכהן גם כמנכ"ל ומנהל כספים במגדל אחזקות)	זכר	ערן צ'רנינסקי ⁽³⁾
100%	1,895	--	--	--	--	--	--	--	--	350	1,545	0.0029%	100%	מנכ"ל מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ויוזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ	זכר	בצלאל צוקר ⁽⁴⁾
100%	1,854	--	--	--	--	--	--	--	--	500	1,354	-	100%	מנכ"לית מבטח סימון	נקבה	מלי שאול ⁽⁵⁾

³⁶ בהתאם לחלק המיוחס לחברה ולחברות בשליטתה.

להלן הערות והסברים כללים לכוכביות המופיעות בטבלאות שלעיל:

תאור	נושא	כוכבית
רכיב השכר כולל מענק ו/או תשלום המחויב על פי הסכם שאינו תלוי יעדים ו/או שיקול דעת וכן כולל זכויות סוציאליות ונלוות כגון רכב, אש"ל, עיתונים וסקר רפואי. מענק כגון מענק הסתגלות או מענק חתימה או מענק התמדה, ככל שזכאי לו נושא המשרה, משקף את ההוצאה שהוכרה בשנת הדוח בהתאם לכללי החשבונאות. ככל שרלבנטי לנושא המשרה, השכר כולל גם דמי ניהול המשתלמים לחברה בשליטתו של נושא המשרה.	שכר	(*)
ביום 30 ביוני 2014 אשרו הדירקטוריונים של החברה, מקפת ויוזמה ("הגופים המוסדיים") מדיניות תגמול מוסדיים לשנים 2014-2016, בהמשך לחוזר הממונה על שוק ההון מיום 10 באפריל 2014 ("חוזר הממונה המקורי") ובמהלך התקופה שבין אישור זה לבין חודש נובמבר 2016 אשרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים עדכונים למדיניות האמורה לרבות בהתאם להוראות חוזר הממונה מיום 7 באוקטובר 2015, מדיניות תגמול בגופים מוסדיים – תיקון ("חוזר מדיניות תגמול המעודכן", חוזר הממונה המקורי וחוזר מדיניות תגמול המעודכן יקראו להלן ביחד בסעיף זה: "חוזר הממונה") ("מדיניות תגמול גופים מוסדיים הקודמת"). במהלך החודשים נובמבר ודצמבר 2016 אשרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים מדיניות תגמול גופים מוסדיים לשנים 2017 עד וכולל 2019 אשר, בין היתר, הותאמה לעדכונים ברגולציה החלה על הגופים המוסדיים (לרבות הוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו – 2016) ולסוגיות שעלו במהלך יישום מדיניות תגמול גופים מוסדיים הקודמת ("מדיניות תגמול מוסדיים המעודכנת"). במדיניות תגמול גופים מוסדיים נקבעו הוראות פרטניות לגבי רכיבי השכר של "בעל תפקיד מרכזי" שזוהו ככאלה על-פי חוזר הממונה, והם כוללים, בין היתר את כלל נושאי משרה בגופים המוסדיים על-פי חוק החברות, נושאי משרה שהוגדרו ככאלו על-פי חוזר הממונה, קרובי בעל השליטה, גורמי השקעות וכן בעלי תפקידים שזוהו על-ידי הגופים המוסדיים כבעלי תפקיד מרכזי, אם לפעילותו של בעל תפקיד עשויה להיות השפעה משמעותית על פרופיל הסיכון של הגופים המוסדיים או שהוא מנהל של קבוצת עובדים הכפופה לאותם הסדרי תגמול ואשר הרכיב המשתנה בתגמולם, עשוי, במצטבר, לחשוף את הגוף המוסדי או את כספי החוסכים באמצעות אותו גוף מוסדי לסיכון מהותי.	מענק	(**)
בהתאם למדיניות תגמול גופים מוסדיים, המענק השנתי לנושא משרה שאינו גורם השקעות (למעט מענק מיוחד ו/או מענק חתימה) יכלול שלושה סוגי יעדים ברמות מדידה שונות (א) יעדי חברה (ב) יעדים יחידתיים/אישיים (ג) הערכה אישית. לכל אחד מסוגי היעדים האמורים ינתן משקל בקביעת המענק השנתי, בהתאם לתפקידו של נושא המשרה ועל-פי טווח המשקלים שנקבעו במדיניות תגמול גופים מוסדיים (לגורמי השקעות היעד החטיבתי יהיה נפרד מהיעד האישי כך שקיימים ארבעה סוגי יעדים במקום שלוש).		
הענקת המענק השנתי איננה נכללת בהסכם העסקה והיא מותנית על-פי מדיניות תגמול גופים מוסדיים באישור זכאות מראש של מענק נורמטיבי על-ידי המוסדות המוסמכים. בנוסף ואף לאחר שניתן אישור זכאות למענק נורמטיבי, נקבע כי הענקת כל מענק בהתאם להוראות מדיניות תגמול גופים מוסדיים כפופה לקבלת אישור המוסדות המוסמכים וכי סכום המענק המחושב הינו למעשה תקרת סכום המענק שהמוסדות המוסמכים יוכלו להעניק.		
המענק לשנת 2017 טרם נדון ואושר על-ידי המוסדות המוסמכים של החברה ושל הגופים המוסדיים ולפיכך טרם הוענק בפועל לנושאי המשרה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה. יודגש שההפרשה למענק השנתי לנושאי המשרה המפורטים בטבלאות שלעיל בגין 2017, כולו או חלקו, נרשמה על בסיס אומדן בלבד, וכי המענק שישולם בפועל, אם ישולם, עשוי להשתנות והוא כפוף לאישור המוסדות המוסמכים של החברה והגופים המוסדיים בקבוצה.		
העקרונות המפורטים לעיל ולהלן נכונים גם למדיניות תגמול גופים מוסדיים המעודכנת.		
ציון שיעורי ההחזקה הינם בהון המניות של מגדל אחזקות ולא בחברה (שכן החברה הינה חברה פרטית מלאה בשליטת מגדל אחזקות).	שיעור החזקה בהון המניות	(***)

הערות כלליות נוספות המשותפות לנושאי המשרה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה

הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים

הרכיב הקבוע (השכר) כולל גם הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים (כהגדרתם (להלן) שחלקם קבועים בחוקי העבודה (רכיבים כגון חסכון פנסיוני, הפרשות לפיצויים, ימי חופשה, מחלה, הבראה וכו'), חלקם נובעים מנוהגים המקובלים בשוק העבודה (כמו חסכון בקרן השתלמות, ביטוח לאובדן כושר עבודה וכיו"ב) וחלקם נועדו להשלים את השכר החודשי ולהשיב הוצאות כגון אש"ל טלפון וכו'. התנאים הנלווים עשויים לכלול את התנאים הבאים: חופשה שנתית, ימי מחלה, ודמי הבראה, רכב (בעין או בשווי) והחזר הוצאות רכב, החזקות טלפון, עיתון, דמי חבר לאגודות מקצועיות, השתתפות בהשתלמויות וכנסים מקצועיים, פעילות רווחה, בדיקות סקר וכו'.

פיצוי פיטורין בסיום העסקה

בהתאם למדיניות תגמול גופים מוסדיים זכאים נושאי המשרה הכפופים למדיניות התגמול, במקרה של סיום העסקה למעט במקרה של פיטורין בנסיבות המאפשרות אי תשלום פיצויים ולמעט במקרה שתנאי העסקתו כוללים הסדר לפי סעיף 14 לחוק פיצוי פיטורים, תשכ"ג-1963, לפיצויים בגובה 100% של השכר החודשי האחרון לכל שנת עבודה, או לסך הכספים הצבורים בקופת התגמולים בגין הפרשות לפיצויים, לפי הגבוה.

מענק ההסתגלות

בהתאם למדיניות תגמול גופים מוסדיים לנושאי משרה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה נקבעו כללים לענין מענק ההסתגלות, שיבוא במקום כל מענק ההסתגלות ו/או מענק פרישה ו/או כל תשלום אחר שמיועד לתשלום בעת פרישה או לאחריה אשר אינם הודעה מוקדמת.

מענק ההסתגלות הינו עד 9 כפולות שכר אשר משתלם כדלקמן: מחצית מענק ההסתגלות משולם במועד סיום העסקה, ולגבי המחצית השנייה, נקבעו הוראות דחיה בנוגע לתשלומם עד לתום 36 חודשים. כמו כן מענק ההסתגלות מותנה, בחלק הנדחה, בביצועים וביחס מהתשלומים הנדחים לאי מציאת עבודה חלופית במועד התשלום הנדחה.

רכישת מוצרי הקבוצה

עובדי הקבוצה ובני משפחותיהם ובכלל זה נושאי המשרה בחברה ובגופים המוסדיים עשויים לרכוש, מדי פעם, ביטוחים, חוזי השקעה או מוצרים אחרים של הקבוצה ו/או מוצרים הנמכרים על ידי חברות הקבוצה וזאת בתנאי שוק.

פרטים נוספים בקשר עם מקבלי התגמולים:

(1) מר עופר אליהו

לפרטים בדבר הגמול המשולם למר עופר אליהו ראה באור 4.1.38 (א) לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

(2) מר ליאור רביב

בשנת הדיווח, עודכן הסכם ההעסקה של מר ליאור רביב וכן מר רביב הועסק בשני תפקידים בחברה: מנהל מערך תפעול ושירות חא"ט ובריאיות עד ליום 1 בספטמבר 2017, וכמנהל חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה בדרג משנה למנכ"ל מאז היום האמור.

בתחילת שנת הדיווח, הועסק מר רביב בהתאם להסכם העסקה מחודש פברואר 2007 (לרבות תיקוניו), אשר בהתאם אליו היה זכאי מר רביב לשכר חודשי בגובה 60 אלפי ש"ח, וכן להפרשות סוציאליות ונלוות, ביטוח בגין אובדן כושר עבודה, קרן השתלמות, ימי חופשה וימי הבראה. כמו כן בהתאם להסכם ההעסקה האמור, זכאי לטלפון נייד ולרכב או החזרים בגין הוצאות אלו. בהתאם להסכם, מר רביב מחויב לתניית סודיות לזמן בלתי מוגבל בקשר עם המידע שהגיע אליו אגב עבודתו בחברה, ולתניית אי תחרות אשר הינה תקפה למשך שנה מתום העסקתו בחברה. בחודש יוני 2017, בהתאם לתיקון הסכם העסקתו (להלן: "התיקון"), עודכן שכרו החודשי של מר רביב ל- 70 אלפי ש"ח צמוד למדד (עדכון ההצמדה הינו פעם בשנה), מר רביב זכאי למענק שנתי (שאינו מובטח) מותנה ביעדים, בהתאם למדיניות התגמול המעודכנת, כמו כן אושר למר רביב, מענק שנתי מובטח אישי לשנת 2017 בסך שתי משכורות אשר, בהתאם להוראות מדיניות התגמול, יתקזז מהמענק השנתי, אם יהיה.

יצוין בהקשר זה כי סך התגמול כולל הפרשה למענק שנתי בגין שנת 2017 בסך של 300 אלפי ש"ח אשר נרשם על פי אומדן וטרם נדון ואושר על-ידי המוסדות המוסמכים של החברה ושל הגופים המוסדיים. כמו כן, במסגרת התיקון, התחייבה החברה להעניק למר רביב מענק ההסתגלות בגובה 9 כפולות שכר במקרה של סיום העסקתו על ידי מי מהצדדים. החל מספטמבר 2017, מונה מר רביב למנהל חטיבת הלקוחות

וערוצי ההפצה בדרג משנה למנכ"ל ובהתאם, נחתם עימו הסכם העסקה חדש ("ההסכם החדש"). בהתאם להסכם החדש, לא חל שינוי ברוב תנאי העסקתו המתוארים לעיל, למעט התאמה למדיניות התגמול של החברה כפי שתהא מעת לעת; העמדת הרכב למר רביב תכלול גילום בשיעור 90%, וכן הפרשת החברה למר רביב לקרן השתלמות של 7.5% תנוכה משכרו (ולא בנוסף לו). בהקשר זה יצוין כי מחצית ממענק ההסתגלות משולם בשלושה תשלומים שווים נדחים שנתיים, ותשלומם מותנה בתנאים שונים לרבות התניית שני התשלומים האחרונים מבין אלו (שהינם בסך מצטבר של שלוש משכורות) באי תחילת עבודה במקום אחר.

בהתאם להסכם, מר רביב מועסק בחברה לתקופה בלתי קצובה, כאשר כל אחד מהצדדים רשאי להביא לסיום ההסכם בהודעה מוקדמת של 60 יום.

(3) מר ערן צ'רנינסקי

מר ערן צ'רנינסקי, מנכ"ל מגדל אחזקות, מכהן כמנהל הכספים של מגדל אחזקות ומנהל חטיבת פיננסים ואקטואריה של החברה החל מיום 1 באפריל 2009. עד ליום 24 במרץ 2015 שימש כמ"מ מנכ"ל מגדל אחזקות וממועד זה משמש בתפקיד מנכ"ל מגדל אחזקות בנוסף לתפקידיו האחרים בקבוצה. ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות³⁷ עדכון לתנאי הכהונה של מר צ'רנינסקי אשר נכנס לתפקוד מיום 1 בנובמבר 2016, ובהתאם אליו יתוארו להלן תנאי העסקתו הנוכחיים של מר צ'רנינסקי:

מר צ'רנינסקי מועסק בחברה לתקופה בלתי קצובה כאשר כל אחד מהצדדים להסכם העסקה רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של 60 יום. העלות השנתית המקסימלית של התגמול למר צ'רנינסקי לא תעלה על 2.5 מיליון ש"ח צמוד למדד מרץ 2016 (כולל פיצויים ותגמולים) ("התקרה המוסכמת") (הסכום הצמוד לחודש 12.2017 הינו 2.53 מיליון ש"ח) ושכרו החודשי של מר צ'רנינסקי, החל מיום 1 בנובמבר 2016 הינו 125 אלפי ש"ח, צמוד למדד (עדכון ההצמדה הינו פעם בשנה). בהתאם לתקרה המוסכמת, לפני ביצוע תשלום רכיב משתנה מכל סוג שהוא למר צ'רנינסקי, תבוצע בדיקה על מנת לבחון אם עלולה להיות חריגה מהתקרה המוסכמת ובמידה שכן ייקטם כל תשלום רכיב משתנה על מנת לעמוד בתקרה המוסכמת. מר צ'רנינסקי זכאי להפרשות סוציאליות ונלוות וביטוח בגין אובדן כושר עבודה בפוליסה ביטוח קבוצתית, קרן השתלמות עד לתקרת המס, ימי חופשה, ימי הבראה, החרזר הוצאות אש"ל, העמדת רכב (גילום בשיעור של 90%), עיתונים, ביטוח רפואי וכו'. מר צ'רנינסקי מחויב לתניית סודיות לזמן בלתי מוגבל בקשר עם המידע שהגיע אליו אגב עבודתו בחברה, ולתניית אי תחרות אשר הינה תקפה למשך שלושה חודשים מתום העסקתו בחברה. בכל מקרה של סיום העסקתו זכאי מר צ'רנינסקי למענק הסתגלות בשיעור של 9 כפולות השכר החודשי. מענק ההסתגלות ישולם בהתאם לתנאים ולהסדרים כמפורט בהערות הכלליות לעיל. יצוין כי מחצית ממענק ההסתגלות משולם בשלושה תשלומים שווים נדחים שנתיים, ותשלומם מותנה בתנאים שונים לרבות התניית שני התשלומים האחרונים מבין אלו (שהינם בסך מצטבר של שלוש משכורות) באי תחילת עבודה במקום אחר. מר צ'רנינסקי זכאי למענק שנתי (שאינו מובטח) מותנה ביעדים, בהתאם למדיניות התגמול המועדכנת, כמו כן אושר למר צ'רנינסקי, מענק שנתי מובטח אישי לשנת 2017 בסך שתי משכורות אשר, בהתאם להוראות מדיניות התגמול, יתקזז מהמענק השנתי, אם יהיה.

(4) בצלאל צוקר

מר בצלאל צוקר מכהן כמנכ"ל מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, החל מיום 9 בפברואר 2009 וכמנכ"ל יזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ החל מ 1 בדצמבר 2006. קודם לכן הועסק מר צוקר בקבוצת מגדל בתפקידים שונים אחרים בתחום החיסכון ארוך הטווח. תחילת העסקתו של מר צוקר במגדל ביטוח הינה החל מיום 1 באפריל 1973.

מר צוקר, זכאי לשכר חודשי בסך של כ- 75 אלפי ש"ח צמוד למדד, ועדכון ההצמדה הינו פעם בשנה. (במונחי ברוטו), וכן להפרשות סוציאליות ונלוות, ביטוח בגין אובדן כושר עבודה, קרן השתלמות על מלוא השכר, ימי חופשה, ימי הבראה, אש"ל וכיוב'. כן זכאי מר צוקר לטלפון נייד ולרכב או החזרים בגין הוצאות אלו. מר צוקר מחויב לתניית סודיות לזמן בלתי מוגבל בקשר עם המידע שהגיע אליו אגב עבודתו בחברה, ולתניית אי תחרות אשר הינה תקפה למשך חצי שנה מתום העסקתו בחברה. החברה התחייבה להעניק למר צוקר מענק הסתגלות בגובה תשע משכורות חודשיות במקרה של סיום העסקתו על ידי מי מהצדדים והכל בכפוף למדיניות התגמול של החברה כפי שתהא מעת לעת. בהקשר זה יצוין כי מחצית ממענק ההסתגלות משולם בשלושה תשלומים שווים נדחים שנתיים, ותשלומם מותנה בתנאים שונים לרבות התניית שני התשלומים האחרונים מבין אלו (שהינם בסך מצטבר של שלוש משכורות) באי תחילת עבודה במקום אחר.

ההסכם בין הצדדים הינו לתקופה בלתי קצובה כאשר כל צד רשאי להביאו לידי סיום בהודעה מוקדמת בת 90 ימים.

סך התגמול כולל הפרשה למענק שנתי בגין שנת 2017 בסך של 350 אלפי ש"ח אשר נרשם על פי אומדן

³⁷ לפרטים נוספים אודות תנאי הכהונה המועדכנים של מר ערן צ'רנינסקי ראה דוח מידי שפורסם על ידי מגדל אחזקות ביום 22 בדצמבר 2016 בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) אשר על סדר יומה, בין היתר, אישור תנאי העסקה מעדכנים למר ערן צ'רנינסקי (אסמכתא: 2016-01-142339) וכן דיווח מידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-000333).

וטרם נדון ואושר על-ידי המוסדות המוסמכים של החברה ושל הגופים המוסדיים.

(5) מלי שאול

גברת מלי שאול מכהנת כמנכ"לית מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ החל מיום 1 ביולי 2015. גב' שאול זכאית לשכר חודשי בסך של 85 אלפי ש"ח (עד חודש ספטמבר בשנת הדיווח עמד שכרה החודשי של גב' שאול על 75 אלפי ש"ח), וכן להפרשות סוציאליות ונלוות, ביטוח בגין אובדן כושר עבודה, קרן השתלמות, ימי חופשה וימי הבראה. כן תהיה זכאית גב' שאול לטלפון נייד ולרכב או החזרים בגין הוצאות אלו. גב' שאול מחויבת לתניית סודיות לזמן בלתי מוגבל בקשר עם המידע שהגיע אליה אגב עבודתה בחברה, ולתניית אי תחרות אשר הינה תקפה למשך חצי שנה מתום העסקתה בחברה (ובכל הנוגע לפניה/ גיוס עובדים מעובדי החברה- למשך 12 חודשים). ההסכם הינו לתקופה בלתי קצובה כאשר כל צד רשאי להביאו לידי סיום בהודעה מוקדמת בת 90 ימים.

גמול דירקטורים

הגמול הכולל ששולם לדירקטורים המכהנים בחברה בתקופת הדוח המקבילים את גמולם לפי תקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני תש"ס-2000), המכהנים גם כדירקטורים בחברות בשליטת החברה עבור כהונתם בדירקטוריונים ובוועדות הדירקטוריון השונות, הסתכם לסך של כ- 719 אלפי ש"ח.

הסכום אינו כולל סך של כ- 180 אלפי ש"ח ששולם למר ישראל אליהו בתקופת הדוח, שהינו בנו של בעל השליטה, המשמש כדירקטור בחברה לפירוט הגמול ששולם ראה באור 4.38.ה. לדוחות הכספיים המאוחדים כמו כן הסכום אינו כולל את הגמול ששולם בתקופת הדוח ליו"ר הדירקטוריון מר יוחנן דנינו לפירוט ראה באור 4.38.ב. לדוחות הכספיים המאוחדים.

תקנה 21א': השליטה במבטח

אליהו הנפקות בע"מ (להלן: "אליהו") הינה בעלת השליטה בחברת האם - מגדל אחזקות מיום 26 לספטמבר 2017.

לפרטים נוספים ראה סעיף 2.2 בחלק א' לפרק תיאור עסקי התאגיד.

תקנה 22: עסקאות עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בהן עניין אישי

1. המחזיקים במניות החברה, במישרין ובעקיפין, באמצעות אליהו הנפקות חברה בת בבעלות מלאה של אליהו. לפירוט ראה תקנה 21א' בחלק זה של הדוח. בנוסף להיות בעל ענין בעסקאות עם קרוביו, נכון למועד דוח זה, מר שלמה אליהו נחשב גם כבעל עניין אישי בעסקאות עם בנק אגוד לישראל בע"מ.
2. בהתאם להוראות סעיף 117(ב) לחוק החברות, במהלך שנת 2014 קבעו ועדות הביקורת של מגדל אחזקות, של החברה ושל חברות הבת שלה הליכים אשר על מגדל אחזקות ו/או החברה ו/או חברות הבת שלה לקיים, לפי העניין, בטרם תתקשרנה בעסקאות עם בעל השליטה או בעסקאות בהן יש לבעל השליטה עניין אישי, כאמור בסעיף 270(4) או 270(4א) לחוק החברות, אף אם אינן עסקאות חריגות, בתלות לפי סוג העסקה הנבחנת, ובכלל זה, בין היתר: רכישת שירותים על ידי מגדל אחזקות ו/או החברה ו/או חברות הבת, מכירת ביטוח או מוצרים אחרים של הקבוצה, שיבוב ו/או חלוקת אחריות בין מבטחים, השתתפות בקונסורציום אשראי ותנאי כהונה והעסקה.
- לצורך אישור ההתקשרות, תוצגנה תוצאות ההליך לוועדת הביקורת או - במקרה של התקשרות במסגרת ניהול כספי עמיתים - לוועדת ההשקעות הרלוונטית ולוועדת הביקורת. בנוסף, נקבע כי במידה ולא יתקיים אחד מההליכים כאמור לעיל, תובא ההתקשרות לדין בפני ועדת הביקורת אשר תקבע את ההליך הספציפי אותו יש לקיים בקשר עם אישור אותה ההתקשרות.
3. לפרטים אודות עסקאות עם בעל השליטה במגדל אחזקות או שלבעל השליטה במגדל אחזקות היה עניין אישי באישורן, אשר החברה ו/או חברות בנות שלה התקשרו בהן בתקופת הדוח או במועד מאוחר לסוף שנת הדוח ועד למועד פרסום דוח זה או שאושרו קודם לכן והינן בתוקף בתקופת הדוח (ראה באור 38 לדוחות הכספיים המאוחדים)

תקנה 24: מניות וני"ע אחרים המוחזקים ע"י בעלי ענין ונושאי משרה בכירה במבטח, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך ככל האפשר לתאריך הדו"ח (למיטב ידיעת המבטח)

א. במבטח

שם בעל הענין	מס' ת.ז. / מס' חברה	מניות ע"נ 1 ש"ח מוחזקות ביום 20.2.2018	מניות ע.ג. 0.1 ש"ח מוחזקות ביום 20.2.2018	שיעור ההחזקות בהון, בהצבעה ובסמכות למנות דירקטורים	שיעור החזקה בדילול מלא
מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ³⁸	52-002998-4	185,389,304	9,773,357	100	100

ב. בחברות בנות וכלולות

לפרטים אודות חברות בנות וכלולות ראה תקנה 11 ו-13 בפרק זה, פרטים נוספים על התאגיד.

ג. מניות רדומות וניירות ערך הניתנים להמרה או למימוש

אין

תקנה 24א': הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים של המבטח

הון מונפק ביום 20.2.2018	הון רשום ביום 20.2.2018
186,366,639.7 ש"ח	200,000,000 ש"ח
מחולק ל- 185,389,304 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ו- 9,773,357 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח	מחולק ל- 198,938,420 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ו- 10,615,800 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח

תקנה 24 ב': מרשם בעלי המניות של המבטח

שם בעל המניות	כמות מניות מסוג רווח 1 ש"ח	כמות מניות מסוג 0.1 ש"ח
מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ	185,389,178	9,773,357
מגדל חברה לביטוח בע"מ	21	
מגדל אשכול פיננסים בע"מ	21	
מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ	21	
מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ	21	
מגדל ניהול תביעות בע"מ	21	
מגדל טכנולוגיות בע"מ	21	

³⁸ מגדל אחזקות היא חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. האחזקה במניות המבטח כוללת מאה וחמש מניות בנות 1 ש"ח המוחזקות בידי חברות בנות של המבטח ועשרים ואחת מניות בנות 1 ש"ח המוחזקות על ידי המבטח.

תקנה 25 א': מען רשום של המבטח

המען הרשום של המבטח, רח' אפעל 4, קרית אריה, פתח תקווה 4951104, ת.ד. 3063,
פתח תקווה 49130 טלפון מס': 076-8868962, פקס מס': 03-9238988
כתובת דואר אלקטרוני migdalhold@migdal.co.il

מגדל חברה לביטוח בע"מ

תקנה 26 : הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	יוחנן דנינו, יו"ר הדירקטוריון *	שלמה אליהו
מס' הזיהוי:	056162142	43661602
תאריך לידה:	20.12.1959	18.1.1936
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	מבצע עובדה 23, מודיעין	הדסה 6, תל-אביב
הנתיבות שלו:	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון:	יו"ר ועדת ניהול סיכונים וסולבנסי	ועדת ניהול סיכונים וסולבנסי
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	לא	לא
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ³⁹	לא	כן
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין :	לא	יו"ר שלמה אליהו אחזקות בע"מ, חברה קשורה לתאגיד
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	2.11.2015	29.10.2012
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור :	בוגר במשפטים (אוניברסיטת ת"א), מוסמך במדעי החברה (אוניברסיטת חיפה), עורך דין. יו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ומגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ, דירקטור במגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ, מגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ ובי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ, יו"ר עמותת ספורט - גשר לחינוך (ע"ר), יועץ חיצוני לחב' מקינזי ישראל, עמית בכיר במכון למדיניות נגד טרור, המרכז הבינתחומי הרצליה, חבר באגודת הידידים במרכז הרפואי מעייני הישועה, חבר דירקטוריון ב-בי.סי. אסטרטגיה בע"מ (Black cube) וב-SOSA NYC, כיהן כמפכ"ל משטרת ישראל עד יוני 2015.	יו"ר שלמה אליהו אחזקות בע"מ וחברות בנות, אליהו 1959 בע"מ ואליהו הנפקות בע"מ. דירקטור, יזם ובעלים בפרויקט גן העיר בע"מ וחברות בנות ובעל מניות בבנק איגוד. דירקטור במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, במגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ ובמגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ. שימש יו"ר דירקטוריון החברה עד דצמבר 2013 ויו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ עד פברואר 2015.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח	לא	כן, אביו של מר ישראל אליהו, דירקטור בחברה ובמגדל אחזקות ושל מר עופר אליהו מנכ"ל החברה ונושא משרה בכירה במגדל אחזקות.

*מיועד לסיים את תפקידו כיו"ר דירקטוריון החברה ביום 01.04.2018 (ראה דוח מיידי של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ מיום 26.3.2018 אסמכתא מס' 029353-01-2018)

³⁹ כאמור בתקנה 2(3) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007 (להלן: "תקנות דירקטוריון וועדותיו")

תקנה 26 : הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	ישראל אליהו	מירב בן כנען הלר ⁴⁰
מס' הזיהוי:	27768969	029641883
תאריך לידה:	16.5.1970	19.9.1972
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	אבן גבירול 2, תל-אביב	בן צבי שמעון 38, גבעתיים
הנתיבות שלו:	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון:	יו"ר ועדת השקעות	יו"ר הועדה לבחינת דוחות כספיים, חברת ועדת תגמול, ועדת ביקורת, וועדת ניהול סיכונים וסולבנסי
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	לא	כן
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן	כן
דח"צ בעל מומחיות מוכחת בתחום הביטוח		כן
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין :	לא	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	29.12.2012	26.04.2017
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור :	בוגר כלכלה, קולנוע וטלוויזיה (אוניברסיטת תל אביב), בוגר קורסים למנהלים בכירים, התמחות במשא ומתן, מיזוגים ורכישות ועסקים משפחתיים (INSEAD). דירקטור במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ. יו"ר דירקטוריון מגדל שוקי הון (1965) בע"מ ודירקטור בחברת לוגוס פרויקטיים ונדל"ן בע"מ. חבר ועד ציבורי עמותת נובה – ניהול ואקדמיה בשירות הקהילה (ע"ר), חבר ועד מנהל ב-"והדרת" המועצה הלאומית לקידום מעמד הזקן (ע"ר) ובעמותת לב אוהב (ע"ר). מייסד של המרכז לעסקים משפחתיים - ישראל בע"מ.	בוגרת מנהל עסקים, התמחות בחשבונאות (המכללה למנהל). דח"צית, יו"ר הועדה לבחינת דוחות כספיים, חברת ועדת תגמול וועדת ביקורת במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ. מכהנת כדירקטורית בבורסה לניירות ערך בתל אביב, במסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב, במסלוקת מעו"ף בע"מ, באם.בי.סי שירותים פיננסים בע"מ, באירונאוטיקס בע"מ וכדח"צית במי גבעתיים – מפעלי מים וביוב בע"מ. כיהנה כסמנכ"לית כספים ופיתוח עסקי, באלון חברת הדלק לישראל בע"מ עד לחודש ינואר 2017, וכסמנכ"לית, בחברת מידרוג בע"מ עד לחודש יולי 2015.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח	כן, בנו של מר שלמה אליהו, דירקטור בחברה ובמגדל אחזקות ואח של מר עופר אליהו, מנכ"ל החברה ונושא משרה בכירה במגדל אחזקות.	לא

⁴⁰ הדירקטורים החיצוניים ה"ה מירב בן כנען הלר ורונית בודו הינן בעלות מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כאמור בתקנה 2(2)(א) לתקנות הדירקטוריון וועדותיו.

תקנה 26 : הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	רונית בודו ⁴⁰	אברהם ביגר
מס' הזיהוי:	023925811	006668552
תאריך לידה:	19.09.1968	07.08.1946
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	פעמוני יוסף 6, תל אביב	נהרדעא 5, תל אביב
הנתינת שלו:	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון:	י"ר ועדת ביקורת, חברת ועדת ניהול סיכונים וסולבנסי, הועדה לבחינת הדוחות הכספיים וועדת תגמול	י"ר ועדת תגמול, חבר ועדת ביקורת, הועדה לבחינת הדוחות הכספיים וועדת ניהול סיכונים וסולבנסי
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	כן	כן
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ³⁹ :	כן	כן
דח"צ בעל מומחיות מוכחת בתחום הביטוח	כן	לא
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין :	לא	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	06.09.2016	18.9.2017
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור :	בוגרת במנהל עסקים, התמחות בחשבונאות ומימון (המכללה למנהל), מוסמכת במנהל עסקים, התמחות במימון (המכללה למנהל), רו"ח. דח"צית, י"ר ועדת ביקורת, חברת הועדה לבחינת דוחות כספיים וועדת תגמול במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ. כיהנה כמנהלת המחלקה המקצועית בחטיבת החשבונאי הראשי בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ עד לאוגוסט 2016.	בוגר במנהל עסקים (האוניברסיטה העברית). דח"צ, י"ר ועדת תגמול, חבר ועדת ביקורת והועדה לבחינת דוחות כספיים במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ. דירקטור במגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ. משמש כמנכ"ל ביגר השקעות בע"מ וביגרם 1998 בע"מ משנת 2010 ועד היום. מכהן כדירקטור במג"ל מערכות ביטחון בע"מ, רקח תעשיה פרמצבטית בע"מ, סוכנות מכוניות לים התיכון בע"מ ומכון ויצמן למדע ודירקטור ונשיא בקרן לשמירת הטבע והמורשת.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח	לא	לא

תקנה 26 : הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	ד"ר גבריאל פיקר ⁴⁰	עודד שריג**
מס' הזיהוי:	000540302	54547451
תאריך לידה:	30.01.1950	25.07.1955
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	ויצמן 73, תל אביב	גוטמן 2, תל אביב
הנתינות שלו:	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון:	לא	לא
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	לא	לא
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ³⁹ :	לא	כן
דח"צ בעל מומחיות מוכחת בתחום הביטוח	לא	לא
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין :	לא	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	21.11.2013	25.3.2018
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור :	רופא שיניים, D.M.D (האוניברסיטה העברית והדסה ירושלים). משמש כיועץ ביטוחי בריאות ושיניים - רופא אמון. דירקטור במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, באליהו 1959 בע"מ, בעמותת המרכז הישראלי להגירה בינלאומית ולקליטה, ICC ישראל, הדרך ה-13 בע"מ וקרן פיקר. כיהן כדירקטור בעמותת המרכז הישראלי להגירה בינלאומית וקליטה עד פברואר 2014, באינפומד אתרי רפואה בע"מ ובי וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ עד ספטמבר 2015 ובקרן התזמורת הפילהרמונית עד לאוקטובר 2015.	מוסמך במימון (University of California, Berkeley), בוגר חשבונאות וכלכלה (אוניברסיטת תל-אביב). משמש פרופסור למימון במרכז הבינתחומי הרצליה וכמנכ"ל ע. שריג יעוץ כלכלי בע"מ. שימש כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים עד לדצמבר 2015.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח	לא	לא

**מיועד לתפקיד יו"ר דירקטוריון החברה החל מיום 01.04.2018 (ראה דווח מידי של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ מיום 25.3.2018 אסמכתא מס' 01-029353-2018)

מגדל חברה לביטוח בע"מ

דירקטורים שתקופת כהונתם הסתיימה במהלך תקופת הדו"ח ובתקופה שלאחריה עד למועד הדו"ח ולכן לא הובאו פרטים אודותם:

שם	ת.ז.	תחילת כהונה	סיום כהונה
עמוס ספיר	3139300	10.12.2014	08.02.2017
רונית אברמזון	54121108	3.3.2009	08.02.2017
אייל בן שלוש	57440638	27.04.2008	26.07.2017
יעקב דנון	969014	22.09.2008	21.09.2017

מגדל חברה לביטוח בע"מ

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של המבטח⁴¹

שם נושא המשרה	עופר אליהו	ערן צ'רניסקי
מס' ת.ז.	55444699	57693236
תאריך לידה:	28.8.1958	20.6.1962
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מנכ"ל החברה	ראש חטיבת פיננסים ואקטואריה של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	מנכ"ל במגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ, יו"ר דירקטוריון שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ, מגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ, מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ, מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, נכסי המגן בע"מ, פל בית המגן בע"מ, מגדל טכנולוגיות בע"מ, מגדל שירותי ניהול בע"מ, קלאב 50 סוכנות לביטוח בע"מ, מגדל ניהול תביעות בע"מ וחמישים פלוס בע"מ. דירקטור במגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ, אחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ, מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ, שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ, שחם וינשטיין (נתניה) סוכנות לביטוח בע"מ, סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ ובי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ.	מנכ"ל ומנהל כספים של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ושל מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ, מנהל כספים ודירקטור במגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ, במגדל אשכול פיננסים בע"מ, מגדל שירותי מימון בע"מ ומגדל ליסינג בע"מ. דירקטור במגדל ניהול תביעות בע"מ, במגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, נכסי המגן בע"מ, פל בית המגן בע"מ, מגדל טכנולוגיות בע"מ, בי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ ומגדל שירותי ניהול בע"מ ומנהל כספים במגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ.
האם הוא בעל עניין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	כן, בנו של מר שלמה אליהו, בעל שליטה ודירקטור בחברה ובמגדל אחזקות ואח של מר ישראל אליהו, דירקטור בחברה ובמגדל אחזקות.	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	התמחות בלימודי ביטוח כללי במכללה לביטוח במסלול דו שנתי. דירקטור בשלמה אליהו אחזקות בע"מ חברות בנות, ובחברת פרוייקט גן העיר בע"מ וחברות בנות. כיהן כדירקטור במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ עד אוקטובר 2013, כיהן כמנכ"ל אליהו 1959 בע"מ עד דצמבר 2013, כמנהל חטיבת עסקי ביטוח כללי וביטוח משנה של החברה עד יולי 2013, כמנהל חטיבת לקוחות וערוצי הפצה של החברה עד ינואר 2016, כיו"ר איגוד חברות הביטוח בישראל (ע"ר), התאחדות לחברות ביטוח חיים בע"מ (ע"ר) וקרן מחקרים בענייני ביטוח ליד אגוד חברות הביטוח (ע"ר), עד ינואר 2017 וכחבר הנהלה באיגוד חברות הביטוח בישראל (ע"ר) ובהתאחדות לחברות ביטוח חיים בע"מ (ע"ר) עד 31.12.2017.	בוגר בכלכלה וחשבונאות (אוניברסיטת תל-אביב), רואה חשבון, חבר במועצה המקצועית של לשכת רואי חשבון בישראל.
התאריך בו החלה כהונתו:	11.2.2014	1.4.2009

⁴¹ מאז 2010 מסווגת הקבוצה כ"נושאי משרה" על פי חוק החברות, את מנהליה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה מנהלים אשר נושאים בתואר "סמנכ"ל" ואשר הינם כפופים ישירות למנכ"ל. כמו כן, נכללים במסגרת הסיווג מנהלים אשר ממלאים תפקידים אשר על פי מהותם ותוכנם, לרבות ביחס לגופים מוסדיים בחברות מאוחדות על פי ההסדר התחיקתי החל עליהם, תפקידים המחייבים כפיפות למנכ"ל או שיש לגביהם הוראות רגולציה המעידות על היותם בתפקיד אשר מהבחינה המהותית הינם "נושאי משרה". לעומת זאת, מנהלים הנושאים תואר "סמנכ"ל" אך אינם כפופים בפועל למנכ"ל ותפקידם מבחינת תכנון ומהותו אינו תואם את התואר אותו הוא נושא, אינם נכללים בגדר מי שהחברה רואה בו "נושא משרה" על פי חוק החברות, וזאת לאור בחינה של התוכן והמהות שנלווים לסוגי התפקידים שבהם מכהנים המנהלים. לסיווג האמור לא הייתה השלכה על המנהלים הנכללים בגדר "נושאי משרה בכירה של התאגיד" כפי שהם מפורטים בתקנה זו.

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של המבטח⁴¹

שם נושא המשרה:	ליאור רביב	תמי אוחנה קול
מס' ת.ז.	032833683	037666948
תאריך לידה:	07.10.1978	26.09.1975
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מנהל חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה וממונה שירות של החברה	מנהלת חטיבת טכנולוגיות של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	מנהל חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה וממונה שירות של מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ושל יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ	מנהלת חטיבת טכנולוגיות של מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ושל יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ
האם הוא בעל ענין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגר הנדסה תעשייה וניהול התמחות במסלולי - ניהול ומערכות מידע והנדסת אנוש (אוניברסיטת תל-אביב). כיהן כסמנכ"ל, מנהל מערך התפעול והשירות של החברה עד ליום 31.8.2017.	לימודי B.A במערכות תוכנה ומידע (המכללה האקדמית ספיר) והשתלמות בקורסים אקדמאים נוספים מתחום הכלכלה. כיהנה כמנהלת תחום ביטוח חיים ובריאות בחטיבת הטכנולוגיות של החברה עד ליום 31.8.2017.
התאריך בו החלה כהונתו:	1.9.2017	1.9.2017

מגדל חברה לביטוח בע"מ

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של המבטח⁴¹

שם נושא המשרה:	אילנה בר	מיכל גור כגן	טלי כסיף
מס' ת.ז.	22190839	038648655	54677836
תאריך לידה:	7.11.1965	03.03.1976	13.2.1957
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	יועצת משפטית של החברה	מנהלת הסיכונים של החברה	מזכירת החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	יועצת משפטית של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ וחברות נוספות בקבוצת הביטוח מגדל	מנהלת הסיכונים של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ וחברות נוספות בקבוצת הביטוח מגדל	מזכירת החברה של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, של מגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ וחברות נוספות בקבוצת הביטוח מגדל
האם הוא בעל עניין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגרת במשפטים (אוניברסיטת בר-אילן), מוסמכת במשפטים (אוניברסיטת הרוארד, ארה"ב), עורכת דין.	בוגרת כלכלה (מכללת עמק יזרעאל), מוסמכת מנהל עסקים (אוניברסיטת ת"א). שמשה מנהלת תחום מוסדות פיננסים ב-S&P מעלות עד יוני 2016.	בוגרת במשפטים (אוניברסיטת תל-אביב), עורכת דין.
התאריך בו החלה כהונתו:	5.9.1999	25.07.2016	1.12.1990

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של המבטח⁴¹

שם נושא המשרה:	מיכל לשם	נטע איכר	אסך שהם
מס' ת.ז.	27862721	022931356	013306832
תאריך לידה:	30.7.1970	08.05.1967	28.7.1969
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מבקרת פנים של החברה	מנהלת תחום ביטוח כללי וביטוח משנה של החברה מנהלת מרחב מג"ל, האחראי על ביטוח העסקים הגדולים בביטוחי כללי.	מנהל חטיבת השקעות של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	מבקרת פנים של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ושל מגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ	לא	דירקטור במגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, נכסי המגן בע"מ, פל בית המגן בע"מ, מגדל אשכול פיננסים בע"מ, מגדל שירותי מימון בע"מ, מגדל ליסינג בע"מ, ואשמורת תיכונה בע"מ.
האם הוא בעל ענין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגרת במנהל עסקים (המכללה למנהל), רואת חשבון (המכללה למנהל), משמשת כדחצ"ית במטריקס IT בע"מ, שמשה כראש תחום SOX404, אכיפה קבוצתית, אסטרטגיה, פיתוח עסקי ובקרה של החברה ושל מגדל אחזקות עד ינואר 2014.	בוגרת במשפטים (מכללת קרית אונו), מוסמכת במשפטים (אוניברסיטת בר אילן), לימודי ביטוח כללי במכללה לביטוח. כיהנה כמנהלת מרחב מג"ל וביטוח משנה של החברה עד ליום 31.8.2017 ולפני כן כיהנה כמנהלת מחלקת ביטוח ימי והמחלקה לתכניות רב לאומיות של החברה עד לשנת 2015.	בוגר כלכלה ומדעי המדינה (אוניברסיטת ת"א), מוסמך מנהל עסקים (אוניברסיטת ת"א), כהן בתפקיד מנהל גמל והשתלמות של מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ עד מרץ 2014.
התאריך בו החלה כהונתו:	1.2.2014	01.09.2017	30.03.2014

מגדל חברה לביטוח בע"מ

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של המבטח⁴¹

שם נושא המשרה:	לייבוש אולמן	אברהם שמאי	אסוף אשכנזי	בצלאל צוקר
מס' ת.ז.	16020752	024317463	38290698	050671627
תאריך לידה:	27.2.1955	10.01.1969	18.1.1976	24.04.1951
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	אקטואר ראשי ואקטואר ממונה ביטוח חיים של החברה	מנהל תחום תביעות כללי של החברה	ראש מטה, מנהל אכיפה של החברה	אינו ממלא תפקיד במבטח
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	לא	לא	מנהל אכיפה של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ.	מנכ"ל מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ויזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ. דירקטור במגדל טכנולוגיות בע"מ.
האם הוא בעל עניין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	דוקטור בתחום אקטואריה (אוניברסיטת בזל, שוויץ), מוסמך באקטואריה (אוניברסיטת בזל, שוויץ), בוגר במתמטיקה, סטטיסטיקה וחקר ביצועים (אוניברסיטת בזל, שוויץ).	בוגר במשפטים, (המכללה למנהל), עורך דין מוסמך במנהל עסקים (המכללה למנהל), שימש כראש אגף תביעות באליהו 1959 בע"מ עד ינואר 2015.	בוגר הנדסת תעשייה וניהול (הטכניון), מוסמך מנהל עסקים (אוניברסיטת בן גוריון) ומוסמך לימודי משפט (אוניברסיטת בר אילן). שימש בתפקיד מנהל מטה עסקי ביטוח והפצה של החברה עד פברואר 2014 ולפני כן, כמנהל מטה תחום ביטוח כללי של החברה עד למאי 2013.	בוגר לימודי CLU (מכללה לביטוח), לימודי ביטוח חיים (מכללה לביטוח).
התאריך בו החלה כהונתו:	1.12.2006	01.02.2015	24.2.2014	מנכ"ל מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ מיום 9.2.2009 ומנכ"ל יזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ מיום 1.12.2006.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

נושאי משרה בכירה שתקופת כהונתם הסתיימה במהלך תקופת הדו"ח ובתקופה שלאחריה עד למועד הדו"ח:

שם	ת.ז.	תחילת כהונה	סיום כהונה
ניצן צעיר הרים מנהל תחום ביטוח כללי	59615617	01.09.2016	31.8.2017
שי בסון מנהל חטיבת הטכנולוגיות, ממונה אבטחת מידע, מנהל מערכות מידע ומנהל רציפות עסקית	22091581	01.5.2010	31.8.2017
אמיל וינשל מנהל חטיבת לקוחות וערוצי הפצה	01465028	01.02.2016	31.8.2017

תקנה 26ב': מורשה חתימה של המבטח

למבטח אין מורשי חתימה עצמאיים.

תקנה 27: רואי החשבון של המבטח

סומך חייקין, רואי חשבון, מגדל המילניום KPMG, הארבעה 17 תא דואר 609, תל-אביב 61006.

קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, דרך מנחם בגין 144 א' תל-אביב 6492102.

תקנה 28: שינוי בתזכיר או בתקנות של המבטח

במהלך תקופת הדוח לא חל שינוי בתקנון החברה

תקנה 29: המלצות והחלטות הדירקטורים

- (א) המלצות הדירקטורים בפני האסיפה הכללית והחלטותיהם שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית בדבר:
 (לעניין המלצות הדירקטוריון בפני האסיפה הכללית ראה פירוט החלטות אסיפה כללית מיוחדת בסעיף קטן (ג) להלן)
1. תשלום דיבידנד (סופי וביניים) וחלוקת מניות הטבה: לא.
 2. שינויים בהון הרשום או המונפק של המבטח: אין.
 3. שינוי תזכיר או תקנון של המבטח: אין.
 4. פדיון מניות: אין.
 5. פדיון מוקדם של אגרות חוב: אין.
 6. עסקה שאינה בהתאם לתנאי השוק בין המבטח ובעל ענין בו: אין.
- (ב) החלטות אסיפה כללית בעניינים המפורטים לעיל שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות הדירקטוריון: אין
- (ג) החלטות אסיפה כללית מיוחדת:
- 26.4.2017 - לאשר את מינויה של גב' מירב בן כנען להלר לדירקטורית חיצונית בחברה, בתוקף מיום 26.04.2017.
 - 18.9.2017 - לאשר את מינויו של מר אברהם ביגר לדירקטור חיצוני בחברה, בתוקף מיום 18.9.2017.
 - 08.11.2017 - לאשר תיקון למדיניות התגמול של החברה לשנים 2017 עד 2019 (כולל).
 - 31.12.2017 - לאשר חידוש התקשרות בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה בקבוצה, לנושאי משרה בקבוצה, לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בקבוצה, מנכ"ל החברה ונושאי משרה המכהנים במגדל שוקי הון (1965) בע"מ ובחברות בשליטת מגדל שוקי הון (1965) בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאות של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ("הפוליסה"). הפוליסה תחודש לתקופה של שנים עשר (12) חודשים, החל מיום 1 בדצמבר 2017, בגבולות אחריות של 120 מיליון דולר למקרה ובסך הכל לתקופת הביטוח ובתמורה לפרמיה שנתית שלא תעלה על 300 אלפי דולר ("ההתקשרות"). ההתקשרות עומדת במדיניות התגמול של החברה שאושרה באסיפה הכללית של החברה. למעט תקופת הביטוח, תנאי הביטוח הינם ללא שינוי מהפוליסה המסתיימת לביטוח אחריות נושאי משרה ודירקטורים בקבוצה. סך פרמיית ההשתתפות של החברה הינה 192,160 דולר ארה"ב.
 - לאשר חידוש פוליסה משולבת עם שלושה פרקי כיסוי: נאמנות עובדים, פשעי מחשב ואחריות מקצועית לתקופה של שנים עשר (12) חודשים, החל מיום 1 בדצמבר 2017, בגבולות אחריות בסך 200 מלש"ח לאירוע ו-400 מלש"ח בסה"כ לתקופת הביטוח. סך פרמיית ההשתתפות של החברה הינה 341,592 ש"ח
 - לאשר את חלוקת הפרמיה בביטוחי הקבוצה ל-2017-2018 בין החברות בקבוצה

תקנה 29א': החלטות המבטח

1. אישור פעולות לפי סעיף 255 לחוק החברות: אין
2. פעולה לפי סעיף 254(א') לחוק החברות אשר לא אושרה: אין
3. עסקאות חריגות הטעונות אישורים מיוחדים לפי סעיף 270 (1) לחוק החברות: אין
4. פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושא משרה שבתוקף בתאריך הדוח:
 1. **כתבי שיפוי שניתנו עד שנת 2006**
 - א. החברה מסרה כתבי וויתור לנושאי משרה בחברות מוחזקות ובתאגידים אחרים בהם הם מכהנים מתוקף היותם נושאי משרה בחברה ובחברות הבנות שלה, לפיהם ויתרה החברה בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור, על תביעות נגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו כנושאי משרה בתאגידים האמורים.
 - ב. החברה מסרה כתבי שיפוי לנושאי משרה בחברה, בחברות בנות שלה ובחברות המוחזקות, לפיהם ישפו אותם, בהיקף, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי השיפוי, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בקשר עם העניינים הבאים:
 - (1) תשקיף מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ משנת 1996.
 - (2) חובות שיחולו על מגדל אחזקות ו/או החברות בקבוצת מגדל בגין היות מגדל אחזקות חברה שמנייתה מוחזקות בידי הציבור ורשומות למסחר בבורסה ובלבד שההתחייבות לשיפוי תחול אך ורק על חבויות הנובעות מפעולות שבוצעו בתקופה של עד שנה מתאריך התשקיף.
 - ג. החברה מסרה כתבי וויתור והתחייבות לדחיית תביעות לנושאי משרה בתאגידים המשתייכים לקבוצת מגדל לפיהם ויתרה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור וההתחייבות על תביעות כנגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו על ידם כנושאי משרה בכל אחד מהתאגידים, לרבות פעולה בקשר עם התחומים המפורטים להלן:
 - (1) תשקיף מגדל אחזקות משנת 1996.
 - (2) החובות שיחולו על התאגיד בקשר עם היות מגדל אחזקות חברה שמנייתה מוחזקות בידי הציבור או רשומות למסחר בבורסה.

כן התחייבה החברה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור וההתחייבות, לגרום לדחייה של כל תביעה שתגיש כנגד התאגידים או איזה מהם אם כתוצאה מתביעה כאמור ייתבעו נושאי המשרה על ידי מי מהתאגידים בתביעה אשר לא תדחה על הסף.
2. **כתבי פטור ושיפוי שניתנו בשנת 2007**
 - ד. בחודש ינואר 2007 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן התחייבות לפטור והתחייבות לשיפוי של נושאי משרה בחברה.

בהתאם לכך הודיעה החברה לנושאי המשרה בה כדלקמן:

התחייבות לפטור – החברה פוטרת את נושאי המשרה בחברה מכל אחריות כלפיה עד כמה שהדבר מותר על-פי דין, לכל נזק שנגרם ו/או ייגרם לה אם נגרם ו/או ייגרם עקב הפרת חובת הזהירות אותם חבים נושאי המשרה כלפיה בפעולתם בתום לב בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או לפי בקשתה כנושאי משרה בחברה אחרת מקבוצת מגדל ו/או כנציגה של החברה ולבקשתה בתאגיד אחר שהחברה מחזיקה בו בזכויות, במישרין או בעקיפין, או בעלת ענין בה (להלן - "החברה האחרת") כמפורט בכתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה.

התחייבות לשיפוי - החברה מתחייבת מראש לשפות את נושאי המשרה בחברה לרבות נושאי משרה בחברה האחרת בהתאם לנוסח כתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה. בהתאם לכתב השיפוי וכפוף להוראות הדין החברה מתחייבת לשפות את נושאי המשרה בשל כל חבות או הוצאה כמפורט

בכתב השיפוי שתוטלנה עליהם או שיוציאו עקב פעולות שעשו (לרבות פעולות לפני תאריך כתב השיפוי) ו/או שיעשו בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או בחברה האחרת ובלבד שהפעולות קשורות, במישרין או בעקיפין, לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב השיפוי ובלבד שסכום השיפוי המרבי של השיפוי בגין סעיף 2.1.1 לכתב השיפוי הכולל והמצטבר שתשלם החברה לכל נושאי המשרה במצטבר על-פי כל כתבי השיפוי שהוצאו ו/או יוצאו על-ידי החברה לא יעלה על סכום מצטבר השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאוחד) על-פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים האחרונים של החברה לפני מתן השיפוי בפועל וזאת לכל אחד מנושאי המשרה וכולם ביחד, למקרה בודד ובמצטבר וזאת בנוסף לסכומים שיתקבלו מחברת ביטוח, אם יתקבלו, במסגרת ביטוח שרכשה החברה.

3. קצבת פטור מאחריות והתחייבות לשיפוי שניתנו בשנת 2011

בחודש נובמבר 2011 החליטה ועדת הביקורת של החברה לקצוב עד 30 בנובמבר 2020 את תקופת האירועים במהלכה יחולו הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ככל שלא יוחלפו בהסדרים אחרים, וכן כתבי פטור או שיפוי שיינתנו מעת לעת על ידי החברה על פי הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ביחס לנושאי משרה בחברה שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל ענין אישי במתן כתבי הפטור והשיפוי להם, המכהנים או שיכהנו מעת לעת. ראה דוח מיידי שפרסמה מגדל אחזקות ביום 29 בנובמבר 2011 (אסמכתא 01-344328-2011).

4. כתבי שיפוי מעודכנים שאושרו בתחילת שנת 2012

בחודש פברואר 2012, אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה הענקת כתבי שיפוי מועדכנים לנושאי משרה בחברה, שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל ענין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם וכפי שימונו מעת לעת ("נושאי משרה מסויימים") ולדירקטורים בחברה. כתבי השיפוי המועדכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים זהים לכתבי השיפוי שיוענקו לדירקטורים והינם בנוסח שצורף לדיווחים המיידים שפרסמה מגדל אחזקות בעניינם, המפורטים להלן. הוראות כתבי השיפוי המועדכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם. בין יתר ההוראות המצויות בכתבי השיפוי נכללות:

א. התחייבות לשיפוי מראש בגין חבות כספית שהוטלה על נושא המשרה ו/או הדירקטור לתשלום לנפגעים מן ההפרה בהליך מנהלי וכן הוצאות שהוציא נושא משרה ו/או הדירקטור בקשר עם הליך מנהלי שהתנהל בעניינו, לרבות הוצאות התדיינות סבירות, ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, הכל בהתאם לכניסתו לתוקף של חוק האכיפה המנהלית ותיקונו של חוק ניירות ערך, תשכ"ח – 1968 ("חוק ניירות ערך") ובהתאם לחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה) תשע"א – 2011.

ב. סכום השיפוי המרבי שישולם לנושאי משרה ו/או דירקטורים בקבוצת מגדל בכללותה, במסגרת כל כתבי השיפוי שהוצאו ויוצאו מעת לעת, לא השתנה, אלא שתוקן כי הוא לא יעלה על סכום השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאוחד) לפי הדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל (חלף שיקבע לפי הדוחות השנתיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל).

ג. ניתנה הבהרה כי התחייבות לשיפוי חלה גם לגבי תפקידים אחרים בהם יישא בעל כתב השיפוי בתאגידי קבוצת מגדל ו/או בתאגידי אחר בו הוא מכהן מטעם קבוצת מגדל.

ד. ניתנה הבהרה כי ההתחייבות לשיפוי חלה הן לגבי אירוע שהתקיים בישראל והן לגבי אירוע שהתקיים מחוץ לישראל.

כמו כן, לאור התפתחויות שחלו בסביבה העסקית בה פעלה באותה שעה החברה וברגולציה אשר חלה עליה, עודכנה רשימת האירועים בגינם רשאית החברה לתת התחייבות לשיפוי, כך שתכלול, בין היתר, התייחסות לאירועים הבאים: ניהול סיכונים, מדיניות השקעות, הליכי ובקורות SOX, עריכת דוחות כספיים ודוחות אחרים וניהול כספי לקוחות.

לפרטים נוספים אודות כתבי שיפוי אלו, ראה דוח מיידי שפרסמה מגדל אחזקות ביום 28 בדצמבר 2011 (אסמכתא 01-378141-2011), דו"ח מיידי מיום 2 בפברואר 2012 (אסמכתא 01-032109-012) ודוח מיידי מיום 7 בפברואר 2012 (אסמכתא מספר 01-036555-2012).

5. כתבי שיפוי וכתבי פטור שניתנו בשנת 2016 (כתבי השיפוי הינם בנוסח זהה לכתבי השיפוי שניתנו בשנת 2012)

בחודש דצמבר 2016 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן כתבי שיפוי גם לנושאי משרה שהם בעל השליטה וקרובו וכן מתן כתבי פטור לנושאי משרה ולדירקטורים, לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרובו. לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי שפרסמה מגדל אחזקות ביום 22 בדצמבר 2016

בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) שעל סדר יומה, בין היתר, אישור מתן כתבי השיפוי והפטור (אסמכתא: 2016-01-142339) וכן דיווח מיידי שפרסמה מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-000333).

6. ביטוח נושא משרה

ביום 28 בנובמבר 2017 אישר דירקטוריון החברה, לאחר שהתקבל אישור ועדת התגמול של החברה ביום 21 בנובמבר 2017

- חידוש התקשרות בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה בקבוצה לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בקבוצה, לתקופה של שנים עשר (12) חודשים, החל מיום 1 בדצמבר 2017, בגבולות אחריות של 120 מיליון דולר למקרה ובסך הכל לתקופת הביטוח ובתמורה לפרמיה שלא תעלה על 192,160 דולר וזאת בהתאם למדיניות התגמול של החברה. לפרטים ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 28 בנובמבר 2017 אסמכתא: 2017-01-105787.
- חידוש פוליסה משולבת עם שלושה פרקי כיסוי: נאמנות עובדים, פשעי מחשב ואחריות מקצועית לתקופה של שניים עשר (12) חודשים, פרמיית הביטוח בגין הפוליסה בגבולות אחריות בסך 200 מלש"ח לאירוע ו-400 מלש"ח בסה"כ לתקופת הביטוח, סך פרמיית השתתפות החברה הינה 341,592 ש"ח.
- עריכת מספר פוליסות ביטוח אחריות מקצועית לחברות בקבוצת "מגדל" עם פרונט ביטוחי של החברה.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

שמות החותמים ותפקידם:

עופר אליהו, מנהל כללי

יוחנן דנינו, יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 26.3.2018

נספחים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

26 במרס 2018

הצהרת אקטואר ביטוח חייםפרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - המבטח) להעריך את הפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן - הפרשות) ליום 31/12/2017, כפי שמפורט להלן. אני שכיר של המבטח ומשמש אקטואר ראשי של המבטח מאז 1/12/2006. אינני בעל עניין במבטח או בן משפחה של בעל עניין במבטח.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב הפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת הפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השווייתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת הפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על הפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:

ההפרשה שחושבה בגין ביטוחים משותפים בניהול חברות ביטוח ישראליות מקומיות, היא החלק היחסי של ההפרשה שחושבה על ידי אקטואר ביטוח חיים בחברה המובילה, ובכלל זה תיק ביטוח החיים של הסנה החברה הישראלית לביטוח, שנרכשה במשותף ע"י המבטח וע"י כלל חברה לביטוח, בגין הפוליסות המנוהלות בידי כלל חברה לביטוח.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. בנספח להלן מפורטים סכומי הפרשות, באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר, כדלהלן:
 - (1) הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אי כושר עבודה והכנסה למשפחה), כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח, Reserve for unpaid losses (incurred but unpaid claims) and the reserve for incurred but not reported claims (IBNR)
 - (2) הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב התביעות, Reserve for unpaid unallocated loss adjustment expenses.
 - (3) הפרשה (עתודה) הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח חיים בנפרד, לרבות -
 - (א) עתודה לתכנית עם צבירה;
 - (ב) הפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר, כגון: הפרשה בגין פרמיה קבועה, ברות ביטוח והמשכיות;

מגדל חברה לביטוח בע"מ

- 4) חלק העתודה בגין תביעות בתשלום, לרבות תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אי כושר עבודה והכנסה למשפחה.
- 5) השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה (LAT) : לאחר בדיקת נאותות כאמור, נקבע שיש צורך בהשלמת עתודה עבור פוליסות ביטוח חיים מבטיחות תשואה.
- 6) אחר- הפרשות נוספות לפי הוראות המפקח: השלמת העתודה לפוליסות גמלה על פי חוזר המפקח 2013-1-2.
- ב. השפעת השינויים המפורטים להלן על ההפרשות, באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר -
- 1) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה - לא נדרשה התאמה כזאת.
- 2) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים : העתודה המשלימה לגמלאות ועודדת LAT עבור פוליסות ביטוח חיים מבטיחות תשואה.

פרק ג' - חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענף ביטוח חיים :

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
- א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;
- ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון;
- ג. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות והבהרות

1. פרטים אודות סוגי העתודות ועדכון נכללים בביאורים לדוחות הכספיים. ראה ביאור 37 ב.3.ב) לדוחות הכספיים ליום 31.12.2017.
2. לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת, למעט האמור בסעיף 2.ב.2 לעיל.

26/3/2018 **אקטואר ראשי ואקטואר ממונה ביטוח חיים** **ד"ר לייבוש אולמן**

תאריך תפקיד שם האקטואר חתימה

מצ"ב: טופס 12א: תביעות תלויות ועתודה - ברוטו

טופס 12ב: תביעות תלויות ועתודה - בשייר

טופס 12א' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - ברוטו
שם החברה: מגדל חב' לביטוח בע"מ
ליום: 31.12.2017
(באלפי ש"ח)

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ	
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה		
6	ב5	א5	4	ב3	א3	ב2	א2	ב1	א1		
62,078	5,500	49,755	316,544	14,408	136,839	381,731	1,376,339	21,061	893,013	3,257,268	1 תביעות תלויות
170	21,596	2,246,793	1,815,865	6,167	74,574	93,566,310	22,264,566	1,160,155	4,713,844	125,870,040	2 עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
138	0	0	14,871	0	523	262,545	15,816,205	7,068	2,772,066	18,873,416	1א2 פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
31	0	0	70,315	0	2,644	56,009,386	679	1,013,036	0	57,096,091	2א2 פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
0	0	0	7,002	0	758	31,592,551	149,439	3,082	0	31,752,832	3א2 פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
169	0	0	92,188	0	3,925	87,864,482	15,966,323	1,023,186	2,772,066	107,722,339	4א2 סה"כ (1א2 עד 3א2)
1	2,442	2,083,186	35,976	6,167	70,649	0	0	0	0	2,198,421	ב2 פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
0	19,154	163,607	1,687,701	0	0	4,573,335	3,344,341	118,031	1,702,956	11,609,125	3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4 השתתפות ברווחים
0	0	0	0	0	0	0	361,952	0	0	361,952	5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
0	0	0	0	0	0	1,128,493	2,591,950	18,938	238,822	3,978,203	6 אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל

(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	א8 השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים חדשים
0	0	0	0	0	0	215,202	20,874	573	129	236,778	1ב8 שינויים בהנחות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2ב8 השיפוע התאמת הפרשות בגין עסקים קיימים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3ב8 הבדלים בגובה הפרמיה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4ב8 שינויים אחרים

טופס 12ב' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - בשייר
שם החברה: מגדל חב' לביטוח בע"מ
ליום: 31.12.2017
(באלפי ש"ח)

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ	
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה		
6	ב5	א5	4	ב3	א3	ב2	א2	ב1	א1		
61,610	5,500	43,334	310,897	14,408	125,583	381,731	1,376,340	20,849	892,457	3,232,709	1 תביעות תלויות
170	21,596	2,241,786	1,813,890	6,167	74,575	93,563,293	22,176,378	1,160,155	4,713,844	125,771,854	2 עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
138	0	0	14,033	0	523	260,117	15,751,169	7,068	2,772,066	18,805,114	1א2 פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
31	0	0	69,423	0	2,645	56,009,386	679	1,013,036	0	57,095,200	2א2 פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
0	0	0	6,955	0	758	31,592,551	149,439	3,082	0	31,752,785	3א2 פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
169	0	0	90,411	0	3,926	87,862,054	15,901,287	1,023,186	2,772,066	107,653,099	4א2 סה"כ (1א2 עד 3א2)
1	2,442	2,083,186	35,778	6,167	70,649	0	0	0	0	2,198,223	ב2 פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
0	19,154	158,600	1,687,701	0	0	4,572,756	3,332,143	118,031	1,702,956	11,591,341	3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4 השתתפות ברווחים
0	0	0	0	0	0	0	361,952	0	0	361,952	5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
0	0	0	0	0	0	1,128,483	2,580,996	18,938	238,822	3,967,239	6 אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל

(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'

א8	השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים חדשים										
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	215,202	20,874	573	129	236,778	1ב8 שינויים בהנחות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2ב8 שינויים בשיטות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3ב8 עסקים קיימים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4ב8 שינויים אחרים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

26 במרס 2018

הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי**פרק א' - זהות האקטוארית**

נתבקשתי על ידי מגדל חברה לביטוח בע"מ להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי, עבור הדוחות הכספיים של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן "מגדל" או "המבטח") ליום 31.12.2017, כפי שמפורט להלן.

אני מכהנת כאקטוארית ממונה של ביטוח כללי במגדל מיום 1 באפריל 2017. אין לי קשרים עסקיים עם המבטח, או עם בעל עניין של המבטח או עם בן משפחה של בעל עניין של המבטח או עם חברה קשורה למבטח ואני עובדת כשכירה אצל המבטח.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית**1. היקף חוות הדעת האקטוארית**

1. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
2. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
3. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
4. לצורך חישוב השייר, ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה בקבוצת מגדל מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
5. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - א. ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי (להלן ה"פול") בוצעה תוך התבססות על החישוב שבוצע ע"י אקטואר ה"פול".
 - ב. ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים אחרים נעשתה תוך התייחסות למידע שהתקבל מהחברה המובילה. הפרשה זו אינה מהותית.
 - ג. מגדל משמשת כמבטחת משנה בעסקים רב לאומיים אשר לא משפיעים באופן מהותי על השייר.
 - ד. לא נלקח בחשבון העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת בגין תביעות תלויות עבור כל הענפים הכלולים בהערכתי.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

2. נתונים המצורפים להיקף חוות הדעת האקטוארית

ליום 31 בדצמבר 2017			
אלפי ש"ח			
ש"ח	ברוטו	תביעות תלויות	
1,725,296	1,765,735	ענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים): רכב חובה	(א 1 א 2)
454,119	463,304	חבות מעבידים	
576,894	740,988	צד ג'	
206,020	255,776	אחריות מקצועית	
57,526	80,563	חבות המוצר	
214,273	214,732	רכב רכוש	
44,612	49,601	דירות	
3,278,740	3,570,699	סה"כ ענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים)	
28,625	413,492	סה"כ ענפים מקובצים (לא סטטיסטיים וצירוף תיק תביעות)	
3,307,365	3,984,191	סה"כ ענפים	(ב 1 א 2)
92,022	92,022	הוצאות עקיפות	(2 א 2)
		הפער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות:	(3 א 2)
19,536	לא נדרש להצהיר	רכב חובה	
-	לא נדרש להצהיר	רכב רכוש	
-	לא נדרש להצהיר	מקיף דירות	
3,418,922	4,076,213	סה"כ התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי המחושבות לפי הערכה אקטוארית	

הערות -

1. ההפרשות המפורטות לעיל כוללות את ההפרשות המחושבות בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול").
2. העתודה לסיכונים שטרם חלפו כוללת גם את המרכיבים הבאים:
 - א. עלות הסיכון הביטוחי;
 - ב. מרווח לחוסר הוודאות הנלווה לסיכון (כהגדרתו בנייר העמדה);
 - ג. העלות ליישוב תביעות והוצאות הנלוות לביטוחים אלה.
3. ענפים שלא נכללו בהערכה האקטוארית ענפים מקובצים (לא סטטיסטיים) כוללים ענפי מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי וביטוח סחורות בהעברה וכן, הערכת התביעות התלויות בגין תיק תביעות ביטוח כללי שנרכש אשתקד ונרשם על פי הערכת מחלקת תביעות. השפעת צירוף התביעות שנרכשו בשייר אינו מהותי (ראה ביאור 2.ה.38).
4. בענפי חבויות המוערכים על בסיס חיתום: הסכומים הנם בגין תביעות תלויות והפער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

פרק ג' - חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענפים הבאים: רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית, חבות המוצר, רכב רכוש ומקיף דירות:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א - 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. עמדת המפקח בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי;
 - ד. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 1.א.2) בגין הענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים): רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית, חבות המוצר, רכב רכוש ודירות. מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. סך ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 1.א.2) מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים המקובצים (סטטיסטיים) ושאינם מקובצים (לא סטטיסטיים) בכללותם כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשה המפורטת בפרק ב' סעיף 2.א.2) מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח, בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות בגין כל הענפים בהם עוסקת החברה בביטוח כללי, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 3.א.2), מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח, בגין הפער בין הסיכונים שטרם חלפו והפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר (ככל שקיים) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות, הבהרות

1. ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית של ההפרשה. לכן, עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן הסטטיסטי. הנחות שנקבעו בעבר עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד בעקבות, בין השאר, פסיקות ותקדימים בבתי משפט שלא ניתן לחזות אותם מראש, שינויים בגורמים חברתיים וסביבתיים. במקרים כאלה תביעות תלויות ישתנו בהתאם לשינוי בהנחות ובתוצאות בפועל, וההפרשים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

שנוצרו בשנת הדוח יכללו בדוח עסקי הביטוח הכללי. בנוסף קיימת אי הוודאות נוספת הגלומה שבשימוש במודלים התואמים את עקרונות הנהג המיטבי אשר משולב בהם מידה ניכרת של שיקול דעת.

2. החל מיום 31 בדצמבר 2015 החברה מיישמת את עמדת הממונה בקשר לנהג המיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי¹. העתודות מחושבות כ"עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" לפי הפירוש כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") שההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. בהקשר זה נקבע לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות כי הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכונן לאומדן הסתברות של 75% לפחות. מרווח הביטוחון לוקח בחשבון הן את הסיכון הרנדומלי, אשר ניתן לאמוד אותו בשיטות סטטיסטיות, והן סיכונים סיסטמיים שבשל אופיים נדרש שימוש בשיטות אמידה איכותיות המשלבות מידה ניכרת של שיקול דעת. לאור העובדה כי ההערכה על בסיס הנהג המיטבי בוצעה לראשונה במאזן דצמבר 2015, ראוי לציין כי החברה תמשיך ותבחן בשנים הבאות דרכים לשיפור הערכות רכיבי המודל, בהתייחס בין השאר לפרקטיקות שיתגבשו בשוק ולידע והניסיון שיצברו בשנים הקרובות.
 3. כאמור, החברה בוחנת את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנהג המיטבי. בעקבות בחינה זו אימצה החברה את עקרונות הנהג המיטבי בענפים צד שלישי וחבות מעבידים ובהתאם לכך החברה מהוננת את תשלומי התביעות העתידיים בענפים אלו לפי עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו. בשאר הענפים החברה מהוננת בשיעור היוון ריאלי של 0%.
 4. בחודש מרס 2016 פורסמו המלצות ועדה בין משרדית בראשות השופט ד"ר אליהו וינוגרד ז"ל לעניין עדכון תוחלת החיים ושיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית של המוסד לביטוח לאומי, אשר קבע את מקדם ההיוון על 2% במקום 3%, וכן נקבע מנגנון לעדכון שיעור ריבית ההיוון בעתיד. התיקון נכנס לתוקף בחודש אוקטובר 2017 והוא חל בפועל על תביעות המל"ל. החברה מעריכה שהתיקון ישפיע על גובה הסכומים שיהיה עליה לשלם לנפגעים ולכן הגדילה את ההפרשות להתחייבויות בביטוח כללי, בענפי ביטוח רכב חובה וענפי חבויות.
- בחודש פברואר 2018, במסגרת דיון בנושא זה בבית המשפט העליון, לאחר שנטען בדיון כי יש להפחית את שיעור ריבית ההיוון של הפיצויים לניזוק, עד ל-1%, הובאה בפני בית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה בקשר עם התקנות האמורות, בה צוין, בין היתר, כי השיקולים שנלקחו בחשבון במסגרת תיקון התקנות, אינם בהכרח מלוא השיקולים שיש לשקול לעניין שיעור ריבית ההיוון בפיצוי נזיקי, אלא רחבים יותר. כמו כן צוין היועץ כי הוחלט על הקמת ועדה בין משרדית אשר תבחן את הנושא ותגיש מסקנותיה תוך שלושה חודשים. בהתאם לכך, דחה בית המשפט העליון את הכרעתו בנושא למועד מאוחר יותר.
- יודגש כי בשלב זה קיימת אי ודאות בקשר להשפעת העדכון האמור, ככל שתהיה השפעה כזו בכלל, על התחייבויות החברה.
- האומדן להפרשה בעניין זה מבוסס על הנחות שונות ואלמנטים רבים של שיקול דעת, שאת חלקם קשה לאמוד בייחוד לאור העובדה שהם אינם סטטיסטים ולכן לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית, לכן עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן האקטוארי.

¹ שה. 2015-2016; עמדת ממונה – נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך דיווח כספי

מגדל חברה לביטוח בע"מ

5. לא היו שינויים מהותיים בשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת.
6. בענף תאונות אישיות מבוצע תחשיב אקטוארי של התביעות התלויות, הפרשה זו מופיעה בהצהרה של אקטואר בריאות.
7. בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח החברה בחנה אפשרות חישוב הפרשות אקטואריות גם בענפים: מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי וביטוח סחורות בהעברה, וכן ענף נסיעות לחו"ל. עקב העדר מובהקות סטטיסטית, לא יושם מודל אקטוארי בענפים אלו.

	רוני גינור	אקטוארית ממונה ביטוח כללי	26.03.2018
חתימה	שם האקטואר	תפקיד	תאריך

מגדל חברה לביטוח בע"מ

26/3/2018

הצהרת אקטואר ביטוח בריאותפרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח בריאות עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן - ההפרשות) מגדל חברה לביטוח בע"מ ליום 31 בדצמבר 2017, כפי שמפורט להלן.

אני עובד שכיר של החברה. אינני בעל עניין במבטח או בן משפחה של בעל עניין במבטח. התמניתי לתפקיד כאקטואר ממונה ביטוח בריאות בתאריך 18.7.2013.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית1. פסקת היקף חוות הדעת אקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השווייתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. אין לחברה עסקים נכנסים ו/או ביטוחים משותפים בכל הנוגע לדוח זה.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

2. נתוני הערכה לסכום העתודות

א. להלן פירוט סכומי ההפרשות באלפי ש"ח:

תיאור	ביטוחי פרט		ביטוחי קולקטיבים		סה"כ
	תאונות אישיות**	עסקי בריאות המדווחים במגזר (כולל נסיעות לחו"ל)*	תאונות אישיות**	עסקי בריאות המדווחים במגזר (כולל נסיעות לחו"ל)*	
ברוטו					
תביעות תלויות (כולל IBNR)	68,139	149,035	290,845	10,976	290,845
הוצאות עקיפות	1,934	4,075	9,778	298	9,778
תנאי חוזה הביטוח	79,138	477,398	565,921	2,111	565,921
סה"כ ברוטו	149,211	630,508	866,544	13,385	866,544
שייר					
תביעות תלויות (כולל IBNR)	68,132	115,593	257,313	10,893	257,313
הוצאות עקיפות	1,934	4,075	9,778	298	9,778
תנאי חוזה הביטוח	79,138	477,398	565,921	2,111	565,921
סה"כ שייר	149,204	597,066	833,012	13,302	833,012

* עתודות עסקי נסיעות לחו"ל נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח כללי. ראה להלן פרק ד' סעיף 1.1.

** עתודות עסקי תאונות אישיות לזמן ארוך נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח בריאות. סעיף "תנאי חוזה הביטוח" כולל הפרשה לתביעות נכות תעסוקתית בתשלום על סך 10.6 מלש"ח בביטוחי פרט ו-2.1 מלש"ח בביטוחי קולקטיבים. עתודות עסקי תאונות אישיות לזמן קצר נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח כללי. ראה להלן פרק ד' סעיף 1.1.

ב. השפעת שינויים על ההפרשות

- פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה: אין.
- פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להגבות ומתיקונים אחרים ברוטו ושייר: אין.

פרק ג' - חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בתת ענפי ביטוח הבריאות הבאים:

- הוצאות רפואיות
- מחלות קשות
- שיניים
- תאונות אישיות לטווח ארוך
- אחר

מגדל חברה לביטוח בע"מ

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכת.
3. ההנחות והשיטות להערכת הפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות השייכים לתתי ענפי ביטוח הבריאות שפורטו לעיל, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות והבהרות

1. הערות הבהרות והסברים
 - א. הוצאות רפואיות - ההפרשות הנובעות מתנאי החוזה, נקבעו על פי מודל אקטוארי.
 - ב. מחלות קשות – ההפרשות הנובעות מתנאי החוזה, נקבעו על פי מודל אקטוארי.
 - ג. ענף אחר – תוכנית "השקעה בריאה" לכיסוי הוצאות רפואיות (ניתוחים ואחרים):
בניגוד לתוכניות הרגילות, במידה ולמבטח לא הייתה תביעה במשך 15 שנים, המבטח מקבל החזר כספי.
 - ד. חישוב ההפרשות לתביעות תלויות ו-IBNR עבור הוצאות רפואיות, מחלות קשות, ותאונות אישיות לטווח ארוך נקבעו על בסיס מודל סטטיסטי לחיזוי תשלומי התביעות העתידיים על בסיס ניסיון העבר.
 - ה. ההפרשות עבור תביעות נכות תעסוקתית בתשלום, בענף תאונות אישיות לזמן ארוך, חושבו לפי מקדם תשלומים צפוי, על בסיס ניסיון החברה.
 - ו. ההפרשות בענפי תאונות אישיות לזמן קצר ונסיעות לחו"ל, נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח כללי, גב' רוני גינור.
2. שינויים בהנחות ובשיטות

לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת, לרבות בריבית ההיוון.

26.03.2018	אקטואר ממונה ביטוח בריאות	דניאל כצמן	
תאריך	תפקיד	שם האקטואר	חתימה